

ЗАЛА
ШКАФЪ
ПОЛКА
№ 22214

Shl do 01760
016751
016754
4.16.3.2.
4.16.3.3.

ДНЕВНИКЪ ЗАКОНОВЪ

gongole
— *ju' opres*

DZIENNIK PRAW

Tom 62.

WARSZAWA.

W DRUKARNI RZĄDOWEJ PRZY KOMISSYI RZĄDOWEJ WYZNAŃ RELIGIJNYCH
I OŚWIECENIA PUBLICZNEGO.

1864.

do 016757
016754
012603
4.16.3.2.
4.16.3.2.

D-112/85

Ke

M8986

DZIENNIK PRAW

Nr 187.

Tom Sześćdziesiąty Drugi.

Указъ объ устройствѣ крестьянъ.

Божіею Милостію
МЫ, АЛЕКСАНДРЪ II-ой,

Императоръ и Самодержецъ Всероссійскій,
Царь Польскій, Великій Князь Финляндскій,
и проч. и проч., и проч.

Объявляемъ всѣмъ вѣрнымъ подданнымъ Нашимъ
въ Царствѣ Польскомъ:

Августѣйшій Родитель Нашъ, въ непрестанномъ попеченіи о благѣ ввѣренныхъ Ему народовъ, всегда обращалъ особенное вниманіе на самое многочисленное и наименѣе обезпеченное сословіе земледѣльцевъ. Приступая къ устройству онаго въ Царствѣ Польскомъ, Онъ началъ съ крестьянъ, живущихъ въ имѣніяхъ казенныхъ и въ имѣніяхъ маіоратныхъ, пожалованныхъ русскимъ помѣщикамъ; крестьяне эти были постепенно освобождаемы отъ барщины, и земли, имъ отведенныя, облагались, соразмѣрно ихъ качеству и стоимости, умѣреннымъ чиншемъ.

Благодѣтельныя послѣдствія сихъ мѣръ, не замедлили обнаружиться въ быстромъ и постоянно возрастающемъ благосостояніи означенныхъ поселянъ.

За тѣмъ, указомъ 26 Мая (7 Іюня) 1846 года дарованы многія льготы и тѣмъ крестьянамъ, кои поселены въ имѣніяхъ, принадлежащихъ владѣльцамъ польскимъ и разнымъ учрежденіямъ; между прочимъ отмѣ-

Ukaz o urządzeniu Włościan.

z Bożej Łaski

MY, ALEXANDER II-gi,

Cesarz i Samowładca Wszech Rossyi,
Król Polski, Wielki Xiążę Finlandzki,
etc., etc., etc.

Objawiamy wszystkim Naszym wiernym poddanym
w Królestwie Polskiem:

Najdostojniejszy Rodzic Nasz, w nieustannej troskliwości o pomyślność powierzonych Mu ludów, zwracał ciągle szczególną uwagę na najliczniejszą a najmniej obdarzoną klasę rolników. Przystępując do jej urządzenia w Królestwie Polskiem, rozpoczął On od włościan, zamieszkałych w dobrach Rządowych i w dobrach Najmilościwiej rozdaryowanych Obywatelom Rosyjskim. Włościanie dóbr tych stopniowo oswobadzani byli od pańszczyzny, a wydzielone im grunta, stosownie do dobroci i wartości ich, obłożone zostały umiarkowanym czynszem.

Dobroczyenne środków tych skutki wkrótce objawiać się zaczęły w szybkim i wzrastającym ciągle dobrym bycie rzeczonych włościan.

Później, Ukazem z dnia 26 Maja (7 Czerwca) 1846 roku poczyniono też liczne ulgi Włościanom w dobrach do Obywateli Polskich i do Instytutów należących; między innemi zniesiono większą część darmoch i najmów przy-

нена большая часть даремщинъ и принужденныхъ наймовъ; крестьянамъ, исправно отбывающимъ законныя повинности, обеспечено спокойное владѣніе ихъ усадьбами и пользованіе угодьями (сервитутами); запрещено возвышать произвольно повинности, а равно присоединять крестьянскія земли къ землямъ дворовымъ (фольварочнымъ).

Положивъ такимъ образомъ основаніе хозяйственному быту поселянъ, Родитель Нашъ надѣялся постепенно упрочить сіе важное дѣло, и потому, въ начальныхъ словахъ вышепомянутаго указа, возвѣщено крестьянамъ Царства дальнѣйшее и окончательное устройство ихъ быта.

Кончина не дозволила Императору Николаю I-му выполнить задуманное и предвозвѣщенное Имъ для блага народа; но воля Родителя, вполнѣ согласная съ всегдашнимъ желаніемъ Нашимъ, осталась для насъ священнымъ завѣтомъ, неотложное исполненіе котораго, при самомъ вступленіи Нашемъ на Престолъ, встрѣтило неодолимые препятствія въ продолжавшейся тогда войнѣ.

Немедленно по заключеніи мира, Мы устремили Наши заботы къ прочному устройству быта всѣхъ вообще поселянъ, какъ въ Имперіи Нашей, такъ и въ нераздѣльно съ нею соединенномъ Царствѣ Польскомъ.

Законодательныя мѣры, принятыя Нами въ Россіи, при благословеніи Всевышняго, увѣнчались быстрымъ успѣхомъ, благодаря дѣятельной помощи, оказанной Намъ въ семъ дѣлѣ русскимъ помѣстнымъ дворянствомъ, и жертвамъ, имъ принесеннымъ во имя общей пользы и истиннаго человеколюбія. Но въ Царствѣ Польскомъ, три указа и постановленія: отъ 16 (28) Декабря 1858 г. — о добровольномъ очиншеваніи крестьянъ, отъ 4 (16) Мая 1861 г. — о замѣнѣ барщины законнымъ окуномъ и наконецъ, отъ 24 Мая (5 Іюня) 1862 г. — о обязательномъ очиншеваніи, — не встрѣтили, къ глубокому прискорбію Нашему, со стороны помѣстнаго сословія того содѣйствія, безъ котораго успѣхъ пред-

musowych; Włościanom odrabiającym należycie powinności swoje, zapewniłono spokojne posiadanie osad ich i korzystanie z służebności; zabroniono samowolnego podwyższania tych powinności, oraz wcielania gruntów włościańskich do dworskich.

Поłożywszy tym sposobem podstawę gospodarczemu bytowi włościan, Rodzic Nasz spodziewał się utrwalić stopniowo to ważne dzieło i ztąd to w początkowych wyrazach rzeczonego Ukazu, zapowiedziano włościanom Królestwa dalsze stanowcze ich urządzenie.

Zgon niedozwolił Cesarzowi Mikołajowi I-mu dokonać tego co było przez Niego zamierzonym i zapowiedzianem dla dobra Narodu, lecz wola Rodzica, zgodna zupełnie z dawnym życzeniem NASZEM, stała się dla Nas Świętą spuścizną, niezwłoczne wszakże spełnienie jej przy samem NASZEM na Tron wstąpieniu, napotkało nieprzelamane przeszkody w trwającej wówczas wojnie.

Zaraz po zawarciu pokoju, skierowaliśmy troskliwość NASZĄ do trwałego urządzenia bytu wszystkich w ogólności włościan, tak w Cesarstwie, jakoteż w nierozdzielnie przyłączonem do niego Królestwie Polskiem.

Środki prawodawcze przyjęte przez Nas w Rosyi, przy błogosławieństwie Wszechmocnego, pomyślnym skutkiem uwieńczone zostały, dzięki czynnej pomocy udzielonej Nam w tem przedsięwzięciu przez Szlachtę Rosyjską i ofiarom, jakie ona chętnie poniosła dla dobra ogółu i z uczuć prawdziwej ludzkości. Lecz w Królestwie Polskiem, trzy Ukazy i postanowienia z dnia 16 (28) Grudnia 1858 r., o dobrowolnem oczynszowaniu włościan, z dnia 4 (16) Maja 1861 roku, o zamianie pańszczyzny na okup prawny, i наконец, z dnia 24 Maja (5 Czerwca) 1862 r., o oczynszowaniu z urzędu, nie znalazły, z głębokim smutkiem NASZYM, u Właścicieli Ziemskich tego spóldziałania, bez którego skutek przedsięwziętych środków widocznie był

принятыхъ мѣръ былъ очевидно невозможенъ. По этому законы эти не принесли донинѣ и тѣхъ плодовъ, которыхъ Мы вправѣ были отъ нихъ ожидать.

Наконецъ, возникшія въ послѣднее время смуты и волненія, доселѣ еще не вполне прекратившіяся, послужили злонамѣреннымъ людямъ средствомъ, не только отдалить исполненіе Нашимъ Родителемъ обѣщаннаго и Нами предпринятаго окончательнаго устройства быта поселянъ, но и подвергать искушенію вѣрность ихъ закону и Престолу, и посѣвать въ ихъ умахъ волненія и тревогу.

Здравый смыслъ поселянъ восторжествовалъ однакоже надъ лстивыми обольщеніями, а непоколебимая ихъ вѣрность, выдержавъ всякія угрозы и насилія, запечатлѣлась даже кровью многихъ невинныхъ жертвъ.

Нынѣ свершилось ровно три года съ тѣхъ поръ, какъ въ день 19 Февраля 1861 года Мы издали Манифестъ и Положенія объ устройствѣ крестьянъ въ Россіи.

И въ Царствѣ Польскомъ настоящій день Мы знаменуемъ исполненіемъ священнаго завѣта Родителя Нашего, Нашихъ собственныхъ, давнишнихъ желаній и упованій многочисленнаго, вѣрнаго Намъ сословія поселянъ. Да останется сей день вѣчно памятенъ и крестьянамъ Царства, какъ день вновь возникающаго ихъ благосостоянія. Да будетъ сіе благосостояніе ихъ первымъ счастливымъ предвѣстіемъ того общаго преуспѣянія и благоденствія, водвореніе коего во всѣхъ слояхъ населенія Царства составляетъ предметъ Нашего постоянного желанія и непоколебленной надежды.

Велѣдствіе сего, призвавъ Бога на помощь, Мы постановили и постановляемъ:

Ст. 1. Земли, состоящія въ пользованіи крестьянъ (т. е. крестьянскіе усадебные участки), въ имѣніяхъ принадлежащихъ частнымъ лицамъ, маіоратнымъ владѣльцамъ, институтамъ (разнымъ учрежденіямъ) и казні, поступаютъ въ полную собственность крестьянъ

неподобным. Для того то Уstawy te nie przyniosły dotąd takich nawet korzyści, jakich Mieliśmy prawo spodziewać się po nich.

Nakoniec wybuchłe w ostatnich czasach powstanie i zaburzenia, dotąd jeszcze nie zupełnie uśmierzone, posłużyły ludziom złych zamiarów, nie tylko do wstrzymania w wykonaniu przyrzeczonego przez Rodzica Naszego, a przez Nas ostatecznie przedsięwziętego urządzenia włościan, lecz i do usiłowań zachwiania w nich uległości Prawu i wierności Tronowi, przez zasiewanie w ich umysłach zaburzeń i trwogi.

Zdrowy atoli rozsądek włościan odniósł zwycięstwo nad ludźcami go uwodzeniami, a niezachwiana wierność ich, oparłszy się wszelkim groźbom i gwałtom, niewinną krwią nawet licznych z pomiędzy nich ofiar okupioną została.

Dziś właśnie trzy lata upływa od tego czasu, kiedy w dniu 19 Lutego 1861 roku wydaliśmy Manifest i Ustawy o urządzeniu włościan w Cesarstwie.

W Królestwie Polskiem również dzień ten odznaczamy spełnieniem w nim świętej dla Nas woli Rodzica Naszego, dawnych życzeń własnych i oczekiwań wiernej Nam licznej klasy włościan. Niech dzień ten będzie wiecznie pamiętnym i dla włościan Królestwa, jako dzień nastania nowej ich pomyślności. Niech pomyślność ta stanie się zarazem pierwszym szczęśliwym zwiastunem tego ogólnego postępu i powodzenia, których ustalenie we wszystkich warstwach ludności Królestwa jest przedmiotem nieustannych dążeń Naszych i niezachwianej nadziei.

Obecnie wezwawszy Boga na pomoc, Postanowiliśmy i Stanowimy:

Art. 1. Grunty zostające w posiadaniu włościan (to jest osady włościańskie) tak w dobrach prywatnych i Najmiłościwiej rozdarowanych (majoratskich), jakoteż w dobrach instytucyjnych, (różnych zakładów) i rządowych, przechodzą na zupełną własność włościan, w posiadaniu

тѣми землями владѣющихъ. Какія именно земли приобрѣтаются крестьянами и какіе крестьяне подлежатъ дѣйствию настоящаго указа, опредѣляется ниже, въ статьяхъ 5, 6, 8, 10, 13 и 14.

Ст. 2. Съ 3 (15) Апрѣля сего 1864 года, крестьяне освобождаются навсегда ото всѣхъ, безъ исключенія, повинностей, которыми они обложены были въ пользу владѣльцевъ имѣній, какъ то: отъ барщины, денежнаго окупа, хлѣбнаго оброка, чинша, данинъ и т. п. Всѣ иски о недоимкахъ по упраздняемымъ повинностямъ, прекращаются и не могутъ быть впредь вчинаемы. На будущее время, крестьяне обязаны вносить въ казну, за приобрѣтенную ими въ собственность землю, поземельный налогъ, симъ указомъ установленный. Способъ исчисления, размѣръ и сроки платежей этого поземельнаго налога опредѣляются въ статьяхъ 27 — 36.

Ст. 3. Владѣльцы имѣній частныхъ, институтскихъ и пожалованныхъ (маіоратныхъ), получаютъ отъ казны вознагражденіе за упраздняемыя повинности крестьянъ. Размѣръ, способъ исчисления и видъ этого вознагражденія, опредѣляются въ указѣ о Ликвидационной Коммисіи. Сверхъ того, со всѣхъ владѣльцевъ имѣній, въ концѣ, на основаніи настоящаго указа, крестьяне приобрѣтаютъ землю въ собственность, слагается обязанность оказывать крестьянамъ льготы, въ случаѣ чрезвычайныхъ бѣдствій, и снабжать ихъ въ долгъ рабочимъ скотомъ, орудіями и сѣмьями. Независимо отъ сего, владѣльцы имѣній, пожалованныхъ на основаніи Положенія 4 (16) Октября 1835 года, освобождаются отъ платежа въ казну кварты, установленной статьями 24 и 25-ой того Положенія.

Ст. 4. Вознагражденіе владѣльцевъ производится изъ поименованныхъ въ указѣ о Ликвидационной Коммисіи источниковъ, въ числѣ коихъ заключается и упомянутый въ ст. 2-й поземельный налогъ.

тыхъ грунтовъ бѣдствующихъ. Какіе мianовиче grunta nabywają włościanie i do których z nich dobrodziejstwo tego Ukazu rozciąga się, to poniżej w artykułach 5, 6, 8, 10, 13 i 14 jest wskazane.

Art. 2. Od 3 (15) Kwietnia bieżącego 1864 roku, włościanie uwolnieni raz na zawsze zostają od wszelkich bez wyłączenia powinności, jakimi na korzyść dziedziców obłożeni byli, jako to: od pańszczyzny, od okupu w gotowiznie, od osepów, od czynszu, danin i t. p. Wszelkie dochodzenie zaległości i niedoborów z powyżej zniesionych powinności ustaje i z tego tytułu żadne nowe dochodzenie w przyszłości miejsca mieć nie może. Na przyszłość włościanie obowiązani są wносить do Skarbu, za nabytą przez nich na własność ziemię, podatek gruntowy tym Ukazem ustanowiony. Sposób wyrachowania, wysokość i termin opłaty tego podatku gruntowego, określone są w artykułach 27 do 36.

Art. 3. Dziedzice dóbr prywatnych, instytucyjnych i Najmilszowiej rozdawanych (majoratskich), otrzymają od Rządu wynagrodzenie za zniesione powinności włościańskie. Sposób wyrachowania, wysokość i rodzaj tego wynagrodzenia, wskazane są w Ukazie o Kommissyi Likwidacyjnej. Prócz tego, dziedzice dóbr, w których włościanie, w moc niniejszego Ukazu, stają się właścicielami gruntów, oswobadzają się od obowiązku niesienia ulgi włościanom w przypadkach klęsk nadzwyczajnych i oddawania im zapomogi w inwentarzu roboczym, w narzędziach i w zasiewach. Prócz tego, właściciele dóbr, Najmilszowiej rozdawanych, na zasadach Postanowienia z dnia 4 (16) Października 1835 roku, uwalniają się od opłaty Skarbowi kwarty, art. 24 i 25 rzeczonego Postanowienia zaprowadzonej.

Art. 4. Wynagrodzenie dziedziców nastąpi ze źródeł, w Ukazie o Kommissyi Likwidacyjnej wyszczególnionych, między któremi mieści się także wspomniany w art. 2 podatek gruntowy.

*I. О землях приобретаемых крестьянами
в собственность, и о крестьянах, действии настоя-
щего указа подлежащих.*

Ст. 5. Во всех частных и институтских имениях, а равно в имениях казенных, окончательно еще неустроенных по правилам об очиншевании, поступают в собственность крестьян все ныне занимаемые ими усадьбы (т. е. крестьянские участки), как подходящие, так и неподходящие под действие Высочайшего указа 26 Мая (7 Июня) 1846 года, в том числе и усадьбы, заключающие в себя менее трех моргов новопольской меры, безо всякого ограничения какими-бы то ни было размером. Изъятия из сего правила изложены в ст. 10-ой.

Усадьбы общественныя, там, где таковыя находятся, как-то: сборныя избы, школы и т. п., а равно участки земли, состоящие в общем пользовании всех крестьян, но без участия владельца в том пользовании, как например общия сельские выгоны, также поступают, на основании сего указа, в собственность крестьян.

Ст. 6. Сверх сего, крестьянам предоставляется право приобрести в собственность, на основании настоящих правил, и те усадьбы, подходящие под действие указа 26 Мая (7 Июня) 1846 года, коими они пользовались при издании оного, хотя бы сии усадьбы ныне находились впуск, или, в противность статьи 2-ой упомянутого указа, поступили, без обмена на другая земли, в непосредственное распоряжение владельцев. Съ просьбами о предоставлении им упомянутых усадьб, крестьяне обращаются, по принадлежности, къ участковым Коммиссарам или въ Коммиссии по крестьянским делам. Для предъявления крестьянами права их на таковыя усадьбы, назначается трехлѣтній съ 3 (15) Апрѣля 1864 года срокъ.

Ст. 7. Те изъ упомянутых въ ст. 6-ой опустѣлыхъ усадьбъ, на которыя крестьяне не предъявятъ своихъ

*I. О gruntach, na własność włościan przechodzących
i o włościanach do których niniejszy Ukaz rozciąga się.*

Art. 5. We wszystkich dobrach prywatnych i instytucyjnych, jakoteż rządowych, ostatecznie jeszcze według przepisów o czynszowaniu nie uregulowanych, na własność włościan przechodzą wszystkie dotąd w posiadaniu ich znajdujące się osady, czy to podpadające czy nie podpadające pod moc Najwyższego Ukazu z dnia 26 Maja (7 Czerwca) 1846 r., a w tej liczbie i osady trzech morgów nowopolskiej miary nie dochodzące, bez żadnego ograniczenia co do ich rozległości. Wyjątki od tego przepisu w art. 10 są wyszczególnione.

Osady gromadzkie tam gdzie takowe się znajdują, jako to: domy na pomieszczenie urzędu, szkoły i t. p., a razem grunta w użytkowaniu wspólnem włościan zostające, bez udziału w tem użytkowaniu dziedzica, jak naprzykład, wspólne pastwiska, także na własność włościan mocą tego Ukazu przechodzą.

Art. 6. Prócz tego, włościanom nadaje się prawo nabywania na własność, na zasadzie niniejszych przepisów, i te osady pod moc Ukazu 26 Maja (7 Czerwca) 1846 roku podpadające, z których oni użytkowali w chwili wydania onego, chociażby te osady nateraz stały pustkami, lub gdyby, wbrew art. 2-go rzeczonego Ukazu, bez zamiany na inne grunta, przeszły w bezpośrednie rozporządzenie dziedziców. Z prośbami o oddanie im rzeczonych osad, włościanie udawać się mają właściwą drogą do Kommissarzy rewirowych lub do Kommissyi spraw włościańskich. Do zgłaszania się z prawami swojemi do takowych osad назнача się włościanom trzechletni termin, poczynający się od dnia 3 (15) Kwietnia 1864 r.

Art. 7. Osady opuszczone, o których artykuł 6-ty wzmiankuje, a do których włościanie w ciągu oznaczone-

правъ въ теченіе опредѣленнаго срока, равно какъ всѣ вообще земли, произвольно изъятыя послѣ изданіи указа 26 Мая (7 Іюня) 1846 года изъ пользованія крестьянъ, на которыя они до истеченія того же срока, не предъявлять своего права, могутъ быть присоединены къ дворовымъ (т. е. фольварочнымъ или помѣщичьимъ) землямъ, порядкомъ, какой на сіе будетъ опредѣленъ.

Ст. 8. Если, въ какомъ-либо имѣніи, послѣ изданіи указа 26 Мая (7 Іюня) 1846 года, произведенъ былъ обмѣнъ земель, состоявшихъ въ пользованіи крестьянъ на земли дворовыя, не по утвержденному законнымъ порядкомъ соглашенію съ крестьянами и не на основаніи Положенія 24 Мая (5 Іюня) 1862 года объ обязательномъ очиншеваніи, а по распоряженію владѣльца и въ противность закону, то крестьяне могутъ, отказавшись отъ дворовыхъ земель, отведенныхъ имъ въ обмѣнъ, требовать, чтобы, въ замѣнъ сего, имъ были возвращены, въ собственность, тѣ земли, которыми они пользовались при изданіи указа 26 Мая (7 Іюня) 1846 года. Конечнымъ срокомъ на предъявленіе таковыхъ требованій назначается тотъ день, въ который будетъ прочтенъ крестьянамъ проектъ ликвидаціонной табели при повѣркѣ оной.

Ст. 9. Въмѣстѣ съ землею, приобретаемою каждымъ крестьяниномъ, поступаютъ въ полную его собственность всѣ находящіяся на той землѣ жилыя и хозяйственныя строенія, а равно усадебный инвентарь, какъ-то: рабочій скотъ, орудія и сѣмена.

Ст. 10. Изъ состава земель, приобретаемыхъ по сему указу крестьянами въ собственность, исключаются: а) усадьбы, устроенныя владѣльцами при ихъ корчмахъ, мельницахъ, кирпичныхъ заводахъ и кузницахъ; б) усадьбы овчарей, садовниковъ и другихъ дворовыхъ служителей, если занимаемые ими дома находятся при мызѣ или при фольваркѣ, а не въ деревнѣ или селеніи; в) усадьбы лѣсныхъ сторожей, если дома, въ коихъ они живутъ, находятся не въ селеніи или деревнѣ, а при мызѣ или при фольваркѣ, или въ господ-

го термину з правами свѣми не згłoszą się; jak niemniej wszystkie w ogóle grunta, samowolnie po zapadłym Ukazie z dnia 26 Maja (7 Czerwca) 1846 r. włościanom odjęte, do których oni po-dzień upływu wspomnionego terminu z prawami swemi się nie zgłosili, — będą mogły być wcielone do gruntów dworskich, (to jest folwarcznych czyli dziedzica) przepisać się mającym порядkiem.

Art. 8. Jeśli w jakichkolwiek bądź dobrach po zapadnięciu Ukazu z dnia 26 Maja (7 Czerwca) 1846 r. nastąpiła zamiana gruntów włościańskich na dworskie, bez urzędownie stwierdzonej prawnej ugody z włościanami i nie na podstawie Ustawy z dnia 24 Maja (5 Czerwca) 1862 r. o oczynszowaniu z urzędu, a tylko według rozporządzenia dziedzica i wbrew przepisom, to włościanie, za zrzeczeniem się gruntów dworskich, danych im na zamianę, mogą zażądać zwrotu i oddania im na własność tych gruntów, jakie posiadali w chwili wydania Ukazu z dnia 26 Maja (7 Czerwca) 1846 r. Za termin ostateczny do zanoszenia tego rodzaju żądań naznacza się ten dzień, w którym odczytanym zostanie włościanom projekt Tabelli likwidacyjnej przy jej sprawdzeniu.

Art. 9. Razem z gruntem przez każdego włościanina nabytym, przechodzą na własność jego zupełną, wszystkie znajdujące się na tym gruncie, mieszkalne i gospodar-skie budowle, a zarazem inwentarz gruntowy, jakoto: bydło, robocze narzędzia i zasiewy.

Art. 10. Z pomiędzy gruntów, w moc niniejszego Ukazu na własność włościan przechodzących, wyłączają się: a) osady karczemne, młynarskie, przy cegielniach i kuźniach, przez dziedziców urządzone; b) osady owczarzy, ogrodników i innych sług dworskich, jeśli domostwa przez nich zajmowane, położone są przy dworze dziedzica albo przy folwarku, a nie we wsi; c) osady gajowych, jeśli ich domy mieszkalne znajdują się także nie na wsi, lecz przy dworze, przy folwarku lub w lesie dziedzica; d) grunta dworskie lub folwarczne, w dzierżawę czasowo włościan,

скомъ лѣсу, или у опушки лѣса; d) дворовыя, или фольварочныя земли, отданныя крестьянамъ въ арендное содержаніе на срокъ, по письменнымъ контрактамъ, если земли сіи сданы вмѣстѣ съ фольварочными строеніями; e) крестьянскія усадьбы, до обнародованія настоящаго указа крестьянами приобрѣтенныя въ полную собственность, гдѣ таковыя окажутся.

Ст. 11. Крестьяне, и по приобрѣтеніи ими въ собственность ихъ усадьбъ, сохраняютъ право на тѣ угодья (сервитуты), которыми они въ настоящее время пользуются на основаніи prestaціонныхъ табелей, контрактовъ, словесныхъ условій или по обычаю, какъ-то: право на полученіе строеваго лѣса, дровъ, на сборъ сушняка, валежника, листьевъ для подстилки, на пастбище въ господскихъ лѣсахъ и на дворовыхъ или фольварочныхъ земляхъ.

Если крестьяне, во время изданія указа 26 Мая (7 Іюня) 1846 года, пользовались всеми или нѣкоторыми изъ нихъ, и если впослѣдствіи они были лишены этого пользованія, не по добровольному съ ними соглашенію, законнымъ порядкомъ утвержденному, и не въ силу законнаго рѣшенія, состоявшагося на основаніи Положенія 24 Мая (5 Іюня) 1862 года объ обязательномъ очиншеваніи, то право крестьянъ на угодья возстановляется въ размѣрахъ и видахъ прежняго ихъ пользованія онымъ до изданія указа 26 Мая (7 Іюня) 1846 года.

Ст. 12. Право крестьянъ на упомянутыя выше (ст. 11) угодья, можетъ быть отмѣнено не иначе, какъ по обоюдному владѣльца съ крестьянами соглашенію, законнымъ порядкомъ засвидѣтельствованному, или же хотя по одному требованію владѣльца, но съ непремѣннымъ условіемъ, чтобы владѣлецъ выдалъ крестьянамъ соотвѣтственное за то вознагражденіе. Случаи, въ которыхъ можетъ быть допущена обязательная, по требованію владѣльца, отмѣна правъ на угодья, равно какъ и правила о порядкѣ исчисленія слѣдующаго крестьянамъ вознагражденія, будутъ опредѣлены особымъ закономъ.

номъ wypuszczone за umowami на piśmie, jeśli grunta te wydzierżawione im zostały razem z budowlami folwarcznymi; e) osady, przed ogłoszeniem niniejszego Ukazu przez włościan na zupełną własność nabyte, tam gdzie takowe się znajdują.

Art. 11. Włościanie, nawet po nabyciu przez nich osad na własność, zachowują prawo do tych służebności i użytków, z których dotychczasowo korzystają na zasadzie tabel prestacyjnych, kontraktów, umów słownych lub zwyczaju, jakoto: prawo otrzymywania drzewa na budowę i na opał, zbierania gałęzi, suszu, ściółki, prawa pasania w lasach dziedziców oraz na gruntach dworskich lub folwarcznych.

Jeśli włościanie, w czasie wydania Ukazu z dnia 26 Maja (7 Czerwca) 1846 r., byli w użytkowaniu wszystkich takich służebności lub tylko niektórych z nich, a następnie pozbawieni zostali tego użytkowania, nie w skutek dobrowolnej z nimi ugody urzędownie zatwierdzonej, i nie mocą legalnej decyzji na zasadzie Ustawy z dnia 24 Maja (5 Czerwca) 1862 r. o oczynszowaniu z urzędu zapadłej; to prawo włościan do tych służebności i użytków przywraca się w poprzedniej swej rozciągłości i w tym sposobie, w jakim korzystali z niego przed zapadnięciem Ukazu z dnia 26 Maja (7 Czerwca) 1846 roku.

Art. 12. Prawo włościan do wspomnionych powyżej (art. 11) służebności i użytków, nie inaczej może być uchylone, jak tylko za zobowiązaną zgodą dziedzica z włościanami, przepisany porządkiem stwierdzoną, lub też na żądanie samego dziedzica, atoli pod koniecznym warunkiem stosownego za nie wynagrodzenia włościan przez dziedzica. Przypadki, w których uchylenie służebności na żądanie dziedzica dopuszczonem być może i przepisy co do sposobu wyrachowania przypadającego włościanom wynagrodzenia, osobnem prawem postanowione zostaną.

Ст. 13. Въ казенныхъ имѣніяхъ, окончательно устроенныхъ по правиламъ объ очиншеваніи, равно какъ и въ имѣніяхъ майоратныхъ (пожалованныхъ на основаніи Положенія 4 (16) Октября 1835 года), поступають въ собственность крестьянъ всѣ земли, по распоряженію Правительства нынѣ имъ отведенныя, причемъ крестьяне сохраняють право и на угоды, буде таковыя имъ въ настоящее время предоставлены.

Ст. 14. Право собственности на земли, за изытіями, указанными въ ст. 10-ой, предоставляется настоящимъ указомъ всѣмъ вообще крестьянамъ владѣющимъ усадьбами, къ какому бы разряду они ни принадлежали (т. е. колонистамъ, кметямъ, рольникамъ, полрольникамъ, огородникамъ, коморникамъ, халупникамъ и проч.),— на какомъ бы основаніи они ни владѣли своими усадьбами (т. е. по утвержденнымъ ли Правительствомъ табелямъ повинностей, либо по вѣдомостямъ, составленнымъ на основаніи Положенія 24 Мая (5 Іюня) 1862 года, объ обязательномъ очиншеваніи, либо по prestaціоннымъ табелямъ, по привилегіямъ, по контрактамъ, писменнымъ или словеснымъ, срочнымъ или безсрочнымъ, либо наконецъ безъ контрактовъ, по одному обычаю),— и какого бы рода повинности они ни отбывали (т. е. чиншъ, денежный окупъ, установленный указомъ 4 (16) Мая 1861 года, сборъ зерномъ, данины, барщину, или смѣшанную изъ различныхъ видовъ повинность и т. п.).

II. О правахъ крестьянъ на приобрѣтаемыя или земли.

Ст. 15. Каждый хозяинъ, владѣющій дворомъ съ пахатною землею, или дворомъ и огородомъ, или однимъ дворомъ, прибрѣтаетъ, вмѣстѣ съ правомъ собственности, исключительное право не только на поверхность земли, но и на недра ея, въ предѣлахъ, общими законами установленныхъ. Если вла-

Art. 13. W dobrach rządowych ostatecznie uregulowanych i w dobrach Najmilszociowej rozdanych (na zasadzie postanowienia z d. 4 (16) Października 1835 r.), na własność włościan przechodzą wszystkie grunta z rozporządzenia Rządu obecnie im wydzielone, oraz zachowują się im wszystkie służebności i użytki, z których dotychczas korzystają.

Art. 14. Prawo własności gruntów, z wyjątkami artykułem 10 objętymi, nadaje się niniejszym Ukazem wszystkim w ogóle włościanom, posiadającym osady, do jakiegoby rodzaju włościan oni nie należeli, (to jest: kolonistom, kmieciom, rolnikom, półrolnikom, ogrodnikom, komornikom, zagrodnikom i t. p.) bez różnicy tytułu w moc którego osadę posiadli, to jest: czyto na zasadzie zatwierdzonych przez Rząd tabell powinności, czy też na zasadzie wykazów, według prawa z d. 24 Maja (5 Czerwca) 1862 r. o czynszowaniu z urzędu sporządzonych, czy podług tabell prestacyjnych, czy według przywilejów lub kontraktów na piśmie lub ustnie zawartych, terminowych lub bezterminowych, lub nakoniec bez kontraktów w moc przyjętego jedynie zwyczaju), tudzież bez względu na rodzaj odbywanych przez nich powinności, (to jest czynszu, pieniężnego okupu, ustanowionego Ukazem z d. 4 (16) Maja 1861 r., osepów, danin, pańszczyzn, lub też połączonych różnorodnych powinności i t. p.).

II. O prawach włościan do gruntów na ich własność przechodzących.

Art. 15. Każdy gospodarz posiadający zagrodę z rolą, lub zagrodę z ogrodem, lub samą tylko zagrodę, nabywa, razem z prawem własności, wyłączne prawo nie tylko do powierzchni gruntu, ale i do wnętrza jego w granicach ogólnem prawem ustanowionych. Jeżeli dziedzic przed ogłoszeniem tego Ukazu rozpoczął wydobywanie węgla

дѣлецъ имѣнія, до обнародованія сего указа, началъ уже разработку каменнаго угля или минеральной руды на крестьянской усадьбѣ, то ему дозволяется продолжать оную, не иначе, какъ съ обязанностию вознаградить хозяина усадьбы по справедливой оцѣнкѣ его убытковъ.

Ст. 16. Право охоты, на всемъ пространствѣ земель, которыя приобрѣтаются крестьянами, принадлежащими къ одному сельскому обществу, равно какъ и право рыбной ловли въ водахъ, къ тѣмъ землямъ прилегающихъ, принадлежитъ не каждому хозяину по рознь, а всему сельскому обществу.

Рыбныя ловли, устроенныя помѣщиками въ искусственныхъ, принадлежащихъ имъ прудахъ, остаются въ исключительномъ владѣніи тѣхъ помѣщиковъ.

Ст. 17. Право пропинаціи (т. е. право выдѣлки и розничной продажи питей) на приобрѣтаемой крестьянами землѣ, составляя принадлежность права собственности, предоставляется также всему сельскому обществу; но доходы, изъ сего права извлекаемые, обращаются на усиленіе средствъ, изъ коихъ имѣетъ быть произведено вознагражденіе владѣльцевъ. По этому, впредь до окончательной уплаты казною сего вознагражденія, извлеченіе доходовъ отъ пропинаціи на приобрѣтенныхъ крестьянами земляхъ, будетъ производиться по распоряженію казны. По совершеніи жетакрой уплаты, пропинація на приобрѣтенной крестьянами въ собственность землѣ, отдается въ распоряженіе сельскаго общества, какъ оброчная статья, ему принадлежащая.

Ст. 18. Каждому усадебнику предоставляется право отдавать въ наймы, закладывать и отчуждать приобрѣтаемую имъ въ собственность усадьбу, но, въ видахъ предупрежденія разстройства въ хозяйственномъ быту крестьянъ, это право подчиняется слѣдующимъ, временнымъ ограниченіямъ:

а) домъ и надворныя строенія, находящіеся на усадьбѣ, не могутъ быть ни закладываемы, ни отчуждаемы отдѣльно отъ земли;

земного или руды на грунте gospodarza, to nie inaczej będzie mu dozwolonem dalej takowe prowadzić, jak pod obowiązkiem wynagrodzenia gospodarza według sprawiedliwego ocenienia jego szkody.

Art. 16. Prawo polowania na całej przestrzeni gruntów włościan jedną gromadę składających, jak niemniej prawo rybołówstwa w wodach do tych gruntów przytykających, nie do każdego pojedynczego gospodarza, lecz do całej gromady należy.

Zakłady połowu ryb, po stawach, przez dziedziców sztucznie urządzonych, pozostają w wyłącznem tychże dziedziców posiadaniu.

Art. 17. Prawo propinacyi (to jest prawo wyrobu i wyszynku trunków) na gruntach przez włościan nabytych, jako z prawa własności wypływające, także do całej gromady należy; atoli dochody z tego prawa przeznaczają się na zasilenie źródeł, z których dziedzice wynagrodzeni być mają. Dopóki zatem wynagrodzenie to w zupełności spłaconem przez Rząd nie zostanie, dochody propinacyjne na gruntach włościańskich, podług rozporządzenia Rządu pobierane będą. Po uiszczeniu atoli tej należitości, dochód z propinacyi na gruntach do włościan należących, w rozporządzenie gromady, jako szczególne źródło gromadzkiego dochodu, oddany zostanie.

Art. 18. Każdemu gospodarzowi służy prawo zadzierżawić, obciążyć lub alienować nabytą na własność osadę. Celem atoli zapobieżenia upadkowi gospodarstwa włościan, prawo to ulegać ma następnym czasowym ograniczeniom:

a) dom i zabudowania gospodarskie w osadzie znajdujące się, nie mogą być oddzielnie od gruntów, ani obciążane, ani alienowane;

б) брать въ залогъ и приобрѣтать усадьбы, предоставляемыя крестьянамъ въ собственность, на льготныхъ для нихъ условіяхъ настоящаго Указа, могутъ только крестьяне.

Ст. 19. Учредительному Комитету, съ симъ вмѣстѣ особымъ указомъ установленному, предоставляется составить подробныя, также временныя правила, относительно того, на какомъ основаніи можетъ быть допущено дробленіе прибрѣтенныхъ крестьянами въ собственность усадебъ, и опредѣлить порядокъ отчужденія и отдачи въ залогъ сихъ усадебъ.

Учредительному Комитету предоставляется также опредѣлить срокъ, въ продолженіи котораго права крестьянъ на прибрѣтенныя ими усадьбы будутъ подлежать ограниченіямъ и правиламъ, упомянутымъ въ ст. 18 и 19-й.

Ст. 20. Опустѣвшія крестьянскія усадьбы, или такъ называемыя пустки, при сдачѣ ихъ желающимъ, могутъ быть передаваемы, какъ въ цѣлости, такъ и по частямъ, съ раздробленіемъ каждой на болѣе мелкія усадьбы.

Ст. 21. Если, на прибрѣтеніе опустѣвшей усадьбы, явится нѣсколько соискателей, то ближайшее на нее право, предоставляется односельному крестьянину передъ стороннимъ; изъ числа односельцевъ, дается преимущество крестьянину безземельному передъ всякимъ крестьяниномъ, имѣющимъ собственную осѣдлость, а изъ осѣдлыхъ крестьянъ, неимѣющему пахатной земли, передъ пахаремъ; наконецъ, если изъ нѣсколькихъ, во всѣхъ сихъ отношеніяхъ равноправныхъ соискателей, одни пожелаютъ прибрѣсти опустѣлую усадьбу въ цѣлости, а другіе потребуютъ чтобы она была раздроблена и предоставлена имъ въ собственность по частямъ, то послѣднимъ дается преимущество передъ первыми.

Ст. 22. Съ обнародованія настоящаго указа, дома и строенія крестьянъ, владѣющихъ усадьбами, въ коихъ заключается не менѣе 3-хъ морговъ, а равно усадьбамъ меньшаго размѣра, въ чертѣ селенія расположенныя, и

б) сами только влошчаніе бѣдѣ mieli право браѣ w zastaw i nabywaѣ osady, ktore z mocy niniejszego Ukazu na własnoѣ ich na tyle dogodnych warunkach przechodzѣ.

Art. 19. Na Urzadzajacy Komitet, jednoczesnie osobnym Ukazem ustanowiony, wkłada siѣ obowiazek ulożyć szczegolowe, rowniez czasowe przepisy, wskazujace: na jakiej zasadzie dzielenie na mniejsze nabytych przez wloscian na własnoѣ osad, dopuszczonem byѣ moze; oraz w jakim porzadku alienowanie i obciażanie tych osad ma siѣ odbywaѣ.

Urzadzajacy Komitet oznaczy zarazem termin, w ciagu ktorego prawa wloscian do nabytych przez nich osad, ulegaѣ bѣdѣ ograniczeniom i przepisom w artykulach 18 i 19 wymienionym.

Art. 20. Opuszczone wlosciańskie osady czyli tak zwane pustki, na żądanie ubiegajacych siѣ o nie, mogą byѣ im oddane, w calosci lub czesciami, z podzieleniem kazdej na pomniejsze.

Art. 21. Jeśli do jednej opuszczonej osady zgłosi siѣ kilku konkurentow, to pierwszenstwo do niej nalezy siѣ wloscianinowi z tejze wioski przed obcemi; z pomiedzy zaś konkurentow tejze samej wioski, pierwszenstwo sluzy wloscianinowi nie majacemu gruntu, przed kazdym, majacym juz własną osadę; z pomiedzy zaś majacych osady, pierwszenstwo sluzy niemajacemu przy osadzie roli ornej, przed konkurentem takowę posiadajacym; nakoniec, jeśli z konkurentow w rownem pod wszystkimi wyluszczonemi wzgledami znajdujacych siѣ polozeniu, jedni zechca nabyѣ opustoszałą osadę, w calosci, a drudzy zażadaja aby byla rozdzieloną i odstapioną im na własnoѣ czesciami, to tym ostatnim daje siѣ pierwszenstwo przed poprzedniemi.

Art. 22. Od chwili ogłoszenia tego Ukazu, domy i zabudowania wloscian, w osadach najmniej trzech morgowych, jakotez w osadach mniejszej rozleglości, w obrebie wioski polozone, nie inaczej na inne miejsca bѣdѣ mogły

могутъ быть переносимы на другія мѣста, хотябы даже въ видахъ уничтоженія черезполосности дворовыхъ полей съ крестьянскими, иначе, какъ съ согласія самихъ усадебниковъ. Относительно же перенесенія крестьянскихъ домовъ и строеній съ усадебъ, заключающихъ въ себѣ менѣе 3-хъ морговъ и расположенныхъ внѣ черты селенія, изданы будутъ особыя правила.

Ст. 23. Крестьяне могутъ, во всѣхъ случаяхъ, когда найдутъ это для себя выгоднымъ, входить въ соглашенія по предмету обмена земель, приобретаемыхъ ими въ собственность, какъ между собою, такъ и съ владельцами имѣній. Но, для предупрежденія несправностей въ поступленіи поземельнаго налога, изъ котораго имѣть быть произведено вознагражденіе владельцевъ, Учредительный Комитетъ опредѣлитъ тѣ временныя условія, которыя должны быть соблюдаемы для дѣйствительности таковыхъ соглашеній.

Ст. 24. Если полюбовнаго соглашенія по предмету, означенному въ статьѣ 23-й, не состоялось, то въ видахъ уничтоженія черезполосности, допускаются въ имѣніяхъ, окончательно еще неустроенныхъ по правиламъ объ очиншеваніи, принудительное разверстаніе и обменъ земель по требованію одной стороны, т. е. владельцевъ тѣхъ имѣній или крестьянъ, но съ тѣмъ, чтобы общее пространство приобретаемой крестьянами въ собственность земли, не подвергалось чрезъ это уменьшенію, и чтобы имъ не были отводимы худшія земли въ замѣнъ лучшихъ. Случай, въ которыхъ требованіе одной стороны о разверстаніи и обменѣ земель признается для другой стороны обязательнымъ, а равно порядокъ производства этого рода дѣлъ и правила о раздѣлѣ общихъ пастбищъ, опредѣлены будутъ особо.

Ст. 25. Земли, приобретенныя, на основаніи настоящаго указа, крестьянами въ собственность, освобождаются отъ всякихъ донинѣ лежавшихъ на сихъ земляхъ обязанностей къ третьимъ лицамъ.

Ст. 26. Отмѣняются, какъ несовмѣстныя съ пра-

быть przenoszone, chociażby nawet dla usunięcia pomieszania pól dworskich z włościańskimi, jak tylko za wyrażną zgodą samych osadników. Co się zaś tyczy przeniesienia domów i zabudowań włościańskich z osad mniej nad trzy morgi gruntu w sobie zawierających, lecz za obrębem wioski leżących, to w tej mierze osobne przepisy wydane zostaną.

Art. 23. Włościanie, ilekroć znajdą to dla siebie dogodnem, mogą wchodzić w umowy o zamianę gruntów przez nich na własność nabytych, tak między sobą, jakoteż z dziedzicem. Atoli dla zapobieżenia nieregularnemu wpływowi podatku gruntowego, na wynagrodzenie dziedziców przeznaczonego, Urządzący Komitet przepisze czasowe warunki, które do ważności tego rodzaju umów będą niezbędne.

Art. 24. Jeśliby dobrowolna ugoda w przedmiocie art. 23 objętym nie nastąpiła, to dla zniesienia pomieszania gruntów w dobrach ostatecznie jeszcze nieuregulowanych według zasad o czynszowaniu, dopuszcza się przymusowe rozsegregowanie i zamiana gruntów na żądanie jednej strony, to jest lub dziedziców lub włościan, lecz z zastrzeżeniem: ażeby ogólna przestrzeń nabytej przez włościan na własność ziemi, nie uległa przez to umniejszeniu, i ażeby im w zamian za lepsze grunta, gorsze się nie dostały. W jakich razach żądanie rozsegregowania i zamiany gruntów jednej strony, staje się dla drugiej obowiązującym i sposób postępowania przy tego rodzaju czynności, oraz przepisy o rozdzieleniu wspólnych pastwisk, oddzielnie wydane zostaną.

Art. 25. Grunta, na zasadzie niniejszego Ukazu przez włościan na własność nabyte, oswobadzają się od wszelkich ciążących je dotychczas na rzecz osób trzecich zobowiązań.

Art. 26. Znoszą się zarazem, jako niedające się potom 62.

вомъ полной собственности, слѣдующія обязанности и ограниченія, нынѣ лежащія, на крестьянахъ, владѣющихъ усадьбами: а) платежъ вотчиннику или казнѣ определенной суммы, извѣстной подъ названіемъ „лаудеміи“, при переходѣ усадьбы отъ одного лица къ другому, въ какихъ-бы случаяхъ этотъ взносъ ни взыскивался и на какомъ-бы основаніи ни исчислялся; б) право вотчинника или казны взымать единовременно, въ опредѣленные сроки (черезъ каждыя 20, 30, 40 и т. д. лѣтъ), вышій чиншъ, извѣстный подъ названіемъ „господской копѣйки“ или „лаудеміи“; в) все, изъ контрактовъ или мѣстныхъ обычаевъ истекающія воспрещенія или ограниченія, коимъ подвергались крестьяне въ производствѣ разныхъ промысловъ, въ устройствѣ на ихъ усадьбахъ водяныхъ и вѣтренихъ мельницъ и всякаго рода фабричныхъ заведеній; д) сохранившійся въ нѣкоторыхъ мѣстностяхъ обычай, въ силу коего крестьянамъ воспрещалось приобретать для своего употребленія горячіе напитки иначе, какъ съ заводовъ или изъ мѣстъ раздробительной продажи, принадлежащихъ владѣльцу имѣнія; е) прочія всякаго рода исключительныя права прежняго вотчинника, несовмѣстныя съ переходомъ земель въ полную собственность крестьянъ. Во всѣхъ подобныхъ отношеніяхъ, крестьяне подчиняются общему, на равнѣ съ другими землевладѣльцами, законамъ.

III. О подати съ земель, приобретаемыхъ крестьянами въ собственность.

Ст. 27. Въ замѣнъ упраздненныхъ симъ указомъ повинностей, которыя прежде отбывались въ пользу владѣльцевъ земли крестьянами въ имѣніяхъ частныхъ, институтскихъ, казенныхъ и пожалованныхъ (маіоратныхъ), крестьяне обязываются вносить въ казну (сверхъ нынѣ платимыхъ податей и повинностей, казенныхъ и гминныхъ), подать съ земли подъ названіемъ поземельнаго налога, размѣръ коего опредѣля-

godzić z prawem zupełnej własności, następujące powinności i ograniczenia, włościan posiadających osady dotąd obciążające: а) opłata na rzecz dziedzica lub skarbu: pod nazwaniem „laudemii“ przy przechodzeniu osady z rąk do rąk pobierana, bez względu na jakie bądź okoliczności osady poborowi jej i wyrachowaniu towarzyszące; б) prawo dziedzicowi lub skarbowi służące, ściągające jednorazowie w ustanowione terminy, (co lat 20—30—40 lub więcej), wyższy czynsz znany pod nazwaniem „grosza dodatkowego dziedzica“, czyli laudemium; в) wszelkie czyto z kontraktów czy z miejscowych zwyczajów wypływające zakazy lub ścieśnienia, którym podlegali włościanie, pod względem trudnienia się niektórymi rodzajami przemysłu, stawiania na własnych osadach młynów wodnych i wiatraków i wszelkich innych zakładów fabrycznych; д) zachowywany w niektórych miejscowościach zwyczaj, zabraniający włościanom kupować na swoją potrzebę gorące trunki z innego miejsca jak tylko z zakładów i miejsc częstkowej sprzedaży, należących do dziedzica; е) wszelkie inne wyłącznie dawnym dziedzicom służące prawa, nie dające się pogodzić z pełnem prawem własności gruntowej, włościanom nadanej. We wszelkich podobnych stosunkach włościanie ulegać będą powszechnemu prawu na równi z wszelkiemi innemi właścicielami ziemskimi.

III. О podatku з gruntów na własność przez włościan nabytych.

Art. 27. W zamian za zniesione tym Ukazem powinności, na korzyść dziedziców przez włościan poprzednio odrabiane, w dobrach prywatnych, instytucyjnych, rządowych oraz Najmiłościwiej rozdawanych (majoratskich), włościanie obowiązani są wnosić do Skarbu (oprócz ponoszonych dotąd przez nich podatków i należności skarbowych i gminnych) podatek z gruntu pod nazwaniem gruntowego, którego wysokość ustanawia się na niżej wymienionych za-

ется на основаніи нижеслѣдующихъ статей. Сямъ поземельнымъ налогомъ крестьяне облагаются съ 3 (15) Апрѣля 1864 г., на основаніи ст. 34-й.

Ст. 28. Въ имѣніяхъ, окончательно устроенныхъ по правиламъ объ очиншеваніи, какъ казенныхъ, такъ и маіоратныхъ (пожалованныхъ на основаніи Положенія 4 (16) Октября 1835 года), новый поземельный налогъ съ каждаго усадебника, установленный статьею 27-ю въ замѣнъ отиѣняемаго настоящимъ указомъ чинша, опредѣляется въ размѣрѣ двухъ третей того чинша, которымъ сія усадьба обложена по нынѣ дѣйствующей оцѣнкѣ.

Правило это примѣняется и къ тѣмъ въ вышеозначенныхъ имѣніяхъ усадьбамъ, которыя нынѣ лежатъ впускъ и будутъ приобрѣтены крестьянами.

Ст. 29. Въ имѣніяхъ казенныхъ, еще неустроенныхъ окончательно по правиламъ объ очиншеваніи, а равно въ имѣніяхъ частныхъ и институтскихъ, размѣръ вновь устанавливаемого ст. 27-ю поземельнаго налога, опредѣляется слѣдующимъ образомъ: на каждое селеніе или колонію, сверхъ нынѣ платимыхъ крестьянами податей и повинностей, казенныхъ и гминныхъ, налагается ежегодный поземельный налогъ въ размѣрѣ, равняющемуся общей суммѣ всей подымной и шарварковой подати, и всего контингенса ливерунковаго, по нынѣ существующей раскладкѣ ежегодно слѣдующихъ съ того селенія или колоніи.

Ст. 30. Учредительному Комитету вмѣняется въ обязанность немедленно составить правила, по коимъ должно быть производимо распредѣленіе между отдѣльными усадебниками того поземельнаго налога, который, на основаніи ст. 29-й устанавливается съ цѣлыхъ селеній или колоній. Впрочемъ, крестьянамъ каждаго селенія или колоніи, по объявленіи имъ такихъ правилъ, предоставляется законнымъ общественнымъ приговоромъ произвести раскладку новаго поземельнаго налога между отдѣльными усадебниками и на иныхъ основаніяхъ.

sadaeh. Podatek ten włościanie opłacać zaczęną od dnia 3 (15) Kwietnia 1864 r. na zasadzie art. 34.

Art. 28. W dobrach ostatecznie według przepisów o oczynszowaniu uregulowanych, tak rządowych, jako i Najmilościwiej rozdarowanych (majoratskich), na zasadzie postanowienia z dnia 4 (16) Października 1835 r., nowy podatek gruntowy zkażdej osady, ustanowiony poprzedzającym artykułem 27 w zamian za zniesiony niniejszym Ukazem czynsz, oznacza się w stosunku dwóch trzecich części tego czynszu, jakim dana osada, według obowiązującego oszacowania jest obłożoną.

Przepis ten stosuje się zarazem i do tych osad w rzeczonych powyżej dobrach, które nateraz są pustkami a następnie przez włościan nabyte zostaną.

Art. 29. W dobrach rządowych, dotąd według przepisów o oczynszowaniu, ostatecznie nienuregulowanych, a zarazem w dobrach prywatnych i instytucyjnych, wysokość nowo zaprowadzonego art. 27 podatku gruntowego, ustanawia się następującym sposobem: na każdą wieś lub kolonię, oprócz niszcanych obecnie przez włościan podatków i należności skarbowych i gminnych, nakłada się każdoroczny podatek gruntowy, w wysokości wyrównujący ogólnej summie całego podymnego i szarwarkowego i całego kontyngensu liwerunkowego, według dotychczas istniejącego rozkładu z tejże wsi lub kolonii, corocznie pobieranego.

Art. 30. Urządzającemu Komitetowi poleca się wydać niezwłocznie przepisy, według których dopełniać się ma rozkład między pojedynczych gospodarzy tego gruntowego podatku, jaki na zasadzie art. 29, na całe wsie lub kolonie nałożonym zostaje. Zresztą włościanom kaźdej wsi lub kolonii, po ogłoszeniu im tych przepisów, pozostawia się prawo rozłożyć nowy podatek gruntowy między pojedynczych gospodarzy i na innych zasadaeh, atoli mocą wspólnej prawozgodnej ich uchwały.

Ст. 31. Въ селеніяхъ или колоніяхъ, гдѣ имѣются усадьбы, не подходившія подъ дѣйствіе указа 26 Мая (7 Іюня) 1846 г., но не изъятія отъ дѣйствія настоящаго указа, таковыя усадьбы облагаются особо поземельнымъ налогомъ съ cadaго занимаемаго ими морга земли, въ томъ размѣрѣ, какой будетъ выведенъ черезъ раздѣленіе общей суммы поземельнаго налога, причитающагося со всего селенія или колоніи на общее количество морговъ крестьянской земли, налогомъ симъ обложенныхъ.

Ст. 32. Тѣ изъ крестьянъ въ имѣніяхъ, означенныхъ въ ст. 5-й, которые приобрѣтутъ участки, находящіяся впускъ или въ распоряженіи помѣщика (ст. 6), облагаются поземельнымъ налогомъ на тѣхъ же самыхъ основаніяхъ, какія указаны въ ст. 31-й.

Ст. 33. Тѣ изъ крестьянъ въ имѣніяхъ, означенныхъ въ ст. 5-й, которые живутъ совершенно отдѣльными отъ селеній или колоній дворами (односельями), облагаются новымъ поземельнымъ налогомъ отдѣльно съ занимаемой ими усадьбы, въ томъ размѣрѣ, какой опредѣленъ ст. 29-ю.

Ст. 34. Крестьяне, приобрѣтающіе землю въ собственность, обязаны вносить исчисленный съ ихъ усадьбы поземельный налогъ по истеченіи cadaго полугодія, въ два полугодіяныя срока, т. е. съ 3 (15) Апрѣля по 3 (15) Мая и съ 3 (15) Октября по 3 (15) Ноября cadaго года. Первый платежъ этого налога, долженъ быть внесенъ въ 1864 году, въ срокъ съ 3 (15) Октября по 3 (15) Ноября.

Ст. 35. Каждый усадебникъ отвѣчаетъ за исправный взносъ причитающагося лишь съ него одного поземельнаго налога.

Ст. 36. Тѣ изъ крестьянъ, которые въ 1864 г. приобрѣтутъ усадьбы, находящіяся впускъ или въ распоряженіи помѣщика (ст. 6), освобождаются, въ видъ льготы, отъ платежа новаго поземельнаго налога по 1865 годъ.

Art. 31. Po wsiach i koloniach mających osady, do których przepisy Ukazu z dnia 26 Maja (7 Czerwca) 1846 r. nierozciągają się, lecz które z pod dobrodziejstwa niniejszego Ukazu nie są wyłączone, osady takowe oddzielnie obłożone zostaną podatkiem gruntowym z każdego morga gruntu w tej wysokości, jaka wypadnie z podziału ogólnej summy podatku gruntowego z całej wsi lub kolonii przypadającego, na ogólną ilość morgów ziemi włościan, tym podatkiem obłożonych.

Art. 32. Włościanie, którzy w dobrach, w art. 5 wyszczególnionych, nabędą pustki nie zajęte lub w rozrządzeniu dziedzica znajdujące się, (art. 6) ponosić będą podatek gruntowy na wyżej przywiedzionych w art. 31 zasadach.

Art. 33. Włościanie, w dobrach art. 5 wyszczególnionych, na zupełnie odosobnionych od wsi lub kolonii siedzibach osiedli, obłożeni będą nowym podatkiem gruntowym, oddzielnie z zajmowanej przez nich osady, w wysokości art. 29 postanowionej.

Art. 34. Włościanie, nabywający grunta na własność, obowiązani są wnosić wyrachowany z ich osad podatek gruntowy z upływem każdego półrocza, w dwóch półrocznych ratach, to jest od 3 (15) Kwietnia do 3 (15) Maja i od 3 (15) Października do 3 (15) Listopada każdego roku. Pierwsza rata tej opłaty wniesioną być ma w 1864 roku w terminie od 3 (15) Października do 3 (15) Listopada.

Art. 35. Każdy gospodarz odpowiada tylko za siebie, to jest za regularną opłatę przypadającego od niego tylko samego podatku gruntowego.

Art. 36. Włościanie, którzy w 1864 roku nabędą pustki niezajęte lub w rozrządzeniu dziedzica znajdujące się, (art. 6) uwalniają się sposobem ulgi od ponoszenia nowego podatku gruntowego po rok 1865.

Ст. 37. Поземельный налогъ, въ срокъ невнесенный, взыскивается по правиламъ, опредѣленнымъ для взысканія казенныхъ податей.

Ст. 38. Если въ имѣніи, гдѣ еще доселѣ не было произведено очиншеванія, крестьяне, живущіе въ одномъ селеніи, или расселенные колоніально, но числящіеся въ составѣ одной колоніи, найдутъ, что причитающійся съ нихъ новый поземельный налогъ, падаетъ на отдѣльныя усадьбы неуравнительно и несоответственно качеству грунта, то, хотя бы даже первоначальное распредѣленіе между ними было сдѣлано на основаніи общественнаго приговора (ст. 30), имъ дозволяется, въ теченіе шести лѣтъ со времени изданія сего указа, просить объ оцѣнкѣ всѣхъ усадьбъ по количеству и качеству грунта. Таковыя просьбы могутъ быть подаваемы не иначе, какъ на основаніи общественнаго приговора, составленнаго по большинству не менѣе двухъ третей голосовъ всѣхъ крестьянъ, коимъ принадлежитъ не менѣе трехъ морговъ земли.

Ст. 39. При означенной оцѣнкѣ, ежегодная сумма поземельнаго налога, причитающаяся со всѣхъ усадьбъ селенія или колоніи, не можетъ быть ни увеличиваема, ни уменьшаема.

По какимъ правиламъ и кѣмъ должна быть производима такая оцѣнка по просьбѣ крестьянъ, опредѣлено будетъ Учредительнымъ Комитетомъ.

Дополнительныя правила.

Ст. 40. Дѣйствіе настоящаго указа распространяется, со дня обнародованія оного, на всѣ имѣнія, въ коихъ водворены крестьяне, въ томъ числѣ и на имѣнія, отданныя въ арендное содержаніе, хотя бы арендные контракты заключены были до 26 Мая (7 Іюня) 1846 года и хотя бы срокъ симъ контрактамъ еще не истекъ.

Ст. 41. Если между арендаторомъ, которому по контракту сдано право на взиманіе съ крестьянъ нынѣ отмѣняемыхъ повинностей, и владѣльцемъ имѣнія не

Art. 37. Zaległości podatku gruntowego ściągane będą według przepisów o exekucyi podatków skarbowych.

Art. 38. Jeśliby w dobrach dotąd nieoczynszowanych, włościanie jednej wsi lub rozkolonizowani, atoli liczący się do składu jednej kolonii, uznali że przypadający od nich nowy podatek gruntowy nierówno i nieodpowiednio dobroci gruntu, na pojedyncze osady jest rozłożony, to, choćby nawet rozkład pierwotny dopełniony był na zasadzie Uchwały Zebrania (art. 30), będą mieli prawo, w przeciągu lat sześciu od daty ogłoszenia tego Ukazu, prosić o oszacowanie wszystkich osad według ilości i jakości gruntów. Tego rodzaju prośby nie inaczej podawane być mogą, jak tylko na zasadzie Uchwały Zebrania gromady, zapadłej większością dwóch trzecich głosów wszystkich włościan, przynajmniej trzy morgi gruntu posiadających.

Art. 39. Przy takowem oszacowaniu, summa całorocznego gruntowego podatku, ze wszystkich osad wsi lub kolonij przypadająca, ani podwyższoną, ani zmniejszoną być nie może.

Według jakich przepisów i przez kogo takie oszacowanie na prośbę włościan dopełnionem być ma, Urządzący Komitet postanowi.

Przepisy dodatkowe.

Art. 40. Ukaz niniejszy obowiązuje od dnia jego ogłoszenia i rozciąga się na wszelkie dobra przez włościan osiadłe, a w tej liczbie na dobra wydzierżawione, chociażby kontrakty dzierżawne zawarte były przed 26 Maja (7 Czerwca) 1846 roku, i chociażby czas ich trwania jeszcze nie upłynął.

Art. 41. Jeśliby między dzierżawcą mającym według kontraktu prawo do użytkowania z powinności włościańskich obecnie zniesionych, a dziedzicem dóbr, nie

состоится соглашения относительно условий аренднаго содержания, то арендатору предоставляется право требовать расторженія контракта на остальное время аренднаго содержания. Правило сие не распространяется на такіе арендные контракты, въ коихъ, на случай обязательнаго выкупа повинностей, были положительно оговорены особыя условія.

Ст. 42. Прежнія постановленія во всемъ томъ, въ чемъ они несогласны съ настоящимъ указомъ, отмѣняются.

Ст. 43. Развитие сего указа на утвержденныхъ началахъ и разрѣшеніе могущихъ возникнуть по оному сомнѣній, предоставляется Учредительному Комитету; исполненіе же настоящаго указа, который долженъ быть неотложно внесенъ въ Дневникъ Законовъ, возлагается на Намѣстника въ Царствѣ, Учредительный Комитетъ и другія вѣдомства, по принадлежности.

Данъ въ С.-Петербургѣ, Февраля 19 (Марта 2) дня 1864 года.

(подписано) „АЛЕКСАНДРЪ.“

прzyszło do ugody co do zmiany warunków dalszej dzierżawy, to dzierżawcy pozostawia się prawo żądać rozwiązania kontraktu na pozostający do wytrzymania czas dzierżawy. Przepis ten nie stosuje się do takich kontraktów dzierżawnych, w których wyraźne poczynione są zastrzeżenia, na przewidywany wypadek obowiązkowego wykupu powinności.

Art. 42. Wszelkie postanowienia, o ile z niniejszym Ukazem okażą się niezgodne, uchylają się.

Art. 43. Rozwinięcie tego Ukazu na zatwierdzonych zasadach i rozstrzyganie wszelkich z niego wyniknąć mogących wątpliwości wkłada się na Urządzący Komitet. Wykonanie zaś tego Ukazu, który w Dzienniku Praw niezwłocznie zamieszczonym być ma, Namiestnikowi w Królestwie, Urządzącemu Komitetowi i innym Władzom, w czym do której należy, poruczonem zostaje.

Dan w Petersburgu, dnia 19 Lutego (2 Marca) 1864 r.

Przez Cesarza i Króla,

Minister Sekretarz Stanu,

w zast., Towarzysz Ministra, (podpisano) W. Platonow.

Zgodno z oryginałem:

Sekretarz Stanu,

w zastępstwie, Podsekretarz Stanu, (podpisano) A. Zaborowski.

Za zgodność:

Dyrektor Główny Prezydujący

w Kommissyi Rządowej Sprawiedliwości, Wosiński.

p. o. Dyrektora Kancellaryi, Wł. Holewiński.

Dzień ogłoszenia 31 Marca (12 Kwietnia) 1864 r.

Указъ объ устройствѣ сельскихъ гминъ.

Божією Милостію

МЫ, АЛЕКСАНДРЪ II-ой,

Императоръ и Самодержецъ Всероссійскій,
Царь Польскій, Великій Князь Финляндскій,

и проч., и проч., и проч.

Объявляемъ всѣмъ вѣрнымъ подданнымъ НАШИМЪ
въ Царствѣ Польскомъ:

Со дня вступленія Нашего на Прародительской
Престоль, Мы предназначили Себѣ цѣлю постепенное
и прочное устройство правительственныхъ учрежде-
ній Царства Польскаго въ духѣ, соответствующемъ
требованіямъ новаго времени и новой гражданствен-
ности.

Возникшія смуты и волненія остановили, при са-
момъ приступѣ, водвореніе новыхъ, дарованныхъ Цар-
ству учреждений. Тѣмъ не менѣ Мы и нынѣ постоянно
хранимъ въ сердцѣ Нашемъ намѣреніе образовать
правительственныя въ Царствѣ установленія на про-
чныхъ и справедливыхъ основаніяхъ.

Указомъ, сего числа Нами подписаннымъ, оконча-
тельно утверждёнъ бытъ многочисленнаго сословія по-
селянъ, которые, вмѣстѣ съ тѣмъ, дѣлаются соб-
ственниками земли, донынѣ состоявшей въ ихъ поль-

Ukaz o urządzeniu Gmin Wiejskich.

z Bożej Łaski

MY, ALEXANDER II-gi,

Cesarz i Samowładca Wszech Rossyi,
Król Polski, Wielki Xiążę Finlandzki,

etc., etc., etc.

Objawiamy wszystkim NASZYM wiernym poddanym
w Królestwie Polskiem:

Z dniem wstąpienia NASZEGO na Tron przodków NA-
SZYCH, powzięliśmy zamiar udoskonalenia stopniowo i
gruntownie Instytucyj Rządowych Królestwa Polskiego,
w duchu odpowiadającym potrzebie dzisiejszych czasów
i obecnemu rozwojowi społecznej cywilizacji.

Wybuchłe powstanie i zaburzenia, wstrzymały na sa-
mym wstępie, wprowadzenie nowych nadanych Królestwu
Instytucyj. Pomimo to i teraz jeszcze zachowujemy w Ser-
cu NASZEM stałe postanowienie, uorganizować Instytucje
Rządowe w Królestwie, na trwałych i sprawiedliwych
zasadach.

Ukazem w dniu dzisiejszym przez NAS podpisanym,
ustala się ostatecznie byt licznej klasy włościan, którzy
jednocześnie stają się właścicielami gruntów, dotąd w po-
siadaniu ich zostających; dzieciom zaś, za przejście

зованіи; владѣльцамъ же сей земли, за поступленіе оной въ собственность крестьянъ и упраздненіе, вслѣдствіе того, крестьянскихъ повинностей, постановлено выдать, изъ казны Царства, соответственное вознагражденіе.

Послѣ сего, не осталось никакой уважительной причины сохранять долѣе за владѣльцами земли такъ называемую патримоніальную юрисдикцію и сопряженную съ званіемъ гминныхъ войтовъ власть, тѣмъ болѣе, что уже и въ прежнее время учрежденіе сіе далеко необеспечивало общественнаго порядка и строгой справедливости.

Съ другой стороны, трехлѣтній опытъ въ Имперіи, доказалъ пользу допущенія крестьянъ къ участию въ дѣлахъ сельскаго управленія. Мы не сомнѣваемся, что и Польскіе крестьяне, въ нынѣшнихъ смутныхъ обстоятельствахъ обнаружившіе свой здравый смыслъ и свое уваженіе къ законной власти, оправдаютъ Наше къ нимъ довѣріе.

Принявъ все сіе во вниманіе, Мы признали за благо издать нынѣ законъ о гминномъ устройствѣ и вслѣдствіе сего постановили и постановляемъ:

Ст. 1. Настоящій указъ распространяется лишь на сельскія гмины. Для гминъ городскихъ изданы будутъ особыя правила.

Ст. 2. Раздѣленіе на гмины сохраняется, временно, въ томъ самомъ видѣ, въ какомъ установлено на основаніи указа 3 (15) Марта 1859 года.

Ст. 3. Проектъ новаго раздѣленія Царства на гмины, сообразно новымъ потребностямъ края, а равно и въ видахъ улучшенія мѣстной администраціи, имѣетъ быть составленъ Учредительнымъ въ Царствѣ Комитетомъ. Впредь до составленія сего общаго проекта, тому же Комитету предоставляется разрѣшать, въ административномъ порядкѣ, тѣ частныя измѣненія въ нынѣшнемъ составѣ гминъ, которыя будутъ, въ настоящее время, признаны необходимыми для удобства земледѣльческаго населенія.

gruntów tych na własność włościan i zniesienie w skutku tego powinności włościańskich, postanowiono wyznaczyć ze Skarbu Królestwa odpowiednie wynagrodzenie.

W następstwie tego nie zachodzi już żadna przeważna przyczyna zachowania nadal dziedzicom patrymonjalnej Jurydycey i połączonej z urzędem wójta gminy władzy; tem bardziej, że i poprzednio urządzenie podobne nie zapewniało publicznego porządku i wymiaru ścisłej sprawiedliwości.

Z drugiej strony, trzechletnie doświadczenie w Cesarstwie, przekonało o użyteczności przypuszczenia włościan do udziału w sprawach wiejskiej administracyi. Nie wątpimy że i włościanie Polscy, objawiwszy w teraźniejszych smutnych okolicznościach właściwy sobie zdrowy rozsądek i poszanowanie swe dla prawej Władzy, usprawiedliwią i nadal Nasze w nich zaufanie.

Biorąc to wszystko na uwagę, uznaliśmy właściwem wydać obecne prawo o urządzeniu gmin i w skutek tego Postanowiliśmy i Stanowimy:

Art. 1. Ukaz niniejszy rozciąga się wyłącznie na gminy wiejskie. Dla gmin miejskich osobne przepisy wydane zostaną.

Art. 2. Podział na gminy zachowuje się czasowo tenże sam, jaki według zasad Ukazu z dnia 3 (15) Marca 1859 r. zaprowadzony został.

Art. 3. Projekt nowego podziału Królestwa na gminy, do nowych potrzeb kraju zastosowanego, celem ulepszenia miejscowej administracyi, Urządzający Komitet w Królestwie sporządzi. Zanim atoli to nastąpi rzeczonemu Komitetowi nadaje się władza zarządzać drogą administracyjną, wszelkie takie pojedyncze zmiany w dotychczasowym podziale gmin, których zaprowadzenie za pożyteczne i zgodne obecnie z dobrem rolniczej ludności uznaniem zostanie.

Ст. 4. Каждая *сельская гмина* слагается:

- 1) изъ деревень и колоній, крестьянами разныхъ наименованій населенныхъ, и
- 2) изъ фольварковъ или мызь помѣщиковъ и прочихъ землевладѣльцевъ.

Ст. 5. Деревни и колоніи образуютъ отдѣльныя *сельскія общества* на основаніяхъ, ниже сего въ статьяхъ 97-ой и 98-й изложенныхъ.

Ст. 6. Въ гминахъ и сельскихъ обществахъ, завѣдываніе общественными дѣлами поручается *общественнымъ сходамъ* и лицамъ, отъ сихъ сходовъ избраннымъ.

Ст. 7. Къ участию въ сходахъ не допускаются: во 1-хъ, лица, состоящія подѣ слѣдствіемъ или судомъ по преступленіямъ или проступкамъ, влекущимъ за собою потерю всѣхъ особенныхъ правъ и преимуществъ, обвиняемому присвоенныхъ, и во 2-хъ, лица, отданныя, по рѣшеніямъ судебнымъ подѣ надзоръ полиціи.

Ст. 8. Лица, неимѣющія положительнаго по закону права участвовать въ дѣлахъ схода, не могутъ принимать участія въ его совѣщаніяхъ, ни даже являться на сходы. За нарушеніе сего правила они предаются суду.

Лица, отъ Правительства назначенныя, коимъ ввѣряется приведеніе въ дѣйствіе и дальнѣйшее наблюденіе за исполненіемъ настоящаго указа и прочихъ постановленій о крестьянахъ, могутъ являться на сходы во всѣхъ тѣхъ случаяхъ, когда того потребуютъ возложенныя на нихъ обязанности.

Ст. 9. Сходы могутъ совѣщаться и постановлять приговоры только по предметамъ, предоставленнымъ ихъ вѣдѣнію на основаніи настоящаго указа. Если же сходы будутъ самовольно созваны лицами, неимѣющими на то по закону права, или будутъ имѣть сужденіе и постановить приговоръ по предметамъ, его вѣдѣнію неподлежащимъ, то въ такихъ случаяхъ приговоръ схода считается ничтожнымъ, а лица, участвовавшія въ составленіи онаго, либо въ самовольномъ созваніи

Art. 4. Każda gmina wiejska składać się ma:

- 1) z wiosek i kolonij przez włościan wszelkiego nazwania osiadłych;
- 2) z folwarków i dworów dziedziców i innych właścicieli ziemskich.

Art. 5. Wioski i kolonie tworzą oddzielne Gromady na zasadach poniżej wyłożonych w artykułach 97 i 98.

Art. 6. W gminach i gromadach wioskowych, administracya interesów gminnych i gromadzkich, powierza się Zebraniom gminnym i gromadzkim oraz osobom przez takowe Zebrania wybranym.

Art. 7. Od udziału w Zebraniach wyłączają się: 1) zostający pod śledztwem lub pod sądem za przestępstwa lub wykroczenia, pociągające za sobą utratę wszelkich szczególnych praw i przywilejów obwinionemu służących, i 2) osoby oddane za wyrokiem sądowym pod dozór policyi.

Art. 8. Osobom nie mającym z mocy przepisów wyraźnego prawa uczestniczenia w czynnościach Zebrania, nie tylko należeć do jego obrad, ale nawet być na nich obecnymi zabrania się. Za naruszenie tego zakazu pod sąd oddani zostaną.

Osoby do zastosowania i do dopilnowania wykonania niniejszego Ukazu, oraz wszelkich innych postanowień o włościanach z woli Rządu powołane, mogą znajdować się na Zebraniach, ilekroć tej ich obecności włożone na nich obowiązki wymagać będą.

Art. 9. Zebrania mogą obradować i wydawać uchwały, tylko w przedmiotach w zakres ich attrbyucyj z mocy niniejszego Ukazu wchodzących. Gdyby zwołanie Zebrania nastąpiło samowolnie, przez osoby do tego prawem nieupoważnione, lub jeśliby naradzano się i wydawano uchwały w przedmiotach po za obrębem rzeczonych attrbyucyj będących, to w takich razach uchwały takie zebrania poczytują się nieważnemi, a osoby, któreby w wydaniu ich udział miały, lub któreby samowolnego zwołania

схода, смотря по важности дѣла: или подвергаются наказаніямъ по рѣшенію Уѣзднаго Начальника, или передаются суду, на основаніи инструкцій, которыя на сей предметъ будутъ даны.

Ст. 10. На время существованія въ Царствѣ Польскомъ военно-полицейскаго управленія, возлагается на мѣстныхъ военныхъ начальниковъ особенное попеченіе о образованіи и правильномъ ходѣ гминнаго и сельскаго управленія. Военнымъ Уѣзднымъ Начальникамъ временно присвоиваются всѣ тѣ права, которыя настоящимъ указомъ предоставлены Губернаторамъ и Уѣзднымъ гражданскимъ Начальникамъ, а симъ послѣднимъ вмѣняется въ обязанность, во всѣхъ дѣйствіяхъ, относительно гминнаго и сельскаго управленія, вполнѣ подчиняться руководству и распоряженіямъ мѣстныхъ военныхъ начальниковъ и, безъ разрѣшенія ихъ, не налагать взысканій на гминныя и сельскія должностныя лица.

I. ОБРАЗОВАНИЕ ГМИННАГО УПРАВЛЕНИЯ.

A. О Составѣ Управленія.

Ст. 11. Гминное управленіе составляютъ:

- a) гминный сходъ;
- b) гминный войтъ, по одному въ каждой гминѣ;
- c) солтысы, и
- d) гминный судъ и лавники.

Сверхъ того, гмины могутъ имѣть, буде найдутъ нужнымъ, особыхъ гминныхъ писарей, сборщиковъ податей, смотрителей училищъ и больницъ, лѣсныхъ и полевыхъ сторожей и другихъ лицъ для хозяйственныхъ должностей.

Ст. 12. Мѣстомъ сбора гминнаго схода и гминнаго суда назначается селеніе гмины, находящееся въ

Zebrania dopuścili się, stosownie do ważności przedmiotu: lub ulegną karze przez Naczelnika Powiatu wymierzonej, lub pod sąd oddane zostaną, na zasadzie wydać się mającej osobnej w tej mierze instrukcyi.

Art. 10. W ciągu trwania w Królestwie Polskiem wojenno-policyjnego zarządu, szczególne staranie o zaprowadzenie i należyty bieg wiejskiej administracyi, wklada się na miejscowych Wojennych Naczelników. Wojennym Powiatowym Naczelnikom nadają się czasowo wszelkie prawa, mocą niniejszego Ukazu, Gubernatorom i Naczelnikom Powiatowym Cywilnym służące. — Tym zaś ostatnim poleconem zostaje, we wszelkich czynnościach wiejskiej administracyi, ulegać w zupełności kierunkowi i rozporządzeniom Wojennych miejscowych Naczelników i żadnych kar bez ich decyzyi na urzędników wiejskich nie wymierzać.

I. ORGANIZACYA ADMINISTRACYI GMINNEJ.

A. O składzie Administracyi.

Art. 11. Administracyą gminy składają:

- a) Zebranie gminy;
- b) Wójt gminy, jeden na gminę;
- c) Soltysi, i
- d) Sąd gminy z Ławnikami.

Oprócz tego, w razie uznanej potrzeby, gminy mogą mieć osobnych Pisarzy gminnych, Poborców podatków, Inspektorów szkółek i szpitali, gajowych, stróżów pól gminnych i innych ekonomicznych oficyalistów.

Art. 12. Na miejsce zbierania się Zebrania i Sądu gminnego, wyznacza się wieś w pośrodku gminy położoną

серединѣ оной, либо отличающееся своею многолюдностію или особымъ торговымъ и промышленнымъ значеніемъ.

В. О гминномъ сходѣ.

Ст. 13. Гминный сходъ составляется изъ всѣхъ безъ различія въроисповѣданія, совершеннолѣтнихъ домохозяевъ гмины, въ предѣлахъ ея владѣющихъ, на правахъ личной собственности, не мѣнѣе какъ тремя моргами земли. Въ гминномъ сходѣ не участвуютъ: мѣстные мировые судьи, лица духовнаго званія и чины уѣздной полиціи, хотя бы даже они, въ предѣлахъ гмины, владѣли землею въ вышеуказанномъ размѣрѣ.

Ст. 14. Гминные сходы обязательно созываются четыре раза въ году въ сроки какіе будутъ для сего опредѣлены Учредительнымъ Комитетомъ. Впрочемъ, если того будетъ требовать польза общественныхъ гминныхъ дѣлъ, гминный сходъ можетъ быть созываемъ гминнымъ войтомъ и во всякое другое время.

Ст. 15. Первое мѣсто на гминныхъ сходахъ и охраненіе на нихъ должнаго порядка, принадлежитъ гминному войту. Но когда происходятъ выборы въ должность гминнаго войта, или же повѣряются отчеты его въ денежныхъ суммахъ, тогда первое мѣсто на гминномъ сходѣ предоставляется одному изъ сельскихъ солтысовъ по взаимному между ними соглашенію, а въ случаѣ несогласія — старшему изъ нихъ по лѣтамъ.

Ст. 16. Въдѣлю гминнаго схода принадлежать:

а) выборъ гминнаго войта, лавниковъ, писаря и другихъ должностныхъ лицъ, коихъ назначеніе представлено гминѣ (ст. 11);

б) постановленія о всѣхъ вообще предметахъ, относящихся до хозяйственныхъ и общественныхъ дѣлъ цѣлой гмины;

на lub заслужающа на pierwszeństwo przewagą ludności, albo korzystnem swem pod względem handlowym i przemysłowym położeniem.

В. О Zebraniu gminy.

Art. 13. Zebranie gminy składa się ze wszystkich pełnoletnich gospodarzy gminy, bez różnicy wyznania, posiadających w jej obrębie, prawem osobistej własności, przynajmniej trzy morgi ziemi. Do składu Zebrania gminy nie wchodzi miejscowi Sędziowie pokoju, Duchowni i Urzędnicy policyi Powiatowej, choćby nawet byli posiadaczami gruntów w obrębie gminy w oznaczonej powyżej ilości.

Art. 14. Zebrania gminy zwoływane będą z obowiązku cztery razy do roku, w terminach jakie Urządzący Komitet oznaczy. Oprócz tych zwołań zwyczajnych, Wójt gminy zwołać może Zebranie w każdym innym czasie, ilekroć tego w interessach gminy zajdzie potrzeba.

Art. 15. Pierwszeństwo na Zebraniach gminnych i utrzymanie na nich należytego porządku do Wójta gminy należy. Atoli w czasie wyborów na Wójta gminy lub w razie roztrząsania rachunków Wójta gminy z powierzonych mu funduszów, ustępuje on pierwszeństwo w Zebraniu jednemu z soltysów, na którego między nimi nastąpi zgoda, lub w razie przeciwnym, najstarszemu z nich wiekiem.

Art. 16. Do attrybucyi Zebrań gminnych należy co następuje:

a) wybór Wójta gminy, Ławników, Pisarza i innych urzędników, których wybór według art. 11, do Zebrania należy;

b) uchwały we wszelkich interessach gospodarczych i innych całej gminy dotyczących;

е) мѣры призрѣнія, а равно учрежденіе гминныхъ училищъ;

д) назначеніе и раскладка гминныхъ сборовъ и повинностей, относящихся до цѣлой гмины;

е) повѣрка дѣйствій и учетъ должностныхъ лицъ, гминою избираемыхъ;

ф) распоряженіе общественнымъ недвижимымъ имуществомъ, принадлежащимъ цѣлой гминѣ и находящимся въ общемъ владѣніи жителей, какъ то: пусто-порожними или пастбищными землями и т. п.;

г) избраніе повѣренныхъ для хожденія по дѣламъ гмины;

h) разрѣшеніе всѣхъ тѣхъ случаевъ, когда, по общему закону или особыми о крестьянахъ постановленіями, либо вслѣдствіе частныхъ распоряженій Правительства, требуется на что либо согласіе всей гмины или разрѣшеніе ея.

Если бы гминный сходъ, по чему либо, не составилъ своевременно раскладки между жителями гмины казенныхъ и гминныхъ повинностей, въ такомъ случаѣ, гминный войтъ предупреждаетъ сходъ, что онъ самъ составить раскладку. Если же и за тѣмъ сходъ не сдѣлаетъ раскладки, то она немедленно составляется гминнымъ войтомъ вмѣстѣ съ лавниками и солтысами, подъ общую ихъ отвѣтственность, и вводится въ дѣйствіе; о чемъ войтъ доносить Уѣздному Начальнику съ представленіемъ составленной раскладки.

Ст. 17. Рѣшенія гминнаго схода признаются дѣйствительными, когда на сходѣ присутствовали гминный войтъ или заступающій его мѣсто (на основаніи ст. 15) солтысы и не менѣ половины домохозяевъ, имѣющихъ голосъ на сходѣ.

Ст. 18. Дѣла на гминномъ сходѣ рѣшаются по общему согласію, или по большинству голосовъ, т. е. по приговору той стороны, на которой, по счету ока-

е) środki opiekuńcze, oraz urządzenie szkólek gminnych;

д) ustanowienie i rozkład składek gminnych i ciężarów, odnoszących się do całej gminy;

е) sprawdzenie działań i rachunków osób z wyboru gminy urzędujących;

ф) rozporządzenie nieruchomości majątkiem całej gminy, w użytkowaniu wspólnym wszystkich jej mieszkańców będącym, jako to: gruntami odlegiem leżącymi lub w pastwiska obróconymi i t. p.;

г) wybór pełnomocników do interesów gminy;

h) wyrzeczenie we wszelkich takich przypadkach, w których na zasadzie ogólnego prawa, lub według szczególnych o włościanach postanowień, lub też w skutek pojedynczych rozporządzeń Rządu, zajdzie potrzeba, czy to zgodzenia się na co całej gminy, czyli też jej wyrzeczenia.

Jeśli by dla jakich bądź powodów Zebranie gminy nie sporządziło w swoim czasie rozkładu ciężarów skarbowych i gminnych między mieszkańców gminy, to w takim razie Wójt gminy uprzedzi najprzód Zebranie, że on sam rozkład ten sporządzi. A jeśli i to nie odniesie skutku, to wówczas Wójt gminy, razem z Ławnikami i Soltysami i pod wspólną ich odpowiedzialnością, rozkład wspomniany niezwłocznie sporządzą i wprowadzą w wykonanie; — o czym Wójt gminy Naczelnikowi Powiatu przy dołączeniu kopii rozkładu, doniesie.

Art. 17. Uchwały Zebrania gminy, wtenczas tylko stają się ważnemi, kiedy zapadną pod przewodnictwem Wójta gminy, lub jego zastępcy Soltysa (w przypadkach, art. 15 przewidzianych) i w obec najmniej połowy gospodarzy, prawo głosowania na Zebraniu mających.

Art. 18. Uchwała następuje jednomyślnością lub większością głosów, według zdania tej części gromady, która choć jednym głosem część drugą przeważy. W razie

жется, хотя бы однимъ голосомъ, болѣе половины всѣхъ участвующихъ въ сходѣ. Если же сходъ раздѣлится на двѣ половины, равныя по числу голосовъ, то большинство считается на той сторонѣ, съ которою согласится гминный войтъ.

Ст. 19. За каждымъ лицомъ, участвующимъ на сходѣ, считается одинъ голосъ.

Ст. 20. Для рѣшенія дѣлъ, касающихся распоряженія общественнымъ недвижимымъ имуществомъ, всей гминѣ принадлежащимъ и находящимся въ общемъ пользованіи всѣхъ ея жителей, какъ то: для обмена и для разверстанія общихъ гминныхъ земель и т. п., требуется согласіе не менѣе двухъ третей всѣхъ лицъ, имѣющихъ голосъ на сходѣ.

Ст. 21. Приговоры записываются въ книгу по дѣламъ особой важности, въ томъ числѣ по дѣламъ, упоминаемымъ въ статьѣ 20-ой, а также въ тѣхъ случаяхъ, когда приговоръ долженъ дѣйствовать на долгое время, или когда записки въ книгу потребуетъ сходъ.

С. О гминномъ войтѣ.

Ст. 22. Гминный войтъ отвѣчаетъ за охраненіе общаго порядка и спокойствія въ гминѣ. Гминному войту подчиняются солтысы.

Ст. 23. Вѣдомству гминнаго войта подлежатъ всѣ безъ исключенія лица, проживающія какъ въ деревняхъ и колоніяхъ той гмины, такъ и въ фольваркахъ, мызахъ и всѣхъ безъ изъятія обывательскихъ домахъ, къ гминѣ принадлежащихъ.

Ст. 24. Гминный войтъ обязанъ, въ предѣлахъ своей гмины:

По дѣламъ полицейскимъ:

а) объявлять, по предписаніямъ начальства, законы

раздѣленія сіе Zebrania на двѣ равнѣ части, większość pozostanie przy tej połowie, do której Wójt się przyłączy.

Art. 19. Каждый з глосующихъ в Zebraniu, jeden tylko глос мѣть може.

Art. 20. В справахъ течащихъ сіе rozporządzenia nieruchomą wspólną gminy własnością i z której użytkują wszyscy gminy mieszkańcy, czyliby chodziło o zamianę, czy też o segregację gminnych gruntów, i t. p., potrzebną jest koniecznie zgoda przynajmniej dwóch trzecich wszystkich gospodarzy gminy, prawo głosowania na Zebraniu mających.

Art. 21. Uchwały в справахъ ważniejszych, zapisują się do Księgi, а między innemi: uchwały в przedmiotach, artykułem 20 objętych, tudzież uchwały на znaczny przeciąг czasu obowiązować mające i nakoniec takie których zapisania Zebranie wyraźnie zażąda.

С. О Wójcie gminy.

Art. 22. Wójt gminy odpowiada за utrzymanіе porządku i spokojności в gminie. Sołtysi są podwładnemi Wójta gminy.

Art. 23. Władza Wójta rozciąga się на wszystkie в огóle в obrębie gminy przebywające osoby по wsiach, kolonijach i folwarkach, dworach dziedziców i wszelkich innych безъ wyłączenia domach obywatelskich, в gminie położonych.

Art. 24. Wójt gminy в obrębiejej jest obowiązany:

Pod względem policyjnym:

а) ogłaszać, за rozkazem Zwierzchności, prawa
том 62. 7

и распоряженія Правительства, и наблюдать за нераспространеніемъ въ гминѣ подложныхъ указовъ и вредныхъ для общественнаго спокойствія слуховъ;

b) заботиться о соблюденіи порядка въ общественныхъ мѣстахъ и о безопасности лицъ, и имущества, а также, въ случаѣ нарушенія порядка и безопасности, принимать мѣры для немедленнаго ихъ возстановленія, впредь до распоряженія уѣздной полиціи;

c) предотвращать нищенство, задерживать бродягъ, бѣглыхъ и военныхъ дезертировъ, и представлять ихъ полицейскому начальству;

d) немедленно доносить начальству о самовольно отлучившихся изъ гмины, а также о преступленіяхъ и безпорядкахъ, случившихся въ гминѣ;

e) принимать предписанныя полицейскія мѣры къ предотвращенію пожаровъ, скотскихъ падежей и другихъ тому подобныхъ бѣдствій;

f) распоряжаться въ чрезвычайныхъ случаяхъ, какъ на примѣръ: при пожарахъ, наводненіяхъ, повальныхъ болѣзняхъ, падежѣ скота и другихъ общественныхъ бѣдствіяхъ, и немедленно доносить полицейскому начальству о чрезвычайныхъ происшествіяхъ въ гминѣ;

g) принимать предписанныя полицейскія мѣры: къ предупрежденію всякаго рода преступленій и проступковъ; а въ случаѣ совершенія оныхъ, охранять слѣды сдѣланнаго проступленія, открывать и задерживать виновныхъ и представлять ихъ на дальнѣйшее распоряженіе начальства;

h) приводить въ исполненіе, въ предписанныхъ закономъ случаяхъ, приговоры гминнаго суда и общихъ судебныхъ мѣстъ, а равно всякаго рода экзекуціонныя взысканія;

i) имѣть надзоръ за цѣлостію занятыхъ судебнымъ порядкомъ въ гминѣ недвижимыхъ и движимыхъ имуществъ, и доставлять сіи послѣднія къ мѣсту ихъ продажи съ публичнаго торга; а равно имѣть наблюдение

и wszelkie rozporządzenia Rządu, oraz strzedz szerzenia się w gminie podrobionych Ukazów i szkodliwych dla publicznej spokojności pogłosek;

b) czuwać troskliwie nad utrzymaniem porządku w miejscach publicznych i nad bezpieczeństwem osób i własności; w przypadku zaś naruszenia porządku i bezpieczeństwa, przedsiębrać zaradcze środki dla niezwłocznego ich przywrócenia, zanim powiatowa Policja stosowne z swej strony rozporządzenia uczyni;

c) zapobiegać żebractwu, przytrzymywać włóczęgów, zbiegów i dezertów wojskowych i dostawiać ich policyjnej zwierzchności;

d) donosić natychmiast zwierzchności o samowolnych wydalających się z gminy i o wszelkich popełnionych w gminie przestępstwach i nieporządkach;

e) przedsiębrać wszelkie nakazane policyjne zaradcze środki, chroniące od pożarów, od pomoru bydła i od tym podobnych klęsk;

f) zarządzać sobie we wszelkich nadzwyczajnych zdarzeniach, jako to: w razie pożarów, wylewów wód, chorób epidemicznych, pomoru bydła lub innych ogólnych klęsk natychmiast donosić policyjnej zwierzchności o wszelkich nadzwyczajnych w gminie wypadkach;

g) przedsiębrać wszelkie nakazane policyjne środki zapobiegające wszelkiego rodzaju przestępstwom i wykroczeniom, a w razie ich popełnienia, zabezpieczyć ślady przestępstwa, dochodzić i zatrzymywać winowajców, oraz dostawić ich zwierzchności do dalszego z nimi postąpienia;

h) wykonywać w przepisanych prawem wypadkach wyroki Sądu gminnego i innych władz sądowych, oraz exekwować wszelkiego rodzaju należytości;

i) czuwać nad całością zajętych w gminie z mocy wyroków sądowych nieruchomości i ruchomości, i dostawiać te ostatnie na miejsca publicznej ich sprzedaży; oraz mieć dozór nad bezpiecznem przechowaniem znalezionych w gmi-

за храненіемъ на складѣ найденныхъ въ гминѣ или отобранныхъ отъ подозрительныхъ лицъ вещей, оружія и т. п.;

По дѣламъ общественнымъ и административнымъ:

j) созывать и распускать гминный сходъ и охранять должный на ономъ порядокъ;

k) предлагать на разсмотрѣніе схода все дѣла, касающіяся нужды и пользы гмины;

l) приводить въ исполненіе приговоры гминнаго схода, постановленные на основаніи законовъ и порядкомъ, настоящимъ указомъ установленнымъ;

m) наблюдать за исправнымъ содержаніемъ въ гминѣ дорогъ, мостовъ, гатей, перевозовъ и проч.;

n) наблюдать какъ за сельскими солтысами, такъ и за всеми другими должностными въ гминѣ лицами, дабы каждый изъ нихъ исполнялъ въ точности свои обязанности;

o) наблюдать за исправнымъ отправленіемъ всякаго рода казенныхъ и гминныхъ повинностей, какъ денежныхъ, такъ и натуральныхъ, а равно рекрутской;

p) отводить квартиры для располагаемыхъ въ гминѣ войскъ и паряжать подводы подъ военныя и другія правительственныя потребности;

q) завѣдывать гминными общественными суммами, отвѣтствуя за цѣлость оныхъ и правильное ихъ употребленіе;

r) охранять цѣлость и неприкосновенность недвижимаго имущества, принадлежащаго гминѣ или общественнымъ ея заведеніямъ; имѣть попеченіе о пустопорожнихъ земляхъ гминныхъ;

s) выдавать, въ дозволенныхъ случаяхъ и установленнымъ порядкомъ, жителямъ гмины паспорта и виды на переселеніе;

t) имѣть наблюденіе за временными въ гминѣ наемниками, работниками и частными служителями, и за точнымъ соблюденіемъ ими условій ихъ съ нанимателями;

не lub odebranych od osób podejrzanych, efektów, broń i t. p.;

Pod względem spraw gminnych i administracyjnych:

j) zwoływać i zamykać Zebranie gminy, oraz utrzymać w niem należyty porządek;

k) wnosić na jego obrady wszelkie interesa potrzeb i dobra gminy dotyczące;

l) wykonywać zapadłe na mocy prawa w Zebraniu gminy uchwały, które porządkiem niniejszym Ukazem wskazanym nastaly;

m) czuwać nad dobrem utrzymaniem w gminie dróg, mostów, grobli, przewozów i t. p.

n) rozciągać nadzór tak nad Soltyсами, jako też nad wszelkimi innemi gminnymi urzędnikami, ażeby ściśle wypełniali włożone na nich obowiązki;

o) czuwać nad należytem wypełnieniem wszelkiego rodzaju rządowych i gminnych powinności, tak pieniężnych, jakoteż wymaganych w naturze, a zarazem wojskowego zaciągu;

p) naznaczać kwatery dla wojsk w gminie rozlokowanych i dostarczać podwozy tak na wojenne jak i inne rządowe potrzeby;

q) zarządzać funduszami gminy pod odpowiedzialnością za ich całość i zgodne z prawem użycie;

r) czuwać nad całością i nietykalnością nieruchomości, ogólną własność gminy lub jej instytucyj stanowiących, mieć dozór nad gruntami opuszczonemi w gminie;

s) wydawać mieszkańcom gminy w przypadkach prawem pozwolonych i w przepisany porządku, pasporta i świadectwa przesiedlenia;

t) mieć dozór nad ugodzonemi czasowo w obrębie gminy najemnikami, robotnikami i służącymi, oraz nad ściśłem wypełnieniem przyjętych przez nich zobowiązań względem najmujących;

и) надзирать за шинками, постоялыми дворами и другими того же рода заведениями, а также за вѣрностью вѣсовъ и мѣръ на базарахъ;

у) надзирать за порядкомъ въ училищахъ, больницахъ, богодѣльняхъ и другихъ богоугодныхъ общественныхъ заведенияхъ, если онѣ принадлежатъ гминѣ, или учреждены оною на собственный счетъ.

Пока существуетъ военное положеніе, гминные войты, какъ и прочія гминныя должностныя лица, исполняютъ прописанныя обязанности въ предѣлахъ и съ соблюденіемъ особыхъ правилъ, для военно полицейскаго управленія установленныхъ.

Ст. 25. Гминный войтъ обязанъ безпрекословно исполнять всѣ законныя требованія Уѣзднаго Начальника, Мироваго Суда и прочихъ судебныхъ мѣстъ, а равно всѣхъ установленныхъ властей по предметамъ ихъ вѣдомства.

Ст. 26. Гминный войтъ обязанъ совѣщаться съ лавниками и солтысами и приглашать ихъ къ совокупной съ нимъ дѣятельности по всѣмъ вышеозначеннымъ въ ст. 24-й предметамъ, въ особенности же по тѣмъ изъ нихъ, которые касаются пользы или общественного хозяйства гмины, какъ то: раскладки между жителями (на основаніи ст. 16) гминныхъ повинностей или общественныхъ расходовъ, на счетъ гмины производимыхъ, расквартированія войскъ, поставки подводъ, пересылки бродягъ, исполненія дорожной повинности и прочихъ гминныхъ послугъ, а также содержанія въ хорошемъ состояніи дорогъ, мостовъ, гатей и т. п., или попеченія о бѣдныхъ, сиротахъ, увѣчныхъ или больныхъ. Съ своей стороны, лавники и солтысы обязаны, по всѣмъ вышеозначеннымъ предметамъ, содѣйствовать гминному войту и оказывать ему всякую законную помощь.

Ст. 27. За маловажные полицейскіе проступки, совершенные лицами, гминному войту на основаніи 23-й ст. подвѣдомственными, гминный войтъ можетъ, собственною властію, подвергать виновныхъ аресту на

и mieć dozór nad karczmi, austerjami i wszelkimi tego rodzaju zakładami, oraz przestrzegać rzetelności miar i wag w publicznych miejscach sprzedaży;

v) mieć dozór nad szkołami, szpitalami, ochronami i wszelkimi innemi dobroczynnemi zakładami gminy, jeśli do niej należą lub jej kosztem powstały.

Póki stan wojenny zniesionym nie zostanie, Wójt gmin jak niemniej wszyscy inni urzędnicy gminni, w pełnieniu swych obowiązków zachować ściśle mają osobne przepisy, dla Zarządu Wojenno-Policyjnego wydane.

Art. 25. Wójt gminy obowiązany jest bezwarunkowo wypełniać wszelkie prawne zlecenia Naczelnika Powiatu, Sędziego Pokoju, Władz sądowych, oraz wszelkich innych władz w zakresie służących im attrybucyj wydane.

Art. 26. Wójt gminy winien naradzać się z Ławnikami i Sołtysami i wzywać ich do wspólnego z sobą działania, we wszelkich w artykule 24 wyżej wymienionych przedmiotach, a w szczególności w tych, które dotyczą ogólnego zagospodarowania i dobra gminy, jako to: rozkładu między mieszkańców, stosownie do artykułu 16 powinności gminnych lub ogólnych wydatków, na rachunek gminy zarządzonych; rozkwaterowania wojsk, dostarczenia podwód, transportu włóczęgów, odbycia szarwarków i innych gminnych posług, jak niemniej utrzymania w dobrym stanie dróg, mostów, grobli i t. p., oraz opieki nad ubogimi, sierotami i dotkniętymi kalectwem lub chorobą. Ławnicy i Sołtysi obowiązani są z swej strony działać wspólnie i dopomagać Wójtowi gminy, we wszelkich wyżej wyszczególnionych przedmiotach.

Art. 27. Za mniej ważne policyjne wykroczenia, popełnione przez osoby władzy Wójta gminy, na zasadzie artykułu 23 podległe, Wójtowi gminy służy władza ukarania winnych najwyżej dwudniowym aresztem lub karą pie-

время до двухъ дней или денежному штрафу, до одного рубля серебромъ; лица же, не имѣющія средствъ заплатить вышесказанный штрафъ, онъ можетъ назначать на общественныя работы на время до двухъ дней, не примѣняя впрочемъ сей послѣдней мѣры къ лицамъ, изъятыхъ по закону отъ сего рода взысканій.

Ст. 28. Гминные войты имѣютъ право: требовать предъявленія законныхъ видовъ отъ проезжающихъ и отъ временно въ гминѣ проживающихъ, призывать къ явкѣ въ гминное управление каждаго изъ жителей гмины, а также дѣлать, въ присутствіи двухъ лавниковъ или солтысовъ, осмотры въ частныхъ домахъ и строеніяхъ.

Ст. 29. Тѣ изъ обязанностей, которыя донинѣ возлагались на гминныхъ войтовъ, но настоящимъ закономъ имъ не присвоены, имѣютъ быть распределены между подлежащими властями, на основаніи особыхъ о семъ предметѣ постановленій.

D. О солтысахъ.

Ст. 30. Солтысъ есть помощникъ гминнаго войта; онъ исполняетъ безпрекословно всѣ законныя его предписанія и порученія, и сверхъ сего, не ожидая приказаній войта, оказываетъ ему должное содѣйствіе по всѣмъ дѣламъ, какъ полицейскимъ, такъ и общественнымъ, гминному войту ввѣреннымъ.

Ст. 31. Въ каждой деревнѣ или колоніи, на основаніи ст. 97-й составляющей сельское общество, долженъ быть солтысъ, избираемый порядкомъ, указаннымъ въ статьѣ 68-й.

Въ большихъ селеніяхъ, составляющихъ цѣлую гмину, или отличающихся значительнымъ населеніемъ, начальство можетъ, смотря по мѣрѣ нужды, требовать избранія отъ схода болѣе одного солтыса, причѣмъ одинъ изъ нихъ назначается отъ схода старшимъ.

ниѣzną одного rubla srebrem nieprzenoszącą. Niebędących w możności uiścić się z nałożonej na nich pieniężnej kary, Wójt gminy może skazać nie na dłuższą jak na dwudniową publiczną robotę, nie rozciągając wszakże tego ostatniego środka do osób z pod tego rodzaju ukarania według przepisów prawa wyjętych.

Art. 28. Wójei gmin mają prawo: żądać okazania sobie legalnych świadectw od osób przejeżdżających i czasowo w gminie przebywających; przywoływać do stawienia się w Urzędzie wójtowskim każdego mieszkańca gminy i odbywać rewizye po domach i zabudowaniach prywatnych, w przytomności zawsze dwóch Ławników lub Soltysów.

Art. 29. Te ze służących dotąd Wójtom gmin attribucyj, które niniejszem prawem nie są im nadane, na inne właściwe władze przeniesione zostaną, mocą osobno wydać się mających przepisów.

D. O Soltysach.

Art. 30. Soltys jest pomocnikiem Wójta gminy; on wykonywa bezwarunkowo wszelkie jego legalne rozkazy i zlecenia, a nawet nie czekając jego rozkazów, przychodzi mu w pomoc we wszelkich czynnościach policyjnych i innych na Wójta gminy włożonych.

Art. 31. Każda wieś lub kolonija, składająca, w moc artykułu 97, Gromadę wioskową, powinna mieć osobnego Soltysa, obranego porządkiem art. 68 wskazanym.

Po znaczniejszych wsiach, całą gminę składających, lub gęsto zaludnionych, Zwierzchność, jeśli uzna tego potrzebę, może polecić Zebraniu gromady, wybrać kilku Soltysów, z których jeden będzie starszym podług uznania Zebrania gromady.

Ст. 32. Власть солтыса как помощника гминнаго войта, простирается на всех жителей гмины; въ особенности же, простирается она на жителей той деревни или колоніи, которою онъ избранъ. Ослушаніе или сопротивленіе законнымъ распоряженіямъ солтыса подвергаетъ виновныхъ наказанію на равнѣ съ неповиновеніемъ гминному войту.

Ст. 33. Независимо отъ обязанностей своихъ по званію помощника гминнаго войта, солтысъ обязанъ еще, въ особенности по дѣламъ общественнымъ того сельскаго общества, коимъ онъ избранъ:

- a) созывать и распускать сельскій сходъ и охранять должный на ономъ порядокъ;
- b) предлагать на разсмотрѣніе схода дѣла, касающіяся нуждъ и пользы сельскаго общества;
- c) приводить въ исполненіе приговоры сельскаго схода.

Ст. 34. Въ тѣхъ гминахъ и сельскихъ обществахъ, въ которыхъ не имѣется особыхъ сборщиковъ податей, солтысы отправляютъ эту должность, каждый въ своемъ сельскомъ обществѣ.

Ст. 35. Въ случаѣ, если гминный войтъ уклонится отъ исполненія законовъ или распоряженій правительственныхъ, или будетъ препятствовать другимъ въ исполненіи оныхъ, солтысы и лавники обязаны немедленно доносить о томъ Уѣздному Начальнику.

Ст. 36. За маловажные полицейскіе проступки, совершенные крестьянами того сельскаго общества, которымъ избранъ солтысъ, онъ можетъ подвергать виновныхъ взысканіямъ въ тѣхъ же размѣрахъ, какъ сіе предоставлено статьею 27-ю гминному войту.

Ст. 37. Солтысъ обязанъ, при исполненіи дѣлъ особой важности, именно: при производствѣ личныхъ взысканій, какъ полицейскихъ, такъ и налагаемыхъ судомъ, при всякомъ обыскѣ въ крестьянскомъ домѣ или строеніи, при всякомъ задержаніи или взятіи подъ арестъ, а равно при предварительномъ дознаніи по проступкамъ и преступленіямъ непременно при-

Art. 32. Władza Soltysa, jako pomocnika Wójta gminy, rozciąga się na wszystkich mieszkańców gminy; w szczególności zaś na mieszkańców tej wioski lub kolonii, która go obrała. Nieposłuszeństwo i opór Soltysowi pociąga tę samą karę za sobą, jakiej ulegają nieposłuszni i opierający się Wójtowi gminy.

Art. 33. Niezależnie od obowiązków spadających na Soltysa, jako na pomocnika Wójta gminy, tenże jest jeszcze w obowiązku załatwiać następujące czynności, dotyczące spraw tej gromady wioskowej, która go obrała:

- a) zwoływać i zamykać Zebranie gromady i utrzymywać w niem należyty porządek;
- b) wnosić pod rozpoznanie Zebrania gromady, przedmioty potrzeb i dobra gromady dotyczące;
- c) wykonywać uchwały tegoż Zebrania gromady.

Art. 34. W gminach i gromadach wioskowych, niemających osobnych poborców podatku, obowiązki te spełniać mają Soltysi, każdy w swojej gromadzie.

Art. 35. Jeśliby Wójt gminy wzbraniał się wykonania przepisów lub rozporządzeń Rządu lub tamował drugim ich wykonanie, w takim razie Ławnicy i Soltysi obowiązani są natychmiast zawiadomić o tem Naczelnika Powiatu.

Art. 36. Za mniej ważne policyjne wykroczenia, popełnione przez włościan gromady, którego Soltyssem obrała, służy mu prawo ukarać winnych w sposób, jak to Wójtowi gminy według art. 27 jest dozwolone.

Art. 37. Soltys odbywający ważniejsze czynności, jako to: ściąganie kar policyjnych lub sądowych, rewizje w domach lub zabudowaniach włościańskich, oraz ilekroć znajdzie się w konieczności przytrzymania lub aresztowania kogo, jak niemniej w czasie początkowego dochodzenia popełnionych przestępstw lub wykroczeń, winien koniecznie powołać dwóch świadków głównie z pomiędzy

глашать двухъ свидѣтелей, преимущественно изъ числа домохозяевъ той деревни. Въ случаѣ малолѣтства сельскаго общества, или когда въ селеніи остается на лицо мало крестьянъ, солтысеу дозволяется требовать на сей предметъ свидѣтелей изъ ближайшихъ селеній той же гмны.

Е. О гминномъ судѣ и Лавникахъ.

(а) Составъ суда.

Ст. 38. Гминный судъ состоитъ изъ гминнаго войта и лавниковъ.

Ст. 39. Лавники избираются гминнымъ сходомъ, въ числѣ отъ двухъ до трехъ на каждую гмину, смотря по ея обширности. Сколько именно лавниковъ должно быть избрано для каждой гмины, опредѣляется Уѣзднымъ Начальникомъ.

Ст. 40. Присутствіе гминнаго суда должно состоять не менѣе, какъ изъ гминнаго войта, или лица, заступающаго его мѣсто, и двухъ лавниковъ. Въ случаѣ отсутствія одного изъ лавниковъ, онъ замѣщается временно, по правилу, указанному въ ст. 71-й.

(б) Предметы вѣдомства и предѣлы власти суда.

Ст. 41. Гминному суду подлежатъ всѣ лица, имѣющія въ предѣлахъ гмины постоянное или только временное мѣсто жительства, по дѣйствующимъ о томъ правиламъ.

Ст. 42. Каждый долженъ отвѣчать передъ тѣмъ гминнымъ судомъ, которому онъ подвѣдомъ по своему мѣсту жительства.

Ст. 43. Изъ правила, въ предыдущей статьѣ постановленнаго, исключаются слѣдующіе случаи:

а) Кто совершитъ какой либо проступокъ не въ той гминѣ, гдѣ онъ имѣетъ жительства, но въ другой гминѣ, тотъ отвѣчаетъ передъ судомъ сей послѣдней.

gospodarzy miejscowych wybranych. W razach tylko zbyt małej ludności miejscowej, lub gdyby we wsi zbyt mało znajdowało się włościan obecnych, wolno Sołtysowi zawezwać na świadków mieszkańców innych najbliższych wiosek tejże samej gminy.

Е. О Сѣdzie гминнымъ и Лавникахъ.

(а) Складъ Сѣду.

Art. 38. Сѣдъ гминны складają Wójt i Ławnicy.

Art. 39. Ławników wybiera Zebranie gminy w liczbie 2ch do 3ch na każdą gminę, stosownie do jej obszerności. Ilu Ławników każda gmina ma obrać, Naczelnik Powiatu stanowi.

Art. 40. Komplet Sędu gminnego stanowi Wójt gminy lub jego zastępca z dwoma przynajmniej Ławnikami. Na przypadek nieobecności jednego z Ławników, zastępstwo jego ustanawia się według przepisu art. 71.

(б) Attrybucye i granice władzy Сѣду гминного.

Art. 41. Сѣдowi гминному подlegają wszyscy nie tylko stale, lecz i czasowo w gminie zamieszkali, według obowiązujących w tej mierze przepisów.

Art. 42. Każdy odpowiadać winien przed tym Sędem гминным, którego jurysdykcji według miejsca swego zamieszkania podlega.

Art. 43. Od przepisu, poprzedzającym artykułem postanowionego, wyjąją się następujące wypadki:

а) Jeśli kto popełni jakie wykroczenie nie w gminie, w której ma zamieszkanie, a w innej gminie, to odpowiada przed Sędem tej ostatniej gminy.

б) Предоставляется на волю истца искать убытки или вознаграждения, либо передъ мѣстнымъ судомъ той гмины, гдѣ причиненъ убытокъ, либо передъ судомъ той гмины, къ которой принадлежитъ отвѣтчикъ, когда послѣдній причинилъ жителю гмины или даже постороннему лицу ущербъ въ его поляхъ, лугахъ, пастбищахъ, лѣсахъ, пчельникъ и т. п.; а равно, когда наемники, работники или мастеровые, не принадлежащіе къ числу жителей гмины, нанявшись въ предѣлахъ ея для хлѣбопашества, въ услуженіе, на фабрику или въ мастерство, задолжали или причинили убытокъ хозяину или другому жителю гмины; наконецъ, когда проѣзжіе задолжали или причинили убытки содержателю заѣзжаго дома, шинка, трактира и т. п. или ремесленнику и вообще кому либо изъ жителей гмины.

Ст. 44. Въ случаѣ, если житель другой гмины жалуется на подвѣдомое суду лице, о долгѣ или другой претензіи, а отвѣтчикъ представляетъ съ своей стороны, что истецъ также ему долженъ, то судъ имѣетъ право и обязанъ разсмотрѣть оба эти взаимныя требованія, или искъ встрѣчный.

Ст. 45. Гминный судъ не можетъ вызывать къ отвѣту лицъ, ему по мѣсту жительства не подвѣдомыхъ, за исключеніемъ случаевъ, выше въ статьяхъ 43-й и 44-й указанныхъ. Если однакожъ неподвѣдому гминному суду лице добровольно явится къ отвѣту, по жалобѣ мѣстнаго жителя, или когда объ спорящія стороны, не будучи подвѣдомы гминному суду, добровольно въ оный явятся по своему спору, то судъ разсматриваетъ сїи дѣла на томъ же основаніи, какъ еслибы объ стороны ему были подвѣдомы.

Ст. 46. Гминный судъ вѣдаетъ, на основаніи слѣдующихъ статей, какъ споры и тяжбы между лицами ему въ силу ст. 41-й—45-й подвѣдомственными, такъ и дѣла по маловажнымъ ихъ проступкамъ.

Ст. 47. Изъ споровъ и тяжбъ, упоминаемыхъ въ предшествующей статьѣ, гминный судъ вѣдаетъ лишь

б) *Od woliposzukującego zależy dochodzić szkód i żadanego wynagrodzenia, albo przed Sądem tej gminy, w której szkoda zrządzoną została, albo tej, do której poszukiwany należy, ilekroć tenże zrządził szkodę mieszkańcowi gminy lub komu obcemu w jego polach, łąkach, pastwiskach, w lesie, w pasiece i tym podobnie, równie i wtenczas, jeśli najemnicy, robotnicy lub rzemieślnicy nie należący do gminy, a tylko w niej najęci do robót gospodarczych, do posługi, do fabryk i do rzemiosła, zadłużyli się lub zrządzili jaką szkodę gospodarzowi, lub też innemu mieszkańcowi gminy; lub nakoniec wtenczas, jeżeli przejeżdżający zadłużyli się i zrządzili szkodę w zajędnym domu, w karczmie, w traktjerni i t. p., lub też rzemieślnikowi i w ogólności komukolwiek z mieszkańców gminy.*

Art. 44. Gdyby mieszkaniec obcej gminy poszukiwał długu lub jakiej innej pretensji w Sądzie, któremu pozwany ulega, a ten ostatni wystąpił także z wzajemną z swej strony do powoda o swą należytość skargą, to Sąd może jest i obowiązany rozpoznać wzajemne te żądania sporne.

Art. 45. Sąd gminny nie powinien zapożywać przed siebie niepodlegające jego jurysdykcyi osoby, z wyjątkiem wypadków, w artykułach 43 i 44 wymienionych. Jeśliby jednak niepodlegająca jurysdykcyi Sądu osoba, sama dobrowolnie stawiała się, na skutek skargi mieszkańca gminy, lub jeśliby obie spór wiodące strony, choć nieulegające jurysdykcyi Sądu gminnego, zgodziły się dobrowolnie zdać się na jego rozsądzenie, to w takim razie Sąd gminny wchodzi w rozpoznanie ich sprawy, tak jak gdyby obie strony, jego podlegały jurysdykcyi.

Art. 46. Sąd gminny rozpoznaje stosownie do następujących artykułów, nie tylko processa i spory między osobami w moc artykułów 41 do 45 jego jurysdykcyi ulegającymi, ale i sprawy o ich wykroczenia mniejszej wagi.

Art. 47. Z pomiędzy processów i spraw w powyższym artykule wymienionych, Sąd gminny rozpoznaje ta-

тѣ дѣла въ коихъ отыскивается движимое имущество или исполненіе личнаго обязательства, или вознагражденіе за убытокъ, и въ коихъ при томъ, цѣнности иска не превышаетъ тридцати рублей серебромъ. Рѣшенія гминныхъ судовъ по дѣламъ этого рода считаются окончательными.

Ст. 48. Въ разсмотрѣніе споровъ о недвижимыхъ имуществахъ, а равно въ разсмотрѣніе дѣлъ по спорамъ и тяжбамъ, цѣною свыше тридцати рублей серебромъ, гминный судъ не входитъ, за исключеніемъ лишь того случая, когда сами тяжущіяся стороны, по общему соглашенію, предоставляютъ свое дѣло окончательному рѣшенію гминнаго суда.

Ст. 49. Въ случаѣ разногласія въ показаніяхъ тяжущихся о количествѣ ущерба и убытковъ, количество сіе опредѣляется гминнымъ судомъ, съ приглашеніемъ, буде нужно, свѣдущихъ людей, по возможности, изъ ближайшихъ сосѣднихъ жителей, извѣстныхъ по своей добросовѣстности. Впрочемъ, споръ отвѣтника противъ цѣны иска, назначенной самимъ истцемъ, въ томъ случаѣ, когда послѣдній самъ назначаетъ цѣну своего иска въ тридцать рублей серебромъ или ниже, а отвѣтникъ оцѣняетъ его свыше этой суммы, не можетъ служить суду поводомъ къ тому, чтобы отказать истцу въ разсмотрѣніи дѣла, на основаніи предъидущей статьи.

Ст. 50. За маловажные проступки, гминные суды властны приговаривать виновныхъ къ наказаніямъ въ размѣрахъ, установленныхъ статьею 597-ю Устава о сельскихъ гминныхъ судахъ (Высочайше утвержденнаго 24-го Мая 1860 года), съ тѣмъ лишь различіемъ, что размѣръ денежныхъ взысканій или штрафовъ, предоставляемыхъ власти гминныхъ судовъ, уменьшается до трехъ рублей серебромъ. Назначеніе рода и мѣры взысканія за каждый проступокъ предоставляется усмотрѣнію самаго суда.

Ст. 51. Лица къ платежу денежныхъ взысканій несостоятельныя, могутъ быть приговариваемы гмин-

ные только, które dotyczą: poszukiwania ruchomego majątku lub dotrzymania osobistego zobowiązania, lub wynagrodzenia za poniesione straty, i w których wartość przedmiotu sporu rubli trzydzieści nie przenosi. Wyroki Sądów gminnych w przedmiotach tego rodzaju są ostateczne.

Art. 48. W rozsądzanie sporów o nieruchomości, a również wszelkich innych spraw, których wartość przechodzi trzydzieści rubli srebrem, Sąd gminny nie wdaje się, wyjąwszy wtenczas tylko, jeśli by same spór wiodące strony dobrowolnie zgodziły się na ostateczne rozsądzenie sprawy przez Sąd gminny.

Art. 49. Wrazie niezgodności w przedstawieniach stron co do wysokości poszukiwanych szkód i straconych korzyści, wysokość takowych ustanawia Sąd gminny, po zasięgnięciu, o ile zajdzie tego potrzeba, zdania biegłych z pomiędzy, ile to być może, najbliższych, znanych z swej rzetelności, sąsiadów. Zresztą jeśli by pozwany kwestynował i poczytywał za niską sumę przedmiotem sporu będącą, którą sam powód w ilości rubli srebrem trzydzieści lub niżej ustanowił, to podobne postąpienie nie może dać powodu Sądowi gminnemu do uchylenia się od rozpoznania sprawy na zasadzie poprzedzającego artykułu.

Art. 50. Za pomniejsze wykroczenia Sądy gminne będą moce skazywać winnych na kary artykułem 597 Najwyżej zatwierdzonej Ustawy z d. 24 Maja 1860 r. o Sądach gminnych wiejskich objęte, z tą tylko różnicą, że wysokość kar pieniężnych, które Sądy gminne zasądzać będą mogły, umniejsza się do trzech rubli srebrem. Stosowanie rodzaju i stopnia tych kar za każde wykroczenie pozostawia się uznaniu samego Sądu.

Art. 51. Osobom, nie będącym w stanie uiścić wymierzonych na nich kar pieniężnych, może być za wyro-

нымъ судомъ къ отдачѣ въ рабочій домъ или къ общественнымъ работамъ въ установленныхъ закономъ размѣрахъ, буде лица эти отъ сего рода наказаній не изъяты по закону.

Ст. 52. Для ближайшаго руководства сельскихъ гминныхъ судовъ, имъ дается краткая инструкция, при составленіи коей надлежитъ принять въ соображеніе правила, изложенныя въ книгѣ четвертой Устава о сельскихъ гминныхъ судахъ (1860 года) статьяхъ 590—813-ой.

Ст. 53. Налагаемыя гминнымъ судомъ денежные взысканія, а равно и штрафы, упоминаемые въ статьяхъ 27, 36, 50 и 51-й, обращаются въ гминную общественную кассу.

Ст. 54. Приговоры гминнаго суда по проступкамъ, подлежащимъ его разсмотрѣнію, считаются окончательными.

(с) Порядокъ производства и рѣшенія дѣлъ.

Ст. 55. Гминный судъ собирается, по крайней мѣрѣ, одинъ разъ въ недѣлю, въ определенное для сего время. О дняхъ и часахъ засѣданія гминнаго суда должно быть заранее оповѣщено всеѣмъ жителямъ гмины.

Ст. 56. Независимо отъ дней, заранее определенныхъ, гминный войтъ можетъ, въ случаѣ безотлагательной необходимости, созвать судъ и во всякое иное время.

Ст. 57. Гминный судъ входитъ въ разборъ споровъ и исковъ не иначе, какъ по жалобѣ истца. Въ разборъ проступковъ онъ входитъ:

а) по жалобѣ обиженнаго или его родителей или опекуна, когда обиженный еще не достигъ совершеннолѣтія или состоитъ подъ опекою;

б) по требованію гминнаго войты или солтыса.

Ст. 58. Всѣ дѣла въ гминномъ судѣ производятся словесно.

кием Sądu gminnego zamienioną kara pieniężna, na karę oddania ich do domu zarobkowego, lub do robót publicznych w granicach przepisów, o ile prawo od tego rodzaju kar ich nie wyłącza.

Art. 52. Dla tem bliższej informacji Sądów gminnych wiejskich, otrzymują oni treściwą instrukcyę, na podstawie przepisów, objętych w artykułach 590 do 813 księgi czwartej wspomnianej powyżej Ustawy o Sądach wiejskich gminnych z 1860 roku.

Art. 53. Wszelkie kary pieniężne przez Sąd gminny zasądzone, i w artykułach 27, 36, 50 i 51 wspomniane, do Kassy gminnej wnoszone być winny.

Art. 54. Wyroki Sądu gminnego za wykroczenie, w zakresie attrubucji jego wydane, są ostateczne.

(c) Przepisy postępowania sądowego.

Art. 55. Sąd gminny zasiada przynajmniej raz na tydzień w czasie na to oznaczonym. O dniach i godzinach posiedzeń Sądu wszystkim mieszkańcom gminy zawczasu ogłoszonym być ma.

Art. 56. Oprócz dni ogłoszonych, Wójt gminy może zwołać Sąd w każdym innym czasie, jeżeli tego nagła zajdzie potrzeba.

Art. 57. Sąd gminny wchodzi w rozpoznanie spraw i sporów nieinaczej jak na żądanie powoda. W sądenie atoli wykroczeń wchodzi on:

a) na zaskarżenie pokrzywdzonego, rodziców jego, lub opiekuna, jeśli pokrzywdzony jest małoletnim lub zostaje pod opieką;

b) na wezwanie Wójta gminy lub Soltyisa.

Art. 58. Wszelkie sprawy w Sądzie gminnym odbywają się ustnie.

Ст. 59. Въ дѣлахъ о проступкахъ, если судъ найдетъ недостаточными показанія лицъ причастныхъ къ дѣлу, то, для приведенія онаго въ ясность, онъ можетъ самъ производить дознанія въ присутствіи двухъ или болѣе свидѣтелей изъ мѣстныхъ домохозяевъ. Въ дѣлахъ тяжёбныхъ, осмотры мѣстности при свидѣтеляхъ и вообще повѣрку доказательствъ судъ производить не иначе, какъ по просьбѣ тяжущихся.

Ст. 60. При разсмотрѣніи тяжёбнаго дѣла въ гминномъ судѣ, судьи, по выслушаніи тяжущихся сторонъ, стараются склонить ихъ къ примѣренію. Если стороны примирились, то должны, въ то же время, объявить, что одна уступаетъ, или чѣмъ вознаграждаетъ другую, и какимъ образомъ должно послѣдовать удовлетвореніе. Если тяжущіяся стороны не пойдутъ на мировую сдѣлку, то судъ рѣшить дѣло, либо на основаніи письменныхъ сдѣлокъ и обязательствъ, если таковыя были заключены между спорящими сторонами, либо, при отсутствіи таковыхъ сдѣлокъ, на основаніи мѣстныхъ обычаевъ и правилъ, принятыхъ въ крестьянскомъ быту. Какъ условія мировой сдѣлки, такъ и рѣшенія гминнаго суда, записываются въ имѣющуюся при судѣ книгу, съ означеніемъ именъ лицъ тяжущихся или помиравшихся. Дѣла, мировою сдѣлкою оконченныя, впредь возобновляемы быть не могутъ.

Ст. 61. По разсмотрѣніи гминнымъ судомъ проступка, подлежащаго его обсужденію, вписываются въ упомянутую выше въ ст. 60-й книгу: имя и фамилія виновнаго, самая вина его и мѣра наложеннаго на него взысканія.

Ст. 62. Приговоры гминнаго суда, какъ по спорамъ и тяжбамъ, такъ и по проступкамъ, приводятся въ исполненіе, или гминнымъ войтомъ, или солтысами; въ послѣднемъ случаѣ, подъ наблюденіемъ войта и за общемою ихъ отвѣтственностію.

Art. 59. W sprawach o wykroczenia, w razie uznanej przez Sąd niedostateczności zeznań osób implikowanych, Sąd może sam odbyć śledztwo dla wyjaśnienia wątpliwych okoliczności, atoli w obecności dwóch lub więcej świadków z miejscowych gospodarzy do tego przybranych. W sprawach cywilnych, Sąd nieinaczej przystępuje do rewizji miejscowości przy świadkach i w ogóle do sprawdzenia dokumentów, jak tylko na wyraźne żądanie stron.

Art. 60. Przy rozpoznaniu sporu do Sądu gminnego wniesionego, Sędziowie po wysłuchaniu stron starają się nakłonić ich do pojednania. Jeśli strony pojedną się, to powinny objawić zaraz Sądowi coktóra ustępuje, jakie daje drugiej wynagrodzenie i w jaki sposób zadość uczynienie ma nastąpić. Jeśli strony się nie pojedną, to Sąd rozstrzygnie spór na zasadzie umów i zobowiązań na piśmie, jeśli takowe między spór wiodącemi były zawarte, lub według miejscowych zwyczajów i zasad między włościanami zachowywanych, jeśli żadnych zobowiązań piśmieniowych nie było. Tak warunki pojednania, jako też treść zapadłych wyroków Sądu gminnego, zapisują się do księgi, w Sądzie zaprowadzonej, z wymienieniem imion i nazwisk stron spór wiodących lub pojednanych. Sprawy, raz pojednane, wznowiane już być nie mogą.

Art. 61. Po rozszdzeniu sprawy o wykroczenie, zapisuje się do księgi, w poprzedzającym artykule 60 wspomnianej, imię i nazwisko osądzonogo, rodzaj wykroczenia i wysokość kary na niego wymierzonej.

Art. 62. Wyroki Sądu gminnego, tak w sprawach cywilnych, jakoteż i za wykroczenia, przez Wójta Gminy lub Soltysów, a w tym ostatnim razie pod nadzorem Wójta i pod wspólną ich odpowiedzialnością wykonywane być mają.

Г. О Гминномъ писарѣ.

Ст. 63. Веденіе книгъ и все вообще письмоводство, какъ въ управленіи гминнаго войта, такъ и въ гминномъ судѣ, возлагается, подѣ ближайшимъ надзоромъ гминнаго войта, на гминнаго писаря, гдѣ таковой имѣется. Писарь обязанъ, вѣрно и въ порядкѣ, вести всѣ книги, а также, съ надлежащею точностію излагать въ бумагахъ и свидѣтельствахъ, составляемыхъ отъ имени гминнаго войта, суда или схода, все то, что ими было положено и рѣшено. Въ случаѣ подлога, писарь подвергается уголовному суду и наказанію.

Въ тѣхъ гминахъ, гдѣ по недостатку средствъ не будетъ особаго гминнаго писаря, письмоводство оставляется на отвѣтственности и ближайшемъ распоряженіи войта.

Ст. 64. На гминнаго писаря возлагается также обязанность помогать солтысамъ, когда они потребуютъ, въ ихъ письмоводствѣ и въ составленіи тѣхъ мірскихъ приговоровъ сельскихъ обществъ, для которыхъ требуется письменное изложеніе.

II. ПОРЯДОКЪ НАЗНАЧЕНІЯ И УДАЛЕНІЯ ГМИННЫХЪ ДОЛЖНОСТНЫХЪ ЛИЦЪ, ИХЪ СЛУЖЕБНЫЯ ПРЕИМУЩЕСТВА И ОТВѢТСТВЕННОСТЬ.

А. О порядкѣ назначенія должностныхъ лицъ.

Ст. 65. Всѣ вообще должности гминнаго и сельскаго управленія замѣщаются по выбору; особый порядокъ назначенія въ должность писаря опредѣляется статьею 77-ю.

Ст. 66. Въ должности, на основаніи ст. 65-й, замѣщаемыя по выбору, не могутъ быть избираемы:

- а) лица нехристіанскаго исповѣданія;
- б) лица моложе 25-и лѣтъ;
- в) лица, состоящія подѣ опекою или попечительствомъ;

Г. О Писарзу гminy.

Art. 63. Prowadzenie ksiąg i całej w ogóle korespondencji tak w Urzędzie Wójta gminy, jakoteż i w Sądzie gminnym, wkłada się, pod najbliższym Wójta gminy dozorem i kierunkiem, na Pisarza, tam, gdzie takowy ustanowiony będzie. Pisarz obowiązany jest prowadzić wszystkie księgi dokładnie i porządnie, oraz z należytą ścisłością zamieszczać w korespondencyach i świadectwach w imieniu Wójta gminy, Sądu lub Zebrania gminy wychodzących, wszystko to co przez nich było uchwalone lub zawyrokowane. W razie przeniewierzenia się, Pisarz pod Sąd Kryminalny oddany zostanie.

W gminach, w których, dla braku funduszy, nie będzie oddzielnego Pisarza gminy, prowadzenie korespondencji pozostawia się odpowiedzialności i bliższemu rozporządzeniu samego Wójta gminy.

Art. 64. Na Pisarza gminy wkłada się zarazem obowiązek pomagać Soltysom na żądanie w prowadzeniu ich korespondencji i w sporządzaniu tych uchwał Zebrań gromad wioskowych, które na piśmie sporządzone być winny.

II. O NAZNACZANIU I ODDALANIU URZĘDNIKÓW ADMINISTRACJI GMINNEJ, O ICH PREROGATYWACH SŁUŻBOWYCH I ODPOWIEDZIALNOŚCI.

А. О назначеніи Урядниковъ администрации гминной.

Art. 65. Wszystkie w ogóle urzęda administracji gminnej obsadzają się z wyborów; naznaczenie wszakże Pisarza, według oddzielnego porządku w artykule 77 przepisanego, odbywać się ma.

Art. 66. Na urzęda, w moc artykułu 65 od wyborów zależące, naznaczani być nie mogą:

- a) osoby niechrześcijańskiego wyznania;
- b) osoby nie mające lat 25 wieku;
- c) osoby pod opieką lub kuratelą zostające;

d) лица, не имѣвшія постоянного въ предѣлахъ гмины жительства, по крайней мѣрѣ, въ теченіи трехъ лѣтъ;

e) лица, подвергнутыя наказанію, въ степени, лишающей права занимать общественныя должности;

f) состоящіе подъ судомъ и слѣдствіемъ, или же подъ полицейскимъ надзоромъ.

Ст. 67. Гминный войтъ и лавники избираются гминнымъ сходомъ. Въ гминные войты, а равно въ лавники, можетъ гминнымъ сходомъ быть избранъ, безъ различія сословій, всякій житель гмины, если онъ имѣетъ право участія въ дѣлахъ схода, и если, въ предѣлахъ гмины, имѣетъ, на правѣ личной собственности, не менѣе шести морговъ земли. Отъ лицъ, удовлетворяющихъ указаннымъ въ сей статьѣ условіямъ и не подходящимъ при томъ подъ дѣйствіе ст. 66-й, не требуется, для занятія по выбору должности гминнаго войта или лавника, никакихъ сверхъ того условій (квалификаціи).

Ст. 68. Солтысъ избирается на сельскомъ сходѣ своего сельскаго общества, изъ числа принадлежащихъ къ оному крестьянъ, имѣющихъ не менѣе трехъ морговъ земли.

Ст. 69. Съ должностію гминнаго войта не допускается, ни подъ какимъ предлогомъ, соединеніе другихъ должностей, кромѣ веденія писмоводства по гминному управленію (ст. 63).

Ст. 70. Срокъ службы для всехъ выборныхъ лицъ ограничивается однимъ трехлѣтіемъ. Кто отслужилъ положенный срокъ, тотъ можетъ быть избираемъ снова въ ту же или другую должность, но не иначе какъ съ его на то согласія.

Ст. 71. Въ должность гминнаго войта, лавниковъ и солтысовъ, избираются по два кандидата, изъ коихъ одинъ допускается Уѣзднымъ Начальникомъ (ст. 10) къ отправленію должности, на которую избранъ, а другой, съ разрѣшенія того же Начальника, предназначается для временнаго заступленія мѣста перваго,

d) osoby niemające stałego od lat trzech przynajmniej w gminie zamieszkania;

e) skazani na kary pociągające za sobą utratę prawa zajmowania urzędów publicznych;

f) zostający pod sądem lub śledztwem, lub też pod dozorem policji.

Art. 67. Wojtą gminy i Ławników obiera Zebranie gminy. Zebranie obrać może Wójtem gminy i Ławnikiem każdego bez różnicy stanu mieszkańca gminy, mającego prawo uczestniczenia w czynnościach Zebrania gminy i posiadającego w gminie, prawem osobistej własności, przynajmniej sześć morgów ziemi. Od osób zadość czyniących wyżej wymienionym w tym artykule warunkom i nie podpadających pod zastosowanie art. 66, żadne inne kwalifikacje do zajęcia urzędu Wójta gminy lub Ławnika z wyboru wymagane nie będą.

Art. 68. Soltysa obiera Zebranie gromady wioskowej, z pomiędzy składających ją włościan przynajmniej trzy morgi gruntu posiadających.

Art. 69. Wójt gminy nie może brać na siebie pod żadnym pozorem innych urzędowych obowiązków, prócz prowadzenia korespondencji w interesach administracji gminnej (art. 63).

Art. 70. Czas służby z wyborów ogranicza się dla wszystkich do lat trzech. Kto wysłuży ustanowioną trzechletnią kolej, może być na nowo obrany na tenże sam lub na inny urząd, nie inaczej atoli, jak za jego zezwoleniem.

Art. 71. Na Wójta gminy, Ławników i Soltysów, wybieranych będzie po dwóch kandydatów; jednemu z nich Naczelnik Powiatu (art. 10) odda urządowanie, na które wybrany został, a drugiego tenże Naczelnik ustanowi czasowym zastępcą pierwszego, na przypadek jego nieobe-

въ случаѣ его отсутствія, смерти, тяжелой болѣзни, устраниенія отъ должности и т. п.

Ст. 72. Избранный обществомъ въ какую-либо должность не долженъ отказываться отъ оной, за исключеніемъ только слѣдующихъ случаевъ:

- a) если ему болѣе 60 лѣтъ;
- b) если онъ уже прослужилъ по выбору полный срокъ;
- c) если одержимъ сильными тѣлесными недугами;
- d) если, по роду своихъ занятій и хозяйственныхъ дѣлъ, не можетъ имѣть постоянного пребыванія въ гминѣ.

Ст. 73. Если Уѣздный Начальникъ признаетъ невозможнымъ допустить къ должности избранныхъ кандидатовъ, то распоряжается о производствѣ новыхъ выборовъ. Если же и на сихъ, вторичныхъ выборахъ, будутъ избраны такіе кандидаты, которыхъ, по мнѣнію Уѣзднаго Начальника, не слѣдуетъ допускать къ должности, то онъ представляетъ о семъ Губернатору, отъ котораго зависитъ, или утвердить избранныхъ кандидатовъ, или распорядиться о производствѣ третьихъ, окончательныхъ выборовъ.

Ст. 74. Если, на незаконность въ производствѣ выборовъ или на незаконность избранія лица въ одну изъ вышесказанныхъ должностей, послѣдуетъ жалоба Уѣздному Начальнику, не далѣе какъ въ теченіи двухъ недѣль послѣ выборовъ и не менѣе какъ отъ одной пятой части лицъ, имѣющихъ право участія въ сходѣ, избравшемъ должностное лицо, то Уѣздный Начальникъ входитъ въ разсмотрѣніе законности произведеннаго выбора и, по удостовѣреніи въ справедливости жалобы, распоряжается о производствѣ при себѣ новыхъ выборовъ.

Ст. 75. На всякое противузаконное распоряженіе Уѣзднаго Начальника по предметамъ указанныхъ въ предшествующихъ статьяхъ (71, 73 и 74), жалоба можетъ быть подана, въ тридцатидневный срокъ, Губернатору.

сноści, śmierci, ciężkiej choroby, zawieszenia w urzędowaniu i t. p.

Art. 72. Wybrany przez Zebranie na urząd jakiego bądź rodzaju nie może odmówić przyjęcia takowego, wyjąwszy w razach następujących:

- a) jeśli ma więcej nad lat 60 wieku;
- b) jeżeli wysłużył już jedną kolej z wyborów;
- c) jeśli podpada ciężkiej fizycznej niemocy;
- d) jeżeli, z powodu rodzaju zajęcia lub gospodarstwa, nie może stale przebywać w gminie.

Art. 73. Jeśliby Naczelnik Powiatu uznał niepodobnem dopuścić do urzędowania obranych kandydatów, to zarządzi nowe wybory. Jeśliby zaś i na tych powtórnych wyborach, zostali obrani kandydaci, których zdaniem Naczelnika Powiatu do urzędu dopuścić nie wypada, to przedstawi o tem Gubernatorowi, od którego zależeć będzie lub zatwierdzić wybranych kandydatów, lub zarządzić jeszcze i już ostateczne wybory.

Art. 74. Jeśliby na nielegalność odbycia wyborów lub na nielegalność wybranej osoby na jeden z wyżej wymienionych urzędów, zaszła skarga do Naczelnika Powiatu, niepóźniej jak w przeciągu dwóch tygodni po odbyciu wyborów, przynajmniej od jednej piątej części osób mających prawo należenia do Zebrania, które zaskarżony wybór dopełniło, to Naczelnik Powiatu wejdzie w rozpoznanie legalności zaskarżonego wyboru, a przekonawszy się o zasadności skargi, zarządzi nowe w swej obecności wybory.

Art. 75. Na każde nielegalne rozporządzenie Naczelnika Powiatu, w przedmiotach poprzedzających artykułami (71, 73 i 74) objętych, skarga w przeciągu dni 30-tu do Gubernatora podana być może.

Ст. 76. Гминные войты, лавники и солтысы приводятся предварительно къ присягѣ Уѣзднымъ Начальникомъ, и затѣмъ вступаютъ въ отправленіе своей должности.

Ст. 77. Гминные писаря назначаются, или по выбору отъ гминныхъ сходовъ, или по найму; въ послѣднемъ случаѣ, писарь назначается по взаимному между собою соглашенію гминнаго войта, лавниковъ и солтысовъ. Назначеніе одного писаря на нѣсколько малолюдныхъ и близкихъ другъ отъ друга гминъ не возбраняется.

Доколь продолжается военно-полицейское управленіе, военнымъ Уѣзднымъ Начальникамъ и ихъ Помощникамъ вмѣняется въ обязанность имѣть особенное наблюденіе за избраніемъ гминныхъ писарей и за всѣми ихъ дѣйствіями, дабы писаря не присвоивали себѣ власти, имъ не принадлежащей, и не обращали бы ее на притѣсненіе крестьянъ и прочихъ сельскихъ обывателей.

В. О порядкѣ удаленія должностныхъ лицъ.

Ст. 78. Гминные войты и лавники, въ случаѣ неисправнаго отправленія ими должностей или замѣченныхъ съ ихъ стороны злоупотребленій, удаляются отъ должности, по распоряженію Губернатора.

Солтысы, если будутъ замѣчены въ злоупотребленіи или упущеніи по должности, могутъ быть уволены отъ оной Уѣзднымъ Начальникомъ, который о сдѣланномъ имъ распоряженіи обязанъ донести Губернатору, съ объясненіемъ причинъ, его къ тому побудившихъ.

Ст. 79. По причинамъ особенно уважительнымъ, Уѣздный Начальникъ можетъ собственною властію, впредь до полученія разрѣшенія Губернатора, устранить временно отъ исправленія должности каждаго гминнаго войта и лавника, но не боѣе, какъ на одинъ

Art. 76. Wójci gmin, Ławnicy i Soltysi, wykonać winni przedewszystkiem przysięgę przed Naczelnikiem Powiatu, poczem dopiero urzędowanie obejmą.

Art. 77. Naznaczenie pisarzy gminnych następuje lub z wyboru Zebrania gminy lub drogą najmu; w tym ostatnim razie naznaczenie Pisarza za zgodą Wójta gminy, Ławników i Soltysów nastąpi. Naznaczenie Pisarza dla kilku razem mniej zaludnionych i blisko siebie położonych gmin nie zabrania się.

Do póki Zarząd Wojenno-Policyjny utrzymanym będzie, na Wojennych Naczelników Powiatów i ich pomocników wkłada się obowiązek mieć szczególną baczość na wybory Pisarzy gminnych i na ich postępowanie, żeby ciż Pisarze nie przywłaszczali sobie władzy im nie należącej i nie używali jej na uciesnienie włościan i innych obywateli wiejskich.

В. О oddaleniu urzędników gminnej administracji.

Art. 78. Wójci gmin i Ławnicy, jeśli by nie wypełniali należycie swych obowiązków, lub jeśli by dopuścili się nadużyć, oddaleni będą z urzędu za decyzją Gubernatora.

Soltysi, jeśli by dopuścili się nadużyć lub zaniedbania swych obowiązków, mogą być od nich uwolnieni przez Naczelnika Powiatu, który o decyzji swej donieść Gubernatorowi powinien, z wyjaśnieniem przyczyn, które go do niej skłoniły.

Art. 79. Z przyczyn szczególnej ważności może Naczelnik Powiatu sam przez się, zanim decyzją Gubernatora nastąpi, zawiesić w urzędowaniu każdego Wójta gminy i Ławnika, lecz nie na dłużej jak na jeden miesiąc. Naczelnik Powiatu atoli winien natychmiast donieść o takim

мѣсяць. Одновременно съ симъ, Уѣздный Начальникъ доносить о своемъ распоряженіи Губернатору, испрашивая его утвержденія; а временное исправленіе должности поручаетъ кандидату устраненнаго лица; неимѣніемъ же или отсутствіемъ кандидата, — одному изъ лавниковъ.

Ст. 80. Писаря увольняются отъ должности Уѣздными Начальниками. О перемѣнахъ, происходящихъ въ личномъ составѣ гминныхъ писарей, Уѣздный Начальникъ представляетъ Губернатору, каждыя три мѣсяца, вѣдомость, съ объясненіемъ причинъ, побудившихъ его допустить новыя назначенія, увольненія или перемѣщенія писарей.

Ст. 8. На время существованія военно-полицейскаго управленія, военнымъ Уѣзднымъ Начальникамъ предоставляется, собственною властію, окончательно удалять отъ должности, а равно предавать суду должностныя лица гминнаго и сельскаго управленія, сообщая о семъ подлежащему гражданскому началу.

С. О правахъ и льготахъ должностныхъ лицъ.

Ст. 82. Размѣръ денежнаго жалованья, слѣдующаго служащимъ по выбору должностнымъ лицамъ и писарямъ, опредѣляется Учредительнымъ Комитетомъ, на основаніи представленія Правительственной Комиссіи Внутреннихъ дѣлъ; причемъ Комиссія должна представить въ Учредительный Комитетъ и проектъ раздѣленія гминъ на разряды, по степени густоты ихъ населенія и пространства, ими занимаемаго, для лучшаго соразмѣренія вышепомянутыхъ гминныхъ расходовъ.

Ст. 83. Расходъ на денежное жалованье, назначенное гминнымъ войтамъ, лавникамъ и писарямъ, на прочіе предметы гминнаго управленія раскладывается гминнымъ сходомъ между лицами, владѣющими, въ предѣлахъ гмины, поземельною, собственностью

ропорядженіи Губернаторови и просіе о затвержденіи; исполненіе zaś czasowo obowiązkówъ кандидатowi zawieszono w urzędzie, a gdyby go wcale nie było lub gdyby był nieobecnymъ, jednemu z Ławników poruczy.

Art. 80. Pisarzy uwalniają z urzędu Naczelnicy Powiatowi. O zmianachъ zaszłychъ w osobistymъ składzie pisarzy gminnychъ Naczelnikъ Powiatu, co trzy miesiące, składa wykazъ Gubernatorowi, z wyjaśnieniemъ przyczynъ, które go do nowego naznaczenia, uwalniania lub przeniesienia pisarzy skłoniły.

Art. 81. W czasie istnienia Wojenno-Policyjnego Zarządu, Wojenni Naczelnicy Powiatowi, mocą nadanej imъ władzy, będą mogli ostatecznie oddalać z urzędowania i oddawać pod Sądъ wszelkichъ urzędnikówъ gminnej i wioskowej administracji, za doniesieniemъ o temъ właściwej cywilnej zwierzchności.

C. O prawachъ i swobodachъ urzędnikówъ gminnej administracji.

Art. 82. Wysokośćъ placъ dla urzędnikówъ z wyborówъ i dla Pisarzyъ gminnychъ, Urządający Komitetъ w Królestwie ustanowi, na wniosekъ Kommissyi Rządowej Spraw Wewnętrznychъ; przy czemъ тажъ Kommissya przedstawi zarazemъ Urządającemu Komitetowi, projektъ podziału gmin na rzędy, według ichъ zaludnienia i zajmowanej przezъ nichъ przestrzeni, celemъ lepszego umiarkowania spadającychъ наńъ wyżej wspomnianychъ gminnychъ wydatkówъ.

Art. 83. Wydatki na place Wójtomъ gmin, Ławnikomъ i Pisarzomъ wyznaczone, oraz на inne potrzeby Zarządu gminnego rozkłada Zebranie gminy pomiędzy właścicieli nieruchomości ziemskichъ w obrębie gminy (art. 20). Wszakże w tychъ gminachъ, gdzie wszystkie lubъ częśćъ

(ст. 20). Впрочемъ, въ тѣхъ гминахъ, гдѣ всѣ или часть вышеозначенныхъ расходовъ прежде были уже отнесены на другіе источники, тамъ, по мѣрѣ возможности, сохраняется прежній порядокъ удовлетворенія ихъ.

Ст. 84. Служащимъ по выборамъ лицамъ предоставляются слѣдующія льготы:

а) всѣ назначаемыя по выбору должностныя лица, на время ихъ службы, увольняются лично отъ всякихъ натуральныхъ повинностей, которыя за нихъ отбываются всѣми прочими членами гмины;

б) гминные войты, лавники и солтысы освобождаются, на время службы, отъ рекрутской повинности;

в) сверхъ сего, въ тѣхъ случаяхъ, когда гминный войтъ исправно отправлялъ свою должность два трехлѣтія, льгота отъ рекрутской повинности распространяется, по его выбору, на одного изъ его сыновей, родственниковъ или воспитанниковъ.

Ст. 85. Показанія гминныхъ войтовъ и солтысовъ по дѣламъ, относящимся къ ихъ служебной обязанности, если онѣ, въ теченіе сутокъ отъ совершившагося факта или событія, заявлены протоколомъ, въ присутствіи мирового судьи или другаго судебного мѣста, имѣютъ силу законнаго доказательства.

Ст. 86. Служащіе по выборамъ лица, при отправленіи ими служебныхъ обязанностей, носятъ выданные имъ начальствомъ знаки ихъ должностей.

Ст. 87. Дѣлопроизводство гминныхъ войтовъ и судовъ изъемлется отъ платежа записныхъ денегъ и производится на простой бумагѣ. Впрочемъ, паспорта и свидѣтельства выдаются, въ узаконенныхъ случаяхъ, гминными войтами не иначе, какъ на гербовой бумагѣ установленнаго достоинства.

Ст. 88. Гминные войты и гминные суды имѣютъ печать по образцу, установленному Правительственною Коммисіею Внутреннихъ дѣлъ. Переписка ихъ, по дѣламъ службы, съ правительственными мѣстами освобождается отъ почтовыхъ платежей.

вышеуказанныхъ выдатковъ закупаемые были давней з инныхъ зрѣделъ, там, ile to być może, dawny tego zaspokojenia sposób nadal zachowanym być winien.

Art. 84. Urzędującym z wyborów następujące nadają się swobody:

a) wszystkie z wyborów urzędujące osoby, podczas ich służby, oswobadzają się osobiście od odbywania wszelkich powinności w naturze, które za nich wszyscy inni członkowie gminy odbywać mają;

b) Wójtci gmin, Ławnicy i Soltysi oswobadzają się na czas służby od zaciągu do wojska;

c) prócz tego, każdy Wójt gminy, który odbędzie należycie dwie trzyletnie koleje swojego urzędowania, korzystać może z dobrodziejstwa oswobodzenia od zaciągu wojskowego według jego wyboru, jednego z synów swoich, krewnych lub wychowañców.

Art. 85. Zeznania Wójtów gmin i Soltysów w sprawach z ich obowiązkami służbowymi w związku będących, jeśli takowe w ciągu 24 godzin od chwili zdarzonego faktu lub wypadku do protokołu przed Sędzią Pokoju lub w innym jakim Sądzie sporządzonego zadyktowane zostały, nabywają znaczenia prawnego dowodu.

Art. 86. Urzędujący z wyborów, w czasie odbywania obowiązków służbowych, przywdziewają oznaki ich urzędu, które im zwierzchność dostarczy.

Art. 87. Czynności Wójtów gmin i Sądów gminnych wolne są od opłat wpisowych i pisane będą na prostym papierze. Pasaporta atoli i świadectwa, w zastrzeżonych prawem przypadkach, nie inaczej, jak na papierze stemplowanym oznaczonego szacunku, przez Wójtów gmin wydawane będą.

Art. 88. Wójtci gminni i Sady gminne używać będą pieczęci przepisanej przez Kommissję Rządową Spraw Wewnętrznych wzoru. Korrespondencja ich z Władzami w interessach służbowych uwalnia się od opłat pocztowych.

D. Объ отвѣтственности должностныхъ лицъ.

Ст. 89. Все присутственные мѣста и начальствующие лица требованія свои о взысканіяхъ съ гминнаго войта, лавниковъ, солтысовъ и писарей заявляютъ Уѣздному Начальнику, который, по удостовѣреніи въ справедливости требованія, дѣлаетъ, смотря по обстоятельствамъ, надлежащее распоряженіе.

Ст. 90. Гминные войты, лавники, солтысы и писаря находятся подъ непосредственнымъ вѣдѣніемъ уѣзднаго Начальника, который, за маловажные проступки по должности, подвергаетъ ихъ замѣчаніямъ, Уговорамъ, денежному штрафу до пяти рублей серебромъ или аресту до семи дней.

Уѣздный Начальникъ обязанъ, каждые три мѣсяца, представлять Губернатору вѣдомость наложеннымъ имъ на вышеозначенныя должностныя лица взысканіямъ, съ краткимъ объясненіемъ причинъ, его къ тому побудившихъ.

Ст. 91. Гминные войты и лавники, на основаніи предшествующей статьи подвергнутые взысканію Уѣзднымъ Начальникомъ, имѣютъ право, въ теченіи семи дней по объявленіи имъ сего распоряженія, принести жалобу Губернатору.

Ст. 92. За важныя проступки и преступленія, должностныя лица общественнаго управленія предаются суду: солтысы и писаря по распоряженію самаго Уѣзднаго Начальника, а гминные войты и лавники, по его представленію и съ разрѣшенія Губернатора.

Ст. 93. За преступленія по должности, гминныя должностныя лица судятся въ тѣхъ инстанціяхъ, какія будутъ указаны особою инструкціею на основаніи ст. 110-ой.

Ст. 94. Гминнымъ войтамъ, какъ прямымъ начальникамъ всего гминнаго управленія, присвоивается право, за маловажныя проступки и упущенія по

D. O odpowiedzialności urzędników gminnej administracji.

Art. 89. Wszelkie urzęda i zwierzchności z żądaniem wymierzenia kar na Wójta gminy, Ławników, Soltysów lub Pisarzy gminnych udają się do Naczelnika Powiatu, który, po przekonaniu się o słuszności żądania, stosownie do okoliczności postąpi.

Art. 90. Wójci gmin, Ławnicy, Soltysi i Pisarze, zostają pod bezpośrednim zwierzchnictwem Naczelnika Powiatu, który za mniej ważne wykroczenia służbowe ukarze ich napomnieniem, naganą, karą pieniężną do pięciu rubli srebrem, lub aresztem dni siedem nie przechodzącym.

Naczelnik Powiatu co trzy miesiące winien składać Gubernatorowi wykaz kar na wyż wymienionych Urzędników wymierzonych, z treściwem wyjaśnieniem przyczyn, które do nich były powodem.

Art. 91. Wójtom gmin i Ławnikom, na zasadzie poprzedzającego artykułu ukaranym, służy prawo, w ciągu dni siedmiu od daty ich zawiadomienia podać skargę do Gubernatora.

Art. 92. Za ważne wykroczenia i przestępstwa, Urzędnicy gminnej administracji pod Sąd oddawani będą: Soltysi i Pisarze za decyzją samego Naczelnika Powiatu, a Wójci gmin i Ławnicy, na przedstawienie jego za decyzją Gubernatora.

Art. 93. Za wykroczenia służbowe Urzędnicy administracji gminnej będą sądzeni w tych instancjach sądowych, jakie wskazane zostaną oddzielną instrukcją w moc art. 110 wydać się mającą.

Art. 94. Wójtom gmin, jako bezpośrednim Zwierzchnikom gminnej administracji, nadaje się władza, za mniej ważne wykroczenia i uchybienia służbowe, wymie-

службъ, налагать своею властію на солтысовъ и писарей денежное взысканіе не выше впрочемъ какъ въ одинъ рубль серебромъ. О каждомъ наложенномъ въ семь основаніи взысканіи гминный войтъ обязанъ, въ семидневный срокъ, донести Уѣздному Начальнику, съ объясненіемъ причинъ, его къ тому побудившихъ.

Ст. 95. Жалобы отъ гминныхъ и сельскихъ сходовъ, а равно и жалобы частныхъ лицъ на неправильныя, по отправленію служебныхъ обязанностей, дѣйствія гминныхъ и сельскихъ должностныхъ лицъ, подаются Уѣздному Начальству.

Ст. 96. Если Уѣздный Начальникъ не уважитъ обращенныхъ къ нему, на основаніи 89-ой и 95-ой ст. заявленій и жалобъ на неправильныя дѣйствія гминныхъ и сельскихъ должностныхъ лицъ, то на сіе можетъ въ мѣсячный, со дня подачи Уѣздному Начальнику заявленія или жалобы, срокъ, быть подана жалоба Губернатору, который рѣшитъ дѣло окончательно.

III. ОБРАЗОВАНИЕ СЕЛЬСКИХЪ ОБЩЕСТВЪ.

Ст. 97. Принадлежащіе къ одной деревнѣ или къ одной колоніи крестьяне, владѣющіе въ ней, на правѣ собственности, усадьбою или какимъ бы то ни было недвижимымъ имуществомъ, вмѣстѣ съ ихъ семействами, прислугою и прочими лицами, на ихъ землѣ живущими, образуютъ одно сельское общество. Крестьяне, живущіе особымъ дворомъ, имъ въ собственность принадлежащимъ, причисляются, вмѣстѣ съ своими семействами, къ ближайшему сельскому обществу одной съ ними гмины.

Ст. 98. Помѣщики и мелкіе землевладѣльцы, съ своими фольварками, мызами и домами, а равно ихъ официалисты, прислуга, наемные рабочіе и прочія лица, на землѣ фольварочной или дворовой и

платя кѣры денежныя на Солтысовъ и Писarzy гминныхъ одного rubla srebrem не przenoszące. O każdej wymierzonej na tej zasadzie karze, Wójt gminy obowiązany jest w ciągu dni siedmiu donieść Naczelnikowi Powiatu, z objaśnieniem przyczyn, które ją spowodowały.

Art. 95. Skargi Zebrań gminnych i gromad wioskowych, oraz zażalenia osób prywatnych na nielegalne postępowanie Urzędników gminnej administracji, w wypełnianiu przez nich obowiązków służby, do Naczelników Powiatu zanoszone być mają.

Art. 96. Jeśliby Naczelnik Powiatu nie uwzględnił złożonych jemu, na zasadzie art. 89 i 95, żądań i zażaleń na nielegalne Urzędników administracji gminnej postępowanie, to w takim razie, w przeciągu miesiąca, licząc od daty przedstawienia Naczelnikowi Powiatu żądania lub zażalenia, skarga do Gubernatora zanesioną być może, który stanowczo rzecz zadecyduje.

III. ORGANIZACYA GROMAD WIOSKOWYCH.

Art. 97. Włościanie jednej wioski lub jednej kolonii, posiadający w niej prawem własności osadę, lub jaką bądź nieruchomość, razem z ich rodzinami, czeladzią i innemi osobami na ich gruncie zamieszkałemi, składają oddzielną gromadę wioskową. Włościanie zamieszkali w odosobnionych domostwach własnością ich będących, z rodzinami swojemi, do najbliższej gromady wioskowej jednej z niemi gminy przyłączeni będą.

Art. 98. Dziedzice i drobni właściciele ziemscy z folwarkami i dworami, jako też z officyalistami i służącemi, najemnikami i innemi osobami na gruntach folwarcznych lub dworskich i w domostwach drobnych właścicieli ziem-

въ домахъ мелкихъ землевладельцевъ живущихъ, и входятъ въ составъ сельскаго общества.

Ст. 99. Сельское общественное управление составляютъ:

- a) сельскій сходъ, и
- b) солтысь.

Ст. 100. Сельскій сходъ составляется изъ всѣхъ совершеннолѣтнихъ крестьянъ-домохозяевъ, принадлежащихъ къ составу сельскаго общества и живущихъ въ собственныхъ своихъ домахъ. Крестьянки, владѣющія усадебными участками и самостоятельно управляющія хозяйствомъ, могутъ, буде пожелаютъ, участвовать въ сельскихъ сходахъ, наравнѣ съ прочими домохозяевами.

Ст. 101. Сельскіе сходы учреждаются и въ тѣхъ селеніяхъ, которыя служатъ мѣстомъ сбора для гминнаго схода, а равно въ тѣхъ, которыя образуютъ цѣлую гмину, такъ какъ сельскій сходъ имѣетъ свои предметы вѣдомства, особые отъ схода гминнаго.

Ст. 102. Первое мѣсто на сельскомъ сходѣ и охраненіе на немъ должнаго порядка принадлежитъ солтысу. Изъ сего общаго правила исключаются тѣ случаи, когда сходы собираются: 1) для учета солтысовъ и 2) для разсмотрѣнія принесенныхъ на нихъ жалобъ. Въ сихъ случаяхъ, первое мѣсто на сельскихъ сходахъ предоставляется гминному войту.

Ст. 103. Сельскій сходъ созывается, смотря по надобности, солтысомъ, или гминнымъ войтомъ (въ случаяхъ, предъидущей статьею указанныхъ) преимущественно въ дни воскресные или праздничные.

Ст. 104. Вѣднію сельскаго схода принадлежатъ:

- a) выборъ солтыса;
- b) распоряженіе участками земли, къ селенію принадлежащими, состоящими въ общемъ пользованіи крестьянъ и несоставляющими частной собственности отдѣльных домохозяевъ. Сюда относится, на примѣръ,

скихъ жителями, до складу гromady wioskowej nie należą.

Art. 99. Administracyę gromady wioskowej składają:

- a) Zebranie gromady, i
- b) Soltys.

Art. 100. Zebranie gromady składają wszyscy pełnoletni włościanie-gospodarze do складу gromady wioskowej należący i w własnych swoich domostwach zamieszkałi. Włościanki, w posiadaniu osad będące i prowadzące gospodarstwo na własną rękę, mogą, jeśli zechcą, uczestniczyć w Zebraniach gromady wioskowej, na równi z innymi gospodarzami.

Art. 101. Zebrania gromady wioskowej zaprowadzone będą i w tych wioskach w których odbywają się Zebrania gminy, jako też i w tych, które całą gminę stanowią; albowiem Zebranie gromady wioskowej oddzielne zupełnie od Zebrania gromady gminnej ma atrybucye.

Art. 102. Pierwszeństwo na Zebraniu gromady wioskowej i utrzymanie w niem należytego porządku do Soltysa należy. Z tego ogólnego przepisu wyjąją się te przypadki, kiedy Zebranie gromady jest zwołane: 1) dla rozstrząśnienia rachunków Soltysa, i 2) dla rozpoznania zanesionych na niego zażaleń. W takich razach pierwszeństwo na Zebraniu gromady wioskowej należy do Wójta Gminy.

Art. 103. Zebranie gromady wioskowej, stosownie do potrzeby, Soltys lub Wójt gminy zwołuje (w przypadkach poprzedzającym artykułem wskazanych), zazwyczaj w niedziele lub w dniu świąteczne.

Art. 104. Do atrybucyi Zebrania gromady wioskowej należy:

- a) wybór Soltysa;
- b) rozporządzenie kawałkami gruntów do wioski należącymi, we wspólnem użytkowaniu włościan będącymi i niestanowiącymi własności pojedynczych gospodarzy. Tutaj należy, między innemi: zgodzenie się na rozdziele-

изъявление согласія на раздѣленіе таковыхъ земель на подворные участки, на разверстаніе общихъ, съ владѣльцемъ имѣнія или съ другими деревнями, пастбищъ, а также на отѣну или замѣну разныхъ лежащихъ на чьемъ либо имѣніи въ пользу крестьянъ сервитутовъ, какъ то: пользованія пастбищемъ въ лѣсахъ и на фольварочныхъ земляхъ, сбора валежника, сучьевъ или листьевъ, полученія лѣса на строенія или заборы, или дровъ на топливо и т. п.;

с) ходатайство, на основаніи указа 19 Февраля (2 Марта) 1864 года объ устройствѣ крестьянъ, о производствѣ новой между домохозяевами, болѣе уравни- тельной раскладки причитающагося съ нихъ поземель- наго налога;

д) распоряженіе общественными строеніями, шко- лами, богадѣльнями и т. п. заведеніями, учрежден- ными на общественные съ сельскаго общества сборы;

е) совѣщанія и ходатайства объ общественныхъ нуждахъ сельскаго общества, призрѣніи, обученіи гра- мотѣ и т. п.;

ф) принесеніе Начальству жалобъ и просьбъ по дѣламъ сельскаго общества, чрезъ особыхъ выборныхъ;

г) назначеніе сборовъ на общественные расходы сельскаго общества;

б) учетъ должностныхъ лицъ сельскимъ обще- ствомъ избранныхъ;

и) избраніе повѣренныхъ для хожденія по дѣламъ общественнымъ;

ж) рѣшеніе всѣхъ тѣхъ случаевъ, когда, по обще- му закону или особымъ о крестьянахъ постановленіямъ, или вслѣдствіе частныхъ распоряженій Правитель- ства, требуется на что-либо согласіе или разрѣшеніе сельскаго общества.

Ст. 105. Рѣшенія сельскихъ сходовъ признаются законными тогда только, когда на сходы были солтысы (или, на основаніи ст. 102-й, гминный войтъ) и не менѣе половины всѣхъ крестьянъ, имѣющихъ право участво-

не такихъ gruntów między miejscowych gospodarzy, na segregacyę wspólnie z dziedzicem lub innemi wioskami posiadanych pastwisk, lub też na ustąpienie lub zamianę różnych w jakich bądź dobrach, na korzyść włościan za- pewnionych służebności i użytków, jako to: wolnego pa- sania w lasach i na gruntach folwarcznych, zbierania ga- lęzi, suszu, ściółki, pobierania drzewa na budowlę, gro- dzenie, opał i t. p.

с) podawanie próśb na zasadzie Ukazu z dnia 19 Lu- tego (2 Marca) 1864 roku o urządzeniu włościan, o do- pełnienie nowego między gospodarzami sprawiedliwszego rozkładu przypadającego od nich podatku gruntowego;

д) rozporządzenie budowlami gromadzkimi, szkołami, szpitalami i tym podobnemi zakładami, kosztem gromady wioskowej urządzonemi;

е) narada i próśby w przedmiotach, ogólnych potrzeb gromady wioskowej dotyczących, środki opiekuńcze, roz- szerzenie nauki czytania i pisanie i t. p.;

ф) podawanie do Władz wszelkich zażaleń i próśb w inte- ressach gromady wioskowej, przez oddzielnych delegatów;

г) назначеніе składek na pokrycie wydatków gro- mady;

б) rewizja rachunków Urzędników z wyboru gromady;

и) wybór plenipotentów do prowadzenia spraw ogółu gromady dotyczących;

ж) uchwały w tych wszystkich przypadkach, w których, według ogólnego prawa, lub w moc szczególnych o wło- ścianach postanowień, lub w skutek pojedynczych rozpo- rządzeń Rządu, zajdzie potrzeba zgodzenia się na co lub wyrzeczenia gromady wioskowej.

Art. 105. Uchwały Zebrania gromad wioskowych, stają się wtenczas dopiero ważnemi, jeśli na Zebraniu gromady byli obecni Soltyś (lub Wójt gminy na zasa- dzie art. 102), i przynajmniej połowa wszystkich włościan

вать на сходахъ, и когда притомъ рѣшенія схода относятся до предметовъ, сужденію онаго подлежащихъ.

Ст. 106. Всѣ дѣла на сельскомъ сходѣ рѣшаются, или съ общаго согласія, или большинствомъ голосовъ; голоса же считаются по правиламъ, въ ст. 18 и 19-й изложеннымъ.

Ст. 107. Согласіе не менѣе двухъ третей всѣхъ крестьянъ, имѣющихъ голосъ на сходѣ, требуется для рѣшенія нижеслѣдующаго рода дѣлъ:

а) дѣлъ, упоминаемыхъ въ пунктахъ b, c и d ст. 104-ой, и

б) дѣлъ объ установленіи мірскихъ добровольныхъ складокъ и употребленіи мірскихъ кащита ловъ, гдѣ таковыя сельскому обществу принадлежать.

Ст. 108. Приговоры сельскаго схода, по дѣламъ, указаннымъ въ статьѣ 107-й, записываются въ особую книгу. Приговоры по другимъ дѣламъ записываются въ оную только тогда, когда сего потребуетъ сходъ. Для письменныхъ приговоровъ схода не устанавливается никакой опредѣленной формы.

IV. ОБЩІЯ ПРАВИЛА.

Ст. 109. Прежнія постановленія, во всемъ томъ, въ чемъ онѣ не согласны съ настоящимъ указомъ, отменяются.

Ст. 110. Развитіе настоящаго указа и изданіе соотвѣтственныхъ инструкцій, возлагается на Учредительный въ Царствѣ Комитетъ.

Ст. 111. Приведеніе въ дѣйствіе сего указа въ губерніи Августовской поручается, временно, ближайшему наблюденію Командующаго войсками Виленскаго Округа, который входитъ по сему предмету въ соглашеніе съ Намѣстникомъ въ Царствѣ.

prawo uczestniczenia w Zebraniu gromady mających i jeśli uchwały gromady zapadły w przedmiotach w zakresie jej attrybucyi wchodzących.

Art. 106. Wszelkie interesa na Zebraniu gromady wioskowej decydują się jednomyślnością lub większością głosów; głosy obliczają się według przepisów, w artykułach 18 i 19 wskazanych.

Art. 107. Zgodzenie się przynajmniej dwóch trzecich wszystkich włościan, mających głos na Zebraniu gromady, wymaga się do ważności uchwał w czynnościach następujących:

a) w czynnościach, wymienionych w ustępach b, c i d artykułu 104, i

b) w czynnościach dotyczących ustanowienia dobrowolnych gromadzkich składek i użycia funduszków gromadzkich, tam, gdzie takowe gromada wioskowa posiada.

Art. 108. Uchwały Zebrania gromady wioskowej w przedmiotach w art. 107 wyszczególnionych, zapisują się do oddzielnej księgi. Uchwały we wszelkich innych przedmiotach wtenczas tylko do rzeczzonej księgi zapisują się, kiedy tego Zebranie gromady zażąda. Na uchwały piśmienne Zebrania gromady żadna nie przepisuje się forma.

IV. PRZEPISY OGOLNE.

Art. 109. Dawniejsze postanowienia, o ile z niniejszym Ukazem okażą się niezgodne, uchylają się.

Art. 110. Rozwinięcie niniejszego Ukazu i wydanie odpowiednich Instrukcyj na Urządzący Komitet w Królestwie włożonem zostaje.

Art. 111. Przyrowadzenie do skutku tego Ukazu w Gubernii Augustowskiej, oddaje się czasowo pod bliższy nadzór Dowodzącego wojskami w Okręgu Wileńskim, który znosić się ma w tym przedmiocie z Namiestnikiem w Królestwie.

Ст. 112. Исполненіе настоящаго указа, который долженъ быть неотложно внесенъ въ Дневникъ Законовъ, поручается Намѣстнику и Учредительному Комитету въ Царствѣ, а также другимъ вѣдомствамъ, по принадлежности.

Данъ въ С.-Петербургѣ, Февраля 19 (Марта 2) дня 1864 года.

(podpisano) „АЛЕКСАНДРЪ.“

Art. 112. Wykonanie niniejszego Ukazu, który w Dzienniku Praw niezwłocznie zamieszczonym być ma, Namiestnikowi i Urządzącemu Komitetowi w Królestwie, oraz innym Władzom, wczem do której należy, poruczonem zostaje.

Dan w Petersburgu, dnia 19 Lutego (2 Marca) 1864 r.

Przez Cesarza i Króla,
Minister Sekretarz Stanu,
w zast., Towarzysz Ministra, (podpisano) W. Platonow.

Zgodno z oryginałem:
Sekretarz Stanu,
w zastępstwie, Podsekretarz Stanu, (podpisano) A. Zaborowski.

Za zgodność:
Dyrektor Główny Prezydujący
w Kommissyi Rządowej Sprawiedliwości, Wosiński.

p. o. Dyrektora Kancellaryi, Wł. Holewiński.

Dzień ogłoszenia 31 Marca (12 Kwietnia) 1864 r.

Указъ о Ликвидационной Коммисіи.

Божією Милостію

МЫ, АЛЕКСАНДРЪ II-ой,

Императоръ и Самодержецъ Всероссійскій,
Царь Польскій, Великій Князь Финляндскій,

и проч., и проч., и проч.

Объявляемъ всѣмъ вѣрнымъ подданнымъ Нашимъ
въ Царствѣ Польскомъ:

Указомъ, въ нынѣшній день Нами подписаннымъ,
Мы, въ видахъ окончательнаго устройства крестьянъ,
утвердили за ними право полной собственности на тѣ
земли, которыми они донынѣ пользовались, и освободи-
ли ихъ отъ всякихъ въ пользу владѣльцевъ повин-
ностей.

Но для обезпеченія при этомъ и землевладѣльцамъ
справедливаго вознагражденія за земли, поступившія
въ собственность крестьянъ, Мы сочли нужнымъ неме-
дленно же указать тѣ основанія, на коихъ, по оцѣнкѣ
упраздненныхъ крестьянскихъ повинностей, землевла-
дѣльцы имѣютъ быть вознаграждены изъ казны Цар-
ства особыми кредитными бумагами.

За симъ отъ самихъ владѣльцевъ будетъ зависѣть
ускорить выдачу имъ упомянутаго вознагражденія
и упрочить самую цѣвность оного. Цѣль эта можетъ

Ukaz o Kommissyi Likwidacyyjnej.

z Bożej Łaski

MY, ALEXANDER II-gi,

Cesarz i Samowładca Wszech Rossyi,
Król Polski, Wielki Xiążę Finlandzki,

etc., etc., etc.

Objawiamy wszystkim Naszym wiernym poddanym
w Królestwie Polskiem:

W zamiarze ostatecznego urzãdzenia włościan, Uka-
zem Naszym w dniu dzisiejszym podpisanym, Zatwierdzi-
liśmy prawo nabycia przez nich na zupełną własność
gruntów, które oni dotąd posiadali i Oswobodziliśmy ich
od wszelkich powinności na rzecz dziedziców.

Lecz dla zapewnienia też dziedzicom słusznego wynagrodzenia za grunta, przeszłe na własność włościan, Uzna-
liśmy potrzebnem wskazać jednocześnie zasady, na jakich
dziedzice, według oszacowania zniesionych powinności
włościańskich, wynagrodzeni być mają ze Skarbu Króle-
stwa osobnemi kredytowemi papierami rządowemi.

Od samych już przeto dziedziców zależeć będzie,
przyspieszenie wydania im rzeczzonego wynagrodze-
nia i stanowcze ustalenie jego wysokości. Cel ten

быть несомненно достигнута ими, если они, пользуясь тяжелым опытом прошедшего, направят свои усилия къ успокоенію умовъ и укрощенію волненій, несогласій съ упроченіемъ кредита, не только общаго, но и частнаго. Благоразумное въ этомъ случаѣ содѣйствіе ихъ видамъ Правительства представляетъ наиболѣе пользы самимъ землевладѣльцамъ, побуждаетъ приготовить почву для быстрого развитія вещественнаго благосостоянія страны и ускорить врачеванія ранъ, столь жестоко нанесенныхъ ей мятежемъ.

Вслѣдствіе сего, признавъ нужнымъ образовати временную Ликвидационную Коммисію, Мы постановили и постановляемъ:

Ст. 1. Для финансовыхъ операцій, связанныхъ съ вознагражденіемъ владѣльцевъ, на основаніи 3-й статьи указа 19 Февраля (2 Марта) 1864 г. объ устройствѣ крестьянъ, въ Царствѣ Польскомъ учреждается временно Ликвидационная Коммисія.

Ст. 2. Ликвидационная Коммисія состоитъ изъ Предсѣдателя и трехъ Членовъ.

Предсѣдатель Коммисіи назначается Высочайшимъ указомъ, по представленію Намѣстника въ Царствѣ.

Членовъ Ликвидационной Коммисіи назначаетъ Учредительный Комитетъ Царства, по представленію Предсѣдателя означенной Коммисіи. Тѣмъ же порядкомъ опредѣляется, который изъ трехъ Членовъ, въ случаѣ отсутствія Предсѣдателя, исправляетъ его должность.

Ст. 3. Дѣла въ Ликвидационной Коммисіи рассматриваются и рѣшаются коллегіальнымъ порядкомъ. Для постановленія законнаго рѣшенія, въ засѣданіи Коммисіи должно присутствовать не менѣе трехъ членовъ. При равенствѣ голосовъ, голосъ Предсѣдателя даетъ перевѣсъ.

Ст. 4. При Ликвидационной Коммисіи состоитъ Канцелярія. Составъ этой Канцеляріи и порядокъ занятій опредѣлитъ Учредительный Комитетъ, по представленію Предсѣдателя Ликвидационной Коммисіи.

може być przez nich niewątpliwie osiągnięty, jeśli tylko korzystając z bolesnego doświadczenia przeszłości, skierują usiłowania swoje do uspokojenia umysłów i uśmierzenia zaburzeń, przy których utrwalenie tak publicznego, jako też prywatnego kredytu, staje się niemożliwym. Rozsądne w tym względzie współdziałanie ich w widokach Rządu, samym właścicielom ziemskim największe przyniesie korzyści, albowiem przysposobi podstawę do szybkiego rozwoju pomyślności materialnej kraju i przyspieszy zagojenie tak okrutnie zadanych mu ran przez powstanie.

Uznawszy zatem potrzebę urządzenia czasowej Komisji Likwidacyjnej, Po stanowiliśmy i Stanowimy:

Art. 1. Dla operacyj finansowych, w celu wynagrodzenia dziedziców w moc art. 3 Ukazu o urządzeniu włościan z d. 19 Lutego (2 Marca) 1864 roku, ustanawia się w Królestwie Polskiem czasowo, Kommissja Likwidacyjna.

Art. 2. Kommissja Likwidacyjna składać się ma z Prezesa i trzech Członków.

Prezes Kommissyi za Najwyższym Ukazem, na przedstawienie Namiestnika w Królestwie, mianowanym zostanie.

Członków Kommissyi Likwidacyjnej mianuje Urządzący Komitet w Królestwie, na przedstawienie Prezesa rzeczzonej Kommissyi. Tymże porządkiem wyznaczony zostanie jeden z trzech Członków zastępcą Prezesa na przypadek jego nieobecności.

Art. 3. Czynności Kommissyi Likwidacyjnej rozstrząsa i decyduje komplet Kommissyi kolegjalnie. Dla ważności decyzyi obecność najmniej trzech Członków na posiedzeniu Kommissji jest potrzebną. W razie równości zdań głos Prezesa rozstrzyga.

Art. 4. Przy Kommissyi Likwidacyjnej będzie Kancellarya. Skład Kancellaryi i porządek odbywania w niej czynności Urządzący Komitet przepisze, na przedstawienie Prezesa Kommissyi Likwidacyjnej.

Ст. 5. На обязанность Ликвидационной Коммисии возлагается, какъ заготовленіе и выдача кому слѣдуетъ ликвидационныхъ листовъ, устанавливаемыхъ настоящимъ указомъ, такъ и распоряженія по уплатѣ процентовъ и самому погашенію сихъ листовъ, на основаніи нижеслѣдующихъ правилъ.

Ст. 6. Высшее наблюденіе за дѣйствіями Ликвидационной Коммисии поручается Учредительному Комитету.

Ст. 7. На Коммисію погашенія долга Царства Польскаго возлагается: повѣрка счетовъ, наблюденіе за движеніемъ суммъ, поступающихъ въ распоряженіе Ликвидационной Коммисии, надзоръ за изготовленіемъ ликвидационныхъ листовъ и купоновъ и за уничтоженіемъ тѣхъ изъ нихъ, по коимъ произведена уплата капитала. Въ особенности, на Коммисію погашенія долга Царства возлагается обязанность строгаго наблюденія за правильностію выпуска Ликвидационною Коммисіею ликвидационныхъ листовъ.

Ст. 8. Дважды въ годъ, въ сроки, Учредительнымъ Комитетомъ назначенные, Ликвидационная Коммисія представляетъ въ публичномъ засѣданіи, въ присутствіи Коммисіи погашенія государственнаго долга и подъ предсѣдательствомъ Главнаго Директора Коммисіи Финансовъ, отчетъ о своихъ дѣйствіяхъ, который печатается во всеобщее свѣдѣніе. Въ то же время сожигаются изъятыя изъ обращенія ликвидационные листы и купоны.

Ст. 9. По мѣрѣ уменьшенія занятій Ликвидационной Коммисіи по выдачѣ и погашенію ликвидационныхъ листовъ, имѣетъ быть сдѣлано, по особымъ распоряженіямъ, надлежащее измѣненіе въ устройствѣ Коммисіи, а впослѣдствіи и самая Коммисія можетъ быть упразднена, съ возложеніемъ обязанностей ея на другое соотвѣтственное учрежденіе.

Art. 5. Na Komisję Likwidacyjną wkłada się przygotowanie i wydawanie komu należeć będzie Listów likwidacyjnych niniejszym Ukazem ustanowionych; jakoteż rozporządzenie wypłaty procentów i samego umorzenia rzeczonych Listów, na zasadzie niżej wymienionych przepisów.

Art. 6. Wyższy nadzór nad czynnościami Komisji Likwidacyjnej Urządzającemu Komitetowi poręczonym zostaje.

Art. 7. Na Komisję Umorzenia długu Królestwa Polskiego wkłada się: sprawdzanie rachunków, dogłębne obrotu wpływów do rozporządzenia Komisji Likwidacyjnej oddanych, nadzór nad przysposobieniem Listów likwidacyjnych i kuponów, oraz nad zniszczeniem Listów spłaconych. W szczególności zaś, na Komisję Umorzenia długu Królestwa wkłada się obowiązek ścisłego przestrzegania legalności emisji przez Komisję Likwidacyjną Listów likwidacyjnych.

Art. 8. Dwa razy na rok w oznaczone przez Urządzający Komitet terminy, Komisya Likwidacyjna, na publicznem posiedzeniu, w obec Komisji Umorzenia długu krajowego i pod przewodnictwem Dyrektora Głównego Skarbu, składać będzie sprawozdanie z czynności swoich, które drukiem do powszechnej wiadomości podanem będzie. W tymże czasie spalone będą wyjęte z obiegu Listy likwidacyjne i kupony.

Art. 9. W miarę zmniejszania się czynności Komisji Likwidacyjnej w przedmiocie wydawania i umarzania Listów likwidacyjnych, stosowna zmiana w jej urządzeniu, za oddzielnymi rozporządzeniami ma być dopełnioną, a z czasem i sama Komisya być może zwiniętą z włożeniem obowiązków jej na inną odpowiednią władzę.

I. Средства, Ликвидационной Комиссии предоставлены.

Ст. 10. Казна Царства отпускает ежегодно на производство Ликвидационной операции:

1) въ течение сорока двухъ лѣтъ сумму, равняющуюся каждый годъ пяти процентамъ со всего ликвидационнаго капитала, опредѣляемаго, на основаніи ст. 26-й, 31-й и 32-й, для вознагражденія владѣльцевъ имѣній, за упраздняемыя повинности крестьянъ (ст. 14), и

2) суммы, потребныя на устройство, помѣщеніе и содержаніе Ликвидационной Комиссии, на заготовленіе ликвидационныхъ листовъ и купоновъ къ онымъ и на другіе необходимыя расходы, въ размѣрѣ, установленномъ въ соединенномъ присутствіи Учредительнаго Комитета и Совѣта Управленія.

Ст. 11. На покрытіе расходовъ казны, потребныхъ для вознагражденія владѣльцевъ за упраздненныя крестьянскія повинности, вслѣдствіе поступленія въ собственность крестьянъ земель, тѣми повинностями обложенныхъ, во первыхъ, кромѣ поземельнаго налога съ крестьянскихъ усадебъ, опредѣленнаго ст. 2-ю указа 19 Февраля (2 Марта) 1864 года объ устройствѣ крестьянъ, возвышаются нынѣ существующіе окладные налоги съ прочей недвижимой собственности въ Царствѣ и во вторыхъ, обращается, до окончательной уплаты владѣльцамъ всѣхъ ликвидационныхъ капиталовъ, вся выручка отъ пропинаціоннаго дохода въ предѣлахъ усадебъ, нынѣ приобретаемыхъ крестьянами въ собственность. Сверхъ сего, съ тою же цѣлію, имѣетъ быть обращена въ продажу часть принадлежащихъ казнѣ въ Царствѣ Польскомъ недвижимыхъ имуществъ: земель, лѣсовъ, заводовъ и каменно-угольныхъ копей, въ томъ размѣрѣ, въ какомъ сіе окажется нужнымъ. Учредительному Комитету Царства вмѣняется въ обязанность представить, въ скорѣйшемъ вре-

I. O funduszach Komisji Likwidacyjnej.

Art. 10. Na potrzeby operacji likwidacyjnej, Skarb Królestwa wnosić ma corocznie:

1) przez lat 42 corocznie sumę wyrównyującą każdorocznemu procentowi po 5% od całej wylikwidowanej należitości, na zasadzie art. 26, 31 i 32, jako wynagrodzenie dziedziców dóbr za zniesione powinności włościan (art. 14) ustanowionej; i

2) fundusze na zaprowadzenie, pomieszczenie, i utrzymanie Komisji Likwidacyjnej; na sporządzenie Listów likwidacyjnych i kuponów i na inne niezbędne wydatki, w ilości, jaka na posiedzeniu Urządzającego Komitetu w połączeniu z Radą Administracyjną, ustanowioną zostanie.

Art. 11. Na pokrycie wydatków, przez Skarb ponieść się mających, na wynagrodzenie dziedziców za zniesione powinności włościańskie, w skutek przejścia na własność włościan gruntów temi powinnościami obciążonych, oprócz podatku gruntowego z osad włościańskich, art. 2 Ukazu z d. 19 Lutego (2 Marca) 1864 r. o urządzeniu włościan ustanowionego, przeznaczają się: 1) podwyżka istniejących obecnie podatków stałych z wszelkich innych nieruchomości w Królestwie; 2) cały osiągnięty dochód propinacyjny na przestrzeni gruntów obecnie na własność przez włościan nabytych, aż po ostateczny termin spłacenia dziedzicom wszystkich wylikwidowanych należności. Prócz tego, na tenże cel, sprzedaną być ma taka część należących do Skarbu Królestwa Polskiego różnych nieruchomości, jako to: gruntów, lasów, zakładów i kopalń węgla kamiennego, jaka okaże się potrzebną. Urządzający Komitet w Królestwie obowiązany jest przedstawić w jak najkrótszym czasie, do Najwyższego zatwierdzenia szczegółowe wnioski swoje tak w przedmiocie podwyższenia wspomnianych po datków stałych, jakoteż względem po-

мени, на Высочайшее утверждение подробных предположений какъ объ учрежденіи означенныхъ добавочныхъ налоговъ, такъ равно о порядкѣ обращенія въ казну дохода отъ пропинаціи на крестьянскихъ земляхъ и о продажѣ казенныхъ имуществъ; по утвержденіи же сихъ предположеній приступить къ немедленному исполненію, чрезъ Главнаго Директора Финансовъ, подъ непосредственнымъ своимъ наблюденіемъ.

Ст. 12. Сверхъ указанныхъ въ ст. 11-й источниковъ, на усиленіе погашенія ликвидационныхъ листовъ (ст. 53) и на непредвидимыя по ликвидационной операціи надобности, поступаютъ: а) всѣ экзекуционные пени, на основаніи ст. 37-й указа 19 Февраля (2 Марта) 1864 года объ устройствѣ крестьянъ; б) неуплаченныя суммы за подвергшіеся давности купоны ликвидационныхъ листовъ, согласно ст. 58-й настоящаго указа; в) проценты съ вышеупомянутыхъ суммъ и всѣ случайныя по ликвидационной операціи доходы.

Ст. 13. Исправный платежъ процентовъ по ликвидационнымъ листамъ, выпускаемымъ Ликвидационною Коммисіею, а равно ежегодное, непрерывное погашеніе сихъ листовъ въ размѣрѣ, не менѣе опредѣленнаго въ статьѣ 53-й настоящаго Указа, и окончательное погашеніе всѣхъ выпущенныхъ ликвидационныхъ листовъ въ опредѣленный на сіе срокъ, обезпечиваются всѣми средствами и всѣмъ достояніемъ Царства Польскаго.

II. Размѣръ и способъ опредѣленія вознагражденія владѣльцевъ.

Ст. 14. За повинности крестьянъ, статьею 2-ю указа 19 Февраля (2 Марта) 1864 года объ устройствѣ крестьянъ отмѣненныя, вслѣдствіе поступленія въ собственность крестьянъ земель, тѣми повинностями обложенныхъ, владѣльцы имѣній частныхъ, институтскихъ и пожалованныхъ (маіоратныхъ), получаютъ отъ Правительства вознагражденіе выдачею имъ ликвида-

рзѣдку ściągania на Skarb dochodu propinacyjnego na gruntach włościańskich i co do sprzedaży nieruchomości Skarbowych; a po zatwierdzeniu takowych wniosków, natychmiast do ich wykonania przystąpi, za pośrednictwem Dyrektora Głównego Skarbu, pod bezpośrednim swoim nadzorem.

Art. 12. Oprócz wymienionych w artykule 11 źródeł dochodu, na zasilenie funduszu umorzenia Listów likwidacyjnych (art. 53) i na nieprzewidziane potrzeby likwidacyjnej operacyi przeznaczają się: a) wszelkie kary egzekucyjne, z mocy art. 37 Ukazu z d. 19 Lutego (2 Marca) 1864 r. o urządzeniu włościan wpływające; b) należności za kupony Listów likwidacyjnych z powodu przedawnienia, w moc art. 58 niniejszych przepisów przez Komisję Likwidacyjną niezapłacone; c) procenta od summ wyżej wymienionych narosłe i wszelkie przypadkowe z operacji likwidacyjnej dochody.

Art. 13. Regularna wypłata procentów od Listów likwidacyjnych, przez Komisję Likwidacyjną wypuszczonych, jak niemniej, każdoroczne nieustające umorzenie tych Listów przynajmniej w ilości art. 53 tego Ukazu wskazanej i ostateczne umorzenie wszystkich wypuszczonych Listów likwidacyjnych w oznaczonym na to terminie, na wszystkich dochodach i na całym majątku Królestwa Polskiego zabezpieczone zostają.

II. Wysokość wynagrodzenia dziedziców i sposób jej ustanowienia.

Art. 14. Za powinności włościan art. 2 Ukazu z d. 19 Lutego (2 Marca) 1864 r. o urządzeniu włościan zniesione, w skutek przejścia na własność włościan gruntów temi powinnościami obciążonych, dziedzice dóbr prywatnych, instytucyjnych i Najmiłościwiej rozdawanych (majoratskich), otrzymają od Rządu wynagrodzenie Listami likwidacyjnymi, według oszacowania zdjętych z włościan

ціоннаго капитала, исчисленнаго по оцѣнкѣ лежащихъ на крестьянахъ повинностей, которая производится на основаніи статей 16 — 32. Изъятіе изъ сего общаго правила излагается въ статьѣ 15-й.

Ст. 15. Въ оцѣнку не полагаются нижеслѣдующія отнимаемые безъ вознагражденія за то владѣльцевъ, повинности крестьянъ: 1) мелкіе поборы (каплунами, гусями, курами, яйцами, грибами, холстомъ и т. п.), извѣстныя подъ названіемъ данинъ; 2) всякаго рода даремщины и принудительные наймы, хотя бы повинности сіи были основаны на контрактахъ, заключенныхъ до обнародованія указа 26 Мая (7 Іюня) 1846 года, и хотя бы срокъ симъ контрактамъ еще не истекъ; 3) пошлыны, извѣстныя подъ названіемъ лаудемій и господской копѣйки о коихъ упоминается въ ст. 26-й указа 19 Февраля (2 Марта) 1864 года объ устройствѣ крестьянъ.

Ст. 16. Для оцѣнки подлежащихъ вознагражденію крестьянскихъ повинностей, всѣ крестьянскія усадьбы раздѣляются на два разряда. Къ первому разряду причисляются всѣ тѣ усадьбы, въ которыхъ отбывалась, въ какомъ-бы то ни было размѣрѣ, недѣльная барщина, опредѣленная числомъ дней, или уплачивался установленный, въ замѣнъ недѣльной барщины, окупъ. Ко второму разряду причисляются всѣ прочія усадьбы, съ которыхъ недѣльной барщины, опредѣленной числомъ дней, не отбывалось, ни окупа, въ замѣнъ недѣльной барщины не уплачивалось.

Ст. 17. Въ усадьбахъ перваго разряда, оцѣнка повинностей производится по слѣдующимъ правиламъ:

а) если съ усадьбы отбывалась одна недѣльная барщина, или недѣльная барщина съ добавочными рабочими днями, но безъ всякаго чинша или сбора зерномъ, или же недѣльная барщина съ добавленіемъ повинностей, указанныхъ въ ст. 15-й, то всѣ рабочіе дни, съ участка отбывавшіеся, переводятся на деньги, по оцѣнкѣ, установленной для законнаго окупа и показанной въ особомъ приложеніи подъ литер. А; полученная

повинности, według zasad art. 16 do 32. Wyjątki od tej ogólnej zasady obejmuje art. 15.

Art. 15. Niepodlegają oszacowaniu niżej wymienione znoszące się bez wynagrodzenia dziedziców powinności włościańskie: 1) drobne daniny (kapłonów, gęsi, kur, jajek, grzybów, płótna i t. p.); 2) wszelkiego rodzaju darmochoy i przymusowe najmy, chociażby nawet powinności tego rodzaju oparte były na kontraktach zawartych przed ogłoszeniem Ukazu z dnia 26 Maja (7 Czerwca) 1846 r. i chociażby termin tych kontraktów jeszcze nie upłynął; 3) opłaty znane pod nazwiskiem laudemium, i dodatkowego grosza dziedziców, o których w art. 26 Ukazu z dnia 19 Lutego (2 Marca) 1864 r. o urządzeniu włościan jest mowa.

Art. 16. Dla oszacowania ulegających wynagrodzeniu powinności, wszystkie osady włościan na dwa rzędy się rozdzielają. Do 1-go rzędu należeć mają wszystkie takie osady z których odrabiano bez względu na jej wysokość tygodniową pańszczyznę, ilością dni oznaczoną lub z których płacono ustanowiony w zamian za tygodniową pańszczyznę okup. Do 2-go rzędu zaliczają się wszystkie inne osady, z których ani tygodniowej pańszczyzny ilością dni określonej nie odrabiano, ani żadnego w zamian tygodniowej pańszczyzny, niepłacono okupu.

Art. 17. W osadach 1-go rzędu oszacowanie powinności na następujących odbędzie się zasadach:

a) jeśli z osady odrabiano samą tylko tygodniową pańszczyznę, albo tygodniową pańszczyznę z dodatkowymi dniami roboczymi, ale bez żadnego czynszu i bez osepu, albo też tygodniową pańszczyznę z przydatkiem powinności w art. 15 wyszczególnionych, to wszystkie dni robocze z osady odrabiane, zamieniają się na pieniądze w szacunku ustanowionym dla prawnego okupu i wyłożonym w osobnym annexie pod lit. A. Otrzymana tym sposobem

сумма принимается за цѣнность лежащих на усадьбѣ повинностей;

b) если съ усадьбы уплачивался, въ замѣнъ недѣльной барщины, чистый законный окупъ безъ добавочныхъ рабочихъ дней или чинша или сбора зерномъ, либо уплачивался законный окупъ съ добавленіемъ повинностей, указанных ст. 15-ю, то сумма окуна принимается за цѣнность лежащих на участкѣ повинностей;

c) если сверхъ недѣльной барщины, или сверхъ законнаго окуна за недѣльную барщину, съ усадьбы уплачивался чиншъ, или вносился сборъ зерномъ (рожью, ячменемъ, овсомъ и т. п.), или отбывались работы, опредѣленные не числомъ дней, а уроками, исполнявшимися по востребованію (какъ на примѣръ: нарубить и свезти известное количество дровъ, скосить известное количество луговъ и т. п.), то для опредѣленія суммы всѣхъ лежащих на участкѣ повинностей къ цифрѣ законнаго окуна за недѣльную барщину прикладывается чиншъ сходящій съ усадьбы, а равно стоимость хлѣбнаго сбора и урочной работы. Оцѣнка хлѣбнаго сбора производится по табели нормальныхъ цѣнъ на хлѣбъ въ разныхъ уѣздахъ и округахъ Царства, показанныхъ въ особомъ приложеніи подъ литер. В. Для оцѣнки же урочной работы, прежде всего, опредѣляется, сколько на исполненіе ея обыкновенно употреблялось рабочихъ дней, упряжныхъ и пѣшихъ; а затѣмъ рабочіе дни переводятся на деньги, по оцѣнкамъ, установленнымъ для законнаго окуна.

Ст. 18. Изъ выведенной, на основаніи статьи 17-й, цѣнности повинностей съ усадьбъ перваго разряда скидывается одна треть. Остальные двѣ трети составляютъ повинность, подлежащую вознагражденію, если только сіи двѣ трети не превышаютъ вышшаго размѣра поземельной платы съ morga, установленнаго въ ст. 21-й.

Ст. 19. Оцѣнка повинностей въ усадьбахъ втораго разряда производится слѣдующимъ образомъ:

summa przyjmuje się za wartość przywiązanych do osady powinności;

b) jeśli z osady płacono w zamian za pańszczyznę tygodniową, czysty prawny okup bez dodatkowych dni roboczych, lub czynszu, lub osep; lub też jeśli płacono prawny okup z dodatkiem powinności w art. 15 wymienionych, to cyfra okupu przyjmuje się za wartość przywiązanych do osady powinności;

c) jeśli oprócz tygodniowej pańszczyzny lub prawnego okupu za tygodniową pańszczyznę, jeszcze czynsz z osady płacono, lub dawano osep (żytem, jęczmieniem, owsem i t. p.), lub jeśli odbywano roboty na sztukę, to jest, ilością dni nieokreślone, a tylko w niejednostajnych od woli dziedziców zawisłych terminach odrabiane, (jak na przykład: wyrąbanie i zwieźienie pewnej ilości drzewa, wykoszenie pewnej przestrzeni łąk i t. p.), to dla ustanowienia wysokości wszystkich przywiązanych do osady powinności, do cyfry prawnego okupu za tygodniową pańszczyznę, dodaje się czynsz z osady spadający, oraz wartość osep i roboty na sztukę. Oszacowanie osep, według Tabelli cen normalnych na zboże po powiatach i okręgach Królestwa w annexie lit. B wyszczególnionych, nastąpi. Co się zaś tycze oszacowania roboty na sztukę, to przedewszystkiem obliczyć należy, ile zwykle potrzebowano do niej dni sprzężajnych i pieszych, a następnie zamienić tak otrzymane dni na pieniądze, według szacunku ustanowionego do prawnego okupu.

Art. 18. Z otrzymanego, na zasadzie art. 17, oszacowania powinności z osad 1-go rzędu, wytrąca się jedna trzecia część. Pozostałe dwie trzecie części stanowią powinność do wynagrodzenia, jeśli tylko te $\frac{2}{3}$ części nie przenoszą najwyższego normalnego dochodu z morga, art. 21 ustanowionego.

Art. 19. Oszacowanie powinności z osad drugiego rzędu ma się odbywać następującym sposobem:

а) если съ усадьбы уплачивался чистый чиншъ безъ всякихъ другихъ повинностей, или чиншъ съ добавленіемъ повинностей, указанныхъ въ ст. 15-й, то чиншъ принимается за цѣнность лежащей на участкѣ повинности;

б) если съ усадьбы получался хлѣбный сборъ зерномъ, безъ всякой другой повинности или съ добавленіемъ повинностей, указанныхъ въ статьѣ 15, то цѣнность повинности опредѣляется переложеніемъ хлѣбнаго сбора на деньги по правилу, указанному въ статьѣ 17-й;

в) если съ усадьбы взымался чиншъ и сверхъ того хлѣбный сборъ зерномъ, или отбывались дополнительные рабочіе дни, или исполнялись какія-либо работы, опредѣленныя уроками, то, для исчисленія суммы всѣхъ повинностей, къ цифрѣ чинша прикладывается цѣнность хлѣбнаго сбора, рабочихъ дней и урочной работы. При этомъ, рабочіе дни переводятся на деньги, по цѣнамъ, установленнымъ для законнаго окупа, а хлѣбный сборъ и урочныя работы оцѣниваются на основаніи правилъ, указанныхъ въ ст. 17-й.

Ст. 20. Изъ выведенной, на основаніи ст. 19-й, цѣнности повинностей съ усадьбы втораго разряда скидывается пятая часть. Остальные четыре пятыхъ составляютъ повинность, подлежащую вознагражденію, если только сіи четыре пятыхъ не превышаютъ высшаго размѣра поземельной платы съ морга, установленнаго въ слѣдующей 21-й статьѣ.

Ст. 21. Для устраненія несоразмѣрности выведенной, на основаніи ст. 18 и 20-й, суммы вознагражденія съ тѣмъ доходомъ, который бы могъ получить владѣлецъ отъ земель, состоящихъ въ пользованіи крестьянъ, при точномъ опредѣленіи ихъ повинностей по количеству и качеству этой земли, постановляется, что подлежащая вознагражденію повинность не должна, ни въ какомъ случаѣ, съ каждаго морга приобретаемой крестьянами въ собственность земли, превышать ниже слѣдующихъ высшихъ размѣровъ, принятыхъ для че-

а) jeśli z osady płacono czysty czynsz bez wszelkich innych powinności, lub czynsz z dodatkiem powinności w art. 15-m objętych, to czynsz takowy przyjmuje się za wartość przywiązanych do osady powinności;

б) jeśli z osady dawany był osep bez wszelkich innych powinności, lub z dodatkiem powinności art. 15-m objętych, to wartość powinności ustanawia się zamianą osepu na pieniądze na zasadzie art. 17;

в) jeśli z osady płacono czynsz i oprócz tego osep, lub jeśli odrabiano dodatkowe dni robocze, lub odbywano inne jakie roboty na sztukę, to celem obliczenia cyfry wszystkich tych powinności, do cyfry czynszu dodawana będzie wartość osepu, dni roboczych i roboty na sztukę. W takim razie dni robocze oceniają się na pieniądze po cenach ustanowionych dla prawnego okupu, a osep i roboty na sztukę na zasadach art. 17 wskazanych.

Art. 20. Z otrzymanej na zasadzie art. 19, wartości powinności z osad 2-go rzędu, wytrąca się jedna piąta część. Pozostałe cztery piąte części stanowią powinność do wynagrodzenia przypadającą, jeśli tylko te $\frac{4}{5}$ nie przenoszą najwyższego normalnego dochodu z morga, w następującym art. 21 ustanowionego.

Art. 21. Dla uniknienia niestosowności wynagrodzenia na zasadzie art. 18 i 20 wyrachowanego, z tym dochodem jakoby dziedzic z gruntów w użytkowaniu włościan zostających mógł otrzymać, przy ścisłym ustanowieniu ich powinności według ilości i jakości gruntu, postanawia się, że powinność do wynagrodzenia przypadająca z każdego morga nabytej przez włościan na własność ziemi, w żadnym razie przewyższać nie powinna niżej wyszczególnionych najwyższych norm, postanowio-

тырехъ отдѣловъ, на которые раздѣлено Царство Польское, а именно:

	съ морга
въ первомъ отдѣлѣ	1 р. 20 коп.
во второмъ	1 — 10 —
въ третьемъ	1 — —
въ четвертомъ	— 90 —

Въ приложенномъ, подъ лит. С росписаніи показано, къ которому изъ означенныхъ четырехъ отдѣловъ причислены уѣзды или округа уѣздовъ.

Ст. 22. Учредительному Комитету предоставляется, въ тѣхъ случаяхъ, когда, по исключительному положенію нѣкоторыхъ имѣній или мѣстностей, при мѣненіе означенныхъ въ предшествующей 21-ой статьѣ нормъ имѣло бы послѣдствіемъ чрезмѣрное, сравнительно съ дѣйствительною стоимостью земли, возвышеніе вознагражденія, уменьшать ея нормы, но не болѣе какъ на 40 процентовъ. Правила на сей предметъ имѣютъ быть составлены Учредительнымъ Комитетомъ, по собраніи надлежавшихъ мѣстныхъ свѣдѣній.

Ст. 23. Тѣми же, объясненными въ ст. 16—22й способами производителъ исчисленіе размѣра повинности съ усадьбъ, подлежащихъ дѣйствию указа 26 Мая (7 Іюня) 1846 года, которыя нынѣ находятся впускъ или въ противность ст. 2-ой упомянутого указа, поступили, безъ обмѣна на другія земли, въ непосредственное распоряженіе владѣльцевъ (ст. 6 указа 19 Февраля (2 Марта) 1864 года объ устройствѣ крестьянъ).

Ст. 24. Съ усадьбъ образовавшихся послѣ обнародованія закона 26 Мая (7 Іюня) 1846 года изъ дворовыхъ земель, равно какъ и со всѣхъ вообще усадьбъ по какой бы то ни было причинѣ, дѣйствию упомянутого закона неподлежававшихъ и невключенныхъ въ прекаціонныя табели, по занятымъ нынѣ крестьянами и по силѣ статьи 5-ой указа 19 Февраля (2 Марта) 1864 года объ устройствѣ крестьянъ, подлежащихъ приобрѣтенію ими въ собственность, повинность, принимаемая для исчисленія вознагражденія, опредѣляется въ высшемъ размѣрѣ по числу морговъ, на основаніи

ныхъ для четырехъ дѣаловъ, на które Крѳлство Польское поделонемъ zostaje, а mianowicie:

	z morga.
въ дѣалѣ I	1 rsr. 20 kop.
— II.	1 — 10 —
— III.	1 — —
— IV.	— 90 —

Wykaz w annexie pod lit. C. załączony wyszczególnia, jakie Okręgi i Powiaty do każdego z czterech dѣаловъ są zaliczone.

Art. 22. Urządający Komitet mosen będzie zmniejszyć postanowienie art. 21 normy, atoli niewięcej jak do 40 procentów, w tych przypadkach, w których by z powodu wyjątkowego położenia niektórych dóbr lub miejscowości, zastosowanie rzeczonych norm nadzwyczajne w porównaniu z rzeczywistą wartością gruntu podwyższenie wynagrodzenia spowodować mogło. Urządający Komitet, po zebraniu potrzebnych w tej mierze informacji na miejscu, wyda odpowiednie temu przepisy.

Art. 23. Według tychże sposobów w art. 16 do 22 objaśnionych, dopełniać się ma wyrachowanie wysokości powinności z osad pod zastosowanie Ukazu z dnia 26 Maja (7 Czerwca) 1846 roku podpadających, obecnie pustkami pozostających, lub które wbrew art. 2. wspomnianego Ukazu, bez zamiany na inne grunta, przeszły w bezpośrednie rozporządzenie dziedziców (art. 6 Ukazu o urządzeniu włościan z dnia 19 Lutego (2 Marca) 1864 roku).

Art. 24. Z osad utworzonych po ogłoszeniu Ukazu z d. 26 Maja (7 Czerwca) 1846 r., z gruntów dworskich i z wszelkich w ogóle osad dla jakiej bądź przyczyny pod moc rzeczonego Ukazu niepodpadających, Tabellami prestatyjnemi nie objętych, atoli obecnie przez włościan zajmowanych i według art. 5 Ukazu z dnia 19 Lutego (2 Marca) 1864 roku o urządzeniu włościan, nabyciu przez nich na własność podlegających, powinność, przedmiotem wyrachowania wynagrodzenia być mająca, oblicza się według ilości morgów po najwyższej normie, stosownie do art. 21 i dołączonego do niego Wykazu, jeśli nie nastarczy się

ни ст. 21-й и приложеннаго къ ней росписанія, если не встрѣтятся основанія къ пониженію ея по ст. 22-ой. Тѣ изъ таковыхъ усадебъ, кои заключаютъ въ себѣ менѣе одного морга, оцѣняются всегда по высшему размѣру вознагражденія, установленнаго съ цѣлаго морга.

Ст. 25. Въ имѣніяхъ, пожалованныхъ на основаніи правилъ 4 (16) Октября 1835 года (маіоратныхъ), размѣръ повинности, подлежащей вознагражденію, опредѣляется посредствомъ скидки одной пятой части съ чинша, которымъ обложена каждая усадьба по нынѣ дѣйствующей оцѣнкѣ, согласно ст. 19-й пункта и ст. 20, и съ соблюденіемъ правила, указаннаго въ ст. 21. Въ имѣніяхъ сего разряда, повинность, подлежащая вознагражденію, опредѣляется этимъ способомъ даже и въ томъ случаѣ, когда крестьяне, по добровольному соглашенію съ владѣльцемъ, отбывали повинность, вмѣсто чинша, работою или инымъ способомъ.

Ст. 26. Для опредѣленія вознагражденія, слѣдующаго владѣльцу имѣнія, годовыя повинности, со всѣхъ занятыхъ крестьянами усадебъ, принадлежавшихъ тому владѣльцу и составляющихъ одно селеніе или одну колонію, приводятся, на основаніи предъидущихъ ст. 16—25, въ тотъ размѣръ, который подлежитъ вознагражденію. За тѣмъ, исчисленная на такомъ основаніи повинность капитализируется изъ 6%, т. е. помножается на 16%.

Вознагражденіе за означенныя въ ст. 23-й незанятые нынѣ крестьянами усадьбы опредѣляется по тому же правилу, но выдается лишь по размѣру приобрѣтенія сихъ усадебъ крестьянами въ собственность.

Ст. 27. Владѣльцы имѣній частныхъ, институтскихъ и пожалованныхъ (маіоратныхъ), если они сочтутъ недостаточнымъ тотъ размѣръ вознагражденія, который имъ слѣдуетъ будетъ на основаніи ст. 26-й, могутъ ходатайствовать о производствѣ на мѣстахъ оцѣнки приобрѣтенной крестьянами въ собственность

узаданного powodu do obniżenia jej według art. 22. Z pomiędzy takich osad, zawierające w sobie mniej od jednego morga gruntu, szacowane zawsze być mają według najwyższej normy wynagrodzenia, z całego morga ustanowionego.

Art. 25. W dobrach Najmiłościwiej rozdanych na zasadzie postanowienia z dnia 4 (16) Października 1835 r. (majoratskich), wysokość powinności do wynagrodzenia przypadających, ustanawia się za strąceniem jednej piątej części czynszu nałożonego na osady, według obecnie obowiązującego szacunku, zgodnie z art. 19 ustępu a, i z art. 20 i z zachowaniem przepisu art. 21 wymienionego. W dobrach tego rodzaju, powinność do wynagrodzenia przypadająca, ustanawia się tymże sposobem i w takim nawet razie, jeśliby włościanie za dobrowolną ugodą z dziedzicem, odbywali powinności zamiast czynszu, robotą lub innym sposobem.

Art. 26. Dla ustanowienia wynagrodzenia dziedzicowi dóbr przypadającego, całoroczne powinności ze wszystkich osad przez włościan zajętych, do tegoż dziedzica dawniej należących i składających oddzielną wioskę lub kolonję, sprowadzają się, na zasadzie poprzedzających artykułów 16—25 do jednej ogólnej cyfry, przedmiotem wynagrodzenia być mającej. Poczem wyrachowana na takiej zasadzie powinność kapitalizuje się na szósty procent, to jest mnoży się przez 16%.

Wynagrodzenie za wymienione w art. 23, niezajęte obecnie przez włościan osady, ustanawia się według tejże samej zasady, lecz wydawanem będzie dziedzicom tylko w miarę nabywania tych osad przez włościan na własność.

Art. 27. Dziedzice dóbr prywatnych, instytucyjnych i Najmiłościwiej rozdanych (majoratskich), jeśliby znaleźli niedostatecznem wynagrodzenie, jakie im na zasadzie art. 27 przypadnie, mogą prosić o oszacowanie, na miejscu, nabytej na własność przez włościan ziemi i o pod-

земли, и о назначеніи размѣра вознагражденія на основаніи такой оцѣнки.

Ст. 28. Владѣлецъ, просящій о производствѣ оцѣнки крестьянской земли, обязанъ подкрепить свою просьбу доказательствами несоразмѣрности слѣдующаго ему на основаніи ст. 26-й вознагражденія съ цѣнностію земли, приобрѣтаемой крестьянами въ собственность, и принять на свой счетъ все расходы, съ оцѣнкою этой земли сопряженные.

Ст. 29. Оцѣнка земли производится по правиламъ, принятымъ для опредѣленія слѣдующаго съ крестьянъ чина въ казенныхъ имѣніяхъ.

Ст. 30. Оцѣнкѣ подвергаются все земли, по ликвидационной табели приобрѣтаемыя въ собственность крестьянами цѣлаго селенія, или, въ имѣніяхъ разнопомѣстныхъ, цѣлой части селенія, принадлежавшей одному владѣльцу.

Ст. 31. Чиншъ, выведенный на основаніи ст. 29-й и 30-й со всехъ упомянутыхъ земель, капитализируется изъ 6% (т. е. помножается на $16\frac{2}{3}$); полученный капиталъ составляетъ вознагражденіе владѣльца, которое и выдается ему съ соблюденіемъ при этомъ правила изложеннаго въ слѣдующей 32-й статьѣ.

Ст. 32. Сумма означеннаго въ предшедшей статьѣ вознагражденія, ни въ какомъ случаѣ, не должна превышать капитала, полученнаго черезъ помноженіе на $16\frac{2}{3}$, цѣнности упраздняемыхъ крестьянскихъ повинностей, опредѣленной на основаніи ст. 17-й и 19-й безъ вычетовъ, установленныхъ статьями 18 и 20-ю.

Ст. 33. Владѣльцамъ имѣній, пожалованныхъ на основаніи указа 4 (16) Октября 1835 года, предоставляется ходатайствовать о выдачѣ слѣдующаго имъ ликвидационнаго капитала въ полное ихъ распоряженіе.

Ст. 34. Каждый владѣлецъ имѣнія обязанъ, въ срокъ указанный для сего въ указѣ о введеніи въ дѣйствіе новыхъ постановленій о крестьянахъ, представить, надлежащимъ порядкомъ, установленный тѣми

вышшеніи имъ вознагражденія на zasadzie такого осзачованія.

Art. 28. Dziedzic, który zaniesie prośbę o oszacowanie gruntów włościańskich, obowiązany jest złożyć na jej poparcie dowody przekonywające o zbytniej zachodzącej różnicy między przypadającym jemu na zasadzie art. 26 wynagrodzeniem, a wartością gruntu przez włościan nabytego, i przyjąć na swój rachunek wszystkie koszty takiego oszacowania.

Art. 29. Oszacowanie takowe odbywać się ma według zasad, do wyrachowania należnego czynszu z gruntów włościańskich w dobrach rządowych służących.

Art. 30. Oszacowaniu ulegają wszelkie grunta, według Tabelli likwidacyjnej przez włościan całej wsi na własność nabyte, a w dobrach kilku dziedziców podlegają oszacowaniu całkowite części wsi jednego dziedzica.

Art. 31. Wyrachowany na zasadach art. 29 i 30 czynsz z wszystkich wymienionych gruntów kapitalizuje się na szósty procent (to jest, mnoży się przez $16\frac{2}{3}$); otrzymana summa stanowić będzie wynagrodzenie dziedzica, które wydanem mu zostanie z zachowaniem przytem przepisu następującego 32 artykułu.

Art. 32. Summa oznaczonego w poprzedzającym artykule 31 wynagrodzenia, w żadnym razie nie ma przenosić summy wypadającej z pomnożenia przez $16\frac{2}{3}$ wartości spadających powinności włościan, na zasadzie art. 17 i 19 bez potrąceń w art. 18 i 20 ustanowionych.

Art. 33. Dziedzicom dóbr, Najmiłościwiej rozdawanych na zasadzie Ukazu z dnia 4(16) Października 1835 r., nadaje się prawo prosić o wydanie przypadającej im wylikwidowanej należytości, do wolnego ich rozporządzenia.

Art. 34. Każdy dziedzic obowiązany jest w terminie, w Ukazie o wprowadzeniu w wykonanie nowych Ukazów o włościanach, na to oznaczonym, przedstawić właściwej władzy, wymaganą rzeczonym Ukazem, projekt Tabelli

же правилами проект ликвидационной табели. При томъ если владѣлецъ желаетъ получить вознагражденіе не на основаніи расчета указаннаго въ статьѣ 26-й, но по особой оцѣнкѣ земли, упомянутой въ ст. 27-й, то онъ долженъ заявить о томъ въ самомъ представляемомъ имъ проектѣ ликвидационной табели.

Ст. 35. Право ходатайствовать, на основаніи ст. 27-й, о производствѣ оцѣнки крестьянской земли, предоставляется владѣльцамъ только по тѣмъ имѣніямъ, для которыхъ они представляютъ, по принадлежности проекты ликвидационныхъ табелей, къ сроку, указанному для сего въ указѣ о порядкѣ введенія въ дѣйствіе новыхъ постановленій о крестьянахъ, и лишь въ томъ случаѣ, когда владѣлецъ заявить, прямо и безусловно, свое ходатайство въ самомъ представляемомъ имъ проектѣ ликвидационной табели.

Ст. 36. Ликвидационный капиталъ, причитающійся въ пользу каждаго владѣльца имѣнія, опредѣляется окончательно, порядкомъ, какой будетъ для сего указанъ Учредительнымъ Комитетомъ. Каждое такое опредѣленіе немедленно препровождается въ Ликвидационную Коммисію для надлежащаго по оному исполненія.

Ст. 37. По опредѣленіи размѣра ликвидационнаго капитала, въ Ликвидационную Коммисію препровождается копія съ утвержденной ликвидационной табели и съ другихъ документовъ служившихъ основаніемъ для исчисленія вознагражденія въ пользу владѣльца.

Ст. 38. Ликвидационная Коммисія по сообщеннымъ ей даннымъ, производитъ тщательную формальную повѣрку расчетовъ вознагражденія, не касаясь однако самихъ основаній, на коихъ таковыя расчеты составлены.

Ст. 39. Если, въ сихъ расчетахъ, окажется какая-либо невѣрность, то Ликвидационная Коммисія представляетъ оныя Учредительному Комитету, съ объясненіемъ обнаруженныхъ невѣрностей, и ожидаетъ отъ

ликвидационной. Przy tem jeśliby dziedzic zapragnął otrzymać wynagrodzenie, nie na zasadzie obrachunku według art. 26 sporządzić się winnego, lecz według oddzielnego oszacowania gruntu, o którym, w art. 27 jest mowa, to winien zadeklarować to, w przedstawionym projekcie Tabelli likwidacyjnej.

Art. 35. Prawo proszenia na zasadzie art. 27 o oszacowanie gruntów włościańskich, służy dziedzicom tych tylko dóbr, z których przedstawione zostaną właściwą drogą projektu Tabell likwidacyjnych, w terminie w Uказіе o porządku wprowadzenia w wykonanie nowych Uказów o włościanach oznaczonym, i w takim tylko razie, jeśli dziedzic zadeklaruje wprost i bezwarunkowo to swoje żęczenie w samym przedstawionym przez niego projekcie Tabelli likwidacyjnej.

Art. 36. Wylikwidowana należitość dla każdego dziedzica, ustanawia się ostatecznie porządkiem jaki na to zostanie wskazany przez Urządający Komitet. Każda taka decyzja, natychmiast Kommissyi Likwidacyjnej przesyłana będzie dla należytego jej wykonania.

Art. 37. Po ustanowieniu wysokości wylikwidowanej należitości, przesłane zostaną Kommissyi Likwidacyjnej kopije zatwierdzonej Tabelli likwidacyjnej i innych dowodów, za zasadę, do wyrachowania przypadającego dziedzicowi wynagrodzenia użytych.

Art. 38. Po otrzymaniu zakommunikowanych jej aktów, Kommissya Likwidacyjna dopełni ściśle na ich zasadzie formalne sprawdzenie obrachunku wynagrodzenia, nie tykając się jednak samych zasad według których takowe wyrachowane zostało.

Art. 39. Jeśli w tych wyrachowaniach dostrzeżone zostaną jakie pomyłki, to Kommissya Likwidacyjna donosi o nich Urządającemu Komitetowi, z wyszczególnieniem

Комитета окончательного по сему предмету распоряжения.

Ст. 40. По исправлении усмотренных въ расчетахъ невірностей, равно какъ и во всѣхъ тѣхъ случаяхъ, когда расчеты окажутся во всѣхъ отношеніяхъ правильными, Ликвѳдаціонная Коммисія дѣлаетъ постановленіе объ окончательномъ исполненіи по опредѣленію Учредительнаго Комитета, и затѣмъ немедленно приступаетъ къ самому исполненію, на основаніи правилъ настоящаго указа.

Ст. 41. Предсѣдатель и Члены Ликвѳдаціонной Коммисіи отвѣчаютъ за правильность повѣрки, произведенной Коммисіею согласно статьямъ 38 — 40, равно какъ и за правильность выдачи изъ Коммисіи Ликвѳдаціонныхъ листовъ. Ничье разрѣшеніе или приказаніе не можетъ освободить отъ обязанности произвести точную повѣрку и отъ отвѣтственности, съ оною сопряженной.

Ст. 42. Учредительный Комитетъ представитъ безотлагательно, на Высочайшее утвержденіе, проектъ правилъ о томъ, какимъ образомъ выдача ликвѳдаціонныхъ листовъ и принадлежащихъ къ нимъ купоновъ должна быть производима въ тѣхъ случаяхъ, когда имѣніе, въ коемъ крестьяне приобрѣтаютъ землю въ собственность, находится въ залогъ Земскаго Кредитнаго Общества или обременено другими ипотеками. При этомъ, права какъ Земскаго Кредитнаго Общества, такъ и всѣхъ вообще третьихъ лицъ, должны быть строго обезпечены.

Ст. 43. Земскому Кредитному Обществу, и въ особенности Комитету владѣльцевъ закладныхъ листовъ, предоставляется представить отъ себя Учредительному Комитету, для его соображенія, свои предположенія по предмету опредѣленія отношеній общества къ Ликвѳдаціонной Коммисіи, въ видахъ обезпеченія правъ какъ вообще Земскаго Кредитнаго Общества, такъ въ особенности владѣльцевъ закладныхъ листовъ и частныхъ кредиторовъ, не подвергая одна-

такowych i czekać będzie ostatecznego w tym przedmiocie wyrzeczenia Komitetu.

Art. 40. Po sprostowaniu dostrzeżonych w wyrachowaniach niedokładności, jak niemniej we wszelkich rachach, ilekroć wyrachowania okażą się pod każdym względem dokładnemi, Kommissya Likwidacyjna zarządzi ostateczne wykonanie w myśl decyzji Urządzającego Komitetu, a następnie natychmiast do samego wykonania przystąpi, na zasadzie przepisów niniejszego Ukazu.

Art. 41. Prezes i Członkowie Kommissyi Likwidacyjnej odpowiadają za dokładność dopełnionego w Kommissyi sprawdzenia zgodnie z art. 38 do 40, jak niemniej za akuratne wydanie przez Kommissyę, Listów likwidacyjnych. Żadne rozporządzenie i żaden rozkaz niemoże uwolnić od obowiązku dopełnienia ścisłego sprawdzenia i od odpowiedzialności z niem połączonej.

Art. 42. Urządzający Komitet przedstawi bezzwłocznie do Najwyższego zatwierdzenia projekt przepisów, o sposobie, w jakim wydawane będą Listy likwidacyjne z należącemi do nich kuponami, w razach gdy dobra, w których włóścianie nabyli gruntu na własność założone są w Towarzystwie Kredytowem Ziemskim, lub obciążone inną jaką hipoteką. W tych wszystkich razach, prawa Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego, jakoteż w ogóle wszystkich osób trzecich, winny być ściśle zabezpieczone.

Art. 43. Towarzystwu Kredytowemu Ziemskiemu, a w szczególności Komitetowi właścicieli Listów Zastawnych, pozwala się przedstawić od siebie pod rozwagę Urządzającego Komitetu, wnioski własne, w przedmiocie uregulowania stosunków Towarzystwa z Kommissyą Likwidacyjną, celem zabezpieczenia praw tak Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego w ogólności, jako też właścicieli Listów Zastawnych w szczególności i prywatnych wierzycieli, tak atoli, ażeby samych dziedziców dóbr za-

ко же при томъ излишнимъ стѣсненіямъ и самихъ владѣльцевъ заложенныхъ имѣній.

Ликвидационные листы.

Ст. 44. Уплата ликвидационнаго капитала, опредѣленнаго въ пользу владѣльцевъ имѣній частныхъ институтскихъ и маіоратныхъ за упраздняемые повинности крестьянъ, производится, на основаніи ст. 5-й, выдачею каждому изъ владѣльцевъ, численнаго въ пользу его, капитала ликвидационными листами, приносящими ежегодно 4% дохода и подлежащими погашенію посредствомъ тиража. Форма ликвидационныхъ листовъ будетъ опредѣлена особымъ постановленіемъ.

Ст. 45. Ликвидационные листы изготовляются на предъявителя, достоинствомъ въ 1,000, 500, 250 и 100 руб. Къ ликвидационнымъ листамъ прилагаются полугодовые купоны на первые десять лѣтъ. Платежъ по этимъ купонамъ производится изъ кассы Ликвидационной Коммисіи съ 20 Мая (1 Юня) по 3 (15) Юня и съ 19 Ноября (1 Декабря) по 3 (15) Декабря каждаго года.

При платежѣ по первому купону, Ликвидационная Коммисія выплачиваетъ предъявителю онаго, сверхъ слѣдующаго по сему купону за полгода платежа, еще и проценты на ликвидационный листъ, причитающіеся, по четырехпроцентному расчету, за время, истекшее съ 3 (15) Апрѣля 1864 года, то есть со дня упраздненія крестьянскихъ повинностей, до 20 Мая (1 Юня) того же года.

Ст. 46. Мелкія суммы, которыя не могутъ быть уплачены владѣльцамъ имѣній ликвидационными листами, выдаются имъ наличными деньгами. Потребныя для сего суммы отпускаются Ликвидационной Коммисіи изъ казны Царства.

Ст. 47. Общая сумма выпущенныхъ Ликвидационною Коммисіею ликвидационныхъ листовъ и слѣ-

ставionych не поддавать подъ żadne zbyt ścieśniające przepisy.

O Listach Likwidacyjnych.

Art. 44. Spłacenie wylikwidowanej należitości dzieciom dóbr prywatnych, instytucyjnych i Najmilościwiej rozdawanych, tytułem przyznanego im wynagrodzenia za zniesione powinności włościańskie, dopełnionem zostanie na zasadzie art. 5 Listami likwidacyjnymi, przynoszącymi 4% rocznego dochodu i które za pomocą losowania umarzane będą. Listy takowe otrzyma każdy dziedzic, w ilości wyrównywającej summie, przyznanego mu wynagrodzenia na zasadzie sporządzonego wyrachowania. Forma Listów likwidacyjnych oddzielnem postanowieniem przepisana zostanie.

Art. 45. Listy likwidacyjne wystawione będą na okaziciela w nominalnej wartości po 1,000, 500, 250 i 100 rubli. Do Listów likwidacyjnych dołączone zostaną półroczne kupony na pierwsze lat 10. Kupony takowe wypłacać będzie Kassa Kommissji Likwidacyjnej w terminach od 20 Maja (1 Czerwca) do 3 (15) Czerwca; i od 19 Listopada (1 Grudnia) do 3 (15) Grudnia każdego roku.

Przy wypłacie pierwszego kuponu Kommissja Likwidacyjna wypłaci zarazem okazicielowi, oprócz przypadającego mu półrocznego, za złożony kupon, procentu, przynależny jeszcze od Listu likwidacyjnego procent, w stosunku 4% za czas od 3 (15) Kwietnia 1864 r., to jest, od dnia zniesienia powinności włościańskich, do dnia 20 Maja (1 Czerwca) tegoż roku upłyniony.

Art. 46. Drobne kwoty, które Listami likwidacyjnymi spłacić się nie dadzą, dopłacane będą gotowizną. Potrzebne na to fundusze Skarb Królestwa Kommissji Likwidacyjnej dostarczy.

Art. 47. Ogólna summa wypuszczonych Listów likwidacyjnych i dopłat gotowizną na zasadzie poprzedza-

ланныхъ, на основаніи статьи 46-й, доплатъ деньгами, ни въ какомъ случаѣ, не должна превышать общей суммы ликвидационныхъ капиталовъ, въ пользу владѣльцевъ имѣній окончательно назначенныхъ законнымъ порядкомъ, на основаніи ст. 26, 31, 32 и 37-й. Ницѣ разрѣшеніе или приказаніе не можетъ оградить Предсѣдателя и Членовъ Ликвидационной Коммисіи отъ строжайшей ответственности, личной и всѣмъ ихъ имуществомъ, за нарушение сего правила.

Ст. 48. Каждый владѣлецъ имѣнія, въ уплату слѣдующаго ему ликвидационнаго капитала, получаетъ ликвидационные листы по нарицательной ихъ цѣнѣ.

Ст. 49. Если владѣлецъ имѣнія пожелаетъ отказаться, безъ нарушенія правъ третьихъ лицъ, отъ части ликвидационнаго капитала, въ его пользу опредѣленного за упраздняемыя повинности крестьянъ, или даже отъ всего упомянутаго капитала, то, въ такомъ случаѣ, ликвидационные листы на соотвѣтственную сумму не выпускаются и самая сумма списывается со счетовъ Ликвидационной Коммисіи.

Ст. 50. Отреченіе владѣльца, на основаніи предвѣствующей 49-й статьи, отъ слѣдующаго ему вознагражденія можетъ быть выражено, какъ формальнымъ заявленіемъ, такъ и неявкою для полученія вознагражденія, въ теченіе срока, закономъ на сей предметъ опредѣленного.

Ст. 51. Мѣры, необходимыя для огражденія правъ третьихъ лицъ, въ случаѣ отказа владѣльца отъ всего или отъ части слѣдующаго въ его пользу ликвидационнаго капитала, или непредставленія имъ въ срокъ установленнаго проекта ликвидационной табели, будутъ указаны особымъ постановленіемъ.

Ст. 52. Если владѣлецъ имѣнія не представитъ узаконенной ликвидационной табели въ срокъ, установленный на сей предметъ правилами о введеніи въ дѣйствіе постановленій о крестьянахъ, то онъ теряетъ право на полученіе процентовъ съ слѣдующихъ ему

ящего artykułu 46, w żadnym razie przewyższać nie może ogólnej summy wylikwidowanych na rzecz dziedziców dóbr należitości, według artykułów 26, 31, 32 i 37, przepisanych w nich prawnym porządkiem ostatecznie im przyznanych. Żadne rozporządzenie, żaden rozkaz nie może zasłonić Prezesa i Członków Kommissji Likwidacyjnej od najsurowszej odpowiedzialności z osób i majątków, za naruszenie tego pravidła.

Art. 48. Każdy dziedzic dóbr w zapłacie przypadającej mu wylikwidowanej należitości, otrzyma Listy likwidacyjne w nominalnej ich wartości.

Art. 49. Jeśliby dziedzic dóbr, nienaruszając praw osób trzecich, oświadczył się z chęcią zrzeczenia się przypadającej mu wylikwidowanej należitości za zniesione powinności włościańskie, czy w części czy w całości, to w takim razie wypuszczenie Listów likwidacyjnych na przypadającą mu summę nie będzie miało miejsca, a sama summa z rachunków Kommissji Likwidacyjnej wykreśloną zostanie.

Art. 50. Zrzeczenie się dziedzica na zasadzie poprzedzającego artykułu, przypadającego mu wynagrodzenia, może nastąpić przez formalną deklarację, lub przez niezgłoszenie się dziedzica po odbiór takowego wynagrodzenia do upływu terminu na ten cel prawem postanowionego.

Art. 51. Niezbędne środki zabezpieczenia praw osób trzecich w razie zrzeczenia się dziedzica całości, lub części, przypadającego mu z likwidacji wynagrodzenia, lub w razie niezłożenia przez niego w ustanowionym terminie projektu Tabelli likwidacyjnej, oddzielnem postanowieniem wskazane zostaną.

Art. 52. Dziedzic dóbr, któryby nie przedstawił prawem wymaganego projektu Tabelli likwidacyjnej, w terminie ustanowionym Ukazem o wprowadzeniu w wykonanie nowych Ukazów o włościanach, utraci prawo do procentów od przypadających dla niego Listów likwidacyj-

къ выдаче ликвидационныхъ листовъ, съ 3 (15) Апрѣля 1864 г. по первый платежный по купонамъ срокъ, который наступитъ послѣ подачи владѣльцемъ узаконенной ликвидационной табели.

Ст. 53. Для постепеннаго изытія изъ обращенія ликвидационныхъ листовъ, обращаются ежегодно: во 1-хъ, пятая часть суммы, ежегодно, на основаніи пункта 1-го статьи 10-й, отпускаемой въ распоряженіе Ликвидационной Коммисіи изъ казны Царства; во 2-хъ, всѣ остатки отъ той же суммы, какіе окажутся за уплатою процентовъ по ликвидационнымъ листамъ, неизытымъ изъ обращенія.

Ст. 54. Ликвидационная Коммисія обязана ежегодно употреблять на извлеченіе ликвидационныхъ листовъ изъ обращенія по тиражу, по крайней мѣрѣ, всю ту сумму, которая, по ст. 53-й, будетъ причитаться въ тотъ годъ на предметъ погашенія.

Ст. 55. Сверхъ того, Ликвидационной Коммисіи предоставляется, не ограничиваясь размѣромъ обязательнаго погашенія, определеннымъ въ ст. 54-й, усиливать погашеніе, посредствомъ тиража, находящихся въ обращеніи ликвидационныхъ листовъ, въ томъ размѣрѣ, въ какомъ сіе признано будетъ возможнымъ по мѣрѣ усиленія средствъ, поступающихъ въ распоряженіе Коммисіи изъ казны Царства.

Ст. 56. Тиражъ ликвидационныхъ листовъ производится ежегодно въ два срока, 17 Февраля (1 Марта) и 20 Августа (1 Сентября), а уплата капитала, по вышедшимъ по тиражу ликвидационнымъ листамъ, производится въ каждое полугодіе, начиная съ 20 Мая (1 Іюня) и 19 Ноября (1 Декабря).

Въ видѣ изытія изъ сего правила, Учредительному Комитету предоставляется опредѣлить, когда именно, по мѣрѣ выдачи ликвидационныхъ листовъ, можетъ быть назначенъ и первый тиражъ всѣхъ листовъ, къ тому времени подлежащихъ погашенію, на основаніи ст. 53 и 54-й.

ныхъ, за часъ од 3 (15) Квiетня 1864 р., до первсего полроczного terminu upłaty kuponów, jaki nastąpi, po złożeniu prawem wymaganych od dziedziców projektów likwidacyjnych Tabell.

Art. 53. Celem stopniowego wycofania z obiegu Listów likwidacyjnych, użyte być mają corocznie, następujące fundusze: 1) jedna piąta część tej summy, jaką na zasadzie ustępu 1-go artykułu 10-go, Skarb Królestwa, do rozporządzenia Kommissji Likwidacyjnej, wnosić jest w obowiązku; 2) Wszelkie pozostałości jakie okażą się po spłaceniu procentów od Listów likwidacyjnych, w obiegu będących, z summy na to przeznaczonej.

Art. 54. Kommissja Likwidacyjna obowiązana jest użyć w zupełności, co rok, na wycofanie z obiegu i spłacenie wylosowanych Listów, taką przynajmniej summę, jaka według osnovy art. 53, na umorzenie w danym roku przypadnie.

Art. 55. Prócz tego atoli, Kommissja Likwidacyjna mocną jest, nieograniczając się summą obowiązkowego umorzenia w art. 54 ustanowioną, wzmacniać umorzenie drogą losowania w obiegu zostających Listów likwidacyjnych, w miarę możności, o ile tego dozwoli powiększenie wpływów ze Skarbu Królestwa, do rozporządzenia Kommissji przelewanych.

Art. 56. Losowanie Listów likwidacyjnych dwa razy do roku, 17 Lutego (1 Marca) i 20 Sierpnia (1 Września), a wypłata wylosowanych Listów likwidacyjnych w nominalnej ich wartości co pół roku, poczynając od 20 Maja (1 Czerwca) i 19 Listopada (1 Grudnia), odbywać się będzie.

Wyjątkowo od ustanowionego tym artykułem przepisu, Urządzący Komitet mocen będzie postanowić kiedy mianowicie, w miarę postępu emissji Listów likwidacyjnych, pierwsze losowanie wszystkich Listów w moc art. 53 i 54, do losowania wówczas należących, odbyć się będzie mogło.

Ст. 57. Ликвидационная Коммисія, съ утвержде-
нія высшаго Правительства, передъ наступленіемъ ка-
ждаго тиражнаго срока, печатною публикаціею обя-
вляеть, на какую именно сумму имѣть быть извлече-
но изъ обращенія, по тиражу, ликвидационныхъ ли-
стовъ.

Ст. 58. Истекшіе купоны и вышедшіе по тиражу
ликвидационные листы, въ случаѣ неостребованія по
онимъ платежа, подлежатъ уничтоженію, на основа-
ніи давности, а именно: первые, т. е. купоны, по про-
шествіи пяти лѣтъ, а вторые, т. е. ликвидационные ли-
сты, по прошествіи двадцати лѣтъ. Таковыя купоны
и ликвидационные листы признаются изъятыми изъ
обращенія или погашенными. Платежи, какіе причи-
тались бы по таковымъ купонамъ, обращаются на у-
силеніе погашенія ликвидационныхъ листовъ (ст. 53) и
на непредвидимыя по ликвидационной операціи недо-
бности (ст. 12).

Ст. 59. Ликвидационные листы освобождаются
отъ платежа гербовыхъ пошлинъ. Вся переписка Ли-
квидационной Коммисіи освобождается отъ платежей
почтовыхъ.

Ст. 60. Купоны отъ ликвидационныхъ листовъ,
по коимъ наступилъ срокъ платежа, принимаются въ
казенныхъ кассахъ, наравнѣ съ наличными деньгами.

Ст. 61. Ликвидационные листы принимаются
Правительственными мѣстами въ залогъ и всякаго ро-
да обезпеченія, на основаніи правилъ, какія на сей
предметъ будутъ опредѣлены Учредительнымъ Коми-
тетомъ, по представленію Главнаго Директора Комми-
сїи Финансовъ. Они могутъ также быть принимаемы
Польскимъ Банкомъ въ обезпеченіе коммерческихъ его
оборотовъ.

Ст. 62. Иностранные владѣльцы ликвидаціон-
ныхъ листовъ и купоновъ удовлетворяются Ликвида-
ціонною Коммисіею наравнѣ съ туземцами, даже во
время войны съ тѣмъ государствомъ, въ подданствѣ
коего они находятся.

Art. 57. Kommissja Likwidacyjna, przed terminem
każdego losowania, za zezwoleniem Wyższej władzy, ogło-
si drukiem dla powszechnej wiadomości na jaką mianowi-
cie summę ma być wylosowanych, dla wyjęcia z obiegu,
Listów likwidacyjnych.

Art. 58. Upłynione kupony i wylosowane Listy li-
kwidacyjne wrazie niezgłoszenia się po ich wypłatę, ule-
gną zniszczeniu według zasad o przedawnieniu, a miano-
wicie pierwsze, to jest kupony, po upływie lat 5, a drugie,
to jest Listy likwidacyjne, po upływie lat 20. Kupony ta-
kowe i Listy likwidacyjne za wyjęte z obiegu i umorzone
poczytane zostaną. Przypadające za takowe kupony kwo-
ty, na wzmocnienie funduszu umorzenia Listów likwida-
cyjnych (art. 53), i na nieprzewidziane potrzeby opera-
cji likwidacyjnej, użyte być mają (art. 12).

Art. 59. Listy likwidacyjne wolne są od opłaty stem-
powej. Cała korespondencja Kommissji Likwidacyjnej
uwalnia się także od opłat pocztowych.

Art. 60. Kupony od Listów likwidacyjnych, których
termin wypłaty już upłynął, po Kassach Skarbowych za
gotowiznę przyjmowane będą.

Art. 61. Listy likwidacyjne przyjmowane będą przez
władze Rządowe na kancje i wszelkiego rodzaju rękojmie,
według przepisów w tym przedmiocie przez Komitet Urzą-
dzający na przedstawienie Dyrektora Głównego Skarbu
wydać się mających. Listy takowe mogą też być przyjmo-
wane przez Bank Polski na zabezpieczenie, operacji jego
handlowych.

Art. 62. Zagraniczni posiadacze Listów likwidacyj-
nych i kuponów, na równi z krajowcami prze Kommissję
Likwidacyjną spłacani będą, nawet w czasie wojny z Pań-
stwem, którego byliby poddanymi.

Ст. 63. Поврежденные или уничтоженные ликвидационные листы и купоны, могут быть замѣняемы другими, по исполненіи тѣхъ же формальностей, какія предписаны управленіемъ Земскаго Кредитнаго Общества, относительно поврежденных или истребленныхъ земскихъ закладныхъ листовъ.

Ст. 64. Поддѣльватели ликвидационныхъ листовъ и купоновъ, подлежатъ наказаніямъ, за поддѣлку монеты опредѣленнымъ.

ДОПОЛНИТЕЛЬНЫЯ ПРАВИЛА.

Ст. 65. Развитие настоящаго указа и изданіе соотвѣтственныхъ инструкцій, возлагается на соединенное присутствіе Учредительнаго Комитета и Совѣта Управленія Царства, на основаніи представленій Главныхъ Директоровъ Коммисій Внутреннихъ Дѣлъ и Финансовъ.

Ст. 66. Прежнія постановленія во всемъ томъ въ чемъ они несогласны съ настоящимъ указомъ, отменяются.

Ст. 67. Исполненіе настоящаго указа, который долженъ быть неотложно внесенъ въ Дневникъ Законовъ, поручается Намѣстнику въ Царствѣ, Учредительному Комитету и другимъ вѣдомствамъ, по принадлежности.

Данъ въ С.-Петербургѣ, Февраля 19 (Марта 2) дня 1864 года.

(podpisano) „АЛЕКСАНДРЪ.“

Art. 63. Na uszkodzone lub zniszczone przypadkowo Listy likwidacyjne i kupony, duplikaty wydawane będą, za dopełnieniem formalności, przez władze Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego, na podobne przypadki uszkodzenia lub zniszczenia Listów Zastawnych, przepisanych.

Art. 64. Falszujący Listy likwidacyjne i kupony, ulegną karom na fałszerzy monety postanowionym.

PRZEPISY DODATKOWE.

Art. 65. Rozwinięcie niniejszego Ukazu, i wydanie odpowiednich Instrukcyj, wkłada się na połączony skład Urządzającego Komitetu i Rady Administracyjnej, na zasadzie przedstawień Dyrektorów Głównych: Kommissji Spraw Wewnętrznych i Skarbu.

Art. 66. Dawniejsze postanowienia, o ileby z niniejszym Ukazem okazały się niezgodne, uchylają się.

Art. 67. Wykonanie niniejszego Ukazu, który w Dzienniku Praw niezwłocznie zamieszczonym być ma, Namiestnikowi w Królestwie, Urządzającemu Komitetowi i innym Władzom, w czym do której należy, poruczonem zostaje.

Dan w Petersburgu, dnia 19 Lutego (2 Marca) 1864 r.

Przez Cesarza i Króla,
Minister Sekretarz Stanu,

w zast., Towarzysz Ministra, (podpisano) W. Platonow.

Zgodno z oryginałem:

Sekretarz Stanu,

w zastępie, Podsekretarz Stanu, (podpisano) A. Zaborowski.

Za zgodność:

Dyrektor Główny Prezydujący

w Kommissyi Rządowej Sprawiedliwości, Wosiński.

p. o. Dyrektora Kancellaryi, Wł. Holewiński.

Dzień ogłoszenia 31 Marca (12 Kwietnia) 1864 r.

ТАБЛИЦА

*оцѣнки рабочихъ дней барщинныхъ въ четырехъ
отдѣлахъ Царства Польскаго.*

Въ I Отдѣлѣ:	за пѣшій день	12 к.
	за тяглый, съ запряжкой однопарною . 30 —	
	съ запряжкой двухпарною	45 —
Во II Отдѣлѣ:	за пѣшій день	10 1/2
	за тяглый, съ запряжкой однопарною . 27 —	
	съ запряжкой двухпарною	40 —
Въ III Отдѣлѣ:	за пѣшій день	9 —
	за тяглый, съ запряж. однопарною . 23 1/2	
	съ запряжкой двухпарною	35 —
Въ IV Отдѣлѣ:	за пѣшій день	7 1/2
	за тяглый, съ запряж. однопарною . 20 —	
	съ запряжкой двухпарною	30 —

Къ статье 17.

ТАБЛИЦА

*нормальныхъ цѣнъ корца разнаго хлѣба,
въ уѣздахъ и округахъ, входящихъ въ четыре
отдѣла Царства.*

Отдѣлы	Пшеница	Рожь	Горохъ	Ячмень	Греча	Просо	Овесъ
	Рубли и копейки серебромъ.						
I.	2 70	1 80	1 80	1 46 1/2	1 46 1/2	1 46 1/2	1 7 1/2
II.	2 40	1 65	1 65	1 36	1 36	1 36	— 93
III.	2 25	1 50	1 50	1 22	1 22	1 22	— 83 1/2
IV.	1 80	1 20	1 20	— 97 1/2	— 97 1/2	— 79 1/2	— 47 1/2

TABLICA

*oszacowania dni roboczych pańszczyznianych
w 4-ch Działach Królestwa Polskiego.*

W Dziale I:	za dzień pieszy	12 k.
	za dzień ciągły, ze sprzęż. parokon. 30 —	
	ze sprzężajem czterokonnym	45 —
W Dziale II:	za dzień pieszy	10 1/2
	za dzień ciągły, ze sprzęż. parokon. 27 —	
	ze sprzężajem czterokonnym	40 —
W Dziale III:	za dzień pieszy	9 —
	za dzień ciągły, ze sprzęż. parokon. 23 1/2	
	ze sprzężajem czterokonnym	35 —
W Dziale IV:	za dzień pieszy	7 1/2
	za dzień ciągły, ze sprzęż. parokon. 20 —	
	ze sprzężajem czterokonnym	30 —

Do art. 17.

TABLICA

*cen normalnych korca różnego zboża po Powiatach
i Okręgach w skład czterech działów Królestwa
zaliczonych.*

Działy	Przenica	Żyto	Groch	Jęczmień	Gryka	Proso	Owies
	Ruble i kopiejki srebrem.						
I.	2 70	1 80	1 80	1 46 1/2	1 46 1/2	1 46 1/2	1 7 1/2
II.	2 40	1 65	1 65	1 36	1 36	1 36	— 93
III.	2 25	1 50	1 50	1 22	1 22	1 22	— 83 1/2
IV.	1 80	1 20	1 20	— 97 1/2	— 97 1/2	— 79 1/2	— 47 1/2

С.
ТАБЛИЦА
раздѣленія Царства на четыре отдѣла.

О т д ѣ л ъ I.		О т д ѣ л ъ II.	
Уѣздъ	Влоцлавскій Ловичскій Варшавскій Станиславовскій Ленчицкій Равскій Конинскій	Уѣздъ	Гостыньскій Плоцкій Пултускій Липновскій Пржаснышскій Остроленекскій Піотрковскій Серадзкій Радомскій Опочинскій Олькунскій
	Уѣзда Калишскаго, округъ Калишскій Велюнскаго, округъ Ченстоховскій.		Уѣзда Калишскаго, округъ Вартскій Велюнскаго, округъ Велюнскій Опатовскаго, округъ Солецкій Кѣлецкаго, округъ Кѣлецкій.
О т д ѣ л ъ III.		О т д ѣ л ъ IV.	
Уѣздъ	Млавскій Сѣдлецкій Сандомірскій Мѣховскій Люблинскій Ломжинскій Августовскій Сейненскій Кальварійскій Маріампольскій	Уѣздъ	Радзыньскій Бяльскій Грубешовскій
	Уѣзда Луковскаго, округъ Желеховскій и Гарволинскій Опатовскаго, округъ Опатовскій Кѣлецкаго, округъ Ендржеевскій Стопницкаго, округъ Шидловскій Красноставскаго, ок. Красноставскій Замойскаго, округъ Тарногородскій и Красницкій.		Уѣзда Луковскаго, округъ Луковскій Стопницкаго, округъ Стопницкій Красноставскаго, округъ Хелмскій Замойскаго, округъ Замойскій.

С.
T A B L I C A
podzielenia Królestwa na cztery działy.

D z i a ł I.		D z i a ł II.	
Powiat	Włocławski Łowicki Warszawski Stanisławowski Łęczycki Rawski Koniński	Powiat	Gostyński Płocki Pułtowski Lipnowski Przasnyski Ostrołęcki Piotrkowski Sieradzki Radomski Opoczyński Olkuski
	Powiatu Kaliskiego, okręg Kaliski Wieluńskiego, okręg Częstochowski.		Powiatu Kaliskiego, okręg Warty Wieluńskiego, okręg Wieluński Opatowskiego, okręg Solecki Kieleckiego, okręg Kielecki.
D z i a ł III.		D z i a ł IV.	
Powiat	Mławski Siedlecki Sandomierski Miechowski Lubelski Łomżyński Augustowski Sejneński Kalwaryjski Mariampolski	Powiat	Radzyński Biały Hrubieszowski
	Powiatu Łukowskiego, okręg Żelechowski i Garwoliński Opatowskiego, okręg Opatowski Kieleckiego, okręg Jędrzejewski Stopnickiego, okręg Szydłowski Krasnostawskiego, okr. Krasnostawski Zamojskiego, okręg Tarnobrodzki i Kraśnicki.		Powiatu Łukowskiego, okręg Łukowski Stopnickiego, okręg Stopnicki Krasnostawskiego, okręg Chełmski Zamojskiego, okręg Zamojski.

*Указъ о порядкѣ введенія въ дѣйствіе новыхъ о
крестьянахъ постановленій.*

Божіею Милостію

МЫ, АЛЕКСАНДРЪ II-ой,

Императоръ и Самодержецъ Всероссійскій,
Царь Польскій, Великій Князь Финляндскій,

и проч., и проч., и проч.

Объявляемъ всѣмъ вѣрнымъ подданнымъ Нашимъ
въ Царствѣ Польскомъ:

Принимая въ уваженіе, что данные Нами сего числа указы: объ устройствѣ крестьянъ, объ устройствѣ сельскихъ гминъ и о Ликвидационной Коммисіи, по особенной важности сихъ постановленій и по чрезвычайнымъ обстоятельствамъ, въ коихъ нынѣ находится Царство, требуютъ особыхъ мѣръ для скорого и успешнаго приведенія ихъ въ дѣйствіе, Мы постановили и постановляемъ:

Ст. 1. Первоначальныя распоряженія по обнародованію указовъ отъ 19 Февраля (2 Марта) 1864 года объ устройствѣ крестьянъ и по открытію сельскихъ и гминныхъ обществъ, возлагаются на Намѣстника въ Царствѣ; а дальнѣйшее приведеніе сихъ указовъ въ дѣйствіе поручается особымъ, временнымъ учрежденіямъ, именно: Учредительному Комитету Царства, Ликвидационной Коммисіи и Коммисіямъ по крестьянскимъ дѣламъ.

*Ukaz o sposobie wprowadzenia w wykonanie nowych Ustaw
o włościanach.*

z Bożej Łaski

MY, ALEXANDER II-gi,

Cesarz i Samowładca Wszech Roszyi,
Król Polski, Wielki Xiążę Finlandzki,

etc., etc., etc.

Objawiamy wszystkim Naszym wiernym poddanym
w Królestwie Polskiem:

Zważywszy że wydane przez Nas w dniu dzisiejszym Uказы, o urządzeniu Włościan, o urządzeniu gmin wiejskich i o Kommissji Likwidacyjnej, z powodu szczególnej ważności swojej i nadzwyczajnych okoliczności, w jakich obecnie znajduje się Królestwo, wymagają oddzielnych środków do spieszного i skutecznego wprowadzenia ich w wykonanie, Postanowiliśmy i Stanowimy:

Art. 1. Początkowe rozporządzenia w przedmiocie ogłoszenia nowych Ukazów z dnia 19 Lutego (2 Marca) 1864 roku o urządzeniu włościan i co do zaprowadzenia gromad gminnych i wioskowych wkládają się na Namiestnika w Królestwie; dalsze zaś wprowadzenie w wykonanie tych Ukazów poruczonem zostaje oddzielnym czasowym Władzom, mianowicie: Urządzącemu Komitetowi w Królestwie, Kommissji Likwidacyjnej i Kommissjom Spraw Włościańskich.

Правила, определяющія составъ, предметы вѣдѣ ства и порядокъ дѣйствій Ликвидационной Коммисіи излагаются въ особомъ о ней указѣ отъ 19 Февраля Марта) 1864 года.

Ст. 2. Въ губерніи Августовской, какъ состоящій нынѣ во временномъ завѣдываніи Командующаго войсками Виленскаго Военнаго Округа, обнародованіе первоначальное приведеніе въ дѣйствіе указовъ о крестьянахъ и о сельскихъ гминахъ, возлагаются на Командующаго означенными войсками и подъ главнымъ его руководствомъ, на учреждаемую для сей губерніи Коммисію по крестьянскимъ дѣламъ. Ему же представляется нынѣ и разъясненіе всѣхъ могущихъ возникнуть по Августовской Коммисіи сомнѣній, снабженіе оной надлежащими инструкціями, примѣняясь къ общимъ распоряженіямъ, какія будутъ приняты высшимъ Правительствомъ въ Царствѣ, и ближайшаго наблюденіе за дѣйствіями Коммисіи. Для единообразія дѣйствій, по соглашенію Намѣстника въ Царствѣ съ Командующимъ войсками Виленскаго Округа, устанавливаются постоянныя, взаимныя сообщенія между Учредительнымъ Комитетомъ и Августовскою Коммисіею.

Порядокъ утвержденія ликвидационныхъ табелей по Августовской губерніи, устанавливается на общемъ основаніи.

I. Объ Учредительномъ Комитетѣ.

Ст. 3. Учредительный Комитетъ состоитъ подъ председательствомъ Намѣстника въ Царствѣ, изъ постоянныхъ Членовъ, назначаемыхъ Высочайшею волею, и лицъ, по особому каждый разъ приглашенію Предсѣдателя, участвующихъ въ обсужденіи дѣлъ касающихся до ввѣренныхъ имъ вѣдомствъ, именъ Генераль-Полиціймейстера Царства, Главныхъ Директоровъ, председательствующихъ въ Правительственныхъ Коммисіяхъ, и Предсѣдателя и Членовъ Лик-

Преписы определяющіе составъ, attribucje i порядокъ postępowania Kommissji Likwidacyjnej oddzielnym Ukazem z dnia 19 Lutego (2 Marca) 1864 roku są objęte.

Art. 2. W Gubernii Augustowskiej, jako zostającej obecnie pod temczasowym zarządem Dowodzącego wojskami Wileńskiego Wojennego Okręgu, ogłoszenie i początkowe wprowadzenie w wykonanie Ukazów o włościach i o gminach wiejskich wkládają się na Dowodzącego temi Wojskami i pod głównym jego kierunkiem na Kommissję Spraw Włościńskich dla tej Gubernji ustanowić się mającą. Do niego zarazem należeć będzie rozstrzyganie wszystkich mogących napotkać się ze strony Kommissji Augustowskiej wątpliwości; udzielenie jej właściwych instrukcyj, w zastosowaniu się do ogólnych rozporządzeń wydanych przez wyższą Zwierzchność Królestwa i najbliższy nadzór nad czynnościami Kommissji. Dla zachowania jednóstajności postępowania za zgodą Namiestnika w Królestwie z Dowodzącym Wojskami okręgu Wileńskiego, Urządzający Komitet i Kommissja Augustowska zostawać będą w ciągłych wzajemnych między sobą stosunkach.

Porządek zatwierdzania Tabell likwidacyjnych Augustowskiej Gubernii pozostaje na ogólnych zasadach.

I. O Urządzającym Komitecie.

Art. 3. Urządzający Komitet pod prezydencją Namiestnika w Królestwie, składa się: z członków stałych z Woli Najwyższej powołanych i z osób oddzielnie za każdym razem przez Prezesa zaproszonych dla uczestniczenia w roztrząsaniu spraw tyczących się powierzonych im Zarządów, a w szczególności General-Policmajstra Królestwa, Dyrektorów Głównych Prezydujących w Kommissjach Rządowych i Prezesa oraz Członków Kommissji Likwidacyjnej.

даціонной Коммисіи. Сверхъ сего, призываются въ Комитетъ, съ правомъ совѣщательнаго голоса, для доклада дѣлъ, порученныхъ Коммисіямъ по крестьянскимъ дѣламъ, Предсѣдатели сихъ Коммисій, на основаніи ст. 22-й.

Для дѣлопроизводства по Комитету полагается особая Канцелярія. Штатное о сей Канцеляріи положеніе имѣетъ быть составлено самимъ Комитетомъ.

Ст. 4. Въ распоряженіе Учредительнаго Комитета ассигнуется, по особому Высочайшему повеленію, на 1864 годъ, сумма, потребная на содержаніе Канцеляріи Комитета и Коммисій по крестьянскимъ дѣламъ, на наемъ землемѣровъ, таксаторовъ, писмоводителей, нижнихъ служителей и проч., и вообще на все чрезвычайные расходы по крестьянскому дѣлу. Отчетъ въ расходахъ изъ этой суммы имѣетъ быть представленъ Комитетомъ по истеченіи года. Кроме того, Комитетъ составляетъ заблаговременно смѣту расходовъ, по введенію въ дѣйствіе указовъ о крестьянахъ, на слѣдующій годъ.

Ст. 5. На Учредительный Комитетъ возлагается высшее завѣдываніе всеми дѣлами, касающимися устройства крестьянъ и сельскаго управленія въ Царствѣ.

Сюда относятся:

1) развитіе указовъ отъ 19 Февраля (2 Марта) 1864 года объ устройствѣ крестьянъ и о сельскихъ гминахъ, изданіемъ инструкцій, правилъ и т. п., и разрѣшеніе всехъ вопросовъ и сомнѣній, могущихъ возникнуть при ихъ примѣненіи;

2) изданіе необходимыхъ правилъ для кратчайшаго и удобнѣйшаго разрѣшенія взаимныхъ между владельцами и крестьянами споровъ и жалобъ, какъ возникающихъ изъ прежнихъ, поземельныхъ отношеній и изъ правъ на разнаго рода угоды (сервитуты), такъ и вообще составляющихъ предметъ мирового и сельско-полицейскаго разбирательства.

Прócz tego wzywani będą do Komitetu z głosem doradczym Prezesi Kommissyj Spraw Włościańskich, dla przedstawienia powierzonych im interesów na zasadzie artykułu 22.

Komitet oddzielną mieć będzie Kancelariję do załatwiania swych czynności. Etat tej Kancelarji sam Komitet ułoży.

Art. 4. Za oddzielnym Najwyższym Rozkazem otwartym zostanie do dyspozycji Komitetu potrzebny w r. 1864 kredyt na utrzymanie Kancelarji Komitetu i Kommissji Spraw Włościańskich, na najem Jeometrów, Taxatorów, Kancellistów, niższej służby i t. d., i w ogóle na wszelkie nadzwyczajne wydatki w przedmiocie urzędzenia włościan.

Rachunek z użycia tej summy po upływie roku przez Komitet przedstawionym być ma. Prócz tego Komitet ułoży zawczasu Etat wydatków na wprowadzenie w wykonanie Ukazów o włościanach na rok następujący.

Art. 5. Na Komitet Urządzający wkłada się główny kierunek wszelkimi sprawami dotyczącymi urzędzenia włościan i wiejskiej administracji w Królestwie.

Do tych czynności należą:

1) rozwinięcie Ukazów z dnia 19 Lutego (2 Marca) 1864 roku o urzędzeniu włościan i o gminach wiejskich, przez wydanie odpowiednich instrukcyj i przepisów i t. p., oraz rozstrzyganie wszelkich kwestyj i wątpliwości w ciągu ich zastosowania nastręczyć się mogących;

2) wydanie nieodzownych przepisów w celu jak najspieszniejszego i najdogodniejszego rozstrzygania wzajemnych między dziedzicami a włościanami sporów i zażaleń z dawniejszych stosunków gruntowych i z praw do służebności i użytków różnego rodzaju wynikających, jako też takich w ogólności sporów i zażaleń, których rozpoznawanie do pojednawczej i do wiejsko-policyjnej jurysdykcji należy;

3) определение порядка, коимъ должно быть укрѣплено за крестьянами приобретаемое ими, на основаніи новаго указа отъ 19 Февраля (2 Марта) 1864 года, право собственности на земли и право на угодья (сервитуты);

4) разрѣшеніе жалобъ на мѣста и лица, коимъ поручается приведеніе въ дѣйствіе сихъ указовъ;

5) изысканіе средствъ на покрытіе расходовъ, принимаемыхъ на себя казною Царства для вознагражденія владѣльцевъ за упраздняемыя повинности крестьянъ, и представленіе на утвержденіе высшаго правительства подробныхъ по сему предмету проектовъ;

6) высшее наблюденіе за дѣйствіями Ликвидационной Коммисіи и за общимъ ходомъ общественнаго управленія въ селахъ и гминахъ; — и

7) вообще распорядительныя дѣла по приведенію въ дѣйствіе выше упомянутыхъ указовъ.

Ст. 6. Къ распорядительнымъ дѣламъ, ввѣреннымъ Комитету, относятся:

a) распоряженія по устройству сельскихъ и гминныхъ обществъ и по введенію поземельнаго налога съ земель поступающихъ въ собственность крестьянъ;

b) учрежденіе въ губерніяхъ Коммисій по крестьянскимъ дѣламъ;

c) назначеніе, перемѣщеніе и увольненіе Предсѣдателей сихъ Коммисій, ихъ Товарищей и Участковыхъ Коммисаровъ;

d) распоряженіе суммою, ассигнованною на ихъ содержаніе и на всѣ вообще расходы по крестьянскому дѣлу;

e) окончательное утвержденіе ликвидационныхъ табелей и определеніе вознагражденій въ пользу владѣльцевъ за упраздняемыя повинности крестьянъ.

Ст. 7. Сверхъ сего, Учредительный Комитетъ можетъ предоставить себѣ окончательное разрѣшеніе нѣкоторыхъ изъ дѣлъ, по ст. 17-й отнесенныхъ къ предметамъ вѣдомства Коммисій по крестьянскимъ дѣламъ.

3) przepisanie prawnej formy do uregulowania tytułu własności do nabytych przez włościan, w moc nowego Ukazu z dnia 19 Lutego (2 Marca) 1864 r. gruntów i praw do służebności i użytków;

4) rozstrzyganie skarg na władze i osoby, którym wprowadzenie w wykonanie tych Ukazów poruczonem zostało;

5) obmyślenie źródeł na pokrycie wydatków na skarb Królestwa spadających, celem wynagrodzenia dziedziców za zniesione powinności włościańskie i przedstawienie do zatwierdzenia władzy wyższej szczegółowych w tej mierze projektów;

6) wyższy nadzór nad czynnościami Kommissji Likwidacyjnej i nad biegiem w ogólności całej wiejskiej administracji, i

7) wszelkie w ogólności rozporządzenia w celu wprowadzenia w wykonanie wyższych rzeczonych Ukazów.

Art. 6. Do powyższych rozporządzeń Komitetu należą:

a) rozporządzenia w przedmiocie uorganizowania gromad gminnych i wioskowych i w przedmiocie zaprowadzenia podatku z gruntów na własność włościan przechodzących;

b) urządzenie po Gubernjach Kommissyj spraw włościańskich;

c) mianowanie, tranzlokowanie i uwalnianie Prezesów tychże Kommissij, Pomocników ich i Kommissarzy rewizyjnych;

d) rozporządzenie funduszami na ich utrzymanie oraz na wszelkie w ogóle wydatki w przedmiocie urządzenia włościan assygnowanemi;

e) ostateczne zatwierdzanie Tabell likwidacyjnych i wysokości wynagrodzenia dziedzicom za zniesione powinności włościańskie.

Art. 7. Prócz tego, Urządzający Komitet może zastrzedz sobie ostateczne decydowanie niektórych interesów w art. 17 w zakres attribucji Kommissyj Spraw włościańskich zaliczonych.

Ст. 8. Изъ дѣлъ, ввѣренныхъ Учредительному Комитету, тѣ, которыя требуютъ совокупнаго обсужденія, производятся коллегіально и рѣшаются по большинству голосовъ; въ случаѣ равенства голосовъ, голосъ Предсѣдателя даетъ перевѣсъ. Одному изъ постоянныхъ Членовъ Комитета ввѣрятся ближайшія завѣдываніе дѣлами онаго; на семъ основаніи, ему предоставляется, по соглашенію съ Предсѣдателемъ, оцѣнка, перемѣщеніе и увольненіе Предсѣдателей Комиссій по крестьянскимъ дѣламъ, ихъ Товарищей и частковыхъ Коммиссаровъ, а равно рѣшеніе другихъ исполнительныхъ дѣлъ.

Опредѣленіе рода и свойства дѣлъ, не требующихъ коллегіальнаго обсужденія, предоставляется самому Комитету.

Тому же Комитету предоставляется, въ той мѣрѣ, въ какой это окажется возможнымъ и полезнымъ, передать нѣкоторыя изъ ввѣренныхъ ему дѣлъ въ Правительственныя Комиссіи, по принадлежности, а также учреждать, для производства, подъ ближайшимъ его руководствомъ, спеціальныхъ дѣлъ, смѣшанныхъ присутствія изъ одного или нѣсколькихъ членовъ Комитета, чиновниковъ разныхъ вѣдомствъ и другихъ лицъ, приглашаемыхъ въ качествѣ экспертовъ.

Ст. 9. По предметамъ, возлагаемымъ на обязанность Учредительнаго Комитета, предоставляется ему Комитету издавать дополнителныя постановленія и принимать административныя мѣры въ предѣлахъ власти, какая присвоена коренными законами Соединеннаго Царства. Распоряженія Учредительнаго Комитета приводятся въ исполненіе Комиссіями по крестьянскимъ дѣламъ, по предметамъ на нихъ возложеннымъ, а по прочимъ предметамъ — Правительственными Комиссіями и другими мѣстами и лицами гражданского управленія, а также военными начальниками, которымъ, на время существованія военнаго положенія въ Царствѣ, ввѣрена полицейская власть.

Art. 8. Z pomiędzy powierzonych Komitetowi Urządzającemu czynności, te które wymagają wspólnego rozstrząśnienia załatwiają się kolegialnie i decydują się większością głosów; w razie równości zdań, głos Prezesa rozstrzyga. Jednemu z Członków stałych Komitetu, powierza się bliższy kierunek czynnościami jego. Na tej zasadzie temu powierza się, za porozumieniem się z Prezesem, mianowanie, translokowanie i uwalnianie Prezesów Komisji spraw włościańskich, Pomocników ich i Kommissarzy powiernych, jakoteż załatwianie innych czynności wykonywanych.

Oznaczenie rodzaju i natury czynności, niewymagających kolegijalnej decyzji, do samego Komitetu należy.

Do tegoż Komitetu należy, w miarę uznanej możliwości i użyteczności, przenieść niektóre powierzone mu czynności na Kommissje Rządowe, stosownie do ich attrybucji, jak niemniej urządzać pod swoim bliższym kierunkiem, dla niektórych specjalnych czynności, mieszane kompleta złożone z jednego lub kilku członków Komitetu, z urzędników rozmaitych władz i z innych osób na biegłych użytych.

Art. 9. W przedmiotach do attrybucji Urządzającego Komitetu należących, nadaje się temuż Komitetowi prawo wydawać dodatkowe postanowienia i przedsiębrać środki administracyjne w granicach władzy jaka z mocy praw zasadniczych Radzie Administracyjnej Królestwa służy. Rozporządzenia Komitetu Urządzającego spełniają Kommissje spraw włościańskich w przedmiotach odnoszących się do nich; wszelkie zaś inne rozporządzenia wykonywać mają Kommissje Rządowe i inne władze i osoby Cywilnego Zarządu Królestwa, jak niemniej Naczelnicy Wojenni, którym przez czas trwania stanu wojennego w Królestwie władza policyjna jest powierzona.

Ст. 10. По окончательномъ исполненіи Коммисіи по крестьянскимъ дѣламъ главной обязанности, которой онѣ призываются, а именно, по введеніи въ дѣйствіе ликвидаціонныхъ табелей, будетъ издаваемо особое законоположеніе объ учрежденіи постоянныхъ должностей для завѣдыванія дѣлами крестьянскаго общественнаго управленія.

II. О Коммисіяхъ по крестьянскимъ дѣламъ.

Ст. 11. Въ каждой губерніи учреждается отъ одной до четырехъ Коммисій по крестьянскимъ дѣламъ. Опредѣленіе числа Коммисій, сообразно дѣйствительной надобности, и распределеніе между ними уѣздовъ, предоставляется Учредительному Комитету. При этомъ принимаются въ соображеніе: протяженіе губерній и уѣздовъ, число всѣхъ вообще крестьянскихъ усадебъ, находящихся въ губерніи и въ каждомъ уѣздѣ, въ особенности, число таковыхъ усадебъ въ имѣніяхъ частныхъ, маіоратныхъ и институтскихъ, а также большая или меньшая дробность сихъ имѣній.

Ст. 12. Всѣ имѣнія, расположенныя въ мѣстности, для которой учреждена особая по крестьянскимъ дѣламъ Коммисія, распределяются по участкамъ; въ завѣдѣніи каждой Коммисіи полагается отъ четырехъ до восьми участковъ; число сихъ участковъ опредѣляется сообразно съ мѣстными обстоятельствами, указанными въ ст. 11-й. Проектъ распределенія имѣній по участкамъ составляется самою Коммисіею и подлежитъ утвержденію Учредительнаго Комитета.

Ст. 13. Каждая Коммисія состоитъ изъ Предсѣдателя, его Товарища (временно исправляющаго должность Предсѣдателя въ случаѣ его болѣзни или отсутствія) и отъ четырехъ до восьми Коммисаровъ; каждому Коммисару ввѣряется одинъ изъ подвѣдомственныхъ Коммисіи участковъ.

Учредительному Комитету предоставляется, въ тѣхъ

Art. 10. Po ostatecznem dopelnieniu głównego obowiązku dla którego Kommissje Spraw Włościańskich utworzone zostały, a mianowicie po doprowadzeniu do skutku Tabell likwidacyjnych, wydanem zostanie oddzielne postanowienie o władzach stałych, na które zawiadywanie sprawami wiejskiej administracji włożonem nadal zostanie.

II. O Kommissjach spraw włościańskich.

Art. 11. W każdej Gubernji urządzoną będzie jedna a najwięcej cztery Kommissje Spraw Włościańskich. Oznaczenie ilości Kommissyj stosownie do rzeczywistej potrzeby i rozdzielenie między nie powiatów Urządzającemu Komitetowi się porucza. W tej mierze na uwadze mieć należy rozległość Gubernji i Powiatów i ilość wszystkich w ogólności osad włościańskich znajdujących się w Gubernji i w każdym Powiecie, a w szczególności, ilość osad tego rodzaju w dobrach prywatnych, Najmiłościwiej rozdawanych i instytutowych, jak niemniej większą lub mniejszą rozległość samych dóbr.

Art. 12. Wszystkie dobra położone w miejscowości dla której oddzielna Kommissja Spraw Włościańskich utworzoną została, podzielone będą na rewiry; w zawiadywaniu każdej Kommissji będzie od 4 do 8 rewirów. Pość rewirów od okoliczności miejscowych, o których w art. 11 jest mowa zawisła. Repartycję dóbr między rewiry sama Kommissja zaprojektuje i do zatwierdzenia Urządzającemu Komitetowi przedstawi.

Art. 13. Każda Kommissja składać się ma z Prezesa, Pomocnika jego (dla zastępowania go czasowo na przypadek nieobecności lub choroby) i z czterech do ośmiu Kommissarzy. Każdemu z Kommissarzy jeden z rewirów Kommissji podległych powierzonym zostanie.

Urządzającemu Komitetowi wolno będzie, w razach
том 62.

случаяхъ, когда онъ признаетъ это полезнымъ, допускать военныхъ Уѣздныхъ Начальниковъ въ Коммисіи по крестьянскимъ дѣламъ съ правомъ голоса.

Ст. 14. Первоначально определенное число Коммисій и участковъ, а равно составъ каждой Коммисіи и распределение имѣній между участками, могутъ быть въ послѣдствіи измѣняемы, если окажется въ этомъ надобность, по распоряженію Учредительнаго Комитета.

При каждой Коммисіи полагается Секретарь. Сумма необходимая на его содержаніе и на канцелярскіе расходы отпускается Коммисіи по распоряженію Учредительнаго Комитета. Тому же Комитету предоставляется, по мѣрѣ дѣйствительной надобности, назначать въ распоряженіе Коммисій особыя суммы на наемъ землемѣровъ, таксаторовъ, разсылныхъ и пр., для исполненія порученій на мѣстахъ.

Ст. 15. Къ занятію должностей въ Коммисіяхъ по крестьянскимъ дѣламъ, допускаются, безъ различія, лица всѣхъ состояній, не исключая иностранцевъ, спеціально занимавшихся регулированіемъ крестьянскихъ повинностей.

Ст. 16. Учредительному Комитету предоставляется опредѣлить видъ и размѣръ содержанія и служебныя преимущества, коими будутъ пользоваться Предсѣдатели Коммисій, ихъ Товарищи и Участковые Комиссары.

Назначеніе, перемѣщеніе и увольненіе Предсѣдателей Коммисій, ихъ Товарищей и Участковыхъ Комиссаровъ, предоставляется также Учредительному Комитету.

Въ Августовской губерніи, назначеніе, перемѣщеніе и увольненіе Предсѣдателя Коммисіи по крестьянскимъ дѣламъ, его Товарища и Участковыхъ Комиссаровъ, предоставляется Командующему войсками Вилъненскаго Военнаго Округа. Ему же предоставляется, если мѣстныя условія того потребуютъ, раздѣлить у-

гда tego uzna potrzebę, dozwolić Powiatowym Wojennym Naczelnikom zasiadać w Kommissji Spraw Włościańskich z głosem stanowczym.

Art. 14. Postanowiona początkowo ilość Kommissyj i rewirów, jak niemniej skład każdej Kommissji i repartycja dóbr między rewiry, będą mogły następnie ulegć modyfikacjom, jeśli tego zajdzie potrzeba, za decyzją Urządzającego Komitetu.

Każda Kommissja mieć będzie Sekretarza. Fundusz na jego utrzymanie i na kancelaryjne wydatki wyznacza Kommissji Urządzający Komitet. Od tegoż Komitetu zależy, wyznaczyć do rozporządzenia Kommissji, oddzielny fundusz, w miarę rzeczywistej potrzeby, na przybranie Jeometrów, Taxatorów i innych delegowanych, dla wykonania na miejscu zleconych im czynności.

Art. 15. Do urzędowania w Kommissjach Spraw Włościańskich przypuszczeni być mają, bez różnicy, osoby wszelkiego stanu, nie wyłączając cudzoziemców, którzy specjalnie zajmowali się już regulacją powinności włościańskich

Art. 16. Urządzającemu Komitetowi nadaje się prawo ustanowić rodzaj i wysokość płacy, oraz prerogatywy służbowe, których używać mają Prezesi Kommissyj, ich Pomocnicy i Kommissarze rewirów.

Temuż Komitetowi służy moc mianować, tranzlokować i uwalniać Prezesów Kommissyj, Pomocników ich i Kommissarzy rewirowych.

W Gubernii Augustowskiej, mianowanie, tranzlokowanie i uwalnianie Prezesa Kommissji Spraw Włościańskich, Pomocnika jego i Kommissarzy rewirowych do Dowodzącego wojskami Wojennego Wileńskiego Okręgu należy. On także mocen będzie, jeśli by tego miejscowe

чреждаемую для Августовской губернии Коммисію на нѣсколько отдѣленій.

Ст. 17. Къ предметамъ вѣдомства Коммисіи по крестьянскимъ дѣламъ относятся:

а) повѣрка и исправленіе, на основаніи ст. 52-й ликвидационныхъ табелей, представленныхъ владѣльцами имѣній; введеніе въ дѣйствіе ликвидационныхъ табелей, окончательно утвержденныхъ;

б) засвидѣтельствованіе добровольныхъ сдѣлокъ между владѣльцами и крестьянами о прекращеніи или видоизмѣненіи пользованія угодьями (сервитутами), о перенесеніи усадебъ, разверстаніи и обменѣ угодій и т. п.; утвержденіе таковыхъ сдѣлокъ, въ тѣхъ случаяхъ и съ тѣми ограниченіями, кои будутъ опредѣлены Учредительнымъ Комитетомъ;

в) изслѣдованіе споровъ и жалобъ между владѣльцами и крестьянами о правахъ послѣднихъ на разнаго рода угодья (сервитуты), объ усадьбахъ и земляхъ, подлежащихъ или не подлежащихъ дѣйствію указа объ устройствѣ крестьянъ, о произведенныхъ не на законномъ основаніи, обменахъ земель крестьянскихъ на фольварочныя, о переносѣ усадебъ и т. п.;

г) изслѣдованіе (на основаніи особыхъ, имѣющихъ быть изданными правилъ) ходатайствъ о принудительномъ разверстаніи земель помѣщичьихъ и крестьянскихъ, о принудительномъ упраздненіи правъ крестьянъ на угодья (сервитуты), о раздробленіи, залогѣ и отчужденіи крестьянскихъ усадебъ, о присоединеніи къ фольварочнымъ землямъ, въ случаяхъ, допущаемыхъ ст. 7 указа отъ 19 Февраля (2 Марта) 1864 года объ устройствѣ крестьянъ, участковъ, подходящихъ подъ указъ 26 Мая (7 Іюня) 1846 года, объ оцѣнкѣ крестьянскихъ усадебъ по количеству и качеству грунта, для правильнѣйшей раскладки поземельной съ нихъ подати;

е) разрѣшеніе дѣлъ, упомянутыхъ въ пунктахъ с и г, въ тѣхъ случаяхъ и съ тѣми ограниченіями, кои будутъ опредѣлены Учредительнымъ Комитетомъ;

стосунки wymagały, rozdzielić Kommissję dla Augustowskiej Gubernii zaprowadzoną na kilka wydziałów.

Art. 17. Do attrubucji Kommissji Spraw Włościańskich należą:

a) sprawdzanie i poprawianie na zasadzie art. 52 Tabell likwidacyjnych przez dziedziców dóbr przedstawionych i wprowadzenie w wykonanie tychże Tabell, ostatecznie już zatwierdzonych;

b) poświadczanie układów dobrowolnych między dziedzicami dóbr a włościanami o uchylenie lub modyfikację sposobu użytkowania ze służebności, o przeniesienie osad, segregację i zamianę użytków i t. p.; zatwierdzanie tego rodzaju układów, w przypadkach i z zastrzeżeniami przez Urządzący Komitet wskazać się mającemi;

c) dochodzenie sporów i zażaleń między dziedzicami a włościanami: o prawa tych ostatnich do różnego rodzaju służebności, o osady i grunta podpadające lub niepodpadające pod moc Ukazu o urządzeniu włościan, o dokonane z pominięciem przepisów zamiany gruntów włościańskich na folwarczne, o przeniesienie osad i t. p.;

d) dochodzenie (na zasadzie oddzielnie wydać się mających przepisów) próśb o przymusową segregację gruntów dziedzicznych od włościańskich, o przymusowe zniesienie praw włościan do służebności i użytków, o podział, obciążenie i alienację osad włościańskich, o przyłączenie do gruntów folwarcznych, w przypadkach artykułem 7 Ukazu z dnia 19 Lutego (2 Marca) 1864 r. o urządzeniu włościan dozwolonych, osad pod moc Ukazu z dnia 26 Maja (7 Czerwca) 1846 r. podpadających, o oszacowanie osad włościańskich, według ilości i jakości gruntów celem dokładniejszego rozkładu gruntowego podatku;

e) decydowanie interesów w punktach c i d oznaczonych w tych przypadkach i z temi zastrzeżeniami jakie Urządzący Komitet wskaże;

г) сдача пустопорожнихъ крестьянскихъ усадебъ (пустковъ), по предварительномъ о томъ сообщеніи съ солтысомъ и крестьянами той деревни или колоніи, гдѣ находятся опустѣлыя усадьбы;

г) разъясненіе крестьянамъ указа отъ 19 Февраля (2 Марта) 1864 года объ устройствѣ ихъ быта и предупрежденіе распространенія ложныхъ понятій о дарованныхъ имъ правахъ;

б) содѣйствіе мѣстнымъ военнымъ начальникамъ (въ мѣрѣ признанной нужною Учредительнымъ Комитетомъ) при устройствѣ сельскихъ и гминныхъ обществъ, и наблюденіе за дѣйствіями сельскихъ солтысовъ и гминныхъ войтовъ;

и) разборъ и разрѣшеніе жалобъ на Участковыхъ Коммисаровъ, и

ж) исполненіе всѣхъ вообще требованій и порученій Учредительнаго Комитета по устройству крестьянъ и мѣстнаго сельскаго управленія.

Ст. 18. Упомянутыя въ ст. 17-ой дѣла производятся: частью коллегіально, Присутствіемъ Коммисіи, въ составѣ, опредѣленномъ статьею 19-ою; частью, Временными Отдѣленіями Коммисіи, состоящими изъ двухъ или трехъ Коммисаровъ, и отражаемыми, по распоряженію Присутствія, для совокупнаго производства изслѣдованій и повѣрокъ на мѣстахъ; частью же, каждымъ изъ Участковыхъ Коммисаровъ единолично, въ предѣлахъ ввѣреннаго ему участка. Учредительному Комитету предоставляется опредѣлить особою инструкціею, какія именно дѣла подлежать коллегіальному обсужденію и рѣшенію, и какія дѣла могутъ быть поручены Временнымъ Отдѣленіямъ и Участковымъ Коммисарамъ. Тою же инструкціею имѣетъ быть установленъ порядокъ производства всѣхъ этихъ дѣлъ.

Ст. 19. Присутствіе Коммисіи составляется изъ Предсѣдателя, его Товарища и Участковыхъ Коммисаровъ. Для законнаго постановленія, Присутствіе должно состоять не менѣе какъ изъ трехъ членовъ.

г) obsadzanie opróżnionych osad włościańskich (pustek), po uprzednim naradzeniu się z Soltysem i włościanami tej wioski lub kolonii, gdzie takie pustki się znajdują;

г) objaśnienie włościanom prawdziwego znaczenia Ukazu z dnia 19 Lutego (2 Marca) 1864 r. o ich urządzeniu i zapobieżenie szerzeniu się fałszywych pojęć o nadanych im prawach;

б) ułatwianie miejscowym Wojennym Naczelnikom, w miarę uznanej tego przez Urządzający Komitet potrzeby, zaprowadzenia gromad gminnych i wioskowych i czuwanie nad postępowaniem Soltysów wioskowych i Wójtów gminnych;

и) roztrząsanie i decydowanie zażaleń na Kommissarzy rewirowych, i

ж) załatwianie wszelkich wezwań i zleceń Urządzającego Komitetu w przedmiocie urządzenia włościan i miejscowej wiejskiej administracji.

Art. 18. Wyszczególnione w art. 17 czynności załatwiane będą częścią kollegjalnie, przez komplet Kommissji, w składzie art. 19 oznaczonym, częścią przez czasowe delegacje Kommissji z dwóch lub trzech Kommissarzy rewirowych złożone, które, z rozporządzenia kollegjalnego Kommissji, dla odbycia i sprawdzenia zarazem na miejscach powierzonych im czynności tamże wysyłane będą, częścią nakoniec przez każdego z Kommissarzy rewirowych, w obrębie jego rewiru. Urządzający Komitet wyda szczegółową instrukcję, w której wskaże jakie mianowicie czynności kollegjalnego rozpoznania i decyzji wymagają, a jakie czasowym delegacjom i rewirowym Kommissarzom zlecane być mogą. Taż instrukcja porządek postępowania w tego rodzaju czynnościach przepisze.

Art. 19. Komplet Kommissji składa się z Prezesa, Pomocnika jego i z Kommissarzy rewirowych. Dla ważności decyzji, komplet przynajmniej z trzech członków składać się powinien.

Въ видахъ предупрежденія замедленія въ ходѣ дѣлъ, производимыхъ Коммиссарами въ участкахъ имъ ввѣренныхъ, предоставляется Учредительному Комитету назначить срочныя Присутствія Коммисіи по крестьянскимъ дѣламъ, или установить очередь, по которой Коммиссары должны будутъ являться въ Присутствіе.

Ст. 20. Дѣла въ Присутствіи Коммисіи рѣшаются по большинству голосовъ; въ случаѣ равенства голосовъ Предсѣдателя даетъ перевѣсъ. По нѣкоторыхъ дѣламъ, которые имѣютъ быть указаны Учредительнымъ Комитетомъ, Предсѣдателю предоставляется право остановить исполненіе рѣшенія Присутствія, состоявшагося по большинству голосовъ, и немедленно войти съ представленіемъ въ Учредительный Комитетъ, для неспрошенія окончательнаго разрѣшенія.

Ст. 21. На Предсѣдателя Коммисіи, въ особенности, возлагается: общее наблюденіе за правильнымъ и безостановочнымъ ходомъ всѣхъ ввѣренныхъ Коммисіи дѣлъ и установленіе единства въ примѣненіи указовъ отъ 19 Февраля (2 Марта) 1864 года объ устройствѣ крестьянъ. Для сего, Предсѣдатель обязанъ объѣзжать участки, состоящіе въ вѣдѣніи Коммисіи, и приглашать на мѣстахъ дѣйствія Временныхъ Отдѣленій и Участковыхъ Коммиссаровъ.

Ст. 22. Переписка Коммисіи производится отъ лица Предсѣдателя. Независимо отъ письменныхъ донесеній Учредительному Комитету, Предсѣдатель Коммисіи обязанъ, въ опредѣленные Комитетомъ сроки являться въ оный для личнаго доклада и неспрошенія разрѣшеній по ввѣреннымъ Коммисіи дѣламъ. Въ обсужденіи сихъ дѣлъ, онъ имѣетъ совѣщательный голосъ.

Ст. 23. На Товарища Предсѣдателя, въ особенности, возлагается наблюденіе за канцелярскимъ порядкомъ въ производствѣ дѣлъ Коммисіи ввѣренныхъ и изготавленіе къ докладу дѣлъ, подлежащихъ коллегіальному обсужденію.

Ажебы uniknąć zwłoki w biegu interesów Kommissarzy rewirowych, w powierzonych im rewirach, Urządzący Komitet mocen będzie lub naznaczyć terminowe posiedzenia Kommissyj Spraw Włościańskich, lub zaprowadzić kolej, w jakiej Kommissarze będą obowiązani przybywać na posiedzenia Kommissyj.

Art. 20. Wszelkie interesa na posiedzeniu Kommissji wnoszone większością głosów decydowane będą. W razie równości zdań, głos Prezesa rozstrzyga. W niektórych interessach przez Urządzący Komitet wskazać się mających, Prezes mocen będzie wstrzymać wykonanie decyzji Kommissji większością głosów zapadłej i wejść zaraz z przedstawieniem do Urządżającego Komitetu dla wyjednania stanowczej decyzji.

Art. 21. Na Prezesa Kommissji wkłada się szczególny obowiązek w ogólności pilnować należytego i nieustającego biegu wszystkich powierzonych Kommissji interesów, oraz zachować jedność w praktycznem stosowaniu Ukazów z d. 19 Lutego (2 Marca) 1864 r. o urządzeniu Włościan. W tym celu Prezes winien objeżdżać rewiry, w za-władzaniu Kommissji będące, dla przestrzegania tej jedności w czynnościach miejscowych Delegacyj czasowych i Kommissarzy rewirowych.

Art. 22. Korrespondencja Kommissji wychodzi w imieniu Prezesa. Oprócz raportów na piśmie Urządżającemu Komitetowi składanych, Prezes Kommissji obowiązany jest, w oznaczone na to przez Komitet terminy, przybywać do Komitetu dla osobistego przedstawienia i wyjednywania decyzji w interessach poruczonych Kommissji. Przy rozbiórce tych interesów ma on głos doradczy.

Art. 23. Na Pomocnika Prezesa wkłada się w szczególności dozór kancelaryjnego porządku w załatwieniu powierzonych Kommissji czynności i przygotowaniu interesów do kollegjalnego roztrząsania należących.

Ст. 24. Участковые Коммисары подчиняются непосредственно Коммисіи по крестьянскимъ дѣламъ. Въ производствѣ ввѣренныхъ имъ распорядительныхъ дѣлъ, они дѣйствуютъ по указаніямъ, получаемымъ ими отъ Предсѣдателя Коммисіи, во время объѣзда послѣднимъ участковъ.

Ст. 25. Коммисіи по крестьянскимъ дѣламъ и Предсѣдатели сихъ Коммисіи подчиняются непосредственно Учредительному Комитету.

Ст. 26. Жалобы на участковыхъ Коммисаровъ и на Временныя Отдѣленія, въ тѣхъ случаяхъ, когда на основаніи инструкціи, которая будетъ для нихъ издана (ст. 18), рѣшенія и распоряженія ихъ будутъ признаны неокончательными и подлежащими обжалованію, подаются въ Коммисіи по крестьянскимъ дѣламъ; жалобы на Присутствіе Коммисіи и на Предсѣдателей Коммисіи подаются, на томъ же основаніи, въ Учредительный Комитетъ. На подачу тѣхъ и другихъ жалобъ полагается трехмѣсячный срокъ. Жалобы сіи могутъ быть писаны на русскомъ, или польскомъ, или нѣмецкомъ языкѣ.

Особый порядокъ обжалованія ликвидационныхъ табелей опредѣленъ въ ст. 45-й сихъ правилъ.

Ст. 27. Всѣ гражданскія, губернскія и уѣздныя, а равно военныя власти исполняютъ безъ замедленія законныя требованія Коммисіи по крестьянскимъ дѣламъ и оказываютъ имъ нужное содѣйствіе.

III. О составленіи, поспрѣхъ, утвержденіи и введеніи въ дѣйствіе ликвидационныхъ табелей.

Ст. 28. Для опредѣленія количества земли, поступающей въ собственность крестьянъ, и вознагражденія, причитающагося въ пользу владѣльцевъ за упраздняемыя повинности крестьянъ, составляются ликвидационныя табели.

Ст. 29. Для каждаго сельскаго общества, имѣющаго особую prestaціонную или сдаточную табель

Art. 24. Kommissarzerewirowizostają pod bezpośrednim rozporządzeniem Kommissji Spraw Włościańskich. W załatwianiu powierzonych im czynności wykonawczych postępują według wskazań Prezesa Kommissji w czasie objazdów jego po rewirach.

Art. 25. Kommissje Spraw Włościańskich i Prezes ich podlegają bezpośrednio Urządzącemu Komitetowi.

Art. 26. Zażalenia na Kommissarzy rewirowych i na Delegacje czasowe, w tych wszystkich przypadkach, w których decyzje ich i rozporządzenia, według instrukcji wydanej dla nich mającej (art. 18), nie będą uważać się za ostateczne i będą mogły ulec zaskarżeniu, podawane być mają do Kommissji Spraw Włościańskich. Zażalenia na Kommissję i na ich Prezesów na tejże zasadzie podawane być mają Urządzącemu Komitetowi. Do podawania jednych i drugich skarg i zażaleń wyznacza się trzech miesięczny termin. Zażalenia mogą być pisane po rosyjsku, po polsku lub po niemiecku.

Zaskarżenie Tabell likwidacyjnych osobnym odbywać się będzie porządkiem, w art. 45 tych przepisów wskazanym.

Art. 27. Wszelkie Władze gubernjalne, powiatowe cywilne, jako też i Władze wojskowe obowiązane są wypełniać bezzwłocznie legalne żądania Kommissji Spraw Włościańskich, i udzielać wszelką potrzebną jej pomoc.

III. O sporządzaniu, sprawdzaniu i przywozzeniu do skutku Tabell likwidacyjnych.

Art. 28. Celem oznaczenia ilości gruntu na własność Włościan przechodzącego, oraz ilości wynagrodzenia, przypadającego dziedzicom za zniesione powinności włościan sporządzane będą *Tabelle likwidacyjne*.

Art. 29. Dla każdej gromady wioskowej, mającej oddzielną *Tabellę prestacyjną*, lub *tradycyjną*, lub *kontrakt*

Ст. 32. Единновременно съ разсылкою сихъ бланковъ, Учредительный Комитетъ, публикаціями во всеобщемъ дневникѣ и въ губернскихъ вѣдомостяхъ, приглашаетъ владѣльцевъ имѣній, частныхъ, институтскихъ и маіоратныхъ, изготovitъ проекты ликвидационныхъ табелей, и представить ихъ въ годовой, со дня первой о томъ публикаціи, срокъ, по принадлежности, въ Коммисіи по крестьянскимъ дѣламъ, со всѣми нужными къ нимъ дополненіями и поясненіями.

Но мѣръ образованія Коммисіи и участковъ и назначенія Коммисаровъ, публикуется, во всеобщее свѣдѣніе, списокъ гминъ, подвѣдомственныхъ каждой Коммисіи и вошедшихъ въ составъ cadaго участка.

До открытія Коммисіи по крестьянскимъ дѣламъ, каждый владѣлецъ можетъ, если признаетъ это для себя удобнымъ, препроводить составленный имъ проектъ ликвидационной табели къ Губернатору той губерніи, въ которой находится его имѣніе. Получаемые имъ проекты табелей Губернаторъ обязанъ передавать, безъ замедленія, по принадлежности.

Ст. 33. Въ публикаціи о представленіи проектовъ ликвидационныхъ табелей объявляется, что тотъ владѣлецъ, который, въ назначенный по статьѣ 32-й срокъ, не представитъ проекта ликвидационной табели, составленной по установленной формѣ, потеряетъ, во первыхъ, право ходатайствовать о выдачѣ ему вознагражденія по оцѣнкѣ земли, на основаніи ст. 27-й указа о Ликвидационной Коммисіи; во вторыхъ, право на получение процентовъ съ причитающагося ему ликвидационнаго капитала, за время съ 3 (15) Апрѣля 1864 года по первый по купонамъ платежный срокъ, который наступитъ послѣ подачи владѣльцемъ проекта табели.

Ст. 34. Въ имѣніяхъ частныхъ и маіоратныхъ, проекты ликвидационныхъ табелей могутъ быть представляемы, какъ самими владѣльцами, такъ и уполномоченными отъ нихъ по законнымъ довѣренностямъ. Въ имѣніяхъ, состоящихъ подъ опекою, представленіе проектовъ ликвидационныхъ табелей возлагается на

Art. 32. Jednocześnie z rozesłaniem tych blankietów, Urządający Komitet, drogą ogłoszeń w Dzienniku Powszechnym i w Dziennikach Gubernialnych, zawięzie wszystkich dziedziców dóbr prywatnych, instytucyjnych i Najmilsiewicz rozdarowanych, ażeby przygotowali projektu Tabell likwidacyjnych i najdalej w przeciągu roku jednego od dnia pierwszego ogłoszenia, przedstawili takowe właściwej Kommissji Spraw Włościańskich, z wszelkimi do nich potrzebnymi allegatami i objaśnieniami.

W miarę ustanawiania Kommissjów i rewirów, oraz naznaczania Kommissarzy, podawanym będzie do powszechnej wiadomości wykaz gmin, z pokazaniem do której Kommissji i do którego rewiru każda zaliczoną została.

Za nim atoli Kommissje Spraw Włościańskich urządować zacząć, każdy dziedzic może, jeśli znajdzie dla siebie dogodnem, przesłać sporządzony projekt Tabelli likwidacyjnej Gubernatorowi tej Gubernii, w której dobra jego się znajdują. Tak otrzymane Tabelle, Gubernator obowiązany jest przesyłać bezzwłocznie gdzie należy.

Art. 33. W ogłoszeniu o składaniu Tabell likwidacyjnych wyraźnie powiedzianem być ma: że dziedzic któryby w terminie art. 32 oznaczonym nie przedstawił projektu Tabelli likwidacyjnej w przepisanej formie, utraci: 1) prawo proszenia o wynagrodzenie według oszacowania gruntów na zasadzie art. 27 Ukazu o Kommissji Likwidacyjnej; 2) prawo otrzymania procentów od przypadającej mu wylikwidowanej należitości za czas od 3 (15) Kwietnia 1864 roku do pierwszego terminu wypłaty kuponów, jaki po złożeniu przez dziedzica projektu Tabelli, nastąpi.

Art. 34. Projekta Tabell likwidacyjnych z dóbr prywatnych i Najmilsiewicz rozdarowanych, mogą być przedstawiane lub przez samych dziedziców, lub przez prawnie upoważnionych do tego pełnomocników. Obowiązek przedstawiania Tabell likwidacyjnych z dóbr pod opieką zostających wkłada się na opiekę; a z dóbr wszelkiego rodzaju

опекунскія управления; въ имѣніяхъ, принадлежащихъ разнаго наименованія учрежденіямъ (институтскихъ) — на управленія въ вѣдомствѣ которыхъ сіи учрежденія находятся.

Ст. 35. По мѣрѣ поступленія проектовъ ликвидационныхъ табелей, Коммисія по крестьянскимъ дѣламъ или Губернаторъ (ст. 32) выдастъ владѣльцамъ или ихъ уполномоченнымъ росписки въ полученіи оныхъ, и затѣмъ, не выжидая истеченія срока, назначеннаго въ ст. 32-й Участковый Коммисаръ или Временное Отдѣленіе (если на то послѣдуетъ распоряженіе Коммисіи) приступаетъ къ повѣркѣ сихъ проектовъ.

Учредительный Комитетъ, если признастъ это нужнымъ, укажетъ Коммисіямъ по крестьянскимъ дѣламъ, въ какихъ случаяхъ, для повѣрки ликвидационныхъ табелей, должны быть наряжаемы Временныя Отдѣленія и въ какомъ порядкѣ слѣдуетъ приступать къ повѣркѣ табелей, одновременно представленныхъ.

Ст. 36. Участковый Коммисаръ (или Временное Отдѣленіе), до приступа къ повѣркѣ проекта ликвидационной табели на мѣстѣ, посылаетъ въ имѣніе, не позже какъ за 7 дней, повѣстку о своемъ прибытіи. Въ упомянутой повѣсткѣ должно быть объявлено, что кто, при прочтеніи повѣренной ликвидационной табели (ст. 44) въ тотъ же день, словесно или письменно, не заявитъ о своемъ намѣреніи подать на нее возраженіе, тотъ лишится права возражать на нее. Владѣлецъ имѣнія или его повѣренный имѣетъ право присутствовать при повѣркѣ; но неприбытіе его въ назначенный срокъ не должно, ни въ какомъ случаѣ, останавливать повѣрки.

Ст. 37. Повѣрка начинается сличеніемъ представленнаго проекта ликвидационной табели съ подлинными документами (престационными или сдаточными табелями, или контрактами и т. п.), которыми донимѣ опредѣлялись поземельныя права крестьянъ и ихъ повинности.

Ст. 38. Затѣмъ, представленный проектъ ликви-

институтowych na władze pod zarządem których dobra zostają.

Art. 35. W miarę otrzymywania projektów Tabell likwidacyjnych, Kommissja Spraw Włościańskich, lub Gubernator (art. 32) wydawać będzie dziedzicom lub ich pełnomocnikom poświadczenia z odbioru i zaraz potem nie czekając upływu określonego w art. 32 terminu, Kommissarz rewizowy lub Czasowa Delegacja (jeśli z rozporządzenia Kommissji wyznaczoną została) do sprawdzenia tych projektów przystąpi.

Urządzający Komitet, o ile tego uzna potrzebę, wskaże Kommissjom Spraw Włościańskich w jakich przypadkach dla sprawdzenia Tabell likwidacyjnych, mają być zsyłane na grunt Delegacye Czasowe, oraz przepisze jaką kolejną nadsyłane jednocześnie Tabelle do sprawdzenia brane być winny.

Art. 36. Kommissarz rewizowy (lub Delegacya Czasowa), najmniej na 7 dni przed przystąpieniem do sprawdzenia projektu Tabelli likwidacyjnej na miejscu, posyła do dóbr zawiadomienie o swoim przybyciu. W zawiadomieniu tem wyraźnie zapowiedzianem być ma, że kto przy odczytaniu sprawdzonej Tabelli likwidacyjnej (art. 44) w tenże sam dzień, ustnie lub na piśmie, nie zadeklaruje o powziętym zamiarze wystąpienia przeciw tej Tabelli, ten prawa tego tem samem się pozbawi. Dziedzic lub pełnomocnik jego ma prawo być przy sprawdzeniu obecnym, utoli nie stawienie się jego w oznaczonym terminie w żadnym razie sprawdzenia wstrzymywać nie może.

Art. 37. Sprawdzenie rozpoczyna się od konfrontacji przedstawionego projektu Tabelli likwidacyjnej z oryginalnymi dokumentami (Tabellami prestacyjnymi, lub tradycyjnymi lub kontraktami i t. p.) na których dotąd opierały się prawa gruntowe włościan i ich powinności.

Art. 38. Następnie przedstawiony projekt Tabelli

даціонной табели прочитывается крестьянамъ отъ слова 'до слова, на сельскомъ сходѣ, въ присутствіи мѣстнаго солтыса и трехъ постороннихъ, къ обществу непринадлежащихъ, свидѣтелей, вызванныхъ Участковымъ Коммиссаромъ (или Временнымъ Отдѣленіемъ). Въ свидѣтели призываются преимущественно солтысы сосѣднихъ деревень.

Ст. 39. По всемъ возраженіямъ крестьянъ противъ проекта ликвидационной табели, производится дознание на мѣстѣ. Независимо отъ этихъ дознаній, и хотя бы даже со стороны крестьянъ никакихъ возраженій предъявлено не было, Участковому Коммиссару (или Временному Отдѣленію) надлежитъ удостовѣриться, что въ число усадебъ, подведенныхъ въ проектъ ликвидационной табели подъ исключенія, упомянутыя въ ст. 10-ой указа отъ 19 Февраля (2 Марта) 1864 года объ устройствѣ крестьянъ, не включены такія, которыя, по ст. 5-ой того же указа, должны поступить крестьянамъ въ собственность, и что количество земли въ крестьянскихъ усадебныхъ участкахъ, а также размѣръ крестьянскихъ повинностей, показаны въ проектѣ ликвидационной табели не въ преувеличенномъ, противъ дѣйствительности, размѣрѣ. Для разъясненія сомнѣній по этимъ предметамъ могутъ служить: осмотръ мѣстности, опросъ стороннихъ людей, свѣдѣнія о количествѣ посѣвовъ и укоса, и справки съ документами, какъ-то: планами и контрактами и, въ особенности, prestaціонными табелями. При этомъ, заявленія составителя ликвидационной табели о томъ, что въ prestaціонной табели количество крестьянской земли показано въ уменьшенномъ противъ дѣйствительности размѣрѣ, въ уваженіе не принимаются и устраняются, какъ неподлежащія обсужденію.

Ст. 40. Если-бы, по повѣркѣ, оказалось, что, послѣ обнародованія указа 26 Мая (7 Іюня) 1846 года, владѣлецъ произвелъ самовольный законнымъ порядкомъ неразрѣшенный обмѣнъ всѣхъ или нѣкоторыхъ

ликвидacyjnej odczytany zostanie słowo w słowo włościanom na zebraniu gromady wioskowej, w obecności miejscowego Soltysa i trzech świadków z osób do gromady nienależących, których Kommissarz rewirowy (lub Delegacja Czasowa) zawezwie. Na świadków wzywani będą przed innemi, Soltysi z wiosek sąsiednich.

Art. 39. Każdy zarzut włościan przeciw projektowi Tabelli likwidacyjnej, ulegnie osobnemu na gruncie zbadaniu. Niezależnie od takowego, a nawet i wtenczas chociażby włościanie żadnych nie przedstawili ze swej strony zarzutów, Kommissarz rewirowy (lub Delegacja Czasowa) jest w obowiązku przekonać się: czy pod wyjątki artykułem 10 Ukazu z dnia 19 Lutego (2 Marca) 1864 r. o urządzeniu włościan objęte, nie podciągnięto takich osad, które w moc art. 5 tegoż Ukazu na własność włościan przejść były powinny i czy ilość gruntów w osadach włościańskich oraz wysokość powinności włościańskich w projekcie Tabelli likwidacyjnej, nie zostały wyżej nad rzeczywistość podane. Do rozwiązania zachodzących pod tym względem wątpliwości, posłużyć mogą: przegląd miejscowości, wypytanie ludzi okolicznych, informacje o ilości zasiewów i pokosów; oraz przejrzenie dokumentów, jako to: planów, kontraktów, a w szczególności Tabell prestacyjnych. Gdyby przytem układający Tabelle likwidacyjną twierdził, że w Tabelli prestacyjnej pokazano mniejszą ilość gruntów nad rzeczywiście przez włościan posiadaną, to twierdzenie tego rodzaju pod rozagę braniem nie będzie i uchyla się jako rozpoznaniu niepodlegające.

Art. 40. Jeśliby, po sprawdzeniu okazało się, że po ogłoszeniu Ukazu z dnia 26 Maja (7 Czerwca) 1846 roku, dziedzic zarządził samowolną, należyty porządkom nieopoważnioną, zamianę wszystkich lub niektórych w posia-

земель, бывшихъ въ пользованіи крестьянъ, на земли дворовыя, съ перенесеніемъ или безъ перенесенія крестьянскихъ строеній, и если-бы крестьяне, по праву, имъ предоставленному статьею 8-ю указа отъ 19 Февраля (2 Марта) 1864 года объ устройствѣ крестьянъ, заявили требованіе о возстановленіи ихъ поземельнаго владѣнія въ прежнихъ границахъ, но полюбовнаго по этому предмету соглашенія между ними и владѣльцемъ не состоялось, то Участковый Коммисарь (или Временное Отдѣленіе), въ случаѣ надобности, относится въ Коммисію по крестьянскимъ дѣламъ о командированіи землебра, на счетъ владѣльца, для снятія на планъ прежнихъ и настоящихъ границъ крестьянскаго владѣнія.

Ст. 41. Для опредѣленія повинности, по которой выводятся расчетъ слѣдующаго владѣльцу вознагражденія, принимается за основаніе повинность, опредѣленная въ prestaціонной табели или въ контрактѣ, хотя бы, послѣ составленія сей табели или заключенія контракта, повинность эта была возвышена. Если наоборотъ, окажется, что послѣ составленія prestaціонной табели или по заключеніи контракта, повинность требовалась владѣльцемъ въ размѣрѣ пониженномъ противъ опредѣленнаго въ упомянутыхъ актахъ, то исчисленіе вознагражденія производится по такой, пониженной повинности.

Ст. 42. При повѣркѣ суммы испрашиваемаго вознагражденія, вмѣняется въ обязанность Участковому Коммисару (или Временному Отдѣленію) имѣть въ виду статью 22-ю указа о Ликвидационной Коммисіи и, въ тѣхъ случаяхъ, когда представится основаніе къ ея примѣненію, излагать свое заключеніе о томъ, на сколько размѣръ вознагражденія долженъ быть пониженъ.

Ст. 43. По окончаніи повѣрки, Участковый Коммисарь (или Временное Отдѣленіе), въ случаѣ надобности, исправляетъ или передѣлываетъ проектъ ликвидационной табели и прочитываетъ его, отъ слова

даніи влощанъ давней находящихся сіе gruntów na dworskie, z przeniesieniem lub bez przeniesienia budowli włościańskich, i jeśli by włościanie, według nadanego im artykułem 8 Ukazu z dnia 19 Lutego (2 Marca) 1864 r. o urządzeniu włościan prawa, zanieśli żądanie oddania im tych gruntów napowrót w dawnych granicach, a polubowna w tym przedmiocie uгода między nimi a dziedzicem nie doszła do skutku, to Kommissarz rewirowy (lub Delegacja Czasowa) w razie potrzeby znieśli się z Kommissją Spraw Włościańskich o wyznaczenie Geometry na koszt dziedzica dla sporządzenia planu dawnych i teraźniejszych granic włościańskiej posiadłości.

Art. 41. Dla ustanowienia wysokości tych powinności, wedle których oblicza się przypadające dziedzicowi wynagrodzenie, ma być wziętą za zasadę oznaczona w Tabelli prestacyjnej lub w kontrakcie powinność, chociażby nawet takowa, po sporządzeniu tej Tabelli, lub po zawarciu kontraktu, podwyższoną została. Jeśli by okazało się przeciwnie, że po sporządzeniu Tabelli prestacyjnej lub po zawarciu kontraktu, dziedzic poprzestawał na mniejszej jak w tych aktach powinności, to wyrachowanie wynagrodzenia na podstawie tej obniżonej powinności dopełnionem być ma.

Art. 42. Przy sprawdzeniu ogólnej summy żadanego wynagrodzenia, Kommissarz rewirowy (lub Delegacja Czasowa) jest w obowiązku mieć na uwadze art: 22 Ukazu o Kommissji Likwidacyjnej, i w tych przypadkach kiedy znajdzie zasadę do zastosowania go przedstawi wniosek o ile z tego tytułu wynagrodzenie zredukowanem być ma.

Art. 43. Po ukończeniu sprawdzenia, Kommissarz rewirowy (lub Delegacja Czasowa), w razie potrzeby, poprawi lub przerobi projekt Tabelli likwidacyjnej, poczem odczyta go słowo w słowo, dodając potrzebne wyjaśnienie.

до слова, съ нужными разъясненіями, на сельскомъ сходѣ, въ присутствіи владѣльца или его повѣреннаго (если владѣлецъ или повѣренный его состоитъ на лицо) и стороннихъ свидѣтелей.

Ст. 44. Какъ владѣлецъ или его повѣренный, такъ и все сельское общество и каждый изъ усадебниковъ порознь, въ случаѣ неудовольствія, можетъ, по прочтеніи табели, или немедленно подать письменное на нее возраженіе, или ограничиться заявленіемъ (словеснымъ, либо письменнымъ) о томъ, что возраженіе будетъ подано въ срокъ. Лицу, подавшему возраженіе или сдѣлавшему такое заявленіе, повѣрившій табель обязанъ выдать, въ тотъ же день, въ томъ удостовѣреніе, за своею подписью, буде недовольная сторона того сама потребуеть.

Ст. 45. Письменные возраженія, неподанные на мѣстѣ при прочтеніи табели, подаются въ Комисію по крестьянскимъ дѣламъ.

Ст. 46. На подачу письменныхъ возраженій, оныхъ, на основаніи статьи 44-й, своевременно было заявлено, назначается мѣсячный срокъ со дня сдѣланнаго заявленія. Возраженія сія могутъ быть писаны на польскомъ, или русскомъ, или нѣмецкомъ языкѣ. Къ возраженію прилагается и вышеупомянутое удостовѣреніе.

Ст. 47. О прочтеніи исправленнаго проекта ликвидационной табели и о послѣдовавшихъ заявленіяхъ, буде таковыя сдѣланы (ст. 43 и 44), составляется особый актъ (протоколъ), за подписью Участковаго Коммисара, или Коммисаровъ (если повѣрка производилась Временнымъ Отдѣленіемъ). Владѣлецъ или его повѣренный, (буде тотъ или другой при прочтеніи табели присутствовалъ), мѣстный солтысъ и свидѣтели могутъ также подписать протоколъ, но они не понуждаются къ его подписанію, если добровольно сами того не сдѣлають.

Ст. 48. Участковый Коммисаръ (или Временное Отдѣленіе) прилагаетъ къ повѣренному и исправлен-

не, на zebraniu gromady wioskowej, w obec dziedzica lub jego pełnomocnika (jeśli dziedzic lub pełnomocnik będą na miejscu) i świadków z osób do gromady nienależących.

Art. 44. Tak dziedzic lub jego pełnomocnik, jak i cała gromada wioskowa i każdy z pojedynczych gospodarzy, gdyby kto nie był zadowolniony, może po odczytaniu Tabelli, lub zaraz podać na piśmie swoje zarzuty, lub zapowiedzieć tylko, ustnie lub na piśmie, że zarzuty we właściwym poda terminie. Czyniącemu zaraz zarzuty lub zapowiadającemu takowe, sprawdzający Tabelę obowiązany jest, w tenże sam dzień, wydać stosowne poświadczenie za swoim podpisem, jeśli strona interessowana sama tego zażąda.

Art. 45. Zarzuty, które zaraz na miejscu przy odczytaniu Tabelli na piśmie przedstawione nie były, podane być mają Kommissji Spraw Włościańskich.

Art. 46. Do złożenia zarzutów na piśmie w zastosowaniu się do art: 44 we właściwym czasie zapowiedzianych, wyznacza się jednomiesięczny termin od dnia zapowiedzenia. Zarzuty pisane być mogą po polsku, po rosyjsku lub po niemiecku. Do podania zarzutów wyżej wspomniane poświadczenie przyłączać należy.

Art. 47. O odczytaniu poprawionego projektu Tabelli likwidacyjnej i o nastąpiących zapowiedzeniach, jeśli takowe miały miejsce, (art: 43 i 44), sporządza się osobny protokół, za podpisem Kommissarza rewirowego lub Kommissarzy (jeśli sprawdzenie odbywała Delegacja Czasowa). Dziedzic lub jego pełnomocnik (jeśli jeden lub drugi przy odczytaniu Tabelli był obecnym), miejscowy Soltys i świadkowie, mogą też podpisać protokół lecz nie zmuszają się do podpisania go, jeśli sami tego dobrowolnie nie uczynili.

Art. 48. Kommissarz rewirowy (lub Delegacja Czasowa) dołącza do każdego sprawdzonego lub poprawio-

ному имъ проекту ликвидационной табели пояснительную записку, съ изложеніемъ всѣхъ данныхъ и обстоятельствъ, на мѣстѣ обнаруженныхъ и принятыхъ въ соображеніе. Въ этой запискѣ должно быть объяснено:

а) чѣмъ опредѣлялись хозяйственныя отношенія крестьянъ къ владѣльцу, престаціонною ли или сдаочною табелью, или другимъ актомъ;

б) сколько усадебъ не внесено въ ликвидационную табель, къмъ заняты эти усадьбы, въ какомъ мѣстѣ находятся и на какомъ основаніи онѣ исключены изъ числа приобретаемыхъ крестьянами въ собственность;

в) приобретаютъ ли крестьяне все то количество земли, коимъ они пользовались при изданіи указа 26 Мая (7 Іюня) 1846 года и въ тѣхъ ли границахъ, а если съ того времени количество земли, бывшее въ пользованіи крестьянъ, уменьшилось или произошли обмѣны земель крестьянскихъ на фольварочныя, то было ли это утверждено законнымъ порядкомъ;

г) пользовались ли крестьяне, во время изданія указа 26 Мая (7 Іюня) 1846 года, какими-либо угодьями (какъ то: строевымъ лѣсомъ, топливомъ, пастбищемъ въ господскомъ лѣсу, и какими именно), и если, съ того времени, это пользованіе было сокращено, или вовсе отмѣнено, то было ли на то законное основаніе;

е) къ которому изъ двухъ разрядовъ, упомянутыхъ въ ст. 16-й указа отъ 19 Февраля (2 Марта) 1864 года о Ликвидационной Коммисіи, отнесена каждая усадьба, какія именно повинности и въ какомъ размѣрѣ приняты въ расчетъ для оцѣнки (ст. 17 и 19 того же указа); какія повинности неприняты въ расчетъ, на основаніи ст. 15-й того же указа; на какомъ основаніи опредѣленъ размѣръ и видъ повинностей т. е. на основаніи актовъ (престаціонныхъ и другихъ табелей, контрактовъ и т. п.) или собранныхъ на мѣстѣ свѣдѣній; по какому расчету сдѣлана оцѣнка повинностей, сходящихся съ cadaго участка, и выведена цифра вознагражденія;

него проекту Tabelli likwidacyjnej objaśnienie, w którym obejmie wszelkie dane i okoliczności na gruncie wykryte i za zasadę przez niego przyjęte. Objasnienie to zawierać powinno:

а) на чемъ znalazł oparte gospodarcze stosunki włościan z dziedzicem, czy to na Tabelli prestacyjnej, tradycyjnej, czy też na innym jakim dokumencie;

б) ile osad nie weszło do Tabelli likwidacyjnej, kto takowe posiada, gdzie one są położone i na jakiej zasadzie takowe wypuszczone zostały z liczby osad na własność przez włościan nabytych;

в) czy gospodarze otrzymali całą ilość gruntów jaka przy wydaniu Ukazu z dnia 26 Maja (7 Czerwca) 1846 r. w ich była posiadaniu i w dawnych granicach, a jeśli od tego czasu ilość gruntów, które dawniej włościanie posiadali, zmniejszoną została, lub jeśli zaszły zamiany gruntów włościańskich na folwarczne, to czy to należytem porządkiem zatwierdzonem zostało;

г) czy włościanie byli w używaniu w czasie wydania Ukazu z dnia 26 Maja (7 Czerwca) 1846 roku, i jakich służebności i użytków (jako to: drzewa budowlanego lub opałowego, pastwisk, w lasach dziedzica i jakich mianowicie), a jeśli od tego czasu użytkowanie takowe zmniejszeniu lub uchyleniu uległo, to objaśnić należy czy to nastąpiło na prawnej zasadzie;

е) do jakiego z dwóch rzędów, o których w art. 16 Ukazu z dnia 19 Lutego (2 Marca) 1864 r. o Kommissji Likwidacyjnej, jest mowa, zaliczoną została każda z osobna osada, jakie po szczególe powinności i w jakiej wysokości weszły do oszacowania według art. 17 i 19 tegoż Ukazu, jakie powinności pod rachunek brane nie były na zasadzie art. 15 tegoż Ukazu, na jakiej zasadzie ustanowiono wysokość i rodzaj powinności, to jest: czy na zasadzie dokumentów (Tabelli prestacyjnej i innych kontraktów i t. p.), czy też na zasadzie powziętych na gruncie informacyj; w jakim sposobie oszacowano powinności spadające z każdej osady i wyrachowano wysokość wynagrodzenia, i

г) кѣмъ и какого рода жалобы и споры были предъявлены, при повѣркѣ проекта ликвидационной таблицы, и что оказалось по ихъ разслѣдованіи.

Ст. 49. Если, при исправленіи проекта ликвидационной таблицы, крестьянами было заявлено требованіе о возстановленіи законныхъ границъ прежняго ихъ поземельнаго пользованія, нарушенныхъ произвольнымъ обмѣномъ, и если это требованіе признано было законнымъ, то въ дополнительномъ къ пояснительной запискѣ заключеніи, излагаются подробныя предположенія о порядкѣ перехода изъ существующихъ границъ въ прежнія.

Ст. 50. Если крестьяне предъявили требованіе о вознагражденіи ихъ за убытки, ими понесенные вслѣдствіе произвольнаго обмѣна угодій или перенесенія ихъ дворовъ, или того и другаго вмѣстѣ, то участковый Коммисаръ (или Временное Отдѣленіе), по изслѣдованіи дѣла, также составляетъ объ этомъ особое, дополнительное заключеніе.

Ст. 51. Упомянутыя въ статьяхъ 49 и 50 дополнительные заключенія прочитываются на сельскомъ сходѣ вмѣстѣ съ проектомъ провѣренной и исправленной ликвидационной таблицы.

Ст. 52. Провѣренныя на мѣстахъ ликвидационныя таблицы, со всѣми къ нимъ приложеніями, припрождаются, или въ Коммисіи по крестьянскимъ дѣламъ — на предварительное разсмотрѣніе, или въ Учредительный Комитетъ.

Случай, въ которыхъ провѣренныя на мѣстѣ ликвидационныя таблицы могутъ быть препровождаемы прямо въ Учредительный Комитетъ, имѣютъ быть опредѣлены самимъ Комитетомъ.

Ст. 53. Ликвидационныя таблицы поступаютъ въ Учредительный Комитетъ, для окончательнаго утвержденія. Порядокъ разсмотрѣнія и утвержденія сихъ таблицей устанавливается самимъ Комитетомъ, на основаніи ст. 8-й.

Ст. 54. По мѣрѣ утвержденія ликвидационныхъ таблицей, Учредительный Комитетъ опредѣляетъ сумму вознагражденія, причитающуюся въ пользу владѣльца. О каждомъ опредѣленномъ вознагражденіи публикуется во Всеобщемъ Дневникѣ.

г) кто и какого rodzaju подалъ заѣalenie lub zapowiedzial spory, przy sprawdzeniu projektu Tabelli likwidacyjnej i co z ich roztrząśnięcia się wykryło.

Art. 49. Jeśli przy poprawieniu projektu Tabelli likwidacyjnej, włościanie zażądali przywrócenia granic poprzedniego ich posiadania, przez samowolną zmianę naruszonych i jeśli słusność takiego żądania uznana została, to w dodatkowym objaśnieniu zamieścić należy szczegółowe wnioski, w jakim sposobie przejście z nowych do dawnych granic uskutecznionem być może.

Art. 50. Jeśli włościanie wnieśli żądanie o wynagrodzenie im strat z powodu samowolnej zamiany dawniejszych służebności i użytków lub przeniesienie ich siedzib, lub jednego i drugiego razem, to Kommissarz rewirowy (lub Delegacja Czasowa), po zbadaniu rzeczy, sporządzi także oddzielne dodatkowe w tej mierze wyjaśnienie.

Art. 51. Wymienione w artykułach 49 i 50 dodatkowe wyjaśnienia na zebraniu gromady wioskowej jednocześnie z projektem sprawdzonej lub poprawionej Tabelli likwidacyjnej, odczytane być powinny.

Art. 52. Sprawdzone na gruncie Tabelle likwidacyjne ze wszystkimi annexami, odsyłać należy albo Kommissjom Spraw Włościańskich dla przygotowania ich rozpoznania, albo Urządzącemu Komitetowi.

W jakich przypadkach sprawdzone Tabelle likwidacyjne wprost do Urządającego Komitetu odsyłane być mają, tenże Komitet przepisze.

Art. 53. Tabelle likwidacyjne, wnoszą się do Urządającego Komitetu dla ostatecznego zatwierdzenia. Porządek w jakim Tabelle likwidacyjne rozpatrywane i zatwierdzane będą, Komitet, na zasadzie art. 8 przepisze.

Art. 54. W miarę zatwierdzenia Tabell likwidacyjnych, Urządający Komitet ustanawia summy wynagrodzeń dziedzicom przypadające. O każdym przyznanem wynagrodzeniu w Dzienniku Powszechnym ogłoszonym będzie.

Порядокъ выдачи вознагражденія опредѣляется въ особомъ указѣ отъ 19 Февраля (2 Марта) 1864 года о Ликвѳдаціонной Коммисіи.

Ст. 55. Подлинныя, окончательно утвержденныя, ликвидационныя табели отсылаются, для введенія ихъ въ дѣйствіе, въ Коммисіи по крестьянскимъ дѣламъ, по принадлежности, съ приложеніемъ копій съ постановленій объ утвержденіи сихъ табелей и съ рѣшеній по поданнымъ возраженіямъ.

Ст. 56. Съ каждой, окончательно утвержденной, ликвидационной табели выдается, по распоряженію Коммисіи по крестьянскимъ дѣламъ, засвидѣтельствованная копія, на печатномъ бланкѣ, владѣльцу или его повѣренному; одновременно, выдается сельскому солтысу, также на печатномъ бланкѣ, выписка изъ табели, содержащая въ себѣ свѣдѣнія о числѣ усадьбъ, о количествѣ земли въ сихъ усадьбахъ и объ угодьяхъ (сервитутахъ). За копію съ табели и за выписку изъ нея взимается съ крестьянъ и съ владѣльца, на покрытіе канцелярскихъ расходовъ, по 30 коп. съ листа, сверхъ установленной платы за бланковую бумагу. Другая копія съ табели отсылается на храненіе въ Губернское Правленіе, а подлинная табель возвращается въ Учредительный Комитетъ.

Для выписокъ изъ табелей имѣетъ быть составлена Учредительнымъ Комитетомъ особая форма.

Ст. 57. Какъ сельскіе солтысы, такъ и гминныя войты, обязаны исполнять неотложно всѣ законныя требованія, предъявляемыя имъ Участковыми Коммисарами и Временными Отдѣленіями, при повѣркѣ и введеніи въ дѣйствіе ликвидационныхъ табелей.

Ст. 58. По ходатайствамъ владѣльцевъ, своевременно поданнымъ (ст. 32 и 33), о выдачѣ имъ вознагражденій по цѣнности земли, поступающей въ собственность крестьянъ, оцѣнка производится, по распоряженію Учредительнаго Комитета, особыми Коммисіями или Временными Отдѣленіями, съ назначеніемъ въ составъ сихъ Коммисій, или Отдѣленій, чиновника отъ Правительственной Коммисіи Финансовъ, для охраненія интересовъ казны.

Ст. 59. Сумма вознагражденія по каждой произведенной оцѣнкѣ опредѣляется порядкомъ, который

Porządek wydawania wynagrodzeń w oddzielnym Ukazie z dnia 19 Lutego (2 Marca) 1864 r. o Kommissji Likwidacyjnej jest wskazany.

Art. 55. Oryginalne, ostatecznie zatwierdzone Tabeli likwidacyjne odsyłają się dla wprowadzenia ich w wykonanie właściwym Kommissjom Spraw Włościańskich z dołączeniem kopij zatwierdzających te Tabelle decyzji i postanowień w przedmiocie poczynionych zarzutów.

Art. 56. Poświadczona kopia każdej ostatecznie zatwierdzonej Tabelli likwidacyjnej z rozporządzenia Kommissji Spraw Włościańskich, na drukowanym blankiecie wydaje się dziedzicowi lub jego pełnomocnikowi, a jednocześnie wydaje się także na drukowanym blankiecie Soltysovi wioski wypis z Tabelli, obejmujący w sobie wiadomość o liczbie osad, o ilości ich gruntów, o służebnościach i użytkach. Za kopię Tabelli i za wypis z niej włościanie i dziedzic zapłacą, na pokrycie wydatków kancelaryjnych, po 30 kopiejek za arkusz, oprócz ustanowionej za blankiety należitości. Druga kopia Tabelli przesłana będzie Rządowi Gubernjalnemu dla zachowania, a oryginal Tabelli zwróconym zostanie Urządzącemu Komitetowi.

Na wypisy z Tabell oddzielną formę Urządzący Komitet przepisze.

Art. 57. Soltysi wioskowi, oraz Wójci gmin, obowiązani są niezwłocznie wypełniać wszelkie legalne żądania Kommissarzy rewirowych i Delegacyj Czasowych, przy sprawdzaniu i wprowadzaniu w wykonanie Tabell likwidacyjnych.

Art. 58. Na zanesione w właściwym czasie prośby dziedziców (art. 32 i 33) o wyznaczenie im wynagrodzeń według oszacowania gruntów przeszłych na własność włościan, oszacowanie odbywać będą, z rozporządzenia Urządzącego Komitetu, oddzielne Kommissje lub Delegacye Czasowe, do składu których dodany będzie Urzędnik z Kommissji Rządowej Skarbu delegowany, dla zabezpieczenia interesów Skarbu.

Art. 59. Summa wynagrodzenia, w skutek każdego odbytego oszacowania, ustanowioną zostanie porządkiem,

будеть установленъ Учредительнымъ Комитетомъ на основаніи ст. 8-ой и 53-ей.

ДОПОЛНИТЕЛЬНЫЯ ПРАВИЛА.

Ст. 60. Развитие настоящаго указа и издавіе соотвѣтственныхъ инструкцій, возлагается на Учредительный Комитетъ.

Ст. 61. Прежнія постановленія во всемъ томъ, въ чемъ они несогласны съ настоящимъ указомъ, отменяются.

Ст. 62. Исполненіе сего указа, который долженъ быть неотложно внесенъ въ Дневникъ Законовъ, поручается Намѣстнику, Учредительному Комитету и другимъ вѣдомствамъ, по принадлежности.

Данъ въ С.-Петербургѣ, Февраля 19 (Марта 2) дня 1864 года.

(подписано) „АЛЕКСАНДРЪ.“

jaki Urządzący Komitet na zasadzie art. 8-go i 53-go, przepisze.

PRZEPISY DODATKOWE.

Art. 60. Rozwinięcie niniejszego Ukazu i wydanie odpowiednich Instrukcyj, wkłada się na Urządzący Komitet.

Art. 61. Dawniejsze postanowienia, o ile niniejszemu Ukazowi okażą się przeciwnie, uchylają się.

Art. 62. Wykonanie tego Ukazu, który bezzwłocznie w Dzienniku Praw zamieszczonym być ma, Namiestnikowi w Królestwie, Urządzącemu Komitetowi i innym Władzom, w czym do której należy, poruczonem zostaje.

Dan w Petersburgu, dnia 19 Lutego (2 Marca) 1864 r.

Przez Cesarza i Króla,

Minister Sekretarz Stanu,

w zast., Towarzysz Ministra, (podpisano) W. Platonow.

Zgodno z oryginałem:

Sekretarz Stanu,

w zastępstwie, Podsekretarz Stanu, (podpisano) A. Zaborowski.

Za zgodność:

Dyrektor Główny Prezydujący

w Kommissyi Rządowej Sprawiedliwości, Woźński.

p. o. Dyrektora Kancellaryi, Wł. Holewiński.

Dzień ogłoszenia 31 Marca (12 Kwietnia) 1864 r.

DZIENNIK PRAW

Ner 188.

Tom Sześćdziesiąty Drugi.

Выписка изъ Журнала Статсъ-Секретаріата Царства Польскаго.

Божією Милостію

МЫ, АЛЕКСАНДРЪ II-й,

Императоръ и Самодержецъ Всероссійскій, Царь Польскій,
Великій Князь Финляндскій,

и проч., и проч., и проч.

Принявъ во вниманіе, что 98-ю статьею Высочайше утвержденнаго 4 (16) Мая 1848 года Положенія о выдѣлкѣ и продажѣ горячаго вина, воспрещена содержателямъ шинковъ продажа питей въ воскресные, торжественные и табельные дни, только до окончанія Божественной литургіи и единственно въ такихъ шинкахъ, которые находятся вблизи храма, или мѣста, гдѣ совершается крестный ходъ; нынѣ же посредствомъ Уздѣльных Совѣтовъ проявляется правственное стремленіе къ распространенію сего воспрещенія и на всѣ прочіе питейные дома, — по представленію Совѣта Управленія, и по выслушаніи мнѣнія Государственнаго Совѣта Царства, постановили Мы и постановляемъ:

Ст. 1. Распивочная продажа въ воскресные и торжественные дни, какъ церковные, такъ и гражданскіе, съ утра до часа по полудни въ городахъ и деревняхъ воспрещается подѣ опасеніемъ взысканій, определенныхъ въ 98-й статьѣ Высочайше утвержденнаго Положенія о выдѣлкѣ и продажѣ горячаго вина за продажу питей въ шинкахъ, находящихся вблизи церквей или мѣстъ, гдѣ совершается крестный ходъ.

Ст. 2. Приведеніе въ исполненіе настоящаго Указа Нашего, который долженъ быть внесенъ въ Дневникъ Законовъ, возлагаемъ на Совѣтъ Управленія.

Данъ въ С.-Петербургѣ Декабря 24 (Января 5) 1863/4 года.

(podpisano) „АЛЕКСАНДРЪ.“

(М. П.)

Wypis z Protokołu Sekretaryatu Stanu Królestwa Polskiego.

z Bożej Łaski

МЫ, ALEXANDER II-й,

Cesarz i Samowładca Wszech Rossyi, Król Polski,
Wielki Xiążę Finlandzki,

etc., etc., etc.

Zważywszy, że Artykułem 98 Najwyższj zatwierdzonej dnia 4 (16) Maja 1848 r. Ustawy o wyrobie i sprzedaży wódki, wzbronioną jest utrzymującym szynki sprzedaż trunków w dnie niedzielne, uroczyste lub świąteczne, przez czas tylko odbywania się nabożeństw, i dotyczy jedynie takich szynków, które są położone w bliskości Kościoła lub miejsca processyi; obecnie zaś przez organ Rad Powiatowych objawia się moralna dążność do rozciągnięcia tego zakazu i do wszelkich innych szynków, — na przedstawienie Rady Administracyjnej i po wysłuchaniu Zdania Rady Stanu Królestwa, postanowiliśmy i stanowimy:

Art. 1. Szynkowanie trunków w dnie niedzielne i uroczyste, tak kościelne, jako też galowe, od rana do godziny 1-ej z południa w miastach i wsiach, zabrania się pod karą w Artykule 98 Najwyższj zatwierdzonej Ustawy o wyrobie i sprzedaży wódki oznaczoną, za sprzedaż trunków w szynkach, położonych w bliskości Kościołów lub miejsc odbywania processyi.

Art. 2. Wykonanie niniejszego Ukazu Naszego, który w Dzienniku Praw ma być umieszczony, Radzie Administracyjnej polecamy.

Dan w Petersburgu dnia 24 Grudnia (5 Stycznia) 1863/4 r.

Przez Cesarza i Króla,

p. o. Ministra Sekretarza Stanu, (podpisano) W. Platonow.

Zgodno z oryginałem:

p. o. Ministra Sekretarza Stanu, (podpisano) W. Platonow.

Zgodno z wypisem:

p. o. Sekretarza Stanu, (podpisano) A. Zaborowski.

Za zgodność:

Dyrektor Główny Prezydujący w Kommissyi Rządowej Sprawiedliwości.

p. o. Dyrektora Kancellaryi, Wł. Holewiński.

Dzień ogłoszenia 28 Czerwca (10 Lipca) 1864 r.

W Imieniu Najjaśniejszego

A L E X A N D R A II-go,

Cesarza Wszech Rossyi, Króla Polskiego,

etc., etc., etc.

Rada Administracyjna Królestwa.

W spełnieniu NAJWYŻSZEJ Woli objawionej w Ukazie Rządzącemu Senatowi z dnia 27 Czerwca (v. s.) r. z., aby spadki po wojskowych niższych stopni niepozostawiających spadkobierców, po zaspokojeniu koniecznych kosztów pogrzebu spadkodawcy, przechodziły na fundusz Inwalidów Cesarstwa lub Królestwa w miarę tego, z którego kraju zmarły pochodził,—

Rada Administracyjna na przedstawienie Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu stanowi:

ART. 1. Spadki po wojskowych niższych stopni rodem z Królestwa Polskiego, o ile ci spadkobierców nie zostawią lub o ile spadkobiercy wyraźnie tych spadków się zrzekną, po zaspokojeniu z nich niezbędnych kosztów pogrzebu spadkodawcy, przechodzić odtąd mają nie na rzecz ogólnych dochodów Skarbu Królestwa, jak to art. 767 i 768 K. C. oraz Postanowienie Rady Administracyjnej z dnia 30 Stycznia (11 Lutego) 1842 r. co do wszystkich w ogólności podobnego rodzaju spadków przepisuje, lecz na fundusz oddzielny Inwalidów Królestwa, pod zarządem Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu zostający.

ART. 2. Dochodzenie tego rodzaju spadków o ile by potrzeba tego zachodziła, odbywać się ma podług dotychczasowych przepisów Postanowienia z roku 1842.

ART. 3. Wykonanie niniejszego Postanowienia, które w Dzienniku Praw umieszczone być winno, Kommissyom Rządowym: Sprawiedliwości, oraz Przychodów i Skarbu, w czym do której należy, poleca.

Działo się w Warszawie, na posiedzeniu Rady Administracyjnej dnia 11 (23) Lutego 1864 r.

Namiestnik Jenerał-Adjutant,

(podpisano) *Hr. Berg.*

Dyrektor Główny Prezydujący w Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu, (podpisano) *Bagniewski.*

Sekretarz Stanu,

w zastępstwie, Podsekretarz Stanu, (podpisano) *A. Zaborowski.*

Zgodno z oryginałem:

Podsekretarz Stanu, (podp.) *A. Zaborowski.*

Za zgodność:

Dyrektor Główny Prezydujący w Kommissyi Rządowej Sprawiedliwości, *Wosiński*

p. o. Dyrektora Kancellaryi, *Wł. Holewiński.*

Dzień ogłoszenia 28 Czerwca (10 Lipca) 1864 r.

Выписка изъ Журнала Статсъ-Секретаріата Царства
Польскаго.

Божією Милостію

МЫ, АЛЕКСАНДРЪ II-й,

Императоръ и Самодержецъ Всероссійскій, Царь Польскій,
Великій Князь Финляндскій,

и проч., и проч., и проч.

По разсмотрѣніи представленія Намѣстника Нашего въ Царствѣ Польскомъ о вопросахъ, возникшихъ по случаю предъявленія нѣкоторыми лицами требованій объ уплатѣ денегъ по купонамъ отъ закладныхъ листовъ Земскаго Кредитнаго Общества, похищенныхъ 27 Мая (8 Іюня) 1863 года изъ Главнаго Казначейства Царства, принявъ во вниманіе:

что нумера этихъ листовъ были приведены въ извѣстность и объявлены во всеобщее свѣдѣніе чрезъ три дня послѣ покражи оныхъ, принадлежность же ихъ казнѣ Царства Польскаго доказана слѣдствіемъ и признана Главною Дирекціею Земскаго Кредитнаго Общества, а за тѣмъ опредѣленіе правъ казны на сіи листы и купоны, по мѣрѣ предъявленія ихъ, судебнымъ порядкомъ, указаннымъ въ Высочайше утвержденномъ 1 (13) Іюня 1825 г. Уставѣ сего Общества и въ Инструкціи, изданной Совѣтомъ Управленія 2 (14) Марта 1826 года, равно въ постановленіи того же Совѣта 28 Іюня (10 Іюля) 1860 г., было бы только исполненіемъ одной формальности, установленной для разрѣшенія подобныхъ дѣлъ при обыкновенныхъ обстоятельствахъ; къ настоящему же случаю никакого примѣненія имѣть не можетъ, такъ какъ покража означенныхъ закладныхъ листовъ и купоновъ была преступленіемъ политическимъ;

Wypis z Protokołu Sekretaryatu Stanu Królestwa
Polskiego.

z Bożej Łaski

MY, ALEXANDER II-gi,

Cesarz i Samowładca Wszech Rossyi, Król Polski,
Wielki Xiążę Finlandzki,

etc., etc., etc.

Po rozpatrzeniu przedstawienia Namiestnika Naszego w Królestwie Polskiem, co do kwestyj wynikłych z powodu zgłoszenia się niektórych osób o wypłatę im należności za kupony od listów zastawnych Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego, 27 Maja (8 Czerwca) 1863 r. z Kassy Głównej Królestwa skradzionych, zważywszy:

że o numerach tych listów przekonano się i podano je do wiadomości publicznej, w trzy dni po ich skradzeniu, należenie zaś tychże listów do Skarbu Królestwa Polskiego dowiedzione zostało przez śledztwo i uznane przez Dyrekcyę Główną Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego, w jakim razie w miarę zgłoszenia się czyjego z tymi listami i kuponami, potrzeba udowodnienia praw Skarbu do tych listów i kuponów na drodze sądowej w Ustawie o temże Towarzystwie w dniu 1 (13) Czerwca 1825 r. Najwyżej zatwierdzonej i w Instrukcyi wydanej przez Radę Administracyjną pod dniem 2 (14) Marca 1826, jako też w Postanowieniu tejże Rady z dnia 28 Czerwca (10 Lipca) 1860 r. wskazanej, byłoby dopełnieniem samej tylko formalności, zastrzeżonej dla podobnych spraw w zwykłych okolicznościach; do obecnego zaś przypadku żadnego zastosowania mieć nie może, ze względu, że kradzież rzeczonych listów i kuponów była przestępstwem politycznem;

что хотя похищеніе закладныхъ листовъ на значительную сумму, можетъ затруднять обращеніе выпущенныхъ Земскимъ Кредитнымъ Обществомъ листовъ и купоновъ, потому, что между ними находятся и похищенные изъ Главнаго Казначейства Царства, неимѣющие уже, за сдѣланнымъ объявленіемъ о покражѣ ихъ, никакой цѣнности; но такое затрудненіе, какъ прямое и неизбежное послѣдствіе покражи, вовсе не устраивается, если бы казна Царства была обязана вести иски противъ каждаго предъявителя сихъ листовъ и купоновъ; напротивъ того, и виды Правительства и поддержаніе самаго кредита Общества и польза частныхъ лицъ требуютъ, чтобы дѣло о принадлежности этихъ листовъ и купоновъ казнѣ, было кончено въ возможно скорѣйшемъ времени;

что покража изъ Главнаго Казначейства Царства закладныхъ листовъ и купоновъ Земскаго Кредитнаго Общества, составляющихъ собственность казны, произведена при обстоятельствахъ чрезвычайныхъ, которыя Уставомъ этого Общества не могли быть предусмотрены, а за тѣмъ, выходя изъ предѣловъ закона, даетъ основаніе и къ принятію мѣръ чрезвычайныхъ;

по всѣмъ таковымъ уваженіямъ, чтобы положить конецъ всѣмъ вопросамъ, которые уже возникли, или впредь могутъ быть возбуждены, въ видѣ особаго на сей разъ изъятія изъ правилъ, предписанныхъ 124-ю и послѣдующими статьями Устава Земскаго Кредитнаго Общества, равно § 213 и слѣдующихъ Инструкціи 1826 г. и статьи 48-й постановленія Совѣта Управленія 1860 года, Мы повелѣли и повелѣваемъ:

Ст. 1. Вмѣнить въ непремѣнную обязанность Главной Дирекціи Земскаго Кредитнаго Общества приступить немедленно къ изготовленію дубликатовъ похищеннымъ изъ Главнаго Казначейства Царства Польскаго закладнымъ листамъ и купонамъ, на которые произведеннымъ слѣдствіемъ доказаны уже права казны.

Ст. 2. Дубликаты эти выдать Главному Казначейству Царства, не ожидая истеченія опредѣленныхъ въ Уставѣ Кредитнаго Общества сроковъ и не взирая на то, предъявлены ли къ нимъ либо означенные листы и купоны или не предъявлены.

Ст. 3. За симъ, всѣ похищенные изъ Казначейства Царства закладные листы и купоны, на которые доказаны права казны, съ настоящаго числа считаются уничтоженными и ника-

же chociaż skradzenie znacznej summy listów zastawnych może utrudniać ogólną cyrkulację wypuszczonych przez Towarzystwo Kredytowe Ziemskie listów i kuponów, z powodu, że między nimi znajdują się i skradzione z Kasy Głównej Królestwa, a nie mające po ogłoszeniu tej kradzieży, żadnej już wartości; podobnemu wszakże utrudnieniu, jako zwyktemu i nieuniknionemu następstwu kradzieży, nie zapobieży się przez włożenie na Skarb Królestwa obowiązku prowadzenia procesu z każdym zgłaszającym się z temi listami i kuponami; przeciwnie zaś i widoki Rządu i utrzymanie kredytu Towarzystwa i sama korzyść prywatnych osób, wymagają, aby rzecz o własność tych listów i kuponów była o ile można w najkrótszym czasie rozstrzygnięta;

że kradzież z Kasy Głównej Królestwa listów zastawnych i kuponów Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego stanowiących własność Skarbu, jako popełniona przy okolicznościach nadzwyczajnych, które Ustawą o temże Towarzystwie nie mogły być przewidziane, wychodzi tem samem z obrębu jej przepisów usprawiedliwia użycie też środków nadzwyczajnych;

ze wszystkich przeto powyższych powodów, aby położyć tamę wszelkim kwestyom, jakie w tej mierze wynikły już, i na przyszłość wywołane być mogą, sposobem szczególnego na ten raz wyjątku od prawideł ogólnych, artykułem 124 i następniemi Ustawy o Towarzystwie Kredytowym Ziemskim, tudzież § 213 i dalszymi Instrukcyi z r. 1826 i art. 48 Postanowienia Rady Administracyjnej z 1860 r. przepisanych, rozkazaliśmy i rozkazujemy:

Art. 1. Włożyć konieczny obowiązek na Dyrekcyę Główną Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego przystąpienia niezwłocznie do przygotowania duplikatów listów zastawnych i kuponów skradzionych z Kasy Głównej Królestwa Polskiego, których należenie do Skarbu przez wyprowadzone śledztwo udowodnionem już zostało.

Art. 2. Duplikaty te wydać Kassie Głównej Królestwa, nie czekając upływu zwykłych terminów Ustawą o Towarzystwie Kredytowym ustanowionych, i bez względu na to, czyli przedstawione już przez kogo zostały, lub nie, rzeczne listy i kupony.

Art. 3. Wszystkie zatem skradzione z Kasy Głównej Królestwa listy zastawne i kupony, do których Rząd prawa swoje udo-

кие иски объ оныхъ ни продолжаемы, ни впредь вчинаемы быти не могутъ.

Ст. 4. Приведение въ дѣйствіе настоящаго Указа, который неотложно долженъ быть внесенъ въ Дневникъ Законовъ, возлагаемъ на Намѣстника Нашего въ Царствѣ Польскомъ.

Данъ въ С.-Петербургѣ Марта 31 (Апрѣля 12) дня 1864 г.

(подписано) „АЛЕКСАНДРЪ.“

(М. П.)

водниъ, з днем dzisiejszym uważac za umorzone i z tego tytułu żadne dochodzenie, ani kontynuowane, ani też na przyszłość wszczynane być nie może.

Art. 4. Wykonanie niniejszego Ukazu, który w Dzienniku Praw niezwłocznie zamieszczonym być ma, Namiestnikowi Naszemu w Królestwie Polskiem polecamy.

Dan w St. Petersburgu dnia 31 Marea (12 Kwietnia) 1864 r.

Przez Cesarza i Króla,
Minister Sekretarz Stanu,

w zast., Towarzysz Minis'tra, (podpisano) W. Platonów.

Za zgodność:

p. o. Sekretarza Stanu,
przy Radzie Administracyjnej, (podp.) A. Zaborowski.

Za zgodność:

Dyrektor Główny Prezydujący
w Kommissyi Rządowej Sprawiedliwości, Wosiński.

p. o. Dyrektora Kancellaryi, Wł. Holewiński.

Dzień ogłoszenia 29 Czerwca (11 Lipca) 1864 r.

TRAKTAT KOMISSYA RZĄDOWA SPRAWIEDLIWOŚCI.

W wykonaniu decyzji Rady Administracyjnej Królestwa, objawionej przez wypis z protokołu posiedzenia tejże Rady z dnia 4 (16) Lutego r. b. Nr. 641, ogłasza w Dzienniku Praw Traktat handlowy i nawigacyjny, zawarty pomiędzy Rosyą a Włochami i Najwyżej ratyfikowany dnia 1 Listopada r. z.

Warszawa dnia 13 (25) Maja 1864 r.

Dyrektor Główny Prezydujący, *Wosiński.*

p. o. Dyrektora Kancellarii, *Wt. Holewiński.*

ТРАКТАТЪ

о Торговлѣ и Мореплаваніи
съ КОРОЛЕВСТВОМЪ ИТАЛЬЯНСКИМЪ,

подписанный 16 (28) Сентября 1863 г.

Божією споспѣшествующею милостію, Мы, Александръ Второй, Императоръ и Самодержецъ Всероссійскій, Московскій, Кіевскій, Владимірскій, Новгородскій, Царь Казанскій, Царь Астраханскій, Царь Польскій, Царь Сибирскій, Царь Херсониса-Таврическаго, Царь Грузинскій, Государь Псковскій и Великій Князь Смоленскій, Литовскій, Волынский, Подольскій, и Финляндскій, Князь Эстляндскій, Лифляндскій, Курляндскій и Селмизальскій, Самогитскій, Бѣлостокскій, Корельскій, Тверскій, Югорскій, Пермскій, Вятскій, Болгарскій и иныхъ; Государь и Великій Князь Новгорода, Низовскія Земли, Черниговскій, Рязанскій, Полоцкій, Ростовскій, Ярославскій, Бѣлозерскій, Удорскій, Обдорскій, Кондійскій, Витебскій, Мстиславскій и всея Сѣверныя страны Повелитель, и Государь Иверскія, Карталинскія, и Кабардинскія земли и Армянскія области Черкасскихъ и Горскихъ Князей и иныхъ наслѣдный Государь и Обладатель; Наслѣдникъ Норвежскій, Герцогъ Шлезвигъ-Голстинскій, Стормарнскій, Дитмарсенскій и Ольденбургскій, и прочая, и прочая, и прочая.

Объявляемъ чрезъ сіе, что въ слѣдствіе взаимнаго соглашенія между Нами и Его Величествомъ Королемъ Италіи, Полномочные Наши заключили и подписали въ С.-Петербурѣ 16 (28)

TRAKTAT

HANDLOWY I NAWIGACYJNY,

zawarty z KRÓLESTWEM WŁOSKIEM,

podpisany d. 16 (28) Września 1863 r.

Z Bóżej Łaski My, ALEXANDER Drugi CESARZ i Samowładca Wszech Rossyi, Moskiewski, Kijowski, Włodzimierski, Nowogrodzki, Car Kazański, Car Astrachański, Król Polski, Car Sybirski, Car Chersońsko-Taurycki, Car Gruziński, Pan na Pskowie i Wielki Książę Smoleński, Litewski, Wołyński, Podolski i Finlandzki, Książę Estoński, Inflandzki, Kurlandzki i Semigalski, Zmudzki, Białostocki, Korelski, Twerski, Jugorski, Permski, Wiatski, Bulgarski i innych; Pan i Wielki Książę Niższego Nowogrodu, Czernichowski, Razański, Połocki, Rostowski, Jarosławski, Białozierski, Udorski, Obdorski, Kondyjski, Witebski, Mściśławski, Władca całej strony Północnej; Pan Ziemi Jwierskiej, Kartalińskiej, Kabardyjskiej i Krainy Ormiańskiej; Książę Dziedziczny i Władca Książąt Czerkaskich, Górskich i innych; Następca Norwegijski, Książę Szlezwicko-Holsztyński, Stormarnski, Ditmarszeński i Oldenburgski, etc., etc., etc.

Oznajmujemy niniejszem, jako na skutek wzajemnego porozumienia się NASZEGO i JEGO KRÓLEWSKIEJ MOŚCI, Króla Włoskiego, Pełnomocnicy Nasi zawarli i podpisali w St. Petersburgu dnia 16

Сентября 1863 года Трататъ о торговлѣ и мореплаваніи, между обоюдными Нашими Государствами съ тремя отдѣльными къ оному статьями, который отъ слова до слова гласитъ тако:

Во Имя Пресвятыя, Нераздѣльной Троицы.

Его Величество Императоръ Всероссійскій и Его Величество Король Италіи, побуждаемые желаніемъ распространить и облегчить торговые сношенія между обоюдными Своими Государствами и подданными, рѣшились заключить Трататъ на сей предметъ и назначили Своими Полномочными именно:

Его Величество Императоръ Всероссійскій:

Князя Александра Горчакова, Своего Вице-Канцлера и Дѣйствительнаго Тайнаго Совѣтника, Члена Государственнаго Совѣта, Кавалера Россійскихъ орденовъ: Св. Андрея Первозваннаго съ алмазами, Св. Владимира 1-й степени, Св. Александра Невскаго, Бѣлаго Орла, Св. Анны 1-й степени и Св. Станислава 1-й степени; орденовъ: Аннунціады, Испанскаго Золатаго Руна, Французскаго Почетнаго Легіона большаго креста, Австрійскаго Св. Стефана, Прусскаго Чернаго Орла съ брилліантами, и многихъ другихъ иностранныхъ орденовъ;

и Г. Михаила Рейтерна, Своего Тайнаго Совѣтника, Статс-Секретаря и Министра Финансовъ, Кавалера Орденовъ: Св. Владимира 2-й степени, Св. Анны 1-й степени, украшеннаго Императорскою короною, и Св. Станислава 1-й степени;

а Его Величество Король Италіи, Маркиза Іоахима Наполеона Пеполи, Кавалера Большаго креста, съ лентою, Королевскаго ордена Св. Маврікія и Лазаря, Депутата въ Національномъ Парламентѣ, и Своего Чрезвычайнаго Посланника и Полномочнаго Министра при Его Велиествѣ Императорѣ Всероссійскомъ;

Каковыя Полномочныя, по взаимномъ сообщеніи другъ другу своихъ полномочій, найденныхъ въ доброй и надлежащей формѣ, постановили и заключили нижеслѣдующія статьи:

Ст. 1. Между всѣми Государствами обѣихъ Высшихъ договаривающихся Сторонъ будетъ взаимная свобода торговли и мореплаванія.

Подданные каждой изъ обѣихъ Высшихъ договаривающихся Сторонъ будутъ взаимно пользоваться совершенно свободнымъ и безопаснымъ входомъ, съ ихъ судами и грузами, во всякія мѣста, порты и рѣки въ Государствѣ и владѣніяхъ другой Стороны, входъ въ которыя дозволенъ или впредь можетъ быть дозволенъ другимъ иностранцамъ.

(28) Września 1863 r. Traktat handlu i żeglugi między Naszemi Państwami, który co do słowa brzmi jak następuje:

W Imię Najświętszej i Nierozdzielnej Trójcy.

Jego CESARSKA MOŚĆ NAJJAŚNIEJSZY CESARZ Wszech Rosyi i Jego Królewska Mość Król Włoski, ożywieni chęcią rozszerzenia i ułatwienia stosunków handlowych między Ich Państwami i poddany, postanowili zawrzeć w tym celu traktat i mianowali Pełnomocników, a mianowicie:

NAJJAŚNIEJSZY CESARZ Wszech Rosyi: Alexandra Księcia Górczakowa, Swego Wice-Kancelerza i Rzeczywistego Radcę Tajnego, Członka Rady Państwa, Kawalera Orderów Rosyjskich: Ś-go Andrzeja z brylantami, Ś-go Włodzimierza klasy 1-ej, Ś-go Aleksandra Newskiego, Orła Białego, Ś-ej Anny 1-ej klasy i Ś-go Stanisława 1-ej klasy; Orderów: Annuncjady, Hiszpańskiego Złotego Runa, Francuzkiego Wielkiego Krzyża Legii Honorowej, Austriackiego Ś-go Stefana, Pruskiego Orła Czerwonego z brylantami i wielu innych orderów zagranicznych.

i Michała Rejtern, Swego Radcę Tajnego, Sekretarza Stanu i Ministra Skarbu, Kawalera Orderów: Ś-go Włodzimierza 2-ej klasy, Ś-ej Anny 1-ej klasy ozdobionego Cesarską Koroną i Ś-go Stanisława 1-ej klasy;

a Jego Królewska Mość Król Włoski, Margrabiego Joachima Napoleona Pepoli, Kawalera Wielkiego Królewskiego Orderu Ś-go Maurycego i Kazarza, ze wstęgą, Deputata w Parlamencie narodowym i Swego Nadzwyczajnego Posła i Ministra Pełnomocnego przy Jego CESARSKIEJ MOŚCI CESARZU Wszech Rosyi;

k którzy po zakomunikowaniu sobie nawzajem pełnomocnictw swoich, znalezionych w dobrej i należytej formie, ułożyli i podpisali następujące artykuły:

ART. 1. Pomiedzy wszystkimi posiadłościami obydwóch Wysokich umawiających się Stron będzie wzajemna swoboda handlu i żeglugi.

Poddani każdej z obydwóch Wysokich umawiających się Stron będą mogli z zupełną swobodą i bezpieczeństwem ze swemi statkami i ładunkami wchodzić do portów i rzek w Państwie i posiadłościami drugiej Strony, do których wejście jest lub w przyszłości będzie dozwolone innym cudzoziemcom.

Подданнымъ каждой изъ обѣихъ Высшихъ договаривающихся Сторонъ будетъ предоставлена, съ тѣмъ, чтобы они сообразовались съ дѣйствующими въ странѣ законами, полная свобода вѣзда, странствованія и пребыванія, съ ихъ семействами, въ какой бы то ни было части Государства и владѣній другой договаривающейся Стороны; на какой конецъ они будутъ пользоваться, относительно своей личности и относительно имущества, такою же защитою и безопасностью, какъ и туземцы.

Они будутъ пользоваться правомъ производить торговлю оптомъ и въ розницу.

Они будутъ имѣть право въ городахъ и портахъ нанимать пужные имъ дома, магазины, лавки и земли, или владѣть таковыми, не будучи обложены иными сборами, общими или мѣстными, ниже подвергаемы иными налогами или повинностямъ, кромѣ тѣхъ, какія нынѣ установлены или могутъ впредь быть установлены съ туземцевъ.

Они будутъ пользоваться правомъ перевозить товары и деньги, и получать адресованные имъ товары какъ изъ внутренности страны, такъ и изъ за границы, не платя никакихъ или большихъ пошлинъ, чѣмъ какія платятъ туземцы.

Они будутъ пользоваться полною и совершенною свободою въ назначеніи цѣнъ имуществамъ, товарамъ или какимъ бы то ни было предметамъ, какъ привознымъ, такъ и туземнымъ и будутъ ли таковые продаваться въ самой странѣ или вывозиться за границу, съ соблюденіемъ только дѣйствующихъ въ странѣ законовъ и установлений.

Они будутъ вольны производить свою торговлю лично или чрезъ агентовъ или самими избранныхъ, не будучи обязаны платить по этому случаю никакого вознагражденія или возмещенія какимъ либо привилегированнымъ лицамъ или сословіямъ.

Они не будутъ облагаемы, ни лично или относительно своихъ имуществъ, ни относительно своихъ паспортовъ или свидѣтельствъ на жительство или на водвореніе, ниже по случаю производимыхъ ими торговли или промысла, никакими иными или болѣе тяжкими сборами, общими или мѣстными, или налогами съ движимости или съ недвижности, или какого бы ни было рода повинностями, кромѣ тѣхъ, какія установлены или впредь могутъ быть установлены съ туземцевъ.

Равнымъ образомъ, они будутъ пользоваться, по предмету торговли, судоходства и промышленности, всѣми тѣми же права-

Подданнымъ каждой изъ обѣихъ Высшихъ умавляющихъ себя Странъ быть дозволеннымъ, зъ warunkiem stosowania się do obowiązujących w kraju przepisów, z zupełną swobodą wjeżdżać, podróżować, i przemieszczać, wraz z rodzinami, w jakiej bądź części Państwa i posiadłości drugiej umawiającej się Strony; w jakim celu względem swoich osób i majątków używać mają opieki i bezpieczeństwa, na równi z krajowcami.

Будą używać prawa prowadzenia handlu hurtowego i częstkowego.

Будą mieli prawo wynajmowania w miastach, i portach, potrzebnych dla nich domów, magazynów, sklepów i gruntów, lub posiadania takowych, nie będąc zobowiązani do uiszczania innych opłat, bądź ogólnych bądź miejscowych, albo do ponoszenia innych podatków lub ciężarów, oprócz tych, do jakich obecnie są albo na przyszłość mogą być obowiązani krajowcy.

Будą używać права przewozu towarów i pieniędzy, tudzież odbierania przesyłanych na ich imię towarów, tak z wnętrza kraju jak i z za granicy, nie opłacając innych albo większych cel nad te jakie opłacają krajowcy.

Будą mogli z zupełną i całkowitą swobodą naznaczać ceny na majątki, towary lub jakie bądź przedmioty, tak sprowadzane jak i krajowe, bez względu czy takowe będą sprzedawane w kraju czy wywożone za granicę, z zachowaniem jedynie obowiązujących w kraju przepisów prawa.

Будą mocni prowadzić handel osobiście albo przez siebie wybranych agentów, nie będąc obowiązani do opłacania z tego tytułu jakiego bądź wynagrodzenia osobom lub stanom uprzywilejowanym

Не będą podlegać z osób albo własności, ani za paszporta, świadectwa na wolny pobyt albo osiedlenie się, ani z tytułu prowadzonego przez nich handlu lub przemysłu, opłatom bądź ogólnym bądź miejscowym, ani podatkom z ruchomości lub nieruchomości, lub jakimkolwiek bądź ciężarom, nad te, do jakich są albo na przyszłość mogą być obowiązani krajowcy.

Również w przedmio cie handlu, żeglugi i przemysłu będą używać tych wszystkich praw, przywilejów, zwolnień, swobód i

ми, преимуществами, льготами и вольностями, изъятиями и иными какого бы ни было рода выгодами, какими пользуются или будут пользоваться туземцы.

При семъ однако разумѣется, что выше изъясненными условіями ни въ чемъ ни измѣняются особые законы, постановленія и правила касательно торговли, промышленности и полиціи, дѣйствующіе въ каждомъ изъ обоихъ договаривающихся государствъ и примѣняющіеся ко всѣмъ вообще иностранцамъ.

Ст. 2. Жилища и магазины подданныхъ каждой изъ обѣихъ Высокихъ договаривающихся Сторонъ въ Государствѣ и владѣніяхъ другой будутъ неприкосновенны, равно какъ и всѣ принадлежащія къ нимъ земли, какъ служащія для жилья, такъ и для торговли. Въ тѣхъ случаяхъ, когда будетъ представляться надобность произвести обыскъ или осмотръ въ тѣхъ жилищахъ или на тѣхъ земляхъ, или же освидѣтельствовать или осмотрѣть книги, бумаги или счета, къ таковой мѣрѣ будетъ приступаемо не иначе, какъ на основаніи законнаго приговора или письменнаго приказанія подлежащаго Судебнаго мѣста или подлежащей власти.

Подданнымъ каждой изъ обѣихъ Высокихъ договаривающихся Сторонъ въ Государствѣ и во владѣніяхъ другой Стороны будетъ предоставленъ свободный доступъ къ Судебнымъ мѣстамъ для защиты или отысканія своихъ правъ. Они будутъ пользоваться въ этомъ отношеніи тѣми же правами и преимуществами, какъ и туземные подданные, и подобно имъ будутъ вольны употреблять во всѣхъ своихъ дѣлахъ собственныхъ своихъ адвокатовъ, повѣренныхъ и ходатаевъ, избранныхъ изъ числа тѣхъ лицъ, которымъ законами страны дозволяется принимать на себя такого рода занятія.

Ст. 3. Подданнымъ каждой изъ обѣихъ Высокихъ договаривающихся Сторонъ въ Государствѣ и во владѣніяхъ другой Стороны будетъ предоставлена полная свобода приобрѣтать, владѣть и отчуждать всякаго рода собственность, коей приобрѣтеніе или владѣніе которою дозволено или впредь будетъ дозволено иностранцамъ какой бы то ни было націи. Они будутъ властны такую приобрѣтать или отчуждать посредствомъ купли и продажи, даренія, мѣны, брачныхъ записей, духовныхъ завѣщаній, по наследству безъ завѣщанія и всякими иными способами, на тѣхъ же условіяхъ, какія дѣйствующими въ странѣ законами постановлены для всѣхъ иностранцевъ вообще. Ихъ наследники или преемники ихъ правъ будутъ властны такую

всѣхъ инныхъ korzyści, jakich używają lub używać mogą krajowcy.

Przyczemъ wszakże rozumie się, że powyższe warunki nie zmieniają wniczemъ praw, postanowień i przepisów, co do handlu, przemysłu i policyi, obowiązujących w obu umawiających się Państwach i stosujących się do wszystkich w ogólności cudzoziemców.

Art. 2. Będą szanowane pomieszkania i magazyny poddanychъ każdej z obydwohъ Wysokichъ umawiających się Stron w Państwie i posiadłościachъ drugiej, niemniej jak i należące do nich grunta, służące bądź do zamieszkania bądź do handlu. W razie potrzeby odbycia rewizyi lub przeglądu w tych mieszkaniachъ lub na tych gruntach, albo też przejrzenia lub sprawdzenia ksiąg, papierów lub rachunków, ten środekъ może być użyty jedynie za wyrokiemъ prawnymъ lub na mocy piśmiennego polecenia odpowiedniej Władzy Sądowej lub innej.

Poddani każdej z obydwohъ Wysokichъ umawiających się Stron w Państwie i posiadłościachъ drugiej Strony będą mieli wolny przystęp do wszystkichъ Władz Sądowych, w celu obrony lub dochodzenia swoichъ praw. Pod tymъ względemъ będą używać tychъ же praw i przywilejów, jakichъ używają krajowi poddani, i narówni z niemi będą mocni używać do wszystkichъ swoichъ spraw, własnychъ swoichъ adwokatów, plenipotentów lub agentów, ustanowionychъ z pomiędzy tychъ osób, którymъ na mocy praw kraju wolno jest przyjmować na siebie tego rodzaju obowiązki.

Art. 3. Poddanymъ każdej z obydwohъ Wysokichъ umawiających się Stron w Państwie i w posiadłościachъ drugiej Strony pozostawia się zupełna wolność nabywania, posiadania i aljenowania wszelkiej własności, której nabycie lub posiadanie dozwolone jest cudzoziemcomъ jakiejkolwiekъ narodowości. Będą mocni nabywać lub aljenować takową drogą kupna i sprzedaży, obdarowania, zamiany, ślubnej interecyzy, testamentów, spadku beztestamentowego i wszelkiemi innemi drogami, na warunkach, jakie obowiązujące przepisy stanowią dla wszystkichъ w ogólności cudzoziemców. Ichъ spadkobiercy lub wstępujący w ichъ prawa będą mocni takową własność odziedziczyć i objąć w posiadanie osobiście lub przez działających w ichъ imieniu agentów, tymъ porządkiemъ i z zachowaniem

собственность наследовать и вступать во владѣніе оною лично или чрезъ дѣйствующихъ отъ ихъ имени агентовъ, тѣмъ же порядкомъ и съ соблюденіемъ тѣхъ же узаконенныхъ формальностей, какъ и туземные подданные. Въ случаѣ отсутствія наследниковъ или преемниковъ правъ, съ таковою собственностью будетъ поступаемо такимъ же образомъ, какъ съ подобною собственностью принадлежащею туземному подданному и находящеюся въ тѣхъ же обстоятельствахъ.

Ни въ какомъ изъ вышеприведенныхъ случаевъ не будетъ взыматься со стоимости имущества иныхъ или большихъ налоговъ, пошлинъ или сборовъ, чѣмъ какія платятъ или будутъ платить туземные подданные. Во всѣхъ случаяхъ подданнымъ Высокихъ договаривающихся Сторонъ будетъ дозволено свободно вывозить свое имущество или вырученныя за оное деньги въ случаѣ продажи оного, не подвергаясь взысканію, по случаю вывоза оного, никакой особенной пошлины, взимаемой съ нихъ какъ съ иностранцевъ, ниже вообще иныхъ или большихъ пошлинъ, чѣмъ какія обязаны или будутъ обязаны платить въ подобныхъ случаяхъ туземные подданные.

Ст. 4. Подданные каждой изъ обѣихъ Высокихъ договаривающихся Сторонъ будутъ изъяты въ Государствѣ другой Стороны отъ всякой обязательной военной службы, какъ въ сухопутныхъ войскахъ или во флотѣ, такъ и въ національной гвардіи или милиціи. Равнымъ образомъ будутъ они свободны отъ службы въ какихъ либо судебныхъ или общественныхъ должностяхъ, а также отъ всякой повинности, денежной или натурою, установленной въ замѣнъ личной службы; наконецъ отъ всякаго принужденнаго займа и отъ всякой повинности для военныхъ потребностей или военной реквизиціи.

Исключаются изъ сего однако должности соединенныя съ владѣніемъ недвижимою собственностію или аренднымъ содержаниемъ таковой,—и тѣ налоги и повинности на военные потребности, въ которыхъ будутъ призваны участвовать всѣ туземные подданные въ качествѣ поземельныхъ собственниковъ или арендаторовъ.

Ст. 5. Всѣ товары, или всякій предметъ торговли, произведеніе почвы или промышленности Государства или владѣній Его Величества Императора Всероссийскаго или какой бы то ни было другой страны, которые законами дозволены или будутъ дозволены ко ввозу въ порты Государства и владѣній Его Величества Короля Италіи Итальянскимъ подданнымъ или на Итальян-

тѣхже przepisanych formalności, jak i poddani krajowi. Wrazie nieobecności spadkobierców w lub wstępujących w prawa, z tą własnością postąpiono będzie w ten sam sposób, jak z podobną własnością poddanego krajowego, w podobnych będącego okolicznościach.

W żadnym z powyższych wypadków, od wartości majątku nie będą pobierane inne lub większe podatki, cła lub opłaty aniżeli jakie opłacają lub opłacać będą poddani krajowi. W każdym razie poddanym Wysokich umawiających się Stron wolno będzie swobodnie wywozić swój majątek, lub otrzymane ze sprzedaży takowego pieniądze, nie podlegając opłacie, z powodu wywieżenia żadnego szczególnego cła jako cudzoziemcy, ani też jakich bądź i innych lub większych ceł, do niszczenia jakich są albo będą obowiązani w podobnych wypadkach poddani krajowi.

Art. 4. Poddani każdej z Wysokich Stron umawiających się w Państwach i posiadłościach Strony drugiej, będą wolni od wszelkiej przymusowej służby w wojsku lądowem i morskiem, w gwardyi narodowej lub milicyi. Również wolni będą od wszelkiej służby sądowej i obywatelskiej, niemniej od wszelkich powinności pieniężnych lub w naturze, ustanowionych w zamian służby osobistej, nakoniec od wszelkiej pożyczki przymusowej i od wszelkich wojennych dostaw i rekwizycyj.

Z sądowych i obywatelskich obowiązków wyłączają się wszelako te, które przywiązane są do nieruchomości posiadanej lub dzierżawionej, z wojennych zaś dostaw i rekwizycyj te, które mogą być nałożone na wszystkich poddanych kraju, jako właścicieli ziemskich lub dzierżawców.

Art. 5. Wszystkie towary, czyli wszelki przedmiot handlu, produktu lub przemysłu, bądź z Państwa i posiadłości Najjaśniejszego Cesarza Wszech Rossyi, bądź innego jakiego kraju, które na mocy prawa mogą być sprowadzane do portu Państwa i posiadłości Jego Królewskiej Mości Króla Włoskiego przez poddanych Włoskich, będą mogły być również sprowadzane przez poddanych

скихъ судахъ, будутъ равнымъ образомъ дозволены ко ввозу Россійскимъ подданнымъ или на Россійскихъ судахъ, безъ платежа иныхъ или большихъ пошлинъ, какого бы то ни было рода или наименованія, взимаемыхъ въ пользу Правительства, мѣстныхъ начальствъ или частныхъ установлений, чѣмъ какія взимались бы съ этихъ товаровъ или предметовъ торговли, еслибъ они были привезены Итальянскими подданными или на Итальянскихъ судахъ.

И взаимно, всѣ товары и всякій предметъ торговли, будутъ ли они произведеніе почвы или промышленности Государства или владѣній Его Величества Короля Италіи, или иной какой бы то ни было страны, которые законами нынѣ дозволены или впредь могутъ быть дозволены къ привозу въ порты Государства или владѣній Его Величества Императора Россійскаго, Русскимъ подданнымъ или на Россійскихъ судахъ, будутъ равнымъ образомъ дозволены къ привозу въ оныя Итальянскимъ подданнымъ и на Итальянскихъ судахъ, безъ платежа иныхъ или большихъ пошлинъ, какого бы то ни было рода и наименованія, взимаемыхъ отъ имени и въ пользу Правительства, мѣстныхъ Властей или какихъ либо учрежденій, чѣмъ какія взимались бы съ этихъ же товаровъ или предметовъ торговли, еслибъ оныя были привезены Русскими подданными или на Россійскихъ судахъ.

Это взаимное равенство будетъ соблюдаться не взирая на различіе мѣста нагрузки, будетъ ли означенный товаръ или предметъ торговли привозимъ непосредственно изъ той страны, откуда оный происходитъ, или же изъ какой бы то ни было другой страны.

Ст. 6. Равнымъ образомъ будетъ взаимно соблюдаться совершенное равенство относительно вывоза, такъ что въ Государствахъ той и другой изъ Высокихъ договаривающихся Сторонъ при вывозѣ какого либо предмета, который законами къ вывозу дозволенъ или впредь будетъ дозволенъ, будутъ взиматься одинаковыя пошлины безъ различія, будетъ ли оный вывозимъ Итальянскими подданными или на Итальянскихъ судахъ, или же Русскими подданными или на Россійскихъ судахъ, и безъ различія также куда бы оный ни назначался, въ портъ ли или во владѣнія другой договаривающейся Стороны, или же въ портъ или во владѣнія какой либо посторонней Державы.

Ст. 7. То же равенство будетъ взаимно соблюдаться относительно храненія товаровъ въ пакгаузахъ, транзитной торго-

Rossyjskich albo na statkach Rossyjskich, bez opłacania innych albo większych ceł, jakiego bądź rodzaju i nazwy, pobieranych na korzyść Rządu, Władz miejscowych albo prywatnych instytucyj nad te, jakie by pobrane zostały z tychże towarów lub przedmiotów handlu, gdyby takowe sprowadzone zostały przez poddanych Włoskich albo na Włoskich statkach.

Nawzajem także wszystkie towary i wszelki przedmiot handlu, produkt gruntu lub przemysłu bądź z Państwa i posiadłości Jego Królewskiej Mości Króla Włoskiego, bądź z innego dalszego kraju, które na mocy prawa mogą być doprowadzane do portów Państwa lub posiadłości NAJJAŚNIEJSZEGO CESARZA Wszech Rossyi, przez poddanych Rossyjskich lub na statkach Rossyjskich, będą również mogły być sprowadzane do tychże portów przez poddanych Włoskich lub na statkach Włoskich, bez opłacania innych lub większych ceł, jakiego bądź rodzaju i nazwy, pobieranych w imieniu i na korzyść Rządu, Władz miejscowych lub innych jakich instytucyj, nad te, jakieby pobrane zostały od tychże towarów czyli przedmiotów handlu, gdyby takowe sprowadzano przez poddanych Rossyjskich lub na statkach Rossyjskich.

Ta zobopólna równość przestrzegana będzie bez względu na miejsce ładowania, to jest na to, czy towar lub przedmiot handlu będzie sprowadzony bezpośrednio z miejsca swego pochodzenia, bądź z innego jakiego kraju.

Art. 6. Przestrzegana będzie także zobopólna równość co do wywozu, tak, że w Państwach tej lub drugiej z obydwóch Wysokich umawiających się Stron przy wywozie jakiegobądź przedmiotu, który na mocy prawa można lub będzie można wywozić, będą pobierane jednakowe cła, bez różnicy, czy takowy będzie wywożony przez Włoskich poddanych lub na Włoskich statkach, czy też przez Rossyjskich poddanych i na Rossyjskich statkach, bez względu także na miejsce jego przeznaczenia, bądź do portu i posiadłości drugiej umawiającej się Strony, bądź do portu lub posiadłości innego jakiego obcego Mocarstwa.

Art. 7. Taką równość zobopólnie przestrzegana będzie co do przechowywania towarów w składach, co do handlu tranzyto-

вли и обратного вывоза, а также относительно премій, облегчений и возврата пошлинъ, которыя даруются или будутъ впредъ дарованы законодательствомъ того или другаго изъ договаривающихся Государствъ; такъ какъ точное намѣреніе и воля обѣихъ Высочайшихъ договаривающихся Сторонъ заключаются въ томъ, чтобы не было оказываемо въ этомъ отношеніи никакого предпочтенія или различія.

Ст. 8. Привозъ въ Государство Его Величества Короля Италіи какова бы то ни было предмета торговли, составляющаго произведеніе почвы или промышленности Государства или владѣній Императора Россійскаго, откуда бы оный ни привозился, а равно привозъ въ Государство и во владѣнія Его Величества Императора Россійскаго какова бы то ни было предмета торговли, составляющаго произведеніе почвы или промышленности Государства Его Величества Короля Италіи, откуда бы оный ни привозился, не будетъ облагаемъ никакими иными или большими пошлинами, кромѣ тѣхъ, какими обложенъ привозъ того же предмета, когда онъ составляетъ произведеніе почвы или промышленности какова бы то ни было другаго иностраннаго Государства; и не будетъ воспрещаться привозъ въ Государство или во владѣнія которой либо изъ двухъ Высочайшихъ договаривающихся Сторонъ никакого предмета, составляющаго произведеніе почвы или промышленности Государства или владѣній другой договаривающейся Стороны, если только таковое запрещеніе не распространяется равнымъ образомъ на привозъ тѣхъ же предметовъ, когда они составляютъ произведеніе почвы или промышленности всякой другой страны.

Ст. 9. Въ Государствѣ и во владѣніяхъ одной изъ Высочайшихъ договаривающихся Сторонъ никакого рода предметы вывозимые въ Государство и во владѣнія другой договаривающейся Стороны, не будутъ облагаемы иными или большими пошлинами или сборами, кромѣ тѣхъ какіе взимаются или будутъ взиматься съ того же рода предметовъ вывозимыхъ во всякое другое иностранное Государство; а равнымъ образомъ вывозъ какова бы то ни было предмета изъ Государства или изъ владѣній одной изъ Высочайшихъ договаривающихся Сторонъ въ Государство и во владѣнія другой договаривающейся Стороны, не будетъ воспрещенъ, если только таковое воспрещеніе не распространяется на вывозъ того же предмета во всякую другую страну.

wego i powrotnego wywozu, tudzież co do premjów, ułatwień i zwrotu ceł, jakie są lub mogą być w przyszłości nadane przez prawodawstwo tego lub drugiego z umawiających się Państw, ponieważ stałym jest zamiarem i wolą obydwóch Wysokich umawiających się Stron, ażeby pod tym względem żadne pierwszeństwo albo różnica okazywane nie były.

Art. 8. Od sprowadzanego do Państwa Jego Królewskiej Mości Króla Włoskiego jakiego bądź przedmiotu handlu, produktu z gruntu lub przemysłu Państwa albo posiadłości NAJJAŚNIEJSZEGO CESARZA Rossyjskiego, bez względu na miejsce pochodzenia, również od sprowadzanego do Państwa lub posiadłości NAJJAŚNIEJSZEGO CESARZA Wszech Rossyi jakiego bądź przedmiotu handlu, produktu z gruntu albo przemysłu Jego Królewskiej Mości Króla Włoskiego, nie będą pobierane żadne inne lub większe cła nad te, jakie są pobierane w razie sprowadzenia tegoż przedmiotu, jako produktu z gruntu lub przemysłu wszelkiego innego obcego Państwa; nie będzie też wzbranianem sprowadzanie do Państwa lub posiadłości której bądź z dwóch Wysokich umawiających się Stron jakiego bądź przedmiotu, produktu z gruntu lub przemysłu Państwa albo posiadłości drugiej umawiającej się Strony, skoro tylko takowy zakaz nie rozciąga się również do sprowadzania tychże przedmiotów, jako produktów z gruntu lub przemysłu wszelkiego innego kraju.

Art. 9. W Państwie i posiadłościach jednej z Wysokich umawiających się Stron od żadnego rodzaju przedmiotów wywożonych do Państwa i posiadłości drugiej umawiającej się Strony, nie będą pobierane inne lub większe cła albo opłaty, nad te, jakie są albo będą pobierane od tegoż rodzaju przedmiotów wywożonych do wszelkiego innego obcego Państwa; również wywóz jakiego bądź przedmiotu z Państwa lub posiadłości jednej z Wysokich umawiających się Stron do Państwa i posiadłości drugiej umawiającej się Strony nie będzie wzbroniony, skoro tylko takie wzbronienie nie rozciąga się do wywozu tegoż przedmiotu do jakiego bądź kraju.

Ст. 10. Ни тою, ни другою изъ Высокихъ договаривающихся Сторонъ, и никакою компанією, сословіемъ или агентомъ, дѣйствующими ея именемъ или ея властію, не будетъ оказываемо, посредственно или непосредственно, никакого первенства или преимущества, при покупкѣ какого либо законно привезеннаго предмета торговли, изъ уваженія или предпочтенія къ національности судна, на которомъ сказанные предметы привезены, будетъ ли то судно принадлежать той или другой изъ обѣихъ Высокихъ договаривающихся Сторонъ, въ порты которой тѣ предметы торговли привезены, ибо точное nambrenie Высокихъ договаривающихся Сторонъ есть то, чтобы въ этомъ отношеніи не поставлялось никакого различія или предпочтенія.

Ст. 11. Высокія договаривающіяся Стороны, желая, каждая въ своемъ Государствѣ, обезпечить мануфактурной промышленности другой Стороны полную и дѣйствительную защиту противъ подлога, условились, что всякая поддѣлка, или воспроизведеніе съ цѣлью обмана въ одной изъ сихъ двухъ странъ такихъ фабричныхъ и мастерскихъ знаковъ, которые первоначально были добросовѣстно приложены къ товарамъ составляющимъ произведеніе другой изъ означенныхъ странъ, для удостовѣренія ихъ происхожденія и качества, будетъ строго воспрещена и наказываема.

Его Величество Король Италіи обязуется пригласить Свой Парламентъ постановить такія мѣры, которыя доставили бы Его Величеству возможность блюсти исполненіе во всей точности условій содержащихся въ настоящей статьѣ.

Ст. 12. Процентныя бумаги, выпущенныя или гарантированныя Правительствомъ Его Величества Короля Италіи и значащіяся въ курсовой запискѣ на Туринской биржѣ, будутъ допущены ко внесенію въ оффиціальныя маклерскія курсовыя записки при Россійскихъ биржахъ. И взаимно, процентныя бумаги, выпущенныя или гарантированныя Императорско-Россійскимъ Правительствомъ и значащіяся въ оффиціальной маклерской курсовой запискѣ на С.-Петербургской биржѣ, будутъ допущены къ оффиціальному внесенію въ курсовыя записки Итальянскихъ биржъ.

Это постановленіе не распространяется однако на бумаги выпущенныя съ лотерейными выигрышами или преміями, дающія заимодавцу или держателю тѣхъ бумагъ процентъ ниже 3% съ нарицательнаго капитала, или же съ дѣйствительно заня-

Art. 10. Ani jedna, ani druga z Wysokich umawiających się Stron, tudzież żadna spółka, albo korporacya, albo agent działający w jej imieniu albo pod jej powagą, nie będzie okazywać, bądź pośrednio bądź bezpośrednio, żadnego pierwszeństwa, przy kupnie jakiego prawnie wprowadzonego przedmiotu handlu, przez uznawanie wyższości dla narodowości statku, na którym sprowadzono rzeczony przedmiot, czy statek ten należeć będzie do jednej lub do drugiej z Wysokich umawiających się Stron, do portu której te przedmioty handlu przywieziono, albowiem jest istotnym zamiarem Wysokich umawiających się Stron, ażeby pod tym względem żadna różnica albo pierwszeństwo miejsca nie miały.

Art. 11. Wyokie umawiające się Strony, pragnąc, każda w swoim Państwie, dla rękodzielного przemysłu, zapewnić zupełnie i istotne zabezpieczenie od podstępu, umówiły się, że wszelkie sfalszowanie albo podrobienie w celu oszustwa w jednym z tych dwóch krajów takich fabrycznych i rzemieślniczych znaków, które naprzód w dobrej wierze przyłożone będą do towarów, produkowanych w drugim ze wspomnianych krajów, na dowód ich pochodzenia i dobroci, będzie surowo zabronione i karane.

Najjaśniejszy Król Włoski zobowiązuje się wezwać swój Parlament do postanowienia takich środków, któreby postawiły Jego Królewską Mość w możności przestrzegania wykonania w całej rozciągłości warunków w tym artykule zawartych.

Art. 12. Papiery procentowe wypuszczone albo poręczone przez Rząd Jego Królewskiej Mości Króla Włoskiego i notowane na giełdzie Turynskiej, będą mogły być notowane w urzędowych kurscetlach na giełdach Rossyjskich. Nawzajem też papiery procentowe, wypuszczone albo poręczone przez Rząd Cesarско Rossyjski i notowane w urzędowym kurscetlu na giełdzie St. Petersburgskiej, będą mogły być urzędownie notowane w kurscetlach giełd Włoskich.

Przepis ten jednak nie dotyczy papierów wypuszczonych z loteryjnymi wygranami albo nagrodami, zapewniających pożyczającemu lub posiadaczowi takich papierów procent niższy od 3% od kapita-

того капитала если сей послѣдній ниже капитала нарицательнаго.

Ст. 13. Россійскимъ судамъ, пришедшимъ въ какой либо Итальянскій портъ, и на оборотъ, Итальянскимъ судамъ пришедшимъ въ какой либо портъ Россійской Имперіи и желающимъ выгрузить въ немъ весь привезенный ими изъ за границы грузъ или часть онаго, предоставлено будетъ право, съ соблюденіемъ однако законовъ и постановленій обоюдныхъ Государствъ, оставить не выгруженною ту часть своего груза, которая назначена въ другой портъ той же или иной страны, и затѣмъ вывезти оную, не платя за эту часть груза никакихъ таможенныхъ сборовъ, кромѣ сборовъ за надзоръ, которые притомъ, разумѣется, могутъ взыматься только въ томъ же самомъ размѣрѣ, какой постановленъ для туземныхъ судовъ.

Равнымъ образомъ обоюднымъ судамъ будетъ предоставлена свобода переходить изъ одного порта котораго либо изъ обоихъ Государствъ въ другой портъ или въ нѣсколько другихъ портовъ того же Государства для собранія или пополненія своего груза, не платя иныхъ сборовъ кромѣ тѣхъ, какіе взимаются или будутъ взыматься въ подобномъ случаѣ съ туземныхъ судовъ.

Ст. 14. Положительно постановляется, что предъидущія статьи не должны распространяться на береговое или каботажное судоходство каждаго изъ обоихъ Государствъ, таковое судоходство исключительно предоставляется національному флагоу.

Ст. 15. Во всемъ, что касается размѣщенія судовъ, ихъ нагрузки или разгрузки въ портахъ, на рейдахъ, въ гаваняхъ, бассейнахъ, рѣкахъ, протокахъ и каналахъ, и вообще касательно всѣхъ формальностей и распоряженій, которыми могутъ подлежать торговые суда, ихъ экипажи и грузы, ни въ которомъ изъ обоихъ Государствъ не будетъ предоставляемо туземнымъ судамъ никакихъ преимуществъ и никакихъ льготъ, которыя не были бы распространены и на суда другаго договаривающагося Государства, такъ какъ непремѣнная воля Высокихъ договаривающихся Сторонъ есть та, чтобы Россійскія и Итальянскія суда пользовались въ этомъ отношеніи совершеннымъ равенствомъ.

Ст. 16. При приходѣ въ порты которой либо изъ Высокихъ договаривающихся Сторонъ, пребываніи въ нихъ и выходѣ изъ нихъ судовъ принадлежащихъ другой Сторонѣ, не бу-

ду номинального, albo od kapitału rzeczywiście wypożyczonego, skoro ten nie dochodzi wysokości nominalnego.

Art. 13. Statkom Rossyjskim zawijającym do którego portu Włoskiego, i nawzajem, statkom Włoskim zawijającym do jakiego portu Cesarstwa Rossyjskiego, i życzącym wyładować w takowym sprowadzony przez nie z za granicy ładunek albo część takowego, dozwolonem będzie, z zachowaniem wszakże praw i przepisów respective Państw, pozostawić na statku tę część ładunku, która ma być przewieziona do drugiego portu w tym samym lub w innym kraju, i następnie ją wywieźć, nie uiszczając za tę część ładunku jakich bądź ceł, oprócz opłat za dozór, które nadto, rozumie się, mogą być pobierane tylko w takim stosunku, jaki ustanowiony jest dla statków krajowych.

Również statkom Stron obydwóch służyć będzie wolność przeplwu z jednego portu którego bądź z dwóch Państw do drugiego albo więcej portów tegoż Państwa, w celu zabrania albo uzupełnienia swego ładunku, nie uiszczając innych opłat nad te, jakie są albo będą pobierane od statków krajowych.

Art. 14. Wyraźnie stanowi się, że powyższe artykuły nie mają dotyczyć żeglugi pobrzeżnej każdego z obydwóch Państw, jaka żegluga ma się odbywać wyłącznie pod banderą narodową.

Art. 15. We wszystkim co się tyczy rozlokowania statków, naładowania albo wyładowania tychże w portach, przystaniach, stacjach, rzekach, potokach i kanałach, i w ogólności co do wszelkich formalności i rozporządzeń, jakim mogą podlegać statki handlowe, ich osady i ładunki, w żadnem z dwóch Państw nie będą nadane statkom krajowym jakie bądź przywileje i ulgi, które by nie były rozciągnięte i do statków drugiego umawiającego się Państwa, ponieważ niezmienną jest wolą Wysokich umawiających się Stron, ażeby pod tym względem statki Rossyjskie i Włoskie używały zupełnej równości.

Art. 16. Przy zawinięciu do portów której bądź z Wysokich umawiających się Stron, pobycie tam i wypłynięcie statków z tych portów, od takowych statków opłaty ładunkowe, portowe, przewo-

дети взыматься съ сихъ судовъ никакихъ ластовыхъ, портовыхъ, лоцманскихъ, маячныхъ, карантинныхъ, куртажныхъ, въхovýchъ, пристанныхъ или иныхъ сборовъ, какого бы то ни было наименованія, лежащихъ на корпусъ судна и взимаемыхъ отъ имени и въ пользу Правительства, должностныхъ или частныхъ лицъ или какихъ либо сословій или учреждений, кромѣ тѣхъ, которые равнымъ образомъ и въ томъ же размѣрѣ взимаются вообще и съ туземныхъ судовъ; такъ какъ воля обѣихъ Высшихъ договаривающихся Сторонъ есть та, чтобы въ ихъ Государствахъ не существовало, относительно сказанныхъ сборовъ, никакого преимущества или предпочтенія клонящагося исключительно къ выгодамъ туземнаго флага въ ущербъ флагу другой договаривающейся Стороны. Это равенство будетъ взаимно соблюдаться относительно обоюдныхъ судовъ безъ различія, изъ какихъ бы портовъ или мѣстъ они ни приходили и какое бы ни было ихъ назначеніе при отходѣ.

Ст. 17. Совершенно изъемяются въ обоюдныхъ портахъ отъ платежа ластовыхъ и экспедиціонныхъ пошлинъ:

1) Суда пришедшія изъ какого бы то ни было мѣста съ баластомъ и отходящія съ баластомъ же.

2) Суда, которыя, переходя изъ какого либо порта одного изъ договаривающихся Государствъ въ другой портъ или въ разныя другіе порты того же Государства, представляютъ удостовереніе въ томъ, что они уже заплатили тѣ пошлины.

3) Суда, которыя войдя съ грузомъ, добровольно или по необходимости, въ какой либо портъ, выйдутъ изъ него не производя никакой торговой операціи.

Если судно войдетъ въ портъ по необходимости, въ такомъ случаѣ не будутъ считаться торговыми операціями: выгрузка и нагрузка вновь товаровъ по случаю починки судна; перегрузка на другое судно когда первое окажется негоднымъ къ плаванію; расходы производимые на закупку провизій для экипажа; и продажа поврежденныхъ товаровъ, по разрѣшеніи оной таможеннымъ вѣдомствомъ.

Ст. 18. Всякому военному кораблю или всякому купеческому судну, принадлежащему одной изъ Высшихъ договаривающихся Сторонъ и принужденному, бурями или какимъ бы то ни было несчастнымъ случаемъ, укрыться въ какой либо портъ другой Стороны, дозволено будетъ въ ономъ чиниться, запасаться всѣми потребными ему предметами и за тѣмъ снова выйти въ море, не платя никакихъ иныхъ пошлинъ кромѣ тѣхъ,

женія латариовые, кwarantанновыя, приставленныя или иныя какія бѣдѣ назвы, приывязанные до корпаса статку, те только побіеране бѣдѣ на корзысѣ Рządu, officialistów lub osób prywatnych, albo jakich бѣдѣ korporacyj lub instytutów oprócz tych, które również i w takim że stosunku, są w ogólności pobierane od statków krajowych; ponieważ jest wolą obydwóch Wysokich umawiających się Stron, ażeby w ich Państwach, co do rzeczonych opłat, nie istniały żadne przywileje lub pierwszeństwa, ustanowione wyłącznie w widokach bandery krajowej, z uszczerbkiem bandery drugiej umawiającej się Strony. Ta równość będzie wzajemnie przestrzegana co do respective statków bez różnicy, z jakich portów albo miejsc mogły przybywać, i jakiegokolwiek miałyby przeznaczenie przy odpłynięciu.

Art. 17. W respective portach zupełnie wyłączają się od uiszczania ładunkowych i expedycyjnych opłat:

1. Statki przybywające z jakiegobądź miejsca z balastem i odpływające z balastem.

2. Statki, które przepływając z jakiego bądź portu jednego z umawiających się Państw do drugiego portu albo do różnych portów tegoż Państwa, złożą świadectwa o uiszczeniu już tych opłat.

3. Statki, które wszedłszy z ładunkiem, dobrowolnie lub z konieczności do jakiego bądź portu, odpłyną z niego, nie załatwiając żadnej czynności handlowej.

Skoro statek wpłynie do portu z konieczności, w takim razie nie będą uważane za czynności handlowe: wyładowanie i napowrót naładowanie towarów z powodu reparacyi statku, przeładowanie na drugi statek, skoro pierwszy okazał się niezdolnym do żeglugi, wydatki ponoszone na zakupienie żywności dla osady, tudzież sprzedaż uszkodzonych towarów, z decyzji Władzy celnej.

Art. 18. Każdy okręt wojenny albo statek kupiecki, należący do jednej z Wysokich umawiających się Stron, z powodu burzy lub innego wypadku, zmuszony schronić się do portu drugiej Strony, będzie mógł tam dopełnić reparacyi, zaopatrzyć się we wszelkie potrzeby i odpłynąć nie uiszczając żadnych innych opłat nad te, jakie ponosiłyby w podobnym wypadku statek krajowy. Gdyby jednakże sternik statku kupieckiego znalazł się w konieczności

какія платило бы въ подобномъ случаѣ туземное судно. Если однако корабельщикъ купеческаго судна нашелся бы въ необходимости продать часть своихъ товаровъ для покрытія своихъ расходовъ, то онъ обязанъ будетъ сообразоваться съ постановленіями и тарифами дѣйствующими въ томъ мѣстѣ, гдѣ онъ присталъ.

Въ случаѣ еслибъ военный корабль или купеческое судно принадлежащія одной изъ Высокихъ договаривающихся Сторонъ, стали на мель или потерпѣли крушеніе около береговъ другой Стороны, таковой корабль или таковое судно, его обломки, запасы и такелажъ, а равно спасенные съ него имущество и товары, включая въ то число и выброшенные въ море, или же вырученные продажей ихъ дебри, въ случаѣ ихъ продажи, равно какъ и всѣ найденныя на томъ сѣвшемъ на мель или разбишемся кораблѣ или суднѣ бумаги, должны быть выданы владельцамъ оного или ихъ повѣреннымъ по ихъ требованію. Въ случаѣ пенахожденія на мѣстѣ владельцевъ или ихъ повѣренныхъ, всѣ означенные предметы должны быть переданы Россійскому или Итальянскому Генеральному Консулу, Консулу, Вице-Консулу или Консульскому агенту, въ округѣ коего послѣдовали гибель или крушеніе, и именно по требованію его представленному въ срокъ установленный дѣйствующими въ странѣ законами.

Сказанные Консулы, владельцы судна или ихъ повѣренные обязаны будутъ заплатить только расходы употребленные на сохраненіе собственности, а также пошлины за спасеніе и иныя, которыя въ подобномъ случаѣ крушенія было бы обязано уплатить и туземное судно.

Спасенные отъ крушенія имущество и товары будутъ освобождены отъ платежа таможенныхъ пошлинъ, если только не будутъ они обращены на потребленіе; въ семъ послѣднемъ случаѣ обязаны они оплатить только такія же пошлины, какъ еслибъ были привезены на туземныхъ судахъ.

Ст. 19. Всѣ тѣ суда, которыя по законамъ Королевства Итальянскаго имѣютъ быть признаваемы за суда Итальянскія, и всѣ тѣ, которыя по законамъ Россійской Имперіи имѣютъ быть признаваемы за суда Россійскія, будутъ, относительно примѣненія настоящаго трактата, признаваться первыя за Итальянскія суда, а вторыя за Россійскія.

Постановленія настоящаго Трактата будутъ примѣняться ко всѣмъ судамъ плавающимъ подъ Россійскимъ флагомъ, безъ

спредания части своихъ товаровъ на pokrycie wydatków, wtedy obowiązany będzie stosować się do przepisów i taryf, obowiązujących w miejscu, w którym przystanął.

Na wypadek gdyby okręt wojenny albo statek kupiecki, należący do jednej z Wysokich umawiających się Stron, osiadł na mieliźnie albo uległ rozbiciu się około brzegów drugiej, taki okręt albo statek, jego szczątki, zapasy i liny, również ocalony majątek i towary, nie wyłączając wyrzuconych do morza albo wrazie sprzedaży, wzięte za sprzedanie ich pieniądze, tudzież wszystkie znalezione na tym okręcie lub statku papiery, powinny być wydane ich właścicielom, lub na ich żądanie, umocowanym. Wrazie nieobecności w miejscu właścicieli lub ich umocowanych, wszystkie wyszczególnione przedmioty mają być oddane Rosyjskiemu albo Włoskiemu Jeneralnemu Konsulowi, Konsulowi, Vice-Konsulowi, albo agentowi Konsula, w obrębie których wypadek miał miejsce, i na wyraźne jego żądanie, w terminie określonym obowiązującym w kraju przepisami.

Rzeczeni Konsulowie, właściciele statku lub ich umocowani obowiązani będą tylko do zwrotu kosztów na przechowanie własności poniesionych, tudzież opłat za uratowanie i innych, jakie w podobnym wypadku, byłby obowiązany uiścić i statek krajowy.

Ocalony z rozbicia się majątek i towary wolne są od uiszczania cła, skoro tylko nie są użyte na konsumpcję, w ostatnim razie pobrane od nich będą takie cła, jak gdyby przywiezione były na statkach krajowych.

Art. 19. Wszystkie statki, które podług praw Królestwa Włoskiego, mają być uznawane za statki Włoskie i wszystkie statki, które podług praw Cesarstwa Rosyjskiego, mają być uznawane za statki Rosyjskie, będą, pod względem zastosowania niniejszego Traktatu, uznawane pierwsze za statki Włoskie, a drugie za Rosyjskie.

Przepisy niniejszego Traktatu będą stosowane do wszystkich statków żeglujących pod banderą Rosyjską, bez żadnej różnicy

всякаго различія между собственно Русскимъ торговымъ флагомъ и судами собственно принадлежащими Великому Княжеству Финляндскому, которое составляетъ нераздѣльную часть Россійской Имперіи.

Ст. 20. Каждой изъ Высокихъ договаривающихся Сторонъ предоставляется учреждать Генеральныя Консульства, Консульства, Вице Консульства и Консульскія агентства въ городахъ и портахъ принадлежащихъ къ Государству, или владѣніямъ другой Стороны.

Однако каждая изъ Высокихъ договаривающихся Сторонъ сохранить право опредѣлить тѣ мѣста, въ которыхъ не признаетъ для себя удобнымъ допустить учрежденіе Консульствъ; съ тѣмъ только, разумѣется, что оба Правительства не будутъ взаимно поставлять себѣ никакихъ ограниченій, которыя не распространялись бы въ той странѣ на всѣ націи, даже наиболѣе благопріятствуемыя.

Обѣ Высокія договаривающіяся Стороны обязуются опредѣлить особою конвенціею все что касается круга дѣйствій, правъ, преимуществъ и вольностей ихъ Генеральныхъ Консуловъ, Консуловъ, Вице-Консуловъ и Консульскихъ агентовъ. При семъ однако постановляется, что тѣ лица, которыя уже назначены или будутъ между тѣмъ назначены, будутъ исправлять всѣ свои обязанности и пользоваться всеми преимуществами, изытіями и вольностями, нынѣ присвоенными, или какія впредь могутъ быть присвоены Консуламъ наиболѣе благопріятствуемой націи.

Ст. 21. Обѣ Высокія договаривающіяся Стороны предоставляютъ себѣ опредѣлить въ послѣдствіи, особою конвенціею, способы для взаимнаго обезпеченія литературной и художественной собственности въ ихъ обоюдныхъ Государствахъ.

Ст. 22. Во всемъ что касается торговли и мореплаванія, обѣ Высокія договаривающіяся Стороны взаимно обѣщаютъ не предоставлять ни какому другому Государству никакой привилегіи и никакихъ льготъ или преимуществъ, которыя не были бы также и немедленно распространены на обоюдныхъ подданныхъ договаривающихся Сторонъ, безвозмездно если дарованіе оныхъ другому Государству было безвозмездное, и за то же самое или другое равносильное возмездіе, опредѣленное по взаимному соглашенію, если дарованіе было условное.

Ст. 23. Настоящій Трактатъ о торговлѣ и мореплаваніи будетъ оставаться въ силѣ и дѣйстви въ продолженіе десяти

поміędzy właściwą Rossyjską banderą kupiecką i statkami właściwie należącemi do Wielkiego Księstwa Finlandzkiego, które stanowi nierozdzieloną część Cesarstwa Rossyjskiego.

ART. 20. Każda z Wysokich umawiających się Stron mocną będzie zakładać Jeneralne Konsulaty, Konsulaty, Vice Konsulaty i Konsularne Agentury w miastach i portach należących do Państwa lub posiadłości drugiej Strony.

Każdej jednak z Wysokich umawiających się Stron pozostawia się prawo wskazania miejsc, w których uważa dla siebie za niedo-
godne zakładanie Konsulatów, z zastrzeżeniem wszakże że obydwa Rządy nie będą wzajemnie nakładać na siebie takich ścieśnień, których by nie rozciągały w swoim kraju do wszystkich innych narodów, nawet najwięcej uprzywilejowanych.

Obydwie Wysokie umawiające się Strony zobowiązują się do urządzenia przez oddzielną konwencję wszystkiego tego, co się tyczy attribucyi, praw, przywilejów i prerogatyw ich Jeneralnych Konsulów, Konsulów, Vice Konsulów i Konsularnych agentów. Zastrzega się wszakże, że osoby które już są albo w tym czasie będą nominowane, będą wykonywać wszystkie swoje obowiązki, i używać wszelkich przywilejów, wyłączeń i swobód, jakich używają lub w przyszłości używać będą Konsulowie najwięcej uprzywilejowanych narodów.

ART. 21. Obydwie Wysokie umawiające się Strony zastrzegają sobie ułożenie w następstwie, przez oddzielną konwencję, środków mających zapewnić własność literacką i artystyczną w ich respective Państwach.

ART. 22. Obydwie Wysokie umawiające się Strony obiecują wzajemnie w przedmiotach żeglugi i handlu nie nadawać żadnemu Państwu jakich bądź przywilejów, swobód albo prerogatyw, któreby nie były bezzwłocznie rozciągnięte do zobowiązanych poddanych umawiających się Stron, bezpłatnie, jeżeli nadanie takowych drugiemu Państwu nastąpiło bez wynagrodzenia, tudzież za takim samym lub odpowiednim wynagrodzeniem, ustanowione za wzajemnem porozumieniem się, gdy nadanie było warunkowe.

ART. 23. Niniejszy Traktat handlu i żeglugi mieć będzie moc obowiązującą przez lat dziesięć, licząc od dnia wymiany [ratyfika-

лѣтъ, считая со дня размѣна ратификацій, а послѣ сего срока до истеченія двѣнадцати мѣсяцевъ послѣ того какъ которая либо изъ двухъ Высокихъ договаривающихся Сторонъ *официально* объявитъ другой Сторонѣ о своемъ намѣреніи прекратить дѣйствіе онаго; причемъ каждая изъ Высокихъ договаривающихся Сторонъ предоставляетъ себѣ право учинить другой Сторонѣ такое объявленіе по истеченіи первыхъ девяти лѣтъ, или во всякое время послѣ того.

Ст. 24. Настоящій Трактатъ будетъ ратификованъ и ратификаціи онаго будутъ размѣнены въ С.-Петербургѣ въ теченіе шести недѣль, или ранѣе если возможно.

Въ удостовѣреніе чего обоюдные Полномочные оный подписали и приложили къ оному печати своихъ гербовъ.

Учинено въ С.-Петербургѣ, шестнадцатаго (двадцать восьмь-го) Сентября лѣта отъ Рождества Христова тысяча восемьсотъ шестьдесятъ третьяго.

(Подп.) Горчаковъ.

(М. П.)

(Подп.) Рейтернъ.

(М. П.)

(Подп.) Пеполн.

(М. П.)

Отдѣльныя Статьи.

Ст. 1. Такъ какъ торговыя сношенія Россіи съ Королевствами Шведскимъ и Норвежскимъ опредѣлены особыми условіями, которыя могутъ быть возобновлены въ послѣдствіи, и эти условія не имѣютъ связи съ существующими постановленіями касательно иностранной торговли вообще, то обѣ Высокія договаривающіяся Стороны, желая устранить отъ своихъ торговыхъ сношеній всякаго рода недоразумѣнія и поводы къ спорамъ, согласились, чтобы эти особые условія постановленные въ пользу торговли Швеціи и Норвегіи, въ уваженіе соотвѣстныхъ выгодъ предоставленныхъ въ означенной странѣ торговлѣ Великаго Княжества Финляндскаго, не могли ни въ какомъ случаѣ быть приводимы какъ основаніе для требованія распространенія оныхъ на торговыя и мореплавательныя сношенія, устанавливаемые настоящимъ Трактатомъ между обѣими Высокими договаривающимися Сторонами.

ци, а по upływie tego terminu w ciągu dwunastu miesięcy od chwili, gdy jedna z Wysokich umawiających się Stron zawiadomi drugą na drodze urzędowej, że życzy sobie rozwiązania Traktatu, każda z Stron umawiających się zastrzega sobie prawo uczynić to wypowiedzenie Stronie drugiej po upływie pierwszych lat dziewięciu, lub następnie w każdym czasie.

Art. 24. Niniejszy Traktat będzie ratyfikowany i ratyfikacje jego będą wymienione w St. Petersburgu w przeciągu sześciu tygodni, albo wcześniej jeżeli można.

Na dowód tego Pełnomocnicy obu Państw Traktat ten podpisali przy wyciśnięciu herbowych swoich pieczęci.

Dan w St. Petersburgu, dnia 16 (28) Września roku Pańskiego tysiąc ośmset sześćdziesiątego trzeciego.

(podp.) Gorczakow

(M. P.)

(podp.) Reutern.

(M. P.)

(podp.) Pepoli.

(M. P.)

Artykuły oddzielne.

Art. 1. Ponieważ stosunki handlowe Rosyi z Królestwami Szwedzkimi i Norweskimi istnieją na oddzielnych warunkach, które mogą być w przyszłości wznowione, i warunki te nie mają związku z obowiązującymi przepisami co do zagranicznego handlu w ogólności, to obydwie Wysoke umawiające się Strony, pragnąc uchylić w swoich handlowych stosunkach wszelkiego rodzaju nieporozumienia i powody do sporów, zgodziły się, ażeby te szczególne warunki istniejące na korzyść handlu Szwecyi i Norwegji, ze względu na odpowiednie korzyści zapewnione w pomienionym kraju dla handlu Wielkiego Księstwa Finlandzkiego, w żadnym razie nie mogły być podawane za podstawę do żądania rozciągnięcia takowych na stosunki, jakie się zaprowadzają na mocy niniejszego traktatu pomiędzy Wysokimi umawiającymi się Stronami.

Ст. 2. Равнымъ образомъ постановляется, что не будутъ почитаться нарушающими начало взаимства, служащее основаниемъ заключенному сего числа Трактату, ниже исчисленнымъ льготы, изъятія отъ пошлинъ и привилегій, а именно:

Со стороны Россіи:

1. Законы Великаго Княжества Финляндскаго, которыми дозволяется иностранцамъ заниматься торговлею только въ приморскихъ городахъ (Stapelstad) Княжества, и только оптомъ.

2. Льгота, которою пользуются суда построенныя въ Россіи и принадлежащія Россійскимъ подданнымъ, каковыя суда въ продолженіе первыхъ трехъ лѣтъ освобождены отъ платежа корабельныхъ пошлинъ.

3. Льгота, предоставленная береговымъ жителямъ Архангельской губерніи привозить беспошлинно или съ платою уменьшенныхъ пошлинъ, въ порты этой губерніи, сушеную и соленую рыбу, а также извѣстные роды пушнаго товара, и такимъ же образомъ вывозить оттуда хлѣбъ, веревки и канаты, деготь и равендукъ.

4. Привилегія Россійско-Американской Компаніи.

5. Льготы предоставленныя въ Россіи нѣкоторымъ Англійскимъ и Нидерландскимъ Компаніямъ, извѣстнымъ подъ названіемъ Яхтъ-Клубовъ.

А со стороны Италіи:

Существующая уже монополія на предметы, торговля которыми присвоена исключительно Правительству.

Ст. 3. Настоящія отдѣльныя статьи будутъ имѣть ту же силу и то же дѣйствіе, какъ бы онѣ были включены отъ слова до слова въ заключенный сего числа Трактатъ.

Онѣ будутъ ратификованы, и ратификаціи оныхъ будутъ размѣнены одновременно съ Трактатомъ.

Въ удостовѣреніе чего обоюдные Уполномоченные оныя подписали и приложили къ онымъ печати своихъ гербовъ.

Учинено въ С.-Петербургѣ, шестнадцатаго (двадцать восьмага) Сентября лѣта отъ Рождества Христова тысяча восемьсотъ шестьдесятъ третьяго.

(Подп.) Горчаковъ.

(М. П.)

(Подп.) Рейтернъ.

(М. П.)

(Подп.) Пеполі.

(М. П.)

Арт. 2. Рównież zastrzega się, że nie będą uważane za naruszające zasadę najemności, służącą za podstawę zawartego w dniu dzisiejszymъ Трактату, niżej wymienione ulgi, wyłączenie od ceł i przywileje, a mianowicie:

1. Prawa Wielkiego Księstwa Finlandzkiego, pozwalające cudzoziemcomъ трудnić się handlemъ tylko w miastach nadmorskich (Stapelstad) Księstwъ i tylko hurtownymъ.

2. Ulga jakiej używają statki zbudowane w Rossyi i należące do Rossyjskichъ poddanychъ, jakie to statki w przeciągu pierwszychъ trzechъ latъ wolne są od opłaty ceł okrętowychъ.

3. Ulga nadana pobrzeżnymъ mieszkańcomъ Gubernii Archangielskiej, co do przywozu bez cła lub za małymъ cłemъ do portówъ tejże Gubernii, ryb suszonychъ i solonychъ, futer pewnego gatunku, oraz co do wywozu ztamtądъ zboża i powrozówъ, linъ, dziegiu i płótna żaglowego.

4. Przywileje Kompanii Rossyjsko-Amerykańskiej.

5. Ulgi nadane w Rossyi niektórymъ Kompaniomъ Angielskimi Niderlandzkimъ, zwanymъ pod nazwą Jacht-Klubówъ.

А ze strony Włoskiej:

Istniejące już monopola na przedmioty, któremi handelъ służy wyłącznie Rządowi.

Арт. 3. Powyższe oddzielne artykuły, będą mieć takъżъ moc i skutekъ, jakъby były wcielone słowo въ слово do zawartego w dniu dzisiejszymъ Трактату.

Takowe będą ratyfikowane, ratyfikacje ichъ będą wymienione jednocześnie zъ Трактатомъ.

Na dowódъ czego Pełnomocnicy obu Państwъ takowe podpisали przy wyciśnięciu pieczęci swoichъ herbówъ.

Dan w St. Petersburgu, dnia 16 (28) Września tysiącъ ośmsetъ sześćdziesiątego trzeciego roku.

(podp.) Gorczakow.

(М. Р.)

(podp.) Reutern.

(М. Р.)

(podp.) Pepoli.

(М. Р.)

Того ради, по довольномъ разсмотрѣніи сего Трактата и трехъ слѣдующихъ къ нему отдѣльныхъ статей, Мы приняли оныя за благо, подтвердили и ратификовали, яко же симъ за благо приедемъ, подтверждаемъ и ратификуемъ во всемъ ихъ содержаніи, общая Императорскимъ Нашимъ Словомъ за Насъ Наслѣдниковъ и Преемниковъ Нашихъ, что все въ помянутомъ Трактатѣ и трехъ отдѣльныхъ къ оному статьяхъ постановленное, соблюдаемо и исполняемо будетъ ненарушимо. Во удостовѣреніе чего Мы сію Нашу Императорскую Ратификацію Собственнолично подписавъ, повелѣли утвердить Государственною Нашею печатью.

Дана въ Царскомъ Селѣ, Ноября перваго дня, въ лѣто отъ Рождества Христова тысяча восемьсотъ шестьдесятъ третіе Царствованія же Нашего въ девятое.

На подлинномъ Собственною Его Императорскаго Величества рукою подписано тако:

„АЛЕКСАНДРЪ.“

(М. П.)

Контрасигнировалъ: Вице Канцлеръ Князь А. Горчаковъ.

Dla tego, po dostatecznem rozważeniu niniejszego Traktatu i trzech następnych artykułów oddzielnych, przyjęliśmy takowy za dobry, zatwierdzili i ratyfikowali, jakoż niniejszem przyznajemy, zatwierdzamy i ratyfikujemy w całym tegoż brzmieniu, ręcząc NASZEM CESARSKIM Słowem za NAS, NASZYCH Następców i Dziedziców, iż wszystko co tylko niniejszym Traktatem jest zastrzeżone, zachowywanem i wypełnianem będzie niezmiennie. W dowód czego My tę NASZĄ CESARSKĄ ratyfikację własnoręcznie podpisaliśmy, rozkazaliśmy utwierdzić Państwa NASZEGO pieczęcią.

Dan w Carskiem Siele dnia pierwszego Listopada roku Pańskiego tysiąc ośmset sześćdziesiątego trzeciego, Panowania zaś NASZEGO dziewiątego.

Na oryginale własną Jego CESARSKIEJ MOŚCI ręką podpisano tak:

„ALEXANDER.“

(M. P.)

Kontrassygnował: Vice-Kanclerz Xiążę A. Gorczakow.

DZIENNIK PRAW

Nr 189.

Tom Sześćdziesiąty Drugi.

tom 62.

29

По Указу Его Величества

АЛЕКСАНДРА II-го,

Императора и Самодержца Всероссийскаго, Царя Польскаго,

и проч., и проч., и проч.

Учредительный Комитетъ въ Царствѣ Польскомъ,

Имѣя въ виду:

что, согласно 14-й статьѣ, Высочайшаго Указа 19 Февраля (2 Марта) 1864 года, объ устройствѣ сельскихъ гминъ въ Царствѣ Польскомъ, гминные сходы обязательно созываются четыре раза въ году, въ сроки, какіе будутъ для сего опредѣлены Учредительнымъ Комитетомъ,—

что, по существующему въ Царствѣ обыкновенію, заключеніе разныхъ частныхъ сдѣлокъ, перемѣна рабочихъ и т. п., производятся большею частью по четвертямъ года, именно, къ Свѣтлому празднику, къ дню св. Іоанна, къ св. Михаилу и къ новому году, и что въ эти сроки, какъ по случаю праздниковъ, такъ и по отсутствію важныхъ полевыхъ работъ, сельское населеніе имѣетъ болѣе досуга,—

согласно представленію Правительственной Комисіи Внутреннихъ дѣлъ,

постановилъ и постановляетъ:

Ст. 1. Гминные сходы созываются гминнымъ войтомъ обязательно, для постановленія приговоровъ по гминнымъ дѣламъ, четыре раза въ году, именно, во второй половинѣ мѣсяцевъ: Марта, Іюня, Сентября и Декабря.

Ст. 2. Приведеніе въ дѣйствіе этого постановленія, которое должно быть внесено въ Дневникъ Законовъ, возлагается, по принадлежности, на Правительственную Комисію Внутрен-

W Imieniu Najjaśniejszego

ALEXANDRA II-go,

Cesarza i Samowładcy Wszech Rosyi, Króla Polskiego,

etc., etc., etc.

Urządzający Komitet w Królestwie Polskiem,

Zważywszy:

że stosownie do art. 14 Ukazu Najwyższego z d. 19 Lutego (2 Marca) 1864 r. o urządzeniu gmin wiejskich w Królestwie Polskiem, zebrania gmin mają być zwoływane z obowiązku cztery razy do roku w terminach, jakie oznaczy Komitet Urządzający,—

że według istniejącego w Królestwie Polskiem zwyczaju, zawieranie rozmaitych prywatnych umów, zmiana robotników i t. p. uskutecznia się po większej części kwartalnie, mianowicie: na Wielkanoc, na Śty Jan, Śty Michał i na Nowy rok, i że w tych terminach, tak z powodu świąt, jakoteż i zawieszania ważniejszych robót w polu, ludność wiejska ma więcej czasu,—

na przedstawienie Kommissyi Rządowej Spraw Wewnętrznych, postanowił i stanowi:

Art. 1. Zebrania gminne, dla wydania uchwał w interessach gminy, zwoływane będą obowiązkowo przez Wójta gminy, cztery razy do roku, a mianowicie, w drugiej połowie miesięcy: Marca, Czerwca, Września i Grudnia.

Art. 2. Wykonanie niniejszego Postanowienia, które w Dzienniku Praw zamieszczone być ma, porucza się Kommissyi Rządowej

нихъ дѣлъ, а также на мѣстныхъ по крестьянскимъ дѣламъ Комисіи и на военно-полицейскія Управленія.

Состоялось въ Варшавѣ, въ засѣданіе Учредительнаго въ Царствѣ Польскомъ Комитета, 7 (19) Апрѣля 1864 года.

Намѣстникъ, Генералъ-Адъютантъ,
(подписано) Графъ Бергъ.

Членъ Учредительнаго Комитета,
(подписано) Князь Черкасскій.

Spraw Wewnętrznych, oraz miejscowym Kommissyom Spraw Wło-
ściańskich i Zarządowi Wojenno-Policyjnym, w czym do nich należy.

Działo się w Warszawie na posiedzeniu Komitetu Urządzającego
w Królestwie Polskiem dnia 7 (19) Kwietnia 1864 r.

Dyrektor Główny Prezydujący
w Kommissyi Rządowej Sprawiedliwości, (podpisano) Wosiński.

Za zgodność:

Dyrektor Główny Prezydujący
w Kommissyi Rządowej Sprawiedliwości, Wosiński.

p. o. Dyrektora Kancellaryi,
Wł. Holewiński.

Dzień ogłoszenia 26 Sierpnia (7 Września) 1864 roku.

По Указу Его Величества

АЛЕКСАНДРА II-го,

Императора и Самодержца Всероссийского, Царя Польского,
и проч., и проч., и проч.

Учредительный Комитетъ въ Царствѣ Польскомъ,

Имѣя въ виду:

что на Членовъ Комиссій по крестьянскимъ дѣламъ въ Царствѣ возложена, между прочимъ, обязанность разбирать на мѣстахъ споры, прошенія и жалобы по поземельному устройству крестьянъ и по прочимъ предметамъ, указаннымъ въ законѣ,—

и что по этому не только полезно, но необходимо дать означеннымъ должностнымъ лицамъ знаки, по которымъ крестьяне могли бы отличать ихъ какъ людей, облеченныхъ особымъ доверіемъ Правительства, —

примѣняясь къ 86-й статьѣ Высочайшаго указа 19 Февраля (2 Марта) 1864 года, объ устройствѣ сельскихъ гминъ,— постановилъ и постановляетъ:

Ст. 1. Предсѣдатель мѣстной по крестьянскимъ дѣламъ Комиссій, его Товарищъ и Участковые комиссары, при отправленіи ими служебныхъ обязанностей, носятъ присвоенный имъ должности почетный знакъ, выдаваемый Учредительнымъ Комитетомъ.

Ст. 2. Знакъ Членовъ Комиссій по крестьянскимъ дѣламъ по наружному виду и величинѣ, сходенъ съ знакомъ мировыхъ посредниковъ въ Имперіи, именно: на лицевой сторонѣ медали Государственный гербъ съ гербомъ Царства по срединѣ, а въ кругѣ орла надпись „19 Февраля, 2 Марта 1864 года.“ На оборотной сторонѣ надпись: „Комиссія по крестьянскимъ дѣламъ въ Царствѣ Польскомъ, Комиссiй справ влошцианскихъ в Крѣ-

в Имieniu Najjaśniejszego

ALEXANDRA II-go,

Cesarza Wszech Rosyi, Króla Polskiego,

etc., etc., etc.

Urządzający Komitet w Królestwie Polskiem,

Mając na uwadze:

że na Członków Komisyj Spraw Włościańskich w Królestwie włożony jest między innymi obowiązek rozpoznawania na miejscu sporów, prośb i zażaleń dotyczących gruntowego urządzenia włościan, tudzież roztrząsania innych przedmiotów prawem określonych, i że z tego powodu nietylko jest pożytecznem, ale nawet niezbędnem nadać wyżej wzmiankowanym Urzędnikom znaki, po których włościanie mogliby ich rozróżniać, jako osoby szczególne zaufanie Rządu posiadające, stosownie do art. 86 Ukazu Najwyższego z dnia 19 Lutego (2 Marca) 1864 r. o urządzeniu gmin wiejskich,—

postanowił i stanowi:

Art. 1. Prezesi miejscowych Komisyj Spraw Włościańskich, ich Pomocnicy i Komissarze rewirowi, podczas wykonywania obowiązków służbowych, przywdziewają właściwy do urzędów ich przywiązany honorowy znak, wydany im przez Urządzający Komitet.

Art. 2. Znak Członków Komisyj Spraw Włościańskich, z powierczowności i wielkości swojej, podobny jest do znaku Pośredników Polubownych w Cesarstwie, a mianowicie: na głównej stronie medalu umieszczony jest herb Państwa, w środku którego znajduje się herb Królestwa, a w okolo orła napis: „19 Lutego (2 Marca) 1864 roku.“ Na odwrotnej stronie napis: „Komisii po

leństwie Polskiem.“ Цѣпь такая же какъ у мировыхъ посредниковъ. И цѣпь и медаль золоченыя.

Ст. 3. Означенные знаки изготовляются на счетъ суммъ, состоящихъ въ распоряженіи Учредительнаго Комитета.

Ст. 4. Приведеніе въ дѣйствіе настоящаго постановленія, которое должно быть внесено въ Дневникъ Законовъ, поручается Члену Учредительнаго Комитета, завѣдывающему дѣлами онаго.

Состоялось въ Варшавѣ, въ засѣданіе Учредительнаго въ Царствѣ Польскомъ Комитета, 7 (19) Апрѣля 1864 г.

Намѣстникъ, Генераль - Адъютантъ,
(подписано) Графъ Бергъ.

Членъ Учредительнаго Комитета,
(подписано) Князь Черкасскій.

Spraw Włościańskich w Królestwie Polskiem.“ Przy medalu łańcuch takiż sam jak i u Pośredników Polubownych. Łańcuch i medal są pozłacane.

ART. 3. Koszta sporządzenia pomienionych znaków odniesione będą do funduszu wyznaczonego do dyspozycyi Komitetu Urządzającego.

ART. 4. Wykonanie niniejszego Postanowienia, które w Dzienniku Praw zamieszczone być ma, poleca się Członkowi Komitetu Urządzającego zawiadującemu czynnościami tegoż Komitetu.

Działo się w Warszawie na posiedzeniu Urządzającego Komitetu w Królestwie Polskiem, dnia 7 (19) Kwietnia 1864 roku.

Dyrektor Główny Prezydujący
w Kommissyi Rządowej Sprawiedliwości, (podpisano) Wosiński.

Za zgodność:

Dyrektor Główny Prezydujący
w Kommissyi Rządowej Sprawiedliwości, Wosiński.

p. o. Dyrektora Kancellaryi,
Wł. Holewiński.

Dzień ogłoszenia 26 Sierpnia (7 Września) 1864 r.

По Указу Его Величества

АЛЕКСАНДРА II-го,

Императора и Самодержца Всероссийскаго, Царя Польскаго,

и проч., и проч., и проч.

Угредительный Комитетъ въ Царствѣ Польскомъ,

Имѣя въ виду:

что на основаніи 86-й статьи Высочайшаго Указа 19 Февраля (2 Марта) 1864 года, объ устройствѣ сельскихъ гминъ, служащихъ по выборамъ лица, при отправленіи ими служебныхъ обязанностей, носятъ выданные имъ начальствомъ знаки ихъ должностей,—

согласно представленію Правительственной Комисіи Внутреннихъ дѣлъ,—

постановилъ и постановляетъ:

Ст. 1. Гминный войтъ, лавникъ и солтысъ, при отправленіи ими служебныхъ обязанностей, должны носить слѣдующіе знаки, кои будутъ выданы имъ начальствомъ:

а., *Гминный войтъ*, знакъ изъ золоченой бронзы, на лицевой сторонѣ коего изображенъ Государственный гербъ съ надписью надъ гербомъ на русскомъ языкѣ „Гминный войтъ“, а подъ гербомъ на польскомъ языкѣ „Wójt Gminy“; на оборотной же сторонѣ знака вензельное изображеніе Имени Его Величества съ надписью вокругъ оного: съ одной стороны на русскомъ языкѣ: „19 Февраля (2 Марта) 1864 года“, съ другой же стороны на польскомъ языкѣ: „19 Lutego (2 Marca) 1864 roku.“

Знакъ этотъ носить войтамъ на особой бронзовой цѣпи на шеѣ.

б., *Лавники*, носятъ такой же знакъ меньшей величины, не золоченый и съ надписью: „Лавникъ, Ławnik“, пристегиваемый на малой цѣпочкѣ, къ верхней одеждѣ, съ лѣвой стороны груди.

в Имени Najjaśniejszego

A L E X A N D R A II-го,

Cesarza i Samowładcy Wszech Rosyi, Króla Polskiego,

etc., etc., etc.

Urządzający Komitet w Królestwie Polskiem,

Маяąc на уваде:

że na mocy art. 86 Ukazu Najwyższego 19 Lutego (2 Marca) 1864 r. o urządzeniu gmin wiejskich, urzędujący z wyborów, w czasie odbywania obowiązków służbowych, przywdziewają oznaki, które im zwierzchność dostarczy,—

na przedstawienie Kommissyi Rządowej Spraw Wewnętrznych,—

postanowił i stanowi:

Art. 1. Wójci gmin, Ławnicy i Sołtysi w czasie wykonywania obowiązków służbowych, powinni nosić następujące znaki, które będą im przez zwierzchność wydane:

a) *Wójt Gminy*, znak brązowy połączany, na głównej stronie którego ma być wyobrażony herb Państwa, z napisem u góry nad herbem po rosyjsku: „Гминный Войтъ“, a u dołu po polsku „Wójt Gminy“, na odwrotnej zaś stronie znaku cyfra Jego Cesarskiej Mości z napisem w około, z jednej strony po rosyjsku, „19 Февраля (2 Марта) 1864 года“, a z drugiej po polsku: „19 Lutego (2 Marca) 1864 roku.“

Znak ten Wójci gmin mają nosić na łańcuszku brązowym zawieszony na szyi.

b) *Ławnicy*, noszą takież znak mniejszej wielkości i nie połączany z napisem: „Лавникъ, Ławnik“, przypinany na małym łańcuszku z wierzchu sukni, na lewej stronie piersi.

в., *Soltys*, носить на левой стороне груди, на верхней одежде, по существующему образцу, знак из листовой меди овального вида, с изображением герба и надписью: „*Сотский, Soltys*.“

Ст. 2. Означенные знаки для лиц гминного управления заготавливаются и раздаются кому следует по распоряжению Правительственной Комиссии Внутренних дел.

Ст. 3. Потребныя на заготовление знаков суммы отпускаются из общих доходов Царства, о чем надлежит съехать в свое время зависящее распоряжение.

Ст. 4. Приведение в действие этого постановления, которое должно быть внесено в Дневник Законов, возлагается, по принадлежности, на Правительственную Комиссию: Внутренних дел и Финансов.

Состоялось в Варшавѣ, въ засѣданіи Учредительнаго въ Царствѣ Польскомъ Комитета, 7 (19) Апрѣля 1864 года.

Намѣстникъ, Генералъ-Адъютантъ,
(подписано) Графъ Бергъ.

Членъ Учредительнаго Комитета,
(подписано) Князь Черкасскій.

o) *Soltys*, noszą na lewej stronie piersi z wierzchu sukni znak wedle ustanowionego wzoru z blachy miedzianej, kształtu owalnego, z wyobrażeniem herbu i z napisem: „*Comckiū, Soltys*.“

Арт. 2. Pomienione znaki dla osób administracyi gminnej przygotowane i rozdawane będą komu należy, z rozporządzenia Kommissyi Rządowej Spraw Wewnętrznych.

Арт. 3. Wydatki na sporządzenie znaków potrzebne, odniesione będą do ogólnych funduszów Królestwa i w tym celu wydaniem zostanie w właściwym czasie stosowne rozporządzenie.

Арт. 4. Wykonanie niniejszego Postanowienia, które w Dzienniku Praw zamieszczonem być ma, poruczonem zostaje Kommissyom Rządowym: Spraw Wewnętrznych oraz Przychodów i Skarbu, w czym do której należy.

Działo się w Warszawie, na posiedzeniu Urządzającego Komitetu w Królestwie Polskiem, d. 7 (19) Kwietnia 1864 r.

Директор Гłówny Prezydujący
w Kommissyi Rządowej Sprawiedliwości, (подписано) *Wosiński*.

Za zgodność:

Директор Гłówny Prezydujący
w Kommissyi Rządowej Sprawiedliwości, *Wosiński*.

p. o. Dyrektora Kancellaryi,
Wł. Holewiński.

Дзень оглосzenia 26 Сierпня (7 Wрześnia) 1864 r.

По Указу Его Величества
АЛЕКСАНДРА II-го,
 Императора и Самодержца Всероссийскаго, Царя Польскаго,
 и проч., и проч., и проч.,

Учредительный Комитетъ въ Царствѣ Польскомъ

Имѣя въ виду:

что на основаніи 88-й статьи Высочайшаго Указа 19 Февраля (2 Марта) 1864, года объ устройствѣ сельскихъ гминъ, гминныя войты и гминныя суды имѣютъ печать по образцу, установленному Правительственною Коммисіею Внутреннихъ дѣлъ,—
 согласно представленію той же Коммисіи,—
 постановилъ и постановляетъ:

Ст. 1. Войтъ и гминный судъ должны имѣть печать въ видѣ круга образца, діаметромъ въ 1,3 русскаго дюйма; по срединѣ Государственный гербъ съ надписью, на верху онаго, на русскомъ и польскомъ языкахъ, „*такой то уѣздъ*“, а внизу герба „*печать такой то гмины*.“

Ст. 2. Печати эти должны быть заготовлены на Варшавскомъ монетномъ дворѣ, въ подлежащемъ числѣ, по количеству гминъ.

Ст. 3. Всѣ акты, составляемые отъ имени гминнаго войты или гминнаго суда, должны быть снабжены печатью и подписью войты и писаря, гдѣ таковой имѣется.

Въ случаѣ неграмотности войты, всю переписку, исходящую отъ него по должности гминнаго войты, подписываетъ писарь; войтъ же прикладываетъ къ ней только печать, которую, не передавая никому, долженъ тщательно хранить у себя.

W Imieniu Najjaśniejszego

ALEXANDRA II-go,

Cesarza i Samowładcy Wszech Rossyi, Króla Polskiego,
 etc., etc., etc.,

Urządzający Komitet w Królestwie Polskiem,

Zważywszy:

że na mocy art. 88 Ukazu Najwyższego z dnia 19 Lutego (2 Marca) 1864 r. o urządzeniu gmin wiejskich, Wójtci gminni i Sądy gminne używać mają pieczęci według wzoru przepisanego przez Kommissyę Rządową Spraw Wewnętrznych, na przedstawienie tejże Kommissyi, —

postanowił i stanowi:

Art. 1. Wójt i Sąd gminny obowiązani są mieć pieczęć formy okrągłej, mającą średnicy 1,3 miary rossyjskiej, w środku herb Państwa z napisem u góry tegoż po rossyjsku i po polsku: „*Powiat NN.*“ a u dołu: „*Pieczęć Gminy NN.*“

Art. 2. Pieczęcie takowe mają być przygotowane w Mennicy Warszawskiej w odpowiedniej liczbie, stosownie do ilości gmin.

Art. 3. Wszelkie akty w imieniu Wójty gminy lub Sądu gminnego sporządzane, winny być zaopatrzone pieczęcią i podpisem Wójty oraz Pisarza, gdzie się takowy znajduje. Jeżeli Wójt gminy pisać nie umie, w takim razie wszelką korespondencyę, jaka od niego z urzędu prowadzoną będzie, winien podpisać Pisarz, zaś Wójt przykładać tylko na niej pieczęć, którą nie powierzając nikomu, obowiązany jest starannie zachowywać u siebie.

Ст. 4. Заготовление печатей въ подлежащемъ количествѣ, сообразно съ наличнымъ числомъ гминъ, а также снабженіе войсковъими печатями возложить на Правительственную Коммисію Внутреннихъ дѣлъ.

Ст. 5. Потребныя на заготовление печатей суммы, отпускаются изъ общихъ доходовъ Царства, о чемъ надлежитъ сдѣлать въ свое время зависящее распоряженіе.

Ст. 6. Приведеніе въ дѣйствіе этого постановленія, которое должно быть внесено въ Дневникъ Законовъ, возлагается, по принадлежности, на Правительственныя Коммисіи: Внутреннихъ дѣлъ и Финансовъ.

Состоялось въ Варшавѣ, въ засѣданіи Учредительнаго въ Царствѣ Польскомъ Комитета, 7 (19) Апрѣля 1864 года.

Намѣстникъ, Генералъ - Адъютантъ,
(подписано) *Графъ Бергъ.*

Членъ Учредительнаго Комитета,
(подписано) *Князь Черкасскій.*

Арт. 4. Przygotowanie pieczęci w potrzebnej liczbie odpowiadającej rzeczywistej ilości gmin, jak również zaopatrzenie Wójtów w też pieczęcie, dopełni Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych.

Арт. 5. Fundusz na przygotowanie pieczęci potrzebny, wyasygnowany będzie z ogólnych dochodów Królestwa, w którym to celu wydanem zostanie w właściwym czasie stosowne rozporządzenie.

Арт. 6. Wykonanie niniejszego Postanowienia, które w Dzienniku Praw zamieszczone być ma, porucza się Kommissyom Rządowym: Spraw Wewnętrznych, oraz Przychodów i Skarbu, w czym do której należy.

Działo się w Warszawie, na posiedzeniu Urządzającego Komitetu w Królestwie Polskiem, dnia 7 (19) Kwietnia 1864 r.

Директор Гłówny Prezydujący
w Kommissyi Rządowej Sprawiedliwości, (подписано) *Wosiński.*

Za zgodność:

Директор Гłówny Prezydujący
w Kommissyi Rządowej Sprawiedliwości, *Wosiński.*

р. о. Директора Kancellaryi,
Wł. Holewiński.

Дзень оглосzenia 26 Сierпня (7 Września) 1864 r.

ВРЕМЕННЫЯ ПРАВИЛА

О ЖАЛОВАНИИ ДЛЯ ДОЛЖНОСТНЫХЪ ЛИЦЪ ГМИННАГО УПРАВЛЕНИЯ.

*Утверждены Угредительнымъ Комитетомъ
въ Царствѣ Польскомъ*

7 (19) Апрѣля 1864 года.

Ст. 1. Должностнымъ лицамъ гминнаго управленія, за исправленіе обязанностей ихъ, назначается жалованье, впредь до окончательнаго о семъ распоряженія, не ниже слѣдующихъ размѣровъ:

а) Гминнымъ войтамъ — въ годъ:

1. Въ гминахъ, состоящихъ изъ 50-ти до 75-ти
жилыхъ дворовъ 50 руб.
2. Въ гминахъ, состоящихъ изъ 75 до 100 жилыхъ
дворовъ 80 „
3. Въ гминахъ, состоящихъ изъ 100 до 200 жи-
лыхъ дворовъ 120 „
4. Въ гминахъ, состоящихъ изъ 200 до 300 жи-
лыхъ дворовъ 150 „
5. Въ гминахъ, состоящихъ изъ 300 и болѣе жи-
лыхъ дворовъ 180 „

Во всѣхъ казенныхъ гминахъ, въ распоряженіи и бесплатномъ пользованіи вновь избранныхъ войтовъ, остаются впредь или вновь отводятся, участки земли, на сей предметъ предназначенные и упоминаемые статьею 14-ю нормальнаго условія, утвержденного въ 1862-мъ году, для отдачи казенныхъ имѣній въ аренду.

б) Лавникамъ назначается, въ видъ суточнаго содержанія, по 37½ коп. за каждое засѣданіе гминнаго суда, въ коемъ они будутъ присутствовать.

в) Опредѣленіе размѣра вознагражденія солтысовъ, представляется усмотрѣнію сельскихъ сходовъ, съ тѣмъ однако, что

PRZEPISY CZASOWE

O PŁACACH DLA URZĘDNIKÓW ADMINISTRACYI GMINNEJ.

*Zatwierdzone przez Urzędzący Komitet
w Królestwie Polskiem.*

dnia 7 (19) Kwietnia 1864 roku.

Art. 1. Urzędnikom administracyi gminnej, za pełnienie ich obowiązków, przewiduje się płacę, do czasu ostatecznej w tej mierze decyzyi, w wysokości nie mniejszej jak następuje:

a) Wójtom gmin rocznie:

- 1) w gminach zawierających w sobie od 50 do 75 domów mieszkalnych rs. 50
- 2) w gminach zawierających w sobie od 75 do 100 domów mieszkalnych „ 80
- 3) w gminach zawierających w sobie od 100 do 200 domów mieszkalnych „ 120
- 4) w gminach zawierających w sobie od 200 do 300 domów mieszkalnych „ 150
- 5) w gminach zawierających w sobie 300 i więcej domów mieszkalnych „ 180

We wszystkich gminach Rządowych, do dyspozycyi i bezpłatnego użytku nowo wybranych Wójtów pozostają nadal, lub też na nowo wydzielają się części ziemi na ten cel przeznaczone, i o których jest mowa w artykule 14 przepisów zatwierdzonych w roku 1862 dla wypuszczenia w dzierżawę dóbr Rządowych.

b) Ławnikom przewiduje się, tytułem dyet, po kop. 37½ za każde posiedzenie Sądu gminnego, na którym ciż będą obecni.

c) Ustalenie wysokości wynagrodzenia dla Sołtysów pozostawia się uznaniu Zebrania gromady, z tem jednak zastrzeżeniem,

размѣръ сей не можетъ быть менѣе того, какой до нынѣ былъ установленъ въ имѣніяхъ казенныхъ, а именно:

Въ деревнѣ, заключающей въ себѣ до 10 усадьбъ	2 р. 70 к.
Въ деревнѣ, имѣющей до 25 усадьбъ	3 „ 60 „
Въ деревнѣ, имѣющей до 30 усадьбъ	4 „ 50 „
Въ деревнѣ, имѣющей до 60 усадьбъ	5 „ 40 „
Въ деревнѣ, имѣющей до 80 усадьбъ	6 „ 30 „
Наконецъ въ деревнѣ, имѣющей болѣе 80-и усадьбъ	7 „ 20 „

въ годъ.

Но въ тѣхъ деревняхъ, въ коихъ солтысы пользовались до нынѣ высшимъ противъ вышепоказаннаго вознагражденіемъ, — размѣръ такового не можетъ имъ быть уменьшаемъ.

Жалованье солтысамъ въ деревняхъ, принадлежавшихъ до нынѣ казнѣ, вычитается изъ общей суммы податей каждой деревни, а тотъ, кто избранъ будетъ въ солтысы, платитъ въ соразмѣрности менѣе податей.

Въ деревняхъ, принадлежавшихъ доселѣ частнымъ владѣльцамъ, жалованье солтыса относится на счетъ жителей подлежащей деревни и распределяется на нихъ сельскимъ сходомъ.

Ст. 2. Въ тѣхъ мѣстностяхъ, въ коихъ признано будетъ возможнымъ, по усмотрѣнію Военныхъ уѣздныхъ начальниковъ, назначить въ настоящее время писарей, могутъ они опредѣлить имъ, на счетъ гминъ, временно до составленія Учредительнымъ Комитетомъ окончательныхъ на то правилъ, жалованье въ размѣрѣ, не превышающемъ жалованья, предъидущую статью гминнымъ войтамъ присвоеннаго.

За исполненіе писарями обязанностей своего званія въ нѣсколькихъ гминахъ, можетъ имъ быть назначаемо увеличенное, соразмѣрно числу дворовъ, жалованье, съ тѣмъ, что оно ни въ какомъ случаѣ не можетъ превышать самаго высшаго размѣра оклада гминнаго войта.

Ст. 3. На канцелярскіе расходы, какъ то: на письменные матеріалы, заготовленіе печатныхъ бланковъ, выписку Губернскихъ Вѣдомостей, отопленіе и т. п., опредѣляется въ вѣдѣніе гминнаго войта постоянная годичная сумма:

Въ гминахъ, имѣющихъ отъ 50-ти до 100 жилыхъ дворовъ	20 руб.
--	---------

Въ гминахъ, имѣющихъ отъ 100 до 300-ти жилыхъ дворовъ	30 „
---	------

Въ гминахъ, имѣющихъ 300 и болѣе жилыхъ дворовъ 45 „

Ст. 4. Расходы на содержаніе гминнаго управленія про-

высоко́сть та не може́ быть менѣ́ше отъ установле́ной до́тычезасъ въ до́брахъ Ра́дowych, а мѣ́новѣ́е:

we wsi zawierającej w sobie do 10 osad	rs. 2 kop. 70
we wsi mającej do 25 osad	„ 3 „ 60
we wsi mającej do 30 osad	„ 4 „ 50
we wsi mającej do 60 osad	„ 5 „ 40
we wsi mającej do 80 osad	„ 6 „ 30
i наконецъ, we wsi mającej więcej jak 80 osad	„ 7 „ 20

роcznie.

Lecz w tych wsiach, gdzie Soltysi pobierali dotąd wyższe od pomienionego wynagrodzenia, wysokość takowego zmniejszaną być nie może.

Płaca przypadająca Soltysom we wsiach dotychczas Rządowych, potrąca się z ogólnej summy podatków każdej wsi, ten zaś będzie wybrany na Soltysa, wnosi stosunkowo mniej podatków.

We wsiach należących dotychczas do właścicieli prywatnych, płaca Soltysa ponoszona będzie przez mieszkańców właściwej wsi, rozkładu zaś takowej pomiędzy nich dopełnia Zebranie gromady.

Art. 2. W miejscowościach, gdzie według uznania Naczelników Wojennych Powiatowych, okaże się możebnem mianować w obecnym czasie Pisarzy, ciż Naczelnicy Wojenni mogą przeznaczyć im, na rachunek gmin, czasowo, dopóki przez Urządzający Komitet ostatecznie w tym przedmiocie przepisy wydane nie zostaną, płace w wysokości nie przenoszącej płac artykułem poprzedniającym dla Wójtów gmin przeznaczonych.

Pisarzom za wykonywanie przez nich właściwych im obowiązków w kilku gminach, mogą być podwyższone płace w stosunku do ilości domów, z tem zastrzeżeniem, że takowe w żadnym razie nie mogą przenosić najwyższej płacy dla Wójta gminy oznaczonej.

Art. 3. Na wydatki kancelaryi, jakoto: na materiały piśmienne, przygotowanie drukowanych blankietów, prenumeratę Dziennika Gubernialnego, opał i t. p., przeznacza się do dyspozycji Wójta gminy stała summa roczna:

w gminach mających od 50 do 100 domów mieszkalnych rs. 20

w gminach mających od 100 do 300 domów mieszkalnych „ 30

w gminach mających 300 i więcej domów mieszkalnych „ 45

Art. 4. Wydatki na utrzymanie administracji gminnej pono-

изводятся на счет гминной общины, которая обязана также отвести помещение для гминной канцелярии и гминного суда, если впрочем нельзя будет поместить их в квартире гминного войта.

Въ тѣхъ казенныхъ гминахъ, гдѣ уже имѣются готовые помещения для гминныхъ управлений, тамъ помещения сии предоставляются въ распоряженіе вновь избраннаго гминнаго войта.

Ст. 5. Распределение выше показанныхъ издержекъ на владѣльцевъ недвижимыхъ собственности въ чертѣ гмины устанавливается приговоромъ гминнаго схода, на точномъ основаніи ст. 83-й Высочайшаго указа 19 Февраля (2 Марта) 1864 года объ устройствѣ сельскихъ гминъ; но, до постановленія окончательнаго приговора гминныхъ сходовъ, означенная раскладка, въ видѣ временной мѣры, производится слѣдующимъ образомъ:

Въ частныхъ гминахъ, въ коихъ находятся фольварочныя и крестьянскія земли, владѣльцы фольварочныхъ земель несутъ половину всѣхъ расходовъ, потребныхъ на гминное управленіе, а другую половину вносятъ крестьяне. Часть упдающая на крестьянъ, распределяется между сельскими обществами, входящими въ составъ гмины, по числу жилыхъ домовъ, въ каждомъ сельскомъ обществѣ находящихся.

Въ казенныхъ гминахъ, въ чертѣ коихъ находятся казенныя фольварки, отданные въ арендное содержаніе, арендаторы вносятъ ежегодно по 5% арендной суммы на гминное управленіе, не достающее же затѣмъ количество денегъ на этотъ предметъ падаетъ на крестьянъ и распределяется между разными сельскими обществами, входящими въ составъ гмины, по числу жилыхъ домовъ, въ каждомъ сельскомъ обществѣ находящихся.

Въ гминахъ смѣшанныхъ, гдѣ соединены крестьяне, поселенные на земляхъ, которыя доселѣ принадлежали частнымъ владѣльцамъ, съ крестьянами поселенными на земляхъ, которыя доселѣ принадлежали казѣ, или гдѣ вмѣстѣ съ однимъ изъ сихъ двухъ разрядовъ крестьянъ пребываетъ и такъ называемая мелкая (дробная) шляхта, на собственной землѣ живущая, временная раскладка между жителями гмины расхода на гминное управленіе производится на первый случай, сообразно вышеизложеннымъ основаніямъ, по распоряженію и соглашенію Комисіи по крестьянскимъ дѣламъ съ Военными уѣздными начальниками. О таковыхъ распоряженіяхъ своихъ Комисіи обязаны немедленно подробно довести Учредительному Комитету.

не быть мая на rachunek gminy, która również obowiązana jest oznaczyć lokal dla kancelaryi gminy i Sądu gminnego, jeśli takowe nie będą mogły mieścić się w mieszkaniu Wójta gminy.

W Gminach Rządowych, gdzie już są gotowe lokale dla administracji gminnych, lokale te oddają się do dyspozycji nowo wybranego Wójta gminy.

Art. 5. Rozkład pomienionych wyżej wydatków pomiędzy właścicieli nieruchomości ziemskich w obrębie gminy, ustanawia decyzją Zebrania gminy, na zasadzie art. 83 Najwyższego Ukazu z d. 19 Lutego (2 Marca) 1864 r. o urządzeniu gmin wiejskich, aż do czasu zapadnięcia ostatecznych decyzji Zebrania gmin, powyższy rozkład tymczasowo wykonywa się w sposób następujący:

W gminach prywatnych, gdzie znajdują się grunta folwarczne włościańskie, właściciele gruntów folwarcznych ponoszą połowę wszystkich wydatków potrzebnych na administrację gminną, drugą połowę ponoszą włościanie. Część przypadająca na włościan rozkłada się pomiędzy gromady wioskowe wchodzące w skład gminy, w stosunku ilości domów mieszkalnych w każdej gromadzie wioskowej znajdujących się.

W gminach Rządowych, w obrębie których znajdują się folwarskarbowe, wypuszczone w dzierżawę, dzierżawcy mają wносить corocznie po 5% od summy dzierżawnej na administrację gminną; wnosząca zaś na ten przedmiot sumę uiszczac winni włościanie według rozkładu dopełnić się mającego pomiędzy gromady wioskowe wchodzące w skład gminy, w stosunku ilości domów mieszkalnych, znajdujących się w każdej gromadzie wioskowej.

W gminach pomieszanych, gdzie połączeni są włościanie osiedleni na gruntach, które dotychczas należały do właścicieli prywatnych, z włościanami osiedlonemi na gruntach, które dotychczas należały do Skarbu lub gdzie razem z włościanami jednej z tych dwóch kategorii znajduje się i tak zwana drobna szlachta, zamieszkała na własnym gruncie, czasowy rozkład pomiędzy mieszkańców gminy wydatku na administrację gminną wykonywa się na pierwszy raz, stosownie do wyżej przywiedzionych zasad, z rozporządzenia i po porozumieniu się Komissyi spraw włościańskich z Naczelnikami Wojennymi Powiatowymi.

O wydanych w tym celu rozporządzeniach, Komissye obowiązane są niezwłocznie szczegółowo donieść Urządzącemu Komitetowi.

Ст. 6. Вышеизложенныя правила, какъ объ окладахъ жидованья и размѣрѣ канцелярскихъ расходовъ, такъ и о раскладѣ потребныхъ для сего суммъ, утверждаются временно въ видѣ опыта, и подлежатъ окончательному пересмотру, по собраніи надлежащихъ свѣдѣній, чрезъ мѣстныя по крестьянскимъ дѣламъ Комиссіи.

Намѣстникъ, Генералъ-Адъютантъ,
(подписано) *Графъ Бергъ.*

Членъ Учредительнаго Комитета,
(подписано) *Князь Черкасскій.*

Art. 6. Pomienione wyżej przepisy tak o płacach i wysokości wydatków kancelaryjnych, jak i o rozkładzie potrzebnych na ten cel funduszków, zatwierdzają się czasowo sposobem próby i winny być poddane ostatecznemu rozpoznaniu po zebraniu należytych wiadomości, za pośrednictwem miejscowych Komisyj Spraw Włościańskich.

Директор Глówny Prezydujący
w Komisyyi Rządowej Sprawiedliwości, (подписано) *Wosiński.*

Za zgodność:

Директор Глówny Prezydujący
w Komisyyi Rządowej Sprawiedliwości, *Wosiński.*

p. o. Dyrektora Kancelaryi,
Wł. Holewiński.

По Указу Его Величества

АЛЕКСАНДРА II-го,

Императора и Самодержца Всероссийскаго, Царя Польскаго,
и проч., и проч., и проч.

Совѣтъ Управленія Царства.

Для поставленія Экономической Кассы города Варшавы въ возможности покрыть увеличенные расходы, происходящія, при настоящемъ военномъ положеніи, отъ усиленнаго постоя, отъ найма частныхъ домовъ на помѣщеніе лицъ военного вѣдомства и отъ другихъ квартирныхъ потребностей, — по представленію Правительственной Комисіи Внутреннихъ дѣлъ, въ видѣ временной мѣры, Совѣтъ Управленія постановилъ и постановляетъ:

Ст. 1. Независимо отъ назначенной на домовладѣльцевъ г. Варшавы постановленіемъ Совѣта Управленія отъ 12 (24) Октября 1837 г. квартирной повинности, подвержены они будутъ уплатѣ добавочнаго квартирнаго сбора съ каждой комнаты по правиламъ означеннаго постановленія, а именно:

a) въ улицахъ 1-го разряда по 90 к. с.; б) въ улицахъ 2-го разряда по 75 к. с.; в) въ улицахъ 3-го разряда по 60 к. с. съ каждой такой комнаты въ годъ, соразмерно разрядамъ, къ которымъ зачислены улицы г. Варшавы по утвержденной на 1864 годъ квартирной табели.

Ст. 2. Изъятіе отъ такового временнаго правила, представляется владѣльцамъ строеній вновь возведенныхъ и отреставрированныхъ, которые пользуются на основаніи постановленія Намѣстника Царства отъ 3 Февраля 1816 г. и Совѣта Управленія отъ 20 Февраля (3 Марта) 1840 г. правомъ льготы на определенное вышеприведенными постановленіями, время, отъ квартирной повинности, не будутъ въ продолженіе того же времени подверга-

в Имении Найяснѣйшего

ALEXANDRA II-го,

Cesarza Wszech Rossyi, Króla Polskiego,
etc., etc., etc.

Rada Administracyjna Królestwa.

Dla postawienia Kassy Ekonomicznej miasta stołecznego Warszawy w możności podołania zwiększonemu wydatkom, jakie za sobą pociąga, przy teraźniejszym stanie wojennym, niezwyklej postój wojska, najem domów prywatną własnością będących, na zbiorowe pomieszczenie osób do zarządu wojskowego należących i inne potrzeby kwaterunkowe, — na przedstawienie Kommissyi Rządowej Spraw Wewnętrznych, jako środek czasowy, postanowiła i stanowi:

ART. 1. Niezależnie od zaregulowanej do posiadaczy wszelkich zabudowań w mieście Warszawie, na mocy postanowienia Rady Administracyjnej z dnia 12 (24) Października 1837 r. повинności кwaterunkowej, pociągnięci oni będą do dodatkowej opłaty кwaterunkowej z każdej izby wedle przepisów powyższego postanowienia uważanej, a mianowicie:

a) z budowli przy ulicach 1-go rzędu położonych po kop. 90, b) w 2-gim rzędzie ulic po kop. 75, i c) w 3-cim rzędzie ulic po kop. 60 z każdej takiej izby rocznie, a to według oznaczenia rzędu ulic miasta Warszawy taryfą кwaterunkową na rok 1864 zatwierdzonego.

ART. 2. Wyjątek od tego czasowego pravidła zapewnia się właścicielom budowli nowowzniesionych, lub z gruntu odrestaurowanych, którzy korzystając na mocy postanowienia Намієстника Królestwa z dnia 3 Lutego 1816 r. i Rady Administracyjnej z dnia 20 Lutego (3 Marca) 1840 r. z prawa zwolnienia na oznaczony temiż postanowieniami przeciąг czasu od повинności кwaterunkowej,

емы и уплатъ назначеннаго статьею 1-ю настоящаго постановленія, добавочнаго квартирнаго сбора.

Ст. 3. Определенный 1-ю статьею добавочный годичный сборъ, долженъ быть вносимъ владѣльцами въ одинъ разъ со всѣхъ строеній ихъ, подходящихъ согласно существующимъ доселѣ правиламъ о квартирной повинности въ г. Варшавѣ, подъ разрядъ комнатъ, въ Главную Экономическую Кассу города Варшавы.

Ст. 4. По минованіи надобности въ увеличенномъ расходѣ на усиленный постой въ г. Варшавѣ, когда представится возможность покрыть расходы по квартирной части обыкновенными средствами, Правительственная Коммисія Внутреннихъ дѣлъ войдетъ съ представленіемъ объ отмыѣ определеннаго настоящимъ постановленіемъ добавочнаго квартирнаго сбора.

Ст. 5. Исполненіе сего постановленія, которое должно быть внесено въ Дневникъ Законовъ, возлагается на Правительственную Коммисію Внутреннихъ дѣлъ.

не będą w ciągu tegoż czasu pociągani do dodatkowej opłaty kwaterunkowej artykułem 1-ym niniejszego postanowienia oznaczonej.

Art. 3. Roczna opłata dodatkowa artykułem 1-ym oznaczona, wnoszona być ma przez właścicieli jednorazowie ze wszystkich zabudowań przepisami o powinności kwaterunkowej w m. Warszawie dotychczas obowiązującymi, pod izby podciągniętych, do Kassy Głównej Ekonomicznej miasta stołecznego Warszawy.

Art. 4. Skoro ustanie potrzeba ponoszenia zwiększonych wydatków na nadzwyczajny postój wojska w mieście Warszawie i kiedy wydatki kwaterunkowe będą mogły być pokryte środkami zwyczajnymi, Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych ma uczynić przełożenie względem uchylenia opłaty dodatkowej niniejszem postanowieniem oznaczonej.

Art. 5. Wykonanie niniejszego postanowienia, które w Dzienniku Praw ma być zamieszczone, Kommissyi Rządowej Spraw Wewnętrznych porucza się.

Działo się w Warszawie dnia 21 Kwietnia (3 Maja) 1864 r.

Namiestnik, Jenerał-Adjutant,
(podpisano) *Графъ Бергъ.*

Dyrektor Główny Prezydujący
w Kommissyi Rządowej Spraw Wewnętrznych,
(podpisano) *Князь Черкасскій.*

p. o. Sekretarza Stanu, (podpisano) *A. Zaborowski.*

Zgodno z oryginałem:

p. o. Sekretarza Stanu, (podpisano) *A. Zaborowski.*

Za zgodność:

Dyrektor Główny Prezydujący
w Kommissyi Rządowej Sprawiedliwości, *Wosiński.*

p. o. Dyrektora Kancellaryi, *Wł. Holewiński.*

Dzień ogłoszenia 26 Sierpnia (7 Września) 1864 r.

По Указу Его Величества
АЛЕКСАНДРА II-го,
Императора и Самодержца Всероссийскаго, Царя Польскаго,
и проч., и проч., и проч.

Совѣтъ Управленія Царства.

Совѣтъ Управленія Царства принявъ во вниманіе, что съ Высочайшаго Его Императорско-Царскаго Величества соизволенія, названіе установленной въ 1861 году официальной, политической и литературной газеты: Всеобщій Дневникъ, съ 19 Іюня (1 Іюля) сего года, замѣнено наименованіемъ: Варшавскій Дневникъ, симъ постановилъ и постановляетъ:

Ст. 1. Всѣ преимущества, данныя Всеобщему Дневнику постановленіемъ Совѣта Управленія Царства 1 (13) Сентября 1861 года, а именно ст: 3, 4, 6 и 8, остаются въ своей силѣ и присвоиваются Дневнику Варшавскому.

Ст. 2. Исполненіе настоящаго постановленія, которое должно быть внесено въ Дневникъ Законовъ, возлагается на Правительственныя Коммиссіи по принадлежности.

Состоялось въ Варшавѣ, въ засѣданіи Совѣта Управленія 30 Іюня (12 Іюля) 1864 г.

в Имении Найяснѣйшаго
ALEXANDRA II-go,
Cesarza Wszech Rosyi, Króla Polskiego,
etc., etc., etc.

Rada Administracyjna Królestwa.

Zważywszy, że z NAJWYŻSZEGO JEGO CESARSKO-KRÓLEWSKIEJ MOŚCI upoważnienia, Dziennik Powszechny, pismo urzędowe, polityczne i naukowe, ustanowiony w 1861 roku, zmienił swą nazwę dotychczasową z dnia 19 Czerwca (1 Lipca) r. b. na Dziennik Warszawski, postanowiła i stanowi:

Art. 1. Wszelkie prerogatywy nadane Dziennikowi Powszechnemu postanowieniem Rady Administracyjnej z dnia 1 (13) Września 1861 roku, a mianowicie artykułami: 3, 4, 6 i 8, pozostają w swęj mocy i stosować się mają do Dziennika Warszawskiego.

Art. 2. Wykonanie niniejszego postanowienia, które w Dzienniku Praw ma być zamieszczone, Kommissyom Rządowym: w czym do której należy, poleca.

Działo się w Warszawie na posiedzeniu Rady Administracyjnej dnia 30 Czerwca (12 Lipca) 1864 r.

Namiestnik, Jenerał Adjutant, (podpisano) *Графъ Бергъ.*

p. o. Sekretarza Stanu, (podpisano) *A. Zaborowski.*

Zgodno z oryginałem:

p. o. Sekretarza Stanu,
(podpisano) *A. Zaborowski.*

Za zgodność:

Dyrektor Główny Prezydujący
w Kommissyi Rządowej Sprawiedliwości, *Wosiński.*
Za Dyrektora Kancellaryi,
Bilewski.

Dzień ogłoszenia 26 Sierpnia (7 Września) 1864 roku.

KOMMISSYA RZĄDOWA SPRAWIEDLIWOŚCI.

W wykonaniu decyzji Rady Administracyjnej Królestwa, objawionej przez odezwę Sekretarza Stanu przy téjże Radzie z d. 11 (23) Lipca r. b. Nr. 5101, ogłasza w Dzienniku Praw odezwę p. o. Ministra Sekretarza Stanu z d. 18 (30) Czerwca t. r. Nr. 1854, oznajmającą o Rozkaze NĄJ-
JAŚNIEJSZEGO PANA zaliczenia Urzędów Budowniczych miejskich, z wyłączeniem Budowniczych Miasta Warszawy i Powiatowych, do klasy IX.

Warszawa dnia 28 Lipca (9 Sierpnia) 1864 r.

Dyrektor Główny Prezydujący, *Wosiński.*

Za Dyrektora Kancellaryi, *Bilewski.*

МИЛОСТИВЫЙ ГОСУДАРЬ

Графъ Ѳеодоръ Ѳеодоровичъ.

Согласно всеподданнѣйше доложенному мною представленію Вашего Сіятельства отъ 25 Мая (6 Іюня) за N. 4025-мъ, и положенію Совѣта Управленія, 15 (27) Мая состоявшемуся, Государь Императоръ изъявилъ Высочайшее соизволеніе, на причисленіе должностей городскихъ Архитекторовъ, какъ учрежденныхъ въ Лодзи и Ченстоховѣ, такъ и тѣхъ, кои впредъ были бы установлены въ другихъ городахъ Царства Польскаго, къ девятому классу, то есть, одною степенію ниже должностей Архитекторовъ въ городѣ Варшавѣ и Уѣздныхъ Архитекторовъ, положенныхъ по Высочайше утвержденному 10 (22) Мая 1860 г. росписанію, въ VIII классъ.

О таковомъ Высочайшемъ соизволеніи имѣю честь увѣдомить Ваше Сіятельство, покорнѣйше прося принять увѣреніе въ глубочайшемъ моемъ почтеніи и истинной преданности.

С. Петербургъ 18 (30) Іюня 1864 г.

И. д. Министра - Статсъ-Секретаря,
(подписано) *В. Платоновъ.*

Вѣрно:

И. д. Статсъ-Секретаря,
(подписано) *А. Заборовскій.*

JAŚNIE WIELMOŻNY HRABIO.

Wskutek złożenia przezemnie najpoddaniej przedstawienia Jaśnie Wielmożnego Pana z dnia 25 Maja (6 Czerwca) Nr. 4025, i wniosku Rady Administracyjnej z dnia 15 (27) Maja r. b., NAJJAŚNIEJSZY PAN NAJWYŻEJ zezwolić raczył na zaliczenie w rzędzie Budowniczych miejskich, tak już ustanowionych w mieście Łodzi i Częstochowie, jako też i w przyszłości w innych miastach Królestwa utworzyć się mogących, do klasy IX, to jest o jeden stopień niższej od klasy urzędów Budowniczych miasta Warszawy i Powiatowych, zamieszczonych, podług NAJWYŻEJ zatwierdzonej pod dniem 10 (22) Maja 1860 roku klasyfikacyi, do klasy VIII.

O takim NAJWYŻSZEM zezwoleniu mam zaszczyt zawiadomić Jaśnie Wielmożnego Pana, upraszając najpokorniej o przyjęcie zapewnienia najgłębszego mego szacunku i szczególnego poważania.

Dzień ogłoszenia 26 Sierpnia (7 Września) 1864 r.

DZIENNIK PRAW

N° 190.

Tom Sześćdziesiąty Drugi.

По Указу Его Величества

АЛЕКСАНДРА II-го,

Императора и Самодержца Всероссийскаго, Царя Польскаго
и проч., и проч., и проч.

Совѣтъ Управленія Царства.

Принявъ во вниманіе, что опредѣленный постановленіемъ Совѣта Управленія 19 Ноября (1 Декабря) 1857 года канонный сборъ, въ пользу Варшавскаго Городскаго Казначейства, съ торгующихъ заграничными напитками съ раздѣленіемъ торгующихъ на три разряда, не можетъ быть распределенъ соразмѣрно выручаемому отъ сей торговли доходу, — по представленію Правительственной Коммисіи Виутреннихъ дѣлъ, постановилъ и постановляетъ:

Ст. 1. Статья 2 постановленія Совѣта Управленія отъ 19 Ноября (1 Декабря) 1857 года, на основаніи коей торгующіе, заграничными напитками раздѣлены на три разряда, съ опредѣленіемъ соразмѣрно тому платежей отъ этой торговли въ пользу Варшавскаго Городскаго Казначейства по 150, 100 и 50 руб., сѣмъ отмѣняется.

Ст. 2. Платежъ за торговлю заграничными напитками въ г. Варшавѣ и на предмѣстьи Прагѣ, который налагается на каждого торгующаго по размѣру производимой имъ торговли и выручаемому имъ отъ оной доходу, не долженъ быть выше 300 руб. и менѣе 5 руб. въ годъ, и взимается, какъ и донныѣ, въ пользу Варшавскаго Городскаго Казначейства съ купцевъ, съ купеческихъ комисіонеровъ и рестораторовъ, занимающихся продажей напитковъ, на основаніи составляемаго ежегодно распределенія, съ точнымъ означеніемъ причитающагося отъ каждого изъ нихъ платежа.

W Imieniu Najjaśniejszego

ALEXANDRA II-go,

Cesarza i Samowładcy Wszech Rossyi, Króla Polskiego,
etc., etc., etc.

Rada Administracyjna Królestwa.

Zważywszy, że ustanowiona postanowieniem Rady Administracyjnej z dnia 19 Listopada (I Grudnia) r. 1857 opłata dla Kassy miasta Warszawy od handlu trunkami zagranicznymi, według przyjętego podziału handlujących na trzy klasy, nie może być w poborze ustosunkowaną proporcjonalnie od odnoszonych z tegoż handlu korzyści, na przedstawienie Kommissyi Rządowej Spraw Wewnętrznych, postanowiła i stanowi:

Art. 1. Artykuł 2gi postanowienia z dnia 19 Listopada (1 Grudnia) 1857 r., stanowiący podział handlujących trunkami zagranicznymi na trzy klasy z ustopniowaniem należnej od tegoż handlu na dochód kassy miejskiej opłaty po rs. 150, 100 i 50, uchyla się.

Art. 2. Opłata od handlu trunkami zagranicznymi w mieście Warszawie i przedmieściu Praga, oznaczać się mająca na każdego kontrybuenta ze względu na obszerność handlu i czerpane z niego korzyści, nie ma być wyższą od rs. 300, ani też niższą od rs. 5, i pobierana będzie, jak dotychczas na dochód kassy miasta Warszawy od kupców, kommisantów i restauratorów trudniących się sprzedażą trunków, według sporządzanego corocznie rozkładu ilości opłaty od każdego kontrybuenta oznaczającego.

Ст. 3. Ежегодное распределение вышеозначеннаго платежа начиная съ 1864 года включительно, съ тѣмъ, чтобы доставилъ Городскому Казначейству сумму, штатомъ по сей статьѣ назначенную, равно опредѣленіе количества платежа, причитающагося отъ каждаго порознь изъ торгующихъ въ г. Варшавѣ и на предмѣстьи Прагѣ заграничными напитками, составляетъ Управа старшинъ купеческаго сословія, подъ руководствомъ Магистрата г. Варшавы, съ соблюденіемъ основанія въ предъидущей статьѣ указаннаго, относительно самаго большаго и самаго меньшаго размѣра платежа.

Ст. 4. По утвержденіи Правительственною Коммисіею Внутреннихъ дѣлъ раскладки платежа отъ торговли заграничными напитками, платежи эти должны быть вносимы въ Варшавское Городское Казначейство, въ два полугодовые срока, а именно въ Февраль и Августъ каждаго года.

Ст. 5. Исполненіе и развитіе настоящаго постановленія, которое должно быть внесено въ Дневникъ Законовъ, возлагается на Правительственную Коммисію Внутреннихъ дѣлъ.

Art. 3. Od włącznie roku 1864 poczynając, sporządzaniem na każdy rok rozkładu poborowego powyższej opłaty tak, aby w każdym roku przynosiła Kassie Miejskiej sumę etatem z opłat od handlu trunkami zagranicznymi do pozyskania na ten rok oznaczoną; tudzież kwalifikowaniem do opłaty każdego trudniącego się w mieście Warszawie i przedmieściu Praga, przedaży trunków zagranicznych, zajmować się będzie Urząd Starszych Zgromadzenia kupców pod kierunkiem Magistratu miasta Warszawy, z zachowaniem zasady w poprzedzającym artykule co do najwyższej i najniższej stopy opłaty położonej.

Art. 4. Po zatwierdzeniu przez Kommissję Rządową Spraw Wewnętrznych rozkładu opłaty od handlu trunkami zagranicznymi, pobór onęj od kontrybuentów uskuteczniany będzie w Kassie miasta Warszawy w dwóch równych półrocznych ratach, mianowicie: w miesiącu Lutym i Sierpniu każdego roku.

Art. 5. Wykonanie i rozwinięcie niniejszego postanowienia, które w Dzienniku Praw ma być zamieszczone, Kommissji Rządowej Spraw Wewnętrznych poleca.

Działo się w Warszawie dnia 4 (16) Sierpnia 1864 r.

Namiestnik Jeneral-Adjutant,
(podpisano) *Графъ Бергъ.*

Главный Директоръ Предсѣдательствующій въ Правительственной Коммисіи Внутреннихъ дѣлъ,
(подписано) *Князь Черкасскій.*

P. o. Sekretarza Stanu, (podpisano) *A. Zaborowski.*

Za zgodność z oryginałem:

P. o. Sekretarza Stanu,

(podp.) *A. Zaborowski.*

Za zgodność:

Dyrektor Główny Prezydujący
w Kommissji Rządowej Sprawiedliwości, *Wosiński.*

Za Dyrektora Kancellaryi, *Bilewski.*

Dzień ogłoszenia 13 (25) Października 1864 r.

На подлинномъ написано:

ГОСУДАРЬ ИМПЕРАТОРЪ разсматривать и утвердить
соизволил въ Петергофѣ 28 Іюля (9 Августа) 1864 года.

Товарищъ Министра Статсъ-Секретаря
Царства Польскаго, (подписалъ) В. Платоновъ.

Съ подлиннымъ вѣрно: Членъ-Завѣдывающій дѣлами
Учредительнаго Комитета, (подписалъ) Я. Соловьевъ.

ШТАТЪ

КАНЦЕЛЯРІИ УЧРЕДИТЕЛЬНОГО КОМИТЕТА.

НАЗВАНІЕ ДОЛЖНОСТИ.	Число долж.	Содерж. въ годъ		Классы по разрядамъ.		
		Одному	Всего.	По долж.	По мун-диру	По пенсіи
Директоръ Канцеляріи .	1	5000	5000	IV	IV	II
Старшихъ Дѣлопроизводителей	3	4000	12000	V	V	III.1.ст.
Младшихъ	3	3000	9000	VI	VI	III.2.ст.
Помощники Дѣлопроизводителей:						
Старшихъ { въ томъ числѣ	7	2000	14000	VII	VII	IV
Младшихъ { и переводчики	7	1500	10500	VIII	VIII	
Секретарь	1	2500	2500	VI	VI	III.2.ст.
Помощники его:						
Старшій	1	2000	2000	VII	VII	IV
Младшій	1	1500	1500	VIII	VIII	
Журналистъ	1	1500	1500	VIII	VIII	
Чиншеники для письма:						
Старшихъ	3	1200	3600	IX	IX	VII
Младшихъ	4	600	2400	X	X	
Чиновники особы съ порученіи при Комитетѣ:						
Старшій въ качествѣ помощника Члена Завѣдывающаго дѣлами Учредительнаго Комитета. . .	1	5000	5000	IV	IV	II

Na oryginalne napisano:

NAJJASNIEJSZY PAN przejrzeć i zatwierdzić raczył
w Peterhofie, dnia 28 Lipca (9 Sierpnia) 1864 r.

Towarzysz Ministra Sekretarza Stanu Królestwa Polskiego,
(podpisano) W. Płatonow.

ЕТАТ

KANCELLARYI KOMITETU URZĄDZAJĄCEGO.

NAZWA URZĘDU	Płaca urzędów	Płaca Roczna		Klasa Kategorji		
		Jednemu Rsr.	Wszystki- m Rsr.	Co do urzędu	Co do munduru	Co do emery- tury
Dyrektor Kancellaryi . .	1	5000	5000	IV	IV	II
Referentów Starszych . .	3	4000	12000	V	V	III.1.ar.
„ Młodszych . .	3	3000	9000	VI	VI	III.2.ar.
Pomocników Referentów:						
Starszych { w tej liczbie i	7	2000	14000	VII	VII	IV
Młodszych { tłumacze.	7	1500	10500	VIII	VIII	
Sekretarz	1	2500	2500	VI	VI	III.2.ar.
Podsekretarze:						
Starszy	1	2000	2000	VII	VII	IV
Młodszy	1	1500	1500	VIII	VIII	
Dziennikarz	1	1500	1500	VIII	VIII	
Urzędników do pisma:						
Starszych	3	1200	3600	IX	IX	VII
Młodszych	4	600	2400	X	X	
Urzednicy do szczególnych poruczeń przy Komitecie:						
Starszy w charakterze po- mocnika Członka-Zawia- dującego czynnościami Komitetu Urządzającego	1	5000	5000	IV	IV	II

НАЗВАНІЕ ДОЛЖНОСТИ.	Число должн.	Содерж. въ годъ		Классы по разрядамъ		
		Одному	Всего.	По должн.	По мундиру	По пенс.
Младшихъ {	1	4000	4000	V	V	III. 1 ст.
На чиновниковъ состоящихъ при Комитетъ . .	2	3000	6000	VI	VI	III. 2 ст.
На вольнонаемныхъ писцовъ			10000			
На наемъ курьеровъ, прислуги, ремонтъ мебели и мелочные расходы . .			5000			
На канцелярскіе принадлежности, печатаніе изданій, покупку специальныхъ изданій и выписки журналовъ и газетъ			3000			
На увеличеніе по мѣрѣ надобности, числа чиновниковъ и на непредвидимые расходы			5000			
			20000			
Итого	36		129000			

Примѣчаніе: 1. Директоръ Канцеляріи Учредительнаго Комитета и Старшій чиновникъ особыхъ порученій при Учредительномъ Комитетѣ утверждаются въ должностяхъ Высочайшею властью по представленію Учредительнаго Комитета; чины V и VI классовъ, обозначенные въ штатѣ, по представленію Члена Завѣдывающаго дѣлами Учредительнаго Комитета, утверждаются въ должностяхъ Предсѣдателя Комитета; чины VII класса и ниже, самими Членами Завѣдывающимъ дѣлами. Все чиновники при Учредительномъ Комитетѣ и въ составѣ его Канцеляріи пользуются правами, присвоенными чиновникамъ, служащимъ въ Имперіи, съ тѣми льготами и преимуществами, которые будутъ дарованы чиновникамъ Имперіи, служащимъ въ Царствѣ, по особому представленію Учредительнаго Комитета.

2. Члену Завѣдывающему дѣлами Учредительнаго Комитета предоставляется по мѣрѣ надобности увеличивать или сокращать

NAZWA URZĘDU	Liczba urzędników	Płaca Roczna		Klasy Kategorji		
		Jednemu	Wszystkim	Co do urzędu	Co do munduru	Co do emerytury
		Rsr.	Rsr.			
Młodszych {	1	4000	4000	V	V	III. 1 ar.
Na płacę dla urzędników liczących się przy Komitecie.	2	3000	6000	VI	VI	III. 2 ar.
Na wynagrodzenie dla osób użytych do przepisywania.			10000			
Na płacę dla woźnych, usługę biórową, utrzymanie mebli i na drobne wydatki . .			5000			
Na potrzeby Kancellaryjne, wydawnictwo dzieł, zakupienie dzieł specjalnych i ambonament pism periodycznych			3000			
Na powiększenie, w razie potrzeby, liczby urzędników i na nieprzewidziane wydatki			5000			
			20000			
Ogółem	36		129000			

Uwaga 1. Dyrektor Kancellaryi Komitetu Urządzającego i Starszy urzędnik do szczególnych poruczeń przy Komitecie, zatwierdzani będą przez Władzę Najwyższą, na przedstawienie Komitetu Urządzającego; wymienieni w etacie urzędnicy V i VI klasy mianowani będą przez Prezydującego w Komitecie, na przedstawienie Członka kierującego interesami Komitetu Urządzającego; urzędnicy niżsi, poczynając od VII klasy włącznie, mianowani będą przez samego Członka, kierującego interesami Komitetu Urządzającego. Wszyscy urzędnicy przy Komitecie Urządzającym i urzędnicy Kancellaryi tegoż Komitetu korzystają ze wszelkich praw służących urzędnikom w Cesarstwie, oraz z przywilejów, jakie na zasadzie oddzielnego przedstawienia Komitetu Urządzającego będą urzędnikom Cesarstwa, pozostającym na służbie w Królestwie nadane.

2. Członkowi kierującemu interesami Komitetu Urządzającego służy prawo powiększania lub zmniejszania, w miarę potrzeby,

кращать показанное въ штатѣ число чиновниковъ и назначать имъ содержаніе не свыше, однако, опредѣленнаго по штату и съ тѣмъ, чтобы общій итогъ расходовъ не превышалъ положеннаго по штату: V и VI класса, съ разрѣшенія Предсѣдателя, а VII и ниже по его, Члена Завѣдывающаго дѣлами усмотрѣнію.

3. Ежегодные остатки штатной суммы распределяются между чиновниками Канцеляріи, съ утвержденія Учредительнаго Комитета, на общемъ основаніи, съ соблюденіемъ, при томъ правила постановленнаго въ Высочайше утвержденномъ 16 Іюня 1852 года мнѣніи Государственнаго Совѣта (примѣч: къ ст. 485 Учр. Мин. Св. Зак. Т. I. изъ 1857 г. смотри прил. IV). Если же остатки сии будутъ значительны, то часть оныхъ причисляется къ остаткамъ, имѣющимъ образоваться въ слѣдующемъ году.
4. Штатные Чиновники особыхъ порученій при Учредительномъ Комитетѣ, а равно состоящіе при Комитетѣ сверхъ штата, находятся подъ непосредственнымъ вѣдѣніемъ Члена-Завѣдывающаго дѣлами Учредительнаго Комитета, по если кто либо изъ нихъ будетъ командированъ для занятій къ одному изъ прочихъ Членовъ Комитета, то на все время командировки состоитъ подъ непосредственнымъ распоряженіемъ этого Члена. На семъ же основаніи, могутъ быть командированы и чиновники, состоящіе въ составѣ Канцеляріи.
5. Распределеніе занятій между дѣлопроизводителями и прочими младшими чиновниками дѣлается Директоромъ Канцеляріи, съ утвержденія Члена Завѣдывающаго дѣлами Комитета.
6. Чиновникамъ, числящимся при Министерствахъ Имперіи предоставляется носить мундиръ тѣхъ Министерствъ, а прочимъ мундиръ Статсъ-Секретаріата Царства Польскаго, въ томъ и другомъ случаѣ по разрядамъ, присвоеннымъ ихъ должностямъ настоящимъ штатомъ.
7. Военные офицеры занимая штатныя мѣста, продолжаютъ пользоваться правами и преимуществами военного званія, на основаніи существующихъ для сего правилъ.
8. Всѣ денежные суммы, по ассигновкамъ Учредительнаго Комитета, хранятся и расходуются въ Канцеляріи Комитета; вѣрность веденія счетовъ и наличность суммъ ревизуются Директоромъ и Дѣлопроизводителями. Обязанно-

лиability urzędników etatem objętej i przyznawania im odpowiedniej płacy: mianowicie co do urzędników niższych klas od VII włącznie, wedle swego uznania, a co do urzędników V i VI klasy za decyzją Prezydującego. Wszakże ani płaca przyznana nie może być wyższą od oznaczonej etatem, ani ogół wydatków, ogólnej summy etatem wskazanej, przewyższać nie może.

3. Roczne oszczędności z etatu rozdzielane będą wedle ogólnych zasad przez Komitet Urządzący pomiędzy urzędników Kancellaryi, z zastosowaniem się wszakże do Najwyższej zatwierdzonej opinii Rady Państwa z d. 16 (28) Czerwca 1852 r. (uwaga do art. 485 Urz. Ministerstw. Swod Praw, Tom I edycyi 1857, zob. Dodatek IV). Gdyby oszczędności te były znaczne, to część ich przekazaną będzie do oszczędności z roku następnego.
- 4) Urzędnicy etatowi do szczególnych poruczeń przy Komitecie Urządzącym, oraz liczący się przy Komitecie urzędnicy nadetatowi, pozostają pod bezpośrednim zwierzchnictwem Członka kierującego interesami Komitetu Urządzącego. W razie zaś delegowania którego z tych urzędników do czynności przy innym Członku Komitetu, urzędnik ten przez cały czas trwania delegacji pozostawać będzie pod bezpośrednim zwierzchnictwem tegoż Członka. Na tej zasadzie mogą być delegowanymi i urzędnicy Kancellaryi.
- 5) Dyrektor Kancellaryi rozdziela czynność pomiędzy referentów i innych młodszych urzędników, za decyzją Członka kierującego interesami Komitetu.
- 6) Urzędnicy liczący się przy Ministerstwach Cesarstwa, mogą nosić mundury tychże Ministerstw, wszyscy zaś inni mundur Sekretarjatu Stanu Królestwa Polskiego, — jedni i drudzy stosownie do klasy przyznanej im niniejszym etatem.
- 7) Oficerowie sprawujący urzędy cywilne, zachowują prawa i przywileje stanu wojkowego, na zasadzie istniejących w tym względzie przepisów.
- 8) Summy do dyspozycji Komitetu Urządzącego przeznaczone, zachowane będą i wydatkowane przez Kancellaryę Komitetu; sprawdzanie kassy i rachunków dopełnia Dyrektor Kancellaryi z Referentami. Obowiązki Kassjera pełni Sekretarz Kan-

сти Казначей возлагаются на Секретаря Канцелярии или на Старшего его помощника, по усмотрению Члена Завѣдывающаго дѣлами Учредительнаго Комитета

Подлинный подписали: Графъ Бергъ, Николай Милютинъ, Викторъ Арцимовичъ, Федоръ Треповъ, Яковъ Соловьевъ, Александръ Кошелевъ, Князь Владимиръ Черкасскій.

Съ подлинномъ вѣрно: Членъ Завѣдывающій дѣлами Учредительнаго Комитета, (подписано) Я. Соловьевъ.

cellaryi, lub Starszy jego pomocnik, stosownie do uznania Członka kierującego interessami Komitetu Urządającego.

Oryginał podpisali: Hrabia Berg, Mikołaj Milutyn, Wiktor Arcimowicz, Teodor Trepow, Jakób Słowiew, Aleksander Koszelew i Ks. Włodzimierz Czerkaski.

Членъ Завѣдывающій дѣлами Учредительнаго Комитета,
(подписалъ) Я. Соловьевъ.

Za zgodność:
Dyrektor Główny Prezydujący
w Komisji Rządowej Sprawiedliwości, Wosiński.

Za Dyrektora Kancelaryi, Bilewski.

Dzień ogłoszenia 13 (25) Października 1864 roku.

Божією Милостію

МЫ, АЛЕКСАНДРЪ II-ой

Императоръ и Самодержецъ Всероссійскій, Царь Польскій,
Великій Князь Финляндскій,
и проч., и проч., и проч.

Указомъ Нашимъ 17 Апрѣля 1863 года, Мы облегчили тягость уголовныхъ и исправительныхъ наказаній, опредѣляемыхъ за преступленія и проступки въ Имперіи Нашей. Нынѣ усматривая, что въ Царствѣ Польскомъ, постепенно водворяется нарушенный временно законный порядокъ, Мы признаемъ возможнымъ ввести и тамъ мѣры смягченія наказаній, подобныя приведеннымъ въ дѣйствіе въ Имперіи, и вслѣдствіе сего постановили и постановляемъ:

Ст. 1. Наложеніе клеймъ на преступниковъ, къ уголовному наказанію приговоренныхъ, равно наказаніе розгами въ замѣну или для усиленія инаго наказанія присуждаемое, отнынѣ отменяются.

Ст. 2. Существовавшее доселѣ въ Царствѣ, на основаніи особыхъ, оставшихся тамъ отъ прежняго времени, мѣстныхъ постановленій, наказаніе розгами подсудимыхъ во время производствъ слѣдствія, на будущее время воспрещается, и съ обнаруженіемъ сего указа, не можетъ быть ни подъ какимъ предлогомъ допускаемо.

Ст. 3. Наказаніе розгами, не сопровождаемое другими взысканіями, замѣняется, на основаніяхъ, опредѣленныхъ въ 89 и 90-й ст. Уложенія о наказаніяхъ Уголовныхъ и Исправительныхъ въ Царствѣ, тюремнымъ заключеніемъ или арестомъ, съ уменьшеніемъ срока согласно 5 статьѣ настоящаго указа.

Ст. 4. Работы въ арестантскихъ ротахъ, въ отношеніи ихъ срока раздѣляются отнынѣ на слѣдующіе разряды: первый отъ 3%

z Bożej Łaski

MY, ALEXANDER II-gi,

Cesarz i Samowładca Wszech Rossyi, Król Polski,
Wielki Xiążę Finlandzki,
etc., etc., etc.

Ukazem Naszym z dnia 17 Kwietnia 1863 roku, złagodiliśmy surowość kar głównych i poprawczych, wymierzanych w Cesarstwie Naszem, za przestępstwa i wykroczenia. Przekonawszy się obecnie, że w Królestwie Polskiem stopniowo ustala się naruszony czasowo prawny porządek, uznaliśmy możebnem wprowadzić i tam środki złagodzenia kar, podobne wprowadzonym w wykonanie w Cesarstwie, i w skutek tego postanowiliśmy i stanowimy:

Art. 1. Piętnowanie przestępców skazanych na karę główną, niemniej kara chłosty, w zamian lub dla zaostrenia innej kary za wyrokowana, odtąd zniesione zostają.

Art. 2. Istniejąca dotąd w Królestwie, na zasadzie osobnych z dawnych czasów pozostałych tam Ustaw miejscowych, chłosta różgami podsądnych w toku śledztwa, zabrania się na przyszłość z dniem ogłoszenia niniejszego Ukazu pod żadnym pozorem miejsca mieć nie może.

Art. 3. Kara chłosty różgami, jeśli nie jest połączoną z inną jaką karą, zamienioną być ma, według zasad wskazanych w artykułach 89 i 90 Kodexu Kar Głównych i Poprawczych w Królestwie, na osadzenie w wieży lub na areszt, ze skróceniem ich trwania według artykułu 5 niniejszego Ukazu.

Art. 4. Roboty w rotach aresztanckich pod względem ich trwania, dzielić się odtąd będą na następujące stopnie: pierwszy

до 4, второй отъ 3-хъ до 3 $\frac{1}{2}$, третій отъ 2 $\frac{1}{2}$ до 3-хъ, четвертый отъ 1 $\frac{1}{2}$ до 2 $\frac{1}{2}$ лѣтъ и пятый отъ одного года до одного съ половиною года.

Четыре года работъ по вышеозначенному облегченію соотвѣствуютъ высшей степени по Уложенію о наказаніяхъ.

Ст. 5. Опредѣленный Уложеніемъ о наказаніяхъ срокъ заключенія въ рабочемъ домѣ, въ крѣпости, въ смиренномъ домѣ, или же въ тюрьмѣ, уменьшаемъ будетъ при опредѣленіи сего наказанія одною третью частію, а при уменьшающихъ вину обстоятельствахъ — до половины.

Ст. 6. При замѣнѣ, на основаніи ст. 85-й Уложенія о наказаніяхъ, содержанія въ исправительныхъ арестантскихъ ротахъ гражданскаго вѣдомства, какъ для женщинъ, такъ и для людей по старости, дряхлости или инымъ причинамъ неспособнымъ къ работамъ въ ротахъ, — заключеніемъ въ рабочемъ домѣ, — не должны быть увеличиваемы сроки работъ и заключенія.

Ст. 7. Постановляемые выше смягченія наказаній примѣняются какъ къ лицамъ, подѣ судомъ состоящимъ, такъ и къ осужденнымъ по приговорамъ, хотя вошедшимъ въ законную силу, но не приведеннымъ еще въ исполненіе.

Ст. 8. Дѣйствующія въ нѣкоторыхъ мѣстностяхъ Царства Польскаго постановленія Прускаго Устава Уголовнаго Судопроизводства относительно присужденія экстраординарнаго наказанія отмѣняются и затѣмъ, во всѣхъ случаяхъ, опредѣленныхъ сими постановленіями, предоставляется отнынѣ Судамъ право, на основаніи открытыхъ по слѣдствію уликъ, смотря по ихъ важности, или приговорить подсудимаго къ постановленію закономъ ординарному наказанію, или же освободить его отъ такого наказанія.

Ст. 9. Развѣтѣ настоящаго указа, который долженъ быть внесенъ въ Дневникъ Законовъ, поручаемъ Совѣту Управленія Царства, а исполненіе сего указа возлагаемъ на Правительственный Комисіи Юстиціи и Внутреннихъ Дѣлъ.

Данъ въ Югенгеймѣ (близъ Дармштадта), Августа 30 (Сентября 11) дня, 1864 года.

(подписано) „АЛЕКСАНДРЪ.“

од 3 $\frac{1}{2}$ lat do 4, drugi od 3 do 3 $\frac{1}{2}$, trzeci od 2 $\frac{1}{2}$ do 3, czwarty od 1 $\frac{1}{2}$ roku do 2 $\frac{1}{2}$ lat i piąty od jednego do jednego i pół roku.

Cztery lata róbót według powyższego złagodzenia, odpowiada najwyższemu zakresowi téj kary, oznaczonej w Kodexie Kar.

ART. 5. Zakreślone Kodexem karnym trwanie kary osadzenia w domu roboczym, w twierdzy, w domu poprawy lub w więzi, skracane będzie, przy wyrzeczeniu téj kary, o jedną trzecią część, a przy okolicznościach winę zmniejszających, — o połowę.

ART. 6. Przy zamianie na zasadzie artykułu 85 Kodexu kar, kary oddania do cywilnych poprawczych rot aresztanckich, na karę osadzenia w domu roboczym, tak kobietom w każdym razie, jako też mężczyznom, dla podeszłego wieku, zgrzybiałości lub z innych przyczyn do robót w rotach niezdatnym, czas trwania robót i osadzenia zwiększany być nie powinien.

ART. 7. Postanowione wyżej złagodzenia kar, zastosowane być mają tak do osób pod sądem zostających, jako też i do skazanych wyrokami, chociażby te stały się już prawomocnymi, lecz nie zostały jeszcze wprowadzone w wykonanie.

ART. 8. Obowiązujące w niektórych częściach Królestwa Polskiego przepisy Procedury Kryminalnej Pruskiej, co do wymierzania kary podzwyczajnej uchylają się i w skutek tego, we wszelkich przypadkach temi przepisami określonych, Sądy odtąd władne będą, na zasadzie wykrytych w toku śledztwa poszlak i w miarę ich ważności, skazać podsądnego na karę zwyczajną, prawem postanowioną, lub zupełnie go uwolnić od téj kary.

ART. 9. Rozwinięcie niniejszego Ukazu, który w Dzienniku Praw zamieszczony być ma, Radzie Administracyjnej Królestwa polecamy, wykonanie zaś tegoż Ukazu wkładamy na Kommissye Rządowe: Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych.

Dan w Jugenheimie (pod Darmsztadtem), dnia 30 Sierpnia (11 Września) 1864 roku.

Przez Cesarza i Króla
Minister Sekretarz Stanu, (podpisano) W. Piatonow.

Zgodno z oryginałem:
Minister Sekretarz Stanu, (podpisano) W. Piatonow.

Za zgodność:
P. o. Sekretarza Stanu, (podpisano), A. Zaborowski.

Za zgodność:
Dyrektor Główny Prezydujący
w Kommissyi Rządowej Sprawiedliwości, Wosiński.

Za Dyrektora Kancelaryi, Bilewski.

Dzień ogłoszenia 13 (25) Października 1864 roku. 36

Выписка изъ Журнала Статсъ-Секретаріата Царства
Польскаго.

Божією Милостію

МЫ, АЛЕКСАНДРЪ II-й,

Императоръ и Самодержецъ Всероссійскій, Царь Польскій,
Великій Князь Финляндскій,

и проч., и проч., и проч.

Для увеличенія средствъ казны Нашего Царства Польскаго какъ на удовлетвореніе общихъ потребностей Царства, такъ и на покрытіе чрезвычайныхъ расходовъ, вызванныхъ настоящимъ положеніемъ края, Мы, признали нужнымъ нымъ же увеличить размѣръ акциза съ выкуриваемаго на заводахъ Царства вина, не ожидая измѣненія дѣйствующей тамъ системы сего акциза, а вмѣстѣ съ тѣмъ при ступить немедленно къ составленію предположеній объ окончательномъ устройствѣ питейныхъ сборовъ въ Царствѣ, съ примѣненіемъ къ нимъ, по возможности, существующей въ Имперіи системы взиманія означенныхъ сборовъ. Вслѣдствіе сего, по представленію Учредительнаго въ Царствѣ Комитета, Мы по велѣли и повелѣваемъ:

Ст. 1. Акцизъ съ выкуриваемаго на заводахъ Царства вина опредѣленный 1-ю статьею указа отъ 16 (28) Октября 1862 г. въ 34 копейки съ каждаго ведра 78 градусной крѣпости, по стоградусному спиртомѣру, возвышается, начиная съ 1 (13) Октября 1864 года, до одного рубля серебромъ съ каждаго ведра вина выше означенной крѣпости.

Ст. 2. Акцизъ съ вина, по одному рублю съ ведра взима-
ется по всѣмъ безъ изъятія, винокуреннымъ заводамъ, находя-

Wypis z Protokufu Sekretaryatu Stanu Królestwa
Polskiego.

z Bożej Łaski

MY ALEXANDER II-gi,

Cesarz i Samowładca Wszech Rossyi, Król Polski,
Wielki Xiążę Finlandzki,

etc., etc., etc.

W celu zasilenia dochodów Skarbu Naszego Królestwa Polskiego, tak na zaspokojenie ogólnych potrzeb tegoż Królestwa, jak niemniej na pokrycie nadzwyczajnych wydatków, teraźniejszym położeniem kraju spowodowanych, uznaliśmy potrzebnem powiększyć obecnie stopę podatku, od wyrabianej w gorzelniach Królestwa wódki, nie czekając nastąpić mającej zmiany obowiązującego tam systematu poboru tego podatku a zarazem przystąpić niezwłocznie do ułożenia projektu stanowczego opodatkowania trunków w Królestwie, z zastosowaniem do niego, o ile można, istniejącego w Cesarstwie systematu poboru oznaczonych podatków. W skutku tego, na przedstawienie Komitetu Urządającego w Królestwie, rozkazaliśmy i rozkazujemy:

Art. 1. Opłata od wyrobu wódki w gorzelniach Królestwa, artykułem 1-m Ukazu z dnia 16 (28) Października 1862 roku na kopiejek 34 z każdego wiadra 78 stopnia probierza stumiarowego ustanowiona, podnosi się z dniem 1 (13) Października 1864 roku do jednego rubla srebrem z każdego wiadra téjże wódki wyż oznaczonej tęgosci.

Art. 2. Opłata od wyrobionej wódki po rublu z wiadra, pobierana będzie ze wszystkich bez wyjątku gorzelni znajdujących

щимся въ Царствѣ Польскомъ, и вносится въ казну, начиная съ 1 (13) Ноября 1864 г., помѣсячно, за каждый истекшій мѣсяць.

На Учредительный Комитетъ въ Царствѣ возлагается опредѣлить правила по которымъ владѣльцу винокуреннаго завода, отдавшему выкуренное вино, подъ надзоръ (подъ ключъ) Правительства, взносъ акциза можетъ быть кредитованъ на срокъ не далѣе девяти мѣсяцевъ.

Ст. 3. Учредительному Комитету предоставляется, въ дополненіе къ Высочайше утвержденному 4 (16) Мая 1848 года Положенію о выдѣлкѣ и продажѣ вина, издать тѣ временныя правила, которыя на періодъ винокурения сего 1864/5 года окажутся необходимыми какъ въ видахъ усиленія надзора за выкуркою, храненіемъ и провозами вина, такъ и въ отношеніи взысканій за злоупотребленія могущія при томъ открыться. Въ теченіе же 1864 и не позже начала 1865 года имѣетъ Учредительный Комитетъ представить на Наше утвержденіе новое Положеніе о питейно-акцизномъ сборѣ въ Царствѣ Польскомъ.

Ст. 4. Исполненіе настоящаго указа, который долженъ быть внесенъ въ Дневникъ Законовъ возлагается на Учредительный Комитетъ и Совѣтъ Управленія въ Царствѣ.

Данъ въ Югенгеймѣ (близъ Дармштадта) Сентября 2 (14) дня, 1864 года.

(podpisano) „АЛЕКСАНДРЪ.“

сѣ въ Крѣлествѣ Польскимъ и вноснаю быѣ ма до Скарбу почына-
яѣ од 1 (13) Listopada 1864 r. за кажды мѣсяцъ по яго upły wie.

Na Komitet Urzadzajacy w Krolestwie wkłada się obowiazek wydać przepisy, dozwalajace kredytowania przypadajacego podatku od wyrobu wódki na czas dziewięciu miesięcy nie przenoszacy, kazdemu z właścicieli gorzelni, który odda pod nadzór Rzadowy (pod klucz) wyprodukowaną wódkę.

Art. 3. Komitetowi Urzadzajacemu poleca się w uzupełnieniu Najwyżej zatwierdzonej Ustawy z dnia 4 (16) Maja 1848 roku o wyrobie i sprzedaży wódki, wydać takie przepisy czasowe, jakie dla tegorocznego 1864/5 okresu wyrabiania tego trunku okaza się niezbędne, tak dla wzmocnienia nadzoru nad wypalaniem, przechowywaniem i przewozem wódki, jakoteż względem kar za nadużycia wykryć się przytem mogace. W ciągu zaś 1864 i nie później jak z początkiem 1865 roku, Urzadzajacy Komitet przedstawić ma do Naszego zatwierdzenia, nową Ustawę o podatku od trunków w Krolestwie Polskim.

Art. 4. Wykonanie niniejszego Ukazu, który w Dzienniku Praw zamieszczony być ma, Urzadzajacemu Komitetowi i Radzie Administracyjnej Krolestwa polecamy.

Dan w Jugenhejmie pod Darmsztadtem dnia 2 (14) Wrzesnia 1864 r.

Przez Cesarza i Króla,
Minister Sekretarz Stanu, w nieobecności, Radca Tajny,
(podpisano) Starynkiewicz.

Zgodno z oryginałem:

Minister Sekretarz Stanu, w nieobecności, Radca Tajny,
(podpisano) Starynkiewicz

Съ подлиннымъ вѣрно:

Членъ Завѣдывающій дѣлами Учредительнаго Комитета,
(podpisano) Я. Соловьевъ.

Za zgodność:

Dyrektor Główny Prezydujący
w Kommissyi Rządowej Sprawiedliwości, Wosiński.

Za Dyrektora Kancellaryi, Bilewski.

По Указу Его Величества

АЛЕКСАНДРА II-го,

Императора и Самодержца Всероссийскаго, Царя Польскаго
и проч., и проч., и проч.

Нами́стникъ Царства.

Принявъ во вниманіе, что Высочайшій Указъ 26 Декабря (7 Января) 1862/3 года о подверженіи духовныхъ лицъ всѣхъ вѣроисповѣданій отвѣтственности за преступныя дѣйствія, при существующемъ нынѣ въ Царствѣ Польскомъ военномъ положеніи, не можетъ имѣть примѣненія, на основаніи Высочайше представленной мнѣ власти, постановляю слѣдующее:

Ст. 1. Дѣйствіе вышеозначеннаго Высочайшаго Указа 26 Декабря (7 Января) 1862/3 года приостанавливается впредь до дальнѣйшаго распоряженія.

Ст. 2. Исполненіе сего постановленія поручается подлежащимъ въ Царствѣ вѣдомствамъ.

в Именіи Найяснѣйшаго

ALEXANDRA II-го,

Cesarza Wszech Rossyi, Króla Polskiego,
etc., etc., etc.

Namiestnik Królestwa.

Zważywszy: że Ukaz Najwyższy z dnia 26 Grudnia (7 Stycznia) 1862/3 roku, o pociąganiu osób duchownych wszelkich wyznań do odpowiedzialności za karygodne czyny, w obec istniejącego w Królestwie Polskiem stanu wojennego, nie może mieć zastosowania, na zasadzie szczegółowego upoważnienia Jego CESARSKO-KRÓLEWSKIEJ Mości, stanowi co następuje:

ART. 1. Moc obowiązująca przywiedzonego wyżej Ukazu Najwyższego z dnia 26 Grudnia (7 Stycznia) 1862/3 roku, zawieszoną zostaje do dalszego w tej mierze postanowienia.

ART. 2. Wykonanie niniejszego postanowienia Władzom właściwym Królestwa porucza się.

G. Варшава 30 Іюня (12 Іюля) 1864 года.

Генераль-Адъютантъ, (подписаль) Графъ Бергъ.

p. o. Секретарза Стану, (podpisano) A. Zaborowski.

Zgodno z oryginałem:

p. o. Секретарза Стану, (podpisano) A. Zaborowski.

Za zgodność:

Директор Глówny Prezydujący
w Kommissyi Rządowej Sprawiedliwości, Wosiński.

p. o. Dyrektora Kancellaryi, Wł. Holewiński.

Дзень оглосzenia 13 (25) Паўдзiernика 1864 r.

Выписка изъ журнала Статсъ-Секретаріата Царства Польскаго.

Божією Милостію

МЫ, АЛЕКСАНДРЪ II-й,
Императоръ и Самодержецъ Всероссійскій, Царь Польскій,
Великій Князь Финляндскій,
и проч., и проч., и проч.

Принимая во вниманіе:

что въ Царствѣ Польскомъ существуетъ церковный патронатъ, извѣстный также подъ названіемъ коллатуры, въ силу котораго патроны или коллаторы, Римско-Католическихъ церквей представляютъ кандидатовъ на должность священниковъ при сихъ церквяхъ и предсѣдательствуютъ въ комитетахъ или дозорахъ завѣдывающихъ церковнымъ имуществомъ и строительствомъ;

что означенный церковный патронатъ составляя принадлежность владѣльческихъ правъ долженъ быть согласованъ съ постановленіями Указовъ Нашихъ отъ 19 Февраля (2 Марта) 1864 года, даровавшихъ крестьянамъ Царства Польскаго участіе въ поземельной собственности и общественномъ управленіи;

что патронатъ, подъ именемъ ктиторства распространился въ Царствѣ Польскомъ и на церкви Греко-Уніатскія, хотя мѣстные помѣщики исповѣдая по большей части Римско-Католическую вѣру, не могутъ оказывать должнаго участія къ благоустройству храмовъ и приходоу имъ иновѣрныхъ, какъ о томъ свидѣтельствуетъ состояніе упадка и даже совершеннаго разрушенія, до котораго доведена почти половина всѣхъ существующихъ въ Царствѣ Польскомъ Уніатскихъ церквей, — и

что такой порядокъ завѣдыванія Греко-Уніатскими церквями какъ очевидно, не соотвѣтствующій пользѣ сихъ церквей, долженъ быть прекращенъ,

Мы постановили и постановляемъ:

I. О патронатѣ въ Римско-Католическихъ Приходахъ.

Ст. 1. Въ Римско Католическихъ приходахъ церковный патронатъ или такъ называемая коллатура, принадлежащая какъ частнымъ лицамъ или разнымъ учрежденіямъ такъ и Правительству, а равно и состоящая въ сихъ приходахъ для завѣдыванія церковнымъ имуществомъ и строительствомъ церковные дозоры, остаются на прежнемъ основаніи съ измѣненіями и ограниченіями изложенными въ нижеслѣдующихъ статьяхъ.

Wypis z Protokołu Sekretaryatu Stanu Królestwa Polskiego.

z Bożej Łaski

MY ALEXANDER Hgi,
Cesarz i Samowładca Wszech Rossyi, Król Polski,
Wielki Xiążę Finlandzki,
etc., etc., etc.

Зваżywszy:

że w Królestwie Polskiem istnieje Kollatorya Kościelna, na mocy której kollatorowie Rzymsko-Katolickich kościołów przedstawiają kandydatów do obowiązków duchownych przy tych kościołach i przewodniczą w Komitetach czyli Dozorach zawiadujących majątkiem i budowlami kościelnymi;

że rzeczona Kollatorya Kościelna, należąc do praw dziedzictwa, winna być zastosowaną do przepisów Ukazów Naszych z dnia 19 Lutego (2 Marca) 1864 r., nadających włościanom Królestwa Polskiego udział w posiadaniu własności gruntowej i w Zarządzie gminnym;

że Kollatorya takowa rozciągnęła się w Królestwie Polskiem i na cerkwie Greko-Unickie chociaż miejscowi obywatele po większej części wyznając wiarę Rzymsko-Katolicką, nie mogą okazać należytego udziału w utrzymaniu w stanie pomyślnym kościołów i parafij innego wyznania, jak tego dowodzi upadek, a nawet zupełne zniszczenie, do jakiego połowa prawie istniejących w Królestwie Polskiem cerkwi Unickich jest doprowadzona; i

że taki porządek zawiadywania cerkiewi Greko-Unickimi, jako widocznie niekorzystny dla tych cerkwi, winien być zniesiony, — postanowiliśmy i stanowimy:

I. O kollatoryi w Parafjach Rzymsko-Katolickich.

Art. 1. W parafjach Rzymsko-Katolickich, Kollatorya Kościelna należąca tak do osób prywatnych lub różnych instytucyj, jako też do Rządu, również istniejące w tych parafjach, dla zawiadywania majątkiem i budowlami kościelnymi dozory kościelne, pozostawiają się na poprzednich zasadach, ze zmianami i ograniczeniami wyłuszczone w następnych artykułach.

Ст. 2. Въ сельскихъ приходахъ Римско-Католическихъ, гдѣ коллатура принадлежитъ Правительству а также тамъ, гдѣ право церковнаго патроната предоставляется оному на основаніи пунт. 8. ст. 1-ой Высочайшаго Указа 24 Мая (5 Іюня) 1862 года объ устройствѣ евреевъ въ Царствѣ Польскомъ, въ церковномъ дозорѣ председательствуетъ гминный войтъ или солтысъ того селенія въ которомъ находится церковь, если означенный войтъ или солтысъ принадлежатъ къ Римско-Католическому исповѣданію.

Ст. 3. Церковные дозоры и мѣстные начальства не могутъ налагать на прихожанъ никакихъ обязательныхъ сборовъ на церковь и дѣлать какія либо между ними раскладки на этотъ предметъ, безъ согласія собранія самихъ прихожанъ, составленнаго на основаніи ст. 4.

Ст. 4. Собраніе прихожанъ означенное въ предъидущей статьѣ составляютъ всѣ члены прихода исповѣдующіе Римско-Католическую вѣру и имѣющіе на основаніи Высочайшаго Указа 19 Февраля (2 Марта) 1864 года право участія въ гминныхъ сходахъ не исключая мировыхъ судей, лицъ духовнаго званія и чиновъ уѣздной полиціи, властвующихъ землею въ размѣрѣ опредѣленномъ въ ст. 13 помянутаго Указа.

Ст. 5. Въ собраніи прихожанъ председательствуетъ мѣстный гминный войтъ или солтысъ если тотъ или другой принадлежатъ къ Римско-Католическому исповѣданію. Собраніе постановляетъ свои рѣшенія большинствомъ голосовъ.

Ст. 6. Въ городскихъ приходахъ Римско-Католическихъ, существующій относительно церковныхъ дозоровъ порядокъ, остается временно безъ измѣненія, впредь до изданія окончательныхъ о семъ правилъ.

II. О порядкѣ избранія приходскихъ священниковъ Греко-Уніатскихъ и завѣдыванія имуществомъ Греко-Уніатскихъ церквей.

Ст. 7. Въ Греко-Уніатскихъ приходахъ Царства Польскаго, какъ городскихъ такъ и сельскихъ, патронатъ или такъ называемое ктиторство симъ отмѣняется. Съ тѣмъ вмѣстѣ патроны или ктиторы Греко-Уніатскихъ церквей увольняются какъ отъ обязательства участвовать въ расходахъ на церковное строительство, такъ и отъ участія въ дѣлахъ сихъ церквей.

Ст. 8. При упраздненіи мѣста приходскаго священника, кандидаты на сію должность избираются Управленіемъ дѣлъ Греко-Уніатскаго исповѣданія.

Art. 2. W parafijach wiejskich Rzymsko-Katolickich, gdzie Kollatorya należy do Rządu; niemniej tam, gdzie prawo Kollatoryi Kościelnej służy mu na zasadzie ustępu litera c art. 1go Ukazu Najwyższego z dnia 24 Maja (5 Czerwca) 1862 r., o urządzeniu żydów w Królestwie Polskiem, w dozorze kościelnym przewodniczy wójt gminy lub sołtys tej wsi, w której znajduje się kościół, jeśli tenże wójt lub sołtys jest wyznania Rzymsko-Katolickiego.

Art. 3. Dozory kościelne i władze miejscowe nie mogą nakładać na parafijan żadnych obowiązujących składek na kościół i czynić jakiegokolwiek między nich rozkładów na ten przedmiot bez zgody się zgromadzenia samych parafijan, złożonego według art. 4go.

Art. 4. Zgromadzenie parafijan w artykule poprzedzającym wzmiankowane, składają wszyscy członkowie parafii wyznający wiarę Rzymsko-Katolicką i mający na zasadzie Ukazu Najwyższego z dnia 19 Lutego (2 Marca) 1864 r., prawo udziału w zebraniach gminnych, nie wyłączając Sędziów Pokoju, osób stanu Duchownego i Urzędników policyi powiatowej, posiadających prawem własności ilość gruntu art. 13 rzeczonoego Ukazu oznaczoną.

Art. 5. W zgromadzeniu parafijan przewodniczy wójt miejscowej gminy lub sołtys, jeśli pierwszy lub drugi z nich jest wyznania Rzymsko-Katolickiego. Zgromadzenie wydaje decyzje swe większością głosów.

Art. 6. W parafijach miejskich Rzymsko-Katolickich istniejący porządek co do dozorów kościelnych, pozostaje do czasu bez zmiany, zanim wydane będą ostateczne w tej mierze przepisy.

II. O porządku wybierania Proboszczów Greko-Unickich i zawiadywania własnością Greko-Unickich Cerkwi.

Art. 7. W parafijach Greko-Unickich Królestwa Polskiego miejskich i wiejskich, Kollatorya znosi się. Jednocześnie Kollatorowie Greko-Unickich kościołów uwalniają się tak od obowiązku ponoszenia wydatków na budowlę cerkiewne, jako też od udziału w interesach tychże cerkwi.

Art. 8. W razie zaważowania miejsca proboszcza, kandydat na to miejsce wybiera się przez Zarząd kierujący sprawami Greko-Unickiego wyznania.

Ст. 9. Означенное Управление ведетъ списки лицъ которые могутъ быть предложены въ кандидаты на должность приходскихъ священниковъ Греко-Уніатскихъ церквей, помѣщая въ сии списки только лицъ вполнѣ благонадежныхъ и окончившихъ курсы въ Духовныхъ Семинаріяхъ Греко-Уніатскимъ Русскихъ или Галиційскихъ или же выдержавшихъ соответственный экзаменъ.

Ст. 10. Избранный на основаніи предыдущихъ статей кандидатъ для замѣщенія вакансій приходскаго священника, представляется Епископу, который удостовѣрясь въ немѣннѣ уважительныхъ препятствій къ исправленію избраннымъ лицомъ священническихъ обязанностей, утверждаетъ избранное лицо по установленному нынѣ порядку. Если же онъ встрѣтитъ такіа препятствія, то сообщаетъ о томъ Управленію Греко-Уніатскихъ Духовныхъ дѣлъ.

Ст. 11. Для заведыванія церковнымъ имуществомъ и строительствомъ избирается прихожанами каждой изъ Греко-Уніатскихъ церквей, въ собраніи составленномъ на основаніи ст. 12, церковный староста изъ лицъ Греко-Уніатскаго исповѣданія, имѣющихъ право на занятіе общественныхъ должностей.

Впрочемъ, въ тѣхъ приходахъ Греко-Уніатскихъ, гдѣ существуютъ или впредь возникнуть церковныя братства, званіе церковнаго старосты принадлежитъ по праву, старшему члену братства.

Ст. 12. Собраніе прихожанъ означенное въ предыдущей 11-ой статьѣ составляется изъ всѣхъ совершенно-лѣтнихъ прихожанъ Греко-Уніатскаго исповѣданія, имѣющихъ въ предѣлахъ прихода постоянную осѣдность, за исключеніемъ только лицъ состоящихъ подъ опекою или попечительствомъ, а также подвергнувшихъ наказанію въ степени лишающей права занимать общественныя должности и наконецъ состоящихъ подъ судомъ и слѣдствіемъ или же подъ полицейскимъ надзоромъ.

Ст. 13. Церковный староста собираетъ и хранитъ церковныя суммы и расходуетъ ихъ подъ своею отвѣтственностью и подъ надзоромъ приходскаго священника и прихожанъ на содержаніе и ремонтъ церкви.

Ст. 14. Если встретится надобность въ производствѣ значительнаго расхода изъ церковныхъ суммъ или въ наложеніи на прихожанъ сбора на церковь, то церковный староста вмѣстѣ съ приходскимъ священникомъ и членами церковнаго братства, гдѣ оно существуетъ, созываютъ собраніе прихожанъ означенное въ

Art. 9. Zarząd pomieniony utrzymuje listę osób, które mogą być przedstawione na kandydatów do zajęcia miejsc proboszczów Greko-Unickich cerkwi, zamieszczając na tę listę jedynie osoby posiadające zupełne zaufanie i które ukończyły kurs nauk w Greko-Unickich Seminariach Rosyjskich lub Galicyjskich, albo też złożyły odpowiedni egzamen.

Art. 10. Wybrany na zasadzie artykułów poprzedzających kandydat na zawakowane miejsce proboszcza, przedstawia się Biskupowi, który przekonawszy się, że nie zachodzą ważne przeszkody do powierzenia tych obowiązków duchownych wybranej osobie, zatwierdza tę osobę według istniejącego obecnie porządku. Jeśli zaś znajdzie podobne przeszkody, to zawiadamia o tem Zarząd spraw Duchownych Greko-Unickich.

Art. 11. Do zawiadywania majątkiem i budowlami cerkiewnemi wybiera się przez parafijan każdej Greko-Unickiej cerkwi, na zgromadzeniu, złożonem według art. 12, Starosta cerkiewny z pomiędzy osób Greko-Unickiego wyznania mających prawo sprawowania obowiązków gminnych.

Wreszcie, w tych parafijach Greko-Unickich gdzie już istnieją lub w przyszłości uformują się bractwa cerkiewne, obowiązki Starosty cerkiewnego należą z prawa do starszego członka bractwa.

Art. 12. Zgromadzenie parafijan w poprzedzającym artykule 11 oznaczone, składa się ze wszystkich pełnoletnich parafijan Greko-Unickiego wyznania w granicach parafii stale osiadłych, z wyłączeniem jedynie osób będących pod opieką lub kuratelą, jako też skazanych na karę w stopniu pozbawiającym prawa zajmowania obowiązków gminnych i наконецъ zostających pod sądem i śledstwem lub pod dozorem policyjnym.

Art. 13. Starosta cerkiewny zbiera i przechowuje fundusze cerkiewne, wydaje takowe pod własną odpowiedzialnością i pod nadzorem proboszcza i parafijan na utrzymanie cerkwi i wszelkie w niej reparacye.

Art. 14. Jeśli zajdzie potrzeba poniesienia znacznego wydatku z funduszów cerkiewnych lub też nałożenia na parafijan składki na cerkiew, Starosta cerkiewny wspólnie z proboszczem i członkami bractwa cerkiewnego, gdzie ono istnieje, zwołują zgromadze-

ст. 12 и дѣло рѣшается симъ собраніемъ окончательно, по большинству голосовъ.

Въ собраніяхъ прихожанъ предсѣдательствуетъ церковный староста.

Ст. 15. Прихожане въ собраніи составленномъ на основаніи ст. 12 (или члены церковнаго братства гдѣ оно существуетъ) повѣряютъ, когда находятъ пужнымъ, дѣйствія и отчетность церковнаго старосты (или лица въ семъ званіи состоящаго). Въ семъ случаѣ въ собраніи прихожанъ (или членовъ церковнаго братства) предсѣдательствуетъ приходскій священникъ.

Ст. 16. Казна Царства ассигнуетъ на исправленіе и возобновленіе Греко-Уніатскихъ церквей ту часть суммы, которая по дѣйствовавшимъ доселѣ правиламъ, отмѣняемымъ за силою ст. 7, составляла бы обязательный на сей предметъ взносъ патрона или ктитора.

Ст. 17. Въ случаѣ недостаточности указанной въ предыдущей статьѣ приплаты изъ казны и собственныхъ средствъ Греко-Уніатскихъ приходовъ для обновленія и устройства ихъ церквей, прихожане имѣютъ право обращаться къ Правительству съ просьбою о дарованіи имъ пособія на этотъ предметъ, сверхъ означенной приплаты.

Ст. 18. Намѣстникъ въ Царствѣ приметъ мѣры къ немедленному возстановленію пришедшихъ въ ветхость или въ разрушеніе Греко-Уніатскихъ церквей и къ приведенію ихъ въ должное благоустройство, для чего представитъ безотлагательно на Высочайшее утвержденіе: о способѣ покрытія расходовъ симъ Указомъ возлагаемыхъ на казну.

III. Постановленія общія.

Ст. 19. Прежнія постановленія и распоряженія во всемъ томъ, въ чемъ они несогласны съ настоящимъ указомъ, отмѣняются.

Ст. 20. Исполненіе и развитіе сего указа, который долженъ быть внесенъ въ Дневникъ Законовъ, возлагается на Намѣстника и Учредительный Комитетъ въ Царствѣ.

Данъ въ Красномъ Селѣ, Іюля 14 (26) дня, 1864 г.

(подписано) „АЛЕКСАНДРЪ.“

не парafіянъ въ арт. 12 означене, кѣре предметъ тен децудуе остатецне, вѣкшоціа глосѣв.

W згромадzeniachъ парafіянъ прzerwodniczy Starosta cerkiewny.

Art. 15. Parafіjanie na zgromadzeniu złożonymъ według artykułu 12 (albo członkowie bractwa cerkiewnego gdzie ono istnieje), sprawdzają, jeśli tego uznają potrzebę, działania i rachunki Starosty cerkiewnego (lub też osoby która obowiązki te sprawuje). W tym razie, w zgromadzeniu parafіjanъ (lub członków bractwa cerkiewnego) przerwodniczy proboszcz miejscowy.

Art. 16. Skarbъ Królestwa assygnuje na reparację i restaurację cerkwi Greko-Unickichъ tę część funduszu, jakaby na ten przedmiot, według obowiązującychъ dotądъ prawideł, zmienionychъ obecnice, z mocy art. 7 ciążyła Kollatora.

Art. 17. Wrazie niedostateczności wskazanej w artykule poprzedzającymъ dopłaty ze Skarbu i własnychъ środkówъ parafіj Greko-Unickichъ na odnowienie i uporządkowanie ichъ cerkwi, parafіjanie mają prawo udać się z prośbą do Rządu o udzielenie imъ na ten przedmiotъ zasiłku nad oznaczoną dopłatę.

Art. 18. Namiestnikъ w Królestwie obmyśli środki co do niezwłocznej restauracji doszłychъ do upadku lub zupełnej ruiny cerkwi Greko-Unickichъ i doprowadzenia ichъ do należytego stanu i w tymъ celu przedstawi na Najwyższe zatwierdzenie, w jaki sposóbъ pokryte być mają wydatki Ukazemъ niniejszymъ na Skarbъ włożone.

III. Przepisy Ogólne.

Art. 19. Postanowienia i rozporządzenia poprzednie, w czymъ nie są zgodne z Ukazemъ niniejszymъ, uchylają się.

Art. 20. Wykonanie i rozwinięcie Ukazu niniejszego, który w Dzienniku Prawъ ma być umieszczony, poleca się Namiestnikowi i Komitetowi Urządzącemu w Królestwie.

Dan w Krasnymъ Siole, dnia 14 (26) Lipca 1864 roku.

Przez Cesarza i Króla, Minister Sekretarzъ Stanu,
w zast., Towarzyszъ Ministra, (podpisano) W. Piatonów.

Zgodno z oryginałem:

Minister Sekretarzъ Stanu,
w zast., Towarzyszъ Ministra, (podpisano) W. Piatonów.

Zgodno z wypisem:

p. o. Sekretarza Stanu, (podpisano) A. Zaborowski.

Za zgodność:

Dyrektor Główny Prezydujący
w Kommissyi Rządowej Sprawiedliwości, Wosiński.

p. o. Dyrektora Kancellaryi, Wł. Holewiński.
Dzień ogłoszenia 13 (25) Października 1864 r.

DZIENNIK PRAW

Nr 191.

Tom Sześćdziesiąty Drugi.

KOMMISSYA RZĄDOWA SPRAWIEDLIWOSCI.

W wykonaniu decyzji Rady Administracyjnej z dnia 18 (30) Sierpnia r. b. Nr. 6,415, ogłasza w Dzienniku Praw Deklaracyę dotrzącą spadków ruchomych pozostających po poddanych Saskich, zmarłych w Królestwie Polskiem i po poddanych Królestwa Polskiego zmarłych w Królestwie Sasiem.

Warszawa dnia 3 (15) Października 1864 r.

Dyrektor Główny Prezydujący, Wosiński.

p. o. **Dyrektora Kancellaryi, Wł. Holowiński.**

ДЕКЛАРАЦІЯ

касательно движимыхъ наслѣдствъ, остающихся послѣ Саксонскихъ подданныхъ, умершихъ въ Царствѣ Польскомъ, и послѣ подданныхъ Царства Польскаго, умершихъ въ Королевствѣ Саксонскомъ.

Императорское Россійское Правительство и Правительство Королевства Саксонскаго, желая установить правила для участія Своихъ обоюдныхъ агентовъ въ дѣлахъ о наслѣдствахъ могущихъ возникать въ случаяхъ смерти Саксонскихъ подданныхъ въ Царствѣ Польскомъ и подданныхъ Царства Польскаго въ Королевствѣ Саксонскомъ, условились между собою о ниже слѣдующемъ:

1. Когда будетъ открываться въ Царствѣ Польскомъ наслѣдство, заключающееся въ движимомъ имуществѣ, по смерти Саксонскаго подданнаго или въ Королевствѣ Саксонскомъ по смерти подданнаго, Царства Польскаго, безъ различія, проживали ли эти лица временно въ томъ Государствѣ, гдѣ умерли, или находились въ немъ только проездомъ, принятіе надлежащихъ по этому наслѣдству охранительныхъ мѣръ, какъ то описаніе, составленіе описи, продажа вещей подверженныхъ порчѣ, храненіе цѣнныхъ предметовъ паличныхъ денегъ, долговыхъ документовъ и бумагъ, опредѣляющихъ употребленіе наслѣдства, относится къ вѣдомству подлежащихъ властей того Государства, въ которомъ открывается наслѣдство. Эти власти будутъ обязаны, немедленно по увѣдомленіи ихъ объ открывшемся наслѣдствѣ принять означенныя мѣры согласно дѣйствующимъ въ странѣ законамъ.

2. Подлежащія власти въ Царствѣ Польскомъ приступающія къ мѣрамъ для охраненія наслѣдства, обязаны установленнымъ порядкомъ сообщить объ открывшемся наслѣдствѣ Саксонскому Консулу; а подлежащія власти въ Королевствѣ Саксон-

DEKLARACYA

dotycząca spadków ruchomych pozostających po poddanych Saskich zmarłych w Królestwie Polskiem, i po poddanych Królestwa Polskiego zmarłych w Królestwie Saskiem.

Rząd Cesarski Rosyjski i Rząd Królestwa Saskiego, pragnąc ustanowić przepisy co do udziału swoich agentów w sprawach spadkowych, jakie mogą się wywiązywać w wypadkach śmierci poddanych Saskich w Królestwie Polskiem i poddanych Królestwa Polskiego w Królestwie Saskiem, zgodziły się na następujące artykuły:

1. Z utworzeniem się w Królestwie Polskiem spadku, składającego się z majątku ruchomego, po śmierci Saskiego poddanego albo w Królestwie Saskiem po śmierci poddanego Królestwa Polskiego bez względu czyli te osoby przebywały czasowo w tem Państwie w którym zmarły, lub też znajdowały się w niem tylko przejazdem, przedsięwzięcie w téj mierze kroków zabezpieczających spadek, jako to: opieczetowanie, spisanie inwentarza, sprzedaż rzeczy po dległych zepsuciu, zachowanie kosztowności, gotowizny, obligów i pism regulujących spadek, należą do attrubucyi władz odpowiednich tego Państwa, w którym otwiera się spadek. Te władze obowiązane będą natychmiast po zawiadomieniu ich o otwarciu spadku przedsiębrać wskazane dopiero środki, stosownie do obowiązujących w kraju przepisów.

2. Władze Królestwa Polskiego przedsiębiorące te środki zachowawcze, obowiązane są o wakującym spadku w drodze właściwej zawiadomić Saskiego Konsula, a odpowiednie władze w Królestwie Saskiem obowiązane są w tychże wypadkach zawiadomić

скомъ обязаны въ тѣхъ же случаяхъ извѣщать Императорско-Россійскую Миссію или ближайшее Россійское Консульство. Вместе съ тѣмъ должны они доставить Миссіи или Консульству опись, составленную на счетъ наслѣдства, паспортъ и другіе докуменгты, доказывающіе національность умершаго, а равно свѣдѣнія, какія они могутъ имѣть, касательно наслѣдниковъ, для объявленія симъ послѣднимъ объ открывшемся наслѣдствѣ.

3. Разсмотрѣніе правъ на подобнаго рода наслѣдства, равно какъ доказательствъ, представленныхъ наличными наслѣдниками въ подкрѣпленіе своихъ правъ, относится къ вѣдомству судебныхъ мѣстъ того Государства, къ которому принадлежалъ умершій; эти же судебныя мѣста постановляютъ опредѣленіе о вводѣ наслѣдниковъ во владѣніе, согласно дѣйствующимъ въ странѣ законамъ.

4. Для сего, по требованію подлежащей судебной власти или же по представленному чрезъ посредство Консула или дипломатическаго агента прошенію наслѣдниковъ, проживающихъ въ отечествѣ покойнаго, наслѣдство заключающееся въ движимости и оставшееся послѣ Саксонскаго подданнаго, должно быть выдаваемо Саксонскому Консулу въ Царствѣ Польскомъ, а оставшееся послѣ подданнаго Царства Польскаго во владѣніяхъ Его Величества Короля Саксонскаго, Императорско-Россійскому Дипломатическому или Консульскому Начальству, для передачи по принадлежности, согласно постановленію въ предъидущей статьѣ.

5. Но если на движимое наслѣдство, оставшееся послѣ умершаго Саксонскаго подданнаго въ Царствѣ Польскомъ или умершаго подданнаго Царства Польскаго во владѣніяхъ Его Величества Короля Саксонскаго, будутъ представлены кредиторами долговныя взысканія или будетъ ими наложенъ арестъ, въ такомъ случаѣ это наслѣдство будетъ выдаваемо только послѣ того, какъ судебными мѣстами той страны, гдѣ открылось наслѣдство, будетъ постановлено рѣшеніе относительно означенныхъ претензій, и наслѣдство будетъ ввѣрено храненію тѣхъ же судебныхъ мѣстъ.

6. Долговныя претензіи, предъявляемыя кредиторами на означенныя наслѣдства, должны быть простираемы по законамъ того Государства, въ которомъ открылось наслѣдство, къ наслѣдникамъ, если они извѣстны и назначили на мѣстѣ отъ себя повѣренныхъ. Въ противномъ же случаѣ, взысканія эти должны быть простираемы къ попечителю, назначенному къ тому наслѣдству, по ходатайству кредиторовъ онаго подлежащими судебными мѣстами въ той же странѣ.

~~Ос~~арско-Россыжскіе Поселство albo najbliższy Konsulat Rossyjski. Zarazem mają składać Poselstwu albo Konsulatowi inwentarz, spisany na rachunek spadku, paszport i inne dowody pochodzenia zmarłego, tudzież wiadomości jakie mogą posiadać co do spadkobierców, w celu zawiadomienia tychże o zawiakowanym spadku.

3. Ocenienie tytułów do podobnego rodzaju spadku, tudzież dowodów składanych przez obecnych ligitymujących się spadkobierców, należy do Sądów tego Państwa, do którego należał zmarły; też Sądy wyrzekają o wprowadzeniu w posiadanie sukcesorów na zasadzie praw w kraju obowiązujących.

4. W tym celu na ządanie właściwego Sądu lub w skutek wniesionego za pośrednictwem Konsula albo dyplomatycznego agenta podania spadkobierców zamieszkałych w rodzinnym kraju zmarłego, spadek składający się z ruchomości i pozostały po poddanym Saskim ma być wydawany Konsulowi Saskiemu w Królestwie Polskiem, a pozostały po poddanym Królestwa Polskiego w posiadłościach Najjasniejszego Króla Saskiego, Cesarско-Rosсыжской Дипломатycznej albo Konsularnej Zwierzchności, dla doręczenia komu z prawa wypadnie, w myśl poprzedzającego artykułu.

5. Lecz gdy spadek ruchomy pozostały po zmarłym poddanym Saskim w Królestwie Polskiem, albo po zmarłym poddanym Królestwa Polskiego w posiadłościach Najjasniejszego Króla Saskiego stanie się przedmiotem poszukiwań ze strony wierzycieli, albo też zajęcia, w takim wypadku wydanie spadku nastąpi dopiero po wyrokowaniu przez Sąd tego kraju, w którym otworzył się spadek, co do namienionych pretensyj i spadek będzie oddany do zachowania tymże Sądом.

6. Pretensye wierzycieli do rzeczonych spadków mają być czynione podług praw tego Państwa, w którym otworzył się spadek do sukcesorów, skoro ci są wiadomi i ustanowili w swoim miejscu pełnomocników. W przeciwnym razie, te pretensye mają być zwracane do kuratora tego spadku, jakiego na ządanie wierzycieli, przeznaczą odpowiednie władze Sądowe w tymże kraju.

7. Постановленія, содержащіяся въ пастоящей деклараціи, будутъ оставаться въ силѣ въ продолженіе двѣнадцати лѣтъ, и по прошествіи сего срока, до тѣхъ поръ, пока одно изъ договаривающихся Правительствъ не заявитъ другому, за два года впередъ, о своемъ намѣреніи прекратить дѣйствіе оныхъ.

Въ удостовѣреніе чего нижеподписавшійся, Государственный Вице-Канцлеръ, подписалъ, съ приложеніемъ печати своего герба, настоящую декларацію, которая имѣетъ быть обмѣнена на подобную же декларацію, Государственного Министра и Министра Иностранныхъ дѣлъ Его Величества Короля Саксонскаго.

Учинено въ С. Петербургѣ 11 (23) Апрѣля лѣта отъ Рождества Христова тысяча восемьсотъ шестьдесятъ четвертаго.

(подп.) Князь Горчаковъ.
(М. П.)

Эта декларація была Государственнымъ Вице-Канцлеромъ обмѣнена 11 (23) Апрѣля 1864 года, на таковую же декларацію, подписанную 20 Марта (1 Апрѣля) Государственнымъ Министромъ и Министромъ Иностранныхъ дѣлъ Его Величества Короля Саксонскаго, Барономъ Бейсто мъ.

7 Przepisy objęte niniejszą deklaracją zachowują moc obowiązującą w przeciągu dwunastu lat, a z upływem tego terminu, tak długo, dopóki jeden z umawiających się Rządów nie oświadczy drugiemu, dwoma miesiącami z góry, że nie życzy sobie, ażeby nadal istniały.

Na dowód, niżej podpisany Wice-Kancierz Państwa, przy wyciśnięciu herbu swojego pieczęci, podpisał niniejszą deklarację, która ma być wymieniona na podobną deklarację Ministra Państwa i Ministra Spraw Zagranicznych Najjaśniejszego Króla Saskiego.

Działo się w Petersburgu 11 (23) Kwietnia roku od Narodzenia Chrystusa Pana tysiąc ośmset sześćdziesiątego czwartego.

(podpisano) Książę Gorczaków.
(М. Р.)

Ta deklaracja została przez Wice-Kancierza Państwa wymienioną dnia 11 (23) Kwietnia 1864 r. na podobną deklarację podpisaną dnia 20 Marca (1 Kwietnia) przez Ministra Stanu i Ministra Spraw Zagranicznych Najjaśniejszego Króla Saskiego, Barona Beüsta.

На подлинномъ собственною Его Императорскаго
Величества рукою написано:

„Быть по сему.“

въ Царскомъ Селѣ, 21 Августа (2 Сентября) 1864 г.

ИНСТРУКЦІЯ

о порядкѣ извлѣченія дохода отъ продажи питей (про-
пинаціи) на земляхъ, поступающихъ въ собственность
крестьянъ въ имѣніяхъ частныхъ, институтскихъ
и маіоратныхъ.

§ 1. Доходъ отъ продажи питей (пропинаціи) на земляхъ
приобрѣтенныхъ крестьянами въ собственность, въ имѣніяхъ ча-
стныхъ, институтскихъ и маіоратныхъ, поступаетъ въ казну
срокомъ съ 19 Іюня (1 Іюля) 1864 года, и остается въ ея распо-
ряженіи, впредь до окончательной уплаты вознагражденія, слѣ-
дующаго владѣльцамъ за упраздненныя повинности крестьянъ.

§ 2. Въ такихъ селеніяхъ, въ которыхъ нѣтъ фольвар-
ковъ, доходъ отъ продажи взимается казною сполна.

§ 3. Въ такихъ селеніяхъ съ фольварками, въ которыхъ
согласно съ положеніемъ 1848 года, могутъ быть и дѣйстви-
тельно уже имѣются шинки какъ въ селеніи, такъ и на фоль-
варкѣ, доходъ отъ продажи питей взимается: въ селеніи казною,
а на фольваркѣ владѣльцемъ. Если же въ селеніи, по ст. III. по-
ложенія 1848 года, можетъ быть отдѣльный шинокъ, но онаго
еще неустроено, то Финансовое Управленіе должно его открыть
съ селеніи для извлеченія дохода въ пользу казны; пока же это
не будетъ исполнено, доходъ съ существующаго, либо въ се-
леніи, либо на фольваркѣ, шинка, признается общимъ и долженъ

Na oryginalne Własną Jego Cesar skięj Mości

ręką napisano:

„Ma być według tego.“

Dan w Carskiem Sirole, dnia 21 Sierpnia (2 Września) 1864 r.

INSTRUKCYA

o sposobie pobierania dochodu ze sprzedaży trunków na
gruntach przechodzących na własność włościan w dobrach
prywatnych, институтовыхъ и маіоратахъ.

§ 1. Dochód ze sprzedaży trunków na gruntach przeszłych na
własność włościan w dobrach prywatnych, институтовыхъ и маіо-
ратахъ, od dnia 19 Czerwca (1 Lipca) 1864 r. wpływać ma do Skar-
bu, i zostawać pod Jego zawiadywaniem do czasu ostatecznej spła-
ty wynagrodzenia przypadającego właścicielom za zniesione po-
winności włościańskie.

§ 2. W tych wsiach, w których nie ma folwarku, dochód
ze sprzedaży trunków Skarb pobiera całkowicie.

§ 3. W takich wsiach z folwarkami, w których stosownie do
Ustawy z roku 1848, mogą być i rzeczywiście znajdują się już szyn-
ki, tak we wsi jako też i na folwarku, dochód ze sprzedaży trunków
pobiera się: we wsi przez Skarb, a na folwarku przez właściciela.
Jeżeli zaś we wsi stosownie do § 111 Ustawy z roku 1848, może być
oddzielny szynk, lecz takowy nie został jeszcze urządzony, w ta-
kim razie Zarząd Skarbowy dla osiągnięcia dochodu winien takowy
we wsi otworzyć; dopóki zaś to nie nastąpi, dochód z istniejącego
czy to we wsi, czy na folwarku szynku, uważa się za wspólny

быть раздѣляемъ между казною и владѣльцемъ, по правиламъ, изложеннымъ въ ст. 110 того же положенія.

§ 4. Въ такихъ селеніяхъ съ фольварками, въ которыхъ уже есть, и на основаніи положенія 1848 года, можетъ быть только по одному шинку, доходъ отъ продажи питей, также признается общимъ и дѣлится на основаніи ст. 110 положенія 1848 г.

§ 5. Духовенство, владѣющее имѣніями и пользующееся въ нихъ правомъ пропинаціи, подчисляется, наравнѣ съ владѣльцами частныхъ имѣній, симъ правиламъ, относительно передачи въ казну и раздѣленія съ нею доходовъ отъ продажи питей.

§ 6. Въ такихъ имѣніяхъ, въ которыхъ на основаніи § 3 и 4 сей инструкціи, доходъ отъ продажи питей долженъ быть общимъ между казною и владѣльцами, Уѣздный Начальникъ, согласно ст. 113 положенія 1848 г. назначаетъ въ которомъ изъ существующихъ шинковъ продажа питей должна производиться; при чемъ владѣлецъ того дома, въ которомъ шинокъ будетъ оставленъ, получаетъ вознагражденіе за помѣщеніе шинка 5% съ арендной платы, вносимой его содержателемъ за право торговли виномъ.

Въ тѣхъ же мѣстахъ, гдѣ доходъ отъ продажи питей не долженъ быть общимъ, присканіе помѣщенія для шинка предоставляется усмотрѣнію арендатора.

§ 7. Доходъ отъ продажи питей извлекается казною черезъ отдачу онаго въ арендное содержаніе съ торговъ. Условія таковой отдачи имѣютъ быть опредѣлены Правительственною Коммисіею Финансовъ и Казначейства, примѣняясь къ положенію 1848 года. Къ взятію сего дохода въ аренду допускаются и сельскія общества.

§ 8. Во всѣхъ мѣстахъ, гдѣ доходъ отъ продажи питей долженъ быть сполна или частью, переданъ въ казну, срокомъ для отдачи сего дохода въ арендное содержаніе назначается 19 Іюня (1 Іюля) 1865 г., если до этого времени: а) не послѣдуетъ перемѣны въ правилахъ о выдѣлкѣ и продажѣ вина, и б) не встрѣтятся надобности назначить торги, по причинамъ, объясненнымъ ниже сего въ § 11 и 12.

§ 9. По 19 Іюня (1 Іюля) 1865 г., доходъ отъ продажи питей предоставляется прежнимъ владѣльцамъ, безъ торговъ, по подѣ условіемъ уплаты въ казну, въ годъ, ниже означенной суммы за каждую усадьбу, внесенную въ составленную въ 1857 году вѣдомость для подымной подати, и приобрѣтенную крестьянами въ собственность на основаніи Высочайшаго Указа объ устройствѣ ихъ быта, а именно:

виниен быть dzielony pomiędzy Skarb i właściciela, stosownie do przepisów zawartych w § 110 pomienionej Ustawy.

§ 4. W takich wsiach z folwarkami, w których już jest i na zasadzie Ustawy z roku 1848, może być tylko po jednym szynku, dochód ze sprzedaży trunków osiągnany, również uważa się za wspólny i takowy dzieli się stosownie do § 110 Ustawy z r. 1848.

§ 5. Duchowieństwo posiadające dobra i mające w nich praw. propinacyi, ulega na równi z właścicielami dóbr prywatnych obecnym przepisom pod względem oddania na rzecz Skarbu i podziału z Nim dochodu ze sprzedaży trunków.

§ 6. W tych dobrach, w których stosownie do §§ 3 i 4 obecnej Instrukcyi, dochód ze sprzedaży trunków osiągnany należyć będzie do Skarbu i właściciela, Naczelnik Powiatu stosownie do § 113 Ustawy z roku 1848, oznaczy, w którym z istniejących szynków sprzedaż trunków ma się odbywać, właściciel zaś tego domu w którym szynk będzie pozostawiony, otrzyma wynagrodzenie za lokal na szynk w stosunku 5% od summy dzierżawnej wnoszonej przez utrzymującego takowy za prawo wyszynku wódki.

W tych zaś realnościach, gdzie dochód ze sprzedaży nie jest wspólnym, wyszukanie lokalu na szynk pozostawia się staraniu dzierżawcy.

§ 7. Dochód ze sprzedaży trunków, Skarb będzie pobierał przez wypuszczenie go w dzierżawę na publicznej licytacji. Warunki takowej dzierżawy mają być określone przez Kommissy Rządową Przychodów i Skarbu, przy zastosowaniu się w tym względzie do Ustawy z r. 1848. — Do wzięcia w dzierżawę tego dochodu, dopuszczone być mają i Gromady wiejskie.

§ 8. W tych wszystkich miejscowościach, gdzie dochód ze sprzedaży trunków, winien być całkowicie lub częściowo wnoszony do Skarbu, termin do wypuszczenia go w dzierżawę, naznacza się od dnia 19 Czerwca (1 Lipca) 1865 r., jeśli do tego czasu: а, nie nastąpi zmiana w przepisach o wyrobie i sprzedaży wódki, i б, jeśli nie zajdzie potrzeba, zarządzić licytacji z przyczyn niżej w §§ 11 i 12 wyrażonych.

§ 9. Do dnia 19 Czerwca (1 Lipca) 1865 roku, dochód ze sprzedaży trunków, pozostawia się poprzednim właścicielom bez licytacji, lecz pod warunkiem opłacenia Skarbowi za rok, z każdej osady zamieszczonej w wykazie w roku 1857 do podatku podymnego sporządzonym i przeszłej stosownie do Najwyższego Ukazu o urządzeniu włości na własność tychże, niżej ustanowionej summy a mianowicie:

а) въ селеніяхъ, фольваркахъ, колоніяхъ, поселкахъ и тому подобныхъ водвореніяхъ, расположенныхъ при стаціяхъ желѣзныхъ дорогъ или приносейныхъ дорогахъ I и II разрядовъ, по четыре рубля (4 р. с.);

б) въ мѣстностяхъ пересѣкаемыхъ трактами, непосредственно соединяющими между собою города I, 2 и 3 разрядовъ, по три рубля (3 р. с.); и

в) въ мѣстностяхъ, имѣющихъ лишь обыкновенныя проселочныя дороги, по два рубля (2 р. с.).

§ 10. Определенная въ предыдущемъ § 9 плата съ каждой усадьбы возвышается:

а) въ мѣстахъ, гдѣ помѣщаются гминныя Управленія, на одинъ рубль въ годъ;

б) въ мѣстахъ, гдѣ находятся приходскія церкви, на одинъ рубль въ годъ, и

в) въ мѣстахъ, гдѣ находятся гминныя Управленія и приходскія церкви, на два рубля въ годъ.

Возвышеніе это однако не распространяется на число усадебъ свыше 30.

§ 11. Отнесеніе усадебъ въ селеніяхъ, фольваркахъ, колоніяхъ, поселкахъ и т. п. водвореніяхъ къ разрядамъ исчисленнымъ въ § 9 и 10, и назначеніе соответственной разряду годовой за каждую усадьбу платы въ 2, 3, 4, 5 и 6 рублей, возлагаются на обязанность Уѣзднаго Начальника, который о сдѣланномъ имъ, на семъ основаніи расчетъ, причитающейся въ пользу казны, платы, объявляетъ владѣльцу, управляющему либо арендатору имѣнія и предлагаетъ имъ доставить въ теченіи 15 дней, со дня объявленія на мѣстѣ, отзывъ о томъ, соглашаются ли они право насельскую пропинацію оставить за собою съ 19 Іюня (1 Іюля) 1864 г. по 19 Іюня (1 Іюля) 1865 года, и вносить за то въ казну плату, съ каждой усадьбы определенную.

При этомъ, Уѣздный Начальникъ предвѣщаетъ владѣльца, управляющаго или арендатора, что въ случаѣ, не представленія помянутого отзыва, объявлены будутъ торги на отдачу дохода отъ продажи питей въ арендное содержаніе, и что за промежутокъ времени съ 19 Іюня (1 Іюля) 1864 года по день отдачи этого дохода въ аренду, или до учрежденія казенной администраціи, они обязаны будутъ уплатить казнѣ сумму, соразмерную той годовой арендной платѣ, какая состоится на торгахъ.

Если при исполненіи Уѣзднымъ Начальникомъ, изложенныхъ въ этомъ параграфѣ правилъ, возникнутъ недоумѣнія или

а) въ вѣсiach, фольваркахъ, колоніяхъ, осадкахъ и т. п. оседленіяхъ, положеныхъ при стаціяхъ дорогъ желѣзныхъ и при дорогахъ битыхъ I и 2-го рѣду по четыре рубле (4 rs.);

б) въ мѣстностяхъ черезъ кѣре przechodzą trakty bezpośrednio łączące między sobą miasta I, 2 i 3-go rѣdu по три рубле (3 rs.), и

в) въ мѣстностяхъ заъ при zwyczajnych tylko drogach komunikacyjnych положеныхъ по два рубле (2 rs.).

§ 10. Ustanowiona w poprzedzającym § 9 opłata z kaŹdej osady, podwyższa się:

а) въ мѣстностяхъ гдѣ сѣ mieszczą Urzęda Wójtów Gmin o jeden rubel (rs. 1) na rok;

б) въ мѣстностяхъ гдѣ сѣ znajdują kościoły parafialne o jeden rubel (rs. 1) na rok; — заъ

в) въ мѣстностяхъ гдѣ znajdują сѣ Urzęda Wójtów Gmin i kościoły parafialne o dwa ruble (rs. 2).

Zwiększenie to wszakże nie ma być rozciągane do liczby osad, wyższej nad trzydzieści.

§ 11. Obowiązek zaliczenia osad we wsiach, folwarkach, kolonijach i tym podobnych osiedleniach, do rѣdów wymienionych w §§ 9 i 10, oraz oznaczenia odpowiedniej rѣdowi rocznej opłaty za kaŹdą osadę po rsr. 2, 3, 4, 5 i 6, wkłada się na Naczelnika Powiatu, który o sporządzonem przez siebie na tѣj zasadzie obrachowaniu przypadającej Skarbowi należności, zawiadomi Właściciela, Rządę lub DzierŹawcę dóbr i zaŹąda od niego, aby w ciągu dni 15 od dnia doręczenia mu zawiadomienia na miejscu, złożył deklaracyę, czyli zgadza się na pozostawienie przy nim prawa wiejskiej propinacyi od dnia 19 Czerwca (1 Lipca) 1864 r. do dnia 19 Czerwca (1 Lipca) 1865 r., z obowiązkiem wnoszenia do Skarbu opłaty ustanowionej z kaŹdej osady.

Obok tego Naczelnik Powiatu obowiązany jest uprzedzić Właściciela, Rządę lub DzierŹawcę, że wrazie niezłożenia powyższej deklaracyi, ogłoszona będzie licytacya na wydzierŹawienie dochodu ze sprzedaŹy trunków, i że za upłynięny czas od dnia 19 Czerwca (1 Lipca) 1864 r. po dzień oddania dochodu tego w dzierŹawę, albo do chwili ustanowienia Skarbowej administracyi, obowiązany będzie wnieść do Skarbu opłatę w stosunku rocznej dzierŹawnej sumy, jaka na licytacyi postąpioną zostanie.

Jeżeli przy spełnianiu przez Naczelnika Powiatu objętych w tym paragrafie przepisów, wynikną jakie wątpliwości lub skargi,

жалобы, то рассмотрение и решение оных возлагаются на Губернское Правление.

§ 12. Если по истечении 15 дней, согласно предыдущему параграфу, отзыв не будет представлен, то дается публикация о произведении торгов в срок, назначенный Правительственною Коммиссиею Финансов и Казначейства.

§ 13. В имениях частных и институтских, где пропинация отдана в арендное содержание по контракту, отдельно или вместе с другими доходными статьями оных, и в поместьях майоратных, где доход от пропинации, или и весь их доход вообще, включительно с пропинацией, отдан по контракту в администрацию, обеспеченную залогом, там, чрез поступление права пропинации в собственность крестьян, контракты сии, по силе ст. 41 Указа от 19 Февраля (2 Марта) 1864 года об устройстве крестьян, уничтожаются сами собою в следующем порядке: если упомянутый, в § 11 отзыв будет представлен, то сила контракта уничтожится с 19 Июня (1 Июля) 1865 года, если же такового отзыва не будет представлено, то сила контракта прекратится со дня отдачи дохода от продажи питей в арендное содержание, или с учреждения казенной администрации.

§ 14. На Правительственную Коммиссию Финансов и Казначейства возлагаются все распоряжения, необходимые для приведения настоящей инструкции в исполнение.

Подлинный подписали: Графъ Бергъ, Василий Заболоцкий, Викторъ Арцимовичъ, Федоръ Трепощъ, Яковъ Соловьевъ, Александръ Кошелевъ, Князь Владимиръ Черкасскій, Адамъ Бажневскій.

Съ подлиннымъ вѣрно: Членъ-Завѣдывающій дѣлами Учредительнаго Комитета, (подписаль) Я. Соловьевъ.

rozpoznanie i decydowanie takowych wkłada się na Rząd Gubernijalny.

§ 12. Jeżeli po upływie dni 15 odpowiednio paragrafowi poprzedzającemu, deklaracja nie będzie złożona, w takim razie ogłasza się licytacja do której termin Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu oznaczy.

§ 13. W dobrach prywatnych i instytucyjnych, gdzie propinacja wypuszczona jest w dzierżawę na mocy kontraktu oddzielnie lub łącznie z innymi dochodami tychże dóbr, oraz w dobrach domacyjnych, gdzie dochód z propinacji albo i z całych dóbr łącznie z propinacją, na mocy kontraktu oddany jest w administrację poręczającą, rzeczzone kontraktu w skutek przejścia prawa propinacji na własność włościan, na mocy artykułu 41 Ukazu z d. 19 Lutego (2 Marca) 1864 r. o Urzędzeniu włościan, rozwiązują się same przez się w następującym porządku:

Jeżeli wzmiankowana w § 11 deklaracja będzie przedstawiona, to moc kontraktu ustaje z dniem 19 Czerwca (1 Lipca) 1865 roku.

Jeżeli zaś deklaracja ta nie będzie złożona, to moc kontraktu ustaje z dniem wypuszczenia w dzierżawę dochodu ze sprzedaży trunków, lub z chwilą ustanowienia Skarbowej administracji.

§ 14. Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu porucza się wydanie wszelkich rozporządzeń, potrzebnych do wprowadzenia tej Instrukcji w wykonanie.

Dyrektor Główny Prezydujący
w Kommissyi Rządowej Sprawiedliwości,
(podpisano) Wosiński.

Za zgodność:
Dyrektor Główny Prezydujący
w Kommissyi Rządowej Sprawiedliwości, Wosiński.

P. o. Dyrektora Kancellaryi, Wł. Holewiński.

По Указу Его Величества

АЛЕКСАНДРА II-го,

Императора и Самодержца Всероссийского, Царя Польского,
и проч., и проч., и проч.,

Совѣтъ Управленія Царства.

Въ исполненіе деклараціи подписанной и обмененой 17 (29) Декабря 1862 г. между Посланникомъ Нашимъ при Германскомъ Союзѣ и Чрезвычайнымъ Посланникомъ и Полномочнымъ Министромъ Велико-Княжескаго и Княжескаго Саксонскихъ дворовъ, относительно взаимнаго прекращенія взиманія вывозной пошлины и всякаго рода имущества переводимаго изъ Имперіи въ Саксенъ-Кобургское Княжество и обратно, съ тѣмъ что мѣра эта распространена будетъ и на Царство Польское, Совѣтъ Управленія, по представленію Правительственной Коммисіи Финансовъ, постановляетъ:

Ст. 1. Отъ уплаты пошлины взимаемой въ пользу казны Царства съ наслѣдствъ и съ другихъ какихъ либо имуществъ принадлежащихъ иностранцамъ и переводимыхъ изъ Царства Польскаго, подданные Княжества Саксенъ-Кобургскаго освобождаются.

Ст. 2. Освобожденіе сіе относится не только къ тѣмъ переводамъ, которые послѣдуютъ съ 17 (29) Декабря 1862 года т. е. со времени обмѣна деклараціи, но и ко всѣмъ тѣмъ съ прежняго времени, по коимъ означенной платежъ еще не былъ въсканъ.

Ст. 3. Исполненіе настоящаго постановленія, которое должно быть внесено въ Дневникъ Законовъ, возлагается на Правительственную Коммисію по принадлежности.

в Имении Найяснейшего

ALEXANDRA II-go,

Цесаря и Самовладцы Всzech Rossyi, Króla Polskiego,
etc., etc., etc.,

Rada Administracyjna Królestwa.

Приводяще до skutku deklaracyę zamienioną w dniu 17 (29) Grudnia 1862 roku pomiędzy Posłem CESARSKO-ROSSYJSKIM przy Związku Niemieckim, a Posłem Nadzwyczajnym i Ministrem Pełnomocnym Wielko-Książęcego i Książęcego Dworów Saskich, względem wzajemnego zniesienia opłaty wywozowej od majątków pomiędzy Cesarstwem Rossyjskiem a Księstwem Sasko-Koburgskiem, co również i do Królestwa Polskiego rozciągniętem zostało, na przedstawienie Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu, Rada Administracyjna postanowiła i stanowi:

Art. 1. Opłata wywozowa pobierana na rzecz Skarbu Królestwa Polskiego od spadków i innych jakiego bądź rodzaju majątków, własnością osób zagranicznych będących z Królestwa Polskiego wyprowadzanych, względem poddanych Księstwa Sasko-Koburgskiego, zniesioną zostaje.

Art. 2. Uchylenie tej opłaty nie tylko stosowane być ma do wypadków jakie od 17 (29) Grudnia 1862 r., jako daty zamienionej deklaracyi, nadal mogą mieć miejsce, ale i do tych wszystkich przed wymienioną datą zaszytych, w którychby opłata wywozowa, rzeczywiście jeszcze pobrana nie była.

Art. 3. Wykonanie niniejszego Postanowienia, które w Dzienniku Praw ma być umieszczone, Kommissyom Rządowym, w czym do której należy, poleca.

Działo się w Warszawie dnia 4 (16) Września 1864 r.

Namiestnik, Jeneral-Adjutant, (podpisano) *Графъ Бергъ.*

Dyrektor Główny Prezydujący w Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu, (podpisano) *A. Bagniewski.*

P. o. Sekretarza Stanu, (podpisano) *A. Zaborowski.*

Za zgodność z oryginałem:

P. o. Sekretarza Stanu, (podpisano) *A. Zaborowski.*

Za zgodność:

Dyrektor Główny Prezydujący w Kommissyi Rządowej Sprawiedliwości, *Wosiński.*

P. o. Dyrektora Kancellaryi, *Wł. Hotewiński.*

Dzień ogłoszenia 8 (20) Listopada 1864 roku.

По Указу Его Величества

АЛЕКСАНДРА II-го,

Императора и Самодержца Всероссийскаго, Царя Польскаго,
Великаго Князя Финляндскаго,

и проч., и проч., и проч.,

УЧРЕДИТЕЛЬНЫЙ КОМИТЕТЪ

въ Царствѣ Польскомъ.

Высочайшимъ Указомъ отъ 2 (14) Сентября сего года возвышенъ акцизъ съ вина, выкуриваемаго на заводахъ Царства, и повелѣно Учредительному Комитету издать тѣ временныя правила, которыя на періодъ винокурения сего 1864/5 года, окажутся необходимыми, какъ въ видахъ усиленія надзора за выкуркою, храненіемъ и провозами вина, такъ и въ отношеніи взысканій за злоупотребленія, могущія при томъ случиться.

Въ исполненіе сей Высочайшей воли, нынѣ, въ измѣненіи которыхъ правилъ, содержащихся въ Высочайше утвержденномъ 4 (16) Мая 1848 года, положеніи, о выкуркѣ вина, и относящихся до учета выкурки вина, до взиманія съ оного акциза, и до злоупотребленій, могущихъ при томъ открыться, Учредительный Комитетъ, по представленію Правительственной Комиссіи Финансовъ и Казначейства, постановилъ и постановляетъ:

Ст. 1. Для учета слѣдующаго къ поступленію въ казну акциза за вино, выкуриваемое на заводахъ, удерживается первый способъ, установленный 3 ст. постановленія 4 (16) Мая 1848 г., а именно: по обороту однихъ заторовъ т. е. по количеству и роду затираемыхъ припасовъ; дозволенный тою же статьею положенія, второй способъ учета акциза, въ совокупности и по обороту заторовъ и по количеству полученнаго вина, отмѣняется.

W Imieniu Najjaśniejszego

ALEXANDRA II-go,

Cesarza i Samowładcy Wszech Rosyi, Króla Polskiego,
Wielkiego Xięcia Finlandzkiego,

etc., etc., etc.,

KOMITET URZĄDZAJĄCY

W KRÓLESTWIE POLSKIM.

NAJWYŻSZYM UKAZEM z d. 2 (14) Września r. b. podwyższoną została opłata od wyrobu wódki w gorzelniach Królestwa, a obok tego, polecono Komitetowi Urządzającemu wydać takie czasowe przepisy, jakie na perјod wyrobu wódki w r. 1864/5 okazażą się potrzebne, tak w celu powiększenia dozoru nad wyrobem, składami i transportem wódki, jako też pod względem wymierzania kar za nadużycia wydarzyć się mogące.

W wykonaniu tej **NAJWYŻSZEJ Woli**, zmieniając obecnie niektóre przepisy w **NAJWYŻEJ** zatwierdzonej pod dniem 4 (16) Maja 1848 r. Ustawie o wyrobie wódki zawarte, a dotyczące kontrolowania wyrobu wódki, poboru opłaty, tudzież nadużyć w tém zająć mogących, — Komitet Urządzający, na przedstawienie Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu, postanowił i stanowi:

ART. 1. Do obliczania przypadającej Skarbowi opłaty od wyrobionej w gorzelniach wódki utrzymuje się pierwszy sposób wskazany w artykule 3 Ustawy z d. 4 (16) Maja 1848 r., mianowicie co do samych wyłącznie zacierów, to jest: co do ilości i rodzaju produktów do tychże zacierów używanych; dozwolony tymże artykułem Ustawy drugi sposób obliczania opłaty, łącznie co do zacierów i co do ilości wyrobionej wódki, uchyla się.

Ст. 2. Постоянный размеръ выхода вина 78 пробы, по стоградусному спиртомѣру, изъ продуктовъ, на заторы употребляемыхъ, считается:

Изъ одной четверти картофеля 1 ведро, 4 кружки, 6 чарокъ.

Изъ одной четверти свекловицы 9 кружекъ.

Изъ одного пуда муки пшенной, кукурузной и ржаной, и всякаго сухаго солода 4 кружки 4 чарки.

Изъ одного пуда муки ячменной 4 кружки.

Изъ одного пуда муки непросѣянной гречишной и овсяной 3 кружки 7 чарокъ.

Изъ одного пуда ячменнаго и ржаннаго зеленаго солода, 2 кружки 8 чарокъ.

Изъ одного пуда свекловичной мелассы въ 30%, по ареометру Боле, 3 кружки 3 чарки.

Ст. 3. Для заводовъ приготовляющихъ сухія дрожжи и добывающихъ вино изъ остатковъ отъ выдѣлки оныхъ, размеръ выходоу вина изъ разнаго рода припасовъ, установленный ст. 2 настоящаго постановленія, понижается на одну шестую часть; но таковой размеръ для выходоу вина применяется къ симъ заводамъ въ томъ случаѣ, если вино добывается только изъ остатковъ, остающихся отъ производства дрожжей.

Ст. 4. На заводахъ, устроенныхъ съ аппаратами, производящими только шумонку (пѣнное вино) или мотровку (сивушное вино), дозволяется производить винокурение по пониженнымъ нормамъ, въ теченіе періода 1861/5 года; но на слѣдующіи за симъ винокурения, никакихъ особенныхъ льготъ симъ заводамъ уже оказано не будетъ.

Для сихъ заводовъ размеръ выходоу вина 78 пробы, по 100 градусному спиртомѣру, устанавливается слѣдующій:

Изъ одной четверти картофеля 1 ведро 2 кружки.

Изъ одной четверти свекловицы 7 кружекъ 2 чарки.

Изъ одного пуда муки пшенной, кукурузной или ржаной и всякаго сухаго солода 4 кружки.

Изъ одного пуда муки ячменной 3 кружки 6 чарокъ.

Изъ одного пуда муки непросѣянной гречишной и овсяной, 3 кружки 4 чарки.

Изъ одного пуда ячменнаго и ржаннаго зеленаго солода 2 кружки 4 1/2 чарки.

Изъ одного пуда свекловичной мелассы 3 кружки.

Ст. 5. Тѣ винокуренныя заводы, въ которыхъ, по ветхости внутренняго ихъ устояства или по инымъ причинамъ, доступъ къ заторному и бродильнымъ чанамъ и спиртогонному снаряду

Art. 2. Стала stopa wydajności wódki 78 stopnia probierza stumiarowego z produktów w gorzelniach używanych oblicza się:

Z jednej czwartki kartofli, wiadro 1, krużek 4, czarek 6.

Z jednej czwartki buraków, krużek 9.

Z puda mąki pszennej, kukurydzowej i żytniej oraz z wszelkiego słołu suchego, krużek 4, czarek 4.

Z puda mąki jęczmienniej, krużek 4.

Z puda mąki gryczanej (nieprzesianej) i owsianej, krużek 3, czarek 7.

Z puda słołu jęczmiennego i żytniego zielonego, krużek 2, czarek 8.

Z puda melassy burakowej 30% podług areometru Böhmego, krużek 3, czarek 3.

Art. 3. Dla zakładów fabrykujących drożdże suche i wybiających wódkę z pozostałości od tychże, stopa wydajności wódki z różnego rodzaju produktów, ustanowiona art. 2 niniejszego postanowienia, zmniejsza się o 1/6 część, lecz stopa ta ma być stosowaną do rzeczonych zakładów wtedy tylko, gdy wódka wypalona będzie jedynie z drożdżowych pozostałości.

Art. 4. W gorzelniach z aparatami wydającymi tylko szumówkę lub lutrówkę, dozwala się wypalanie wódki, podług obniżonej stopy, w ciągu perjodu 1861/5; na następne zaś lata, żadne szczególne ulgi dla tych gorzelń, miejsca już mieć nie będą.

Dla tych gorzelni stopa wydajności wódki 78 stopnia probierza stumiarowego, ustanawia się jak następuje:

Z jednej czwartki kartofli, wiadro 1, krużek 2.

Z jednej czwartki buraków, krużek 7, czarek 2.

Z puda mąki pszennej, kukurydzowej i żytniej, oraz wszelkiego słołu suchego, krużek 4.

Z puda mąki jęczmienniej, krużek 3, czarek 6.

Z puda mąki gryczanej (nieprzesianej) i owsianej, krużek 3, czarek 4.

Z puda słołu jęczmiennego i żytniego zielonego, krużek 2, czarek 4 1/2.

Z puda melassy burakowej, krużek 3.

Art. 5. Te gorzelnie, w których z powodu złego stanu wnętrznego ich urządzenia lub z innych przyczyn, przystęp do parnika, oraz kadzi fermentacyjnych i innych naczyń jest niedogodny

затруднителенъ или даже сопряженъ съ опасностью, должны быть приведены въ такое положеніе, чтобы должностныя лица ревизующія заводы, могли безопасно и удобно осматривать и измѣрять всю вообще винокуренную посуду, на заводѣ находящуюся; до приведенія же завода въ такое положеніе, заводчикъ не можетъ получить разрѣшеніе на открытіе винокуренія.

Ст. 6. Количество матеріаловъ, употребляемыхъ для каждаго затора, должно соответствовать установленной ёмкости бродильныхъ чановъ. Ёмкость бродильныхъ чановъ, для каждаго рода винокуренныхъ припасовъ, назначается, со включеніемъ свободного пространства для броженія, въ слѣдующемъ размѣрѣ:

- на каждую четверть картофеля 35 ведеръ;
- на каждую четверть свекловицы 25 ведеръ;
- на каждый пудъ затираемой муки и сухаго солода, изъ всякаго хлѣба, 9 ведеръ;
- на каждый пудъ зеленого солода $6\frac{1}{2}$ ведеръ;
- на каждый пудъ мелассы 8 ведеръ.

Относительно заводовъ, приготовляющихъ сухія дрожжи и добывающихъ вино изъ остатковъ отъ выдѣлки оныхъ, допускается большая ёмкость въ бродильныхъ чанахъ, а именно: на четверть картофеля допускается до 41 ведра, а на пудъ муки ржаной или ячменной и всякаго солода до $10\frac{1}{2}$ ведеръ.

Ст. 7. Для приведенія въ надлежащую соразмѣрность бродильныхъ чановъ съ количествомъ затираемыхъ припасовъ, ёмкость таковыхъ чановъ можетъ быть уменьшена или посредствомъ равной обрѣзки верхнихъ краевъ чановъ или посредствомъ возвышенія въ нихъ дна, смотря потому, который изъ этихъ способовъ заводчикъ признаетъ для себя болѣе удобныхъ. Впрочемъ, на предстоящій только періодъ винокуренія, допускается уменьшать ёмкость бродильныхъ чановъ также и про рубкою въ нихъ оконъ.

Ст. 8. Всякаго рода приставки къ бродильнымъ чанамъ, дѣлаемыя для увеличенія ёмкости этихъ чановъ, или для удержанія вытекающей бражки во время броженія, запрещаются, подъ опасеніемъ взысканія, опредѣленнаго ст. 15 сего постановленія.

Ст. 9. Опредѣленный въ ст. 19 положенія 1848 г., срокъ по 1 (13) Сентября, для представленія объявленія о предполагаемой выкуркѣ вина, или объ оставленіи завода въ бездѣйствіи, продолжается въ текущемъ году до 1 (13) Ноября.

любъ даже поłączony z niebezpieczeństwem, powinny być doprowadzone do takiego stanu, iżby Urzędnicy kontrollujący, mogli bezpiecznie i wygodnie oglądać i wymierzać wszelkie w ogóle naczynia w gorzelni znajdujące się; dopóki zaś to nie nastąpi, posiadacz gorzelni nie będzie mógł otrzymać pozwolenia na jej otwarcie.

Art. 6. Ilość produktów użytych do każdego zacieru, powinna być zastosowana do objętości kadzi fermentacyjnych. Objętość kadzi tych dla każdego rodzaju produktów do zacieru używanych, łącznie z miejscem na fermentacyę, winna trzymać:

- na każdą czwartą kartofli, wiader 35;
- na czwartą buraków, wiader 25;
- na każdy pud mąki i słodcu suchego z każdego rodzaju zboża, wiader 9;
- na pud słodcu zielonego, wiader $6\frac{1}{2}$;
- na pud melassy, wiader 8.

W zakładach zaś fabrykujących suche drożdże i wyrabiających wódkę z pozostałości drożdżowych, pozwala się większa objętość kadzi fermentacyjnych, a mianowicie: na czwartą kartofli, kadź może zawierać do 41 wiader, a na pud mąki żytniej lub jęczmiennej i wszelkiego rodzaju słodcu, do wiader $10\frac{1}{2}$.

Art. 7. Dla należytego ustosunkowania kadzi fermentacyjnych do ilości produktów na zacier używanych, objętość tych kadzi, może być zmniejszona, albo przez równe oberżnięcie górnych brzegów kadzi, albo też przez podniesienie w nich dna, a to zależy od tego, jaki z pomienionych dwóch sposobów, posiadacz gorzelni uzna dla siebie za więcej dogodny. Zresztą na obecny jedynie період kompanii, pozwala się także zmniejszać objętość kadzi fermentacyjnych przez wycięcie w nich otworów.

Art. 8. Wszelkiego rodzaju przystawki do kadzi fermentacyjnych dorabiane, bądź dla powiększenia objętości tychże kadzi, bądź też dla zapobieżenia wypływu zacieru w czasie fermentacyi, są wzbronione, pod zagrożeniem kar w art. 15, niniejszego postanowienia oznaczonych.

Art. 9. Oznaczony w art. 19, Ustawy z r. 1848 termin 1 (13) Września, do składania deklaracyi na zamierzony wyrób wódki, lub też na pozostawienie gorzelni w bezczynności, przedłuża się w roku bieżącym do dnia 1 (13) Listopada.

Ст. 10. Продукты употребляемые на винокурение, должны быть показываемы въ объявленіи: картофель и свекловица въ четвертяхъ и четверикахъ, а другіе продукты въ пудахъ и четвертыхъ частяхъ пуда, какъ то: въ $\frac{3}{4}$, $\frac{1}{2}$ и $\frac{1}{4}$ пуда.

Примѣчаніе. На каждомъ заводѣ должны быть вѣрные мѣры, вѣсы и гиры разнаго вѣса, а именно: въ 2, 1, $\frac{1}{2}$ и $\frac{1}{4}$ пуда.

Ст. 11. Въ разрѣшенный срокъ, винокурение должно производиться непрерывно, за исключеніемъ воскресныхъ и праздничныхъ дней, въ которые предоставляется заводчику право, если найдетъ нужнымъ, не производить винокурение; о чемъ должно быть заявлено въ первоначальномъ объявленіи.

Но если выкурка остановится по нечаяннымъ причинамъ, напр. отъ порчи аппаратовъ, прорванія плотины и т. п., то долженъ въ тотъ же день быть составленъ о томъ актъ, за подписью заводчика или управляющаго заводомъ, винокура, войта гмины или солтыса и 2-хъ свидѣтелей. Если по недостатку матеріаловъ, для заводчика окажется нужнымъ или уменьшить количество ежедневнаго затора, или остановить винокурение впредь до заготовленія необходимыхъ матеріаловъ, то въ первомъ случаѣ, заводчикъ долженъ, согласно 23 ст. положенія, испросивъ надлежащее разрѣшеніе, уменьшить, соразмѣрно предполагаемому на будущее время потребленію припасовъ, ёмкость бродильныхъ чановъ, посредствомъ урѣзки ихъ, или повышеніемъ дна, или прорубки оконъ въ чанахъ; но последнее допускается только въ періодъ 1864/5 года.

Во второмъ же случаѣ, т. е. въ случаѣ остановки винокурения, заводчикъ обязанъ о томъ объявить Уѣздному Начальнику, заблаговременно, по крайней мѣрѣ, за три дня до прекращенія заторовъ. О всякомъ отступленіи отъ объявленія, въ случаяхъ статьи 23. положенія 1848 г. обозначенныхъ, подаваемыхъ заводчикомъ донесенія Уѣздному Начальнику, согласно 24 ст. того же положенія, должны быть немедленно возвращаемы изъ канцеляріи Уѣзднаго Начальника на винокуренный заводъ, чрезъ посредство Уѣзднаго Контролера.

Ст. 12. На каждомъ заводѣ, находящемся въ бездѣйствіи, спиртогонные снаряды и бродильные чаны опечатываются Уѣзднымъ Контролеромъ или его Помощникомъ, такъ чтобы винокурение на заводѣ не могло быть производимо. Равнымъ образомъ, и на дѣйствующихъ заводахъ должны быть опечатаны тѣ чаны, и снаряды, которые не употребляются въ дѣло, вследствие уменьшенія общаго количества затора, или прекращенія винокурения изъ картофеля и свекловицы.

Art. 10. Produkta brać się mające na zacieru, winny być w deklaracji oznaczone: kartofle i buraki w czterciach i cztertykach, a inne produkta w pudach i w ciwierć pudach, jako to: $\frac{3}{4}$, $\frac{1}{2}$, i $\frac{1}{4}$ puda.

Uwaga. W każdej gorzelni winny się znajdować dokładne miary, wagi i gwichty różnej wielkości, a mianowicie 2, 1, $\frac{1}{2}$ i $\frac{1}{4}$ pudowe.

Art. 11. W terminie dozwołonym, wyrób wódki odbywać się powinien bez przerwy, z wyłączeniem atoli dni niedzielnych i świątecznych, w które posiadacz gorzelni, jeśli zechce, może wstrzymać fabrykacyą, lecz dnie te, powinien wyszczególnić w pierwiastkowej deklaracji.

Jeżeli zaś fabrykacya wódki wstrzymaną zostanie z nieprzewidzianych wypadków, jak np. z powodu zepsucia się aparatów, przerwania grobli i t. p., to protokół o tem winien być sporządzony tegoż samego dnia i podpisany przez posiadacza lub zarządzającego gorzelnią, gorzelanego, Wójta Gminy lub Sołtysa i dwóch świadków. Jeżeli dla braku produktów posiadacz gorzelni zmuszony będzie, albo pomniejszyć ilość codziennego zacieru, albo też do czasu zaopatrzenia się w potrzebne produkta, wstrzymać fabrykacyą wódki, to w pierwszym wypadku posiadacz gorzelni obowiązany wyjednać stosownie do zamierzonego pomniejszenia zacieru, uregulować kadzie fermentacyjne przez oberżnięcie lub podniesienie dna, albo nareszcie przez wycięcie otworów w kadziach; ostatni, wszakże środek dozwala się jedynie w perjodzie wyrobu w r. 1864/5,

W drugim zaś wypadku, to jest w razie wstrzymania fabrykacyi wódki, posiadacz gorzelni obowiązany wcześniej donieść o tem Naczelnikowi Powiatu, a przynajmniej na dni 3 przed wstrzymaniem robienia zacierów. O każdym przewidzianem w art. 23. Ustawy z r. 1848 odstąpieniu od deklaracyi, składane przez posiadaczy gorzelni raporta zgodnie z art. 24 tejże Ustawy, powinny być z Biura Naczelnika Powiatu bezzwłocznie zwracane do gorzelni, za pośrednictwem Kontrollera Powiatowego.

Art. 12. W każdej gorzelni nieczynnej, aparaty i kadzie fermentacyjne, winny być opieczetowane przez Kontrollera Powiatowego lub jego Pomocnika, w taki sposób, aby fabrykacya wódki nie mogła mieć miejsca. Również i w gorzelniach czynnych powinny być opieczetowane te kadzie i naczynia, które do fabrykacyi nie są używane w skutek zmniejszenia ogólnej ilości zacieru, lub też zaniechania wyrobu wódki z kartofli i buraków.

Правительственной Комисіи Финансовъ вмѣняется въ обязанность опредѣлить способъ опечатанія винокуренныхъ чановъ и снарядовъ.

При возобновленіи дѣйствія завода или употребленія опечатаннаго чана или снаряда, если бы подлежащій чиновникъ, по представленіи о семъ рапорта, не прибылъ въ назначенное время для снятія печатей, то заводчикъ самъ въправѣ это сдѣлать, пригласивъ къ тому войта гмины или солтыса и двухъ свидетелей и составивъ о семъ надлежащій актъ.

Ст. 13. Каждый винокурный заводъ, по крайней мѣрѣ два раза въ мѣсяцъ, ревизуется Уѣзднымъ Контролеромъ или его Помощникомъ. Правило это распространяется и на винокурные заводы, находящіеся временно въ бездѣйствіи, для удостовѣренія въ цѣлости печатей.

Независимо отъ сего, Уѣздный Контролеръ, узнавъ о томъ, что на какомъ нибудь заводѣ, подлежащемъ его надзору, послѣдовало отступленіе отъ объявленія, долженъ немедленно отіравиться на заводъ или послать своего Помощника, для повѣрки сего отступленія, а также для опечатанія не дѣйствующаго прибора, или другихъ не употребляемыхъ въ дѣло сосудовъ.

Ст. 14. Опредѣленный ст. 3 Высочайшаго Указа отъ 2 (14) Сентября, платежъ винокурнаго акциза долженъ быть исчисленъ на весь объявленный заводчикомъ срокъ винокурения и разложенъ, по ровной части, на каждый мѣсяцъ объявленнаго періода; причитающаяся, по сему расчету, сумма акциза въ уплату, за каждый мѣсяцъ, вносится заводчикомъ въ казначейство немедленно, по истеченіи каждаго мѣсяца. За послѣдній же мѣсяцъ объявленнаго періода, контрольный чиновникъ обязанъ сдѣлать подробный расчетъ съ заводомъ, за все время производства въ теченіи сего періода, и за послѣдній мѣсяцъ заводчикъ долженъ внести въ казначейство ту сумму акциза, которая причтется по окончательному расчету.

Ст. 15. За увеличеніе емкости бродильныхъ чановъ какою либо приставкою, запрещенною 8 ст. настоящаго постановленія, назначается денежное взысканіе: въ первый разъ, 30 рублей, во второй, 60 рублей, а за третье и дальнѣйшее повтореніе такого злоупотребленія, по 100 руб. серебромъ, съ отнесеніемъ такового штрафа на заводчика и винокура, въ соразмѣрности, опредѣленной 56 ст. положенія 1848 года.

Ст. 16. За нарушеніе казенныхъ печатей, приложенныхъ на заводъ къ прибору или сосуду, оставшемуся въ бездѣйствіи

На Комиссію Рządową Przychodów i Skarbu, wkłada się obowiązek oznaczenia sposobu opieczętowania kadzi fermentacyjnych i naczyń gorzelnianych.

Przy wznowieniu czynności w gorzelni, lub zaszłej potrzebie użycia opieczętowanej kadzi lub innego naczynia, w razie gdyby właściwy Urzędnik po złożeniu o tem raportu, nie przybył do gorzelni w czasie oznaczonym, dla zdjęcia pieczęci, w tym razie posiadacz gorzelni, mocen to sam uczynić, w obecności zawezwanego Wójta Gminy lub Sołtysa i dwóch świadków, sporządziwszy stosowny z tej czynności protokół.

Art. 13. Każda gorzelnia, przynajmniej dwa razy na miesiąc ma być rewidowana przez Kontrollera Powiatowego lub jego Pomocnika. Przepis ten rozciąga się i do gorzelni czasowo nieczynnych, a to w celu przekonania się o całości pieczęci.

Niezależnie od tego, Kontroller Powiatowy powziawszy wiadomość, że w którejkolwiek bądź, pod jego dozorem zostającej gorzelni, przekroczono w czemkolwiek deklaracyą, powinien niezwłocznie udać się do gorzelni lub posłać swego Pomocnika dla sprawdzenia tego przekroczenia, również dla opieczętowania nie czynnego aparatu lub innych nie używanych do wyrobu wódki naczyń.

Art. 14. Opłata od wyrobu wódki ustanowiona art. 3. N. wyższego Uказу z d. 2 (14) Września, ma być obliczoną za cały perjód kompanii, podany w deklaracyi przez posiadacza gorzelni i rozłożoną na raty miesięczne; w ciągu tegoż perjodu ratę taką posiadacz gorzelni obowiązany wnosić do Kasy Skarbowej niezwłocznie po upływie każdego miesiąca kompanii. W ostatnim zaś miesiącu zadeklarowanego perjodu, Urzędnik kontrollujący sporządzi szczegółowy z gorzelnią obrachunek z całej kompanii; przeto posiadacz gorzelni za ten ostatni miesiąc, wniesie do Skarbu taką opłatę, jaka przypadnie z tego ostatecznego obrachunku.

Art. 15. Za powiększenie objętości kadzi fermentacyjnych za pomocą przystawki, wzbronionej art. 8 obecnego postanowienia, wymierzoną będzie kara pieniężna, za pierwszym razem rs. 30, za drugim rs. 60, a za trzecie i następne ponawianie tego nadużycia, po rs. 100, z rozkładem kary tej na posiadacza gorzelni i gorzelanego, w stosunku wskazanym art. 56. Ustawy z r. 1848.

Art. 16. Za naruszenie pieczęci Skarbowych, położonych w gorzelni na aparacie lub naczyniu nieczynnem, jeżeli takowe nie

если это не было сопряжено съ злоупотребленіемъ, — взыскивается въ штрафъ, 15 рублей серебромъ, согласно ст. 58 постановленія 1848 года. Но если бы при этомъ оказалось злоупотребленіе по выдѣлкѣ вина, то такое подлѣжитъ особому наслѣдованію и взысканію, опредѣленному 56 ст. положенія.

Ст. 17. Исключая денежныхъ штрафовъ, взыскиваемыхъ за нарушеніе контрольныхъ правилъ, на основаніи 58 ст. положенія 1848 г., всѣ другія денежные взысканія, опредѣленныя 56, 60 и 61 ст. того же постановленія, а также 15 и 16 ст. настоящаго постановленія, распределяются слѣдующимъ образомъ: одна половина отдается доносителямъ или открывателямъ злоупотребленій, кто бы они ни были, а другая обращается въ пользу мѣстныхъ госпиталей и богоугодныхъ заведеній.

Ст. 18. Правила относительно кредита въ уплатѣ акциза, а также относительно наблюденія за провозами вина, будутъ издаемы особо.

Ст. 19. Всѣ прочія правила Высочайше утвержденнаго 4 (16) Мая 1848 г. положенія, а равно изданныя впослѣдствіи распоряженія, на сколько оны не измѣнены настоящимъ постановленіемъ, сохраняютъ свою силу.

Ст. 20. Исполненіе настоящаго постановленія, которое должно быть внесено въ Дневникъ Законовъ, возлагается на Правительственную Коммисію Финансовъ и Казначейства.

Состоялось въ Варшавѣ, въ засѣданіи Учредительнаго Комитета 26 Сентября (8 Октября) 1864 года.

Намѣстникъ, Генераль-Адъютантъ, (подписано) *Графъ Бергъ.*

Членъ Завѣдывающій дѣлами Учредительнаго Комитета, (подписано) *Я. Соловьевъ.*

было поłączone z nadużyciem, wymierzona będzie kara rs. 15 stosownie do art. 58. Ustawy z r. 1848; lecz gdyby przytem okazało się nadużycie co do fabrykacyi wódki, w takim wypadku ma być wyprowadzone oddzielne śledztwo, i wymierzona kara według art. 56, wzmiankowanej Ustawy.

Art. 17. Z wyłączeniem kar pieniężnych wymierzanych za uchybienia, przeciwko przepisom kontrolowym, stosownie do art. 58 Ustawy z r. 1848, wszelkie inne kary pieniężne, oznaczone w art. 56, 60 i 61 tejże Ustawy, jak również w artykułach 15 i 16 niniejszego Postanowienia, rozdzielają się w połowie dla donoszącego lub wykrywającego nadużycie, ktokolwiek by nim był, a druga połowa przeznaczona się na korzyść miejscowych Szpitali i Zakładów Dobroczynnych.

Art. 18. Przepisy dotyczące tak kredytu w opłacie od wyrobu wódki, jak również, dotyczące nadzoru przy transportach wódki, oddzielnie wydane zostaną.

Art. 19. Wszelkie inne przepisy, objęte Najwyżej pod dniem 4 (16) Maja 1848 r. zatwierdzoną Ustawą i późniejszymi rozporządzeniami, o ile takowe obecnem Postanowieniem nie są zmienione, pozostają w swej mocy.

Art. 20. Wykonanie niniejszego Postanowienia, które w Dzienniku Praw zamieszczone być ma, poleca się Komissyi Rządowej Przychodów i Skarbu.

Działo się w Warszawie, d. 26 Września (8 Października) 1864 r. na posiedzeniu Komitetu Urządającego w Królestwie Polskiem.

Членъ Завѣдывающій дѣлами Учредительнаго Комитета, (подписано) *Я. Соловьевъ.*

Za zgodność:
Dyrektor Główny Prezydujący
w Komissyi Rządowej Sprawiedliwości, *Wosiński.*

P. o. Dyrektora Kancellaryi, *Wł. Holewiński.*

День ogłoszenia 8 (20) Listopada 1864 r.

По Указу Его Величества

АЛЕКСАНДРА II-го,

Императора и Самодержца Всероссийскаго, Царя Польскаго,

Великаго Князя Финляндскаго,

и проч., и проч., и проч.,

УЧРЕДИТЕЛЬНЫЙ КОМИТЕТЪ

въ Царствѣ Польскомъ.

Въ виду предстоящихъ значительныхъ торговъ по продажѣ разныхъ государственныхъ имуществъ и съ цѣлю обезпечить, по возможности, успѣшное производство этихъ торговъ, Учредительный Комитетъ, въ дополненіе къ постановленію Совѣта Управленія отъ 16 (28) Мая 1833 года, постановилъ и постановляетъ:

1) Торги по продажѣ Государственныхъ имуществъ производить, руководствуясь постановленіемъ Совѣта Управленія отъ 16 (28) Мая 1833 года, съ соблюденіемъ сверхъ того нижеслѣдующихъ правилъ.

2) Назначеніе цѣны, съ которой торгъ имѣетъ начаться, не обязательно, и въ тѣхъ случаяхъ, когда таковой цѣны не будетъ назначено, желающіе торговаться могутъ объявлять цѣны по своему усмотрѣнію. Но въ объявленіи о торгахъ, дѣлаемомъ отъ Правительства, должна быть положительно опредѣлена сумма залога, имѣющая быть представленною къ торгамъ.

3) Кромѣ торговъ исключительно изустныхъ и исключительно посредствомъ запечатныхъ объявленій, допускаются еще торги смѣшанные, т. е. подача запечатанныхъ пакетовъ съ объявленіемъ рѣшительной цѣны, и, совмѣстно съ тѣмъ изустные торги между лицами, не подавшими таковыхъ пакетовъ.

4) Утвержденіе торговъ производится общимъ установленнымъ порядкомъ: но оно можетъ быть сдѣлано также слѣдующимъ образомъ: Учредительный Комитетъ назначаетъ цѣну каждому продаваемому Государственному имуществу и эту цѣну, въ запечатанномъ пакетѣ препровождаетъ въ Правительственную Коммисію Финансовъ и Казначейства, гдѣ имѣютъ произ-

въ Имении Найяснѣйшаго

ALEXANDRA II-го,

Цесаря Всѣхъ Россіи, Крѣла Польскаго,

Великаго Кіеца Финляндскаго,

etc., etc., etc.

КОМИТЕТЪ УРЪДЗАЮЩІЙ

въ Крѣлѣствѣ Польскомъ.

Зъ powodu nastąpić mających licytacji publicznych na sprzedaż różnych nieruchomości Skarbowych znacznej wartości, i w celu zaopiecznienia, ile można skutecznego ich odbycia, Komitet Urządzący, w uzupełnieniu Postanowienia Rady Administracyjnej Królestwa z d. 16 (28) Maja 1833 r., postanowił i stanowi:

1) Licytacje na sprzedaż nieruchomości Skarbowych, odbywać się będą podług zasad przepisanych Postanowieniem Rady Administracyjnej z d. 16 (28) Maja 1833 r., z zastosowaniem się nadto do następujących przepisów.

2) Oznaczenie szacunku, od którego licytacja ma być rozpoczęta, nie jest koniecznem;—w takich razach przeto, gdy szacunek oznaczony nie będzie, przystępujący do licytacji będą mogli zaofiarować cenę według własnego uznania. W ogłoszeniach wszakże czynionych ze strony Rządu o licytacjach, wysokość vadium do licytacji złożyć się winnego, ma być ściśle oznaczoną.

3) Oprócz licytacji li tylko głośnych, jako też licytacji przez opieczętowane deklaracje wyłącznie odbywanych, mogą mieć jeszcze miejsce licytacje mieszane, to jest: mogą być podawane opieczętowane deklaracje z oznaczeniem wysokości postąpiej summy i obok tego może być odbyta głośna licytacja pomiędzy ubiegającymi się, którzy takich deklaracji opieczętowanych nie złożyli.

4) Licytacje zatwierdzane będą według przepisane go w tej mierze zwykłego porządku, lecz będą mogły być również zatwierdzane i w sposób następujący: Komitet Urządzący oznaczy szacunek kaźdych wystawionych na sprzedaż nieruchomości Skarbowych i oznaczenie tego szacunku prześle w opieczętowanej kopercie Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu,

водиться торги на Государственные имущества, предназначаемые в продажу. По окончании торга, вскрывается пакетъ Учредительнаго Комитета, и лице объявившее высшую цѣну, изустно или въ зачетатномъ пакетѣ, признается приобретателемъ продаваемого имущества, если данная симъ лицомъ цѣна сравнялась съ цѣною, назначенною Учредительнымъ Комитетомъ, или же оную превзошла. Въ обоихъ случаяхъ, торгъ тотчасъ утверждается, а залоги возвращаются всѣмъ торговавшимся, кромѣ того лица, за кѣмъ утвержденъ предметъ продажи. Затѣмъ акты на проданное имущество совершаются на основаніи объявленныхъ при торгахъ условій.

5) Прихѣненіе одного изъ выше упомянутыхъ способовъ производства торговъ, въ каждой предположенной продажѣ, зависить отъ усмотрѣнія Учредительнаго Комитета, или, по его уполномочію, отъ Правительственной Комиссіи Финансовъ.

Въ объявленіи о торгѣ положительно должно быть сказано, по какому способу торгъ и утвержденіе оного будутъ производиться.

6) Лице давшее на торгъ за продаваемое имущество высшую Правительствомъ принятую цѣну, и затѣмъ уклоняющееся или отказывающееся отъ совершенія актовъ на покупку, отвѣчаетъ изъ представленнаго залога за всѣ убытки, казною понесенные, какъ отъ промедленія продажи, такъ и отъ назначенія новыхъ торговъ и могущей послѣдовать на оныхъ недодачи.

Состоялось въ Варшавѣ, въ засѣданіи Учредительнаго Комитета, 19 Сентября (1 Октября) 1864 года.

Намѣстникъ, Генералъ-Адъютантъ,
(подписано) Графъ Бергъ.

Членъ Завѣдывающій дѣлами Учредительнаго Комитета,
(подписано) Я. Соловьевъ.

въ которой лicyтацие на речезонъ продажъ недвижимостей Скарбовыхъ маю сѣ odbywać. По окончzeniu licytacji, rozpieczętowaną zostanie koperta Komitetu Urządającego i pluslcytant, który czy to przy głośnej licytacji, czy też przez opieczętowaną deklarację postąpił sumę najwyższą, uznanym będzie za nabywcę nieruchomości na sprzedaż wystawionej, jeżeli postąpiona przez niego summa, wyrównywać będzie summie przez Komitet Urządający ustanowionej, lub też, jeżeli takową sumę przewyższy. W obydwóch tych wypadkach licytacja ma być bezzwłocznie zatwierdzoną, przy zwróceniu vadium wszystkim licytantom, wyjąwszy jedynie tego, który się przy tej licytacji utrzymał; po czym akt następiionej sprzedaży nieruchomości winien być sporządzony na podstawie ogłoszonych warunków licytacyjnych.

5) Zastosowanie jednego z powyższych sposobów odbywania licytacji do każdej zamierzonej sprzedaży, zależy od uznania Komitetu Urządającego, lub też za jego upoważnieniem od decyzji Komisji Rządowej Przychodów i Skarbu.

W ogłoszeniu o licytacji, powinno być wyraźnie wymienione, według jakiego sposobu licytacja ta odbywać się będzie, oraz w jakim porządku nastąpić ma jej potwierdzenie.

6) Pluslcytant, któryby postąpiwszy na licytacji sumę najwyższą i przez Rząd przyjętą, uchylał się następnie lub odmawiał zawrzeć kontrakt kupna, staje się odpowiedzialnym ze złożonego przez siebie vadium, za wszelkie straty jakieby Skarb poniósł z powodu opóźnienia sprzedaży, jako też z powodu zarządzenia nowej licytacji i niedoborów z teje wyniknąć mogących.

Działo się w Warszawie, na posiedzeniu Komitetu Urządającego, odbytem w dniu 19 Września (1 Października) 1864 r.

Членъ Завѣдывающій дѣлами Учредительнаго Комитета,
(подписалъ) Я. Соловьевъ.

Za zgodność:

Директор Глówny Prezydujący
w Komisji Rządowej Sprawiedliwości, *Wosiński*.
P. o. Dyrektora Kancellaryi, *Wł. Holewiński*.

Дзень оглосzenia 8 (20) Listopada 1864 roku.

ВЫСОЧАЙШИЙ РЕСКРИПТЪ НАМѢСТНИКУ НАШЕМУ

въ Царствѣ Польскомъ.

Признавая необходимымъ, по мѣрѣ-возстановленія порядка въ Царствѣ Польскомъ, продолжать и развивать тѣ коренныя преобразованія, кои въ начало положено указами Моими отъ 19 Февраля (2 Марта) сего года, Я желаю и твердо буду настаивать, чтобы преобразованія сіи совершались постоянно и неуклонно; ибо, безъ полного обновленія гражданскаго быта въ Царствѣ, невозможно обезпечить въ будущемъ правильное и прочное развитіе сего края.

Въ сихъ видахъ, Мои особенныя заботы устремлены, между прочимъ, на улучшеніе тамъ системы народнаго образованія. Никакая отрасль государственной дѣятельности не требуетъ, для достиженія предположенной цѣли, столь продолжительныхъ и настоячивыхъ усилій, какъ дѣло общественнаго воспитанія, въ коемъ добрыя сѣмена растутъ и зрѣютъ лишь вмѣстѣ съ новыми поколѣніями. По этому, Я нахожу нужнымъ воспользоваться первыми днями возрождающагося въ Польшѣ порядка и спокойствія, чтобы возобновить прерванныя смутами попеченія Мои о лучшемъ и правильнѣйшемъ устройствѣ учебной части въ Царствѣ.

Общій о семъ Уставъ, утвержденный Мною 8 (20) Мая 1862 года, положилъ уже въ основаніе всѣхъ тамошнихъ учебныхъ заведеній нравственно-религіозное образованіе; для училищъ высшаго разряда, принялъ преимущественно общее классическое обученіе, не исключющее, впрочемъ, развитія специальныхъ познаній; доступъ во всѣ вообще учебныя заведенія открылъ лицамъ всѣхъ состояній и вѣроисповѣданій; наконецъ, значительно распространилъ число и составъ училищъ, особенно среднихъ и высшихъ, и обезпечилъ имъ, большею частію, достаточныя для существованія средства.

RESKRYPT NAJWYŻSZY DO NAMIESTNIKA NASZEGO

W KRÓLESTWIE POLSKIM.

Uznając koniecznem, w miarę przywrócenia porządku w Królestwie Polskiem, wprowadzać dalej i rozwijać te zasadnicze przemiany, których początek położony został Ukazami Mojemi 19 Lutego (2 Marca) r. b., pragnę i usilnie nastawać będę, ażeby przemiany te dokonywane były ciągle i w oznaczonym kierunku, albowiem bez zupełnego odnowienia ustroju społecznego w Królestwie, niepodobna zapewnić w przyszłości regularnego i gruntownego rozwijania się tego kraju.

W tym widoku, szczególną Moją troskliwość, zwróciłem między innemi na ulepszenie tamże systemu oświecenia publicznego. Żadna gałąź działań Rządu nie wymaga, dla dojścia do zamierzonego celu tak długich i usilnych starań, jak wychowanie publiczne którego dobre nasiona z nowem dopiero pokoleniem wzrastają i dojrzewają. Dla tego uważam potrzebę skorzystania z pierwszych dni ustalającego się w Polsce porządku i spokoju, aby wznowić przerwane zawichrzeniem, starania Moje ku lepszemu i regularniejszemu urządzeniu części naukowej w Królestwie.

Zatwierdzona przezemnie 8 (20) Maja 1862 r. Ogólna w tym przedmiocie Ustawa, położyła już jako za zasadę wszystkich tamiecznych zakładów naukowych, moralno-religijne wychowanie; przyjęła dla szkół wyższego stopnia przedewszystkiem ogólny system humanitarnych nauk; nie wyłączając jednak rozwijania specjalnych wiadomości, osobom wszelkiego stanu i wyznania, przystęp do wszystkich w ogóle zakładów naukowych otworzyła; наконецъ znacznie powiększyła liczbę szkół, mianowicie średnich i wyższych i skład ich nauczycieli, zapewniając im po większej części dostateczne środki istnienia.

Эти коренныя основанія Устава 1862 года должны быть сохранены въ точности и на будущее время. Принимая ихъ за неизмѣнную исходную точку. Я признаю за благо, при дальнѣйшемъ ихъ развитіи, поставить къ непремѣнному руководству слѣдующія главныя начала:

1) Съ новымъ устройствомъ сельскаго быта въ Польшѣ, какъ въ экономическомъ, такъ и въ административномъ отношеніи, возникаетъ настоятельная надобность распространить и упрочить элементарное обученіе между крестьянами. При такомъ лишь условіи, они вполнѣ воспользуются благодѣяніями новаго закона и представлять твердый оплотъ для охраненія общественнаго мира и порядка. Изъ представленныхъ свѣдѣній, усмотрѣвъ съ истиннымъ удовольствіемъ, что сами крестьяне, почти порежѣстно, начинаютъ ясно сознавать потребность въ образованіи, Я съ довѣріемъ, возлагаю на вновь созданныя сельскія общества ближайшее попеченіе о распространеніи сельскихъ школъ и снабженіи ихъ нужными средствами; Правительственнымъ же мѣстамъ и лицамъ, до коихъ сіе касается, поручаю принять въ этомъ важномъ дѣлѣ самое дѣятельное и живое участіе. Не сомнѣваюсь, что при вашемъ личномъ содѣйствіи, возникнетъ и устроится, въ самомъ непродолжительномъ времени, надлежащее число сельскихъ школъ, и такимъ образомъ пополнится одинъ изъ существенныхъ пробѣловъ въ прежнихъ системахъ Польскаго общественнаго воспитанія.

2) Обученіе женщинъ было также, до сего времени, предметомъ лишь нѣкоторыхъ, со стороны Правительства, частныхъ мѣръ или недоконченныхъ попытокъ. Необходимо принять общую въ дѣлѣ женскаго воспитанія систему, сообразно съ потребностями разныхъ сословій, такъ какъ умственное и нравственное образованіе женскаго населенія, будетъ лучшимъ ручательствомъ правильнаго развитія грядущихъ поколѣній. Принимая въ этомъ отношеніи, какъ и по другимъ отраслямъ народнаго воспитанія, мѣры твердыя, но послѣдовательныя и осторожныя, Я считаю полезнымъ, нынѣ же приступить, на первый разъ—въ главнѣйшихъ городахъ Царства, къ учрежденію открытыхъ женскихъ училищъ, столь успѣшно и благотворно уже дѣйствующихъ въ Имперіи и въ самой Варшавѣ.

3) При устройствѣ учебныхъ заведеній, особенно среднихъ и высшихъ, собственно въ отношеніи педагогическомъ, главную заботу Правительства должно быть распространеніе въ юношество здравыхъ познаній и развитіе въ немъ любви къ дѣльному труду и основательному научному образованію. Не дозво-

Te глѣвные zasady Ustawy 1862 r. winny być zachowane w zupełności i na przyszłość. Przyjmując je za niezmienny punkt wyjścia, uważam pożytecznem przy dalszem ich rozwoju położyć dla ścisłego zastosowania się następujące główne zasady:

1) W następstwie nowego urządzenia bytu włościan w Polsce, tak pod względem ekonomicznym jako i administracyjnym, wynika konieczna potrzeba upowszechnienia i utrwalenia elementarnej nauki między włościanami. Przy takim jedynie warunku, oni skorzystają w zupełności z dobrodziejstw nowego prawa i przedstawią silną podporę dla zachowania publicznej spokojności i porządku. Z przedstawionych wiadomości, widząc z prawdziwem zadowoleniem, że sami włościanie prawie wszędzie zaczynają jasno pojmować potrzebę oświaty, z zaufaniem wkładam na nowo urządzone gminy wiejskie bliższe staranie co do upowszechnienia szkół wiejskich i zaopatrzenia ich w potrzebne środki; Władzom zaś Rządowym i osobom do których to należy, poruczam przyjąć w tym ważnym przedmiocie najczynniejszy i najgorliwszy udział. Nie wątpię, że przy waszem osobistem współdziałaniu, pozostanie i urządzona będzie, w jak najkrótszym czasie, stosowna liczba szkół wiejskich i że tym sposobem zapełni się jeden z najistotniejszych braków w dawnych systematach Polskiego wychowania publicznego.

2) Wychowanie kobiet było także dotychczas przedmiotem niektórych tylko pewnych, ze strony Rządu częściowych środków albo prób nieukończonych. Konieczność wymaga przyjąć ogólny pod względem wychowania kobiet systemat, zgodnie z potrzebami różnych stanów, albowiem umysłowe i moralne ukształcenie ludności żeńskiej, będzie najlepszą rękojmią należytego ukształcenia przyszłych pokoleń. Przyjmując w tym względzie, jakoteż i co do innych gałęzi wychowania publicznego, stałe, lecz logiczne i oględne środki, uważam za pożyteczne, niezwłocznie przystąpić do urządzenia, na pierwszy raz, w główniejszych miastach Królestwa, dla przychodnich uczennic, szkół żeńskich, które tak korzystny i dobroczynny wpływ w Cesarstwie i w samej Warszawie już wywieraia.

3) Przy organizacji zakładów naukowych, mianowicie średnich i wyższych, szczególnie zaś pod względem pedagogicznym, głównem zadaniem Rządu być powinno rozszerzanie w młodzieży wiadomości zdrowych i rozwijanie w niej miłości do pracy gruntownej i głębokiego naukowego ukształcenia. Nie pozwalając ani

для ни себѣ, ни кому-бы то ни было, превращать рассадники науки въ орудія для достиженія политическихъ цѣлей, учебныя начальства должны имѣть въ виду одно лишь безкорыстное служеніе просвѣщенію, постоянно улучшая системы общественнаго воспитанія въ Царствѣ и возвышая въ немъ уровень преподаванія.

4) Съ этою цѣлію, предоставляя Польскому юношеству возможность обучаться на его природномъ языкѣ, надлежитъ, вмѣстѣ съ тѣмъ, принять во вниманіе, что населеніе Царства состоитъ изъ лицъ принадлежащихъ къ разнымъ племенамъ и вѣроисповѣданіямъ. Каждое изъ нихъ должно быть ограждено отъ всякаго насильственнаго посягательства, и въ этихъ видахъ необходимо, между прочимъ, озаботиться объ образованіи отдѣльных для каждой народности училищъ, а въ школахъ общихъ, особенно же низшихъ, ввести обученіе на природномъ языкѣ большинства населенія, т. е. или на польскомъ, или на русскомъ, или на нѣмецкомъ, или же на литовскомъ, смотря по мѣстности и происхожденію жителей. Задача Россіи въ отношеніи къ Царству Польскому должна заключаться въ полномъ безпристрастіи ко всѣмъ составнымъ стихіямъ тамошняго населенія.

На сихъ главныхъ началахъ, по повелѣнію Моему составлены и сего числа Мною подписаны препровождаемые указы:

- I. О начальныхъ училищахъ въ Царствѣ Польскомъ.
- II. О женскихъ гимназіяхъ и прогимназіяхъ въ Царствѣ.
- III. О русской гимназіи въ Варшавѣ.
- IV. О нѣмецкомъ евангелическомъ училищѣ въ Варшавѣ, — и
- V. Объ учрежденіи Учебныхъ Дирекцій.

Предоставляя вамъ приведеніе въ дѣйствіе сихъ указовъ, Я остаюсь въ увѣренности, что всѣми послѣдующими распоряженіями, особенно же выборомъ свѣдущихъ и добросовѣстныхъ исполнителей, будетъ вполне обезпечено точное и неуклонное исполненіе Моихъ предначертаній. Ближайшее о семъ попеченіе, въ отношеніи къ народнымъ училищамъ, возлагаю на Учредительный въ Царствѣ Комитетъ.

Вмѣстѣ съ симъ, предлагаю вамъ представить Мнѣ, въ самомъ непродолжительномъ времени, предположенія о дальнѣйшемъ развитіи и лучшемъ устройствѣ, на основаніи изложенныхъ выше общихъ началъ, всѣхъ среднихъ и высшихъ учебныхъ заведеній въ Царствѣ. При семъ пахожу нужнымъ написать къ надлежащему руководству слѣдующее:

1) Низшія земледѣльческія училища преложу образовать сообразно съ указами Моими отъ 19 Февраля (2 Марта) сего года и съ

собой, ни комукольвек замѣнять прибытокъ науки въ нарѣдзіе до osiągnięcia politycznych celów, Zwierzchność Szkolna winna mieć przed oczyma samo jedynie bezwzględne oddanie się interessowi oświaty, ulepszając ciągle system wychowania publicznego w Królestwie i podnosząc w niem stopę nauczania.

4) W tym celu, pozwalając młodzieży Polskiej kształcenia się w jej własnym języku, należy przytém wziąć na uwagę, że ludność Królestwa składa się z różnych narodowości i religijnych wyznań. Wszystkie one winny być zabezpieczone od wszelkiego nacisku, i dla tego koniecznе potrzeba między innemi dążyć do zaprowadzenia oddzielnych dla każdej narodowości szkół, — w zakładach zaś ogólnych, mianowicie niższych do wprowadzenia wykładow w języku przeważnej liczby ludności, t. j., albo w polskim, albo rosyjskim, albo w niemieckim, lub wreszcie w litewskim, stosownie do miejscowości i pochodzenia mieszkańców. Zadaniem Rosji co do Królestwa Polskiego, powinna być zupełna bezstronność względem wszystkich składowych żywiołów jego ludności.

Na tych głównych zasadach z Rozkazu Mego ułożone i w dniu dzisiejszym przezemnie podpisane zostały załączone Ukazy:

- I. O szkołach elementarnych w Królestwie Polskiem.
- II. O gimnazjach i progimnazjach żeńskich w Królestwie.
- III. O gimnazjum Rosyjskiem w Warszawie.
- IV. O szkole Niemieckiej Ewangelickiej w Warszawie, i
- V. O organizacji Dyrekcji naukowych.

Pozostawiając Wam wprowadzenie w czyn tych Ukazów, nie wątpię, że wszelkie następne rozporządzenia, mianowicie wybór umięjętnych i sumiennych wykonawców, zapewnią w zupełności ściśle i niezmiennie spełnienie Moich zamiarów. Bliższą w tym względzie pieczę co do szkół ludowych poruczam Komitetowi Urządzącemu w Królestwie Polskiem.

Jednocześnie zalecam, abyście Mi przedstawili w jak najkrótszym czasie wnioski co do dalszego rozwinięcia i lepszego urządzenia, stosownie do wyżej wyłożonych ogólnych zasad, wszystkich średnich i wyższych zakładów naukowych w Królestwie. Obok tego znajduję potrzebnem, polecić do należytego zastosowania się, co następuje:

1) Szkoły niższe rolnicze zreorganizować stosownie do Ukazów Moich z dnia 19 Lutego (2 Marca) r. b., i do ostatnich, w dniu

новыми, сего числа утвержденными Мною, постановлениями о начальных училищах.

2) Устроить правильные педагогические курсы для приготовления учителей начальных школ. Один или несколько курсов предназначить, исключительно, для русского греко-униатского населения, а также один или несколько курсов для литовского. Кроме того, приискать надежнейшие средства к приготовлению наставников в средние и высшие учебные заведения.

3) Специальные уездные училища обратить в семиклассные реальные гимназии, а общие уездные училища в прогимназии: одни — в реальные, другие же — в классические.

4) Люблинский Лицей преобразовать в гимназию, и затем устроить сему, равно как и прочим существующим ныне в Царстве гимназиям, дать основательное классическое направление.

5) Войти в соображение о скорейшем, по возможности преобразовании Главной Школы в Варшавский Университет, с распространением на него, сообразно местным условиям, прав и преимуществ, дарованных общим Уставом Русских Университетов.

Наконец 6) Заняться окончательным устройством существующего в Варшаве Александринско-Марийского дворянского Института, а также существующих или предназначенных к открытию специальных заведений, как то: Земледельческо-Лесного и Политехнического Института на основании подробных указаний, которые будут даны по сему предмету.

Даруя всем жителям Царства, без различия состояний, происхождения и вероисповеданий, средства к основательному образованию молодого поколения, Я надеюсь, что плодотворная научная деятельность предохранит впредь Польское юношество от тех безразсудных увлечений, которые, составив несчастие столь многих людей, препятствовали доселе и преуспеянию цѣлаго края.

(подписано) „АЛЕКСАНДРЪ.“

в Югенгейме (близ Дармштадта) 30 Августа (11 Сентября) 1864 года.

дзisiejszym przezemnie zatwierdzonych postanowień, o szkołach elementarnych.

2) Zaprowadzić stosowne kursa pedagogiczne dla przysposobienia Nauczycieli szkół elementarnych. Jeden kurs lub więcej przeznaczony być ma wyłącznie dla ludności ruskiej wyznania greko-unickiego, oraz jeden lub więcej dla ludności litewskiej. Oprócz tego obmyśleć skuteczne środki, celem przygotowania Nauczycieli do Zakładów naukowych średnich i wyższych.

3) Szkoły specjalne powiatowe zamienić na Gimnazya Realne 7-mio klasowe, Szkoły zaś powiatowe ogólne, na progimnazya: jedne realne, a drugie humanitarne.

4) Liceum Lubelskie zamienić na Gimnazjum, a następnie Zakładowi temu, równie jak innym Gimnazyum w Królestwie Polskiem istniejącym, nadać gruntowny kierunek humanitarny.

5) W czasie, ile może być najkrótszym, rozpoznać przedmiot co do zreorganizowania Szkoły Głównej na Uniwersytet Warszawski z rozciągnięciem do niego, stosownie do miejscowych okoliczności, praw i przywilejów, nadanych Ustawą Ogólną o Uniwersytetach Rossyjskich.

6) Nakoniec zająć się ostatecznem uorganizowaniem istniejącego w Warszawie Instytutu Aleksandryjsko-Maryjskiego Wychowania Panien, jako też istniejących lub mających się otworzyć specjalnych zakładów, a mianowicie: Instytutu Politechnicznego i Rolniczo-Leśnego, na zasadzie szczegółowych wskazówek, jakie będą dane w tym przedmiocie.

Podając wszystkim mieszkańcom Królestwa, bez różnicy stanu, pochodzenia i wyznania, środki do gruntownego kształcenia młodego pokolenia, mam nadzieję, że owocodajna naukowa praca, ochroni na przyszłość młodzież Polską od tych nierozsądnych uniesień, które spowodziwszy nieszczęście na tyle osób, tamowały dotąd pomyślność całego kraju.

(podpisano) „ALEXANDER.“

W Jugenhejmie (w bliskości Darmsztadt) dnia 30 Sierpnia (11 Wrzesnia) 1864 r.

Zgodno z oryginałem:

p. o. Sekretarza Stanu, (podpisano) J. Zaborowski.

Za zgodność:

Dyrektor Główny Prezydujący
w Kommissyi Rządowej Sprawiedliwości, Wosiński.

P. o. Dyrektora Kancellaryi, Wł. Holewiński.

Dzień ogłoszenia 19 (31) Grudnia 1864 roku.

Божією Милостію

МЫ, АЛЕКСАНДРЪ II-й,

Императоръ и Самодержецъ Всероссійскій, Царь Польскій,
Великій Князь Финляндскій,

и проч., и проч., и проч.

Указами 19 Февраля (2 Марта) сего года, Мы призвали къ новой гражданской жизни сословіе поселянъ въ Царствѣ Польскомъ. Въ увѣренности, что сельскія общества въ Польшѣ, по примѣру русскихъ крестьянъ, воспользуются дарованными имъ, Нашею волею, правами, не только для устройства своего вещественнаго благосостоянія, но и для своего просвѣщенія, Мы предоставили имъ участіе въ важномъ дѣлѣ учрежденія начальныхъ училищъ.

Признавая, вслѣдствіе сего, необходимымъ согласовать дѣйствовавшія доселѣ правила о начальномъ образованіи въ Царствѣ Польскомъ съ новыми основаніями гражданского быта, кои положено нынѣ твердое начало, Мы постановили и постановляемъ:

I. Объ устройствѣ и управленіи начальныхъ училищъ въ сельскихъ гминахъ.

Ст. 1. Въ сельскихъ гминахъ, сходамъ гминнымъ и сельскимъ предоставляется опредѣленное участіе, какъ въ завѣдываніи существующими въ сихъ гминахъ начальными (элементарными) училищами, такъ и въ учрежденіи новыхъ. Степень и мѣра этого участія, а равно пожертвованій, вслѣдствіе сего налагаемыхъ на гмины и сельскія общества, опредѣляются настоящими правилами.

Ст. 2. Общій надзоръ за всѣми начальными училищами въ сельскихъ гминахъ, подѣ главнымъ завѣдываніемъ Управленія

z Bożej Łaski

MY, ALEXANDER II-gi,

Cesarz i Samowładca Wszech Rossyi, Król Polski,
Wielki Xiążę Finlandzki,

etc., etc., etc.

Ukazami z dnia 19 Lutego (2 Marca) roku bieżącego powołaliśmy do nowego obywatelskiego życia stan włościański Królestwa Polskiego. W przekonaniu, że włościanie Polscy, idąc za przykładem włościan ruskich, użyją nadanych im wolą Naszą praw, nie tylko na korzyść materialnej swej pomysłowości, lecz i dla swej oświaty, przypuściliśmy ich do udziału w ważnym dziele urządzenia szkół początkowych.

Uznawszy w skutek tego koniecznem, obowiązujące dotąd przepisy o początkowym wychowaniu w Królestwie Polskiem pogodzić z nowemi, na gruntownej odtąd podstawie opartemi zasadami obywatelskiego bytu, postanowiliśmy i stanowimy:

I. O organizacyi i zarządzie szkół początkowych w gminach wiejskich.

Art. 1. W Gminach wiejskich, Zebrania gminne i wioskowe mieć będą oznaczony udział, tak w zawiadywaniu istniejącymi już w tychże Gminach początkowymi (elementarnymi) szkołami, jako też w urządzeniu nowych. Stopień i rozległość powyższego udziału, oraz ofiar na gminy i gromady wioskowe w skutku tego nałożonych, niniejszemi przepisami określone zostają.

Art. 2. Nadzór ogólny nad wszystkimi szkołami początkowymi w Gminach wiejskich, pod zwierzehniem zawiadywaniem

Народнаго Просвѣщенія, принадлежатъ Начальникамъ Учебныхъ Дирекцій (Директорамъ училищъ, устанавливаемымъ нынѣ особымъ указомъ, сего числа даннымъ).

Ст. 3. Въдѣлю гминнаго схода предоставляются начальныя училища, мужскія, женскія и общія (т. е. для дѣтей обоюго пола), которыя, будучи учреждены для цѣлой гмины, содержатся изъ суммъ казенныхъ, фондусевыхъ, завѣщанныхъ частными лицами или собираемыхъ въ предѣлахъ гмины.

Въдѣлю сельскаго схода предоставляются училища, учрежденные для одного лишь селенія и содержимыя на средства сельскаго общества.

Ст. 4. Если двѣ сосѣднія гмины или нѣсколько гминъ платятъ какой бы то ни было сборъ на одно училище, то завѣдываніе таковымъ училищемъ поручается сходу, состоящему изъ равнаго числа депутатовъ ото всѣхъ гминъ, участвующихъ въ сборѣ на сіе училище.

Ст. 5. Училища, учрежденные для цѣлой гмины или нѣсколькихъ гминъ, именуется гминными; учрежденные для одного сельскаго общества — сельскими.

Ст. 6. Гминныя училища состоятъ въ непосредственномъ въдѣлѣ мѣстнаго гминнаго войта и лавниковъ. За сельскимъ училищемъ смотритъ мѣстный солтысъ подъ руководствомъ гминнаго войта.

Ст. 7. Гминныя и сельскіе сходы, въ завѣдываніи коихъ состоятъ училища, обязаны:

а) всемѣрно заботиться объ ихъ благосостояніи, и если существующія средства содержанія училища недостаточны, то, по мѣрѣ возможности, увеличивать ихъ общественнымъ сборомъ;

б) принимать мѣры къ поддержанію училищныхъ зданій и, въ случаѣ надобности, къ ихъ обновленію;

в) изыскивать средства къ матеріальному улучшенію положенія учителей и учительницъ;

г) повѣрять отчеты въ расходованіи училищныхъ суммъ, предоставляемые сходу гминнымъ войтомъ или солтысомъ, а также смотрителемъ училища, въ случаяхъ, указанныхъ въ ст. 8.

Ст. 8. Гминныя и сельскіе сходы могутъ, если найдутъ это нужнымъ, избирать для гминнаго или сельскаго училища или для нѣсколькихъ училищъ, находящихся въ близкомъ одно отъ другаго разстояніи, особаго смотрителя изъ лицъ, имѣющихъ право на избраніе въ общественныя должности по гминному или сельскому управленію. Смотрители сіи утверждаются въ этомъ званіи Начальникомъ Учебной Дирекціи и находятся въ непо-

средствѣмъ Zarządu Oświecenia Publicznego належать ма до Naczelników Dyrekcji Naukowych (Dyrektorów szkół, ustanawiających się obecnie, oddzielnym Ukazem w dniu dzisiejszym wydanym).

Art. 3. Zawiadywaniu Zebrania gminnego podlegać będą szkoły początkowe męskie, żeńskie i wspólne (to jest dla dzieci obojej płci), które jako urządzone dla całej gminy, utrzymywane być mają z summ skarbowych, funduszowych, z legatów osób prywatnych lub ze składek w Gminie zbieranych.

Zawiadywaniu Zebrania wioskowego podlegają szkoły dla jednej tylko wioski założone i środkami gromady tejże wioski utrzymywane.

Art. 4. Jeśliby dwie lub kilka Gmin sąsiednich uiszczały jakąkolwiek bądź składkę na jedną i tę samą szkołę, zawiadywanie taką szkołą, porucza się Zebraniu, złożonemu z równej liczby Deputatów z każdej Gminy do składki na rzeczoną szkołę należącej.

Art. 5. Szkoły urządzone dla całej Gminy, lub dla kilku Gmin, nazywać się mają gminnymi; urządzone dla jednej gromady wioskowej, — wioskowymi.

Art. 6. Szkoły Gminne zostają pod bezpośredniem zawiadywaniem miejscowego Wójta Gminy i ławników. Nad szkołą wioskową ma nadzór Soltyś miejscowy, pod kierunkiem Wójta Gminy.

Art. 7. Zebrania gminne i wioskowe, zawiadujące szkołami obowiązane są:

a) starać się wszelkim sposobem, o dobry ich byt, i jeśli istniejące środki utrzymania szkoły są niedostateczne, to w miarę możliwości, zasilać je składką gromadzką;

b) przedsiębrać środki zachowania w dobrym stanie zabudowań szkolnych i ich restauracyi, w razie potrzeby;

c) wyszukiwać sposobów poprawienia bytu materialnego Nauczycieli i Nauczycielek;

d) sprawdzać rachunki z użycia funduszy szkolnych, składane Zebraniu przez Wójta Gminy lub Soltyśa, albo też przez Nadzorcę szkoły, w przypadkach w Art. 8-m wskazanych.

Art. 8. Zebrania gminne i wioskowe, jeśli uznają tego potrzebą, wybiorą dla Szkoły Gminnej lub wioskowej, albo dla kilku szkół razem, w bliskości siebie położonych, osobnego Nadzorcę z osób mających prawo być wybranymi na urzęda gminnej lub wioskowej administracyi. Nadzorca ci zatwierdzani być mają w tych obowiązkach przez Naczelnika Dyrekcji Naukowej i bezpośrednio zależni

средственной зависимости отъ гминнаго войта. Они исполняютъ обязанности, ниже въ ст. 9 нечисленные.

Ст. 9. Обязанности гминныхъ войтовъ и солтысовъ, по отношенію къ подвѣдомственнымъ имъ гминнымъ и сельскимъ начальнымъ училищамъ, состоятъ въ слѣдующемъ:

а) наблюдать за поведеніемъ учителя и за исправнымъ исполненіемъ имъ своихъ обязанностей;

б) представлять по принадлежности гминному или сельскому сходу о нуждахъ училища и о мѣрахъ къ его обезпеченію и улучшенію;

в) собирать, въ предѣлахъ подлежащихъ гминъ или сельскихъ обществъ, слѣдующія на содержаніе училища деньги и получать суммы, назначенныя на училище изъ другихъ источниковъ;

г) составлять смѣту училищнымъ суммамъ, расходовать ихъ на предметы прямого ихъ назначенія и вести имъ надлежащую отчетность, которую и представлять гминному или сельскому сходу по принадлежности.

Нѣкоторыя изъ обязанностей, означенныхъ выше, могутъ быть, подъ наблюденіемъ гминнаго войта или солтыса, возлагаемы на смотрителя училища, а за неимѣніемъ особаго смотрителя, на мѣстнаго учителя, о чемъ будетъ дана Управленіемъ Народнаго Просвѣщенія надлежащая инструкция.

Ст. 10. Гминные и сельскіе сходы не имѣютъ права лишать училища и учителей тѣхъ денежныхъ средствъ или угодій, которыми они пользуются, не опредѣлявъ имъ взаменъ другихъ равныхъ источниковъ дохода, съ утвержденія Начальника Учебной Дирекціи. Равнымъ образомъ гминные и сельскіе сходы не могутъ, безъ дозволенія того же Начальника, закрывать существующія училища.

Ст. 11. Гминные и сельскіе сходы могутъ учреждать новыя начальныя училища, какъ скоро назначать достаточныя средства для ихъ содержанія, а именно: домъ для помѣщенія училища и учителя; отопленіе для сего дома; средства для обезпеченія учителя или учительницы, въ размѣрахъ, какіе будутъ опредѣлены на основаніи ст. 44, и сумму на мелочныя расходы (какъ-то: на письменныя припасы, покунку учебныхъ пособій и содержаніе дома). Составивъ на сей конецъ общественный приговоръ, гминный или сельскій сходъ сообщаетъ оный Начальнику Учебной Дирекціи на утвержденіе.

Ст. 12. Училище признается открытымъ по представленіи Начальнику Учебной Дирекціи приговора гминнаго или сель-

скаго отъ Вѣдѣнія Гмины. Спѣлнать они мають обовязки понижѣ въ Арт. 9-мъ wymienione.

Арт. 9. Обязанности Вѣдѣній Гмин и Солтысовъ въгледѣмъ подлеглыхъ имъ початковыхъ школъ гминныхъ и вѣосковыхъ, сѧ наступующае:

а) чуваѣ над справованіемъ сѧ Научыцѣла и над належытемъ wypełnianiemъ przezъ него swychъ обовязковъ;

б) представляѣ вълаѣцивѣму Зебраніу гминнѣму lub вѣосковѣ-му, о potrzebachъ школы i о ѣроdkachъ zapewnienia i ulepszenia jej bytu;

в) ѣciągaѣ z вълаѣцивыхъ гмин lub gromadъ вѣосковыхъ, przypadające на utrzymanіе школы opłaty i podnosiѣ z innychъ зроѣdełъ на szkołęъ wyznaczone fundusze;

г) układaѣ Etatъ funduszówъ szkolnychъ, czyniѣ zъ nichъ wydatki odpowiednie вълаѣцивѣму ихъ przeznaczeniu, orazъ prowadziѣ dokładne rachunki i представляѣ takowe вълаѣцивѣму Зебраніу гминнѣму lub вѣосковѣму.

Нѣкѣóre обовязки zъ wyжѣ wymienionychъ, mogą byѣ на Nadzorcęъ szkoły, pod kontrolлѧ Wѣjтѧ Gminy lub Солтыса, albo на miejscowego Научыцѣла, tamъ gdziebyъ osobnego Nadzorca не byѣło, wkładaѣ; въгледѣмъ czegoъ wydana byѣ ma przezъ Zarzлdъ Oświecenia Publicznego stosowna Instrukcyя.

Арт. 10. Зебраніа гминне i вѣоскове не мають права pozba-вляѣ школъ i Научыцѣла, wyznaczonychъ имъ dochodówъ pienięжныхъ lub dogodności wъ naturze, не zastлpiwszyъ takowychъ zъ innychъ зроѣdełъ równejъ wysokoѣci dochodami, zъ zatwierdzenia Naczelnika Dy-rekcyi Naukowej. Równieżъ не mogą Зебраніа гминне lub вѣоскове, bezъ pozwolenia tego жѧ Naczelnika, zwiѧzaѣ istniejące школы.

Арт. 11. Гминне i вѣоскове Зебраніа mogą zakładaѣ nowe школы початковѣе, jakъ tylkoъ wyznaczaѣ dostateczne на ихъ utrzymanіе ѣrodkі, a mianowicie: domъ на pomieszczenie школы i Научыцѣла; opałъ dla domu tego; funduszъ на wynagrodzenie Научыцѣла lub Научыцѣлки, wъ iloѣci, jaka на zasadzie Арт. 44ъ ustanowionл zостаѣnie, orazъ pewнл sumмę на drobne wydatki (jako to: на materiały piѣmienne, на potrzeby naukowe i на utrzymanіе domu). Uchwałę wъ tejъ mierzeъ zapadлл Зебраніе гминне lub вѣоскове представляѣ Naczelnikowi Dyrekcyi Naukowej do zatwierdzenia.

Арт. 12. Szkołaъ uważа sѣ за otwartл, po przedstawieniu Naczelnikowi Dyrekcyi Naukowej uchwałyъ Зебраніа гминнаго lub

скаго схода объ учрежденіи онаго и по избраніи, на основаніи ст. 38, учителя или учительницы.

Ст. 13. Если гмина, или сельское общество, при учрежденіи начального училища, приметъ на себя не менѣе половины издержекъ на жалованье учителю и на мелочные по училищу расходы, означенные въ ст. 11, и обязется доставлять училищу всѣ прочія, требующіяся на его содержаніе средства, то таковой гминѣ, или сельскому обществу, если притомъ жители ихъ находятся въ недостаточномъ положеніи, дозволяется обращаться къ Правительству съ просьбою о томъ, чтобы оно приняло на счетъ казны, въ теченіе первыхъ десяти лѣтъ, остальную часть суммы на жалованье учителю и на мелочные по училищу расходы. По истеченіи же десятилѣтняго срока, таковая гмина, или сельское общество, обязывается уплачивать сполна всѣ издержки на училище изъ своихъ собственныхъ средствъ.

Ст. 14. Гминамъ и сельскимъ обществамъ предоставляется, въ случаѣ необходимости возведенія или капитальнаго исправленія училищнаго зданія, просить о заимообразномъ отпускѣ изъ казны или изъ особыхъ источниковъ, потребной на то суммы.

Всѣ просьбы по предметамъ, означеннымъ какъ въ сей статьѣ, такъ и въ ст. 13, представляются Начальнику Учебной Дирекціи, и по разсмотрѣніи въ Управленіи Народнаго Просвѣщенія, разрѣшаются Совѣтомъ Управленія Царства въ установленномъ порядкѣ.

Ст. 15. Учредительному въ Царствѣ Комитету, обще съ Совѣтомъ Управленія, поручается войти въ соображеніе о назначеніи, ежегодно, изъ средствъ казны, въ распоряженіе Начальниковъ Учебныхъ Дирекцій, нѣкоторой суммы для раздачи въ пособіе наиболѣе нуждающимся гминнымъ и сельскимъ училищамъ, а равно о размѣрѣ сей суммы и правилахъ отчетности въ расходованіи оной, и заключенія свои по сему предмету представить на Наше утвержденіе.

II. Обь устройствѣ и управленіи начальныхъ училищъ въ городахъ и мѣстечкахъ.

Ст. 16. Начальныя училища, находящіяся въ городахъ и мѣстечкахъ, именуются городскими.

Ст. 17. Общій надзоръ за начальными городскими училищами, подъ главнымъ заведываніемъ Управленія Народнаго

вѣдѣнія, о ее заложеніи и по допѣлненымъ, według art. 38, wyborze Nauczyciela lub Nauczycielki.

Art. 13. Jeśli Gmina lub Gromada wioskowa przy założeniu Szkoły początkowej, przyjmie na siebie nie mniej jak połowę wydatków na płacę Nauczyciela i na drobne rozchody szkolne, w art. 11 oznaczone, i zobowiąże się dostarczać tejże Szkole wszelkie inne potrzebne na jej utrzymanie środki, to Gminie takiej lub Gromadzie wioskowej, jeśli przytem mieszkańcy jej znajdują się w niezamożnym stanie, dozwala się prosić Rządu o przyjęcie na rachunek Skarbu, w ciągu pierwszych lat 10, pozostałej reszty wydatków na płacę Nauczyciela i na pomniejsze szkolne rozchody. Po upływie wszakże lat 10-ciu, Gmina takowa lub Gromada wioskowa obowiązana będzie zaspokajać w zupełności wszystkie na Szkołę wydatki z własnych swych zasobów.

Art. 14. Gminom i Gromadom wioskowym dozwala się, w razie koniecznej potrzeby, pobudowania domu szkolnego lub gruntownej jego reparacji, prosić o zaliczenie ze Skarbu lub z innych oddzielnych źródeł, tytułem pożyczki, potrzebnej na ten cel summy.

Wszelkie prośby w przedmiotach tak niniejszym jako też i poprzednim art. 13 oznaczonych, przedstawiają się Naczelnikowi Dyrekcji Naukowej, a po roztrząśnieniu ich w Zarządzie Oświecenia Publicznego, przez Radę Administracyjną Królestwa, porządkiem ustanowionym, decydowane być mają.

Art. 15. Komitetowi Urządzającemu w Królestwie, wspólnie z Radą Administracyjną, poleca się rozważyć przedmiot o wyznaczeniu corocznie z funduszów Skarbu do dyspozycji Naczelników Dyrekcji Naukowych, pewnej summy dla rozdania jej tytułem zasiłku pomiędzy będące w największej potrzebie Szkoły gminne i wioskowe; zaprojektować wysokość tej summy wraz z przepisami rachunkowości i kontroli czynionych z niej wydatków, i wnioski swoje w tym przedmiocie, do Naszego zatwierdzenia przedstawić.

II. O organizacyi i zarządzie Szkół początkowych w miastach i miasteczkach.

Art. 16. Szkoły początkowe po miastach i miasteczkach nazywające się mają miejskimi.

Art. 17. Nadzór ogólny nad Szkołami początkowymi miejskimi, pod głównem zawiadywaniem Zarządu Oświecenia Publicznego,

не начальных училищъ, гминныхъ, сельскихъ и городскихъ, сборы или такъ называемыя складки сохраняются и впредь до тѣхъ поръ, пока не будутъ замѣнены другимъ, болѣе уравнительнымъ, на сей предметъ сборомъ.

Ст. 24. Учредительному въ Царствѣ Комитету, обще съ Совѣтомъ Управленія, поручается издать правила для замѣны взимаемыхъ въ настоящее время училищныхъ складокъ общественнымъ сборомъ, распределеннымъ съ болѣею правильною и соразмѣрною между жителями.

Ст. 25. Отпускаемыя изъ казны и другихъ источниковъ суммы на содержаніе начальныхъ училищъ, должны быть производимы по прежнему и присоединяемы къ училищному сбору, какой будетъ установленъ на основаніи предъидущей статьи.

Ст. 26. Учредительному въ Царствѣ Комитету, обще съ Совѣтомъ Управленія, поручается подробно рассмотреть, какія казенныя подати и повинности лежатъ въ настоящее время на зданіяхъ начальныхъ училищъ, и представить на Наше утвержденіе правила объ освобожденіи сихъ зданій отъ таковыхъ податей и повинностей.

Ст. 27. Могущіе образоваться остатки отъ суммъ гминныхъ или сельскихъ училищъ, изъ какого бы источника суммы сии ни поступали, предоставляются въ распоряженіе подлежащей гмины или сельскаго общества, для употребленія исключительно въ пользу училищъ той гмины или того сельскаго общества.

Ст. 28. Остатки отъ суммъ городскихъ начальныхъ училищъ отправляются въ мѣстную кассу и могутъ быть употребляемы также единственно на начальные училища того города или мѣстечка, гдѣ остатки сии образовались. Остатки же отъ суммъ указанныхъ ниже, въ ст. 29, отдѣльныхъ училищъ остаются въ полномъ распоряженіи жителей, коимъ принадлежатъ сии училища для употребленія на надобности оныхъ.

Ст. 29. Жителямъ городскихъ и сельскихъ гминъ, которые отличаются отъ общаго населенія по своему языку (какъ-то русскимъ, лѣмцамъ, литовцамъ, и т. д.) или по вѣроисповѣданію (какъ-то: православнымъ, греко-уніатамъ, протестантамъ, евреямъ и проч.), предоставляется учреждать отдѣльныя училища на общемъ основаніи, при чемъ жители сии, въ случаѣ бѣдности, могутъ пользоваться пособіемъ, означеннымъ въ ст. 13.

Ст. 30. Существующія въ настоящее время отдѣльныя училища для начального образованія дѣтей евангелическо-аугс-

бургскихъ Szkół гминныхъ, вѣсковыхъ и мѣскихъ оплаты, czyli такъ называемыя складки, zachowują się i nadal do czasu zastąpienia ich inną więcej ustosunkowaną na ten cel opłatą.

Art. 24. Komitetowi Urządzającemu w Królestwie, wspólnie z Radą Administracyjną, pozostawia się wydać przepisy, co do zamiany pobieranych obecnie składek na Szkoły, ogólną opłatą bardziej stosunkowo i sprawiedliwiej między mieszkańców rozłożoną.

Art. 25. Udzielane ze Skarbu i z innych źródeł summy na utrzymanie Szkół początkowych, mają być i nadal wypłacane, i do ogólnej opłaty na Szkoły, jaka na zasadzie poprzedzającego artykułu ustanowioną zostanie, wcielane.

Art. 26. Komitetowi Urządzającemu w Królestwie, wspólnie z Radą Administracyjną poleca się przejrzeć ściśle, jakie podatki skarbowe i powinności ciążą obecnie zabudowania Szkół początkowych i przedstawić do Naszego zatwierdzenia przepisy względem zwolnienia tych zabudowań od podatków takowych i powinności.

Art. 27. Oszczędności mogące się osiągnąć na funduszach Szkół początkowych, gminnych lub wѣсковыхъ, z jakiegobykolwiek źródła fundusze te wpłynęły, pozostawiają się do wolnego rozporządzenia właściwej gminy lub gromady wѣskowej, dla wyłączonego użycia ich na korzyść Szkół tejże gminy lub gromady wѣskowej.

Art. 28. Oszczędności osiągnięte na funduszach Szkół początkowych mѣskich, odsyłane być mają do kassy mѣscowej również mogą być używane jedynie na potrzeby Szkół początkowych tego miasta lub miasteczka, gdzie oszczędności te nastąpiły. Osiągnięte zaś na funduszach osobnych Szkół, o których niżej w art. 29 jest mowa, oddają się do wolnego rozporządzenia mieszkańców, do których Szkoły te należą, w celu użycia ich na potrzeby tychże Szkół.

Art. 29. Mieszkańcom gmin mѣskich i wiejskich, odróżniającym się od ogółu ludności językiem, (jako-to: Roszjanom, Niemcom, Litwinom i t. d.) lub religią (jako-to: Prawosławnym, Greko-Uniitom, Protestantom, Żydom i t. p.), dozwala się zakładać oddzielne Szkoły, na ogólnej zasadzie; przyczem mieszkańcy ci, w razie niezamożności, mogą korzystać z pomocy zapewnionej w art. 13.

Art. 30. Istniejące obecnie oddzielne Szkoły początkowe dla dzieci wyznań Ewangelicko-Augsburskiego i Ewangelicko-Re-

буржескаго и реформатскаго исповѣданій или такъ называемыя кантораты, остаются на прежнемъ основаніи, исключительно въ вѣдѣніи подлежащихъ консисторій, подъ общимъ лишь надзоромъ Учебныхъ Дирекцій; при чемъ означеннымъ консисторіямъ предоставляется учреждать, на томъ же основаніи, новыя училища сего рода.

Ст. 31. Въ случаѣ учрежденія отдѣльныхъ училищъ, упомянутыхъ въ ст. 29, та часть населенія, для которой сии училища учреждены, при указанномъ въ ст. 24 новомъ распредѣленіи училищнаго сбора, должна быть освобождена отъ участія въ ономъ.

Ст. 32. Указанные въ ст. 29 жители, не исключая евреевъ, могутъ также, по своему усмотрѣнію, пользоваться гминнымъ и городскимъ училищемъ, при чемъ имъ предоставляется назначать въ сіе училище особаго законоучителя или учителя своего языка.

IV. Объ учителяхъ и учительницахъ начальныхъ училищъ.

Ст. 33. Во всѣхъ вообще начальныхъ училищахъ преподаваніе можетъ быть поручаемо какъ учителямъ, такъ и учительницамъ.

Ст. 34. Учителями и учительницами въ начальныхъ училищахъ могутъ быть лица всѣхъ сословій и вѣроисповѣданій за поименованными ниже изъятіями. Порядокъ назначенія учителей и учительницъ изложенъ въ ст. 38, 40 и 41.

Ст. 35. Учителями и учительницами въ начальныхъ училищахъ не могутъ быть лица, принадлежащія къ монашескимъ орденамъ или обществамъ, какъ мужескимъ, такъ и женскимъ.

Ст. 36. Въ русскихъ приходахъ Холмской греко-уніатской епархіи (Люблинской и Августовской губерній), учителями и учительницами назначаются непременно русскіе же и преимущественно лица греко-уніатскаго вѣроисповѣданія.

Ст. 37. Право занимать должности учителей и учительницъ начальныхъ училищъ распространяется и на иностранныхъ подданныхъ.

Ст. 38. Учителя и учительницы начальныхъ гминныхъ и сельскихъ училищъ назначаются, изъ числа лицъ, извѣстныхъ своимъ благонадежнымъ поведеніемъ, либо по выбору подлежащаго гминнаго или сельскаго схода, либо, съ вѣдомъ и согласія подлежащаго схода, гминнымъ войтомъ вмѣстѣ съ лицами

формованого, czyli такъ зване Кантораты, pozostawiają się na danej zasadzie, w wyłącznem zawiadywaniu właściwych Konsystorzów, pod ogólnym jedynie nadzorem Dyrekcji Naukowej, przytem, rzeczonym Konsystorzom dozwala się na tejże zasadzie i nowo tego rodzaju zakładać Szkoły.

Art. 31. W razie urządzenia oddzielnych Szkół, o których w artykule 29 jest mowa, ta część ludności, dla której Szkoły te są założone, przy zaprowadzeniu oznaczonego w art. 24 rozkładu nowego opłaty szkolnej, od należenia do takowej uwolnioną być ma.

Art. 32. Wymienieni w art. 29 mieszkańcy, nie wyłączając Żydów, mogą też według swego uznania, korzystać ze Szkoły gminnej lub miejskiej, przytem wolno im mieć przy Szkole osobnego nauczyciela ich religii lub języka.

IV. O nauczycielach i nauczycielkach Szkół początkowych.

Art. 33. We wszystkich w ogólności Szkołach początkowych, wykład przedmiotów zarówno nauczycielom jak i nauczycielkom powierzonym być może.

Art. 34. Nauczycielami i nauczycielkami w Szkołach początkowych mogą być osoby wszelkiego stanu i wyznania, z wyjątkami niżej zastrzeżonemi. Porządek mianowania nauczycieli i nauczycielek wyłożony jest w art. 38, 40 i 41.

Art. 35. Nauczycielami lub nauczycielkami w Szkołach początkowych nie mogą być osoby należące do zgromadzeń zakonnych, tak męzkich jak i żeńskich, lub do kongregacyj.

Art. 36. W parafiach ruskich, Chełmskiej Greko-unickiej dycezyi (w Guberniach Lubelskiej i Augustowskiej), nauczycielami i nauczycielkami nieodmiennie sami tylko ruscy, a przede wszystkim Greko-unickiego wyznania, mianowani być mogą.

Art. 37. Prawo zajmowania posad nauczycieli i nauczycielek Szkół początkowych rozciąga się i na zagranicznych poddanych.

Art. 38. Nauczyciele i nauczycielki Szkół początkowych gminnych i wioskowych wybierani być mają z pomiędzy osób znanych z nieposzlakowanego prowadzenia się, bądź przez samo zebranie właściwej gminy lub wioski, bądź też za wiedzą i zgodą tegoż zebrania, przez Wójta gminy z ławnikami i sołtysami. Wy-

ми и солтысами. Избранное лицо утверждается Начальником Учебной Дирекции, если он по надлежащем испытании, удостоверяется, что лицо сие обладает познаниями, нужными для элементарного преподавания. Утвержденные таким образом учитель или учительница допускаются немедленно к отправлению своей должности, и от них не требуется никаких особых аттестатов или квалификаций. В случае неутверждения Начальником Учебной Дирекции избранного лица, должен быть сделан новый выбор.

Ст. 39. За благонадежность избранного в учителя или учительницы лица отвечают какъ гминный войтъ, такъ и солтысы подлежащихъ сельскихъ гминъ.

Ст. 40. Учители и учительницы городскихъ начальныхъ училищъ избираются Начальникомъ Учебной Дирекции, который при этомъ, принимая, по мѣрѣ возможности, въ соображеніе указанія мѣстныхъ жителей, соблюдаетъ правила, изложенныя въ предыдущихъ статьяхъ.

Ст. 41. Въ отдѣльныхъ училищахъ учреждаемыхъ на основаніи ст. 29, учителя и учительницы назначаются по выбору той части населенія, для которой учреждены сии училища, и утверждаются Начальникомъ Учебной Дирекции, порядкомъ, установленнымъ въ ст. 38. Настоящее правило распространяется и на учителей и учительницъ, которымъ поручается, на основаніи ст. 32, отдѣльное преподаваніе какого либо языка или закона Божія.

Ст. 42. Жители, коимъ на основаніи предыдущихъ статей, предоставлено избраніе учителей и учительницъ, имѣютъ также право представлять объ удаленіи ихъ отъ порученной имъ должности, если бы они не оправдали оказаннаго имъ довѣрія. Независимо отъ сего, Начальникъ Учебной Дирекции имѣетъ право отрѣшать отъ должности всякаго учителя или учительницу начального училища, коль скоро онъ удостовѣрится, что лицо сие, своимъ преподаваніемъ или своимъ поведеніемъ, можетъ имѣть вредное вліяніе на юношество.

Ст. 43. Учители и учительницы гминныхъ и сельскихъ училищъ имѣютъ право, сверхъ опредѣленнаго жалованья, на квартиру съ отопленіемъ. Кроме того, на заботливостъ подлежащихъ обществъ возлагается отводить имъ, въ случаѣ возможности, въ пользованіе, пока они состоятъ въ должности, огородъ и участокъ полевой земли или назначать, взаимѣ сего, опредѣленный *смылъ* зерноваго хлѣба или денежное вознагражденіе.

Учители и учительницы городскихъ училищъ имѣютъ право, сверхъ жалованья, на квартиру съ отопленіемъ и гдѣ возмо-

бранаю osobę zatwierdza Naczelnik Dyrekcyi Naukowej, jeśli po należytem zbadaniu przekona się, że taż posiada wiadomości do elementarnego nauczania potrzebne. Zatwierdzony w ten sposób nauczyciel lub nauczycielka, mają być zaraz dopuszczeni do objęcia swych obowiązków, bez wymagania od nich jakich bądź szczególnych świadectw lub kwalifikacyj. W razie niezatwierdzenia przez Naczelnika Dyrekcyi Naukowej wybranej osoby, nowy wybór nastąpić powinien.

Art. 39. Za osobę wybraną na nauczyciela lub nauczycielkę, że godną jest położonego w niej zaufania, odpowiadają Wójt gminy i soltysi właściwych gmin.

Art. 40. Nauczycieli i nauczycielki miejskich Szkół początkowych wybiera Naczelnik Dyrekcyi Naukowej, który, mając przytem, ile możności, na uwadze wskazania miejscowych mieszkańców, zachować ma przepisy w poprzedzających artykułach zawarte.

Art. 41. W oddzielnych Szkołach, na zasadzie art. 29 urządzonych, wybór nauczycieli i nauczycielek, należy do tej części ludności, dla której Szkoły te są urządzone, i zatwierdza się przez Naczelnika Dyrekcyi Naukowej, przepisany w art. 38 porządkiem. Przepis niniejszy rozciąga się i do nauczycieli i do nauczycielek, którym z mocy art. 32 powierza się oddzielny wykład jakiego bądź języka lub nauki religij.

Art. 42. Mieszkańcy, którym z mocy poprzedzających artykułów pozostawiony jest wybór nauczycieli i nauczycielek, mają niemniej prawo przedstawiać ich do uwolnienia od poruczonych im obowiązków, jeśli ci zawiedli położone w nich zaufanie. Pomimo tego Naczelnik Dyrekcyi Naukowej ma także prawo usunąć od obowiązków każdego nauczyciela lub nauczycielkę Szkoły początkowej, za powzięciem przekonania, że ten lub ta wykładem swoim albo postępowaniem szkodliwy wpływ na młodzież wywrzeć może.

Art. 43. Nauczyciele i nauczycielki Szkół gminnych i wioskowych, oprócz płacy im wyznaczonej, mają prawo do mieszkania z opałem. Nadto zaleca się staraniu właściwych Zebrań, wydzielać, im gdzie tego możność dozwoli, na czas pozostawiania ich w obowiązku, ogród i kawałek roli, lub w miejsce tego, wyznaczać zsymp pewnej ilości zboża w ziarnie, lub też wynagrodzenie pieniężne.

Nauczyciele i nauczycielki Szkół miejskich, oprócz płacy mają niemniej prawo do mieszkania z opałem, i gdzie tego możność do-

жно, съ огородомъ, или на надлежащее денежное вознаграждение.

Начальникъ Учебной Дирекціи будетъ пеѣсись о томъ, чтобы указанныя въ сей статьѣ выгоды были предоставляемы учителямъ и учительницамъ, на сколько будетъ возможно по мѣстнымъ обстоятельствамъ.

Ст. 44. Учредительному въ Царствѣ Комитету, обще съ Совѣтомъ Управленія, поручается войти въ соображеніе объ увеличеніи жалованья, нынѣ получаемаго учителями и учительницами начальныхъ училищъ и представить, въ скоромъ по возможности времени, на Наше утверждение размѣры такового увеличенія и норму, ниже которой не можетъ быть назначаемо жалованье учителямъ и учительницамъ означенныхъ училищъ, а равно способъ покрытія расхода на возвышеніе учительскаго жалованья.

Ст. 45. Учители и учительницы начальныхъ училищъ, гминныхъ, сельскихъ и городскихъ, которые, оставаясь при одномъ и томъ же училищѣ въ продолженіе опредѣленнаго числа лѣтъ, заслужать притомъ особеннаго поощренія своими трудами, своимъ поведеніемъ и приносимою ими пользою, будутъ представляемы Учебною Дирекціею къ прибавочному окладу изъ казны. Учредительный Комитетъ, обще съ Совѣтомъ Управленія, постановитъ подробныя правила о размѣрѣ и срокахъ выслуги сихъ прибавочныхъ окладовъ, объ условіяхъ обращенія ихъ въ пенсію и о случаяхъ, когда они будутъ прекращаемы; равно какъ о томъ, въ какихъ случаяхъ подобная милость можетъ быть распространена на учителей и учительницъ отдельныхъ училищъ (ст. 29) или на тѣхъ особыхъ преподавателей, о коихъ упоминается въ ст. 32.

Ст. 46. Въ виду чрезвычайныхъ обстоятельствъ края, на Начальниковъ Учебныхъ Дирекцій возлагается, при первомъ посѣщеніи ими начальныхъ училищъ удостовѣриться въ благонадежности нынѣшнихъ учителей и учительницъ и поставить подлежащимъ обществамъ на видъ, что въ случаѣ, если лица сіи окажутся виновными въ распространеніи вредныхъ толковъ и внушеній, или въ какихъ либо враждебныхъ общественному порядку замыслахъ, то общество подлежитъ будетъ денежному штрафу въ размѣрахъ годоваго оклада жалованья, нынѣ получаемаго таковымъ лицомъ. Учители и учительницы, которые будутъ признаны Начальникомъ Учебной Дирекціи благонадежными, утверждаются имъ въ должности; прочіе исключаются изъ учебнаго вѣдомства.

зволитъ з огродом, lub do odpowiedniego pieniężnego wynagrodzenia.

Naczelnik Dyrekcyi Naukowej starać się ma, aby wymienione w tym artykule dogodności, o ile tylko miejscowość dozwoli, nauczycielom i nauczycielkom dostarczane były.

Art. 44. Urządzającemu w Królestwie Komitetowi wspólnie z Radą Administracyjną poleca się rozważyć przedmiot o powiększeniu płacy dotąd przez nauczycieli i nauczycielki Szkół początkowych pobieranej i przedstawić, w jak najkrótszym ile można czasie, do Naszego zatwierdzenia wysokość tego powiększenia i normę, niżej której płaca nauczycieli i nauczycielek rzeczonych Szkół nie będzie mogła być wyznaczoną, a zarazem sposób pokrycia przybywającego na powiększenie płac nauczycielskich wydatku.

Art. 45. Nauczyciele i nauczycielki Szkół początkowych gminnych, wioskowych i miejskich, którzy zostając przy jednej i tejże samej Szkole przez oznaczoną liczbę lat, zasłużą obok tego na szczególne względy pracą swoją, postępowaniem i użytecznością, przedstawiani być mają przez Naczelników Dyrekcyj Naukowych do dodatkowej ze Skarbu płacy. Urządzający Komitet wspólnie z Radą Administracyjną wyda szczegółowe przepisy określające wysokość tych dodatków i liczbę lat do ich wysługi; warunki zaliczenia tychże dodatków do pensyi emerytalnej i przypadki pociągające za sobą ich utratę, również jak i to, kiedy podobne dobrodziejstwo rozciągniętem być może i do nauczycieli i nauczycielek oddzielnych Szkół (art. 29.) lub do nauczycieli, o których w art. 32 jest wzmianka.

Art. 46. Z powodu nadzwyczajnych okoliczności krajowych, на Naczelników Dyrekcyj Naukowych wkłada się obowiązek, przy pierwszym przez nich zwiedzeniu Szkół początkowych, przekonać się, jak dalece dotychczasowi nauczyciele i nauczycielki odpowiadają położonemu w nich zaufaniu, i zapowiedzieć właściwym Zebraniom, że w razie jeśliby osoby te okazały się winnymi rozszerzania szkodliwych wieści, albo poddawiania, lub jakichbądź innych przeciwnych ogólnemu porządkowi zamiarów, Zebranie to ulegnie karze pieniężnej, wyrównywującej rocznej płacy obecnie przez winnego pobieranej. Nauczyciele i nauczycielki, których Naczelnik Dyrekcyi Naukowej uzna usprawiedliwiałacemi położone w nich zaufanie, na zajmowanych miejscach zatwierdzeni zostaną, а wszyscy inni ze służby po części naukowej będą usunięci.

V. О преподаваніи въ начальныхъ училищахъ.

Ст. 47. Начальные училища раздѣляются на одноклассныя и двухклассныя. Имѣющіеся нынѣ двухклассныя училища не могутъ быть обращаемы въ одноклассныя безъ особенно уважительныхъ причинъ, о коихъ представлено будетъ гминнымъ или сельскимъ сходомъ, либо городскимъ начальствомъ и жителями городовъ на разрѣшеніе Начальника Учебной Дирекціи. Одноклассныя училища могутъ быть, по желанію подлежащихъ обществъ обращаемы въ двухклассныя, коль скоро жители назначатъ достаточныя средства къ содержанію втораго (или вышшаго) класса. При учрежденіи сихъ классовъ и управленіи ими какъ равно при назначеніи для нихъ учителей и учительницъ соблюдаются общія правила, въ семъ указѣ постановленныя.

Ст. 48. Если сельское или городское общество имѣетъ при начальномъ училищѣ, общемъ для дѣтей обоюго пола, кромѣ учителя, еще учительницу, то устрояются по возможности особыя отдѣленія или классы для мальчиковъ и для дѣвочекъ. Впрочемъ, не возбраняется поручать все преподаваніе въ начальномъ училищѣ одной учительницѣ.

Ст. 49. Преподаваніе во всѣхъ начальныхъ училищахъ производится на природномъ языкѣ жителей города, гмины или селенія, дѣти коихъ посѣщаютъ школу, какъ то: польскомъ, русскомъ, литовскомъ, нѣмецкомъ. При семъ наблюдаются слѣдующія правила:

а) Если училище посѣщается дѣтьми, принадлежащими къ разнымъ племенамъ, то преподаваніе производится на языкѣ большинства учениковъ или ученицъ. Могущіе встрѣтиться при этомъ сомнѣнія относительно опредѣленія большинства учащихся разрѣшаются на основаніи ближайшаго указанія Учредительнаго Комитета.

б) Тамъ, гдѣ въ начальномъ училищѣ учреждено будетъ на основаніи ст. 32, отдѣльное преподаваніе Закона Божія или другаго предмета, преподаваніе сіе производится на природномъ языкѣ тѣхъ жителей, для дѣтей которыхъ назначено это отдѣльное преподаваніе.

в) Въ отдѣльныхъ училищахъ, упоминаемыхъ въ ст. 29, преподаваніе производится на природномъ языкѣ жителей учредившихъ таковое отдѣльное училище.

V. Wykład nauk w Szkołach początkowych.

Art. 47. Szkoły początkowe dzielą się na jednoklassowe i dwuklassowe. Istniejące obecnie o dwóch klassach Szkoły nie mogą być na jednoklassowe zmienione, bez ważnych do tego pobudek, które Zebranie gminne lub wioskowe, albo Zwierzchności miejskie, i sami mieszkańcy miast przedstawić mają do decyzji Naczelnika Dyrekcyi Naukowej. Jednoklassowe Szkoły, na żądanie właściwych Zebrań, na dwuklassowe zmieniane być mogą, jeżeli mieszkańcy dostarczą dostateczne na utrzymanie drugiej (czyli wyższej) klasy fundusze. Urządzenie rzeczonych klass i zawiadywanie niemi, oraz wybór do nich nauczycieli i nauczycielek odbywać się ma według ogólnych, w Ukazie niniejszym postanowionych przepisów.

Art. 48. Jeżeli przy Szkole początkowej wiejskiej lub miejskiej, wspólnej dla dzieci obojej płci, utrzymywana jest, oprócz nauczyciela, nauczycielka, o ile możność dozwoli urządzone być mają osobne oddziały czyli klasy dla chłopców, a osobne dla dziewcząt. Nie zabrania się wszakże powierzyć uczenie w Szkole początkowej samej tylko nauczycielce.

Art. 49. Przedmioty we wszystkich Szkołach początkowych wykładane być winny w języku rodowitym mieszkańców miasta gminy lub wioski, których dzieci uczęszczają do Szkoły jako to: w polskim, ruskim, litewskim, niemieckim, przy czem następujące przepisy zachować należy:

a) Jeśli do Szkoły uczęszczają dzieci różnych narodowości, to przedmioty wykładane być winny w języku większości uczniów lub uczennic. Mogąca zająć co do tej większości uczących się wątpliwość, rozstrzyganą będzie według bliższego wskazania Urządzającego Komitetu.

b) Tam, gdzie przy Szkole początkowej, na zasadzie art. 32 zaprowadzony będzie oddzielny wykład nauki religii lub innego jakiego przedmiotu, wykład takowy odbywać się ma w rodowitym języku tych mieszkańców, dla dzieci których jest przeznaczony.

c) W Szkołach oddzielnych, o których mowa w art. 29, przedmioty wykładane będą w rodowitym języku tych mieszkańców, którzy Szkoły takowe urządzili.

Ст. 50. Во всѣхъ начальныхъ училищахъ, городскихъ, гминныхъ и сельскихъ, дѣти обучаются, съ соблюденіемъ правилъ, означенныхъ въ ст. 49, слѣдующимъ предметамъ:

- 1) Закону Божію, по краткому Катихизису соотвѣтственнаго вѣроисповѣданія: а равно молитвамъ и Священной Исторіи.
- 2) Чтенію печатныхъ книгъ и рукописи на природномъ языкѣ, съ необходимымъ при этомъ объясненіемъ.
- 3) Чистописанію на томъ же языкѣ.
- 4) Основнымъ правиламъ ариметики, съ понятіями о мѣрахъ, вѣсахъ и деньгахъ, употребляемыхъ въ Имперіи и Царствѣ.

Къ этимъ предметамъ, для обученія обязательнымъ, прибавляется, по желанію подлежащихъ обществъ, чтеніе и письмо по русски. Равнымъ образомъ, тамъ гдѣ польскій языкъ не составляетъ природнаго языка жителей, общества могутъ, если найдутъ нужнымъ, прибавить къ предметамъ преподаванія чтеніе и письмо по польски.

Независимо отъ сего, дѣтямъ могутъ быть преподаваемы практическія свѣдѣнія изъ нѣкоторыхъ указанныхъ въ ст. 56 предметовъ, особенно полезныхъ по мѣстному быту жителей.

Ст. 51. Въ училищахъ посѣщаемыхъ дѣтьми греко-уніатскаго вѣроисповѣданія, дѣти сіи обучаются, кромѣ природнаго языка русскаго, также чтенію славяно-церковной печати.

Ст. 52. Въ училищахъ женскихъ, а также общихъ для дѣтей обоего пола, если при нихъ состоитъ учительница, дѣвочки обучаются нужнѣйшимъ рукодѣліямъ.

Ст. 53. Въ свободное отъ уроковъ время, дѣти могутъ быть обучаемы пѣнію, если этого пожелаетъ общество, для котораго училище учреждено.

Ст. 54. Въ начальныхъ училищахъ, гминныхъ и сельскихъ, Закону Божію, молитвамъ и Священной Исторіи обучаетъ либо учитель, преподающій другіе предметы, либо мѣстный приходскій священникъ, по усмотрѣнію общества, завѣдывающаго училищемъ, и съ разрѣшенія Начальника Учебной Дирекціи. Въ случаѣ, если законоучителемъ будетъ приходскій священникъ, то общество обязано назначить ему за это особое денежное вознагражденіе, по взаимному съ нимъ соглашенію. Въ городскихъ училищахъ, за исключеніемъ случаевъ, указанныхъ въ ст. 41, Начальникъ Учебной Дирекціи назначаетъ для преподаванія Закона Божія особаго законоучителя или поручаетъ этотъ пред-

Art. 50. We wszystkich Szkołach początkowych gminnych, wioskowych i miejskich wykładane być mają dzieciom, z zachowaniem wyżej przywiedzionych w art. 49 przepisów, następujące przedmioty:

- 1) Religija według krótkiego Katechizmu właściwego wyznania, pacierz i Historya Święta.
- 2) Czytanie książek drukowanych i pisma w rodowitym języku, z potrzebnemi przytem wyjaśnieniami.
- 3) Pisanie w tymże języku.
- 4) Zasadnicze działania arytmetyczne z wykładem miar, wag i pieniędzy używanych w Cesarstwie i Królestwie.

Do tych przedmiotów obowiązujących dodaje się, na żądanie właściwych mieszkańców, nauka czytania i pisania po rusku. Również, tam gdzie język polski nie stanowi rodowitego języka mieszkańców, mogą oni, jeśli tego uznają potrzebę, dodać do wykładanych przedmiotów, naukę czytania i pisania po polsku.

Oprócz tego, mogą być wykładane dzieciom praktyczne wiadomości z niektórych wskazanych w art. 56 przedmiotów, dla miejscowego zajęcia mieszkańców najwięcej przydatnych.

Art. 51. W Szkołach uczęszczanych przez dzieci Greko-unickiego wyznania, oprócz rodowitego ruskiego języka, udzielaną im być ma nauka czytania staro-słowiańskiego druku.

Art. 52. W Szkołach żeńskich jako-też wspólnych dla dzieci obojej płci, jeśli przy nich znajduje się nauczycielka, dziewczęta uczyć się mają najpotrzebniejszych robót kobiecych.

Art. 53. W chwilach swobodnych od nauki, dzieci mogą uczyć się śpiewu, na żądanie mieszkańców dla których Szkoła urządzoną została.

Art. 54. W Szkołach początkowych gminnych i wioskowych naukę religii, pacierza i Historii Świętej wykładać ma, albo nauczyciel innych przedmiotów lub miejscowy proboszcz, według uznania Zebrania zawiadującego Szkołą i za decyzją Naczelnika Dyrekcyi Naukowej. W razie jeśli nauczycielem religii będzie miejscowy proboszcz, Zebranie zawiadujące Szkołą obowiązane jest wyznaczyć mu za to osobne wynagrodzenie pieniężne, podług wzajemnej z nim umowy. W Szkołach miejskich, z wyjątkiem przypadków w art. 41 wskazanych, Naczelnik Dyrekcyi Naukowej mianuje do nauki religii osobnego nauczyciela, lub powierza wykład te-

метъ учителю, принимая при этомъ въ соображеніе желаніе мѣстныхъ жителей и средства училища.

Ст. 55. Въ высшихъ (вторыхъ) классахъ начальныхъ училищъ, дѣти совершенствуются въ чтеніи и письмѣ на природномъ языкѣ и въ ариметикѣ; имъ преподаются также первоначальныя свѣдѣнія объ окружающей природѣ и мѣстности. Кроме того, по желанію общества, они обучаются чтенію и письму по русски, равнымъ образомъ они могутъ быть обучаемы чтенію и письму по польски въ тѣхъ мѣстностяхъ, гдѣ польскій языкъ не составляетъ природнаго языка жителей.

Ст. 56. Независимо отъ указанныхъ выше предметовъ, дѣтямъ въ высшихъ (вторыхъ) классахъ начальныхъ училищъ преподаются практическія свѣдѣнія о сельскомъ хозяйствѣ, счетоводствѣ и т. п., а также, преимущественно въ городахъ, о необходимыхъ въ мѣстномъ быту отрасляхъ промышленности и ремеслъ, и другихъ такого рода предметахъ, смотря по тому, какіе изъ сихъ предметовъ признаются жителями особенно полезными. Равнымъ образомъ, если при высшемъ классѣ состоитъ учительница, на нее возлагается обученіе рукодѣльямъ и преподаваніе дѣтямъ свѣдѣній, особенно полезныхъ въ домашнемъ хозяйствѣ.

Ст. 57. Заключение съ учителями условій о томъ, примутъ ли они на себя обученіе Закону Божію, а также о томъ, какіе изъ означенныхъ въ предъидущихъ статьяхъ дополнительныхъ къ обязательному курсу предметовъ будутъ ими преподаваемы, предоставляется: въ гминныхъ училищахъ — гминному войту, обществу съ лавниками и смотрителемъ; въ училищахъ, содержимыхъ однимъ сельскимъ обществомъ, — самому обществу и солтысу; въ городскихъ училищахъ — Начальнику Учебной Дирекціи, который при семъ будетъ принимать въ соображеніе желаніе мѣстныхъ жителей, для которыхъ училища учреждены.

Ст. 58. Время и срокъ вакацій определяются Учебною Дирекціею, по соображенію съ мѣстными обстоятельствами и желаніемъ жителей, при чемъ въ большихъ городахъ вакаціи въ начальныхъ училищахъ назначаются преимущественно въ тѣ же сроки, какъ и въ среднихъ учебныхъ заведеніяхъ.

Ст. 59. Преподаваніе во всѣхъ начальныхъ училищахъ, про зводится по руководствамъ, одобреннымъ Управленіемъ Народнаго Просвѣщенія съ разрѣшенія Учредительнаго Комитета. Означенное Управленіе, по тщательномъ просмотрѣ имѣющихся руководствъ для начальнаго образованія въ Царствѣ, представитъ Комитету, какія именно изъ сихъ руководствъ какъ наилучшія

го предмета мѣстному наuczycielowi, mającъ przytemъ на względzie życzenia miejscowych mieszkańców i zasoby Szkoły.

Art. 55. W wyższej (drugiej) klasie Szkół początkowych, dzieci doskonałą się w nauce czytania i pisania w rodowitym języku i w arytmetyce; udzielane im także będą wiadomości początkowe o otaczającej przyrodzie i miejscowości. Prócz tego, na żądanie mieszkańców uczyć się mają czytać i pisać po rusku; również w tych miejscach, gdzie język polski nie jest rodowitym narzeczem, uczyć się mogą czytać i pisać po polsku.

Art. 56. Oprócz wyszczególnionych powyżej przedmiotów, dzieciom w wyższej klasie (drugiej) Szkół początkowych wykładają się praktyczne wiadomości: o gospodarstwie wiejskiem, rachunkowości i t. p., a także szczególnie po miastach, o potrzebnych do miejscowego zajęcia mieszkańców zastosowanych, gałęziach przemysłu i rzemiosłach oraz innych tego rodzaju przedmiotach, z uwagą na to, które z tych przedmiotów za najużyteczniejsze przez mieszkańców uznane zostaną. Podobnie, jeśli przy wyższej klasie znajduje się nauczycielka, wklada się na nią obowiązek uczenia robót kobiecych i wykładania dzieciom najpotrzebniejszych w domowym gospodarstwie wiadomości.

Art. 57. Zawieranie z nauczycielami umów w przedmiocie podjęcia się przez nich wykładu nauki religii, lub innych jakich z pomiędzy wyszczególnionych w powyższych artykułach przedmiotów dodatkowych do kursów obowiązujących, wklada się: w Szkołach gminnych — na Wójta Gminy wraz z Ławnikami i Nadzorcą; w Szkołkach wioskowych kosztem jednej tylko gromady wioskowej utrzymywanych — na samą gromadę i Sołtysa; w Szkołach miejskich — na Naczelnika Dyrekcyi Naukowej, który przy tych umowach na uwadze mieć będzie życzenia mieszkańców, dla których Szkoła urządzoną została.

Art. 58. Czas i trwanie wakacyi ustanowi Dyrekcyja Naukowa, stosownie do miejscowych okoliczności i życzenia mieszkańców, w znaczniejszych atoli miastach, wakacye dla Szkół początkowych głównie zastosowane być winny do przepisów w średnich Zakładach naukowych obowiązujących.

Art. 59. Wykład przedmiotów dla Szkół początkowych przepisanych, odbywać się ma podług książek elementarnych, jakie Zarząd Oświecenia Publicznego, w skutek decyzji Komitetu Urządzającego zaleci. Zarząd rzeczony dopełni ścisły przegląd używanych dotąd do początkowego nauczania w Królestwie ksiąg elementarnych i przedstawi Komitetowi, które mianowicie z nich, ja-

должны быть впредь употребляемы въ начальныхъ училищахъ и какія затѣмъ не должны быть допускаемы.

Ст. 60. Начальникамъ Учебныхъ Дирекцій вменяется въ обязанность наблюдать, чтобы преподаваніе въ начальныхъ училищахъ было производимо на точномъ основаніи изложенныхъ правилъ.

VI. Общія правила.

Ст. 61. Постановленіями, въ семъ указѣ заключающимися, замѣняются вполнѣ соотвѣтственныя главы (отъ I до VII включительно) Устава 8 (20) Мая 1862 года о общественномъ воспитаніи въ Царствѣ Польскомъ и отменяются всѣ другія постановленія, несогласныя съ настоящимъ Указомъ.

Ст. 62. Развѣтленіе настоящаго указа и изданіе соотвѣтственныхъ инструкцій предоставляется Учредительному въ Царствѣ Комитету, обще съ Совѣтомъ Управленія.

Ст. 63. Исполненіе сего указа, который долженъ быть внесенъ въ Дневникъ Законовъ, возлагается на Намѣстника Нашего въ Царствѣ и на прочія Правительственныя Учрежденія, по принадлежности.

Данъ въ Югенгеймѣ (близъ Дармштадта), Августа 30 (Сентября 11) дня, 1864 года.

(подписано) „АЛЕКСАНДРЪ.“

ko najlepsze, dla dalszego ich po Szkołach początkowych używania pozostać będą mogły, a które z nich nie mają być dozwolone.

Art. 60. Na Naczelników Dyrekcyj Naukowych wkłada się obowiązek mieć nadzór, aby wykład przedmiotów po Szkołach początkowych odbywał się w ścisłym zastosowaniu do zawartych tu przepisów.

VI. Ogólne przepisy.

Art. 61. Zamieszczone w tym Ukazie przepisy zastępują w zupełności odpowiednie Rozdziały (od 1 do VII włącznie) Ustawy z d. 8 (20) Maja 1862 roku o wychowaniu publicznem w Królestwie Polskiem i mocą ich uchylają się wszelkie inne niezgodne z niniejszym Ukazem postanowienia.

Art. 62. Rozwinięcie niniejszego Ukazu i wydanie odpowiednich Instrukcyj, poleca się Urządzającemu w Królestwie Komitetowi wspólnie z Radą Administracyjną.

Art. 63. Wykonanie niniejszego Ukazu, który w Dzienniku Praw zamieszczony być ma, wkłada się na Namiestnika Naszego w Królestwie i na inne Władze Rządowe, w czem do której należy

Dan w Jugenheimie (pod Darmsztadtem) dnia 30 Sierpnia (11 Września) 1864 roku.

(podpisano) „ALEXANDER.“

Przez Cesarza i Króla, Minister Sekretarz Stanu,
(podpisano) W. Platonow.

Zgodno z oryginałem:

Minister Sekretarz Stanu, (podpisano) W. Platonow.

Zgodno z wypisem:

P. o. Sekretarza Stanu, (podpisano) A. Zaborowski.

Za zgodność:

Dyrektor Główny Prezydujący
w Kommissyi Rządowej Sprawiedliwości, Wasiniski.

P. o. Dyrektora Kancellaryi, Wł. Holewiński.

Dzień ogłoszenia 19 (31) Grudnia 1864 roku.

Божією Милостію

МЫ, АЛЕКСАНДРЪ II-ой

Императоръ и Самодержецъ Всероссійскій, Царь Польскій,
Великій Князь Финляндскій.

и проч., и проч., и проч.

Поставляя Себѣ неизменною обязанностию содѣйствовать распространенію просвѣщенія въ странахъ, Намъ подвластныхъ Мы обращали всегда особенное вниманіе на важное дѣло женскаго воспитанія. Подъ покровительствомъ Любезнѣйшей Супруги Нашей и благодаря усердію, какъ цѣлыхъ сословій и обществъ, такъ и частныхъ жертвователей, въ значительныхъ городахъ Имперіи нынѣ устроены гимназіи для дѣвицъ, которыя получаютъ въ сихъ гимназіяхъ надлежащее образованіе, не отрываясь отъ родительскаго крова. Постояннымъ желаніемъ Нашимъ было распространить подобное благодѣяніе и на Царство Польское, гдѣ первое свѣтское общеобразовательное учебное заведеніе для дѣвицъ основано по волѣ Августѣйшаго Родителя Нашего и подъ покровительствомъ Нашей Родительницы. Кроме сего, въ 1857 году, повелѣли Мы устроить въ Варшавѣ, на счетъ казны дѣвичій пансіонъ и вслѣдъ за тѣмъ основали въ этомъ городѣ училище для приходящихъ дѣвицъ. По примѣру сего училища, Нами было въ 1860 году предначертано учрежденіе такихъ же учебныхъ заведеній въ пяти другихъ важнѣйшихъ городахъ Царства. Но, по причинѣ наступившихъ въ край чрезвычайныхъ обстоятельствъ, мысль Наша не могла вполне осуществиться. Нынѣ, исполняя давнишнее желаніе Наше улучшить и развить женское образованіе въ Царствѣ Польскомъ, Мы постановили и постановляемъ:

Ст. 1. Въ городахъ Люблинѣ, Радомѣ, Плоцкѣ, Суwalkахъ и Камишнѣ устрѣждаются на счетъ казны женскія гимназіи для

z Bożej Łaski

MY ALEXANDER IIgi,

Cesarz i Samowładca Wszech Rosyji, Król Polski,
Wielki Xiążę Finlandzki,

etc., etc., etc.

Uznawszy niezmiennym obowiązkiem Naszym przyczyniać się do rozszerzenia oświaty w krajach, berłu Naszemu podległych, zwracaliśmy ciągle szczególną uwagę na ważne zadanie wychowania kobiet. Pod opieką Najukochańszej Małżonki Naszej, i dzięki gorliwości tak wszystkich klas i stanów społecznych, jak niemniej prywatnych ofiarodawców, w znaczniejszych miastach Cesarstwa założone zostały obecnie Gimnazya dla panien, które odbierają w Gimnazyach tych odpowiednie wykształcenie, nie opuszczając rodzicielskiego domu. Nieustającym życzeniem Naszym było rozciągnąć podobne dobrodziejstwo i na Królestwo Polskie, gdzie pierwszy świecki ogólnie naukowy zakład dla panien, urządzony został z Woli Najdostojniejszego Rodzica Naszego i pod opieką Rodzicielki Naszej. Oprócz tego w 1857 roku, rozkazaliśmy urządzić w Warszawie kosztem Skarbu, pensję żeńską i wkrótce potem, podług wskazania Naszego, założoną została w tem mieście Szkoła dla panien przychodnich. Na wzór tej Szkoły, w 1860 roku zamierzaliśmy urządzić także Zakłady naukowe w pięciu innych znaczniejszych miastach Królestwa. Lecz z powodu zaszyłych w kraju nadzwyczajnych wypadków, myśl Nasza w zupełności urzeczywistnić się nie mogła. Obecnie, spełniając dawne życzenie Nasze, ulępszenia i rozwinięcia wychowania kobiet w Królestwie Polskiem, postanowiliśmy i stanowimy:

Art. 1. W miastach: Lublinie, Radomiu, Płocku, Suwałkach i Kaliszu, urządzone być mają kosztem Skarbu, żeńskie Gimnazya

приходящихъ дѣвицъ, по образцу существующихъ въ Имперіи училищъ такого рода.

Ст. 2. Существующее въ Варшавѣ высшее казенное женское училище преобразовывается въ женскую гимназію, согласно правиламъ сего указа.

Ст. 3. Сверхъ женскихъ гимназій, указанныхъ въ ст. 1 и 2, могутъ быть учреждаемы таковыя же гимназіи, а также женскія прогимназіи во всѣхъ вообще городахъ Царства, тамъ гдѣ представляется возможность обезпечить ихъ существованіе изъ казенныхъ или общественныхъ суммъ, либо изъ частныхъ пожертвованій.

Ст. 4. Женскія гимназіи и прогимназіи состоятъ въ вѣдѣніи Начальниковъ Учебныхъ Дирекцій, устанавливаемыхъ особымъ указомъ, и подѣ непосредственнымъ начальствомъ мѣстныхъ Инспекторовъ гимназій, а въ г. Варшавѣ одного изъ нихъ, по назначенію Управленія Народнаго Просвѣщенія.

Ст. 5. Инспекторы, начальствующие надъ женскими гимназіями и прогимназіями, получаютъ по сему званію добавочное содержаніе, которое опредѣлено будетъ въ штатѣ сихъ учебныхъ заведеній; въ случаѣ надобности, имъ отводится казенная квартира въ зданіи училища.

Ст. 6. Инспекторы руководствуютъ учебною частію женскихъ гимназій или прогимназій. Въ помощь имъ назначается Начальникомъ Учебной Дирекціи, по представленію Инспектора, при каждой женской гимназіи и прогимназіи Надзирательница, для управленія хозяйствомъ училища и наблюденія за порядкомъ въ классахъ и нравственностью воспитанницъ.

Ст. 7. Сумма, назначенная на содержаніе каждой женской гимназіи или прогимназіи, выдается Надзирательницѣ, которая представляетъ, чрезъ Инспектора, надлежащую отчетность въ расходованіи этой суммы.

Ст. 8. Должности преподавателей въ женскихъ гимназіяхъ и прогимназіяхъ могутъ быть занимаемы, по приглашенію Инспектора, учителями мужскихъ гимназій и уѣздныхъ училищъ, или другими лицами, имѣющими на то право.

Ст. 9. Классныя дамы или учительницы избираются Инспекторомъ, по соглашенію съ Надзирательницею.

Ст. 10. При женскихъ гимназіяхъ и прогимназіяхъ, могутъ быть учреждаемы пригготовительныя классы для элементарнаго обученія, каковое обученіе производится въ нихъ на точномъ основаніи правилъ, заключающихся въ указѣ о начальныхъ училищахъ.

панien przychodnich, na wzór istniejących w Cesarstwie tego rodzaju Zakładów.

Art. 2. Istniejąca w Warszawie wyższa Rządowa Szkołańska, zreorganizowana zostanie na Gimnazjum Żeńskie, według przepisów Ukazu niniejszego.

Art. 3. Oprócz Gimnazjów żeńskich w art. 1 i 2 wskazanych, mogą być także Gimnazya oraz Progimnazya żeńskie, w wszystkich w ogóle miastach Królestwa, tam gdzie się okaże potrzeba zapewnić ich istnienie z funduszów skarbowych lub gminnych, albo też z ofiar prywatnych.

Art. 4. Gimnazja i Progimnazja żeńskie zostawać będą w zaopatrywaniu Naczelników Dyrekcji Naukowych, osobnym Ukazem ustanowionych i pod bezpośredniem zwierzchnictwem miejscowych Inspektorów Gimnazjów, a w mieście Warszawie, pod zwierzchnictwem jednego z nich, z naznaczenia Zarządu Oświecenia Publicznego.

Art. 5. Inspektorowie nad Gimnazjami i Progimnazjami żeńskimi przełożeni, pobierać będą z tego tytułu dodatkową płacę, która w Etatach tych Zakładów naukowych ustanowioną zostanie; także potrzeby ma być im wyznaczone mieszkanie rządowe w zaopatrowaniu szkolnem.

Art. 6. Inspektorowie kierują częścią naukową Gimnazjów i Progimnazjów żeńskich. Do pomocy im Naczelnik Dyrekcji Naukowej, na przedstawienie Inspektora, naznaczy do każdego Gimnazjum i Progimnazjum żeńskiego, Nadzorczynię, do zawiadywania gospodarstwem szkolnem i pilnowania porządku w klassach, oraz moralnego sprawowania się uczennic.

Art. 7. Fundusz wyznaczony na utrzymanie każdego Gimnazjum i Progimnazjum żeńskiego, wydawany być ma Nadzorczyńni, która z poczynionych z niego wydatków, przedstawiać winna za pośrednictwem Inspektora stosowny rachunek.

Art. 8. Obowiązki nauczycieli w Gimnazjach i Progimnazjach żeńskich mogą być powierzane, na wezwanie Inspektora, nauczycielom Gimnazjów męzkich i Szkół powiatowych, lub innym osobom mającym do tego prawo.

Art. 9. Damy klassowe lub nauczycielki wybierane będą przez Inspektora za zgodą Nadzorczyńni.

Art. 10. Przy Gimnazjach i Progimnazjach żeńskich, mogą być urządzone klasy przygotowawcze dla nauki elementarnej, które odbywać się w nich ma w ścisłem zastosowaniu się do przepisów zawartych w Ukazie o Szkołach początkowych.

Ст. 11. Надзирательница, имѣющей казенное помѣщеніе въ домѣ гимназіи или прогимназіи, допускается содержать частных пансіонерокъ, подъ надзоромъ Инспектора.

Ст. 12. Начальникъ Учебной Дирекціи призываетъ, по мѣрѣ возможности, мѣстныхъ жителей къ совѣщаніямъ о пользахъ и нуждахъ женскихъ гимназій или прогимназій, и при выборѣ Надзирательницы, принимаетъ въ соображеніе ихъ отзывы.

Ст. 13. Совѣтъ Управленія въ Царствѣ, по представленіямъ Управленія Народнаго Просвѣщенія, опредѣляетъ число классовъ, объемъ преподаванія въ женскихъ гимназіяхъ и прогимназіяхъ, а также размѣръ платы за ученіе, и случаи освобожденія учащихся отъ сей платы, постановитъ правила касательно направленія и общаго устройства сихъ учебныхъ заведеній и представитъ уставъ и штаты оныхъ на Наше утвержденіе установленнымъ порядкомъ.

Ст. 14. Потребныя на содержаніе женскихъ гимназій и прогимназій суммы, будутъ, по мѣрѣ открытія классовъ оныхъ, вносимы въ смѣту расходовъ Царства, установленнымъ порядкомъ.

Ст. 15. Всѣ несогласныя съ настоящимъ указомъ постановленія и распоряженія, симъ отмѣняются.

Ст. 16. Приведеніе въ исполненіе и дальнѣйшее развитіе настоящаго указа, который долженъ быть внесенъ въ Дневникъ Законовъ, поручается Нашему Намѣстнику и Совѣту Управленія въ Царствѣ Польскомъ.

Данъ въ Югенгеймѣ (близъ Дармштадта), 30 Августа (11 Сентября) дня, 1864 года.

(подписано) „АЛЕКСАНДРЪ.“

Art. 11. Nadzorczytni, mającej mieszkanie rządowe w domu Gimnazyum lub Progimnazyum, pozwala się utrzymywać prywatne pensjonierki pod nadzorem Inspektora.

Art. 12. Naczelnik Dyrekcji Naukowej, w miarę możliwości, powoływać ma miejscowych mieszkańców do porad o użyteczności i potrzebach Gimnazyów i Progimnazyów żeńskich i przy wyborze Nadzorczytni życzenia ich mieć na uwadze.

Art. 13. Rada Administracyjna Królestwa, na przedstawienie Zarządu Oświecenia Publicznego, oznaczy ilość klas, zakres wykładu nauk w Gimnazyach i Progimnazyach żeńskich, oraz wysokość opłaty za naukę i przypadki uwolnienia uczennic od tej opłaty, postanowi zasady dotyczące kierunku i ogólnego urządzenia tych naukowych Zakładów i przedstawi Ustawę i Etaty dla nich do Naszego zatwierdzenia, przepisany porządkiem.

Art. 14. Potrzebne na utrzymanie żeńskich Gimnazyów i Progimnazyów fundusze, w miarę otwierania w nich klas, wnoszone będą do Budżetu wydatków Królestwa, przepisany porządkiem.

Art. 15. Wszelkie niezgodne z niniejszym Ukazem postanowienia i rozporządzenia, uchylone zostają.

Art. 16. Wykonanie i dalsze rozwinięcie niniejszego Ukazu, który w Dzienniku Praw zamieszczony być ma, Naszemu Namiesnikowi i Radzie Administracyjnej Królestwa, polecamy.

Dan w Jugenhejmie (pod) Darmsztadtem, dnia 30 Sierpnia (11 Września) 1864 roku.

(podpisano) „ALEXANDER“.

przez CESARZA i KRÓLA,
Minister Sekretarz Stanu, (podpisano) W. Płatonow.

Zgodno z oryginałem:

Minister Sekretarz Stanu, (podpisano) W. Płatonow.

Zgodno z wypisem:

P. o. Sekretarza Stanu, (podpisano) A. Zaborowski.

Za zgodność:

Dyrektor Główny Prezydujący
w Kommissyi Rządowej Sprawiedliwości, Woźniński.

P. o. Dyrektora Kancellaryi, Wł. Holewiński.

Dzień ogłoszenia 19 (31) Grudnia 1864 r.

Божією Милостію

МЫ, АЛЕКСАНДРЪ II-ой,

Императоръ и Самодержецъ Всероссійскій, Царь Польскій,
Великій Князь Финляндскій,

и проч., и проч., и проч.,

Августѣйшіе Предшественники Наши, въ заботливости Своей объ устройствѣ общественнаго образованія въ Царствѣ Польскомъ, имѣли главнѣйше въ виду потребности Польскаго населенія, какъ составляющаго большинство жителей края. Вслѣдствіе сего преподаваніе во всѣхъ, содержимыхъ Правительствомъ, учебныхъ заведеніяхъ Царства производилось и производится исключительно на польскомъ языкѣ. Такимъ образомъ, въ Царствѣ нѣтъ ни одного училища, въ которомъ дѣти пребывающихъ въ этомъ краѣ русскихъ, могли бы получать образованіе, соответствующее потребностямъ Русской народности и духу Православной вѣры.

Столь ощутительный недостатокъ обратилъ на себя вниманіе бывшаго Намѣстника въ Царствѣ, Его Императорскаго Высочества Великаго Князя Константина Николаевича, и по распоряженію Его, составлено было предположеніе объ учрежденіи въ г. Варшавѣ двухъ гимназій, мужской и женской, для русскихъ дѣтей. Между тѣмъ, просвѣщенная благотворительность частныхъ лицъ положила начало этому полезному дѣлу, открытіемъ въ Варшавѣ, на пожертвованныя суммы, Русской Школы для первоначальнаго образованія дѣтей обоого пола.

Нынѣ приступивъ къ прочному развитію и распространенію въ Царствѣ учебныхъ заведеній, примѣненныхъ къ разнороднымъ потребностямъ всѣхъ нашихъ вѣроподданныхъ, Мы признали за благо, согласно съ желаніемъ учредительной упомянутой Русской Школы, дать и сему учебному заведенію большее развитіе, преобразованіемъ онаго въ Гимназію, съ особыми состоящими при ней, женскою Прогимназією, и Начальнымъ Училищемъ, и вслѣдствіе сего постановили и постановляемъ:

Ст. 1. Учрежденная въ г. Варшавѣ, частною благотворительностью, Русская Школа преобразовывается въ Варшавскую Русскую Гимназію.

z Bożej Łaski

MY ALEXANDER II-gi,

Cesarz i Samowładca Wszech Roszyi, Król Polski,
Wielki Książę Finlandzki,

etc., etc., etc.,

Najdostojniejsi Poprzednicy Nasi w troskliwości Swojej o zaprowadzenie oświecenia publicznego w Królestwie Polskiem, mieli głównie na względzie potrzeby ludności Polskiej, jako składającej większość mieszkańców tego kraju. W skutek tego, wykład przedmiotów we wszystkich kosztem Rządu utrzymywanych Zakładach Naukowych odbywał się i odbywa się wyłącznie w języku polskim. Tym sposobem w Królestwie Polskiem nie ma ani jednej Szkoły, w którejby dzieci zamieszkałych w tym kraju Roszjan mogły pobierać nauki, odpowiednie potrzebom Ruskiej narodowości i duchowi Prawosławnej Wiary.

Ten tak dotkliwy brak zwrócił na siebie uwagę byłego Namieśnika w Królestwie, Jego CESARSKIEJ WYSOKOŚCI WIELKIEGO KSIĘCIA KONSTANTEGO MIKOŁAJEWICZA, i z Jego rozporządzenia ułożony został projekt urządzenia w mieście Warszawie dwóch Gimnazyów męzkiego i żeńskiego dla dzieci ruskich. Tymczasem chwalebna gorliwość prywatnych dobroczyńców, dała początek temu pożytecznemu dziełu, przez utworzenie w Warszawie wychowania dzieci cel ofiar, Ruskiej Szkoły, dla początkowego wychowania dzieci obojej płci.

Przystąpiwszy obecnie do gruntownego rozwinięcia i rozszerzenia w Królestwie Zakładów naukowych, zastosowanych do różnorodnych potrzeb wszystkich Naszych wiernych poddanych, uznaliśmy pożytecznem, zgodnie z życzeniem założycieli rzeczonej Ruskiej Szkoły, dać i temu Naukowemu Zakładowi obszerniejsze rozwinięcie, utworzeniem z niego Gimnazjum ze znajdującemi się przy niem oddzielnie Żeńskiem Progimnazjum i Szkołą początkową, i w skutek tego, postanowiliśmy i stanowimy:

ART. 1. Założona w mieście Warszawie z prywatnych ofiar Ruska Szkoła, zreorganizowaną zostanie na Warszawskie Gimnazjum Ruskie.

Ст. 2. Въ Варшавской Русской Гимназіи полагается семь классовъ съ годичнымъ курсомъ для каждаго класса. Классы, начиная съ четвертаго, открываются постепенно, по мѣрѣ поступленія достаточнаго числа учениковъ.

Ст. 3. При Варшавской Русской Гимназіи состоятъ: Русское Начальное (элементарное) Училище для дѣтей обоего пола и Русская женская Прогимназія.

Ст. 4. Въ Русской женской Прогимназіи полагаются четыре класса. Въ послѣдствіи, Училище сіе должно быть преобразовано въ Русскую женскую Гимназію.

Ст. 5. Въ Варшавскую Русскую Гимназію и состоящія при ней учебныя заведенія, означенныя въ ст. 3, принимаются преимущественно дѣти русскихъ, находящихся въ Царствѣ безъ различія званій и сословій.

Ст. 6. Предметы и объемъ преподаванія въ Варшавской Русской Гимназіи опредѣляются сообразно установленному въ Имперіи курсу классическихъ гимназій. Равнымъ образомъ, преподаваніе въ состоящихъ при Варшавской Русской Гимназіи, Начальномъ Училищѣ и женской Прогимназіи, должно соотвѣтствовать курсу таковыхъ же учебныхъ заведеній въ Имперіи. Притомъ, сверхъ обязательныхъ предметовъ обученія, въ Варшавской Русской Гимназіи и женской Прогимназіи преподается для желающихъ, польскій языкъ и словесность.

Ст. 7. Преподаваніе всѣхъ предметовъ въ Варшавской Русской Гимназіи и въ состоящихъ при ней учебныхъ заведеніяхъ производится на русскомъ языкѣ.

Ст. 8. Ученики, окончившіе съ успѣхомъ курсъ въ Варшавской Русской Гимназіи и получившіе о томъ надлежащій аттестатъ, пользуются всѣми правами и преимуществами лицъ, имѣющихъ аттестаты объ успѣшномъ окончаніи курса въ гимназіяхъ Имперіи.

Ст. 9. Варшавская Русская Гимназія и состоящія при ней, Начальное Училище и женская Прогимназія ввѣряются особенному покровительству и попеченію Архіепископа Варшавскаго и Новогоріевскаго.

Ст. 10. Варшавская Русская Гимназія и состоящія при ней, Начальное Училище и женская Прогимназія подчинены Управленію Народнаго Просвѣщенія въ Царствѣ. Для ближайшаго же заведыванія дѣлами сихъ учебныхъ заведеній назначается Почетный Попечитель Варшавской Русской Гимназіи, избираемый

Art. 2. Ruskie Warszawskie Gimnazjum mieć będzie siedem klas, z jednorocznym kursem dla każdej klasy. Klasy zaczynając od czwartej otwierane zostaną stopniowo, w miarę przybywającej dostatecznej liczby uczniów.

Art. 3. Przy Warszawskiem Ruskim Gimnazjum utrzymywane być mają: Szkoła początkowa (elementarna) Ruska, dla dzieci obojej płci i Ruskie Progimnazjum Żeńskie.

Art. 4. Ruskie Progimnazjum Żeńskie mieć będzie cztery klasy. W przyszłości, Szkoła ta zamienioną być ma na Ruskie Gimnazjum Żeńskie.

Art. 5. Do Warszawskiego Gimnazjum Ruskiego i będących przy niem Zakładów naukowych, w artykule 3 wymienionych, przyjmowane będą przedewszystkiem dzieci Rossjan zamieszkałych w Królestwie, bez różnicy stanu.

Art. 6. Przedmioty i obszerność wykładu nauk w Warszawskiem Gimnazjum Ruskim, oznaczone zostaną, stosownie do przepisane go w Cesarstwie kursu nauk dla Gimnazjów klasycznych. Również wykład przedmiotów w będących przy Warszawskiem Gimnazjum Ruskim, Szkole początkowej i Progimnazjum żeńskiem, odpowiadać winien przepisanejmu kursowi nauk, dla takichże Zakładów naukowych w Cesarstwie. Nadto jeszcze, oprócz obowiązującego wykładu przedmiotów w Warszawskiem Gimnazjum Ruskim i Progimnazjum żeńskiem, wykladać się ma życzącym, język polski i literatura polska.

Art. 7. Wykład wszystkich przedmiotów w Warszawskiem Gimnazjum Ruskim i w znajdujących się przy niem Zakładach naukowych odbywać się ma w języku ruskim.

Art. 8. Uczniowie, którzy ukończą z pożytkiem pełny kurs w Warszawskiem Gimnazjum Ruskim i otrzymają należyty na to attestat, używać mają wszelkich praw i prerogatyw osób, które otrzymały podobne attestaty z ukończenia z pożytkiem kursu w Gimnazjach Cesarstwa.

Art. 9. Warszawskie Gimnazjum Ruskie i znajdująca się przy niem Szkoła początkowa i Progimnazjum żeńskie, zostawać mają pod szczególną opieką i pieczołowitością Arcybiskupa Warszawskiego i Nowogeorgiewskiego.

Art. 10. Warszawskie Gimnazjum Ruskie i znajdujące się przy niem Szkoła początkowa i Progimnazjum żeńskie, podległe Zarządowi Oświecenia Publicznego w Królestwie. Do bliższego zaś zawiadywania interesami tych Zakładów naukowych mianowany być ma Kurator Honorowy Warszawskiego Gimnazjum Ru-

изъ числа жительствовавшихъ въ г. Варшавѣ русскихъ, отличающихся особенною ревностью къ отечественному просвѣщенію.

Ст. 11. На Почетномъ Попечителѣ лежитъ обязанность заботиться о преуспѣяніи и матеріальномъ благосостояніи Варшавской Русской Гимназіи и состоящихъ при ней учебныхъ заведеній, представлять объ нихъ предъ мѣстными властями, входя, въ случаѣ надобности, съ представленіями непосредственно къ Намѣстнику Нашему въ Царствѣ, принимать и хранить жертвуемые на сіи Училища частными благотворителями суммы и имѣть контроль за правильнымъ употребленіемъ, какъ сихъ суммъ, такъ и средствъ, отпускаемыхъ изъ казны на содержаніе помянутыхъ учебныхъ заведеній.

Ст. 12. Почетный Попечитель Варшавской Русской Гимназіи назначается и увольняется Высочайшими указами, по представленіямъ Намѣстника въ Царствѣ. Должности Почетнаго Попечителя не присвоено денежнаго оклада. Почетный Попечитель, пока состоитъ въ семъ званіи, числится, если онъ не занимаетъ другой, высшей должности, въ IV классѣ.

Ст. 13. Непосредственное начальство надъ Варшавскою Русскою Гимназіею и состоящими при ней начальнымъ Училищемъ и женскою Прогимназіею, ввѣряется особому Директору. Онъ имѣетъ, въ отношеніи къ симъ учебнымъ заведеніямъ, права и обязанности, присвоенныя Директорамъ гимназій въ Имперіи.

Ст. 14. Въ помощь Директору, по Варшавской женской Прогимназіи, назначается Главная Воспитательница. Она, подъ руководствомъ Директора, управляетъ этимъ училищемъ.

Ст. 15. При Варшавской Русской Гимназіи и состоящихъ при ней учебныхъ заведеніяхъ имѣются: а) два законоучителя православнаго исповѣданія; б) штатные учителя, и сверхъ того, если окажется надобность, посторонніе, опредѣляемые по найму, преподаватели; в) воспитатели для наблюденія за порядкомъ въ Гимназіи, и воспитательницы для наблюденія за порядкомъ въ женской Прогимназіи; г) врачъ и д) писмоводитель. Кромѣ того, при сихъ училищахъ имѣется нужная прислуга.

Ст. 16. Суммы, потребныя на содержаніе служащихъ (ст. 15) и на другіе необходимые расходы, отпускаются, по прилагаемымъ при семъ штатамъ, изъ казны Царства.

Впредь до открытія всѣхъ классовъ Русской Гимназіи и окончательнаго образованія состоящихъ при оной заведеній, штатныя суммы отпускаются въ уменьшенномъ размѣрѣ, соотвѣтственно дѣйствительной надобности, по росписанію, состав-

skiego, выбранный изъ между жителей въ Варшавѣ Россіянъ, отличающихся особенною горливіею о оцзисту ошвіатѣ.

Art. 11. Kurator Honorowy obowiązany jest starać się o świetność i materjalne powodzenie Warszawskiego Gimnazjum Ruskiego i znajdujących się przy niem Zakładów naukowych, wstawiać się za niemi do Władz miejscowych, wchodząc w razie potrzeby z przedstawieniami bezpośrednio do Namiestnika Naszego w Królestwie, przyjmować i przechowywać ofiarowane na te Szkoły, przez prywatnych dobroczyńców summy i rozciągnąć kontrolę nad właściwym użyciem tak rzeczonych summ jako też i funduszów wyznaczonych ze Skarbu na utrzymanie tych Zakładów naukowych

Art. 12. Kurator Honorowy Warszawskiego Gimnazjum Ruskiego mianowany i uwalniany będzie Najwyższemi Ukazami na przedstawienie Namiestnika w Królestwie. Do Urzędu Kuratora Honorowego żadna płaca przywiązana nie będzie. Kurator Honorowy, przez czas pozostawania w tem urzędowaniu, liczyć się ma w klasie IV, jeżeli wyższego już nie zajmuje urzędu.

Art. 13. Zwierzchnictwo bezpośrednie nad Warszawskiem Gimnazjum Ruskim i zostającemi przy niem Szkołą początkową i Progimnazjum żeńskim, powierzonom być ma osobnemu Dyrektorowi. Dyrektor ten co do tych Zakładów naukowych, mieć będzie attribucje i obowiązki należące do Dyrektorów Gimnazjów w Cesarstwie.

Art. 14. Do pomocy Dyrektorowi Warszawskiego Progimnazjum żeńskiego, mianowaną być ma Przełożona. Do niej Zarząd rzeczonej Szkoły, pod kierunkiem Dyrektora, należecъ będzie

Art. 15. Przy Warszawskiem Gimnazjum Ruskim i znajdujących się przy niem naukowych Zakładach, utrzymywani być mają: a) dwaj nauczyciele religii prawosławnej; b) nauczyciele etatowi i oprócz tego, jeśli zajdzie potrzeba, obcy, przyjmowani za ugodą; c) guwernerowie dla pilnowania porządku w Gimnazjum i guwernantki dla pilnowania porządku w Progimnazjum żeńskim; d) lekarz i e) sekretarz. Oprócz tego, przy tych Szkołach będzie odpowiednia posługa.

Art. 16. Potrzebne fundusze na utrzymanie służby (Art. 15) i na inne niezbędne wydatki Skarb Królestwa dostarczy, według załączonych tu etatów.

Dopóki wszystkie klasy Gimnazjum Ruskiego nie zostaną otwarte i dopóki nie będą w zupełności urządzone należące do niego Zakłady, summy etatowe dostarczane być mają w ilości do rzeczywistej potrzeby zredukowanej, na zasadzie rozkładu przez Ho-

влепному Почетнымъ Попечителемъ Гимназіи и утвержденному установленнымъ порядкомъ.

Ст. 17. Варшавская Русская Гимназія и состоящая при ней Начальное Училище и женская Прогимназія, а равно какъ служащая при оныхъ должностныя лица, такъ и воспитанники сихъ заведеній, пользуются всеми правами и преимуществами соотвѣствующихъ учебныхъ учреждений, содержимыхъ въ Царствѣ Польскомъ отъ Правительства.

Ст. 18. Служба должностныхъ лицъ при Варшавской Русской Гимназіи и состоящихъ при ней учебныхъ заведеніяхъ, въ случаѣ перехода этихъ лицъ въ учебное вѣдомство Имперіи, даетъ имъ всѣ права и преимущества, приобретаемыя соотвѣствующею службою по сему вѣдомству.

Ст. 19. Директоръ Варшавской Русской Гимназіи представляется Почетнымъ Попечителемъ, чрезъ Управленіе Народнаго Просвѣщенія, на утвержденіе Совѣта Управленія Царства. Главная воспитательница и воспитательницы женской Прогимназіи, воспитатели Гимназіи, учителя, врачъ и писмоводитель, определяются и увольняются Почетнымъ Попечителемъ, по представленіямъ Директора, а законоучители, сверхъ того, по соглашеніи Почетнаго Попечителя съ епархіальнымъ начальствомъ. Прислуга избирается Директоромъ.

Ст. 20. Классы всѣхъ должностей, полагаемыхъ при Варшавской Русской Гимназіи и состоящихъ при ней учебныхъ заведеніяхъ, определяются въ прилагаемыхъ у сего штатахъ.

Ст. 21. Въ пользу Варшавской Русской Гимназіи и состоящихъ при ней учебныхъ заведеній поступаютъ, независимо отъ отпускаемыхъ казною суммъ, спеціальныя средства сихъ заведеній, состоящая изъ суммъ, жертвуемыхъ частною благотворительностью, и изъ платы, взимаемой отъ учениковъ и ученицъ. Сія спеціальныя средства обращаются, какъ на содержаніе пансіоновъ при Варшавской Русской Гимназіи и женской Прогимназіи (ст. 27), такъ и вообще на улучшеніе сихъ учебныхъ заведеній; при чемъ однакоже пожертвованія употребляются не иначе, какъ на точномъ основаніи предъявленныхъ жертвователями желаній (буде таковыя предъявлены были).

Ст. 22. При Варшавской Русской Гимназіи и женской Прогимназіи состоятъ педагогическіе Совѣты, составленные изъ Директора, законоучителей и штатныхъ учителей Гимназіи или Прогимназіи. Въ педагогическомъ Совѣтѣ женской Прогимназіи присутствуетъ съ правомъ голоса, Главная Воспитательница. Въ случаѣ надобности, въ сіи Совѣты приглашаются: воспитатели Гимназіи, воспитательницы Прогимназіи и врачъ.

норowego Kuratora Gimnazjum sporządzonego i ustanowionym porządkiem zatwierdzonego.

Art. 17. Warszawskie Gimnazjum Ruskie i będące przy niem: Szkoła początkowa i Progimnazjum żeńskie, niemniej należące do składu ich osoby i wychowawcy tych Zakładów, używając wszelkich praw i prerogatyw, odpowiednich Zakładów naukowych Rządowych w Królestwie Polskiem istniejących.

Art. 18. Służba osób zostających przy Warszawskiem Gimnazjum Ruskiem i przy istniejących przy niem Zakładach naukowych, w razie przejścia tych osób do służby wychowania w Cesarstwie, nadaje im wszelkie prawa i prerogatywy, jakich tam przez stosowną w tej gałęzi służbę nabyć można.

Art. 19. Dyrektora Warszawskiego Gimnazjum Ruskiego przedstawia Kurator Honorowy, do zatwierdzenia Rady Administracyjnej Królestwa, za pośrednictwem Zarządu Oświecenia Publicznego. Przełożoną i guwernantki Progimnazjum żeńskiego, guwernerów Gimnazjum, nauczycieli, lekarza i sekretarza, mianuje i uwalnia Kurator Honorowy, na przedstawienie Dyrektora; a co do nauczycieli religii, Kurator Honorowy porozumieć się nadto winien ze Zwierzchnością eparchialną. Posługę przyjmuje Dyrektor.

Art. 20. Klasy wszystkich urzędów należących do składu Warszawskiego Gimnazjum Ruskiego i będących przy niem Zakładów naukowych, zamieszczone są w załączonych tu etatach.

Art. 21. Na korzyść Warszawskiego Gimnazjum Ruskiego i zostających przy niem Zakładów naukowych, oprócz summ ze Skarbu, przeznaczają się specyalne Zakładów tych dochody, składające się z ofiar prywatnych dobroczyńców i z opłat od uczniów i uczennic pobieranych. Specyalne tego rodzaju dochody obracane być mają, tak na utrzymanie pensyj przy Warszawskiem Gimnazjum Ruskiem i przy Progimnazjum żeńskiem (art. 27), jakoteż w ogólności na ulepszenie tych Zakładów naukowych, przy czem jednak ofiary nieinaczej użyte być mają, jak w ścisłem zastosowaniu się do życzeń przez ofiarodawców objawionych, (jeśli takowe miały miejsce).

Art. 22. Przy Warszawskiem Gimnazjum Ruskiem i przy Progimnazjum żeńskiem, będą Rady pedagogiczne, złożone z Dyrektora, nauczycieli religii i nauczycieli etatowych Gimnazjum lub Progimnazjum. Do Rady pedagogicznej Progimnazjum żeńskiego należeć ma Przełożona z głosem stanowczym. W razie potrzeby wezwani być mogą do tych Rad, guwernerowie Gimnazjum, guwernantki Progimnazjum lekarz.

Ст. 23. Педагогическіе Совѣты Гимназій и Прогимназій собираются или отдѣльно, или въ соединенномъ засѣданіи, по крайней мѣрѣ одинъ разъ въ мѣсяцъ, въ теченіи учебнаго года. Кромѣ того, въ случаѣ надобности, могутъ быть назначаемы Директоромъ чрезвычайныя собранія. Равнымъ образомъ и Почетному Попечителю предоставляется созывать, по его усмотрѣнію, чрезвычайныя засѣданія педагогическихъ Совѣтовъ.

Ст. 24. Въ педагогическихъ Совѣтахъ Гимназій и женской Прогимназій, а равно въ соединенномъ засѣданіи сихъ Совѣтовъ председательствуетъ Директоръ. При обсужденіи же, въ такомъ соединенномъ засѣданіи, дѣла особенной важности, председательствуетъ Почетный Попечитель, буде найдетъ это нужнымъ.

Ст. 25. Дѣла въ педагогическихъ Совѣтахъ Гимназій и Прогимназій рѣшаются по большинству голосовъ. При равенствѣ голосовъ, голосъ Председателя даетъ перевѣсъ. Журналы Совѣтовъ сообщаются Почетному Попечителю, а журналы соединенныхъ засѣданій представляются на его утверждение. Равнымъ образомъ, и въ случаѣ разногласія Директора съ большинствомъ, дѣло разрѣшается Почетнымъ Попечителемъ.

Ст. 26. Обсужденію и окончательному рѣшенію педагогическихъ Совѣтовъ Гимназій и Прогимназій въ отдѣльности, подлежатъ слѣдующія дѣла: а) приемъ учениковъ и ученицъ и переводъ ихъ изъ класса въ классъ; б) освобожденіе недостаточныхъ учениковъ и ученицъ отъ платы за ученіе; в) выдача аттестатовъ ученикамъ и ученицамъ; г) взысканіе съ учениковъ и ученицъ за важныя проступки и исключеніе ихъ изъ учебныхъ заведеній; д) рассмотрѣніе годичныхъ отчетовъ по учебной части и е) проверка суммъ и счетовъ по приходамъ и расходамъ.

Ст. 27. Въ соединенномъ засѣданіи педагогическихъ Совѣтовъ Гимназій и женской Прогимназій обсуждаются слѣдующія дѣла: а) опредѣленіе размѣра платы за ученіе; б) составленіе сметы специальныхъ средствъ Гимназій и состоящихъ при ней учебныхъ заведеній; в) учрежденіе, на счетъ специальныхъ средствъ, указанныхъ въ ст. 21, пансіоновъ для мальчиковъ при Гимназій и для дѣвицъ при женской Прогимназій и постановленіе правилъ для поступленія и содержанія воспитанниковъ и воспитанницъ въ сихъ пансіонахъ; г) выборъ учебныхъ руководствъ и пособій, а также книгъ для библіотеки Варшавской Русской Гимназій и составленіе правилъ о порядкѣ храненія и выдачи книгъ изъ сей библіотеки; д) одобреніе рѣчей, назначаемыхъ для чтенія на публичномъ актѣ; е) удостоеніе, по

Art. 23. Rady pedagogiczne Gimnazjum i Progimnazjum zbierać się mają każda oddzielnie lub w połączonym komplecie, przynajmniej raz na miesiąc w ciągu roku szkolnego. Prócz tego, w razie potrzeby, Dyrektor ma prawo zwoływać nadzwyczajne posiedzenia. Podobnież i Kuratorowi Honorowemu służy prawo zwoływać, według jego uznania, nadzwyczajne posiedzenia Rad pedagogicznych.

Art. 24. W Radach pedagogicznych Gimnazjum i Progimnazjum żeńskiego i na posiedzeniach połączonych tych Rad przewodniczy Dyrektor. W razie atoli roztrząsania na posiedzeniu połączonym kompletu przedmiotów nadzwyczajnej ważności, przewodniczyć będzie Kurator Honorowy, jeżeli uzna tego potrzebę.

Art. 25. Interessa w Radach pedagogicznych Gimnazjum i Progimnazjum decydują się większością głosów. Równość głosów, głos Prezydującego rozstrzyga. Protokół Rad komunikowane być winny Kuratorowi Honorowemu, a protokół posiedzeń w połączonym komplecie, do jego zatwierdzenia mają być przedstawiane. Podobnież i w przypadkach zachodzącej różności zdań między Dyrektorem a większością, interess ulega decyzji Kuratora Honorowego.

Art. 26. Roztrząsaniu i decyzji ostatecznej Rad pedagogicznych Gimnazjum i Progimnazjum każdej z osobna, ulegają następujące interesa: а) przyjmowanie uczniów i uczennic oraz promocyja ich do klass wyższych; б) uwolnienie niezamożnych uczniów i uczennic od opłaty za nauki; в) wydawanie uczniom i uczennicom аттестатów; д) karanie uczniów i uczennic za ważniejsze przekroczenia i wydalenie ich z Zakładów naukowych; е) przegląd rocznych sprawozdań naukowych; і f) sprawdzenie obrotu funduszków i rachunków z dochodów i wydatków.

Art. 27. Na posiedzeniach w połączonym komplecie Rad pedagogicznych Gimnazjum i Progimnazjum żeńskiego, roztrząsane będą następujące interesa: а) ustanowienie wysokości opłaty od uczniów; б) ułożenie etatu specjalnych dochodów Gimnazjum i będących przy niem Zakładów naukowych; в) urządzenie pensyi na rachunek tych specjalnych dochodów, o których w art. 21 jest mowa, dla chłopców przy Gimnazjum i dla dziewcząt przy Progimnazjum żeńskiem, oraz wydanie przepisów co do przyjmowania i utrzymywania w tych pensjach wychowalców i wychowanic; д) dobór książek wykładowych i innej naukowej pomocy, oraz książek do Biblioteki Warszawskiego Gimnazjum Ruskiego, tudzież wydanie przepisów o przechowywaniu tych książek i o wydawaniu ich z Biblioteki; е) ocenienie mów, mających być czytaniem

надлежащемъ испытаніи, званія Русскаго Домашняго Учителя и Русской Домашней Учительницы; ж) избраніе изъ преподавателей, бібліотекаря и секретаря педагогическаго Совѣта Гимназій и Совѣта женской Прогимназій и з) разсмотрѣніе и одобреніе программъ преподаванія по каждому предмету.

Ст. 28. Приведеніе въ исполненіе и дальнѣйшее развитіе настоящаго указа, который долженъ быть внесенъ въ Дневникъ Законовъ, поручается Нашему Намѣстнику и Совѣту Управленія въ Царствѣ Полскомъ.

Данъ въ Югенгеймѣ (близъ Дармштадта), Августа 30 (Сентября 11) дня, 1864 года.

(подписано) „АЛЕКСАНДРЪ.“

podczas aktu uroczystego; f) przyznanie, w skutek złożonego egzaminu, tytułu Ruskiego prywatnego Nauczyciela i Ruskiej prywatnej Nauczycielki; g) wybór z pomiędzy Nauczycieli, bibliotekarza i sekretarza Rady pedagogicznej Gimnazjum i Rady Progimnazjum ruskiego; i h) roztrząsanie i przyjęcie programu wykładu każdego przedmiotu.

ART. 28. Wykonanie i dalsze rozwinięcie niniejszego Ukazu który w Dzienniku Praw zamieszczonym być ma, Naszemu Namieśnikowi i Radzie Administracyjnej Królestwa polecamy.

Dan w Jugenheimie (pod Darmsztadtem), dnia 30-go Sierpnia (11 Września) 1864 r.

(podpisano) „ALEXANDER.“

Przez Cesarza i Króla,
Minister Sekretarz Stanu, (podpisano) W. Platonow.

Zgodno z oryginałem:
Minister Sekretarz Stanu, (podpisano) W. Platonow.

Zgodno z wypisem:
P. o. Sekretarza Stanu, (podpisano) A. Zaborowski.

Za zgodność:
Dyrektor Główny Prezydujący
w Kommissyi Rządowej Sprawiedliwości, Wosiński.

P. o. Dyrektora Kancellaryi, Wł. Holewiński.

Dzień ogłoszenia 19 (31) Grudnia 1864 roku.

На подлинномъ собственною Его Императорскаго
Величества рукою написано:

„Быть по сему.“

въ Югенгеймъ, (близъ Дармштадта), 30 Августа (11 Сентя-
бря) 1864 г.

przez Cesarza i Króla, Minister Sekretarz Stanu,
(podpisano) W. Platonow.

Приложение къ ст. 16.

ШТАТЪ

РУССКОЙ СЕМИКЛАССНОЙ ГИМНАЗИИ
ВЪ ВАРШАВѢ.

Наименованіе статей расхода.	Классы до- жностей.	Число лицъ.	Одному.		Всѣмъ.	
			Руб.	к.	Руб.	к.
I. Содержаніе служащихъ:						
Директоръ Гимназіи	V	1	2500	—	2500	—
Законоучитель	—	1	1000	—	1000	—
Учители наукъ	VIII	10	1200	—	12000	—
Учители Нѣмецкаго и Французскаго языковъ	VIII	2	1000	—	2000	—
Учитель Польскаго языка и словесно- сти	VIII	1	1000	—	1000	—
(Онъ же обучаетъ желающихъ Поль- скому языку и въ женской Проги- мназіи).						
Учитель черченія, чистописанія и ри- сованія	IX	1	600	—	600	—
Воспитатели	VIII	2	900	—	1800	—
Письмоводитель	—	1	400	—	400	—
Врачъ	—	1	300	—	300	—
(Онъ же Врачъ при женской Про- гимназіи и при начальномъ учи- лищѣ).						
			—	20	—	21600

ETAT

RUSKIEGO SIEDMIOKLASSOWEGO GIMNAZYUM
W WARSZAWIE.

Wyszczególnienie Wydatków.	Klasa urzędu.	Ilość osób.	Jednemu.		Wszyst- kim.	
			Rsr.	k.	Rsr.	k.
I. Płaca osób:						
Dyrektor Gimnazyum	V	1	2500	—	2500	—
Nauczyciel religii	—	1	1000	—	1000	—
Nauczyciele przedmiotów	VIII	10	1200	—	12000	—
Nauczyciele języków Francuzkiego i Niemieckiego	VIII	2	1000	—	2000	—
Nauczyciel języka Polskiego i Litera- tury	VIII	1	1000	—	1000	—
(Tenże wykłada żądającym język Pol- ski w Progimnazyum żeńskim.)						
Nauczyciel kaligrafii i rysunków	IX	1	600	—	600	—
Guwernerowie	VIII	2	900	—	1800	—
Sekretarz	—	1	400	—	400	—
Lekarz	—	1	300	—	300	—
(Zarazem przy żeńskim Progimna- zyum i przy Szkole początkowej.)						
	—	20	—	—	21600	—

Annex do art. 16.

На подлинномъ собственною Его Императорскаго
Величества рукою написано:

„Бытъ по сему.“

въ Югенгеймъ, (близъ Дармштадта), 30 Августа (11 Сентя-
бря) 1864 г.

przez Cesarza i Króla, Minister Sekretarz Stanu,
(podpisano) W. Platonow.

ШТАТЪ

РУССКОЙ ЧЕТЫРЕХКЛАССНОЙ ЖЕНСКОЙ
ПРОГИМНАЗИИ ВЪ ВАРШАВѢ.

Наименованіе статей расхода.	Классы должностей.	Число лицъ.	Одному.		Всѣмъ.	
			Руб.	к.	Руб.	к.
1. Содержаніе служащихъ:						
Директору Гимназіи за заведываніе	V	1	500	—	500	—
Прогимназіею добавочныхъ . . .		1	750	—	750	—
Законоучитель	—					
(Онъ же и Законоучитель въ Русскомъ Начальномъ Училищѣ.)						
Учители наукъ	VIII	6	1000	—	6000	—
Учители новыхъ языковъ	VIII	2	800	—	1600	—
Главная Воспитательница	—	1	1200	—	1200	—
Воспитательницы	—	4	500	—	2000	—
	—	15	—	—	12050	—

II. Другіе расходы:

На библіотеку	250
На учебныя пособія, классныя принадлежности и на награды ученицамъ	250
На уроки церковнаго пѣнія	200
На уроки гимнастики	200
На наемъ прислуги	400
На отопленіе и освѣщеніе зданія Прогимназии (отводи- маго казною)	400
На ремонтъ и содержаніе чистоты зданія	300
Итого	2000
Всего	14050

ЕТАТ

RUSKIEGO CZTEROKLASSOWEGO PROGIMNAZYUM ŻEŃSKIEGO W WARSZAWIE.

Wyszczególnienie wydatków.	Klasa urzędu.	Liczba osób.	Jednemu.		Wszyst- kim.	
			Rsr.	k.	Rsr.	k.
I. Płaca osób:						
Dyrektorowi Gimnazjum za zawiady- wanie Progimnazjum dodatku do- płaty	V	1	500	—	500	—
Nauczyciel religji	—	1	750	—	750	—
(Wykładający zarazem religję w Ru- skiej Szkole początkowej)						
Nauczyciele przedmiotów	VIII	6	1000	—	6000	—
Nauczyciele języków	VIII	2	800	—	1600	—
Przełożona	—	1	1200	—	1200	—
Guwernantki	—	4	500	—	2000	—
	—	15	—	—	12050	—

II. Rozmaite wydatki:

Na Bibliotekę	250
Na książki pomocnicze, na klasowe potrzeby i na nagro- dy dla uczennic	250
Na naukę śpiewu kościelnego	200
Na naukę gimnastyki	200
Na służbę niższą	400
Na opał i światło zabudowania rządowego dla Progimna- zjum	400
Na reparację domu i utrzymanie w nim czystości	300
Razem	2000
W ogóle	14050

На подлинномъ собственною Его Императорскаго
Величества рукою написано:

„Быть по сему.“

въ Югенгеймъ, (близъ Дармштадта), 30 Августа (11 Сентя-
бря) 1864 г.

przez Cesarza i Króla, Minister Sekretarz Stanu,
(podpisano) W Platon w

ШТАТЪ

ВАРШАВСКАГО РУССКАГО НАЧАЛЬНАГО УЧИЛИЩА
ДЛЯ ДѢТЕЙ ОБОЕГО ПОЛА.

Наименованіе етатей расхода.	Классы дол- жностей.	Число лицъ.	Одному.		Всѣмъ.	
			Руб.	к.	Руб.	к.
Учитель	X	1	500	—	500	—
Учительница	—	1	500	—	500	—
На учебныя пособія	—	—	100	—	100	—
На отопленіе и содержаніе помѣще- нія (отведеннаго въ казенномъ домѣ)	—	—	250	—	250	—
На жалованье сторожу	—	1	120	—	120	—
Всего	—	3	—	—	1470	—

Е Т А Т

SZKOŁY POCZĄTKOWEJ RUSKIEJ DLA DZIECI
PĘCI OBOJEJ W WARSZAWIE.

Wyszczególnienie wydatków.	Klasa urzędu.	Ilość osób.	Jednemu.		Wszyst- kim.	
			Rsr.	k.	Rsr.	k.
Nauczyciel	X	1	500	—	500	—
Nauczycielka	—	1	500	—	500	—
Na książki i inne naukowe potrzeby	—	—	100	—	100	—
Na opał i utrzymanie Szkoły (w zabu- dowaniu rządowym)	—	—	250	—	250	—
Stróżowi	—	1	120	—	120	—
W ogóle	—	3	—	—	1470	—

Божією Милостію

МЫ, АЛЕКСАНДРЪ II-ой

Императоръ и Самодержецъ Всероссійскій, Царь Польскій,
Великій Князь Финляндскій,
и проч., и проч., и проч.,

Въ заботливости Нашей о благѣ всехъ вѣроподданныхъ Нашихъ, безъ различія происхожденія и вѣроисповѣданія, Мы обратили вниманіе на то, что многочисленныя въ Царствѣ Польскомъ жители Нѣмецкаго происхожденія и Евангелическаго исповѣданія, не имѣютъ тамъ доселѣ учебнаго заведенія, въ которомъ юношество ихъ, по выходѣ изъ начальныхъ школъ, могло бы получать дальнейшее образованіе, удовлетворяющее ихъ потребностямъ, и что вслѣдствіе сего, ощущается также недостатокъ въ наставникахъ для существующихъ въ Царствѣ начальныхъ училищъ нѣмецкихъ. Находя справедливымъ, чтобы нѣмецкимъ жителямъ открыты были въ Царствѣ Польскомъ средства къ просвѣщенію, подобныя тѣмъ, какія дарованы имъ въ предѣлахъ Имперіи, Мы постановили и постановляемъ:

Ст. 1. Въ г. Варшавѣ учреждается, по примѣру существующаго въ С. Петербургѣ Главнаго Нѣмецкаго училища Св. Петра, Главное Нѣмецкое Евангелическое Училище, для дѣтей обоюго пола, съ преподаваніемъ наукъ въ объемъ, соответствующемъ курсу среднихъ учебныхъ заведеній и на правахъ сихъ заведеній.

Ст. 2. Главному Нѣмецкому Евангелическому Училищу въ Варшавѣ, учреждаемому преимущественно для дѣтей Евангелическаго исповѣданія, предоставляется однако принимать дѣтей и другихъ исповѣданій.

Ст. 3. Варшавское Главное Нѣмецкое Евангелическое Училище состоитъ въ непосредственномъ заведываніи мѣстной Евангелическо-Аугсбургской Консисторіи и подчинено Управленію Народнаго Просвѣщенія въ Царствѣ.

Ст. 4. Консисторія, подъ наблюденіемъ Управленія Народнаго Просвѣщенія, опредѣляетъ курсъ преподаванія въ Училищѣ и соответствующія программы, постановляетъ порядокъ управленія училищемъ и составляетъ надлежащія на сей конецъ инструкціи, а равно, съ утвержденія Управленія Народнаго Просвѣще-

З Божей Ласки

MY, ALEXANDER II-gi,

Cesarz i Samowładca Wszech Rossyi, Król Polski,
Wielki Książę Finlandzki,
etc., etc., etc.,

W troskliwości NASZEJ o dobro wszystkich wiernych poddanych NASZYCH, bez różnicy Pochodzenia i Wyznania, zwróciliśmy uwagę na to, że nader liczni w Królestwie Polskiem mieszkańcy Niemcy i Ewangelickiego Wyznania, nie mają tam dotąd zakładu naukowego, w którymby młodzież ich po wyjściu ze szkół początkowych, mogła pobierać dalsze kształcenie odpowiadające ich potrzebom, i że skutkiem tego czuć się też daje brak nauczycieli dla istniejących w Królestwie początkowych Szkół niemieckich, Uznawszy sprawiedliwem, zapewnić niemieckim mieszkańcom podobne środki oświaty w Królestwie Polskiem, jakimi oni są obdarzeni w granicach Cesarstwa, postanowiliśmy i stanowimy:

ART. 1. W mieście Warszawie urządzoną zostanie, na podobieństwo istniejącej w Petersburgu, Głównej Szkoły Niemieckiej Ś-go Piotra, Główna Niemiecka Ewangelicka Szkoła, dla dzieci obojej płci, z wykładem w niej nauk, jakie obejmuje kurs dla średnich zakładów naukowych przepisany i na prawach tychże zakładów.

ART. 2. Głównej Szkole Ewangelicko-Niemieckiej w Warszawie, przeznaczonej przedewszystkiem dla dzieci Wyznania Ewangelickiego, pozwala się wszelako przyjmować dzieci i innych Wyznań.

ART. 3. Warszawska Główna Niemiecko-Ewangelicka Szkoła, zostawać będzie w bezpośredniem zawiadywaniu miejscowego Ewangelicko-Augsburskiego Konsystorza i podlegać ma Zarządowi Oświecenia Publicznego w Królestwie.

ART. 4. Konsystorz pod nadzorem Zarządu Oświecenia Publicznego, przepisze kurs nauk dla Szkoły i odpowiedni program, ustanowi porządek zarządzania Szkołą i ułoży potrzebne na ten cel Instrukcyje, a również, za potwierdzeniem Zarządu Oświecenia Publicznego, wybierze nauczycieli i inne do służby przy Szkole

нія, назначаетъ наставниковъ и другихъ служащихъ при Училищѣ лицъ, какъ изъ нашихъ подданныхъ, такъ и изъ иностранцевъ.

Ст. 5. Начальникъ Варшавской Учебной Дирекціи имѣетъ обязанность посѣщать Училище для обозрѣнія оного, какъ въ педагогическомъ, такъ и въ другихъ отношеніяхъ. Замѣчанія свои онъ предлагаетъ Начальству Училища для зависящихъ распоряженій, а въ случаяхъ важныхъ, представляетъ и Управленію Народнаго Просвѣщенія.

Ст. 6. Директоръ Училища избирается Консисторіею и представляется ею, чрезъ Управленіе Народнаго Просвѣщенія, на окончательное утвержденіе Совѣта Управленія Царства.

Ст. 7. Консисторія озаботится объ открытіи при Училищѣ педагогическихъ классовъ для образованія учителей изъ питомцевъ Училища.

Ст. 8. Въ Училище могутъ быть принимаемы, сверхъ приходящихъ учениковъ и ученицъ, своекоштные пансіонеры и полупансіонеры.

Ст. 9. Консисторія составитъ уставъ и штатъ Училища. Сей уставъ и штатъ, по разсмотрѣніи Управленіемъ Народнаго Просвѣщенія, будутъ представлены онымъ Намѣстнику въ Царствѣ, для испрошенія Нашего утвержденія, установленнымъ порядкомъ.

Ст. 10. Потребныя на содержаніе Училища издержки, будутъ, по мѣрѣ открытія классовъ оного, вносимы въ смету расходовъ Царства, установленнымъ порядкомъ.

Ст. 11. Приведеніе въ исполненіе и дальнѣйшее развитіе настоящаго указа, который долженъ быть внесенъ въ Дневникъ Законовъ, поручается Нашему Намѣстнику и Совѣту Управленія въ Царствѣ.

Данъ въ Югенгеймѣ (близъ Дармштадта), Августа 30 (Сентября 11) дня, 1864 года.

(подписано) „АЛЕКСАНДРЪ.“

osoby, tak z pomiędzy Naszych poddanych, jako też i z cudzoziemców.

Art. 5. Naczelnik Warszawskiej Dyrekcyi Naukowej, obowiązany jest zwiedzać Szkołę, dla zrewidowania jej tak pod względem pedagogicznym, jako też i pod innemi względami. Spostrzeżenia swoje objawiać ma Zwierzchności Szkolnej, w celu wydania przez nią stosownych rozporządzeń, a w ważniejszych razach przedstawiać je Zarządowi Oświecenia Publicznego.

Art. 6. Dyrektora Szkoły, wybiera Konsystorz i za pośrednictwem Zarządu Oświecenia Publicznego, przedstawia Radzie Administracyjnej Królestwa na ostateczne zatwierdzenie.

Art. 7. Konsystorz postara się o otwarciu przy Szkole klass pedagogicznych dla usposobienia nauczycieli z wychowanców Szkoły.

Art. 8. Do Szkoły, oprócz przychodnich uczniów i uczennic, przyjmowani być mogą na koszt własny pensjonarze i półpensjonarze.

Art. 9. Konsystorz ułoży Ustawę i Etat Szkoły. Ustawa ta i Etat, po roztrząśnięciu ich w Zarządzie Oświecenia Publicznego, przedstawione być mają przez tenże Zarząd Namiestnikowi w Królestwie, dla wyjednania Naszego zatwierdzenia, przepisanymporządkiem.

Art. 10. Potrzebne na utrzymanie Szkoły wydatki, w miarę otwierania jej klass, wnoszone być mają do Budżetu Królestwa, przepisanymporządkiem.

Art. 11. Wykonanie i dalsze rozwinięcie niniejszego Ukazu, który w Dzienniku Praw zamieszczony być ma, Namiestnikowi Naszemu w Królestwie i Radzie Administracyjnej polecamy.

Dan w Jugenheimie (pod Darmsztadtem), dnia 30 Sierpnia (11 Września) 1864 r.

(podpisano) „ALEXANDER.“

Przez Cesarza i Króla,
Minister Sekretarz Stanu, (podpisano) W. Piatonow.

Zgodno z oryginałem:

Minister Sekretarz Stanu, (podpisano) W. Piatonow.

Zgodno z wypisem:

P. o. Sekretarza Stanu, (podpisano) A. Zaborowski.

Za zgodność:

Dyrektor Główny Prezydujący
w Kommissyi Rządowej Sprawiedliwości, Wosiński.

P. o. Dyrektora Kancellaryi, Wł. Hołowiński.

Dzień ogłoszenia 19 (31) Grudnia 1864 roku.

Божією Милостію

МЫ, АЛЕКСАНДРЪ II-й,

Императоръ и Самодержецъ Всероссійскій, Царь Польскій,
Великій Князь Финляндскій,

и проч., и проч., и проч.,

Указомъ, сего числа даннымъ, Мы положили болѣ прочныя основанія устройству начальныхъ училищъ въ Царствѣ Польскомъ. Къ учрежденію сихъ училищъ Мы призываемъ всѣхъ жителей Царства, безъ различія происхожденія и вѣроисповѣданія, открывая имъ возможность пользоваться, въ семъ важномъ дѣлѣ, пособіемъ отъ казны. Для успѣшнѣйшаго исполненія предначертаній Нашихъ о распространеніи и развитіи первоначальнаго образованія въ Царствѣ, Мы, въ тоже время, признали за благо, установить въ семъ краѣ Учебныя Дирекціи и вѣрить лицамъ, которыя будутъ управлять ими, ближайшее заведываніе всѣми начальными училищами.

Находя нужнымъ опредѣлить главныя основанія устройства сихъ Учебныхъ Дирекцій и согласовать новыя должности Директоровъ училищъ съ прочими частями учебнаго управленія въ Царствѣ Польскомъ, Мы постановили и постановляемъ:

I. Объ учрежденіи Учебныхъ Дирекцій.

Ст. 1. Царство Польское раздѣляется на 10 Учебныхъ Дирекцій: Варшавскую, Лодзинскую, Радомскую, Келецкую, Люблинскую, Холмскую, Седлецкую, Сувалкскую, Ломжинскую, и Плецкую.

Ст. 2. Предѣлы каждой изъ сихъ Дирекцій будутъ въ точности обозначены особымъ постановленіемъ Учредительнаго въ Царствѣ Комитета.

Ст. 3. Для управленія Учебными Дирекціями назначаютсѣ Директоры училищъ, коихъ служебныя права опредѣлены ниже, въ ст. 35.

Ст. 4. Для заведыванія находящимися въ г. Варшавѣ начальными (элементарными) и частными учебными заведеніями назначается Инспекторъ училищъ г. Варшавы, имѣющій равныя по службѣ права съ Директорами училищъ.

z Bożej Łaski

MY, ALEXANDER II-gi,

Cesarz i Samowładca Wszech Roszyi, Król Polski,
Wielki Xiążę Finlandzki,

etc., etc., etc.,

Ukazem w dniu dzisiejszym wydanym, położyliśmy grunto-
wniejsze podstawy organizacyi Szkół początkowych w Królestwie
Polskiem. Do urządzenia tych Szkół powołujemy wszystkich
mieszkańców Królestwa, bez różnicy pochodzenia i wyznania, uła-
twiając im możność korzystania w tem ważnem dziele z pomocy
Skarbu. Dla pomysłniejszego spełnienia myśli Naszych, co do
rozszerzenia i rozwinięcia wychowania początkowego w Króle-
stwie, uznaliśmy jednocześnie za dobre, ustanowić w tym kraju
Dyrekcye Naukowe i osobom, które będą nimi kierować, bliższe
zawadywanie wszystkiemi Szkołami początkowemi, powierzyć.

Osądziwszy potrzebnem określić główne zasady organizacyi
tych Dyrekcyj Naukowych i pogodzić nowe obowiązki Dyrektorów
Szkół z innemi częściami Zarządu wychowania w Królestwie Pol-
skiem, postanowiliśmy i stanowimy:

I. Organizacya Dyrekcyj Naukowych.

Art. 1. Królestwo Polskie podzielonem zostaje na 10 Dyrek-
cyj Naukowych: Warszawską, Łódzką, Radomską, Kielecką,
Lubelską, Chełmską, Siedlecką, Suwałkowską, Łomżyńską i Płocką.

Art. 2. Granice każdej z tych Dyrekcyj będą dokładnie ozna-
czone osobnem postanowieniem Urządającego w Królestwie Ko-
mitetu.

Art. 3. Do Zarządu Dyrekcyami Naukowemi mianowani zo-
staną Dyrektorowie Szkół, których prawa służbowe poniżej w ar-
tykule 35 są określone.

Art. 4. Do zawiadywania istniejącemi w Warszawie począt-
kowemi (elementarnemi) i prywatnemi Zakładami naukowemi, usta-
nowiony zostaje Inspektor Szkół miasta Warszawy, porównany
w prawach służbowych z Dyrektorami Szkół.

Ст. 5. Варшавскій Директоръ училищъ имѣетъ въ своемъ вѣдѣніи, кромѣ всѣхъ находящихся внѣ г. Варшавы училищъ его Дирекціи, состоящія въ этомъ городѣ казенныя среднія и высшія учебныя заведенія, за исключеніемъ Главной Школы.

Ст. 6. Тѣ учебныя заведенія, которыя, въ силу дѣйствующихъ узаконеній, не подчинены общему учебному управленію въ Царствѣ, а зависятъ отъ другихъ вѣдомствъ, остаются по прежнему въ вѣдѣніи сихъ вѣдомствъ. Но Директоры училищъ обязаны, по принадлежности, посѣщать всѣ таковыя учебныя заведенія и представлять свои замѣчанія, чрезъ свое начальство, на усмотрѣніе вѣдомствъ, управляющихъ означенными училищами.

II. О предѣлахъ власти и обязанностяхъ Директоровъ училищъ и Инспектора училищъ г. Варшавы.

Ст. 7. Директоры училищъ, а равно Инспекторъ Училищъ г. Варшавы, имѣютъ начальство надъ всѣми казенными и общественными учебными заведеніями, находящимися въ предѣлахъ подлежащей Дирекціи или означеннаго города, если оныя, на основаніи предъидущихъ статей, не изъяты изъ ихъ вѣдѣнія.

Ст. 8. Директорамъ училищъ принадлежитъ надзоръ за всѣми начальными училищами, гминными, сельскими и городскими, находящимися въ предѣлахъ Учебной Дирекціи. Они обязаны имѣть особенное попеченіе объ ихъ благоустройствѣ и развитіи. Во всемъ, что касается до сихъ училищъ и до состоящихъ при нихъ учителей и учительницъ, сии Директоры руководствуются въ точности постановленіями указа о начальныхъ училищахъ. Въ отношеніи начальныхъ училищъ, находящихся въ г. Варшавѣ, обязанности сии, согласно ст. 4, возлагаются на Инспектора тамошнихъ училищъ.

Ст. 9. Директоры училищъ, а равно Инспекторъ училищъ г. Варшавы, принимаютъ всѣ нужныя мѣры для приведенія въ дѣйствіе постановленій о начальныхъ училищахъ и даютъ на сей конецъ учителямъ, учительницамъ и смотрителямъ сихъ училищъ надлежащія указанія и инструкціи, примѣняемыя къ мѣстнымъ обстоятельствамъ.

Ст. 10. Директоры училищъ и Инспекторъ училищъ г. Варшавы, представляютъ Управленію Народнаго Просвѣщенія свои соображенія о мѣрахъ къ улучшенію состоянія подвѣдомственныхъ имъ начальныхъ училищъ и заботятся о томъ, чтобы

Art. 5. Warszawski Dyrektor Szkół, oprócz wszystkich za-
obębem miasta Warszawy Szkół do jego Dyrekcyi należących,
nie będzie w swem zawiadywaniu, znajdujące się w temże mie-
ście średnie i wyższe Rządowe Zakłady naukowe, z wyjątkiem
Szkoły Głównej.

Art. 6. Zakłady naukowe, które z mocy obowiązujących
przepisów, nie podlegają Zwierzchniej władzy wychowania w Kró-
lestwie, lecz od innych władz zależą, pozostaną jak dotąd w zawi-
adywaniu tychże władz. Dyrektorowie Szkół atoli z obowiązku
odpowiedzieć mają wszystkie tego rodzaju Zakłady naukowe, i przed-
stawiać uwagi swoje, za pośrednictwem swej zwierzchności, do
uznania władz zawiadujących temi Zakładami.

**II. Attribucye i obowiązki Dyrektorów Szkół, oraz Inspektora Szkół
miasta Warszawy.**

Art. 7. Dyrektorowie Szkół oraz Inspektor Szkół miasta
Warszawy, mają zwierzchnictwo nad wszystkimi Rządowemi i
Publicznemi Zakładami naukowemi, znajdującemi się w obrębie
właściwej Dyrekcyi lub rzezonego miasta, oprócz tych, które na
zasadzie poprzedzających artykułów z pod ich zawiadywania są
wyłączone.

Art. 8. Do Dyrektorów Szkół należy nadzór nad wszystkie-
mi początkowemi Szkołami, gminnemi, wioskowemi i miejskimi,
znajdującemi się w obrębie Dyrekcyi Naukowej. Obowiązkiem
ich jest szczególnie mieć staranie o ich dobry byt i rozwinięcie.
We wszystkim co tylko tych Szkół i zostających przy nich nau-
czycieli i nauczycielek dotyczy, Dyrektorowie ci trzymać się winni
ściśle przepisów Ukazu o Szkołach początkowych. Co zaś do
Szkół początkowych znajdujących się w mieście Warszawie, obo-
wiązki te, zgodnie z art. 4, na Inspektora Szkół tego miasta są
włożone.

Art. 9. Dyrektorowie Szkół a również Inspektor Szkół mia-
sta Warszawy, przedsięwezmą wszelkie potrzebne środki dla do-
prowadzenia do skutku przepisów o Szkołach początkowych,
w tym celu udziela nauczycielom, nauczycielkom i nadzorcom tych
Szkół potrzebne skazówki i instrukcye do miejscowych okoliczno-
ści zastosowane.

Art. 10. Dyrektorowie Szkół i Inspektor Szkół miasta War-
szawy, przedstawiać mają Zarządowi Oświecenia Publicznego uwagi
swoje co do środków polepszenia stanu podległych im Szkół po-
czątkowych, i starać się o to, ażeby nauczyciele i nauczycielki tych

учители и учительницы оных могли воспользоваться всеми выгодами, какія должны быть имъ предоставлены на основаніи указа, даннаго сего числа о начальныхъ училищахъ.

Ст. 11. Директоры училищъ и Инспекторъ училищъ г. Варшавы заведываютъ учебною частію въ воскресно-ремесленныхъ и коммерческихъ училищахъ подлежащей дирекціи или означеннаго города и обязаны заботиться о томъ, чтобы преподаваніе въ сихъ училищахъ производилось на точномъ основаніи началъ, постановленныхъ въ указъ о начальныхъ училищахъ, съ примѣненіемъ къ специальнымъ цѣлямъ этихъ учебныхъ заведеній. Въ хозяйственномъ управленіи сими училищами и въ назначеніи для нихъ учителей участвуютъ городскія начальства и жители. Степень такового участія будетъ опредѣлена особою инструкціею.

Ст. 12. Въ уѣздныхъ училищахъ и гимназіяхъ, какъ мужескихъ, такъ и женскихъ, вся учебная часть направляется, по принадлежности, Директорами училищъ. Они обязаны наблюдать за способомъ и правильнымъ ходомъ преподаванія въ сихъ училищахъ и гимназіяхъ, даютъ въ этомъ отношеніи надлежащія указанія и наставленія учителямъ и учительницамъ, равно какъ и управленію каждаго изъ означенныхъ учебныхъ заведеній и слѣдятъ за успѣхами ученія.

Ст. 13. Въ отношеніи къ хозяйственной и административной части упомянутыхъ въ предъидущей статьѣ училищъ и гимназій, Директорамъ принадлежитъ право повѣрять распоряженія и отчетность подлежащихъ училищныхъ управленій.

Ст. 14. Въ высшихъ казенныхъ заведеніяхъ, за исключеніемъ Главной Школы, Директоры училищъ наблюдаютъ за правильностью преподаванія и дѣлаютъ все нужныя въ этомъ отношеніи замѣчанія непосредственному начальству и преподавателямъ сихъ училищъ.

Ст. 15. Директоры училищъ обязаны имѣть постоянный надзоръ за всеми частными учебными заведеніями въ предѣлахъ учебной Дирекціи, къмъ бы заведенія сіи ни содержались. Они наблюдаютъ за точнымъ исполненіемъ существующихъ, относительно сихъ заведеній, законоположеній, и въ случаѣ какого либо отступленія отъ оныхъ, принимаютъ пужныя мѣры къ прекращенію такового безпорядка и къ законному взысканію съ виновныхъ. Относительно частныхъ учебныхъ заведеній, находящихся въ г. Варшавѣ, обязанности сіи исполняются, согласно ст. 4, Инспекторомъ училищъ г. Варшавы.

Школъ otrzymali wszelkie dogodności, do jakich, w moc Ukazu o szkołach początkowych, wydanego w dniu dzisiejszym, nabyli prawa.

Art. 11. Dyrektorowie Szkół i Inspektor Szkół miasta Warszawy zawiadywać będą częścią naukową Szkół Rzemieślniczych i Handlowych, każdy w swoim obrębie, i starać się o to, ażeby wykład przedmiotów w tych Szkołach odbywał się ściśle, według zasad w Ukazie o Szkołach początkowych postanowionych, z zastosowaniem do specjalnych każdego z tych naukowych Zakładów przeznaczeń. W zarządzie gospodarczym tych Szkół i w wyborze nauczycieli mają mieć udział władze miejskie i mieszkancy. Stopień tego udziału osobna instrukcja określi.

Art. 12. W Szkołach Powiatowych i Gimnazyach tak męzkich jak i żeńskich, kierunek całej części naukowej do Dyrektorów Szkół należy. Obowiązkiem ich jest pilnować sposobu i odpowiedniego przepisom odbywania wykładu przedmiotów w rzeczonych Szkołach i Gimnazyach; dawać oni mają w tym celu potrzebne wskazówki i instrukcje nauczycielom i nauczycielkom, oraz zarządowi każdego z oznaczonych Zakładów naukowych, i czuwać nad postępem nauki.

Art. 13. Pod względem części gospodarczej i administracyjnej wspomnianych w poprzedzającym artykule Szkół i Gimnazyów, Dyrektorom służy prawo sprawdzania rozporządzeń i rachunków właściwych szkolnych zarządów.

Art. 14. W wyższych Zakładach rządowych, z wyjątkiem Szkoły Głównej, Dyrektorowie Szkół pilnować będą odpowiedniego przepisom wykładu przedmiotów i czynić wszelkie potrzebne pod tym względem spostrzeżenia bezpośredniej tychże Szkół zwierzchności i ich nauczycielom.

Art. 15. Dyrektorowie Szkół obowiązani mieć ciągły nadzór nad wszelkimi prywatnemi Zakładami naukowemi w obrębie ich Dyrekcyj położonemi, bez względu na to, przez kogo te Zakłady są utrzymywane. Pilnować oni mają ścisłego wykonania ustaw wydanych dla tych Zakładów i w razie dostrzeżonego od nich jakiegobądź odstępiania, przedsiębrać właściwe środki dla zatamowania podobnego nieporządku i pociągnięcia winnych do odpowiedzialności, według prawa. Co do Zakładów naukowych prywatnych znajdujących się w mieście Warszawie, obowiązki tego rodzaju, zgodnie z artykułem 4, wykonywać będzie Inspektor Szkół miasta Warszawy.

Ст. 16. Для руководства Директорамъ училищъ и Инспектору училищъ г. Варшавы, по предмету указаннаго въ предыдущей статьѣ надзора за частными учебными заведеніями, будутъ изданы подробныя инструкции.

Ст. 17. Немедленно по введеніи въ дѣйствіе настоящаго указа, Директоры училищъ, а въ г. Варшавѣ Инспекторъ тамошнихъ училищъ произведутъ подробную повѣрку всѣхъ существующихъ въ Царствѣ частныхъ учебныхъ заведеній, на основаніи особой инструкции, которая будетъ имъ дана.

Ст. 18. Директоры училищъ и Инспекторъ училищъ г. Варшавы, по дѣламъ подвѣдомственныхъ имъ учебныхъ заведеній, имѣютъ право сноситься съ мѣстною полиціею и вообще съ мѣстнымъ начальствомъ, требуя, въ нужныхъ случаяхъ, ихъ пособія и содѣйствія.

Ст. 19. Директоры училищъ и Инспекторъ училищъ г. Варшавы представляютъ отчеты о своихъ дѣйствіяхъ и соображенія свои о всемъ, что касается подвѣдомственныхъ имъ учебныхъ заведеній, Управленію Народнаго Просвѣщенія въ Царствѣ.

Ст. 20. Директоры училищъ суть, по своему званію, Члены Совѣта Народнаго Просвѣщенія, и въ этомъ качествѣ присутствуютъ въ Совѣтѣ съ правомъ голоса, всякій разъ, когда находятся въ г. Варшавѣ. Равнымъ образомъ и съ должностію Инспектора училищъ г. Варшавы соединено званіе Члена означеннаго Совѣта.

Ст. 21. Директоры училищъ, состоящіе въ городахъ губернскихъ, суть, по своему званію, Члены Губернскихъ Правленій подлежащихъ губерній.

Ст. 22. Всѣ дѣла по учебной части, поступающія нынѣ въ Административное Отдѣленіе Губернскихъ Правленій, передаются, по принадлежности, означеннымъ въ предыдущей статьѣ Директорамъ училищъ. Вслѣдствіе сего, упраздняются секціи духовныхъ дѣлъ и народнаго просвѣщенія, существующія нынѣ въ Административныхъ Отдѣленіяхъ Губернскихъ Правленій, при чемъ духовныя дѣла передаются изъ сихъ секцій, по принадлежности, въ административныя секціи тѣхъ же Отдѣленій.

Ст. 23. Взамѣнъ упраздняемыхъ, на основаніи предыдущей статьи, секцій духовныхъ дѣлъ и народнаго просвѣщенія въ Административныхъ Отдѣленіяхъ Губернскихъ Правленій, назначаются при каждомъ изъ Директоровъ училищъ нужные

Art. 16. Dla Dyrektorów Szkół i Inspektora Szkół miasta Warszawy, w przedmiocie powierzonego im nadzoru nad Zakładami naukowemi prywatnemi, o których w artykule poprzedzającym jest mowa, osobna Instrukcyja szczegółowa dla zastosowania się wydaną zostanie.

Art. 17. Niezwłocznie po wprowadzeniu w wykonanie niniejszego Ukazu, Dyrektorowie Szkół, a w mieście Warszawie Inspektor Szkół tego miasta, odbyć winni szczegółowy przegląd wszystkich istniejących w Królestwie prywatnych Zakładów naukowych, według osobnej Instrukcyi wydać się dla nich mającej.

Art. 18. Dyrektorowie Szkół i Inspektor Szkół miasta Warszawy, w przedmiotach podległych im Zakładów naukowych, mają prawo znosić się z miejscową policją i w ogólności z władzami miejscowemi, oraz żądać od nich pomocy w razach potrzeby.

Art. 19. Dyrektorowie Szkół, oraz Inspektor Szkół miasta Warszawy, sprawozdania z czynności swoich i uwagi swoje we wszystkim co dotyczy podległych im Zakładów naukowych, Zarządowi Oświecenia Publicznego w Królestwie przedstawiać mają.

Art. 20. Dyrektorowie Szkół są z urzędu Członkami Rady Wychowania Publicznego i w tym charakterze zasiadają w Radzie z głosem stanowczym, ilekroć razy znajdują się w Warszawie. Również Inspektor Szkół miasta Warszawy, jest Członkiem tejże Rady.

Art. 21. Dyrektorowie Szkół po miastach gubernialnych są z urzędu Członkami Rządów Gubernialnych właściwych gubernij.

Art. 22. Wszystkie interesa po części naukowej, które dotąd do attrubucyi Wydziału Administracyjnego Rządów Gubernialnych należały, przechodzą do pomienionych w poprzedzającym artykule Dyrektorów Szkół. W skutek czego zwinięte zostają Sekcye Wyznań i Oświecenia Publicznego w Wydziałach Administracyjnych Rządów Gubernialnych istniejące, a interesa duchowne przechodzą z tych Sekcyj, do Sekcyj Administracyjnych tychże Wydziałów.

Art. 23. W miejsce zwijających się na zasadzie poprzedzającego artykułu Sekcyj Wyznań i Oświecenia Publicznego, w Wydziałach Administracyjnych Rządów Gubernialnych, przeznaczoną być ma każdemu z Dyrektorów Szkół potrzebna liczba urzędników

канцелярскіе чины. Подробныя правила по сему предмету, равно какъ и штаты для этихъ чиновъ, будутъ опредѣлены на основаніи ст. 39.

Ст. 24. Директоръ училищъ обязанъ участвовать въ совѣщаніяхъ и постановленіяхъ Губернскаго Правленія во всѣхъ случаяхъ, когда разсматриваются дѣла, касающіяся до учебной части. Въ сихъ случаяхъ, Губернское Правленіе не постановляетъ рѣшенія безъ участія Директора училищъ или лица, заступающаго его мѣсто на основаніи ст. 31 и 32.

Ст. 25. Въ особой инструкціи опредѣлены будутъ степень участія Директоровъ училищъ въ назначеніи и увольненіи учителей и учительницъ среднихъ учебныхъ заведеній, въ распределеніи между ними предметовъ преподаванія и въ составленіи учебныхъ программъ. Въ той же инструкціи будутъ подробно указаны служебныя отношенія Директоровъ училищъ къ управленіямъ подвѣдомственныхъ имъ учебныхъ заведеній, на основаніи общихъ началъ, постановленныхъ въ настоящемъ указѣ.

III. Объ Инспекторахъ гимназій и другихъ учебныхъ заведеній.

Ст. 26. Въ каждой гимназій и уѣздномъ училищѣ учреждается должность Инспектора, который, будучи непосредственно подчиненъ Директору училищъ, есть прямой начальникъ гимназій или уѣзднаго училища, и имѣетъ въ своемъ непосредственномъ вѣдѣніи части педагогическую и дисциплинарную.

Ст. 27. Для завѣдыванія хозяйственною частію въ гимназійхъ и училищахъ назначаются Помощники Инспектора. Впрочемъ, въ тѣхъ изъ означенныхъ заведеній, гдѣ, по малому числу учениковъ или по другимъ обстоятельствамъ, должность Помощника Инспектора будетъ признана излишнею, обязанности оной возлагаются на Инспектора.

Ст. 28. Инспекторъ гимназій и уѣзднаго училища посѣщаетъ классы и наблюдаетъ, чтобы учителя съ точностью исполняли свои обязанности. Равнымъ образомъ, Инспекторъ наблюдаетъ за успѣхами и поведеніемъ учениковъ и присутствуетъ на экзаменахъ и репетиціяхъ. Аттестаты ученикамъ выдаются за подписью Инспектора и его Помощника.

Ст. 29. При гимназійхъ будутъ учреждены, по мѣрѣ возможности, педагогическіе Совѣты подъ предѣлательствомъ Директора училищъ, или въ его отсутствіе, Инспектора, на основаніи правилъ и инструкцій, которыя имѣютъ быть изданы особо.

Ст. 30. Управление Люблинскимъ Лицеумъ и Александрий-

канцелярскихъ. Szczegółowe rozporządzenia w tym przedmiocie, oraz Etaty dla tych urzędników, ułożone zostaną na zasadzie artykułu 39.

Art. 24. Dyrektor Szkół obowiązany jest uczestniczyć w naradach i postanowieniach Rządu Gubernialnego we wszystkich przypadkach, ilekroć roztrząsać się będą interesa naukowej części dotyczące. W przypadkach tych Rząd Gubernialny nie stanowi bez uczestnictwa Dyrektora Szkół, lub jego zastępcy, ustanowionego na zasadzie art. 31 i 32.

Art. 25. Osobna Instrukcja określi attribucye Dyrektorów Szkół co do mianowania i uwalniania nauczycieli i nauczycielek średnich Zakładów naukowych, co do rozdziału między nich wykładu przedmiotów i co do układania programatów nauk. W tej Instrukcyi wskazane zostaną stosunki służbowe Dyrektorów Szkół względem Zarządów podległych im Zakładów naukowych, na zasadzie ogólnych przepisów w niniejszym Ukazie postanowionych.

III. O Inspektorach Gimnazjów i innych Zakładów Naukowych.

Art. 26. Przy każdym Gimnazjum i Szkole powiatowej, ustanawia się Inspektor, który podlegając bezpośrednio Dyrektorowi Szkół, jest najbliższym zwierzchnikiem Gimnazjum lub Szkoły powiatowej, i ma w swem bezpośrednim zawiadywaniu część pedagogiczną i dyscyplinarną.

Art. 27. Do zawiadywania częścią gospodarczą w Gimnazjach i Szkołach, mianowani będą Pomocnicy Inspektora. Wszakże w takich Zakładach naukowych z powyżej wymienionych, w których dla małej liczby uczniów lub z powodu innych okoliczności, urząd Pomocnika zbyt czynnym się okaże, obowiązki te wkládają się na Inspektora.

Art. 28. Inspektor Gimnazjum i Szkoły powiatowej zwiedzać ma klasy i pilnować, aby nauczyciele ściśle wypełniali włożone na nich obowiązki. Również Inspektor pilnować będzie postępu w naukach i sprawowania się uczniów i ma być obecnym na egzaminach i repetycyach. Attestaty uczniom wydawane, podpisują Inspektor i jego Pomocnik.

Art. 29. Przy Gimnazjach urządzone zostaną, w miarę możliwości, Rady pedagogiczne, pod prezydencją Dyrektora Szkół, lub w jego nieobecności, Inspektora, na zasadzie przepisów i Instrukcyj, które osobno wydane być mają.

Art. 30. Zarząd Lubelskiego Liceum Alexandryjsko-Maryj-

ско-Маріинскимъ Институтомъ, устрояется такъ, чтобы оно въ точности соотвѣтствовало вышеизложеннымъ общимъ началамъ управленія гимназіями.

Ст. 31. Въ небытность Директора училищъ въ губернскомъ городѣ, его мѣсто заступаетъ Инспекторъ гимназій. Въ этомъ качествѣ, Инспекторъ гимназій, въ небытность Директора училищъ, засѣдаетъ въ Губернскомъ Правленіи, съ правомъ голоса, всякій разъ, когда разсматриваются дѣла по учебной части.

Ст. 32. Въ Варшавѣ заступающимъ мѣсто Директора училищъ, на вышеизложенныхъ основаніяхъ, назначается одинъ изъ Инспекторовъ гимназій или Инспекторъ Александринско-Маріинскаго Института, по назначенію Управленія Народнаго Просвѣщенія.

Ст. 33. Въ городахъ, гдѣ находятся гимназіи, уѣздныя училища и другія поименованныя въ ст. 30 учебныя заведенія, ближайшій надзоръ за всѣми начальными и частными училищами города, или за нѣкоторыми изъ таковыхъ заведеній, можетъ Директоромъ училищъ, съ соблюденіемъ притомъ постановленій настоящаго указа, быть поручаема Инспекторамъ означенныхъ учебныхъ заведеній.

Ст. 34. Съ должностію Инспектора гимназій, уѣзднаго училища и другихъ въ статьѣ 30-й упомянутыхъ учебныхъ заведеній, можетъ быть совмѣщаема должностъ учителя или профессора въ той же гимназій или томъ же учебномъ заведеніи, при чемъ Инспекторъ, сверхъ содержанія ему присвоеннаго, пользуется и содержаніемъ по таковой должности.

IV. Общія правила.

Ст. 35. Директоры училищъ, по должности, состоятъ въ V классѣ; Инспекторъ училищъ г. Варшавы и Инспекторы гимназій и учебныхъ заведеній, поименованныхъ въ ст. 30-й, — въ VI классѣ; Инспекторы Уѣздныхъ училищъ, въ VII классѣ. Они назначаются и увольняются Совѣтомъ Управленія Царства, по представленіямъ Управленія Народнаго Просвѣщенія.

Ст. 36. Содержаніе Директоровъ училищъ, Инспектора училищъ г. Варшавы и Инспекторовъ гимназій и прочихъ, въ ст. 30-й означенныхъ училищъ, опредѣляется особымъ къ сему приложеннымъ штатомъ.

Ст. 37. Существующія въ настоящее время должности: Директора Люблинскаго Лицея, Ректоровъ гимназій и уѣздныхъ училищъ, Префектовъ въ гимназіяхъ и Люблинскомъ Лицеѣ, Ин-

скаго Института, zreorganizowany zostanie w ten sposób, aby w zupełności stosował się do wyżej wskazanych ogólnych zasad gimnazjalnego zarządu.

Art. 31. Pod niebytność Dyrektora Szkół w mieście Gubernialnem, miejsce jego zastępować ma Inspektor Gimnazjum. W tym charakterze, pod niebytność Dyrektora Szkół, zasiada on w Rządzie Gubernialnym z głosem stanowczym, ilekroć roztrząsane będą interesa po części naukowej.

Art. 32. W Warszawie, na zastępcę Dyrektora Szkół, na powyższych zasadach, wyznaczonym zostanie, z wyboru Zarządu Oświecenia Publicznego, jeden z Inspektorów Gimnazjów, lub Inspektor Aleksandryjsko-Maryjskiego Instytutu.

Art. 33. W miastach gdzie znajdują się Gimnazya, Szkoły powiatowe i inne w artykule 30 wymienione Zakłady naukowe, bliższy nadzór nad wszystkimi początkowymi i prywatnymi szkołami miasta, lub nad niektórymi z nich, może być powierzony przez Dyrektora Szkół, Inspektorom oznaczonych Zakładów naukowych, z zachowaniem atoli przepisów niniejszego Ukazu.

Art. 34. Z obowiązkami Inspektora Gimnazjum, Szkoły powiatowej i innych w artykule 30 wymienionych Zakładów naukowych, połączonym być może obowiązek nauczyciela lub profesora w tymże Gimnazjum lub przy tymże naukowym Zakładzie, a w takim razie, Inspektor, oprócz płacy tego urzędu, pobierać ma płacę do obowiązku nauczycielskiego lub professorskiego przywiązaną.

IV. Przepisy ogólne.

Art. 35. Urząd Dyrektora Szkół zalicza się do V-ej klasy urząd Inspektora Szkół miasta Warszawy, oraz Inspektorów Gimnazjów i Zakładów naukowych w artykule 30 pomienionych, do klasy VI; a urząd Inspektorów szkół powiatowych, do klasy VII. Mianuje ich i uwalnia Rada Administracyjna Królestwa, na przedstawienie Zarządu Oświecenia Publicznego.

Art. 36. Płaca Dyrektorów szkół, Inspektora szkół miasta Warszawy i Inspektorów Gimnazjum, oraz innych Zakładów naukowych, o których w artykule 30 mowa, w dołączonym tu etacie jest oznaczoną.

Art. 37. Istniejące dotąd urzędy: Dyrektora Liceum Lubelskiego, Rektorów Gimnazjów i Szkół powiatowych, Prefektów gimnazjalnych i Lubelskiego Liceum, Inspektora Szkół początko-

спектора первоначальныхъ училищъ въ Царствѣ и двухъ Визитаторовъ училищъ, упраздняются, при чемъ обязанности, нынѣ лежащія на Визитаторѣ Александринско-Маріинскаго Института возлагаются на Варшавскаго Директора училищъ, на общемъ основаніи, указанномъ настоящими правилами.

Ст. 38. Прежнія узаконенія, постановленія и распоряженія отмѣняются во всемъ томъ, въ чемъ онѣ несогласны съ настоящими указомъ.

Ст. 39. Развѣтїе настоящаго указа и изданіе соответственныхъ инструкцій, предоставляются Учредительному въ Царствѣ Комитету, обще съ Совѣтомъ Управленія.

Ст. 40. Исполненіе сего Указа, который долженъ быть внесенъ въ Дневникъ Законовъ, возлагается на Намѣстника въ Царствѣ и Правительственныя Учрежденія, по принадлежности.

Данъ въ Югенгеймѣ (близъ Дармштадта), 30 Августа (11 Сентября) дня, 1864 года.

(подписано) „АЛЕКСАНДРЪ.“

wych w Królestwie i dwóch Wizytatorów Szkół, zniesione zostają włożone zaś, na wizytatora Aleksandryjsko-Maryjskiego Instytutu; obowiązki, przenoszą się na Warszawskiego Dyrektora Szkół, wedle ogólnych w niniejszym Ukazie zawartych przepisów.

Art. 38. Dawniejsze ustawy, postanowienia i rozporządzenia, w czym z niniejszym Ukazem nie są zgodne, uchylają się.

Art. 39. Rozwinięcie niniejszego Ukazu i wydanie odpowiednich Instrukcyj, Urządzającemu w Królestwie Komitetowi wspólnie z Radą Administracyjną, poleca się.

Art. 40. Wykonanie tego Ukazu, który w Dzienniku Praw zamieszczony być ma, wkłada się na Namiestnika w Królestwie i na Władze Rządowe, w czym do której należy.

Dan w Jugenhejmie (pod Darmsztadtem) dnia 30 Sierpnia (11 Września) 1864 roku.

(podpisano) „ALEXANDER.“

Przez Cesarza i Króla,

Minister Sekretarz Stanu, (podpisano) W. Platonów.

Zgodno z oryginałem:

Minister Sekretarz Stanu, (podpisano) W. Platonów.

Zgodno z wypisem:

P. o. Sekretarza Stanu, (podpisano) A. Zaborowski.

Za zgodność:

Dyrektor Główny Prezydujący
w Kommissyi Rządowej Sprawiedliwości, Wosiński.

P. o. Dyrektora Kancellaryi, Wł. Holewiński.

Dzień ogłoszenia 19 (31) Grudnia 1864 roku.

На подлинномъ Собственною Его Императорскаго
Величества рукою написано:

„Быть по сему.“

въ Югенгеймъ, (близъ Дармштадта), 30 Августа (11 Сентя
бря) 1864 г.

przez Cesarza i Króla, Minister Sekretarz Stanu,

(podpisano) W. Platonow.

Приложение къ ст. 36.

ШТАТЬ

УЧЕБНЫХЪ ДИРЕКЦІЙ.

Наименованіе статей расхода.

	Одному:	Всѣмъ:
	Рубл.	Рубл.
Пяти Директорамъ училищъ:		
жалованья	по 3,000	15,000
на разъѣзды	— 1,000	5,000
Пяти Директорамъ училищъ:		
жалованья	— 2,000	10,000
на разъѣзды	— 1,000	5,000
Инспектору училищъ г. Варшавы	— 2,500	2,500
Инспекторамъ 13 гимназій и Люблинскаго Лицея	— 1,500	21,000
Инспектору Александринско-Маріинскаго Института	— 2,000	2,000
Итого		60,500

Примѣчаніе. Содержаніе Инспекторовъ уездныхъ училищъ будетъ
опредѣлено въ особомъ постановленіи относительно сихъ учебныхъ заведеній.

Annex do art. 36.

ETAT

DYREKCYJ NAUKOWYCH.

Wyszczególnienie wydatków.

	Jednemu:	Wszystkim:
	Ruble.	Ruble
Пięciu Dyrektorom Szkół:		
placy.	po 3,000	15,000
na kosztą podróży	— 1,000	5,000
Пięciu Dyrektorom Szkół:		
placy.	— 2,000	10,000
na kosztą podróży	— 1,000	5,000
Inspektorowi Szkół m. Warszawy:		
placy.	— 2,500	2,500
Inspektorom 13 Gimnazjów i Lubelskiego Liceum: placy.	— 1,500	21,000
Inspektorowi Aleksandryjsko-Maryjskie- go Instytutu: placy.	— 2,000	2,000
W ogóle.		60,500

Uwaga. Placa Inspektorów szkół powiatowych, w osobnym o tych nauko-
wych Zakładach postanowieniu oznaczoną zostanie.

Божією Милостію
МЫ, АЛЕКСАНДРЪ II-й,
 Императоръ и Самодержецъ Всероссийскій, Царь Польскій,
 Великій Князь Финляндскій,
 и проч., и проч., и проч.,

Соблюдая завѣты Августѣйшихъ Нашихъ Предшественниковъ и слѣдуя искреннѣйшимъ побужденіямъ Нашего сердца, Мы всегда охраняли законныя права и неприкосновенность религій, исповѣдуемыхъ Нашими вѣрными подданными. Въ семъ случаѣ Мы лишь руководствовались тѣми непреложными началами вѣротерпимости, которыя составляютъ одно изъ главныхъ основаній отечественнаго законодательства и неразрывно связуются съ коренными историческими преданіями Православной Церкви и русскаго народа.

И въ Царствѣ Польскомъ, гдѣ большинство жителѣй принадлежить къ Церкви Римско-Католической, Мы имѣли особое попеченіе о благосостояніи сей Церкви, сохраняя всѣ ея учрежденія въ томъ видѣ, какъ они сложились самостоятельно въ прежнее время.

Въ 1861 и 1862 годахъ, даруя жителямъ Царства разныя льготы и преимущества, Мы распространили оныя и на Римско-Католическое духовенство, ввѣривъ, въ тоже время, заботы объ его нуждахъ особому высшему управленію изъ лицъ, несомнѣнно преданныхъ Римско-Католической Церкви.

Съ тѣмъ большею скорбію усмотрѣли Мы, что во время возникшихъ вслѣдъ за тѣмъ въ Царствѣ волненій, нѣкоторая часть духовенства Римско-Католическаго не оказалась вѣрною ни долгу пастырей, ни долгу подданныхъ. Даже монахи, забывъ заповѣди Евангелія и презрѣвъ добровольно принесенныя предъ Алтаремъ обѣты иноческаго званія, возбуждали кровопролитіе, подстрекали къ убійствамъ, оскверняли стѣны обителей, принимая въ нихъ святотатственные присяги на совершеніе злодѣяній, а нѣкоторые вступали сами въ ряды мятежниковъ и обогрязли руки свои кровью невинныхъ жертвъ.

Сколь ни прискорбны для сердца Нашего сіи горестныя явленія, потрясающія самыя основы религіознаго и нравственнаго быта ввѣреннаго Намъ Всевышнимъ Промысломъ народа, они тѣмъ не менѣе не охлаждаютъ заботливости Нашей о благоустроеніи Римско-Католической Церкви и духовенства въ Царствѣ Польскомъ. Въ сихъ видахъ Мы повелѣли Учредительному Комитету составить и представить Намъ проектъ

Z BOŻEJ ŁASKI
MY, ALEXANDER II-gi,
 CESARZ I SAMOWŁADCA WSZĘCH ROSSYI, KRÓL POLSKI,
 WIELKI KSIĄŻĘ FINLANDZKI,
 etc., etc., etc.

Zachowując tradycye Najdostojniejszychъ Przodkówъ Naszychъ i idącъ za szczeremъ wskazaniemъ Naszego serca, mieliśmy zawsze, pod Naszą ochroną legalne prawa i nietykalność religij, wyznawanychъ przezъ Naszychъ wiernychъ poddanychъ. W tymъ razie Nami tylko powodowały te niezmiennie prawidła tolerancji, które stanowią jedną zъ najgłówniejszychъ zasadъ ojczyzstego prawodawstwa i nierozdzielnie łączą się zъ gruntownemi historycznemi podaniami Prawosławnego kościoła i narodu ruskiego.

Jakoż i w Królestwie Polskiem, gdzie większość mieszkańców należy do kościoła Rzymsko-Katolickiego, mieliśmy szczególną pieczołowitość o dobrymъ stanie tego kościoła, zachowującъ wszystkie jego urządzenia, jak one się utworzyły samobytnie wъ dawniejszychъ czasachъ.

W 1861 i 1862 r., darującъ mieszkańcomъ Królestwa różne prawa i prerogatywy, rozciągnęliśmy one i na duchowieństwo Rzymsko-Katolickie i razem oddaliśmy jego potrzeby pod opiekę szczególnego wyższego zarządu, który byłъ złożony zъ osóbъ niewątpliwie oddanychъ interessomъ Rzymsko-Katolickiego kościoła.

Z tymъ większymъ smutkiemъ widzieliśmy, że wъ czasie zaburzeń, które za temъ wynikły wъ Królestwie, część duchowieństwa Rzymsko-Katolickiego nie okazała się wierną ani obowiązkowi pasterskiemu, ani obowiązkowi poddanychъ. Zakonnicy nawet, nie bacząc na przykazania Ewangelii i pogardzającъ dobrowolnie złożonymi przedъ ołtarzemъ słubami zakonnymi, pobudzali do przelewu krwi, poduszczali do morderstw, profanowali mury klasztorne, odbierającъ wъ nichъ świętokradzkie przysięgi na spełnienie zbrodni; a niektórzy wchodzili sami wъ szeregi buntowników i broczyli swe ręce we krwi ofiar niewinnychъ.

Jakkolwiek bolesne są sercu Naszemu te oplakane wypadki, wstrząsające same podstawy religijnego i moralnego bytu powierzonego Namъ przezъ Najwyższą Opatrzność narodu, nie zmniejszają wszelako one dawnychъ dążeńъ Naszychъ do dobrego urządzenia kościoła i duchowieństwa Rzymsko-Katolickiego wъ Królestwie Polskiem. Wъ tychъ zamiarachъ rozkazaliśmy Komitetowi Urządzającemu

штатовъ, которые обезпечили бы исполнѣ матеріальное положеніе приходскаго Римско-Католическаго духовенства, дабы не только уравнивать, по возможности, выгоды, извлекаемыя членами онаго изъ бенефцій, но въ особенности улучшить бытъ тѣхъ изъ приходскихъ настоятелей, которые нынѣ, по крайней скудости или невѣрности дохода, наиболѣе стѣснены въ своихъ средствахъ.

Но вмѣстѣ съ тѣмъ тяжелый опытъ едва пройденныхъ дней вынуждаетъ Насъ принять дѣйствительныя мѣры къ огражденію общества отъ повторенія явленій, подобныхъ тѣмъ, которыми монашествующее сословіе въ Царствѣ ознаменовало участіе свое въ послѣднемъ мятежѣ. Мы убѣдились въ невозможности оставить долѣе монастыри Царства въ томъ исключительномъ положеніи, которое предоставлялось имъ доселѣ по особенному снисхожденію Правительства, тогда какъ въ большей части Римско-Католическихъ Государствъ Европы, давно уже приняты мѣры къ подчиненію иноковъ общему епархіальному начальству, къ упраздненію монастырей, не имѣющихъ опредѣленнаго каноническими правилами числа монаховъ, или обнаружившихъ вредное направленіе, и къ передачѣ въ казенное завѣдываніе монастырскихъ имѣній, управленіе коими отвлекаетъ духовенство отъ его прямого призванія. Находя, что и въ Царствѣ Польскомъ подобныя мѣры необходимы для возстановленія въ Римско-Католическихъ монастыряхъ нарушеннаго благочинія, Мы повѣлили учредить въ Варшавѣ особую о монастыряхъ Коммисію изъ лицъ, частію Нами Самими, частію Намѣстникомъ Нашимъ назначенныхъ. Коммисія эта тщательно разсмотрѣла вопросъ о томъ, которыя именно изъ обитателей подлежатъ упраздненію по малому въ нихъ числу иноковъ, а равно изслѣдовала участіе отдѣльных монастырей въ дѣйствіяхъ послѣдняго мятежа.

Разсмотрѣвъ докладъ сей Коммисіи, представленный Намъ чрезъ Намѣстника Нашего, и выслушавъ его по оному заключеніе, Мы постановили и постановляемъ:

Ст. 1. Римско-Католическіе мужскіе и женскіе монастыри въ Царствѣ Польскомъ, въ которыхъ нѣтъ опредѣленнаго каноническими правилами числа монашествующихъ, а именно: въ коихъ имѣть постоянное пребываніе менѣе восьми монаховъ или монахинь, подлежатъ безотлагательному упраздненію, какъ лишенные средствъ къ поддержанію порядка и благочинія между монашествующими.

Ст. 2. Независимо отъ сего, подвергаются нестложному закрытію всѣ тѣ Римско-Католическіе монастыри въ Царствѣ Польскомъ, кото-

mu ułożyć i przedstawić NAM projekt etatów, które by zupełnie zabezpieczyły materyalny byt parafialnego duchowieństwa Rzymsko-Katolickiego, ażeby nie tylko zrównać, o ile możności, niejednakowość pożytków, dostarczanych z beneficjów członkom tegoż duchowieństwa, ale i w szczególności, polepszyć położenie tych plebanów, którzy obecnie, z powodu nader małych lub niepewnych dochodów, najbardziej ograniczone mają środki.

Lecz w tym samym czasie, ciężkie doświadczenie tylko co upłynionych dni zmusza Nas do przedsięwzięcia skutecznych środków w celu ochronienia społeczeństwa od powtórzenia się wypadków podobnych tym, jakimi stan zakonny w Królestwie oznamionował udział swój w ostatnim rokosz. Przekonaliśmy się o niemożności zostawienia nadal klasztorów w tem wyłącznem położeniu, jakie im pozostawiało się dotąd przez szczególną powolność Rządu, gdy tymczasem, w większej części państw Rzymsko - Katolickich w Europie, dawno już przedsięwzięto środki do poddania zakonników pod ogólną Zwierzchność Dyecezyalną, do zniesienia klasztorów, nie mających oznaczonej ustawami kanonicznemi liczby zakonników, lub tych, które objawiły dążenie szkodliwe, i do oddania w administracyą Rządową majątków klasztornych, zarząd którymi odrywa duchowieństwo od jego prawdziwego powołania. Znajdując, że i w Królestwie Polskiem podobne środki są niezbędne dla przywrócenia rozprzężonego w klasztorach Rzymsko-Katolickich porządku, rozkazaliśmy ustanowić w Warszawie osobną Kommissyą o klasztorach, z osób, częścią przez Nas bezpośrednio, częścią przez Namiestnika Naszego powołanych. Kommissya ta troskliwie rozpatrzyła kwestyę: które mianowicie klasztory podlegają zniesieniu z powodu małej w nich liczby zakonników, tudzież wykryła udział, jaki brały oddzielne klasztory w działaniach ostatniego rokoshu.

Rozpatrzywszy przedstawiony NAM przez Namiestnika NASZEGO
rapport tej Kommissyi i wysłuchawszy jego wnioski w tym wzglę-
dzie, postanowiliśmy i stanowimy:

Art. 1. Klasztory Rzymsko-Katolickie męskie i żeńskie w Królestwie Polskiem, w których nie znajduje się oznaczona przepisami kanonicznymi liczba osób stanu zakonnego, a mianowicie w których stale przebywa mniej jak ośm zakonników lub zakonnic, podlegają niezwłocznemu zniesieniu, jako pozbawione środków dla utrzymania porządku i karności między osobami stanu zakonnego.

ART. 2. Niezawisłe od tego, podlegają niezawisłości państwa, w którym się znajdują, wszystkie klasztory Rzymsko-Katolickie w Królestwie

рые принимали явное и дознанное участие въ мятежныхъ противъ Правительства дѣйствіяхъ.

Ст. 3. Точный способъ опредѣленія означеннаго въ статьѣ 1-й числа монашествующихъ въ каждой обители, а равно тѣ случаи, въ которыхъ монастыри, въ силу статьи 2-й, подлежатъ закрытію, опредѣлены въ особыхъ, приложенныхъ къ настоящему Указу, Правилахъ.

Ст. 4. Монашествующимъ лицамъ, принадлежащимъ къ составу тѣхъ изъ Римско-Католическихъ монастырей, которые, на основаніи настоящаго Указа, подлежатъ упраздненію или закрытію, предоставляется или продолжать монашескую жизнь по правиламъ своего ордена въ другихъ монастыряхъ Царства Польскаго, коимъ по сему случаю назначается для сихъ лицъ добавочное отъ казны пособіе, или отправиться за границу для всегдѣшняго тамъ пребыванія, съ полученіемъ пособия на путевые расходы и ежегодной пенсіи.

Ст. 5. Изъ льготъ, указанныхъ въ статьѣ 4, изъемяются тѣ изъ монашествующихъ, которые окажутся виновными въ преступленіяхъ и мятежныхъ дѣйствіяхъ. Съ сими лицами имѣетъ быть поступлено на основаніи дѣйствующихъ законовъ и постановленій.

Ст. 6. Новиціямъ и другимъ лицамъ, принадлежащимъ къ составу упраздняемыхъ и закрываемыхъ монастырей, но окончательныхъ монашескихъ обѣтовъ не принимавшихъ, предоставляется оставить монастыри и избрать другой родъ жизни. Если же они пожелаютъ продолжать въ другомъ монастырѣ послушническую жизнь, то распределяются по остающимся обителямъ, но на содержаніе ихъ особаго денежнаго пособия не отпускается.

Ст. 7. Всѣмъ властямъ вменяется въ обязанность принять зависящія отъ нихъ мѣры, чтобы при упраздненіи и закрытіи, на вышеизложенныхъ основаніяхъ, монастырей, богослуженіе въ находящихся при нихъ церквахъ не прекращалось.

Ст. 8. Упоминаемая въ предъидущей статьѣ церкви, по первоначальному обезпеченіи и устройствѣ ихъ на основаніи §§ 16—22 Правиль, приложенныхъ къ настоящему Указу, переходятъ въ завѣдываніе епархіальнаго начальства.

Ст. 9. Церкви, принадлежавшія къ такимъ подлежащимъ закрытію или упраздненію монастырямъ, къ коимъ были приписаны приходы, остаются, по закрытіи или упраздненіи самихъ монастырей, приходскими.

Ст. 10. Существующія при Римско-Католическихъ монастыряхъ Царства Польскаго начальныя училища должны быть сохранены на будущее время и оставляются въ монастырскихъ зданіяхъ. Если бы впо-

Польскомъ, ктѣре брали явны и удowodnioны udział w buntowni-
zych działaniachъ przeciwko Rządowi.

Art. 3. Dokładny sposób określenia oznaczonej w artykule 1-ym liczby osób stanu zakonnego w każdym klasztorze, tudzież te przypadki, w których klasztory, na mocy artykułu 2-go, podlegają zamknięciu, określone są w osobnych, dołączonych do niniejszego Ukazu, Przepisachъ.

Art. 4. Osobom stanu zakonnego, należącym do składu tych klasztorów Rzymsko-Katolickich, które na zasadzie przepisów niniejszego Ukazu, podlegają zniesieniu lub zamknięciu, pozostawia się, albo prowadzić i nadal życie zakonne wedle reguły swego zakonu w innych klasztorach Królestwa Polskiego, którym w takim razie назнача się od Rządu dla tych osób dodatkowo wsparcie, lub udać się za granicę dla przebywania tam nazawsze, z otrzymaniem wsparcia na wydatki podróży i corocznej pensji.

Art. 5. Od korzystania z ulg, wskazanych w artykule 4, wyłączają się te z pomiędzy osób stanu zakonnego, które okazały się winnymi w przestępstwach i buntownych czynach. Z temi osobami ma być postąpiono na zasadzie egzystujących praw i postanowień.

Art. 6. Nowicyuszom i innym osobom, należącym do składu klasztorów zniesionych lub zamkniętych, którzy nie czynili uroczystych ślubów zakonnych, dozwala się opuścić klasztory i wybrać inny rodzaj życia. Jeżeli zaś chcą kontynuować nowicyat w innym klasztorze, wtedy oni zostaną przeznaczeni do pozostałych klasztorów, lecz na utrzymanie ich nie wydaje się osobnego pieniężnego wsparcia.

Art. 7. Na wszystkie władze wkłada się obowiązek przedsięwziąć zależące od nich środki, ażeby przy zniesieniu i zamknięciu klasztorów, na zasadach powyżej wyszczególnionych, nabożeństwo w kościołach znajdujących się przy nich nie ustawało.

Art. 8. Kościoły wskazane w powyższym artykule, po poprzednim zabezpieczeniu i urządzeniu ich, na zasadzie artykułów 16—22 Przepisów dołączonych do niniejszego Ukazu, przechodzą pod jurysdykcję Zwierzchności Diecezjalnej.

Art. 9. Kościoły, należące do takich klasztorów podlegających zamknięciu lub zniesieniu, do których należały parafie, pozostają tak samo parafialnymi po zamknięciu lub zniesieniu samych klasztorów.

Art. 10. Istniejące przy Rzymsko-Katolickich klasztorach Królestwa Polskiego szkoły początkowe, powinny być zachowane na przyszłość i pozostają w gmachach klasztornych. Jeżeli by z cza-

слѣдствіи оказалось нужнымъ обратить которое либо изъ таковыхъ зданій на иное употребленіе, то, взаимнѣ оного, будетъ училищу отдѣлено на счетъ казны соотвѣтственное помѣщеніе.

Ст. 11. Всѣ безъ исключенія монастырскія начальныя училища передаются немедленно въ полное завѣдываніе Правительственной Комисіи Народнаго Просвѣщенія. Управленіе сими училищами, преподаваніе въ нихъ и выборъ учителей, производится на точномъ основаніи Указовъ 30 Августа (11 Сентября) сего года о начальныхъ училищахъ и объ учрежденіи Учебныхъ Дирекцій.

Ст. 12. Семинаріи, находящіяся при конгрегаціяхъ ордена Миссіонеровъ въ Варшавѣ, Люблинѣ, Влоцлавкѣ и Пюцкѣ, переходятъ въ полное завѣдываніе епархіальныхъ начальствъ.

Ст. 13. Для большаго единства въ преподаваніи, бывшія миссіонерскія семинаріи должны быть соединены съ семинаріями епархіальными, по соглашенію Управленія Духовныхъ Дѣлъ съ епархіальнымъ начальствомъ. При такомъ соединеніи двухъ семинарій, имѣ, въ случаѣ, если представится надобность, отводится помѣщеніе въ которомъ либо изъ зданій, остающихся послѣ упраздняемыхъ или закрываемыхъ монастырей; суммы же, изъ разныхъ источниковъ, предназначенныя къ отпуску въ ихъ пользу, не подвергаются сокращенію.

Ст. 14. Больницы, богадѣльни и другія богоугодныя заведенія, принадлежащія къ монастырямъ упраздняемымъ и закрываемымъ, поступаютъ, на общемъ основаніи, вмѣстѣ съ зданіями, въ коихъ они помѣщаются, въ вѣдомство Правительственной Комисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ. Ихъ содержаніе относится на счетъ суммъ, отпускаемыхъ казною Царства изъ доходовъ съ монастырскихъ имуществъ.

Ст. 15. По упраздненіи и закрытіи монастырей на основаніи статей 1-й и 2-й сего Указа, всѣ остающіеся за тѣмъ въ Царствѣ Польскомъ Римско-Католическіе монастыри, мужскіе и женскіе, раздѣляются на штатные и нештатные. Последніе, т. е. нештатные, подлежатъ упраздненію, по мѣрѣ того, какъ въ нихъ число монашествующихъ будетъ уменьшаться, а именно: коль скоро въ которомъ либо изъ означенныхъ монастырей окажется на лицо менѣе восьми монаховъ или монахинь.

Ст. 16. Всѣ монастыри въ Царствѣ Польскомъ, какъ штатные, такъ и нештатные, подчиняются общему епархіальному начальству, при чемъ всякая зависимость ихъ отъ орденскихъ провинціаловъ и генераловъ, симъ прекращается, и воспрещаются всякія съ ними сношенія, а равно упраздняются и монастырскіе капитулы. Подробныя правила объ управленіи монастырями и о назначеніи визитаторовъ, для

семъ okazała się potrzeba obrócić którykolwiek z tych gmachów na inny użycie, w takim razie szkoła otrzyma, na koszt Rządu, inne odpowiednie pomieszczenie.

Art. 11. Wszystkie bez wyjątku szkoły początkowe klasztorne, przechodzą niezwłocznie pod zupełną jurysdykcję Komisji Rządowej Oświecenia Publicznego. Zarząd tymi szkołami, wykładanie w nich nauk i wybór nauczycieli odbywają się na ściślejszej zasadzie przepisów Najwyższych Ukazów z dnia 30 Sierpnia (11 Września) r. b. o szkołach początkowych i o organizacyi Dyrekcyj Naukowych.

Art. 12. Seminarya, znajdujące się przy kongregacyach księży Misyonarzy w Warszawie, w Lublinie, w Włocławku i w Płocku, przechodzą pod zupełną jurysdykcję Zwierzchności Dyecezyjalnej.

Art. 13. Dla większej jednostajności w wykładzie nauk, byłe misyonarskie seminarya powinny być połączone z seminaryami dyccezyjalnymi, po porozumieniu się Zarządu Spraw Duchownych ze Zwierzchnością Dyccezyjalną. Przy takowem połączeniu dwóch seminaryów, im, w razie potrzeby, daje się pomieszczenie w którymkolwiek z gmachów, zostających się po klasztorach zniesionych lub zamkniętych; fundusze zaś z różnych źródeł, przeznaczone na ich utrzymanie, nie ulegają zmniejszeniu.

Art. 14. Szpitale, domy przytułku i inne zakłady dobroczynne, należące do klasztorów zniesionych i zamkniętych, przechodzą, na ogólnej zasadzie, razem z gmachami, w których się mieszczą, pod zarząd Komisji Rządowej Spraw Wewnętrznych i Duchownych. Utrzymanie ich odnosi się na rachunek funduszów, wypłacanych przez Skarb Królestwa z dochodów od majątków poklasztornych.

Art. 15. Po zniesieniu i zamknięciu klasztorów na zasadzie artykułów 1 i 2 niniejszego Ukazu, pozostałe w Królestwie Polskiem klasztory Rzymsko-Katolickie męzkie i żeńskie, rozdzielają się na etatowe i nieetatowe. Te ostatnie, t. j. nieetatowe, podlegają zniesieniu, w miarę tego, jak ilość osób stanu zakonnego, w nich znajdujących się, zmniejszać się będzie, a mianowicie, jak tylko w którymkolwiek z rzeczonych klasztorów okaże się mniej niż ośmiu obecnych zakonników lub zakonnic.

Art. 16. Wszystkie klasztory w Królestwie Polskiem, tak etatowe, jako też i nieetatowe, podlegają mają ogólnej Zwierzchności Dyccezyjalnej, przyczem wszelka zawisłość tychże od prowincyałów i generalów zakonów, niniejszem znosi się i zabraniają się z nimi stosunki, a również znoszą się i kapituły klasztorne. Szczegółowe przepisy o zarządzaniu klasztorami i o na-

наблюдения за порядкомъ и благочиніемъ въ нихъ, будутъ изданы особо.

Ст. 17. Особой о монастыряхъ Комисіи поручается составить подробныя предположенія о суммахъ, необходимыхъ на безбѣдное содержаніе остающихся въ Царствѣ монастырей штатныхъ и нештатныхъ, а равно опредѣлить правила, на основаніи которыхъ гражданское начальство должно наблюдать за точнымъ исполненіемъ со стороны монастырей государственныхъ постановленій. Предположенія сіи, по разсмотрѣніи въ Учредительномъ Комитетѣ, должны быть представлены на Наше утвержденіе.

Ст. 18. Для обращенія монашествующаго духовенства къ прямымъ его занятіямъ, свойственнымъ иноческому сану, а равно въ видахъ прочнаго и равномѣрнаго обезпеченія остающихся въ Царствѣ Польскомъ Римско-Католическихъ монастырей и другихъ потребностей Римско-Католическаго духовенства, на основаніи статьи 21-й сего Указа, всѣ недвижимыя имѣнія, принадлежащія мужскимъ и женскимъ обителямъ, какъ упраздняемымъ и закрываемымъ, такъ и тѣмъ, кои остаются въ штатѣ или за штатомъ, а равно капиталы ихъ поступаютъ въ вѣдѣніе казны на основаніяхъ, сходныхъ съ тѣми, какія были приняты въ 1818—22 годахъ.

Ст. 19. Всѣ вышеозначенныя имущества передаются порядкомъ, какой указанъ въ Правилахъ, къ сему Указу приложенныхъ, въ полное заведѣваніе и распоряженіе Правительственной Комисіи Финансовъ, за исключеніемъ лишь зданій, которыя будутъ оставлены монастырямъ и монастырскимъ церквамъ, обращаемымъ въ приходскія или филіальныя, а также тѣхъ статей (домовъ, строеній, земель и проч.), которыя для обезпеченія больницъ и богадѣленъ, или для другихъ богоугодныхъ и общественныхъ цѣлей, должны состоять въ вѣдомствѣ Правительственной Комисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ, либо поступить въ вѣдомство Правительственной Комисіи Народнаго Просвѣщенія.

Ст. 20. Точный разборъ и опредѣленіе, которая именно часть бывшихъ монастырскихъ зданій и прочихъ недвижимыхъ имущества, обращаясь на богоугодныя и общественныя цѣли, поступаетъ въ вѣдомство Правительственныхъ Комисій Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ или Народнаго Просвѣщенія, и которая часть имѣетъ поступить въ заведѣваніе Правительственной Комисіи Финансовъ, возлагается на особую о монастыряхъ Комисію, съ участіемъ въ ней особыхъ членовъ отъ Комисіи Финансовъ и отъ другихъ вѣдомствъ по принадлежности. — Постановленія Комисіи, по утвержденіи Учредительнымъ въ Царствѣ Комитетомъ, немедленно приводятся въ исполненіе.

значаніи визитаторовъ для przestrzegania w nich porządku i karności, oddzielnie wydane będą.

Art. 17. Osobnej Komisji o klasztorach poleca się ułożyć szczegółowe projekta o funduszach potrzebnych na dostateczne utrzymanie pozostałych w Królestwie klasztorów etatowych i nieetatowych, tudzież ułożyć przepisy, na zasadzie których władza cywilna ma przestrzegać ścisłego wykonania przez klasztory postanowień Rządowych. Projekta takowe, po rozpatrzeniu w Komitecie Urządzającym, mają być przedstawione na Nasze zatwierdzenie.

Art. 18. Azeby zwrócić duchowieństwo zakonne do właściwych jego obowiązków, odpowiednich stanowi zakonnemu, tudzież aby trwale i jednostajnie zabezpieczyć pozostałe w Królestwie Polskiem Rzymsko-Katolickie klasztory i inne, na zasadzie art. 21, potrzeby Rzymsko-Katolickiego duchowieństwa, wszystkie majątki nieruchomości należące do klasztorów męzkich i żeńskich, tak zniesionych i zamkniętych, jako też tych, które zostawione będą na etacie i po za etatem, jak również i kapitały ich, przechodzą w za-wiadywanie Skarbu, na zasadach podobnych tym, które przyjęte zostały w latach 1818—1822.

Art. 19. Wszystkie wyżej wzmiankowane majątki przechodzą, porządkiem wyjaśnionym w Przepisach, dołączonych do niniejszego Ukazu, w zupełne zawiadywanie i rozrządzenie Komisji Rządowej Przychodów i Skarbu, z wyłączeniem tych gmachów, które będą zostawione klasztorom i kościołom poklasztorным, przeznaczonym na parafialne czyli filialne, i tych realności (domów, budowli, gruntów i t. p.), które dla zabezpieczenia szpitalów i domów przytulku, lub dla innych celów dobroczynnych i społecznych, mają pozostać pod zarządem Komisji Rządowej Spraw Wewnętrznych i Duchownych, albo przejść pod zarząd Komisji Rządowej Oświecenia Publicznego.

Art. 20. Szczegółowe rozpoznanie i oznaczenie, która mianowicie część byłych klasztorных budowli i innych nieruchomości, będąc przeznaczoną na cele dobroczynne i społeczne, przechodzi w zarząd Komisji Rządowych Spraw Wewnętrznych i Duchownych lub Oświecenia Publicznego, a która część ma być oddana w zawiadywanie Komisji Rządowej Przychodów i Skarbu, wklada się na osobną Komisję o klasztorach, z powołaniem do niej osobnych Członków od Komisji Przychodów i Skarbu i od innych właściwych władz. Postanowienia tej Komisji, po zatwierdzeniu przez Komitet Urządzający w Królestwie, bezzwłocznie wprowadzają się w wykonanie.

Ст. 21. Доходы от принадлежавших монастырей и иных поступающих в ведомство Правительственной Комиссии Финансов недвижимых и движимых имуществ, за вычетом не свыше 10% с таковых доходов на необходимые издержки по управлению сими имуществами, хотя и поступают в казну Царства, но могут быть обращаемы исключительно лишь на нижеследующие предметы:

- а) на содержание остающихся обителей, согласно ст. 17;
- б) на выдачу денежных пенсий, пособий и путевых расходов монахам и монахиням упраздняемых монастырей;
- в) на обеспечение правильного и безостановочного богослужения в церквах таковых монастырей;
- г) на содержание находившихся при них всякого рода учебных и богоугодных заведений;
- д) на вспомоществование нуждающимся членам духовенства, отличившимся особенными перед церковью и государством заслугами, и вообще на улучшение быта приходского духовенства Римско-Католического, и
- е) на поддержание и развитие народного образования, в особенности же начальных училищ.

Ст. 22. На Комиссию погашения долгов Царства возлагается обязанность наблюдать за тем, чтобы вышесказанные в статье 21 доходы не были обращаемы ни на какие другие предметы, кроме тех, которые определены настоящим Указом и приложенными к нему Правилами, и представлять ежегодный, по сему предмету, отчет Совету Управления, с подробным обозначением в ономъ всехъ действительно произведенных расходов. По делам сего рода, к составу Комиссии погашения долгов Царства, присоединяются несколько членов из среды Римско-Католического духовенства на основании особого постановления, какое будет для сего издано.

Ст. 23. Правила, здесь постановленные, относительно монастырей, распространяются на все вообще Римско-Католическия обители, конгрегации, коллегии хсендзов и иные тому подобныя учреждения.

Ст. 24. Все прежнія, несогласныя съ симъ Указомъ и Правилами къ нему приложенными, постановления и распоряженія, симъ отменяются.

Ст. 25. Безотлагательное исполненіе настоящаго Указа и приложенныхъ къ оному Правиль возлагается на Намѣстника въ Царствѣ. Учредительному Комитету предоставляется разрѣшать сомнѣнія, могу-

Art. 21. Dochody ze wszystkich majątków nieruchomych i ruchomych, które należały do klasztorów, a obecnie przechodzą pod zarząd Komisji Rządowej Przychodów i Skarbu, po potrąceniu nie więcej jak 10% z takowych dochodów na niezbędne wydatki na administrację tych majątków, chociaż wpływają do Skarbu Królestwa, lecz mogą być obracane wyłącznie tylko na niżej napływające przedmioty:

- a) на utrzymanіе pozostałychъ klasztorów, stosownie do art. 17;
- b) на pensję, wsparcia i na kosztъ podróży zakonnikom i zakonnicom klasztorów zniesionych i zamkniętych;
- c) на zabezpieczenie regularnego i stałego nabożeństwa w kościołachъ takowychъ klasztorów;
- d) на utrzymanіе znajdującychъ się przy nichъ wszelkiego rodzaju zakładówъ naukowych i dobroczynności;
- e) на zasiłekъ potrzebującymъ członkomъ duchowieństwa Rzymsko-Katolickiego, którzy odznaczyli się szczególnymi zasługami w Kościele i Państwie, i w ogólności на polepszenie bytu duchowieństwa parafialnego Rzymsko-Katolickiego; i
- f) на podtrzymanie i rozwinięcie oświaty publicznej, w szczególności zaś szkółъ początkowychъ.

Art. 22. На Комиссію уморенія дѣлу krajowego wkłada obowiązekъ czuwać nadъ tem, аżeby wyżej wymienione w art. 21 dochody nie były obracane na żadne inne przedmioty, próczъ tych, które określone są niniejszymъ Ukazemъ i dołączonymi do niego opisami, i przedstawiać corocznie w tymъ przedmiocie sprawozdanie Radzie Administracyjnej, ze szczegółowymъ oznaczeniem w nimъ wszystkichъ rzeczywiście зробionychъ wydatkówъ. Dla spraw tego rodzaju, do składu Komisji уморенія дѣлу krajowego wchodzi się kilku członkówъ z grona Rzymsko-Katolickiego duchowieństwa, na zasadzie oddzielnego postanowienia, które wy będzie osobno.

Art. 23. Przepisy postanowione tu względemъ klasztorówъ rozciągają się na wszystkie w ogólności domy zakonne Rzymsko-Katolickie, kongregacye, kolegia księży i inne tymъ podobne instytucye.

Art. 24. Wszystkie dawniejsze postanowienia i rozporządzenia, niezgodne z niniejszymъ Ukazemъ i dołączonymi do niego opisami, uchylają się.

Art. 25. Bezzwłoczne wykonanie niniejszego Ukazu i dołączonychъ do nichъ Przepisówъ wkłada się на Намієстника в Крѣсто-Комитетови Urządzącemu pozostawia się rozstrzygnięcie

ція возникнуть при введені сих постановленій въ дѣйствіе, и изда-
вать въ развитіе оныхъ, надлежащія инструкции.

Ст. 26. Какъ сей Указъ, такъ и приложенныя къ оному Правилы
должны быть немедленно внесены въ Дневникъ Законовъ.

Данъ въ Царскомъ Селѣ, Октября 27 (Ноября 8) дня, 1864 года.

(подписано) „АЛЕКСАНДРЪ.“

спливаемости, przy wprowadzeniu w wykonanie tych postanowien
yniknąć mogących, i wydawanie należytych instrukcyj w rozwi-
ęciu onych.

Art. 26. Ukaz niniejszy i dołączone do niego Przepisy bez-
względnie w Dzienniku Praw zamieszczone być mają.

dan w Carskiem Siolo, dnia 27 Października (8 Listopada) 1864 r.

przez CESARZA i KRÓLA:

Minister, Sekretarz Stanu,

w nieobecności, Radca Tajny (podpisano) Starynkiewicz.

Zgodno z oryginałem:

P. o. Sekretarza Stanu, (podpisano) A. Zaborowski.

Za zgodność:

Dyrektor Główny Prezydujący

w Kommissyi Rządowej Sprawiedliwości, Wosiński.

P. o. Dyrektora Kancellaryi, Wł. Holewiński.

Dzień ogłoszenia 19 (31) Grudnia 1864 roku.

Государь Императоръ изволилъ разсматривать и утвердить
въ Царскомъ Селѣ, 27 Октября (8 Ноября) 1864 г.

За отсутствіемъ Министра Статсъ-Секретаря Царства Польскаго,
(подписаль) Тайный Совѣтникъ, *Старынкевичъ*.

Дополнительныя правила къ Высочайшему Указу 27 Октября
(8 Ноября) 1864 г. о Римско-Католическихъ монастыряхъ въ Царствѣ
Польскомъ.

ГЛАВА I.

О томъ, какіе монастыри подлежатъ упраздненію или
закрытію.

§ 1. При опредѣленіи, на основаніи ст. 1-й Высочайшаго Указа
Римско-Католическихъ монастыряхъ, наличнаго числа монашеству-
ющихъ, имѣющихъ постоянное пребываніе въ каждой обители, не при-
нимаются въ расчетъ: послушники (новіицы) и послушницы, а равно
лица другихъ наименованій, живущія въ монастыряхъ, но не приняв-
шія окончательныхъ монашескихъ обѣтовъ.

§ 2. Наличное число монашествующихъ лицъ, принадлежащихъ
къ каждому монастырю, на основаніи дѣйствующихъ узаконеній, опре-
дѣляется по печатнымъ рубрицелламъ, изданнымъ отъ Епархіальнаго на-
чальства на 1864 г., или же по подробнымъ спискамъ, взаимно сихъ
рубрицеллъ, представленнымъ тѣмъ же начальствомъ въ подлежащую
Правительственную Коммисію. Къ означенному въ сихъ рубрицеллахъ
или духовныхъ спискахъ, наличному числу монашествующихъ, присо-
единяются тѣ не показанныя въ оныхъ лица, которыя приняли торже-
ственные монашескіе обѣты съ 1-го Января 1864 г., по день подписа-
нія Высочайшаго Указа о монастыряхъ, если при томъ, относительно
сихъ лицъ, соблюдены правила, предписанныя въ Указѣ 6 (18) Марта
1817 г. для поступленія въ монашеское званіе. Лица же, хотя и пока-
занныя въ упомянутыхъ рубрицеллахъ или духовныхъ спискахъ, но не-
правильно допущенныя настоятелями или настоятельницами монасты-
рей, вопреки ст. 15 или 17 означеннаго Указа, къ произнесенію тор-

НАЙЯСНѢЙШЫЙ ПАНъ рачылі розпатываць і затвердзіць.
w Carskiem Sirole d. 27 Października (8 Listopada) 1864 r.

W nieobecności Ministra Sekretarza Stanu Królestwa Polskiego,
(podpisał) Radca Tajny *Starynkiewicz*.

Przepisy dodatkowe do Najwyższego Ukazu z d. 27 Października (8 Listopada)
1864 roku o klasztorach Rzymsko-Katolickich w Królestwie Polskiem.

ROZDZIAŁ I.

O zasadach do oznaczenia, jakie klasztory podlegają
zniesieniu lub zamknięciu.

§ 1. Przy oznaczeniu, według art. 1 Ukazu o klasztorach
Rzymsko-Katolickich, liczby osób stanu zakonnego, obecnie ma-
jących stałe zamieszkanie w każdym klasztorze, nie liczą się: no-
wicyusze i nowicyuszki i innych nazwań osoby, które żyją w kla-
ztorach, lecz nie obowiązały się professyą uroczystą, zakonnych
ślubów.

§ 2. Przy obliczeniu osób stanu zakonnego, należących do
każdego klasztoru, na mocy istniejących przepisów, służyc mają
za zasadę drukowane rubrycelle, wydane przez Zwierzchność
Diecezjalną na rok 1864, lub też szczegółowe wykazy, wzamian
tych rubrycell, przez tę Zwierzchność przedstawione właściwej
Kommissyi Rządowej. Do oznaczonej w tych rubrycellach lub du-
chownych wykazach liczby zakonników, przyłączają się te, nie-
wymienione w onych, osoby, które uczyniły uroczystą profes-
syę ślubów zakonnych od 1-go Stycznia 1864 roku do dnia
podpisania Najwyższego Ukazu o klasztorach, jeśli przytem
względem tych osób, dopełnione zostały przepisy, postanowione
w Dekrecie z dnia 6 (18) Marca 1817 roku co do wstąpienia do
stanu zakonnego. Osoby zaś, chociaż i wykazane we wspo-
mnionych rubrycellach czyli wykazach duchownych, lecz, którym
przełożeni i przełożone klasztorów niewłaściwie dozwolili, wbrew

жественныхъ монашескихъ обѣтовъ и которымъ донинѣ еще не исполнилось тридцати лѣтъ отъ роду, не принимаются въ расчетъ при опредѣленіи, на законномъ основаніи, наличнаго числа монашествующихъ въ обители.

§ 3. Монахи, непоказанные по рубрицелямъ или спискамъ монастыря, въ расчетъ не принимаются.

§ 4. Хотя означенныя въ § 2 и 3 монашествующія лица, принятыя въ монашество неправильно, не берутся въ расчетъ при опредѣленіи, на вышеизложенномъ основаніи, законнаго числа монашествующихъ, тѣмъ неменѣе лицамъ этимъ не возбраняется продолжать монашескую жизнь въ подлежащихъ монастыряхъ, на точномъ основаніи статьи 6 Высочайшаго Указа о монастыряхъ и § 13 настоящихъ Правилъ.

§ 5. Всѣ монахи, показанные въ вышеизказанныхъ рубрицеляхъ или духовныхъ спискахъ, принадлежащими къ какому либо монастырю, но высланные изъ Царства за преступленія, либо состоящіе подъ судомъ, либо бѣжавшіе или вообще добровольно покинувшіе монастырь, а также умершіе, исключаются изъ расчета, на основаніи предшествующихъ параграфовъ составляемаго.

§ 6. Въ силу ст. 2 Высочайшаго Указа о монастыряхъ, подлежатъ закрытію монастыри, о коихъ доказано:

а) что монастырская братія склоняла людей къ мятежу, или приводила ихъ къ присягѣ на мятежь, или же разрышала напередъ убійства и тому подобныя злодѣянія, въ пользу мятежа совершавшіяся;

или б) что хотя означенныя въ пунктѣ а преступленія, совершены лишь отдѣльными членами братіи, однако настоятель и прочая братія не приняла надлежащихъ мѣръ для пресѣченія таковыхъ противу законныхъ дѣйствій и не довели о нихъ своевременно до свѣдѣнія начальства для поступленія по законамъ;

или в) что монашествующіе вступили сами въ ряды вооруженныхъ шаекъ, но о самовольной отлучкѣ ихъ изъ монастыря ни настоятель, ни прочая братія также не объявили своевременно надлежащей власти;

или г) что монастырь собиралъ деньги или разнаго рода подаянія на поддержаніе мятежа;

или д) что монастырь вносилъ въ пользу такъ называемаго революціоннаго правительства, подати или подаянія на поддержаніе мятежа;

или е) что въ монастырскомъ зданіи или на монастырской землѣ открыты зарытыя, съ вѣдома монастырской братіи, оружіе, аммуниція

art. 15 lub 17 rzezonego Dekretu, uczynić uroczystą professyę ślubów zakonnych i którym obecnie nie spełniło się jeszcze lat trzydziestu, nie wchodzą w rachunek przy oznaczeniu, na prawnej zasadzie, liczby osób stanu zakonnego w klasztorze.

§ 3. Zakonnicy, nie wymienieni w rubrycellach lub wykazach klasztoru, nie wchodzą w rachunek.

§ 4. Chociaż wzmiankowane w §§ 2-im i 3-m osoby stanu zakonnego, przyjęte niewłaściwie do tego stanu, nie wchodzą w rachunek przy oznaczeniu, na zasadzie wyżej wzmiankowanej zakreszonej cyfry zakonników lub zakonnic, wszelako tym osobom nie wzbrania się prowadzić nadal życie zakonne we właściwych klasztorach, na ścisłej zasadzie artykułu 6-go Ukazu Najwyższego o klasztorach i § 13-go niniejszych Przepisów.

§ 5. Wszyscy zakonnicy, wykazani w wyżej wspomnianych rubrycellach lub wykazach, jako należący do jakiegokolwiek bądź klasztoru, lecz wysłani z Królestwa za przestępstwa lub zostający pod sądem, tudzież zbiegli i w ogólności ci, co dobrowolnie opuścili klasztor, a także zmarli, wykluczają się z rachuby, uczynionej na zasadzie poprzedzających paragrafów.

§ 6. Z mocy art. 2-go Ukazu Najwyższego o klasztorach, podlegają zamknięciu klasztory, o których udowodniono:

a) że zgromadzenie klasztorne podmawiało ludzi do rokoszu lub przyjmowało od nich przysięgę na uczestnictwo w rokoszu, lub też rozgrzeszało ich z przyszłych zabójstw i tym podobnych zbrodni, popełnionych na korzyść rokoszu;

albo b) że chociaż oznaczone w ustępie a przestępstwa, popełnione zostały tylko przez pojedyncze osoby zgromadzenia klasztornego, jednakże przełożony i inni zakonnicy nie przedsięwzięli środków właściwych do zatamowania takowych występnych czynów i nie zawiadomili w swoim czasie o nich zwierzchności, dla postąpienia podług praw;

albo c) że osoby stanu zakonnego weszły same do szeregów band zbrojnych, lecz o samowolnem ich wydaleniu się z klasztoru, ani przełożony, ani pozostali zakonnicy, także nie oznajmili w swoim czasie właściwej władzy;

albo d) że klasztor zbierał pieniądze lub różnego rodzaju jałmużnę na wspieranie rokoszu;

albo e) że klasztor składał na korzyść tak zwanego rządu rewolucyjnego, podatki lub jałmużny dla podtrzymania rokoszu;

albo f) że w klasztornym gmachu lub na klasztornej ziemi odkryto zakopane, z wiedzą zakonników, broni, amunicyę lub też

или другого рода военные снаряды, а равно скрытые типографские станки или печатные воззвания к мятежу;

или ж) что в монастырском здании или имении, с ведома монастырской братии, укрывались мятежники и об этом не было доведено до сведения полицейской власти, ни военного начальства.

§ 7. Упразднение или закрытие Римско-Католических монастырей в Царстве, по точной силе Высочайшего Указа и настоящих Правил, совершается по указанию Наместника в Царстве, на основании подробной ведомости, составленной Особой Высочайше утвержденною Коммиссиею. Сверх того, если бы в последствии оказалось, что некоторые другие монастыри в Царстве должны быть упразднены или закрыты в силу настоящих постановлений, то означенная Коммиссия представить о том Наместнику на окончательное разрешение.

ГЛАВА II.

О монастырских штатах

§ 8. Штатных монастырей полагается в Царстве Польском, мужских двадцать пять и женских десять.

§ 9. В означенных 35 обителях, по штату полагается следующее число монашествующих:

а) монахов 360, из коих в Ченстоховском мужском монастыре Ордена Паулинов 24, а в прочих 24-х мужских монастырях, по 14;

и б) монахинь 140, распределенных в равном числе между 10-ю штатными женскими монастырями.

§ 10. Особой о монастырях Коммисии, о коей упоминается выше в § 7, поручается составить:

а) предположения о том, которые именно из остающихся монастырей должны войти в штат;

и б) исчисление размера того штатного содержания, которое должно быть отпускаемо казною Царства, на содержание каждого монастыря, из доходов с бывших монастырских имуществ.

Наместник в Царстве представить сии проекты на Высочайшее утверждение, с заключением Учредительного Комитета.

ГЛАВА III.

Об устройстве быта монашествующих лиц.

§ 11. Тем из монашествующих лиц, которые пожелают выйти за границу, определяется ежегодная пожизненная пенсия по сту

не снаряды, равно скрытые инструменты типографские или печатные воззвания к мятежу;

или ж) что в монастырском здании или имении, с ведома монастырской братии, укрывались мятежники и об этом не было доведено до сведения полицейской власти, ни военного начальства.

§ 7. Зniesienie lub zamknięcie Rzymsko-Katolickich klasztorów w Królestwie, na ścisłej zasadzie Najwyższego Ukazu i niniejszych Przepisów, wypełnia się po wskazaniu Namiestnika w Królestwie, podług szczegółowego rejestru, ułożonego przez osobną Najwyżęj ustanowioną Kommissyę. Prócz tego, gdyby czasem okazało się, że i niektóre inne klasztory w Królestwie Polskiem powinny być zniesione lub zamknięte z mocy tychże postanowień, w takim razie, rzeczona Kommissya przedstawić ma o tem Namiestnikowi do ostatecznego rozstrzygnięcia.

ROZDZIAŁ II.

O etatach klasztornych.

§ 8. Liczba klasztorów etatowych naznacza się na całe Królestwo Polskie: męzkich 25 i żeńskich 10.

§ 9. W rzeczonych 35 klasztorach naznacza się podług etatu, następująca liczba osób stanu zakonnego:

a) zakonników—360, z których w klasztorze Paulinów w Częstochowie 24, a w innych męzkich klasztorach po 14; i

b) zakonnic—140, przeznaczonych w równej ilości do każdego z 10-tych etatowych klasztorów żeńskich.

§ 10. Osobnej Kommissyi o klasztorach, o której wspomniano w § 7, porucza się ułożenie:

a) projektów o tem, które mianowicie z pozostałych klasztorów wejść mają na etat, i

b) obliczenie ilości utrzymania etatowego, jakie tymże ma być wydawane przez Skarb Królestwa na uposażenie każdego klasztoru z dochodów majątków poklasztornych.

Namiestnik w Królestwie przedstawi te projekta na Najwyższe zatwierdzenie, ze zdaniem Komitetu Urządzającego.

ROZDZIAŁ III.

O urządzeniu bytu osób stanu zakonnego.

§ 11. Tym osobom stanu zakonnego, które zechcą wyjechać za granicę, naznacza się dożywotnie coroczna pensya po sto pięć-

пятидесяти рублей серебромъ въ годъ, на каждое лицо, считая со дня изъявленія имъ желанія переселиться за границу. Самая выдача пенсій будетъ производиться пополугодно, черезъ посредство Императорскихъ Россійскихъ заграничныхъ Миссій, доколь лица, получающія такую пенсію, не будутъ принимать никакого участія во враждебныхъ Русскому Правительству замыслахъ.

§ 12. Путевые на проездъ до границы Царства расходы монаховъ и монахинь, изъявившихъ желаніе отправиться въ чужіе края на постоянное жительство, принимаются на счетъ казны. Сверхъ сего каждому изъ сихъ лицъ, выдается безпошлинный паспортъ на выѣздъ, на границѣ, они снабжаются одновременно, на дальнѣйшій проездъ, пособиемъ въ двадцать пять рублей серебромъ.

§ 13. Всѣ остальные, принявшіе монашескіе обѣты, монахи и монахини упраздняемыхъ и закрываемыхъ монастырей (за исключеніемъ изъ числа ихъ лишь тѣхъ лицъ, которыя, на основаніи § 16, 17 и 19, оставлены будутъ въ должности викаріевъ и органистовъ при бывшихъ монастырскихъ церквахъ), переводятся въ предѣлахъ Царства Польскаго въ прочіе монастыри того же ордена. При избраніи на сей предметъ монастырей, тщательно принимаются въ соображеніе ихъ местное положеніе, удобства къ помѣщенію вновь прибывающихъ лицъ, самыя средства къ приличному ихъ содержанію. Если бы, по какимъ либо причинамъ, оказалось совершенно невозможнымъ перевести монаховъ упраздняемыхъ и закрываемыхъ монастырей въ другіе монастыри того же самого ордена, то разрѣшается размѣстить ихъ по монастырямъ прочихъ орденовъ.

§ 14. На содержаніе въ монастыряхъ каждого изъ монаховъ и монахинь, упоминаемыхъ въ предвѣдущемъ § 13, отпускается ежегодно до сорока руб. сер. Изъ сего общаго правила не изъемяются и монахи такъ называемыхъ нищенствующихъ орденовъ.

§ 15. Въ случаѣ освобожденія кого либо изъ монаховъ или монахинь, упоминаемыхъ въ § 13, отъ монастырской жизни, лица сии не лишаются назначеннаго имъ ежегоднаго на каждое лицо пособия въ сорокъ руб. сер., установленнаго въ § 14; сверхъ сего, имъ выдается по двадцати руб. сер. въ годъ на наемъ помѣщенія.

ГЛАВА IV.

О монастырскихъ церквахъ, училищахъ и имѣніяхъ.

§ 16. Дабы въ церквахъ, находящихся при монастыряхъ, которые подлежатъ упраздненію или закрытію, не прекращалось богослуженіе,

исплатятъ rubli srebrem на каждую особу, рачуяąc od dnia oświadczenia przez nią życzenia wyjechać za granicę. Pensya takowa będzie im wypłacana półrocznie, za pośrednictwem Cesarskich Rosyjskich Missyj zagranicznych, póki osoby, otrzymujące takową pensyę, nie będą brały żadnego udziału w nieprzyjaznych Roskiemu Rzadowi zamiarach.

§ 12. Koszta podróży do granicy Królestwa tych zakonników i zakonnic, którzy oświadczą życzenie udać się w obce kraje na stałe zamieszkanie, przyjmują się na rachunek Skarbu. Prócz tego, każdej z tych osób wydaje się bezpłatny paszport do wyjazdu, na granicy oni otrzymują jednorazowo, na dalszą podróż, wsparcie w kwocie dwudziestu pięciu rubli srebrem.

§ 13. Wszyscy pozostali zakonnicy i zakonnice zniesionych lub zamkniętych klasztorów, którzy uczynili uroczystą professyą śluby zakonnych (z wyłączeniem z liczby ich tych tylko, którzy, na zasadzie §§ 16, 17 i 19, będą zostawieni w urzędzie wikaryuszów i organistów przy kościołach poklasztornych), przeniesieni zostaną w granicach Królestwa Polskiego do innych klasztorów tegoż samego zakonu. Przy wyborze na ten cel klasztorów, zwraca się pilną uwagę na miejscowe ich położenie, na dogodność do pomieszczenia nowoprzybyłych osób i na same środki do należytego ich utrzymania. Gdyby z jakichkolwiek bądź powodów okazało się zupełnie niemożliwym, przeniesienie zakonników ze zniesionych i zamkniętych klasztorów do innych tegoż samego zakonu klasztorów w takim razie dozwala się rozmieścić ich w klasztorach innych zakonów.

§ 14. Na utrzymanie w klasztorach każdego z zakonników i zakonnic, wzmiankowanych w poprzednim § 13, wydaje się ze Skarbu corocznie po 40 rs. Z tego ogólnego pravidła nie wyłączają się i zakonnicy tak zwanych zakonów żebrzących.

§ 15. W razie uwolnienia kogokolwiek z zakonników lub zakonnic, wzmiankowanych w § 13, od życia klasztorного, te osoby nie utracają naznaczonego im corocznego na każdą osobę wsparcia w kwocie 40 rs., ustanowionego w § 14; prócz tego im wydaje się po 20 rs. na rok na najęcie mieszkania.

ROZDZIAŁ IV.

O kościołach, szkołach i majątkach klasztornych.

§ 16. Ażeby w kościołach, znajdujących się przy klasztorach, które po zamknięciu, delegują zniesieniu lub nie ustawało nabożeństwo,

жение до назначенія къ нимъ Епархіальнымъ начальствомъ приходскихъ священниковъ изъ блага духовенства, оставляется въ нихъ временно, для отправленія богослуженія, по одному изъ монаховъ, преимущественно того же ордена, на правахъ викарія. Въ тѣхъ приходахъ, гдѣ состоитъ болѣе двухъ тысячъ жителей Римско-Католическаго исповѣданія, прибавляется изъ монаховъ того же ордена, еще по одному младшему викарію на каждыя двѣ тысячи жителей, но ни въ одномъ приходѣ не полагается для богослуженія болѣе трехъ монаховъ.

§ 17. Церкви, принадлежавшія къ такимъ подлежащимъ упраздненію или закрытію монастырямъ, при коихъ не состояло приходовъ, приписываются, въ видѣ филиальныхъ, къ приходскимъ церквамъ, въ приходѣ которыхъ онѣ расположены. Впрочемъ, въ видахъ облегченія приходскаго духовенства и обезпеченія безостановочнаго богослуженія, оставляются для онаго временно монахи, на правахъ викаріевъ, также и во всѣхъ тѣхъ изъ вышеказанныхъ безприходныхъ монастырскихъ церквей, въ которыя сосѣдніе жители и посторонніе богомольцы привыкли стекаться для богомолія.

§ 18. Монахамъ, оставляемымъ викаріями на вышеизложенныхъ основаніяхъ, разрѣшается сохранить и невозбранно носить знаки монашеской одежды, ордену каждаго изъ нихъ присвоенной, и наблюдать правила своего ордена, поелику сіе совмѣстно будетъ съ должною приходскихъ викаріевъ. Каждому изъ таковыхъ монаховъ полагается сто пятьдесятъ руб. сер. годоваго оклада жалованья.

§ 19. При каждой изъ церквей, упомянутыхъ въ §§ 16 и 17, опредѣляется, сверхъ викарія, и вольнонаемный органистъ; впрочемъ, въ случаѣ крайней необходимости, для исправленія должности органиста, можетъ быть временно оставленъ одинъ изъ монаховъ того монастыря, которому церковь принадлежала. На содержаніе органиста полагается до семидесяти пяти руб. сер. въ годъ, а въ Варшавѣ можетъ быть назначено и болѣе, съ разрѣшенія Управленія Духовныхъ Дѣлъ.

§ 20. Викаріи и органисты, остающіеся при церквахъ упраздненныхъ или закрываемыхъ монастырей, получаютъ помѣщеніе въ прежнемъ монастырскомъ зданіи.

§ 21. Сосуды, ризы и прочіе тому подобныя предметы, къ церквамъ принадлежащіе, оставляются въ нихъ и передаются на сохраненіе назначаемымъ въ оныя викаріямъ или мѣстнымъ приходскимъ священникамъ по принадлежности, порядкомъ указаннымъ въ V главѣ настоящихъ Правилъ.

§ 22. Соединенныя съ фундами упраздняемыхъ и закрывае-

сionych lub zamkniętych, zachowują się przy kościołach tychże klasztorów, i mają być dopełniane przez pozostawionych wikaryuszów, albo przez te osoby z duchowieństwa świeckiego, które z czasem do takowych kościołów przeznaczone zostaną. Jeżeli zaś takowe zobowiązania funduszowe, z powodu ich różności, nie mogą być wypełniane przez rzeczone osoby, to razem z zakonnikami przenoszą się do tych klasztorów, w których utrzymanie tychże zakonników zabezpiecza się przez Skarb na rachunek owych funduszów. Rozporządzenia w tym względzie pozostawiają się bliższemu uznaniu Zwierzchności Diecezjalnej.

§ 23. Na wydatki na utrzymanie i wychowanie alumnów w seminarjach, znajdujących się przy kongregacyach księży Missyonarzy, o których była wzmianka w art. 12-m Najwyższego Ukazu o klasztorach, wyznacza się z dochodów od majątków poklasztornych taka summa, iżby razem ze wsparciem, obecnie ze Skarbu lub z funduszu duchownego wydawanem, na każdego etatowego alumna przypadało w ogólności po 175 rs. na rok.

§ 24. Pensya nauczycielom szkół poklasztornych naznacza się, po porozumieniu się Zarządu Spraw Duchownych z Kommissją Rządową Oświecenia Publicznego. Niezawisłe od tej pensyi, każdemu nauczycielowi wyznacza się mieszkanie w gmachu poklasztornym, i jeżeli można, nie mniej jak jeden mórg gruntu na ogród; jeżeli zaś, z powodu miejscowych okoliczności, nie można tego skutecznie, w takim razie, zamiast ogrodu, wyznacza się nauczycielowi stosowny dodatek do pieniężnej rocznej pensyi etatowej.

§ 25. Wszystkie wydatki na przedmioty oznaczone w §§ 11, 12, 14, 15, 18, 19, 23 i 24 niniejszych Przepisów, mają być pokryte z dochodów od majątków poklasztornych, obecnie w zawiadywanie Skarbu przechodzących.

§ 26. Na zasadzie art. 18 Ukazu o klasztorach Rzymsko-Katolickich, należy niezwłocznie wziąć w zawiadywanie Skarbu wszystkie należące do klasztorów majątności, a mianowicie:

a) Grunta tak osiadłe, jakoteż i nieosiadłe, jakiejkolwiek bądź nazwy i rodzaju, jak również oddzielne lasy, łąki, pastwiska, rybołówstwa, młyny i t. d. Od tego wyłączają się jednakże jak te grunta, które, z mocy Najwyższego Ukazu 19 Lutego (2 Marca) 1864 r. o urządzeniu włościan, przechodzą na własność włościan, tak też przestrzenie ziemi, zajęte przez gmachy klasztorów, zostających się na przyszłość, ogrody warzywne i fruktowe, do życia klasztornego potrzebne i pozostające w używalności tychże klasztorów, albo też

женію, — церковного причта, назначаемого при церкви для богослуженія.

б) Дома, принадлежавшіе монастырямъ, и всѣ хозяйственныя и иныя строенія, какого бы рода они ни были, возведенныя на землѣ, нынѣ поступающей въ вѣдѣніе казны. За оставляемыми на будущее время монастырями, равно и при монастырскихъ церквахъ, обращаемыхъ въ приходскія или филиальныя, сохраняются однако всѣ зданія, находящіяся въ неразрывной связи съ церковью или необходимыя для помѣщенія монашествующихъ или священно и церковно-служителей.

в) Капиталы, какъ наличные, такъ и иные, помѣщенные въ Польскомъ Банкѣ, или обезпеченные частными имѣніями, образовавшіеся изъ пожертвованій правительственныхъ и частныхъ лицъ по дарственнымъ записямъ и другимъ документамъ, или инымъ какимъ либо образомъ перешедшіе въ пользованіе обитателей, въ томъ числѣ и соединенные съ духовными обязанностями и проч.

§ 27. Такъ какъ въ числѣ поступающихъ въ казенное завѣдываніе монастырскихъ недвижимыхъ имѣній, находится много статей, изъ которыхъ одна лишь частная промышленность можетъ извлекать доходъ, соответственный ихъ дѣйствительной цѣнности, то Учредительному Комитету вмѣняется въ обязанность составить безотлагательно правила для продажи въ частныя руки всѣхъ монастырскихъ недвижимостей, управленіе коихъ казною могло бы оказаться невыгоднымъ или неудобнымъ и, по надлежащемъ утвержденіи таковыхъ правилъ, привести оныя немедленно въ исполненіе, съ передачею вырученныхъ отъ продажи капиталовъ въ вѣдѣніе Правительственной Комисіи Финансовъ.

§. 28. Въ виду послѣдовавшихъ уже Высочайшихъ повелѣній объ устройствѣ быта возможно большаго числа безземельныхъ крестьянъ въ Царствѣ Польскомъ и обращеніи на этотъ предметъ находящихся въ распоряженіи казны Царства земель, гдѣ это представится возможнымъ и удобнымъ, разрѣшается употребить на сей же предметъ свободныя монастырскія земли, по правиламъ и на условіяхъ, какія на этотъ предметъ будутъ установлены Учредительнымъ Комитетомъ.

§. 29. Въ случаѣ продажи въ частныя руки бывшихъ монастырскихъ недвижимыхъ имѣній (§ 27) или обращенія таковыхъ имѣній и земель на устройство крестьянъ (§ 28), вырученные изъ сихъ источниковъ капиталы и доходы могутъ быть употреблены исключительно лишь на тѣ предметы, которые опредѣлены ст. 21 Высочайшаго Указа 27 Октября (8 Ноября) 1864 года о Римско-Католическихъ монастыряхъ.

stwo, dopóki Zwierzchność Dyecezyalna przeznaczy do nich księ-
ży parafialnych z duchowieństwa świeckiego, pozostawia się w nich
czasowo dla odprawiania nabożeństwa po jednym z zakonników,
szczególnie tegoż samego zakonu, na prawach wikaryusza. Jeżeli
do parafii należy więcej jak 2,000 mieszkańców wyznania Rzymko-
Katolickiego, w takim razie do kościołów tych przeznacza się z za-
konników tegoż zakonu jeszcze po jednym młodszym wikaryuszu
na każde dwa tysiące mieszkańców; w żadnej jednak parafii nie mo-
że się zostawać dla odprawiania nabożeństwa więcej jak trzech za-
konników.

§ 17. Kościoły, należące do takich klasztorów, podlegających
wniesieniu lub zamknięciu, do których nie należały parafie, przypisują się jako filialne do tych kościołów, w parafii których znajdują się. Zresztą, w zamiarach ulżenia duchowieństwa świeckiego i zabezpieczenia stałego nabożeństwa, dla odprawiania onegoż, pozostawiają się czasowo zakonnicy z prawami wikaryuszów, także i w tych wszystkich z powyżej wzmiankowanych nieparafialnych kościołów klasztornych, do których zwykli zgromadzać się na nabożeństwo mieszkańcy sąsiedni i przychodni.

§ 18. Zakonnikom pozostawionym, na wyżej oznaczonych zasadach, w obowiązku wikaryuszów, pozwala się zatrzymać i nosić odzież właściwego zakonu i zachowywać reguły swojego zakonu, o ile to da się pogodzić z obowiązkami wikaryuszów parafialnych. Każdemu z takowych zakonników naznacza się 150 rub. srebr. rocznej pensyi.

§ 19. Przy każdym z kościołów, wzmiankowanych w §§ 16 i 17, przeznaczają się oprócz wikaryusza, także i najemny organista. Wreszcie, w razie niezbędnej potrzeby, dla pełnienia obowiązków organisty, może być czasowo zostawiony jeden z zakonników klasztoru, do którego kościół należał. Na utrzymanie organisty przeznaczają się do 75 rub. srebr. na rok, a w Warszawie może być naznaczono i więcej, z upoważnienia Zarządu Spraw Duchownych.

§ 20. Wikaryusze i organiści, pozostający przy kościołach klasztorów zniesionych lub zamkniętych, dostają mieszkanie w gmachu poklasztornym.

§ 21. Naczynia, ornaty i inne tym podobne przedmioty, do kościołów należące, pozostają w tychże i oddają się na zachowanie przeznaczonym do tych kościołów wikaryuszom lub miejscowym księżom parafialnym, porządkiem wskazanym w rozdziale V-m niniejszych Przepisów.

§ 22. Zobowiązania, połączone z funduszami klasztorów znie-

мыхъ монастырей обязанности сохраняются при церквахъ оныхъ и выполняются оставляемыми при нихъ викаріями, или тѣми изъ лицъ блага духовенства, которыя впоследствии къ таковымъ переквамъ будутъ определены. Если же фундушевыя обязанности, по многосложности своей, сими духовными лицами исполнены быть не могутъ, то переносятся, вмѣстѣ съ монахами, въ тѣ обители, въ которыхъ содержаніе сихъ послѣднихъ обезпечивается казною на счетъ тѣхъ же фундушей. Распоряженіе по сему предмету предоставляется ближайшему усмотрѣнію Епархіальнаго начальства.

§ 23. На расходы по содержанію и воспитанію студентовъ въ семинаріяхъ, находившихся при конгрегаціяхъ ордена Миссіонеровъ, о коихъ упомянуто въ ст. 12 Высочайшаго Указа о монастыряхъ, отпускается, изъ доходовъ съ бывшихъ монастырскихъ имуществъ, такая сумма, чтобы совокупно съ пособіемъ, нынѣ изъ казны или изъ духовнаго фундуша выдаваемымъ, на каждого штатнаго студента приходилось всего по сту семидесяти пяти рублей серебромъ въ годъ.

§ 24. Жалованье учителямъ бывшихъ монастырскихъ училищъ назначается по соглашенію Управленія Духовныхъ Дѣлъ съ Управленіемъ Народнаго Просвѣщенія. Независимо отъ сего жалованья, каждому учителю отводится въ бывшемъ монастырскомъ зданіи квартира и, если возможно, не менѣе одного морга земли подъ огородъ; если же, по мѣстнымъ обстоятельствамъ, этого сдѣлать нельзя, то взамѣнъ огорода, отпускается учителю соразмѣрная прибавка къ денежному годовому окладу.

§ 25. Всѣ расходы на предметы, означенные въ §§ 11, 12, 14, 15, 18, 19, 23 и 24 настоящихъ Правилъ, покрываются изъ доходовъ бывшихъ монастырскихъ имуществъ, поступающихъ нынѣ въ вѣдѣніе казны.

§ 26. На основаніи ст. 18 Высочайшаго Указа о Римско-Католическихъ монастыряхъ, должны быть немедленно приняты въ казенное завѣдываніе всѣ принадлежавшія монастырямъ имущества, именно:

а) Земли, какъ населенныя, такъ и ненаселенныя, какого бы наименованія и рода онѣ ни были; также отдѣльные лѣса, дуга, пастбища, рыбныя ловли, мельницы и проч. Изъ сего изъемятся, однако же, какъ тѣ земли, которыя, на основаніи Высочайшаго Указа 19 Февраля (2 Марта) 1864 года объ устройствѣ крестьянъ, поступаютъ въ собственность крестьянъ, такъ и пространства земли, занимаемыя зданіями сохраняемыхъ на будущее время монастырей, огороды и сады, необходимые для монастырской жизни и остающіеся въ пользованіи тѣхъ же монастырей, или, если монастырь подлежитъ закрытію или упразд-

ROZDZIAŁ V.

O sposobie wprowadzenia w wykonanie niniejszych postanowien.

§ 30. Ознынности ео до wprowadzenia w wykonanie Najwyższego Ukazu o klasztorach, w dniu 27 Października (8 Listopada) 1864 r. wydanego, dzielą się na dwa rodzaje:

a) rozporządzenia, dotyczące się właściwie zniesienia i zamknięcia klasztorów, jakoteż zabezpieczenia bytu należących do nich osób stanu zakonnego; i

b) rozporządzenia względem oddania pod zarząd Skarbu i przyjęcia przez niego nieruchomości i kapitałów klasztornych.

§ 31. Zwierzchność Diecezjalna obowiązuje się niniejszem do okazania czynnej pomocy wszystkim miejscowym władzom, dla należytego wprowadzenia w wykonanie niniejszych Przepisów. Szczególniej zaś wkłada się na nią obowiązek przedsięwzięcia środków ażeby w kościołach, do zniesionych i zamkniętych klasztorów należących, nabożeństwo odbywało się stale. Obok tego, Zwierzchność diecezjalna, nie czekając osobnego o tem zawiadomienia, bezzwłocznie deleguje deputowanych od władzy duchownej, dla współdziałania władzom cywilnym w niniejszym interesie, a zwłaszcza przy sporządzeniu spisu majątności klasztornych; o przeznaczonych zaś do tego deputowanych donosi Zarządowi Spraw Duchownych.

§ 32. Rozporządzenia, dotyczące zniesienia i zamknięcia klasztorów, dokonywane na zasadzie niniejszych Przepisów, wkładają się na Jenerał-Policmajstra w Królestwie, który wprowadza takowe w wykonanie przez podwładnemu władze miejscowe i innych, podług swego uznania, urzędników, przy współdziałaniu miejscowej zwierzchności cywilnej.

§ 33. Osobna Kommissya o klasztorach, w swoim czasie komunikuje Jenerał-Policmajstrowi, a w razie potrzeby i innym władzom miejscowym, dokładne spisy klasztorów, podlegających zniesieniu lub zamknięciu, z oznaczeniem, do których mianowicie klasztorów mają być z nich przeniesione osoby stanu zakonnego, i ile przy każdym kościele należy pozostawić osób do odprawiania stale nabożeństwa.

§ 34. Urzędnik, któremu Jenerał-Policmajster poleci zamknięcie lub zniesienie klasztoru, po przybyciu do takowego, razem z urzędnikiem od władzy cywilnej, na ten cel delegowanym, ogłasza zwierzchności klasztornej, w przytomności wszystkich zakon-

братии и при депутать отъ Епархіального начальства, если таковой будетъ на лицо—о данномъ ему предписаніи и о цѣли своего прибытія, а равно извѣщаетъ всѣхъ монашествующихъ о льготахъ, предоставленныхъ имъ на основаніи Высочайшаго Указа и настоящихъ Правилъ, при чемъ спрашиваетъ ихъ, въ какой мѣрѣ каждый изъ нихъ желаетъ воспользоваться означенными льготами.

§. 35. Вместе съ тѣмъ, командированный чиновникъ предлагаетъ настоятелю монастыря и самъ содѣйствуетъ ему принять всѣ нужныя мѣры къ тому, чтобы обезпечить какъ дальнѣйшее богослуженіе въ монастырскихъ церквахъ, на точномъ основаніи §§ 16—22 настоящихъ Правилъ, такъ и возможно правильное и безостановочное теченіе дѣлъ и занятій во всѣхъ богоугодныхъ и учебныхъ заведеніяхъ, при монастыряхъ состоящихъ, впредь до передачи сихъ заведеній въ подлежащія вѣдомства. О положеніи церквей и о мѣрахъ принятыхъ къ отправленію въ нихъ богослуженія, а равно о состояніи богоугодныхъ и учебныхъ заведеній при монастыряхъ, чиновникъ доноситъ тотчасъ во всей подробности своему начальству, для сообщенія Управленію Духовныхъ Дѣлъ.

§. 36. На военныхъ и гражданскихъ чиновниковъ возлагается особенное попеченіе о тщательномъ огражденіи цѣлости и неприкосновенности мѣстной святыни. Ихъ заботливости поручается также возможно бережное охраненіе монашествующихъ лицъ отъ всякаго стѣсненія.

§. 37. Монахи и монахини упраздняемыхъ и закрываемыхъ монастырей должны быть немедленно, съ возможными удобствами, отправлены въ тѣ обители, гдѣ имъ предназначено дальнѣйшее пребываніе. Списокъ переводимыхъ такимъ образомъ монахамъ и монахинямъ будетъ свое-временно доставленъ чиновнику, командированному для закрытія или упраздненія монастыря, съ означеніемъ, кто и куда долженъ быть переведенъ.

§. 38. Если кто либо изъ монашествующихъ заявитъ желаніе выѣхать за границу, то чиновникъ, которому поручено закрытіе или упраздненіе монастыря, препровождаетъ таковыя лица въ тѣ пункты, которые будутъ на сей предметъ указаны особою инструкціею.

§. 39. Если депутатъ отъ Епархіального начальства не прибываетъ еще къ мѣсту назначенія, то командированный чиновникъ требуетъ, для присутствованія при составленіи описи церковной утвари и движимости, одного изъ ближайшихъ декановъ или приходскихъ настоятелей. Впрочемъ, отсутствіе таковыхъ депутатовъ отъ духовнаго вѣдомства, ни въ какомъ случаѣ, не останавливаетъ дѣйствій Правительственныхъ чиновниковъ.

§. 40. Означенный чиновникъ долженъ потребовать отъ настоятеля

духовиенства zostającego przy kościele dla odprawiania nabożeństwa, jeżeli klasztor uległ zamknięciu lub zniesieniu.

b) Domy, należące do klasztorów, i wszystkie gospodarskie i inne budowle, jakiegokolwiek bądź rodzaju, wzniesione na gruncie, który obecnie przechodzi pod zawiadywanie Skarbu. Lecz klasztorom zatrzymanym na przyszłość, a także kościołom poklasztorным, które na kościoły parafialne lub filialne obrócone będą, pozostawiają się wszystkie gmachy, zostające w nierozdzielным związku z kościołem, albo potrzebne dla pomieszczenia osób stanu zakonnego lub kapłanów i sług kościelnych.

c) Kapitały, tak w gotowiznie, jako i inne, ulokowane w Banku Polskim, lub zabezpieczone na majątkach prywatnych, powstałe z ofiar rządowych i osób prywatnych, z zapisów, legatów i innych dokumentów, lub też innym jakimkolwiek sposobem przeszłe w używalność klasztorów, a w tej liczbie i takie, które połączone są z zobowiązaniami duchownymi i t. d.

§ 27. Ponieważ w liczbie nieruchomości klasztorных majątków, przechodzących w zawiadywanie Skarbu, znajduje się wiele drobnych realności, z których sam tylko przemysł prywatny może mieć korzyści, odpowiednie rzeczywistej ich wartości, przeto na Komitecie Urządzący wkłada się obowiązek ułożyć niezwłocznie przepisy względem sprzedaży w ręce prywatne wszystkich nieruchomości klasztorных, zarządzanie którymi przez Skarb mogłoby okazać się niekorzystnem lub niedogodnem; po należytem zaś zatwierdzeniu takowych przepisów, wprowadzić ich bezzwłocznie w wykonanie, z oddaniem w zawiadywanie Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu kapitałów, które ze sprzedaży otrzymane zostaną.

§ 28. W myśl wydanych już Najwyższych rozkazów, o urzędzeniu w Królestwie Polskiem bytu o ile można największej ilości włościan, nieposiadających gruntu, i o obróceniu na ten cel gruntów, znajdujących się w rozporządzeniu Skarbu Królestwa, gdzie to okaże się możliwem i dogodnem, pozwala się także użyć na tenże cel niezajęte grunta klasztorne, na zasadzie przepisów i warunków, jakie w tym przedmiocie ustanowi Komitet Urządzący.

§ 29. W razie sprzedaży w ręce prywatne nieruchomości majątków poklasztorных (§ 27), lub obrócenia takowych majątków i gruntów na urządzenie włościan (§ 28), otrzymane z tych źródeł kapitały i dochody mogą być użyte wyłącznie tylko na te przedmioty, które są oznaczone art. 21 Najwyższego Ukazu z dnia 27 Października (8 Listopada) 1864 r. o klasztorach Rzymsko-Katolickich.

ГЛАВА V.

О порядке приведения въ дѣйствіе настоящихъ постановленій.

§. 30. Дѣйствія по приведенію въ исполненіе Высочайшаго Указа о монастыряхъ, 27 Октября (8 Ноября) 1864 года даннаго, дѣлятся на два рода:

а) распоряженія касающіяся собственно упраздненія или закрытія монастырей и устройства быта принадлежавшихъ къ онымъ монашествующихъ лицъ; и

б) распоряженія по сдачѣ и приему въ казенное завѣдываніе монастырскихъ недвижимыхъ имуществъ и капиталовъ.

§. 31. Епархіальное начальство обязывается оказать дѣятельную помощь всѣмъ мѣстнымъ властямъ для правильнаго приведенія въ исполненіе настоящихъ постановленій. Въ особенности возлагается на его попеченіе принятіе мѣръ къ обезпеченію на будущее время безостановочнаго богослуженія въ церквахъ упраздняемыхъ и закрываемыхъ монастырей. Епархіальное начальство, между прочимъ, не ожидая особаго на сей предметъ извѣщенія, назначить немедленно депутатовъ отъ духовнаго вѣдомства для содѣйствія гражданскимъ властямъ по настоящему дѣлу, особенно же при составленіи описи монастырскихъ имуществъ, и о назначенныхъ депутатахъ извѣстить Управленіе Духовныхъ Дѣлъ.

§. 32. Распоряженія касающіяся упраздненія и закрытія монастырей, производимыя на основаніи сихъ Правилъ, возлагаются на Генераль-Полиціймейстера въ Царствѣ, который приводитъ оныя въ исполненіе черезъ подвѣдомственные ему мѣстныя власти и другихъ, по своему избранію, чиновниковъ, при содѣйствіи мѣстнаго гражданского начальства.

§. 33. Особою о монастыряхъ Коммисією своевременно сообщаются Генераль-Полиціймейстеру, а въ случаѣ нужды и прочимъ мѣстнымъ властямъ, точные списки монастырей, подлежащихъ упраздненію или закрытію, съ означеніемъ, въ какія именно обители должны быть изъ оныхъ переведены монашествующія лица, и сколько при каждой церкви должно быть оставлено лицъ для безостановочнаго отправления богослуженія.

§. 34. Чиновникъ, коему поручено будетъ Генераль-Полиціймейстеромъ закрытіе или упраздненіе монастыря, прибывъ въ оный вмѣстѣ съ чиновникомъ гражданского вѣдомства, назначеннымъ на тотъ же предметъ, объявляетъ монастырскому начальству, въ присутствіи всей

никѣ и депутованого отъ Звierzchności Dyecezyjalnej, jeżeli takowy będzie obecny, o danym mu rozkazie i o celu swego przybycia, a również oznajmia wszystkim osobom stanu zakonnego o ulgach, nadanych im na zasadzie Najwyższego Ukazu i niniejszych Przepisów, i przytem dowiadyuje się od każdego z nich, o ile zyczą sobie korzystać z takowych.

§. 35. Urzędnik do tego delegowany, proponuje przy tem przełożonemu klasztoru, i sam mu w tem dopomaga, przedsięwzięcie wszelkie potrzebne środki do zabezpieczenia tak dalszego nabożeństwa w kościołach klasztornych, na ścisłej zasadzie §§ 16—22 niniejszych Przepisów, jako też, o ile możności, regularnego i bez przerwy biegu czynności i prac we wszystkich dobroczynnych i naukowych zakładach, znajdujących się przy klasztorze, aż do oddania tych zakładów władzom właściwym. O stanie kościołów i o środkach przedsięwziętych co do odprawiania w nich nabożeństwa, tudzież o stanie zakładów dobroczynnych i naukowych przy klasztorach, urzędnik natychmiast składa szczegółowy rapport swej władzy, dla zakomunikowania Zarządowi Spraw Duchownych.

§. 36. Na urzędników wojennych i cywilnych wkłada się szczególnie staranie bronić troskliwie całości i nietykalności miejscowych świętości kościelnych. Ich pieczołowitości poleca się także, o ile można, troskliwe ochronienie osób stanu zakonnego od wszelkiego ucisku.

§. 37. Zakonnicy i zakonnice zniesionych i zamkniętych klasztorów, mają być bezzwłocznie, ze wszelkimi dogodnościami, odesłani do tych klasztorów, gdzie im się przeznacza dalszy pobyt. Spis przemieszczanych takim sposobem zakonników i zakonnice zostanie w swoim czasie przesłany urzędnikowi delegowanemu do zamknięcia lub zniesienia klasztoru, z oznaczeniem, kto i dokąd ma być przeniesiony.

§. 38. Jeżeli ktokolwiek z osób stanu zakonnego oświadczy życzenie wyjechać za granicę, wtedy urzędnik, któremu poruczono zamknięcie lub zniesienie klasztoru, wysyła takowe osoby w te miejsca, które będą na ten cel wskazane w danej mu instrukcyi.

§. 39. Jeżeli deputowany od Zvierzchności Dyecezyjalnej nie przybędzie jeszcze na miejsce, w takim razie delegowany urzędnik zawięzuje, dla assystencyi przy sporządzeniu spisu aparatów kościelnych i ruchomości, jednego z najbliższych dziekanów albo proboszczów parafialnych. Z resztą, nieobecność takowych delegatów od duchowieństwa, w żadnym razie, nie wstrzymuje czynności urzędników Rządowych.

§. 40. Wspomniony urzędnik ma zażądać od przełożonego

монастыря подробную опись какъ всего монастырскаго имущества, такъ въ особенности всей той части монастырскаго движимости, которая не принадлежитъ къ учрежденному на монастырскихъ земляхъ хозяйству, но находится собственно въ монастырѣ; если же онъ удостовѣрится, что таковой специальной описи дѣйствительно нѣтъ, то составляетъ оную на мѣстѣ, обще съ настоятелемъ обители или къмъ либо изъ братіи. Опись эта подписывается лицами, въ составленіи ея участвовавшими, на основаніи § 46.

Въ составъ таковой описи не входятъ нижеслѣдующіе предметы, о коихъ имѣть быть въ послѣдствіи сдѣлано особое, на основаніи § 54, распоряженіе, именно: фольварковый скотъ, земледѣльческія и иные орудія, запасы и продукты хозяйственные и другіе подобнаго рода, относящіеся собственно къ сельскому хозяйству, предметы. Тѣмъ не менѣе, командированный чиновникъ обязанъ наблюсти и принять всѣ необходимыя мѣры къ тому, чтобы и сіи предметы оставались неприкосновенными и не были никому постороннему отданы или проданы, до окончательнаго о нихъ распоряженія со стороны тѣхъ лицъ, коимъ на основаніи § 49, поручается приемъ недвижимой монастырскаго собственности въ казенное завѣдываніе.

§ 41. Въ специальную опись, о коей упоминается въ предыдущей статьѣ, включаются также наличные капиталы монастырскіе, заключающіеся въ деньгахъ и разныхъ документахъ, равно всякаго рода акты на имущество монастырское, контракты, планы и тому подобныя бумаги. Всѣ таковыя капиталы и бумаги немедленно препровождаются чрезъ мѣстнаго Губернатора, въ Управленіе Духовныхъ Дѣлъ.

§ 42. Библіотеки монастырскія сосредоточиваются въ оставляемыхъ монастыряхъ, или, гдѣ при упраздняемомъ или закрываемомъ монастырѣ существуетъ учебное заведеніе, оставляются, впредь до дальнѣйшаго распоряженія, при таковомъ заведеніи. Въ распоряженіи каждаго изъ монашествующихъ оставляется лично ему принадлежащее имущество.

§ 43. Церковная утварь, ризница и прочіе богослужебные предметы упраздняемаго или закрываемаго монастыря, должны быть переданы (какъ упомянуто выше, въ § 21) на храненіе, по описи, тому священнику или монаху, который назначенъ будетъ состоять при церкви; если же таковаго священника или монаха еще не будетъ на лицѣ при церкви, во время закрытія монастыря, то предметы сіи сдаются мѣстному декану или настоятелю приходской, ближайшей по возможности, церкви.

§ 44. Если бы монастырскій костелъ не предназначался къ обращенію въ приходскую или филиальную церковь, то онъ долженъ быть

класzтору, спецыального спису, такъ всьзштьзкого в оголѣ маіатку класzторного, jako też szczególnie całej tej części ruchomości klasztornej, która nie należy do urządzanego na gruntach klasztornych gospodarstwa, lecz znajduje się właśnie w klasztorze; jeżeli zaś się przekona, że nie ma rzeczywiście takowego спецыального спису, wtedy układa go na miejscu wspólnie z przełożonym klasztoru lub z kimkolwiek z zakonników. Spis ten podpisują się przez osoby, które miały udział w jego ułożeniu, na zasadzie § 46. Do спису tego nie zamieszczają się następujące przedmioty, o których z czasem ma się uczynić osobiłwe, na zasadzie § 54, rozporządzenie, a mianowicie: żywy inwentarz folwarczny, narzędzia rolnicze i inne zapasy i produkty gospodarskie i inne podobnego rodzaju przedmioty, należące właściwie do gospodarstwa wiejskiego. Wszelako delegowany urzędnik powinien dopilnować i przedsięwziąć wszystkie potrzebne środki, ażeby i takowe przedmioty pozostały nietykalnymi, i nie były oddane lub sprzedane komukolwiek obcomu, do ostatecznego względem nich rozporządzenia ze strony tych osób, którym na zasadzie § 49, porucza się przyjęcie nieruchomości własności klasztornej w zawiadywanie Skarbu.

§ 41. Do wspomnianego w poprzednim paragrafie спецыального спису, wpisują się także kapitały w klasztorze się znajdujące, zawierające się w gotowiznie i w różnych dokumentach, również wszelkiego rodzaju akta na majątność klasztorną, kontrakty, plany i tym podobne papiery. Wszystkie takowe kapitały i papiery niezwłocznie przesyłają się przez miejscowego Gubernatora Cywilnego do Zarządu Spraw Duchownych.

§ 42. Biblioteki klasztorne koncentrują się w pozostawionych klasztorach, lub, tam gdzie przy zniesionym czyli zamkniętym klasztorze istnieje zakład naukowy, zostawiają się aż po dalsze na przyszłość rozporządzenie przy tym zakładzie. Do dyspozycji każdej z osób stanu zakonnego, pozostawia się osobiste jej mienie.

§ 43. Aparaty kościelne, zakrystya i inne rzeczy do nabożeństwa, należące do zniesionego lub zamkniętego klasztoru, powinny być pozostawione na zachowanie, podług спису, temu kapłanowi czyli zakonnikowi, który otrzyma przeznaczenie zostawać przy kościele; jeżeli zaś takowy kapłan czyli zakonnik nie będzie jeszcze osobiście znajdował się przy kościele w czasie zamknięcia klasztoru, wtedy przedmioty takowe polecają się miejscowemu dziekanowi lub proboszczowi najbliższego kościoła.

§ 44. Gdyby kościół klasztorny nie został przeznaczony na parafialny lub filialny, wtedy kościół taki ma być zapieczętowany.

запечатанъ, со всею движимостью въ ономъ находящегося, и сдать на охраненіе мѣстной полицейской или сельской власти, подъ ея отвѣтственность, до дальнѣйшаго распоряженія Епархіальнаго начальства.

§ 45. Въ крайнемъ случаѣ, при отсутствіи благонадежныхъ лицъ, попеченію коихъ церковная утварь могла бы быть ввѣрена, чиновникъ, коему поручено закрытіе монастыря, описавъ утварь и ризницу, можетъ передать оныя, на сохраненіе, монахамъ другой сосѣдней обители, или же, въ случаѣ затрудненія, оставить церковную утварь на мѣстѣ, препровождаетъ оную, при описи, въ Управление Духовныхъ Дѣлъ, для обращенія на нужды другихъ Римско-Католическихъ церквей.

§ 46. Чиновникъ, коему поручено закрытіе монастыря, ведетъ всѣмъ вышеозначеннымъ дѣйствіямъ своимъ точный протоколъ, который подписывается какъ имъ самимъ такъ, и даннымъ ему въ помощь чиновникомъ гражданскаго вѣдомства. Депутатъ отъ духовнаго вѣдомства и монахи отнюдь не понуждаются къ подписанію протокола и описи монастырской движимости, если они отъ сего уклонятся, а въ случаѣ подписанія, имъ не возбраняется дѣлать при этомъ, какія признаютъ нужными, законныя оговорки. Протоколы и описи доставляются немедленно въ Управление Духовныхъ Дѣлъ. Кромѣ того, въ видахъ устраненія медленности въ дальнѣйшемъ ходѣ сего дѣла, копія съ описей, скрѣпленныя военно-полицейскимъ начальствомъ, передаются отъ него прямо мѣстнымъ Гражданскимъ Губернаторамъ, для снабженія ими чиновниковъ, отряжаемыхъ для принятія монастырскихъ имуществъ въ казенное завѣдываніе.

§ 47. Распоряженіе о приѣмѣ въ казенное завѣдываніе монастырскихъ недвижимыхъ имуществъ, производится чрезъ гражданское начальство въ нижеслѣдующемъ порядкѣ.

§ 48. Главный Директоръ Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ, даетъ предписанія Губернаторамъ о приѣмѣ въ казенное завѣдываніе всѣхъ вообще монастырскихъ недвижимыхъ имуществъ, а равно и всѣхъ тѣхъ разнаго наименованія монастырскихъ капиталовъ, которые принадлежать монастырямъ не подлежащимъ упраздненію и закрытію, или которые, по какой бы то ни было причинѣ, не были открыты при составленіи описи на основаніи § 41 настоящихъ Правилъ. Соотвѣтственно сему, распоряженіе должно быть сдѣлано и по вѣдомству Правительственной Коммисіи Финансовъ, по предварительномъ о томъ согласеніи съ Главнымъ Директоромъ Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

раны wraz ze wszelką ruchomością, która się w nim znajduje, i oddaje się pod ochronę miejscowej władzy policyjnej lub wiejskiej, na jej odpowiedzialność, aż do dalszego rozporządzenia Zwierzchności Dycezyjalnej.

§ 45. W nadzwyczajnym przypadku, w braku osób zasługujących na zaufanie, troskliwości których możnaby było powierzyć aparaty kościelne, urzędnik, któremu polecono zamknięcie klasztoru, sporządzwszy spis aparatów i zakrystyi, może oddać je na zachowanie zakonnikom drugiego blizkiego klasztoru, albo, w razie niedogodności zostawienia kościelnych aparatów na miejscu, przesyła je, przy spisie, do Zarządu Spraw Duchownych, dla obrócenia na potrzeby innych kościołów Rzymsko-Katolickich.

§ 46. Urzędnik, któremu polecono zamknięcie klasztoru, prowdzi dokładny protokół wszystkich wyżej wyrażonych czynności swoich; takowy protokół podpisuje się tak przez niego samego, jak też i przez danego mu do pomocy urzędnika od władzy cywilnej. Deputat od władzy duchownej i zakonnicy nie zmuszają się do podpisania protokołu i spisu klasztornej ruchomości, jeżeli oni od tego się uchylą, a w razie gdy podpiszą takowe, im nie wzbrania się czynić przytem prawne uwagi, jakie uznają za stosowne. Protokoły i spisy przesyłają się niezwłocznie do Zarządu Spraw Duchownych. Oprócz tego, ażeby w tym interesie zyskać na czasie, kopie tych spisów, poświadczone przez naczelnika wojenno-policyjnego, przesyłają się przez niego wprost miejscowym Gubernatorom Cywilnym, dla zaopatrzenia w takowe urzędników, odkomenderowanych do przyjęcia majątków klasztornych w zawiadywanie Skarbu.

§ 47. Rozporządzenie co do przyjęcia w zawiadywanie Skarbu nieruchomych majątków klasztornych, odbywa się przez władzę cywilną w następującym porządku.

§ 48. Dyrektor Główny Kommissyi Rządowej Spraw Wewnętrznych i Duchownych daje polecenie Gubernatorom o przyjęcie w zawiadywanie Skarbu wszystkich w ogóle nieruchomych majątków klasztornych, jak również i tych wszystkich różnej nazwy kapitałów klasztornych, które należą do klasztorów, niepodlegających zniesieniu i zamknięciu, albo które z jakiegokolwiek bądź innego powodu nie zostały odkryte przy ułożeniu spisu według § 41 niniejszych Przepisów. Stosownie do tego rozporządzenie, ma być uczynione i ze strony Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu, po porozumieniu się poprzednio w tym przedmiocie z Dyrektorem Głównym Kommissyi Rządowej Spraw Wewnętrznych i Duchownych.

§ 49. Гражданскій Губернаторъ, получивъ предписание Главнаго Директора Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ и соответствующее распоряженіе Правительственной Комисіи Финансовъ о передачѣ и принятіи въ вѣдомство казны имѣній, домовъ и капиталовъ, принадлежащихъ монастырямъ во вѣренной ему губерніи, немедленно отряжаетъ на сей предметъ доверенныхъ лицъ, съ тѣмъ, чтобы при каждой таковой сдачѣ находились два чиновника, изъ коихъ одинъ непременно отъ финансоваго вѣдомства. Означеннымъ чиновникамъ должны быть даны надлежащія инструкціи, при чемъ Начальникъ губерніи назначить срокъ, къ которому командируемые чиновники должны окончить возложенное на нихъ порученіе.

§ 50. О сдѣланныхъ, на основаніи предшествующаго §-а, распоряженіяхъ, Губернаторъ сообщаетъ подробно Военнымъ Уѣзднымъ Начальникамъ, дабы они могли, и съ своей стороны, надблести за правильностью дѣйствій командированныхъ на мѣста чиновниковъ, а въ случаѣ надобности, оказать имъ надлежащее содѣйствіе.

§ 51. Въ каждой мѣстности, пріемъ монастырскаго недвижимаго имущества начинается преимущественно съ имѣній тѣхъ изъ монастырей, которые предназначены къ упраздненію или закрытію, и при томъ съ тѣхъ изъ таковыхъ имѣній, которыя отличаются своею значительностью, или въ которыхъ, по роду заведеннаго въ нихъ хозяйства, можетъ скорѣе произойти разстройство отъ перерыва въ правильномъ управленіи.

§ 52. Отряженные отъ Губернатора чиновники, прибывъ на мѣсто, должны заблаговременно пригласить, для содѣйствія въ порученномъ имъ дѣлѣ, мѣстныя власти, какъ то: военнаго участкаго начальника, гминнаго войта и мѣстнаго декана, или, за отсутствіемъ послѣдняго, котораго либо изъ ближайшихъ приходскихъ или викарныхъ священниковъ; но если бы никто изъ сихъ духовныхъ лицъ не могъ присутствовать при пріемѣ монастырскаго имущества, то это, ни въ какомъ случаѣ, не останавливаетъ дѣйствій, назначенныхъ отъ Правительства лицъ. Если монастырь, имѣніе коего принимается въ казенное заведываніе, не принадлежитъ къ числу закрываемыхъ или упраздняемыхъ, то при таковомъ принятіи монастырскаго имущества присутствуетъ настоятель или настоятельница монастыря, или, вмѣсто ихъ, кто либо изъ монастырской братіи.

§ 53. Чиновники, назначенные для принятія монастырскаго имущества, соотносятся съ полученными ими отъ Гражданскихъ Губернаторовъ описями (§ 46), а въ имѣніяхъ монастырей не упраздненныхъ и не закрытыхъ, требуютъ прежде всего таковыя же подробныя вѣдомости, въ коихъ должны быть между прочимъ означены: коше-

§ 49. Gubernator Cywilny, po otrzymaniu polecenia Dyrektora Głównego Komisji Rządowej Spraw Wewnętrznych i Duchownych i odpowiedniego rozporządzenia Komisji Rządowej Przychodów i Skarbu o oddanie pod zarząd Skarbu i przyjęcie przez ony majątków, domów i kapitałów należących do klasztorów powierzonej mu Gubernii, niezwłocznie deleguje do tego zaufaną osobę, w taki sposób, ażeby przy takowem oddaniu majątków każdego klasztoru znajdowało się dwóch takich urzędników, z których jeden koniecznien z zarządu Skarbowego. Rzeczonym urzędnikom mają być wydane należyte instrukcje, przyczem Naczelnik Gubernii oznaczy termin, w którym wykomenderowani urzędnicy powinni skończyć powierzone im czynności.

§ 50. O uczynionych, według poprzedzającego §, rozporządzeniach, Gubernator komunikuje szczegółowo Wojennym Naczelnikom Powiatowym, ażeby ci z swej strony mogli dopilnować regularnego wypełniania tych czynności przez komenderowanych na miejsce urzędników, a w razie potrzeby, dać im należytą pomoc.

§ 51. W każdej miejscowości, przyjęcie klasztornego majątku nieruchomego rozpoczyna się szczególnie od tych klasztorów, które są przeznaczone na zniesienie lub zamknięcie, mianowicie z takich majątków, które odznaczają się swoją znaczącością, albo w których ze względu na rodzaj zaprowadzonego w nich gospodarstwa, może prędzej powstać nieporządek z powodu przerwy regularnego zarządu.

§ 52. Urzędnicy od Gubernatora komenderowani, przybywszy na miejsce, powinni zawczasie zawiadzać do pomocy w powierzonym im interesie miejscowe władze, jak to: Rewirowego Naczelnika Wojennego, Wojtę gminy i miejscowego Dziekana, albo pod nieobecność tego ostatniego, któregokolwiek z najbliższych plebanów lub wikaryuszów; gdyby zaś nikt z tych osób duchownych nie mógł assistować przy przyjęciu majątku klasztornego, okoliczność ta w żadnym razie nie wstrzymuje czynności osób przeznaczonych od Rządu. Jeżeli klasztor, którego majątek przechodzi w zawiadywanie Skarbu, nie należy do liczby zamkniętych lub zniesionych, wtedy przy takowem przyjęciu majątku klasztornego assiste przelożony lub przelożona klasztoru, albo też zamiast nich, ktokolwiek z zakonników czyli zakonnic.

§ 53. Urzędnicy, przeznaczeni do przyjęcia majątku klasztornego, stosują się przy takowem do spisów wydanych im od Gubernatorów Cywilnych (§ 46); w majątkach zaś klasztorów niezniezionych i niezamkniętych, zażądają przedewszystkiem takichże szczegółowych spisów, w których, pomiędzy innemi, powinny być

ство земли, порядокъ, какимъ имѣніе управляется, т. е. отдается ли оно въ содержаніе по контракту или завѣдывается хозяйственнымъ образомъ, сроки оброчныхъ платежей и количество получаемого дохода. Они должны истребовать также инвентари скота и всей хозяйственной должности, планы, контракты, подлинныя документы, какъ на земли, такъ и на капиталы, равно другіе акты, относящіеся до владѣемыхъ монастыремъ имѣній, домовъ и капиталовъ.

§ 54. Повѣривъ опись и сличивъ оную съ документами, командированные чиновники приступаютъ къ принятію самого имущества. Необходимо при семъ имѣть въ виду, что, кромѣ собственно недвижимаго имущества, должно принять отъ монастыря принадлежащій ему фольварочный скотъ, земледѣльческія и другія орудія, а равно находящіеся въ имѣніи запасы, приготовленные на продажу, постьвъ и содержаніе братіи, фольварковой прислуги и проч.

§ 55. По тщательномъ осмотрѣ въ натурѣ всего принимаемаго отъ монастыря имущества, чиновники составляютъ, согласно съ даннымъ имъ отъ Губернскаго Правленія для однообразія образомъ, подробной протоколъ, за подписаніемъ лицъ, участвовавшихъ при приѣмѣ и осмотрѣ монастырскаго имущества, и доносятъ немедленно о семъ Губернатору, препровождая къ нему при этомъ, для доставленія Управленію Духовныхъ дѣлъ и Коммисіи Финансовъ, подробныя описи дѣйствительно принятаго имѣнія. Сии описи должны заключать въ себѣ: описаніе монастыря со всеми принадлежностями и обстоятельное изложеніе, въ какомъ именно положеніи находится имѣніе, сколько оно даетъ дохода, много ли при немъ инвентарнаго скота, есть ли на имѣніи долги, сколько оныхъ, кому именно долженъ монастырь и по какимъ документамъ. Документы на капиталы и самыя капиталы, если таковыя есть, тоже должны быть препровождены къ Начальнику губерніи, для доставленія по принадлежности.

§ 56. По принятіи, на вышеозначенномъ основаніи, монастырскаго имущества, дѣлаются слѣдующія распоряженія:

а) Каждое Губернское Правленіе, по полученіи извѣщенія о приѣмѣ принадлежавшихъ монастырю земель, лѣса, рыбной ловли, мѣльницы и другихъ статей дохода, немедленно распоряжается объ устройствѣ тамъ управленія, сообразно съ правилами, для казенныхъ имѣній постановленными. Если имѣніе, принадлежавшее монастырю, или какія либо статьи дохода, отданы въ аренду, или администрацію по контрактамъ, законно совершеннымъ, то это имѣніе или статьи остаются за арендаторами, буде нѣтъ къ тому какихъ либо законныхъ препятствій,

означенные: ілосѣ gruntu, sposѳб administracyi majatku, t. j. czy takowy wypuszcza się w dzierzawę podług kontraku, czy też prowadzi się w nim gospodarstwo przez samych zakonnikѳw, terminy czynszowych wypłat i ілосѣ dochodu. Oni powinni także zazadać spisѳw żywego inwentarza i wszelkiej ruchomości gospodarczej, planѳw, kontraktѳw, oryginalnych dokumentѳw tak na grunta, jako też i na kapitały, tudzież i innych aktѳw, odnoszących się do majatkѳw, domѳw i kapitałѳw, które klasztor posiada.

§ 54. Komenderowani urzędnicy, sprawdzivszy spisy i porѳwnawszy one z dokumentami, przystępują do przyjęcia samego majatku. Przytem potrzeba koniecznie mieć na uwadze i to, że oprѳcz właściwie nieruchomego majatku, należy przyjąć od klasztoru należący do niego żywy inwentarz folwarczny, narzędzia rolnicze i inne, tudzież znajdujące się w majatku zapasy, przygotowane na sprzedaż, na zasiew i na utrzymanie zakonnikѳw i służących folwarcznych, i t. d.

§ 55. Obejrзавszy najscіsiej w miejscu wszystek majatek, który ma być przyjęty od klasztoru, urzędnicy układają, podług danego im dla jednostajności wzoru od Rządu Gubernialnego, szczegółowy protokѳł, poświadczony przez osoby, które brały udział przy przyjęciu i rewizyi majatku klasztorного, i niezwłocznie donoszą o tem Gubernatorowi, załączając zarazem szczegółowy spis rzeczywiście przyjętego majatku, dla przesłania Zarządowi Spraw Duchownych i Kommissyi Przychodѳw i Skarbu. Spisy takowe powinny w sobie zawierać: opisanie klasztoru, ze wszystkimi należnościami, i szczegółowe oznaczenie, w jakim właśnie stanie znajduje się majatek, ile tenże przynosi dochodu, ile w nim żywego dobytku inwentarskiego, czy są na majatku długi i ile onych, кому mianowicie klasztor jest winien i podług jakich dokumentѳw. Dokumenty na kapitały i same kapitały, jeżeli takowe znajdują się, mają być także przesłane do Naczelnika gubernii, dla odesłania кому należy.

§ 56. Po skutecznieniu przyjęcia majatku klasztorного, na zasadzie wyżej wyrażonej, czynią się następujące rozporządzenia:

а) Každy Rząd Gubernialny, po otrzymaniu zawiadomienia o przyjęciu gruntu, lasu, rybolѳwstwa, młyна i innych realności dochѳd przynoszących, które należały do klasztoru, niezwłocznie wydaje rozporządzenie o urządzeniu w takowych administracyi stosownie do przepisѳw, postanowionych względem majatkѳw rządowych. Jeżeli majatek lub inne jakiekolwiek realności dochѳd przynoszące, które należały do klasztoru, oddane zostały w dzierzawę, lub administracyę, podług kontraktѳw prawnie zawartych, wtedy

до истечения контрактного срока, на точном основании заключенных условий. При сем содержатели надлежит обязывать подписками, чтобы все арендные деньги и недоимки вносимы были ими прямо в мѣстные казначейства. Если бы арендаторъ, предъявивъ, что слѣдующія монастырю деньги уплочены имъ впередъ, сталъ домогаться, чтобы сумма эта была отнесена на счетъ доходовъ съ имѣнія, имъ арендуемаго, то такое домогательство, если оно не согласно съ точными условиями контракта, ни въ какомъ случаѣ не должно быть удовлетворяемо.

б) Дома въ городахъ, принадлежавшіе монастырямъ должны быть переданы, по подробной описи, съ землею къ нимъ собственно принадлежащею, во временный надзоръ мѣстной полиціи, которая и отвѣчаетъ за цѣлость ихъ, впредь до окончательнаго о нихъ распоряженія.

в) Капиталы монастырскіе и все документы на оныя имѣютъ быть препровождены въ Правительственную Коммисію Финансовъ.

§ 57. Все расходы по упраздненію и закрытію обителей, и равно и по принятію въ казну бывшихъ монастырскихъ имуществъ и капиталовъ, покрываются изъ сихъ капиталовъ, на основаніи постановленія Особой о монастыряхъ Коммисіи, съ утвержденія Намѣстника въ Царствѣ.

§ 58. Правительственная Коммисія Финансовъ, по предварительномъ соглашеніи съ Управленіемъ Духовныхъ Дѣлъ, принимаетъ нужныя мѣры, чтобы все монастырскіе капиталы, помѣщенные въ частныхъ рукахъ, были немедленно и сполна обращены въ полное вѣдѣніе казны.

§ 59. Польскій Банкъ обязанъ, съ своей стороны, тотчасъ по обнародованіи сего постановленія, сдѣлать распоряженія, нужныя для немедленнаго перевода на имя казны Царства всехъ помѣщенныхъ въ Банкъ капиталовъ, монастырямъ принадлежавшихъ.

(подписаль:) За отсутствіемъ Министра Статсъ-Секретаря Царства Польскаго, Тайный Совѣтникъ *Старынкевичъ*.

такowy majątek lub realności powinny pozostawać w ręku dzierżawców, jeżeli nie ma prawnych do tego przeszkód, aż do expiracyi kontraktu, na ścisłej zasadzie zawartych warunków. Przy tem należy zobowiązać dzierżawców podpisem, że wszystkie opłaty dzierżawne i zaległości wnosić będą wprost do kass miejscowych. W razie, gdyby dzierżawca objawił, że należące klasztorowi pieniądze są przez niego zapłacone z góry i domagał się, ażeby takowa kwota została przyjęta na rachunek dochodów z dzierżawionego przezeń majątku, żądanie takowe, jeżeli ono nie jest ściśle zgodnem z warunkami kontraktu, w żadnym razie nie może być uwzględnione.

b) Domy, które w miastach należały do klasztorów, mają być oddane, podług szczegółowego spisu, i z gruntem do nich właściwie należącym, pod czasowy dozór miejscowej policyi, która odpowiada za ich całość, aż do ostatecznego względem nich rozporządzenia.

c) Kapitały klasztorne i wszystkie dokumenta na też kapitały mają być przesłane do Kommissyi Przychodów i Skarbu.

§ 57. Wszystkie wydatki, poniesione na zniesienie i zamknięcie klasztorów, tudzież na przyjęcie do Skarbu majątków i kapitałów poklasztornych, mają być zaspokojone z tychże kapitałów, na zasadzie postanowienia osobnej Kommissyi o klasztorach, z za twierdzenia Namiestnika w Królestwie.

§ 58. Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu, po poprzednim porozumieniu się z Zarządem Spraw Duchownych, przedsięwzięcie potrzebne środki, ażeby wszystkie kapitały klasztorne, ulokowane w ręku prywatnych osób, niezwłocznie i zupełnie obrócone zostały w zawiadywanie Skarbu.

§ 59. Bank Polski obowiązany jest, ze swej strony, natychmiast po ogłoszeniu niniejszego postanowienia, uczynić potrzebne rozporządzenia do bezzwłocznego przepisania na rzecz Skarbu Królestwa wszystkich ulokowanych w tymże Banku kapitałów, które do klasztorów należały.

(podpisał) W nieobecności Ministra Sekretarza Stanu Królestwa Polskiego, Radca Tajny, *Старынкевичъ*.

Zgodno z oryginałem:

P. o. Sekretarza Stanu, (podpisano) *A. Zaborowski*.

Za zgodność:

Dyrektor Główny Prezydujący
w Kommissyi Rządowej Sprawiedliwości, *Wosiński*.
P. o. Dyrektora Kancellaryi, *Wł. Holewiński*.

Dzień ogłoszenia 19 (31) Grudnia 1864 roku

DZIENNIK PRAW

Nr 193.

Tom Sześćdziesiąty Drugi.

По Указу Его Величества

АЛЕКСАНДРА II-го,

Императора и Самодержца Всероссийскаго, Царя Польскаго,

Великаго Князя Финляндскаго,

и проч., и проч., и проч.

Учредительный Комитетъ въ Царствѣ Польскомъ.

Ст. 1 и 2 Высочайшаго Указа 30 Августа (11 Сентября) 1864 года, объ учрежденіи учебныхъ Дирекцій въ Царствѣ Польскомъ, — Царство Польское раздѣлено на 10 учебныхъ Дирекцій: Варшавскую, Лодзинскую, Радомскую, Кѣлецкую, Люблинскую, Холмскую, Сѣдлецкую, Сувальскую, Ломжинскую и Плоцкую, и опредѣленіе границъ каждой изъ сихъ Дирекцій возложено на Учредительный Комитетъ.

Во исполненіе сей Высочайшей воли, Учредительный Комитетъ, по представленію Главнаго Директора Правительственной Коммиссіи Народнаго Просвѣщенія, постановилъ и постановляетъ:

1. Распредѣлить уѣзды 5-ти губерній Царства Польскаго, между 10-ю учебными Дирекціями, слѣдующимъ порядкомъ:

1. Къ Варшавской Дирекціи отнести уѣзды: Варшавскій, Влоцлавскій, Станиславовскій, Ловичскій, Равскій и Гостыньскій.

2. Къ Лодзинской уѣзды: Ленчицкій Конинскій, Калишскій, Пиотрковскій, Серадзскій и Велюнскій.

3. Къ Радомской-уѣзды: Радомскій, Опатовскій, Опочинскій и Сandomирскій.

4. Къ Кѣлецкой-уѣзды: Кѣлецкій, Стопницкій, Мѣховскій и Олькушскій.

5. Къ Люблинской-уѣзды: Люблинскій и Луковскій.

6. Къ Холмской-уѣзды: Красноставскій, Грубѣшовскій и Замойскій.

7. Къ Сѣдлецкой уѣзды: Сѣдлецкій, Радзинскій и Бѣльскій.

8. Къ Сувальской-уѣзды: Сейненскій, Кальварійскій, Мариампольскій и половина Августовскаго.

9. Къ Ломжинской-уѣзды: половина Августовскаго уѣзда и Ломжинскій уѣздъ.

W Imieniu Najjaśniejszego

ALEXANDRA II-go,

Cesarza i Samowładcy Wszech Rossyi, Króla Polskiego,

Wielkiego Księcia Finlandzkiego,

etc., etc., etc.,

Komitet Urządzający w Królestwie Polskiem.

ART. 1 i 2 NAJWYŻSZEGO UKAZU z dnia 30 Sierpnia (11 Września) 1864 r. o ustanowieniu w Królestwie Polskiem, Dyrekcyj Naukowych, Królestwo Polskie podzielone zostało na dziesięć Dyrekcyj Naukowych, jako to: Warszawską, Łódzką, Radomską, Kielecką, Lubelską, Chełmską, Siedlecką, Suwalską, Łomżyńską i Płocką; oznaczenie zaś granic każdej z tych Dyrekcyj, poruczone zostało Komitetowi Urządzającemu.

W wykonaniu tej woli NAWYŻSZEJ, Komitet Urządzający, na przedstawienie Dyrektora Głównego Kommissyi Rządowej Oświecenia Publicznego, postanowił i stanowi:

1. Powiaty 5 Gubernij Królestwa Polskiego rozdzielone być mają pomiędzy 10-ć Dyrekcyj Naukowych w sposób następujący:

1. do Warszawskiej Dyrekcyi zaliczają się powiaty: Warszawski, Włocławski, Stanisławowski, Łowicki, Rawski i Gostyński;

2. do Łódzkiej — powiaty: Łęczycki, Koniński, Kaliski, Piotrkowski, Sieradzki i Wieluński;

3. do Radomskiej — powiaty: Radomski, Opatowski, Opoczyński i Sandomierski;

4. do Kieleckiej — powiaty: Kielecki, Stopnicki, Miechowski i Olkusi;

5. do Lubelskiej — powiaty: Lubelski i Łukowski;

6. do Chełmskiej — powiaty: Krasnostawski, Hrubieszowski i Zamojski;

7. do Siedleckiej — powiaty: Siedlecki, Radzyński i Białski;

8. do Suwalskiej — powiaty: Sejneński, Kalwaryjski, Mariampolski i połowa powiatu Augustowskiego;

9. do Łomżyńskiej — połowa powiatu Augustowskiego i powiat Łomżyński;

10. Къ Плоцкой, — уѣзды: Плоцкій, Млавскій, Пржаснышскій, Пултускій, Липновскій и Остроленскій.

II. Предоставить Главному Директору Правительственной Комиссии Народнаго Просвѣщенія войти въ свое время съ представлениемъ объ измѣненіи настоящаго распредѣленія уѣздовъ между учебными Дирекціями, если опытъ укажетъ въ томъ надобность; и

III. Настоящее постановленіе Учредительнаго Комитета, обнародовать, установленнымъ порядкомъ, въ Дневникъ Законовъ и Варшавскомъ Дневникъ и сообщить выписками сего журнала, Главнымъ Директорамъ Коммисій: Народнаго Просвѣщенія, Внутреннихъ Дѣлъ и Финансовъ, а Коммисіямъ по Крестьянскимъ дѣламъ циркулярами.

Состоялось въ Варшавѣ, въ засѣданіи Учредительнаго Комитета 10 (22) Октября 1864 года.

Намѣстникъ, Генералъ-Адъютантъ, (подписано) *Графъ Бергъ.*

Членъ Завѣдывающій дѣлами Учредительнаго Комитета,
(подписано) *Я. Соловьевъ.*

10. do Płockiej — powiaty Płocki, Mławski, Przasnyski, Pułtowski, Lipnowski i Ostrołęcki.

II. Dyrektorowi Głównemu Kommissyi Rządowej Oświecenia Publicznego pozostawia się uczynienie w właściwym czasie przedstawienia co do zmiany obecnego rozdziału powiatów pomiędzy Dyrekcyę Naukowe, jeżeli doświadczenie wskaże tego potrzebę;—i

III. Niniejsze postanowienie Komitetu Urządzającego ogłoszone być ma w przepisany porządku w Dzienniku Praw i w Dzienniku Warszawskim, tudzież zakomunikowane Dyrektorom Głównym Kommissyj: Oświecenia Publicznego, Spraw Wewnętrznych oraz Przychodów i Skarbu, przez wypis z obecnego protokołu, a Kommissyom Spraw Włościańskich przez Okólnik.

Działo się w Warszawie, na posiedzeniu Komitetu Urządzającego, dnia 10 (22) Października 1864 r.

Членъ Завѣдывающій дѣлами Учредительнаго Комитета,
(подписано) *Я. Соловьевъ.*

Za zgodność:

**Директор Глówny Прeзyдуящyй
в Коммиссии Рѣздовой Справедливости, *Восиньскі.***

P. o. Директора Канцелляри, *Вл. Холевиньскі.*

Дзeнь оглoсzenia 29 Grudnia (10 Stycznia) 1864/5 roku.

По Указу Его Величества
АЛЕКСАНДРА II-го,
Императора и Самодержца Всероссийскаго, Царя Польскаго,
Великаго Князя Финляндскаго,
и проч., и проч., и проч.,

Учредительный Комитетъ въ Царствѣ Польскомъ.

Въ развитіе ст. 2. Высочайшаго Указа 2 (14) Сентября сего года о возвышеніи винокуреннаго акциза, и въ дополненіе къ 18 статьѣ своего постановленія, отъ 26 Сентября (8 Октября) сего года, Учредительный Комитетъ, по представленію Правительственной Комисіи Финансовъ, постановилъ и постановляетъ:

Ст. 1. Разрѣшенная Высочайшимъ Указомъ 2 (14) Сентября, сего года, разсрочка не далѣе 9-ти мѣсяцевъ въ платежъ, слѣдующаго въ казну, акциза съ вина, выкуреннаго на заводъ, не поступившаго еще въ продажу и находящагося наличнымъ въ заводскомъ подвалѣ, допускается на нижеизложенныхъ условіяхъ.

Ст. 2. Разсрочка акциза производится не иначе, какъ подъ залогъ:

- a) Выкуреннаго вина;
- b) Процентныхъ бумагъ Царства;
- c) Ипотечнаго обезпеченія.

Ст. 3. Кто желаетъ воспользоваться разсрочкою акциза, подъ залогъ выкуреннаго на собственномъ или арендуемомъ заводѣ вина, тотъ долженъ выполнить предварительно слѣдующія условія:

- a) Застраховать въ Страховомъ Управленіи все вино, на которое желаетъ получить разсрочку акциза, въ суммѣ, равняющейся просимому кредиту, и на срокъ, превышающій двумя мѣсяцами тотъ срокъ, на который испрашивается кредитъ; и
- b) Помѣстить въ особомъ складѣ вино, такимъ образомъ застрахованное.

Ст. 4. По соблюденіи сихъ условій, желающій получить разсрочку подаетъ о томъ просьбу Контролеру своего Округа, который самъ или его помощникъ немедленно отправляется на мѣсто и, удостовѣрившись, что опредѣленные вышеприведен-

в Имении Найяснѣйшаго
ALEXANDRA II-го,
Cesarza Wszech Rosyi, Króla Polskiego,
Wielkiego Xięcia Finlandzkiego,
etc., etc., etc.,

Комитетъ Урядзający w Królestwie Polskiem.

W rozwinięciu art. 2. Najwyższego Ukazu z dnia 2 (14) Września r. b. o podwyższeniu opłaty od wyrobu wódki, i w uzupełnieniu art. 18, postanowienia swego z dnia 26 Września (8 Października) r. b., Komitet Urządzący, na przedstawienie Komissyi Rządowej Przychodów i Skarbu postanowił i stanowi:

Art. 1. Dozwolone Najwyższym Ukazem z dnia 2 (14) Września r. b. odroczenie na czas nie przenoszący 9 miesięcy, wniesienia przypadającej Skarbowi opłaty od wyrobu wódki w gorzelnii wyprodukowanej, jeszcze nie sprzedanej i zachowanej na składzie gorzelnianym, udzielane być może pod warunkami niżej oznaczonymi.

Art. 2. Odroczenie opłaty od wyrobu wódki uskutecznia się nie inaczej jak za zastawem:

- a) Wódki wyprodukowanej;
- b) Papierów procentowych Królestwa;
- c) Za kaucyą hipoteczną.

Art. 3. Pragnący pozyskać odroczenie w opłacie od wyrobu wódki, za zastawem wódki, wyprodukowanej we własnej lub w zadzierżawionej gorzelnii, powinien dopełnić poprzednio następujących warunków:

- a) Zabezpieczyć w Dyrekcyi Ubezpieczeń wszystką wódkę, od której opłatę chce mieć odroczoną, a to na summę wyrównującą wysokości żadanego kredytu i do terminu o dwa miesiące późniejszego od terminu, po który żądany jest kredyt, i
- b) Ubezpieczoną w ten sposób wódkę umieścić w składzie oddzielnym.

Art. 4. Po dopełnieniu tych warunków, żądający odroczenia wnosi o to prośbę do Kontrollera właściwego Okręgu, który to Controller, lub jego Pomocnik, niezwłocznie zjedzie na grunt i po przekonaniu się, że warunki, poprzedzającym artykułem oznaczo-

ною статьею условія соблюдены, принимаетъ вино въ залогъ и передаетъ ключъ отъ склада съ таковымъ виномъ тому лицу, которое будетъ избрано, съ согласія контрольнаго чиновника владѣльцемъ вина, отдаваемого въ залогъ. При этомъ составляется въ трехъ экземплярахъ, по предписанной Коммисіею Финансовъ формѣ, закладный актъ, который долженъ быть подписанъ владѣльцемъ или держателемъ винокурни, какъ отдающимъ вино въ залогъ, контрольнымъ чиновникомъ, какъ принимающимъ залогъ, сверхъ того, надсмотрщикомъ за залогомъ и двумя свидѣтелями. Одинъ изъ этихъ экземпляровъ оставляется владѣльцу вина, другой передается надсмотрщику а 3-ій препровождается принявшимъ вино въ залогъ чиновникомъ къ Начальнику уѣзда, вмѣстѣ съ страховымъ свидѣтельствомъ и просьбою о разсрочкѣ съ изложеніемъ на ней своего мнѣнія: можетъ ли быть разрѣшено кредитъ, въ какомъ количествѣ и на какой срокъ?

Ст. 5. Надсмотрщикъ, избираемый, согласно предыдущей статьѣ, отдающимъ и принимающимъ вино въ залогъ, долженъ быть изъ осѣдлыхъ жителей той мѣстности, гдѣ находится складъ съ таковымъ виномъ или изъ жителей вблизи отъ склада лежащаго города или селенія. Онъ долженъ быть вообще состоятельнымъ, пользоваться добрымъ именемъ и умѣть читать и писать.

Надсмотрщикъ обязанъ, въ вышеупомянутомъ закладномъ актѣ, заявить, что принимаетъ надзоръ безъ всякаго со стороны казны вознагражденія, и что строго исполнитъ инструкцію, которая будетъ ему вручена контрольнымъ чиновникомъ, по формѣ, предписанной Коммисіею Финансовъ, а именно: будетъ наблюдать, чтобы, до уплаты акциза, вино изъ подвала не выпускалось, подъ отвѣтственностію, определенною статьею 2,060 гражданскихъ законовъ, для судебныхъ надсмотрщиковъ (dozorcy sądowi).

Ст. 6. По полученіи закладнаго акта и документовъ, упоминаемыхъ въ ст. 4-ой, Уѣздный Начальникъ обязанъ оные безотлагательно рассмотреть и, если найдетъ таковые правильными и не встрѣтитъ препятствія въ удовлетворенію просьбы объ отсрочкѣ акциза, извѣститъ какъ просителя такъ и мѣстнаго контролера, а равно надсмотрщика, въ какомъ количествѣ и на какой срокъ разсрочивается причитающійся съ вина акцизъ. Одновременно съ тѣмъ, онъ разрѣшаетъ Уѣздному Казначейству приостановиться взысканіемъ подлежащаго количества акциза до указаннаго для сего срока.

Ст. 7. По мѣрѣ уплаты кредитованнаго акциза, въ доказа-

не, zostały dopełnione, odbiera wódkę w zastaw i klucz od składu w którym wódkę tę zachowano, powierza osobie obranej, za zgodą tego urzędnika kontrollującego, przez właściciela wódki zastawionej. Przy tem spisuje się w trzech egzemplarzach, według formy przez Kommissyę Rządową Przychodów i Skarbu przepisanej, akt zastawu, który podpisany być winien przez właściciela lub utrzymującego gorzelnię, jako oddającego wódkę w zastaw, przez urzędnika kontrollującego, jako przyjmującego zastaw, a nadto przez dozorcę zastawu i przez dwóch świadków. Jeden egzemplarz zostawiony będzie właścicielowi wódki, drugi oddany zostanie do rąk dozorczy, a trzeci egzemplarz urzędnik przyjmujący wódkę w zastaw, prześle Naczelnikowi Powiatu wraz z świadectwem ubezpieczenia i prośbą o odroczenie, z zamieszczeniem na takowej swojej opinii: czy kredyt może być udzielony, oraz w jakiej ilości i na jaki przeciąg czasu.

Art. 5. Dozorca, w myśl poprzedzającego artykułu, wybrany przez oddającego i przyjmującego wódkę w zastaw, powinien być osiadłym mieszkańcem tej miejscowości, gdzie znajduje się skład pomienionej wódki, albo mieszkańcem miasta lub wsi w bliskości tegoż składu położonych; powinien być w ogólności wypłacalnym, używać dobrego imienia, oraz umieć czytać i pisać. Dozorca jest obowiązany podać do wspomnionego wyżej aktu zastawu oświadczenie, że przyjmuje dozór bez żadnego ze stron Skarbu wynagrodzenia i że ściśle wykona instrukcyę, jaka mu przez urzędnika kontrollującego wręczoną będzie, według formy przez Kommissyę Przychodów i Skarbu przepisanej, a mianowicie: że będzie pilnował, aby przed wniesieniem opłaty od wyrobu wódki, takowa ze składu wydawana nie była, a to pod odpowiedzialnością art. 2060, Kodeksu Cywilnego co do dozorców sądowych oznaczoną.

Art. 6. Naczelnik Powiatu otrzymawszy akt zastawu i dowody, w art. 4 wymienione, obowiązany takowe bezzwłocznie rozpoznać, i jeżeli uzna je za odpowiednie przepisom i nie znajdzie przeszkody do uczynienia zadosyć prośbie o odroczenie wniesienia opłaty od wyrobu wódki, w takim razie zawiadomi tak podającego prośbę i miejscowego Kontrollera, jako też dozorcę, w jakiej ilości i na jaki termin odracza się przypadająca od wyrobu wódki opłata. Jednocześnie Naczelnik Powiatu upoważni Kasę Powiatową do zawieszenia egzekucyi takiejże ilości opłaty od wyrobu wódki, do oznaczonego terminu.

Art. 7. W miarę spłacania skredytowanej opłaty od wyrobu

тельство чего должна быть представляема надсмотрщику казначейская квитанция, принятое въ залогъ вино, въ томъ количествѣ, въ какомъ очищено акцизомъ, можетъ быть отпущено изъ склада. За утратившееся вино отъ усышки и утечки, акцизъ долженъ быть внесенъ, въ теченіи 3-хъ дней послѣ каждой ревизіи контрольнымъ чиновникомъ паличности, принятого въ залогъ, вина.

Ст. 8. Съ истеченіемъ срока, на который кредитъ разрѣшенъ, приостановленный взиманіемъ акцизъ немедленно долженъ быть внесенъ въ Уѣздное Казначейство; а еслибы взносъ этотъ не послѣдовалъ, то Уѣздный Начальникъ долженъ распорядиться немедленною продажею находящагося въ залогъ вина съ торговъ, въ такомъ количествѣ, какое окажется нужнымъ на уплату недоимочнаго акциза и на покрытие издержекъ, съ торгами сопряженныхъ.

Ст. 9. Если бы получившій кредитъ во взносъ акциза дозволилъ себѣ брать, принятое въ залогъ, вино изъ склада, до уплаты причитающагося съ него акциза, въ такомъ случаѣ, сверхъ отвѣтственности всѣмъ своимъ имуществомъ за слѣдующій съ него акцизъ, лишается на всегда права пользоваться подобнымъ кредитомъ.

Ст. 10. Кто въ обезпеченіе уплаты акциза съ выкуренаго, но не проданнаго еще, вина, представить въ подлежащее Уѣздное или Губернское казначейство, или въ Главное Казначейство Царства, залогъ, состоящій въ государственныхъ процентныхъ билетахъ Царства, а именно: въ ликвидаціонныхъ листахъ, въ листахъ земскаго кредитнаго общества, въ казенныхъ облигаціяхъ, или въ билетахъ Казначейства Царства,—тому на соотвѣствующую представленнымъ залогамъ сумму, расчитывая опую по нарицательной цѣнѣ сихъ бумагъ, кредитуются причитающійся съ него винокуренный акцизъ. Текущіе проценты съ таковыхъ бумагъ могутъ быть получаемы залогодателемъ въ такомъ только случаѣ, когда онъ представитъ удостовѣреніе отъ Уѣзднаго Начальника, что за нимъ нѣтъ недоимки по уплатѣ кредитованнаго акциза.

Ст. 11. Кто представитъ ипотечный залогъ, обезпеченный $\frac{2}{3}$ цѣнности земскаго имѣнія или городской недвижимости, и сверхъ того, представитъ доказательство въ застрахованіи отъ огня запаса вина, въ суммѣ, равняющейся просимому кредиту, и на срокъ двумя мѣсяцами превышающій срокъ кредита, тому винокуренный акцизъ можетъ быть кредитованъ вышеприведен-

вѣдки, на удowodnienie czego kwit kassowy przedstawiony być winien dozorca, wódka zastawiona może być ze składu wydaną w takiej ilości, w jakiej od obciążenia należnością pomienionej opłaty zwolnioną została. Od wyrobu wódki wyschłej lub wyciekłej, opłata wniesioną być winna w ciągu dni 3-ch po każdej, przez urzędnika kontrollującego dokonanej rewizji wódki na zastaw przyjętej.

Art. 8. Z upływem terminu, po który kredyt był udzielony, zawieszona w poborze opłata od wyrobu wódki ma być wniesiona bezzwłocznie do Kassy Powiatowej; w razie zaś niewniesienia takowej, Naczelnik Powiatu zarządzi natychmiastową sprzedaż przez licytację takiej ilości wódki, jaka okaże się potrzebną na zaspokojenie zaległości rzeczonyj opłaty i na pokrycie kosztów z licytacją połączonych.

Art. 9. Jeżeliby otrzymujący kredyt do wniesienia opłaty od wyrobu wódki poważył się przed zaspokojeniem przynależnej opłaty, brać ze składu wódkę zastawioną, w tym razie oprócz odpowiedzialności z całego majątku, za przypadającą od niego opłatę od wyrobu wódki, utraci na zawsze prawo do korzystania z podobnego kredytu.

Art. 10. Kto na pewno wniesienia opłaty od wyrobionej, lecz jeszcze nie sprzedanej wódki, złoży zastaw we właściwej Kassie Powiatowej lub Gubernialnej, albo też w Kassie Głównej Królestwa, w papierach publicznych procentowych Królestwa, a mianowicie: w listach likwidacyjnych, w listach zastawnych Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego, w obligach Skarbowych, lub w bilietach Skarbu Królestwa,—ten do wysokości summy złożonej na zastaw, obliczając takową z nominalnej wartości pomienionych papierów, pozyska kredyt w przypadającej od niego opłacie od wyrobu wódki. Bieżące procenta od tychże papierów, dający zastaw będzie mógł pobierać w takim tylko razie, jeżeli złoży świadectwo Naczelnika Powiatu, udowadniające, iż nie zalega we wnoszeniu skredytowanej opłaty od wyrobów wódki.

Art. 11. Kto przedstawi kaucję hipoteczną opartą na $\frac{2}{3}$ częściach szacunku dóbr ziemskich lub nieruchomości miejskiej, i złoży przy tem dowód ubezpieczenia od ognia zapasu wódki na sumę wyrównyującą żądanemu kredytowi i na czas o dwa miesiące dłuższy od terminu po który żąda kredytu,—ten w porządku powyżej wskazanym, otrzymać może kredyt w opłacie od wyrobu

нымъ порядкомъ на сумму, равняющуюся $\frac{1}{5}$, представленнаго имъ залога.

Ст. 12. Начальникъ Уѣзда, получивъ казначейскую квитанцію на внесене залога, состоящаго въ бумагахъ, въ ст. 10 поименованныхъ, разрѣшаетъ, на основаніи сего залога, кредитъ акциза и уведомляетъ Уѣздное Казначейство о приостановленіи взысканія подлежащаго количества акциза, о чемъ извѣщаетъ также мѣстнаго Контролера и заводчика, просящаго о разсрочкѣ акциза.

Разрѣшеніе кредита, при представленіи ипотечнаго залога, должно послѣдовать такимъ же порядкомъ, но по предварительномъ разсмотрѣніи и согласіи на пріемъ этого залога подлежащаго Губернскаго Правленія или Правительственной Коммисіи Финансовъ, смотря потому, куда обратится за симъ проситель, который, получивъ удостовѣреніе въ принятіи залога, долженъ представить таковое Уѣздному Начальнику.

Ст. 13. Разсроченный акцизъ подлѣ означенные въ ст. 10 и 11 залого уплачивается заводчикомъ по мѣрѣ продажи вина, при чемъ заводчику предоставляется право удерживать у себя въ продолженіи текущаго мѣсяца, причитающійся за проданное вино акцизъ въ количествѣ, непревышающемъ половины всей суммы кредита, и во всякомъ случаѣ, не свыше 300 руб. По накопленіи же до сего размѣра, вся такая сумма акциза должна быть немедленно внесена въ Уѣздное Казначейство. Кромѣ того, заводчику вмѣняется въ обязанность весь причитающійся акцизъ за проданное вино въ теченіе мѣсяца, а равно за вино, оказавшееся въ усыхкѣ и утечкѣ, хотя бы общая сумма такового была ниже вышеозначенныхъ размѣровъ, внести въ Уѣздное Казначейство въ теченіе первыхъ 3-хъ дней слѣдующаго мѣсяца.

Ст. 14. Если разсроченный акцизъ не будетъ въ срокъ внесенъ въ Уѣздное Казначейство, то Уѣздный Начальникъ дѣлаетъ немедленно распоряженіе о продажѣ съ торговъ наличнаго вина, въ размѣрѣ, потребномъ для покрытія недоимки, а за немѣненіемъ или недостаточностью наличнаго вина, принимаетъ мѣры къ продажѣ на биржѣ соотвѣтствующей недоимкѣ части представленныхъ залоговъ, если сін послѣдніе состоятъ изъ процентныхъ бумагъ; если же залогъ заключается въ ипотечномъ обезпеченіи, то приступаетъ сперва къ обыкновенному административному взысканію, а въ случаѣ недостаточности онаго, доноситъ Губернскому Правленію, которое дѣлаетъ распоряженіе о взысканіи установленнымъ порядкомъ слѣдующей къ поступленію въ казну суммы изъ ипотечнаго залога.

вѣдки, до суммы wyrównawającej $\frac{1}{5}$ częściomъ przedstawionej kaucyi.

Art. 12. Naczelnik Powiatu otrzymawszy kwit kassowy na złożony zastaw w papierach publicznych, wyszczególnionych w art. 10, udzieli, na podstawie takiego zastawu, kredyt w opłacie od wyrobu wódki i wezwie Kasę Powiatową o zawieszenie egzekucyi odpowiedniej ilości rzeczzonej opłaty, o czym zawiadomi również tak miejscowego Kontrollera, jako i posiadacza gorzelni, który żądał odroczenia opłaty od wyrobu wódki.

Udzielanie kredytu za złożeniem kaucyi hipotecznej, następować ma w tym samym porządku, lecz za poprzedniem ocenieniem i zezwoleniem na przyjęcie takowej kaucyi właściwego Rządu Gubernialnego lub Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu, stosownie do tego, gdzie z żądaniem o to, uda się proszący, który pozyskawszy świadectwo, że kaucya przyjętą została, powinien złożyć takowe Naczelnikowi Powiatu.

Art. 13. Opłatę od wyrobu wódki odroczoną na zastawy wzmiankowane w art. 10 i 11, posiadacz gorzelni wnosi w miarę sprzedaży wódki; przy czym temuż posiadaczowi pozostawia się prawo zatrzymania przy sobie, przez przeciąg bieżącego miesiąca, opłaty przynależnej od sprzedanej wódki, a to do wysokości nie przenoszącej połowy summy całego kredytu, a w każdym razie nie wyższej nad rsr. 300. Po uzbieraniu zaś takiej wysokości, cała ta summa opłaty, ma być wniesioną bezzwłocznie do Kassy Powiatowej. Prócz tego na posiadacza gorzelni wkłada się obowiązek, aby całkowitą należność opłaty od wódki sprzedanej w ciągu miesiąca, tudzież od wódki ubyłej przez wyschnięcie lub wyciek, chociażby należność ta nie dochodziła do wysokości wyżej oznaczonych, wnosił do Kassy Powiatowej w przeciągu pierwszych trzech dni następnego miesiąca.

Art. 14. Jeżeli odroczona opłata od wyrobu wódki, w terminie do Kassy Powiatowej wniesioną nie będzie, Naczelnik Powiatu bezzwłocznie zarządzi sprzedaż przez licytację, takiej ilości wódki, jaka okaże się potrzebną na pokrycie zaległości, a w razie braku lub niedostatecznego zapasu takowej, przedsięwzmie właściwe kroki w celu sprzedaży na giełdzie procentowych; jeżeli zaś złożoną była kaucya hipoteczna, to najprzód przystąpi do zwykłej administracyjnej egzekucji, a gdy ta okaże się niedostateczną, doniesie o tem Rządowi Gubernialnemu, który zarządzi w porządku przepisany, egzekucję należnej Skarbowi summy z zastawu hipotecznego.

Ст. 15. Контрольный чиновникъ, не только при ревизіи винокуренныхъ заводовъ, но и во всякое время, по крайней мѣрѣ, два раза въ мѣсяцъ, обязанъ посѣщать подвалы тѣхъ заводовъ, гдѣ уплата акциза разсрочена для удостовѣренія, по подвальной книгѣ, о которой упоминается въ ст. 16, сихъ правилъ, и по наличности вина: соответствуетъ ли убывшее изъ склада, вслѣдствіе продажи или усышки и утечки, количество вина уплаченному съ него акцизу, согласно ст. 7 и 13 сихъ правилъ.

Ст. 16. Въ складѣ при заводѣ, гдѣ дозволена разсрочка въ уплатѣ акциза, должна находиться подвальная книга прихода и расхода вина, въ которой должно быть означено также количество разсроченнаго акциза и внесенные въ счетъ онаго платежи. Книгу эту желающій воспользоваться кредитомъ, долженъ предварительно представить Уѣздному Начальнику для перепроверенія и скрѣпы по листамъ. Въ таковыхъ книгахъ контрольные чиновники, при каждомъ посѣщеніи заводскаго подвала, должны отмѣчать о результатахъ своей ревизіи.

Ст. 17. На разсроченную сумму акциза не полагается процентовъ, но, по истеченіи срока кредита или по извѣщеніи контрольнымъ чиновникомъ Уѣзднаго Начальника, что вино продано, а слѣдующій съ него акцизъ не внесенъ, зачисляется установленный закономъ штрафъ.

Ст. 18. Всякой убытокъ и порча, могущіе послѣдовать въ отданномъ подъ залогъ винѣ, хотя бы они произошли отъ злаго умысла или нераденія надсмотрщика, не могутъ падать на счетъ казны и не освобождаютъ владѣльца вина отъ обязанности уплатить акцизъ въ надлежащій срокъ.

Ст. 19. Правительственная Коммисія Финансовъ имѣетъ составить и издать нужныя инструкціи относительно повѣрки контрольными чиновниками наличности вина въ заводскихъ подвалахъ и относительно приѣма и храненія залоговъ.

Ст. 20. Исполненіе настоящаго постановленія, которое должно быть внесено въ Дневникъ Законовъ, возлагается на Правительственную Коммисію Финансовъ.

Состоялось въ Варшавѣ, въ засѣданіи Учредительнаго Комитета, 31 Октября (12 Ноября) 1864 года.

Намѣстникъ, Генераль-Адъютантъ,
(подписано) Графъ Бергъ.

Членъ Завѣдывающій дѣлами Учредительнаго Комитета,
(подписано) Я. Соловьевъ

Art. 15. Urzędnik kontrolujący, nie tylko przy rewizji gorzelni lecz i w każdym czasie, przynajmniej dwa razy na miesiąc zwiedzać ma składy wódki przy tych gorzelniach, które zyskały odroczenie opłaty od wyrobu, a to celem przekonania się z rejestru składowego, o jakim jest mowa w art. 16 niniejszych przepisów, i z zachowanego zapasu wódki, czy ilość takowej ubyła ze składu skutkiem sprzedaży, lub skutkiem wyschnięcia i wycieku, jest odpowiednią, zgodnie z art. 7 i 13 niniejszych przepisów, ilości wniesionej od jej wyrobu opłaty.

Art. 16. W składzie przy gorzelni, dla której dozwolono odroczenie we wniesieniu opłaty od wyrobu wódki, powinien znajdować się rejestr składowy przychodu i rozchodu wódki, w którym nadto wykazać należy: wysokość odroczenia opłaty i kwoty na rachunek takowej wniesione. Rejestr ten winien być poprzecznie przez żądającego kredytu przedstawiony Naczelnikowi Powiatu do oparafowania i zaznaczenia każdego arkusza. Urzędnicy kontrolujący, przy każdym zwiedzeniu składu przy gorzelni, obowiązani będą zaznaczyć w tymże rejestrze rezultaty odbytej przez siebie rewizji znalezione.

Art. 17. Od odroczonej summy opłaty od wyrobu wódki, procenta nie są wymagane, lecz po upływie terminu po który kredyt był udzielony, lub w razie gdy urzędnik kontrolujący zawiadomi Naczelnika Powiatu, iż wódkę sprzedano, a przynależnej od niej opłaty nie wniesiono, ściągniętą zostanie kara pieniężna przez prawo oznaczona.

Art. 18. Wszelki ubytek i zepsucie wódki na zastaw oddanej, chociażby to nastąpiło w skutek złej woli lub opieszałości dozorczy, Skarbu dotyczyć nie może i właściciela wódki od obowiązku wniesienia opłaty w terminie właściwym, nie zwalnia.

Art. 19. Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu obowiązana jest ułożyć i wydać stosowne instrukcye tak co do sprawdzania przez urzędników kontrolujących ilości wódki zachowywanej w składach przy gorzelniach, jako też co do przyjmowania i zachowania zastawu.

Art. 20. Wykonanie niniejszego postanowienia, które w Dzienniku Praw zamieszczone być ma, porucza się Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu.

Działo się w Warszawie, na posiedzeniu Komitetu Urządzającego, dnia 31 Października (12 Listopada) 1864 r.

Членъ Завѣдывающій дѣлами Учредительнаго Комитета,
(подписалъ) Я. Соловьевъ.

Za zgodność:

Dyrektor Główny Prezydujący
w Kommissyi Rządowej Sprawiedliwości, Wosiński.

P. o. Dyrektora Kancellaryi, Wł. Holewiński.

Dzień ogłoszenia 29 Grudnia (10 Stycznia) 1864/5 roku.

Sprostowanie pomylek w Tomie 61 Dziennika Praw.

- Stronnica 239,** w wierszu 7 od dołu: po wyrazach: „czyli kau-
cyą” niepotrzebne są wyrazy: „i o skład.”
- **299,** w wierszu 12 od góry: po wyrazach: „Dyploma-
ty, na tytuły honorowe”—dodać „i szlache-
ctwo.”
- **313,** w wierszu 5 od góry: zamiast: „pewne dochody,—
powinno być: „prawne dochody.”
- **313,** w wierszu 1 i 2 od dołu: „na prowincyi i w mia-
stach” być powinno „na prowincyi w miastach”.
- **337,** w wierszu 12 od góry: zamiast „ze względu”—
być powinno: „ze względuem.”
- **337,** w wierszu 14 od dołu: pod pozycyą 154, zamiast
„subhastacye”—być powinno „substytucye.

KONIEC TOMU 62.

M8986

СПИСОКЪ ВЫСОЧАЙШИМЪ УКАЗАМЪ

И ПОСТАНОВЛЕНІЯМЪ

закрывающимся въ 62 Томъ Дневника Законовъ.

I. Высочайшіе Указы.

	Страница
Указъ объ устройствѣ крестьянъ въ Царствѣ Польскомъ	4
19 Февраля (2 Марта) 1864 г.	
Указъ объ устройствѣ сельскихъ гминъ	36
19 Февраля (2 Марта) 1864 г.	
Указъ о Ликвидационной Комисіи	94
19 Февраля (2 Марта) 1864 г.	
Указъ о порядкѣ введенія въ дѣйствіе новыхъ о крестья- нахъ постановленій	134
19 Февраля (2 Марта) 1864 г.	
Указъ воспрещающій распродажу въ воскресные и торжественные дни	178
24 Декабря (5 Января) 1863/4 г.	
Указъ объ изготовленіи дубликатовъ похищенныхъ изъ Главнаго Казначейства Царства Польскаго закладнымъ ли- стамъ и купонамъ	182
31 Марта (12 Апрѣля) 1864 г.	
Трактатъ о торговлѣ и мореплаваніи съ Королевствомъ Ита- льянскимъ	190
1 (13) Ноября 1863 г.	
Указъ о причисленіи должностей городскихъ Архитекто- ровъ къ IX классу	254
18 (30) Юня 1864 г.	
Высочайше утвержденный штатъ Канцеляріи Урядитель- наго Комитета	262
28 Юля (9 Августа) 1864 г.	
Указъ о смягченіи наказаній, опредѣленныхъ Уложеніемъ о наказаніяхъ уголовныхъ и исправительныхъ	270
30 Августа (11 Сентября) 1864 г.	
Указъ о возвышеніи акциза съ выкуриваемаго на заводахъ Царства вина	274
2 (14) Сентября 1864 г.	
Указъ о патронатѣ въ Римско-Католическихъ приходахъ и о порядкѣ избранія приходскихъ священниковъ Греко-Уніат- скихъ и заведыванія имуществомъ Греко-Уніатскихъ церквей	280
14 (26) Юля 1864 г.	
Высочайше утвержденная инструкция о порядкѣ извлеченія дохода отъ продажи питей на земляхъ, поступающихъ въ соб- ственность крестьянъ	298
21 Августа (2 Сентября) 1864 г.	
Высочайшій рескриптъ данный на имя Намѣстника въ Цар- ствѣ Польскомъ, о народномъ образованіи въ Царствѣ	326
30 Августа (11 Сентября) 1864 г.	

SPIS UKAZÓW NAJWYŻSZYCH

ORAZ POSTANOWIEŃ,

zawartych w Tomie 62 Dziennika Praw.

I. UKAZY NAJWYŻSZE:

	Stronica.
Ukaz Najwyższy o urządzeniu włościan w Królestwie Polskiem dnia 19 Lutego (2 Marca) 1864 r.	5
Ukaz Najwyższy o urządzeniu gmin wiejskich	37
dnia 19 Lutego (2 Marca) 1864 r.	
Ukaz Najwyższy o Kommissyi Likwidacyjnej	95
dnia 19 Lutego (2 Marca) 1864 r.	
Ukaz Najwyższy o sposobie wprowadzenia w wykonanie nowych ustaw o włościanach	135
dnia 19 Lutego (2 Marca) 1864 r.	
Ukaz Najwyższy zabraniający szynkowanie trunków w dnie nie- dzielne i uroczyste	179
dnia 24 Grudnia (5 Stycznia) 1863/4 r.	
Ukaz Najwyższy polecający przygotowanie duplikatów listów za- stawnych i kuponów skradzionych z kasy głównej Królestwa	183
dnia 31 Marca (12 Kwietnia) 1864 r.	
Traktat handlowy i nawigacyjny, zawarty z Królestwem Włoskiem dnia 1 (13) Listopada 1863 r.	191
Rozkaz Najwyższy co do zaliczenia budowniczych miejskich, z wy- łączeniem budowniczych m. Warszawy i powiatowych, do klasy IX dnia 18 (30) Czerwca 1864 r.	255
Najwyżej zatwierdzony etat kancelaryi Komitetu Urządzącego w Królestwie Polskiem	263
dnia 28 Lipca (9 Sierpnia) 1864 r.	
Ukaz Najwyższy o złagodzeniu kar kodeksem kar głównych i po- prawczych w Królestwie Polskiem obowiązującym, postanowionych dnia 30 Sierpnia (11 Września) 1864 r.	271
Ukaz Najwyższy podnoszący opłatę od wyrobu wódki w gorzel- niach Królestwa	275
dnia 2 (14) Września 1864 r.	
Ukaz Najwyższy o kollatorii w parafiach Rzymsko-Katolickich oraz o porządku wybierania Proboszczów Greko-Unickich i zawiady- wania własnością Greko-Unickich Cerkwi	281
dnia 14 (26) Lipca 1864 r.	
Instrukcyja Najwyżej zatwierdzona o sposobie pobierania dochodu ze sprzedaży trunków na gruntach przechodzących na własność wło- ścian	299
dnia 21 Sierpnia (2 Września) 1864 r.	
Reskrypt Najwyższy do Namiestnika w Królestwie Polskiem co do wychowania publicznego w Królestwie	327
dnia 30 Sierpnia (11 Września) 1864 r.	

	Страница
Указъ о начальныхъ училищахъ въ Царствѣ Польскомъ	334
30 Августа (11 Сентября) 1864 г.	
Указъ о женскихъ Гимназіяхъ и Прогимназіяхъ	360
30 Августа (11 Сентября) 1864 г.	
Указъ о Русской Гимназіи и состоящихъ при ней женской прогимназіи и начальномъ училищѣ въ Варшавѣ	366
30 Августа (11 Сентября) 1864 г.	
Указъ о Главномъ Нѣмецкомъ Евангелическомъ училищѣ въ Варшавѣ	386
30 Августа (11 Сентября) 1864 г.	
Указъ объ учрежденіи Учебныхъ Дирекцій въ Царствѣ Польскомъ	390
30 Августа (11 Сентября) 1864 г.	
Указъ и дополнителныя къ сему Указу Правила о Римско- Католическихъ монастыряхъ въ Царствѣ Польскомъ	406
27 Октября (8 Ноября) 1864 г.	

2. Постановленія.

Постановленіе Совѣта Управленія о наслѣдствахъ послѣ во- енныхъ нижнихъ чиновъ, уроженцевъ Царства Польскаго	180
11 (23) Февраля 1864 г.	
Постановленіе Учредительнаго Комитета о срокахъ созыва- нія гминныхъ сходовъ	222
7 (19) Апрѣля 1864 г.	
Постановленіе Учредительнаго Комитета о знакахъ для Чле- новъ Коммисій по крестьянскимъ дѣламъ	226
7 (19) Апрѣля 1864 г.	
Постановленіе Учредительнаго Комитета о знакахъ для лицъ гминнаго управленія	230
7 (19) Апрѣля 1864 г.	
Постановленіе Совѣта Управленія о печатяхъ для Гминныхъ войтовъ и Гминныхъ Судовъ	234
7 (19) Апрѣля 1864 г.	
Временныя Правила утвержденныя Учредительнымъ Комите- томъ о жалованьи для должностныхъ лицъ Гминнаго Управленія	238
7 (19) Апрѣля 1864 г.	
Постановленіе Совѣта Управленія объ уплатѣ добавочнаго квартирнаго сбора въ г. Варшавѣ	246
21 Апрѣля (3 Мая) 1864 г.	
Постановленіе Совѣта Управленія замяняющее наименованіе официальной газеты: Всеобщій Дневникъ, въ Варшавскій Днев- никъ	250
30 Юня (12 Юля) 1864 г.	
Постановленіе Совѣта Управленія о платежѣ отъ торговли за- граничными напитками въ г. Варшавѣ и на предместьи Прагѣ	258
4 (16) Августа 1864 г.	

	Stronniea
Ukaz Najwyższy o Szkołach początkowych w Królestwie Pol- skiem	335
dnia 30 Sierpnia (11 Września) 1864 r.	
Ukaz Najwyższy o Gimnazjach i Progimnazjach Żeńskich w Królestwie Polskiem	361
dnia 30 Sierpnia (11 Września) 1864 r.	
Ukaz Najwyższy o utworzeniu Gimnazjum Ruskiego i przy niem Progimnazjum żeńskiego i szkoły początkowej w Warszawie	367
dnia 30 Sierpnia (11 Września) 1864 r.	
Ukaz Najwyższy o szkole głównej niemiecko-Ewangelickiej w Warszawie	387
dnia 30 Sierpnia (11 Września) 1864 r.	
Ukaz Najwyższy o organizacyi Dyrekcyi Naukowych w Królestwie Polskiem	391
dnia 30 Sierpnia (11 Września) 1864 r.	
Ukaz Najwyższy o klasztorach Rzymsko-Katolickich w Królestwie Polskiem i dodatkowe do tegoż Ukazu przepisy	407
dnia 27 Października (8 Listopada) 1864 r.	

2. POSTANOWIENIA.

Postanowienie Rady Administracyjnej Królestwa dotyczące spad- ków po wojskowych niższych stopni rodem z Królestwa Polskiego	180
dnia 11 (23) Lutego 1864 r.	
Postanowienie Komitetu Urządzającego w Królestwie Polskiem eo do terminów zwoływania zebrań gminnych	223
dnia 7 (19) Kwietnia 1864 r.	
Postanowienie Komitetu Urządzającego, przepisujące znaki dla Członków Komisyj Spraw Włościańskich	227
dnia 7 (19) Kwietnia 1864 r.	
Postanowienie Komitetu Urządzającego przepisujące znaki dla osób administracyi gminnej	231
dnia 7 (19) Kwietnia 1864 r.	
Postanowienie Komitetu Urządzającego o pieczęciach dla Wójtów gmin i sądów gminnych	235
dnia 7 (19) Kwietnia 1864 r.	
Przepisy czasowe Komitetu Urządzającego o płacach dla urzęd- ników administracyi gminnej	239
dnia 7 (19) Kwietnia 1864 r.	
Postanowienie Rady Administracyjnej, stanowiące opłatę dodatko- wą kwaterunkową w m. Warszawie	247
dnia 21 Kwietnia (3 Maja) 1864 r.	
Postanowienie Rady Administracyjnej zmieniające nazwę Dzienni- ka Powszechnego, na Dziennik Warszawski	251
dnia 30 Czerwca (12 Lipca) 1864 r.	
Postanowienie Rady Administracyjnej o opłacie od handlu trunka- mi zagranicznymi w Warszawie i przedmieściu Praga	259
dnia 14 (16) Sierpnia 1864 r.	

Постановленіе Намѣстника въ Царствѣ, приостанавливающее силу Высочайшаго Указа о подверженіи духовныхъ лицъ ответственности за преступныя дѣйствія	278
30 Іюня (12 Іюля) 1864 г.	
Декларація касательно движимыхъ наслѣдствъ, остающихся послѣ Саксонскихъ подданныхъ, умершихъ въ Царствѣ Польскомъ и обратно	292
11 (23) Апрѣля 1864 г.	
Постановленіе Совѣта Управленія, освобождающее отъ уплаты пошлины съ наслѣдствъ переводимыхъ изъ Царства Польскаго послѣ подданныхъ Княжества Саксенъ-Кобургскаго	306
4 (16) Сентября 1864 г.	
Постановленіе Учредительнаго Комитета о выкуркѣ вина.	308
26 Сентября (8 Октября) 1864 г.	
Постановленіе Учредительнаго Комитета о торгахъ по продажѣ Государственныхъ имуществъ	320
19 Сентября (1 Октября) 1864 г.	
Постановленіе Учредительнаго Комитета о распредѣленіи Уздовъ между 10-тью Учебными Дирекціями	450
10 (22) Октября 1864 г.	
Постановленіе Учредительнаго Комитета о разсрочкѣ платы отъ выкурки вина.	454
31 Октября (12 Ноября) 1864 г.	

Postanowienie Namiestnika Królestwa zawieszające moc obowiązującą Ukazu Najwyższego o pociąganiu osób duchownych do odpowiedzialności za kary godne czyny	279
dnia 30 Czerwca (12 Lipca) 1864 r.	
Deklaracja dotycząca spadków ruchomych pozostających po poddanych Saskich zmarłych w Królestwie i nawzajem.	293
dnia 11 (23) Kwietnia 1864 r.	
Postanowienie Rady Administracyjnej znoszące opłatę wywozową od spadków po poddanych księstwa Sasko-Koburgskiego.	307
dnia 4 (16) Września 1864 r.	
Postanowienie Komitetu Urządzającego obejmujące przepisy cząstowe o wyrobie wódki	300
dnia 26 Września (8 Października) 1864 r.	
Postanowienie Komitetu Urządzającego o licytacjach na sprzedaż nieruchomości skarbowych	321
dnia 19 Września (1 Października) 1864 r.	
Postanowienie Komitetu Urządzającego rozdzielające powiaty Królestwa pomiędzy 10 Dyrekcyj naukowych	451
dnia 10 (22) Października 1864 r.	
Postanowienie Komitetu Urządzającego o odraczaniu opłaty od wyrobu wódki.	455
dnia 31 Października (12 Listopada) 1864 r.	